TECHE
UDINE

MANOSCRITTI

FONDO JOPPI

Manoscritto n. J_MSS_0692

I manoscritti che compongono compongono il fondo, assieme alle migliaia di testi a stampa - compresi rari incunaboli e cinquecentine - il Fondo Joppi, sono quasi esclusivamente di interesse friulano. La raccolta si è formata nell'arco di una sessantina di anni grazie alle ricerche di Vincenzo ed Antonio Joppi.

Collocazione:

Biblioteca Civica "Vincenzo Joppi", Udine - Inventario dei manoscritti del Fondo Joppi
https://www.techeudine.it/fondo-joppi
https://www.sbhu.it/

Logica de[illegible]

692

ib
d.
ui

o
od
gj
ul
nl

Gu
la
ub

I

ASSERTIONES
THEOLOGICAE
propugnatae in
Aula Coll: Pano
a D Anselmo Ama
tò Sem: alum

BREVIS INTRODUTIO IN ARISTOTELIS LOGICAM

Antequam ad logicas questiones ineuniamus in ipso veluti aditu paulisque a nobis immorandum est in summulis scilicet seu in summa quedam et brevi tractationem eorum que fusius in logica tradi solent ita namque receptus iam ab omnibus in scholis usus a quo recedendum minime puto

Cum igitur ad logicam spectat humanum intellectum dirigere ut recte operetur, ideo hoc ipsum summularum tractatum complectimus in tres dividam partes, tres enim sunt intellectus operationes quarum altera dicitur prima seu simplex apprehensio cum scilicet aliquid ita mente concipimus ut nihil de eo affirmemus vel negemus V.G. cum hominem parietem vel aliquid aliud concipimus et nihil de his asserendo, altera dicitur secunda seu iudicium cum de obiecto in mente concepto iudicamus aliquid esse eo affirmando vel negando ut cum de homine dicimus esse visibile de pariete album de leone negamus esse rationale ultima demum operatio dicitur tertia seu conclusio et discursus cum scilicet unum ex alio deducimus seu unum ex cognitione alicuius rei nobis notae ducimur in cognitionem ignotae, ut cum ex eo quia cognoscimus hominem esse rationalem inferimus eum esse visibilem

PRIMA SVMMVLARVM PARS TRADVNTVR EA QVÆ SPETANT AD DIRETIONEM PRIME OPERATIONIS

Ad p.am oppinionem spectant te.ni pos. n. tantummodo habet pro obiectis ideoque in hac p.a parte summulorum parte de te.nis agitur

Setio Prima Quid Sit Terminus

Hec vox te.nus dupliciter solet accipi p.o pro ut significat finem ac limitem alicuius rei sic mors d.r vite te.nus secundo pro ut significat non solum finem sed finem simul et principium alicuius rei sic p.um et ultimum punctum vocamus alicuius linee illius te.nos appellamus utramque in presenti non in p.a sed in secunda significatione accipitur a summulistis et sic definiri solet te.nus e extremum propositionis V.G. in hac propositione Petrus e homo Petrus et homo qui sunt extrema sunt te.ni et definitio recta e tum quia e Aristotelis qui libro p.o priorum c.te p.o docet te.num esse id in quod resolvitur propositio tanquam in subiectum et predicatum subiectum autem et predicatum sunt extrema cuiuscumque propositionis tum quia communior e quod in questionibus de nomine maxime attendendum e tum quia te.nus d.r a terminando

Ex his infertur p.o in qualibet propositione duos tantum dari te.nos subiectum scilicet et predicatum cum hec solum terminent propositionem unde verbum quod inter utrumque extremum reperitur excludendum e a ratione te.ni cum sit solummodo nexus et unio terminorum

Dices p.o potest verbum poni in propositione tanquam subiectum ut cum dico amo est verbum ergo verbum potest esse te.nus R.o me solum exclusisse verbum a ratione te.ni cum habet rationem copule et unit extrema propositionis non autem cum e extremum propositionis ut in allata propositione tunc n. ultro concedo esse te.num

Dices 2.o in hac propositione ergo includitur aliquid quod habet rationem extremi et tamen neque e predicatum neque subiectum ergo habet rationem te.ni ergo non solum subiectum et predicatum sunt te.mi propositionum R.o illud habere rationem extremi sola pronunciatione et non officio tum n. ultimum pronunciatur tamen non terminat

propositionem

proprium sed eius partes cuius ut patet hic in proprio cuius indelebilis eundem sensum habet sicut ista cuius e indelebilis.

Dices 3.° etiam integra propositio potest esse extremum alterius propositionis, ut cum dico homo est rationalis est propositio et tamen propositio non est terminus ergo falsum est terminum esse id quod est extremum propositionis. Rx.° propositionem quando aliter sumptam seu non ut propositionem sed ut subiectum de quo aliquid predicatur posse rationem termini participare cum autem d.° propositio non esset terminus hoc intelligitur de propositione formaliter sumptam pro ut e affirmatio uel negatio alicuius rei et non de propositione materialiter sumpta pro ut est predicatum uel subiectum alterius propositionis

Infertur 2.° uoces etiam non significatiuas esse aliquando terminos cum aliquam terminant propositionem ut cum dicimus Blitri est uox hic blitri e subiectum de quo d. esse uox et consequenter extremum ad terminos talis propositionis.

Dices terminus debet esse actus loquutionis sed uoces non significatiue non sunt apte loquutioni cum nihil exprimant uel manifestent ergo non possunt esse termini Rx.° uoces non significatiuas esse actas loquutioni cum de his possint plura affirmari uel negari ad hoc autem ut uox aliqua sit apta locutioni non requiritur ut significet aliquid a se distinctum sed sufficit si se ipsum significet quia de ipsa possum aliquid manifestari ut esse uocem esset solum articulatum esse nomen indeclinabile et sicut uoces etiam significatiue non semper aliquid a se distinctum significant sed sepe se ipsas tantum ut patet cum n. dico homo est uox illa uox homo in hac propositione non sumitur pro ani[mali] rati[onali] alias falsa esset propositio at n. ratio non est uox sed pro ipso solo

Infertur 3.° litteras posse esse terminos quando sole accipiuntur ut cum dico A est littera in qua propositione ut uidetis littera A e subiectum et terminus

Dices littere non sunt dictiones sed componentia dictionum ergo non possunt esse termini Rx.° ad rationem termini sufficere ut possit extremum propositionis de quo

4 possit aliquid predicari quod omne conveniet literis sortis actus ut patet in ablata propositione

Inferius 4º denique copula et reliquas voces esse terminos proprios vel illius affectiones que sibi pertinet ad subiectum aut predicatum relatam. faciunt unum cum eod quod referuntur et adiectiva cum substantiva ut cum dico Petrus qui loquitur est vir doctus relativum qui facit unum cum subiecto nempe cum petro et adiectivum doctus cum suo substantivo quod est vir unus obliquus se tenet ex parte subiecti vel predicati sicut in hac propositione Rex Hispanie est potens hic Hispanie se tenet ex parte subiecti idem enim est dicere Rex Hispanie ac Rex Hispanus et contra in hac alia propositione ego sum Dominus eorum hic eorum se tenet ex parte predicati adverbia pertinent ad predicatum nam cum dicimus Petrus currit velociter hic velociter importat modum cursus qui Petro convenit et idem est dicere Petrus currit velociter cum dicere currit cursu veloci coniunctiones aliquando connectunt partes subiecti aut predicati et tunc se tenet ex parte illius extremi cuius partes connectunt ut in hac propositione Petrus et Joannes sunt viri docti hic se tenet ex parte subiecti quod connectit aliquando coniungunt integras propositiones ut cum dicimus Petrus currit et Joannes sedet nec ad subiectum pertinet nec ad predicatum prepositiones se tenent ex parte casus obliqui quem regunt ut cum dicimus Deus est offensus ab hominibus proprio ab se tenet ex parte obliqui nempe hominibus non tamen sunt affectiones vel significative neque per se aliquid significant atque adeo valde improprie ad predicatum vel subiectum pertinent Participia sicut et alia quecumque nomina possunt esse subiectum aut predicatum in propositione pronomina vero qui ad locum nominum substituuntur vices gerunt aut subiecti aut predicati Interiectiones denique cum heu ac vae non sunt termini quia non sunt partes propositionis neque ad aliquid affirmandum aut negandum deserviunt

Queres an in quacumque propositione sint duo termini Respondeo affirmative in quacumque enim propositione semper aliquid affirmatur vel negatur de aliquo id quod affirmatur vel negatur est predicatum id de quo affirmatur vel negatur est subiectum et sic semper duo habentur termini.

Dices

Dices in hac propositione Petrus studet unus tantum est terminus nempe Petrus R. etiam in hac propositione duo dari terminos scilicet dicere Petrus studet ac Petrus est studens pro quo aduertite duas dari propositiones alteram quae dicitur de tertio adiacente in qua praedicatum extra uerbum seu copulam ponitur ut cum dico Petrus est albus alteram in qua praedicatum includitur in uerbo ratione participii quod continetur in illo ut apparet in supra dicta propositione quae dicitur de secundo adiacente

SECTIO SECVNDA AFFERVNTVR VARIE TERMINI DIVISIONES

Diximus terminum esse extremum propositionis et cum igitur triplex sit terminus quot sunt propositiones et quia communiter propositio diuiditur in mentalem obiectiuam uocalem et scriptam sic etiam diuiditur terminus in Mentalem mentis iudicium quo aliquid affirmamus uel negamus obiectiua sunt ipsa obiecta talis iudicii uocales sunt uoces quibus id quod mente iudicamus exterius exprimimus scripta dicitur scriptura qua illud idem iudicium caracteribus manifestamus extrema igitur propositionis obiectiuae terminus obiectiui propositionis denique scriptae terminus scripti

Aduertite autem propositionem uocalem et scriptam non absolute et proprie sed improprie et secundum quid dici propositiones cum nihil proprie affirment uel negent sed solum exterius exprimunt id quod mente affirmamus uel negamus sicuti etiam propositio obiectiua quae solum dicitur talis per denominationem extrinsecam a propositione mentali quae proprie et absolute dicitur propositio unde etiam terminus talium propositionum improprie dicuntur termini

Terminus obiectiuus sub diuiditur in realem et fictum. Realis est qui potest existere et nullam inuoluit contradictionem. Fictus uero ut impossibile inpossibilis et nullo modo existere potest aparte rei. Terminus realis alius est positiuus alius negatiuus hic carentiam alicuius rei importat ut

caecitas

6

rectius peteretur ille unum rem aliquam que habeat esse a parte rei

Terminus vocalis (idem dico de scripto) dividitur in significativum et non significativum pro cuius divisionis cognitione suadendum signum esse id quod facit nos venire in cognitionem alicuius rei et duplex esse potest unum naturale quod ex se independenter a libera omnium voluntate facit nos venire in cognitionem alicuius rei ut fumus qui nobis ignem representat et vestigium animalis quod facit nos venire ipsum ad aliud et ad placitum quod ex voluntate hominum impositum est ad aliud significandum quod ex se non significabat ut est vox homo qua utimur tantum ad significandum et rationale ad quod significandum potuissem etiam uti quacumque alia voce ... et laurus que ante fores appensa non ex natura sua sed ex placito hominum significat vinum venalibile Secundum est exemplo signum aliud esse sensibilem quod sensus potest percipere aliud vero intellectuale quod a solo intellectu potest cognosci his suppositis dico terminum vocalem significativum esse extremum propositionis vocalis quod aliquam signum sensibile ducit nos in cognitionem alicuius rei non ex natura sua sed ex proprio placito hominum non significativus est extremum propositionis quod ad placito hominum nihil significat ut hec vox Blitri qua omnes non utuntur ad aliud significandum dixi inquam nihil ad placitum significare quia omnis vox est signum naturale sui ipsius et loquentis sicut omnis scriptura est signum naturale sui ipsius et scribentis

Terminus significativus (de non significativo non loquor cum nullam habeat divisionem que ad nos spectet) dividitur in cathegorematicum et sincathegorematicum Cathegorematicus est qui per se sine ullo adiuncto aliquid perfecte significat ut poni potest in propositione cum ipse cathegorema seu significationem habeat ut sunt he voces homo lapis et sincathegorematicus est qui ipse solo perfectam non habeat significationem sed simul cum alio perfecte significat et constituit novam significationem distinctam ab illa quam habebat sine eo illud cui adiungitur et sine quo non potest poni in propositione ut sunt hi scilicet omnis nullus et aliquis et quia nisi adiungatur homo V.G. vel leo vel alius terminus cathegorematicus nihil perfecte significant

Dividi

Dividitur 2° in connotativum et absolutum. Absolutum idem est ac nomen substantivum quod significat rem per modum per se stantis et potest solum in oratione significare ut Petrus lapis etc. Connotativum vero sumitur hic pro nomine adiectivo quod ex solo in oratione stare non potest semperque indiget substantivo cum quo perfectum sensum constituat ut albus etc.

Dividitur 3° in concretum et abstractum. Concretum est qui significat rem compositam ex subiecto et forma quae subiectum realiter distinguatur a forma sive saltem per intellectum talis est haec vox albus quae significat subiectum in quo est albedo nempe parietem V.G. et ipsam albedinem quae est forma. Abstractum vero est qui quamlibet partem seorsim significat ut materia albedo etc.

Dividitur 4 in communem et singularem. communis est qui significat rem quae potest pluribus communicari ideoque dicitur communis ut homo leo etc. qui significant naturam hominis quae in Petro Paulo et aliis reperitur et naturam leonis quae in hoc et illo leone etc. est. Singularis est qui non potest pluribus communicari sed uni tantum convenit talis est Deus Petrus etc.

Dividitur 5° in superiorem et inferiorem. superior qui dicitur etiam universalis et convenit cum communi est qui sub se alios continet de quibus potest praedicari ut homo V.G. qui sub se continet Petrum Paulum Ioannem etc. de quibus dici potest Petrus est homo Paulus est homo Ioannes est homo. Inferior est qui sub superiore continetur ut Petrus qui sub homine continetur nec tamen semper est singularis homo. n. licet respectu aliis sit inferior non est tamen singularis sed communis pluribus

Dividitur 6° in Univocum Equivocum et Analogum. Univocus est cuius nomen et ratio significata per nomen est communis pluribus et omnino eadem in illis ut hoc nomen homo quod convenit Petro Ioanni etc. et ratio significata per tale nomen est omnino eadem seu omnino similis in illis omnibus. n. sunt veri homines. Equivocus est cuius nomen

communes

commune pluribus ratio vero significata per nomen omnino diversa, ut e nomen Gallus quod convenit homini nato in gallia et gallo gallinacio id vero quod per tale nomen significatur e omnino in utroque diversum absque ulla similitudine ut patet. Analogum est nomen commune pluribus cuius ratio significata e partim similis partim diversa in illis, sicuti Canis respectu illius qui latrat et signi caelestis quod dicitur Canis quae duo habent idem nomen non sunt tamen inter se omnino eadem et similia cum magnam habeant diversitatem, neque omnino diversa cum aliquam habeant similitudinem inter se ideo illud signum caeleste Canis est appellatum quia in figura similitudinem habet cum cane latrabili qui absolute et proprie dicitur Canis

Dividitur 7° in transcendentem et non transcendentem terminus transcendens e qui in omnibus suis differentiis et inferioribus includitur formaliter; seu e talis ut semper cognosci debeat quoties eius inferiora cognoscuntur talis e in aliquorum sententia ratio entis quae semper quamcumque re cognita cognosci debet sive sit parietem sive hominem sive quodcumque aliud cognoscas necessario cognoscis ens; non transcendens e qui formaliter non includitur in omnibus suis differentiis et inferioribus sicuti ad quod non includitur formaliter in rati nam cognosci potest absque eo quod rati cognoscatur inter terminos transcendentes aliqui sunt notissimi qui in omni rerum genere inveniuntur et vulgo adictione non significativa explicantur videlicet, Reubau, cuius singuli caracteres respondent singulis illorum initiis tales sunt, Res, ens, unum bonum, aliquid, verum, qui termini cuilibet entiti assignabili conveniunt

Dividitur 8° in Confusum et Determinatum; Confusus e qui aliquid vage et indeterminate significat et explicari solet per particulam disiunctivam vel ut cum dico homo currit hic homo e terminus confusus quia significat modo confuso non determinando qui currit sed Petrus e vel hic vel ille vel ille alius homo currit determinatus e qui aliquid significat in particulari et determinate ut sunt hi termini Petrus hic homo Deus &c

Dividitur 9°

Dividitur 9° in Complexum et Incomplexum Complexus ut ex ipso nomine patet est terminus compositus ex pluribus terminis non terminis aliquo modo inter se unitis et ita significatiuus ut et si separentur retineat eandem significationem quam habebant unita ut Petrus et Paulus. Incomplexus est terminus simplex uel ita compositus ut eius partes separatur non significent idem quod significabant unitae, talis sunt Dominus Petrus Prorex quam est terminus incomplexus tamen habeat partes quam etiam separatur idem significent quod unita non est tamen compositus ex pluribus terminis hic enim pro non est terminus sed affectio termini ut diximus Quaeres an affirmatio sit terminus complexus Respondeti potest affirmatiue quod si hoc consideres nobis dicas ad terminum Complexum reperitur sit compositus ex pluribus terminis sine uerbo

Dividitur 10° in copulatiuum seu collectiuum et non copulatiuum Copulatiuus est quod plura significat in recto hoc est in casu nominatiuo in unum aggregata per accidens ut exercitus populus quod significant plures homines inter se distinctos et per accidens in unum aggregatos dixi in recto et excluderent non nulla concreta ut armatus uestitus et similia quod plura significant per accidens unita, subiectum tamen in recto arma autem et uestes in obliquo non copulatiuus est quod non importat tale aggregatum ut paries

Dividitur 11 in Contrarius et Contradictorius Contrarius aliquando dicit contrarium logice quae est propositiones contrarias reddit tales sunt hi termini omnis nullus hic enim promis omnis homo currit nullus homo currit sunt contraria alius uero dicit contrarius phisice quod importat formam phisicam expellentem aliam a subiecto ut calor subiecto frigido introductus frigus expellit contrarius est duplex logica et phisica contrarius logica constituit propositiones contrarias ut omnis homo currit aliquis homo non currit Contradictorius phisice importat duas res inmediatas oppositas seu forma et carentiam formae ut uisus et caecitas

Dividitur denique in infinitatum et non infinitatum infinitus dicitur illa quod proposita

particula non

particula non negat id quod sequitur ut nihil determinare affirmans et predicari nomen de omnibus aliis pro distinctis ut non lapis dicere possumus de omnibus rebus excepto lapide cum lignum est non lapis homo est non lapis Deus est non lapis et sic de ceteris ubi advertite tales terminos non efficerent propositionem negativam quia negatio non cadit supra copulam ut requiritur ad propositionem negativam sed supra terminum ideoque non dicitur negans sed infinitans quia infinitum terminum per ipsam extendit non infinitans est ille cui particula non nullo modo proponitur et determinatur aliquid significat ut homo lapis etc.

Sectio Tertia De Suppositione Terminorum

Vidimus iam id et quolibet ut terminus breviter nunc eius proprietates persequamur inter quas praecipua est suppositio. Ad cuius explicationem sciendum est quod suppositionem nihil aliud esse quam positionem unius rei loco alterius et in hoc sensu sumitur hic suppositio termini; sciendum est secundo aliud esse significare rem aliud supponi pro re significare enim ut supra diximus est ducere in cognitionem alicuius rei supponi est poni loco alterius unde terminus fumus significat ignem et non tamen pro igne supponitur nec tonus tubae pro bello quod significat his positis dico suppositionem termini esse positionem vocis loco conceptus ad rem conceptam manifestandam. Cum enim conceptum mentis in se cognoscere non possimus utimur vocibus ad eos manifestandos et sic voces dicuntur supponi pro ipsis conceptibus. Faciunt enim id quod facerent ipsi conceptus si in se ipsis cognoscerentur quod autem termini non ponantur loco rerum patet ex quia supra dicta signa non ponuntur pro rebus significatis si voces subrogarentur pro ~~conceptibus~~ rebus significatis deberent praestare quod res praestant sicut quia subrogantur pro conceptibus spectant id quod spectant conceptus

Dices in mendacijs terminis non possunt supponi pro conceptu mentis quia in mente non est talis conceptus ergo tunc non habent propriam suppositionem. Respondeo nunc

supponi

supponi solum pro aprehensione illius conceptus qua tu non in mentem non haberem sumo illam propriam aprehendo tamen illam et nolo ut verba exterius significent illud quod ego affirmarem cum quod illud iudicium in mente haberem

Quaeres quid sit proprium de subiecto non supponente seu ut alii loquuntur de subiecto non supposito. Respondeo suppositionem non dici de subiecto non supposito seu non supponentem quod est falsa falsitate contraria in subiecto quod in se proprie supponitur existente vel esse possibile et tamen non existit nec est possibile ut cum dico Antichristus loquitur utor voce Antichristus pro Antichristo existente quam non potest loqui nisi quod existit unde cum affirmo Antichristum loqui suppono Antichristum existere suppono ideo dicitur universalis affirmans existentem Antichristum quae cum non habeant proprio dicitur de subiecto non supponente se non existente sicuti supponitur

Varias divisiones suppositionis terminorum assignant auctores et primo eam dividunt in materialem et formalem materialis alia est intrinseca ~~alia extrinseca~~ alia terminus supponit loco conceptus mentalis ad significandum se ipsum secundum id quod naturalis habet et ex se ut homo est vox, alia extrinseca quod supponit terminus ad significandum se ipsum secundum id quod habet ex libera hominum voluntate ut cum dico homo significat, at vero formalis est quod terminus supponit ~~loco conceptus mentalis~~ ad significandum aliud a se distinctum ut modo ut homo est ad quoddam ~~aliud~~ propria alia metaphorica illa est accipitur terminus pro eo quod proprie significat ut homo ~~est~~ hac vero est usus termini unde improprio sed in metaforico significatu ut prata rident

Suppositio propria alia est communis alia singularis unde ... terminus communi vel singulari et quod est communis alia est complexa alia incomplexa complexa est usus termini communis ad significandum omnia inferiora sub illo contenta scilicet non solum omnes species sed et omnia individua ut cum dico omne animal est sensitivum non solum de equo leone et ceteris possum dicere esse sensitivum sed etiam de quolibet eorum individuum. Incomplexa vero est usus termini communi non ad significandum omnia inferiora quod tantum

omnis species

oēs species non oīa individua V.G. omne aīl fuit in Archa Noe hīj omne aīl significat tantum oēs species aīum ita ut sensus sit ex omni genere aīum fuit aliqd aīl in arca Noe non vero significat oīa et singula aīa fuisse in arca Noe alijs esset falsa propositio

Suppositio communis subdividitur in distributivam et copulativam particularem et confusam distributiva ē acceptio termini communis ad significandum oīa quæ inferiora ita ut prædicatum inter illa distribui possit et de quolibet illorum prædicari ut cum dicimus oīs homo ē aīl accipimus terminum homo ad significandos oēs homines et de quolibet illorum possimus dicere Petrus ē aīl Joannes ē aīl Paulus ē aīl et sic de alijs copulativa seu collectiva ē acceptio termini communis ad significanda oīa quæ inferiora simul sumpta ita ut prædicatum non de quolibet illorum separatim ab alijs sed de oībus simul sumptis possit prædicari ut si dicimus Apostoli sunt duodecim non possimus inferre ergo Petrus ē duodecim sed Petrus et Joannes et oēs alijs sunt duodecim Particularis quæ etiam dr determinata ē acceptio termini communis ad significandum aliqd particulare determinate sed indeterminate significatum ut cum dico aliquis homo currit homo significat hominem in particulari et determinatum non tamen determinate non .n. determinat quinam sit Confusa dicitur ē acceptio termini communis ad significandum aliqd particulare indeterminatum et indeterminate significatum ut si dicam aliquis equus ē necessarius ad equitandum aliqua navis ē necessaria ad navigandum quæ duæ suppositiones valde differunt interse in 1a .n. subiectum ē determinatum indeterminatio vero et confusio solum ē in modo significandi et insignificante tum .n. in illa propositione non significatur determinate et quinam sit ille qui currit seu ego illum nesciam tamen ē determinatus ille qui currit unde si ego oēs homines inspicerem oēs singulos enumerare ut illum determinatum reperirem qui de facto currit et possem determinate ostendere currentem dicendo hic homo currit in secunda vero indeterminatio non solum ē in modo significandi sed etiam in ipso subiecto de nullo .n. equo in particulari affirmare possumus hic equus requiritur ad equitandum quemcumque .n. assignatur semper dici potest hic non requiritur ad equitandum et non a priori ē quam in 1a propositione significat oppositio determinata namque cursus qui non nisi in subiecto determinato exerceri potest

in secunda

Ista Secunda vero solum e' necessarius quaedam condicionatum ex suppositione sit quod quis velit equitare quod in nullo individuo equino in particulari reperitur ideoq non possum de quolibet equo affirmari disiunctive vel hic equus e' necessarius vel ille equus e' necessarius et quia necessarius non in aliquo determinate invenit sed in omnibus disiunctive acceptis in hoc vel illo et sic solum possum dicere vel hic vel ille e' necessarius

Sectio Quarta De Ascensu et Descensu Terminorum

Ascensus e' gradatio ab inferioribus ad superiora Descensus vero a superioribus ad inferiora per metaforam aptam re^{nis} quod aliquid ex particularibus quae dicuntur inferiora gradatim facimus ad universalia quae dicuntur superiora vel contrario ex universalibus descendimus ad particularia Ascensus igitur est progressio a re^{nis} particularibus sufficienter enumeratis ad universalem ut cum dicimus homo e' sensitivus equus e' sensitivus et leo e' sensitivus et sic de ceteris sigillatim enumeratis ergo omne animal e' sensitivum Descensus e' a termino communi ad particularia progressio ut omnis homo e' rationalis ergo Petrus e' rationalis ergo Paulus e' rationalis et sic de aliis

Quadruplex e' Ascensus et descensus Copulativus quod etiam d^{r} distributivus copulativus disiunctivus et disiunctus seu confusus Copulativus seu distributivus habemus cum re^{nis} communis a quo descendimus vel ad quem ascendimus e' distributivus hoc e' talis ut de quibus inferioribus sigillatim sumptis possunt praedicari V.G. omnis homo e' visibilis ergo Petrus e' visibilis ergo Paulus e' visibilis et idem possum dicere de aliis in Descensu quod si a contrario dicas Petrus e' visibilis Paulus e' visibilis et sic de aliis omnibus ergo omnis homo e' visibilis

habebis

habebis ascensum distributiuum quod etiam dicitur copulatiuum quod integras propositiones copulari possunt et ratione apart e qua pretium ita conuenit termino communi ut etiam de quibus inferioribus predicari possit. Hic autem aduertite ad huiusmodi ascensum requiri ut omnia enumerentur inferiora si n[on] unum tantum deficiat ascensus erit malus et ratio est quia n[on] infertur omnes discipulos loqui si unus tantum sit qui non loquatur quod necessarium non est in descensu.

Copulatiuus habetur cum termino communi ad quem fit ascensus uel a quo fit descensus supponitur collectiue dicitur copulatiuus non copulatiuus quia coniunctio et non potest copulare integras propositiones sed plura inferiora in eadem propositione ut cum dico omnes Apostoli sunt duodecim ergo Petrus, Joannes et Andreas et alii apostoli sunt duodecim fuit descensus copulatiuus ascensus uero si dicam Petrus, Joannes, Andreas et alii Apostoli sunt duodecim ergo ~~omnes~~ Apostoli sunt duodecim

Ascensus et descensus disiunctiuus fit cum termino communi significante aliquid particulare et determinatum uel indeterminate descensum dicimus ad inferiora uel ex his ad illum ascendimus aduertite autem cum huiusmodi ascensum non requiri ut omnia inferiora prius enumerentur sed licito uel hic uel ille homo loquitur etiam si hoc non dicam de aliis n[on] recto possum inferre ergo aliquis homo loquitur e contrario in descensu omnia inferiora enumerari debent sint V.G. in hac ginnasio tres homines et etiam dicat aliquis homo loquitur non recte quisquam inferret ergo uel hic homo loquitur uel ille homo loquitur tertio exactimo quam fortium tertius ille praetermissus loquatur

Ascensus denique et descensus disiunctus fit non habetur termino communi significans confuse et determinate aliquid etiam indeterminatum per particulam uel disiungente partes propositiones et quod est satis ascensus hic debet ab inferioribus disiunctis uel per in eadem propositione V.G. uel hic equus uel ille equus

uel ille

vel ille alius equus et sic de omnibus requiritur ad equitandum ergo equus requiritur ad equitandum Descensus vero fit ab analitibus ad singularia seu inferiora descendendo accepta in eadem propositione ex eo quod equus requiritur ad equitandum possum inferre ergo vel hic equus vel ille equus et sic de singulis requiritur ad equitandum

Sectio Ultima Aliae Terminorum Per Proprietates Breviter Explicantur

Tertia proprietas termini dicitur status cum scilicet res non extenditur nisi ad tempus per verbum significatum V.G. cum dico omnis homo ambulat terminus omnis homo significat solum homines tempore presenti existentes

Quarta dicitur amplatio cum terminus significat non solum res existentes tempore a verbo significato sed res etiam alio tempore existentes ita si dicam homo est vatis terminus homo non solum significat homines qui tempore existenti existunt (quod tempus importat verbum est) sed etiam preteritos et futuros imo et possibiles de quibus omnibus dici potest quod sint vates

Quinta dicitur restrictio quae est contractio termini a maiori ad minorem significationem quod multiplicis fit primo per coniunctionem cum nomine adiectivo homo doctus est laudabilis terminus homo quod omnes homines significare potest restringitur ad solos homines doctos significandos secundo per coniunctionem cum

Nomine

nomine relativo ut in hac propositione omnis homo qui est Panormi est felix ubi terminus homo per relativum qui ad solos homines Panormi existentes restringitur 3.o per oppositionem casus obliqui ut in hac propositione omnis equus regis est albus obliquus regis restringit terminum omnis equus ad solos equos regis Quarto per adiunctionem termini inferioris ad superiorem ut cum dico animal homo est rationale per terminum inferiorem homo restringo animal ad unam tantum speciem - - - - - - - - - -

Sexta denominatio est tunc est impropria cum res non est absolute nec significat ratione alicuius adiuncti. Alter secundum est seu secundum aliquam partem significat ut cum dicimus Aethiops est albus secundum dentes minuit significationem de rem albus.

Septima dicitur alienatio extrahit rem a propria ad impropria significationem

Ultima dicitur appellatio et est denominatio per quam unum dictio aliam denominat illi suum applicat significatum V.G. Petrus est sapiens hic sapiens suam significationem Petro applicat illumque denominat sapientem unde ista est applicatio rei in predicato predicatio subiectum denominat eique suum applicat significatum

Secunda Summularum Pars

explicantur

Explicantur ea quae Pertinent Ad Secundam Operationem

Ad secundam operationem spectat enuntiare et affirmando vel negando propositiones constare sed quoniam partes ex quibus constat ~~[illegible]~~ sunt se^ni^ verbi inter se connecti, se^ni^ autem fere semper sunt nomina ideo antequam de oratione et propositionibus nonnulla de nomine et verbo premittenda sunt

Sectio Prima De Nomine Verbo et Oratione

Nomen est vox declinata per casus verbum vero est vox coniugata per tempora ex definitionis quas affert antonius Conificianzes apud Ortedum in summulis disp. 3^ae^ sectione p^a^ et Arriaga in eadem disputatione 2^a^ sec^ne^ p^a^ optime explicant naturam nominis et verbi Nomen enim eo ipso quod declinatur per casus differt ab omnibus aliis partibus orationis ne habeant casus per quos declinentur sicut et verbum cuius proprium est coniugari per tempora hoc est consignificare seu significare simul tempus in quo res ab ipso significata existit quod est vel presens vel preteritum vel futurum unde Studeo V.G. non solum significat studium meum sed eius existentiam tempore presenti

Dicus

Dices plura sunt nomina quae significant tempus ut sunt hora meridies annus prandium Caenam et similia ergo hoc non est proprium verbum R.o talia nomina et significent tempus non tamen coniugari per tempus non enim significant an sit vel fuerit vel futura sit caena V.G. verbum autem hoc habet si enim ego dicam caenatur non solum explico connexionem caenandi quod est commune nomini Caena sed etiam tempus quo talis connexio exhibit et hoc est coniugari per tempora.

Dices 2.o sunt plura nomina indeclinabilia ergo non est proprium nominis declinari per casus R.o nullum dari nomen indeclinabile, illa enim nomina quae in appellas indeclinabilia habent tres quos casus interiores et nolds modo desinentes ut nomen gallus et similia idem equiparere in verbis quod eisdem terminationibus diversa significant tempora.

Instabis Bilitri non est nomen et tamen Bilitri est vox declinabilis per casus posito enim dicere bilitri est vox eve bilitri in nominativo proprius bilitri est significare seipsum eve in genitivo hoc tribuit bilitri ecce in dativo et sic de alijs casibus ergo non potest subsistere supra dicta responsio R.o bilitri et similes voces non significativas proprie non declinari per casus tamen eum subintelligimus aliquod aliud nomen quando enim dico bilitri est vox subintelligitur solus bilitri est vox proprius huius solus bilitri ipsi ubi non declinat per casus vox bilitri sed vox solus subintelligitur Non ita se habent illa nomina quod cum sint significativa proprie declinant in casus et declinant eodem modo nam nullum aliud subintelligimus nomen eadem responsio aplicari potest verbis et alijs partibus orationis cum videtur in casus declinari

Oratio ex Vrrulo et Arriaga supra citatis est vox significativa composita ex verbo et nomine sibi inter se congruentibus V.G. surge Petre ambulamus quod si nomen cum verbo non congruit non fit oratio ut si dicerem ego ceciderunt

Oratio alia est perfecta quod est perfectum sensum denotat in animo audientis ut si dicam studere me esse fructum tempus omnibus, Alia imperfecta quod imperfectum sensum generat V.G. si rex audivero

Oratio

Oratio perfecta dividitur in enunciationem quae est propositio et aliquid affirmat vel negat ut Petrus est doctus Antonius non studet et orationem non enunciationem quae neque aliud affirmat neque negat ut amare Deum fac hoc &c

Sectio Secunda De Enunciatione Seu Propositione

Propositio est oratio qua aliquid affirmatur vel negatur ex quibus verbis colligitur ad propositionem necessario requiri tria videlicet terminum qui affirmatur vel negatur quem praedicatum appellant terminum de quo aliquid affirmatur vel negatur qui subiectum dicitur et copulam et secundum se sumpta vel affectam negatione

Propositio alia est simplex alia composita alia absoluta simplex est illa quae unicum habet verbum ut Petrus est doctus composita est quae constat ex pluribus verbis V G si Petrus venerit ego ei occurram quae propositio est vere una non est una sed duae aequales constantes suo praedicato suo subiecto et copula absoluta est illa in qua praedicatum dicitur de subiecto non explicato modo quo est in illo ut cum dico Petrus est albus non explico modum quo albedo convenit Petro

Propositio composita est quadruplex prima dicitur conditionalis seu hypothetica quae est constans duabus orationibus unitis signo conditionali ut si Petrus studet sapiens erit. Advertite autem inter conditionem et effectum semper requiri aliquam connexionem quae significatur per li si, unde si conditio nullo modo pertineat ad effectum ut cum dico si in filios turcha gerit bellum propositio conditionalis semper est falsa nam ad veritatem illius non sufficit quod utraque pars in se vera sit sed etiam ut una sit aliquo modo connexa cum alia unde etiam si tu liberos et turcha bellum gereret semper tamen propositio esset falsa quia non ideo turcha bellum gerit quia tu filios atque adeo veritas huius propositionis semper pendet a cognitione dependenter a qua nos iudicamus. Propositio autem huius veritas et iudicium non

pendet

pendet a requisitione d[r] chategorica Adverte 2° huiusmodi connexionem non debere esse talem ut conditio necessario inferat effectum qualis e' si sol e' dies e' sed sufficere ut hic et nunc quomodocumque conniugantur ut si feceris hoc ego observarabo Adverte 3° huiusmodi propones semper esse veras si vera sit connexio conditionis cum effectu etiam nec conditio nec effectus ex sistat semper n verum e' V.G. si sol e' dies e' etiam nec sol nec dies sit et ratio e' quia in talibus propositionibus nihil absolute enunciatur sed solum affirmatur duo ita esse connexa ut si ponatur unum debeat poni aliud qd semper verum e' sive vera sit connexio propter eandem rationem vera e' haec alia propositio si homo e' ignis e' productivus caloris

Secunda d[r] causalis quae constat duabus propositionibus cathegoricis in quarum una ponitur causa alterius rei quae affirmatur vel negatur V.G. quia Petrus currit movetur veritas autem huius propositionis sumitur a dependentia effectus a causa si enim nullo modo effectus enunciatus dependet a causa assignata causalis erit falsa et propositio secundum se sit vera cum n dico Petrus movetur quia studet causalis semper e' falsa et verum sit Petrum moveri quia motus Petri non causatur nec dependet ab eius studio Adverte autem qd ad hoc ut hae propositiones sint affirmativae vel negativae sufficit si principalis copula sit affirmativa vel negativa unde hae propositiones si sol non e' nox e' si homines non peccant salvabuntur et similes sunt affirmativae quia principalis copula quae e' in propositione vel alia dependens affirmativa e' qd si e' contrario diceretur si sol e' nox non e' si homines peccant non salvabuntur essent negativae

Tertia appellatur copulativa quae constat duabus propositionibus chategoricis unitis signo copulativo qualis Petrus studet et ò Joannes dormit vel Petrus orat et ieiunat ad veritatem huius propositionis

Quarta denique d[r] disiunctiva quae constat duabus propositionibus chategoricis unitis signo disiunctivo sive idem sit subiectum in utraque propositione sive diversum ut cum dico Petrus vel orat vel studet aut Deus patitur vel mundus dissolvitur He due ultime propositiones in ordine ad veritatem et falsitatem non eodem modo se habent ad veritatem n. copulativae requiritur utraque pars propositionis sit vera

Quod si una sit vera et altera falsa tota propositio erit falsa quia in propositione copulativa
id quod principaliter affirmatur est coniunctio inter partes propositionis unde si haec non subsi-
stit tota propositio erit falsa ad veritatem vero disiunctivae requiritur ut una pars tantum
sit vera haec in propositione homo vel est at vel rationalis est falsa quia utraque pars est vera
nam in propositione disiunctiva aliquid disiungi debet a subiecto cum autem utraque pars de eo
verificatur nihil ab eo disiungitur et sic falsa erit propositio disiunctiva

Sectio Sexta De Materia Forma Qualitate et Quantitate Propositionis

Materia circa quam propositio versatur sunt obiectum et praedicatum quatenus inter se
aliquam habent connexionem haec connexio triplex est ideo triplex etiam materia propositionis
assignari potest 1.a dicitur necessaria seu naturalis cum scilicet praedicatum est necessario connexum
cum subiecto et haec duplex est alia essentialis cum praedicatum est de essentia subiecti
ut cum dico homo est rationalis de essentiam enim hominis est esse rationalem alia pure
naturalis cum praedicatum licet sit extra essentiam subiecti illum tamen necessario consequitur
ut in hac propositione homo est visibilis nam visibilitas non est de essentia hominis sed
est eius proprietas cum eo semper necessario connexa hic autem advertit optime Arriaga
disputatione 2.a sectione 3.a n.o 14 quod in propositione hypothetica et causali materia
desumitur ex connexione effectus cum causa vel conditione quia mors quae prin-
cipaliter affirmatur vel negatur unde haec propositio si Petrus currit movetur erit
de materia necessaria quia mors quae principaliter affirmatur in hac propositione
necessaria oritur ex cursu

Secunda dicitur contingens cum praedicatum contingenter convenit subiecto hoc est ita
ei convenit ~~subiecto~~ ut possit non convenire ut cum dico paries est albus albedo
enim ita ~~distinguitur~~ ut possit non esse

Tertia dicitur impossibilis seu remota cum praedicatum repugnat subiecto hoc est non
potest esse in subiecto V.G. homo est lapis

Hic autem

22 Hic uero nota propriam affirmatiuam in materia necessaria semper esse ueram nega tiuam autem semper falsam quia predicatum necessario conuenit conuenit subiecto et contrario in materia remota seu impossibili cum predicatum nullo modo conuenire possit subiecto proprio affirmatiua semper est falsa negatiua autem semper uera in materia contingenti tum negatiua tum affirmatiua potest esse aliquando uera aliquando falsa cum n. predicatum possit adesse et abesse a subiecto cum adest proprio affirmatiua et est uera, negatiua uero falsa cum uero abest nega tiua erit uera; affirmatiua autem falsa .

Forma propriis est copulatiua secundum se sumpta uel affecta negatione per quam predicatum connectitur cum subiecto uel ab eo separatur hec n. constituit propositionem affirmatiuam uel negatiuam et ideo dicitur forma non solum propositionis singularis sed etiam composite hec enim a copula non ab aliis parti culis, si, quia, et, uel, [illegible] constituuntur in ratione propositionis et ab his particulis constituatur in ratione talis propositionis nempe condicionalis causalis copulatiue et disiunctiue sicut etiam propositio uniuersalis V.G. omnis homo est animal a copula est fit propositio a termino uero uniuersalis omnis fit uniuersalis et ratio est quia propositio ut propositio dicit enunciationem unius de alio sed hec enunciatio solum habetur per copulam est ergo hec est forma constitutiua propositionis minor patet quia ille particule non significant conuenientiam predicati cum subiecto quod autem constituantur in ratione talium propositionum ab aliis particulis patet quia per illas unaquae differt ab omni alia

Quantitas propositionis in multorum sententiam consistit in affirmatione et negatione in ueritate et falsitate interroganti n. qualis sit propositio communiter respondemus esse affirmatiuam uel negatiuam ueram uel falsam in rigore tamen affirmatio uel negatio non sunt qualitates sed differentie essentiales a quibus propositiones in suo esse ultimo constituantur ueritas autem est conformitas cognitionis cum obiecto tunc n. cognitio seu propositio est uera cum conformatur obiecto hoc est illud enunciat sicut est in re quare

si Petrus

si Petrus reuera é albus uera é propositio qua dico Petrus é albus quod si dicam Petrus non é albus propositio erit falsa non n. conformatur obiecto sed illud enunciat aliter ac é in se idcirque falsa dicitur difformitas cognitionis cum obiecto

Quantitas propositionis é extensio subiecti ad plura uel pauciora significata huiusmodi uero extensio quadruplex é alia dicitur uniuersalis et fit per signa uniuersalia qualia sunt hec omnis et nullus et faciunt propositiones uniuersales ut sunt istae omnis homo é animal nullus homo é insensibilis alia dicitur particularis ut fit per signa particularia qualia sunt hec quidam aliquis et quae reddunt propositionem particularem ut cum dico aliquis homo é albus, alia dicitur indefinita cum subiectum propositionis é terminus singularis uel communis affectus signo demonstratiuo per quod propositio redditur singularem tales sunt istae Petrus é albus hic homo é doctus

Hic autem aduertite signa uniuersalia fieri particularia cum particularia fiunt uniuersalia negatiua non illis preponitur unde non omnis idem é ac aliquis et non aliquis idem é quod omnis similiter non nullus idem sonat ac aliquis

Aduertite 2° propositiones indefinitas in materia necessaria et remota equiualere propositionibus uniuersalibus hec n. propositio homo é animal equiualet huic omnis homo é animal similiter lignum non é lapis equiualet huic nullum lignum é lapis et ratio é quia cum predicatum in materia necessaria necessario sit connexum cum subiecto et subiectum ut pote terminus communis nullo affectus signo demonstratiuo uel particulari significet omnia inferiora ratione materie illud predicatum é necessario etiam connexum cum omnibus inferioribus ideoque dicitur de omnibus atque ita talis propositio erit uniuersalis ratione materie

idem militat

idem militat in materia remota in qua predicatum necessario e remotum a subiecto quod e terminus communis et consequenter ab omnibus inferioribus ab illo significatis ut si materia propositionum fuerit contingens propositiones indefinite particularibus equivalebunt idem enim dicere homo currit excipiuntur definitiones innaturales in materia necessaria que non universalibus neque particularibus equivalent cum enim dicimus animal e homo idem dicimus ac aliquid animal e homo propositio innaturalis e illa in qua fit subiectum id quod habebat esse predicatum semper autem terminus inferior debet esse subiectum termini superioris unde cum terminus superior subiicitur inferiori invertitur ordo nature ut apparet in illa propositione in qua animal qui e terminus superior subiicitur et homo qui e inferior predicatur ideoque propositio dicitur innaturalis

Signa particularia et universalia que sunt ex parte predicati non extendere nec restringere propositionem unde et propositio falsa Petrus e omnis homo singularis licet predicatum habeat signum universale

Sectio Quarta De Oppositione Propositionum Simplicium et Absolutarum

Inter propositionum proprietates precipua e oppositio quam ita definio oppositio e repugnantia duarum propositionum eandem prorsus significationem habentium in affirmatione et negatione ex quibus colligitur verbis propositiones opposite debere habere idem subiectum et idem predicatum

non enim sunt oppositae hic Petrus est doctus Petrus non est albus nec iste Petrus est sapiens Paulus non est sapiens. Secundo requiritur ut copula in eadem propositione idem tempus significet unde non opponitur Petrus currit Petrus non currit, tertio ut in utraque propositione eadem omnino sint signa adverbia aliaeque particulae et eodem loco posita quare non opponitur haec propositio Petrus scribit huic alteri Petrus non scribit bene quarto oportet ut termini eodem modo supponantur in utraque propositione ideo neque opponuntur omnes Apostoli sunt duodecim omnes Apostoli non sunt duodecim in pa. n. subiectum supponitur copulative in secunda vero distributive uno verbo quidquid una propositio de aliquo affirmat illud idem de eodem debet alia negare.

Oppositio quadruplex est contradictoria contraria subcontraria et subalterna contradictoria est oppositio vel duarum propositionum singularium vel duarum quarum altera sit pure particularis altera universalis V.G. Petrus currit Petrus non currit en duas singulares contradictorie oppositas vel omnis homo currit aliquis homo non currit en oppositionem particularis et universalis

Ex dictis colligitur propositiones contradictorias non posse esse simul veras et simul falsas sed necessario unam esse falsam et alteram veram et ratio est quia cum ex una parte habeant idem subiectum et idem predicatum in eodem loco tempore et aliis circumstantiis sumptum et ex alia parte una neget esse in subiecto id quod alia affirmat nequeunt esse simul verae repugnat n. idem simul esse et non esse nec simul falsae nam necessario res vel est vel non est unde si res est propositio affirmativa est vera et negativa falsa si non est negativa est vera affirmativa vero falsa quamobrem hae duae propositiones omnis homo est albus Petrus non est albus non sunt contradictoriae possunt n. ambo esse falsae nam si supponamus ex hominibus Paulum solum non esse album universalis affirmativa erit falsa singularis negativa etiam nam Petrus est albus Paulus n. solum ut supposuimus non est albus ideoque oppositio contradictoria debet esse inter propriam universalem et particularem nam inter universalem et particularem nunquam hoc accidit sin. dicas omnis homo est albus

aliquis

Ibi
aliquis homo non est albus quacunque facta suppositionem una est vera altera falsa

Dices propositiones oppositae debent habere idem subiectum propositio autem universalis non habet idem subiectum ac particularis non enim idem est omnis ac aliquis ergo non possunt esse oppositae. Respondeo esse oppositas eo quod in universali continentur omnia singularia etiam illud quod est in particulari et sic semper reperitur unum subiectum de quo determinate in una aliquid affirmatur et illud idem de eodem in altera negatur qui enim dicit omnis currit etiam de illo hoc affirmat de quo in particulari dicitur non currere in rigore igitur habent idem subiectum in utraque propositione tamen in una habeatur pro subiecto aliquid aliud quod non est subiectum in altera sicut enim tetragonum habet easdem unitates quas habet binarium quamvis non eas solas sed aliam plus ergo tamen oppositae illae propositiones respectu subiecti quod est idem in utraque non respectu alterius subiecti in quo una propositio excedit aliam

Oppositio contraria est vel inter duas propositiones universales quarum altera sit affirmativa altera negativa ut omnis homo currit nullus homo currit; vel inter universalem et singularem ut omnis homo currit Petrus non currit

Huiusmodi propositiones non possunt esse simul verae ut patet possunt tamen esse simul falsae in materia contingenti ut clare ostenditur in his propositionibus omnis homo est albus nullus homo est albus quia praedicatum contingens non habet necessariam connexionem cum subiecto et ideo potest his et non aliis individuis convenire et eo ipso quod his conveniat propositio negativa erit falsa et eo ipso quod aliis non conveniat propositio affirmativa erit etiam falsa in materia vero necessaria non possunt esse simul falsae sed una necessario est vera et altera falsa quia cum praedicatum necessario conveniat omnibus individuis propositio affirmativa erit necessario vera negativa autem necessario falsa idem inverso ordine dico in materia impossibili quia cum praedicatum nullo modo possit convenire subiecto necessario est falsa negativa autem necessario vera

Subcontraria est quae ex duabus propositionibus particularibus una est affirmativa alia negativa V.G. aliquis homo currit aliquis homo non currit sed ut bene advertit arriaga his disp. 2^a sec. 4 n.° 21. et Fonseca libro 3° c. 6°

hec in rigore

hec in rigore non est oppositio ad oppositionem n. requiritur propositiones opposite habeant idem subiectum sed iste due particulares non habent idem subiectum nam li aliquis in una non supponitur pro eodem ac in altera sin pro eodem supponeretur non essent proprie subcontrarie sed contradictorie unde sicut iste due propositiones Petrus currit Paulus non currit non sunt opposite cum non habeant idem subiectum ita etiam nec iste aliquis homo currit aliquis homo non currit cum nec idem habeant subiectum oppositio igitur solum est in extremis terminis non in re ipsa sicut cum dico mater diligit filium mater non diligit filium si in una pro uno filio in altera pro altero supponatur nulla est oppositio nisi tantum in extremis terminis eo quod cum in propositione affirmativa quasi in negativa eadem extrema vocis reperiuntur hinc est quod ab illa parte propositiones subcontrarie appellentur opposite secundum apparentiam cum quantum una videtur negare quidquid altera affirmat non nego tamen dari aliquam oppositionem impropriam inter huiusmodi propositiones inquantum non possunt esse simul false quia ut falsa sit que affirmat aliquem currere necesse est nullum currere et si verum est nullum currere verum etiam erit aliquem non currere ergo simul non possunt esse false possunt tamen simul esse vere in materia contingenti si quia cum predicatum non necessario convenit omnibus sed in aliquibus sit et in aliis non sit possum illud affirmare de his in quibus est verum est et sic affirmativa erit vera et negare illud de his in quibus non est et sic etiam negativa erit vera non ita se res habet in materia necessaria et impossibili in hac n. quia predicatum nulli potest convenire semper negativa est vera affirmativa vero falsa in illa vero quia predicatum necessario omnibus individuis convenit semper affirmativa est vera negativa vero falsa

Oppositio denique subalterna est inter duas propositiones quarum utraque sit affirmativa vel negativa una tamen universalis alia particularis universalis autem appellatur subalternans particularis subalternata V.G. omnis homo currit aliquis homo currit meo tamen iudicio huiusmodi propositiones nullo modo opponuntur cum ex dictis oppositio sit in affirmatione et negatione nec diversitas in quantitate ullam potest ponere inter eas oppositionem

cum ex hoc

27

cum ex hoc c. ppositiones connexio veri est ... una ... includetur in alia particularis ... in uniuersali ... illius non ... potest esse omnem hominem currere nisi verum etiam sit aliquem hominem currere. unde in materia necessaria et impossibili uel simul esse uere uel simul falsae quia in his ratione materie eodem modo ... uel eodem modo ... quae cum subiecto uniuersali et particulari in materia uero contingenti potest uniuersalis subalternans esse falsa et particularis subalternata esse uera quia ... potest alicui individuo et non omnibus conuenire ... si particularis falsa sit etiam uniuersalis est falsa ... ad falsitatem uniuersalis ... falsitas unius particularis quae in illa includitur

Ex dictis colliguntur duas ... propositiones ... contraria ... a communi ... dependere ... et singulas propositiones quales ... sit ... figura subiecto ... necessarie

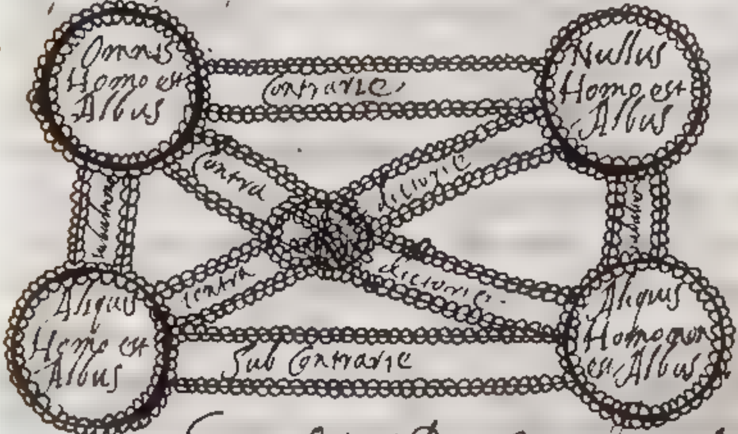

Sectio Quinta De Equipollentia et Conuersione Propositionum Simplicium

Equipollentia ... propositionum equiualentia cum ... duae propositiones diuersae ... aliquam dispositionem ... eandem ... habent ualorem et significationem hec equiualentia fit beneficio particulae non quae si apponatur alteri ex ... cum sit ... natura ... id est ... impropria ... et ... quae ... in illis ... diuersis ... et sic ... pares et equiualentes ... hoc ... in ... opinatis

si ...

si in bene collocentur. uerie in colloquando et pro varietate oppositionum
tetra regulas communicaturas quas breviter explicabo

Sa primus contradictoriis veri earum preponenda est VG. iste propositiones ois
homo est albus aliquis homo non est albus sunt contradictorie cuicumque illarum
negatio preponatur fiet alteri equivalens, idem n. est non ois homo est albus ac
aliquis homo non est albus sicut idem etiam est non aliquis homo non est
albus ac omnis homo est albus

Proximus contrarie fiunt equipollentes si negatio cuicumque subiecto postpona
tur VG. iste due propositiones ois homo est albus nullus homo est albus sunt contra
rie et fiunt equipollentes hoc modo omnis homo non est albus nullus homo
est albus aut ois homo est albus nullus homo non est albus

Sa proximus subalternis fit equipollentia duabus negationibus quarum una
preponatur et altera postponatur eidem subiecto VG. ois homo est albus
aliquis homo est albus sunt subalterne et fiunt equivalentes hoc modo non
ois homo non est albus et idem est ac aliquis homo est albus non aliquis homo
non est albus et idem significat ac ~~aliquis~~ ois homo est albus in subalter
nis negativis unatis fit equivalens particulari supra predictam regulam hoc
modo non nullus homo non est albus aliquis homo non est albus est contra
aqua particularis non potest fieri equivalens unati quia cum post subiectum
habeat particulam non inepte bi idem altera negatio adderetur et valde
abhorrerent sensus propriis equipollentia vero fit ut clarius propriis sensus
appareat si n. dicam non aliquis homo non non est albus pessimus explico quam
explico propositionem illam unatem nullus homo est albus predictas regulas ut
memorie commendares explicant communiter sequente versiculo

Pre contradic, post contra, preposq; subalter

Hoc est contradictoriis negatio preponenda est ut reddantur equipollentes
contrariis postponenda subalternis vero preponenda est et postponenda
In subcontrariis non dari regula pro equipollentia oppositionum subcontrariarum
Hec namque nunquam fiunt equipollentes si n. vellis reddere affirmativam
VG aliquis homo est albus negative aliquis homo non est albus deberes
postponere

postponere negationem et dicere aliquis homo non est albus que due propositiones essent omnino eedem erga secundum vocis adequipollentiam vero requiritur aliqua diversitas in vocibus et contra si nullus vellet eam nunquam equipollentem affirmative deberes postponere duas negationes hoc modo aliquis homo non est albus quod nullo inspexit paulo ante dictum est.

Tertia proprietas propositionum est conversio que nihil aliud est nisi transmutatio unius in aliam propositionem transponendo subiectum et predicatum ita una ex alia necessario inferatur V.G. homo est animal ergo animal est homo prima propositio dicitur conversa secunda convertens

Hec conversio fit triplici modo primo simpliciter et ex terminis ut loquitur Aristoteles primo Priorum id est per solam transmutationem terminorum servata eadem qualitate et quantitate propositionum hoc modo convertuntur propositio universalis negativa et particularis affirmativa V.G. nullus homo est lapis ergo nullus lapis est homo similiter aliquis homo est animal ergo aliquod animal est homo in qua conversione nulla alia est mutatio videlicet nisi sola transpositio terminorum

Secunda conversio fit per accidens cum non solum termini transponuntur sed etiam mutatur quantitas propositionis universalis tum affirmative tum negative in particularem recte ex. ut legimus omnis homo est rationalis ergo aliquod rationale est homo nullus homo est lapis ergo aliquis lapis non est homo

Tertio fit per contrapositionem cum solum transponuntur termini et simul infinitantur et ita convertuntur universalis affirmativa et particularis negativa recte ex. diximus omnis homo est rationalis ergo omne non rationale est non homo aliquis homo non est albus ergo aliquod non album non est non homo quae tamen conversio licet communiter inter alias recenseatur non est tamen tradita ab Aristotele cum potius obscura nec necessaria ad syllogismos imo primo priorum cap. 2 eam neglexit verum omnes tamen has tres conversiones duobus carminibus communiter inclusere ut facilius memoria retineamus

Simpliciter feci convertitur eva per acci

Asto per contra sic fit conversio tota

Pro explicatione

Pro explicatione vocalis litteram A apud summulistas significare propositionem universalem affirmativam litteram E universalem negativam litteram I particularem affirmativam et litteram O particularem negativam quae his aliis carminibus explicantur scilicet

Asserit A negat E sunt universaliter ambo
Asserit I negat O sunt particulariter ambo

Sensus igitur priorum carminum est quod E et I in voce Feci contenta idest propositionem universalem negativam et particularem affirmativam converti simpliciter E et A in voce Eva hoc est universalem negativam et affirmativam converti per accidens A et O in Asto indicat universalis affirmativa et particularis negativa converti per contrapositionem hic autem advertite in conversione quod quae non exprimuntur in conversa debent exprimi in conversione unde haec propositio aliquis homo currit quia habet praedicatum currens ipsum inclusum in verbo quando convertitur debet illud exprimere hoc modo ergo aliquis currens est homo ~~advertite 2°~~

Advertite 2° in conversione debere conservare eadem signa unde male quis diceret convertendo hanc propositionem nullum caelum est in anima ergo nulla anima est in caelo mutaret enim signum illius sed deberet dicere ergo nullum existens in anima est caelum

Advertite 3° propositiones habentes terminos singulares converti simpliciter V.G. Petrus est hic homo hic homo est Petrus quae si praedicatum sit terminus communis convertitur etiam simpliciter sed apponitur signum particulare praedicato ut dicendo Agata est Panormitana ergo aliqua Panormitana est Agata nunc vero si propositio sit negativa convertitur per accidens in universalem et particularem ut Judas traditor non est Beatus ergo nullus beatus est Judas traditor vel ergo aliquis beatus non est Judas traditor

Sectio Sexta De Propositione Modali

Modalis

Modalis est illa quae explicat modum quo praedicatum convenit subiecto modus proprie adverbiis significatur V.G. Petrus currit velociter, Joannes sapienter disseruit. Hic vero sumitur pro modo qui propositionem ad certam et specialem materiam determinat. Et cum materia propositionum tria sit necessaria impossibilis et contingens ideo tres sunt modi necessarius impossibilis et contingens quibus additur quartus scilicet possibilis qui confunditur cum contingenti. Hic autem sciendum est praedictos modos dupliciter sumi posse in propositione vel ut adverbia V.G. necessario contingenter impossibiliter possibiliter etc. vel ut nomina necessarium contingens impossibile possibile cum modificant propositionem ut adverbia neque subiectum neque praedicatum eius immutant sed solum afficiunt praedicatum V.G. si vis modificare hanc propositionem Petrus videt per aliquod ex his adverbiis dicas Petrus videt contingenter ita ut maneat idem praedicatum et subiectum quod erat prius. Si vero aliquem modum ex iis apposueris ut nomen integra propositio constans ex subiecto et verbo fit subiectum de quo modus praedicatur V.G. Petrum videre contingens quae propositio non differt a prima nisi grammaticaliter et secundum voces non quo ad significationem.

Hic etiam sciendum est in huiusmodi propositionibus totum illud quod est dictum a modo vocari dictum ut in hac propositione homo necessario est animal hic necessario vocatur modus reliquae voces vocantur dictum.

Sciendum est 2° ex propositionibus modalibus alteram dici de sensu diviso et alteram de sensu composito. Illa dicitur de sensu diviso quae non potest esse vera nisi fiat aliqua divisio in dicto V.G. cum dico peccatorem salvari possibile est vera est propositio in sensu diviso hoc est non simul cum peccato sed relicto peccato. De sensu vero composito cuius veritas stare potest sine ulla divisione in dicto V.G. cum dico iustum salvari necesse est sensus propositionis est iustum perseverantem in iustitia necessario salvari.

Sciendum 3° propositionem modalem in qua modus ponitur nominaliter ex affirmatione vel negatione modi non dicti absolute dici affirmativam vel negativam unde etiam [illegible] dicitur negativam modus vero affirmativus propositio absoluta est affirmativa sic ista propositio Petrum non esse album contingens est absolute est affirmativa. Ita habetur negatio in dicto et recte est quia affirmatio vel negatio

propositionis

propriis ex parte dicti sumitur ex copula vel secundum se accepta vel affecta negatione copula autem propriis modalibus est illa que connectit modum tanquam predicatum cum dicto tanquam subiecto nam copula dicti est pars subiecti in propositione modali ergo ex modo affirmativo vel negativo debet sumi affirmatio vel negatio propriis modalibus unde in huiusmodi propositionibus cum modus ponitur adverbialiter ex copula dicti sumitur affirmatio vel negatio propriis cum nulla alia habeant copulam et modus secundum ut affecta predicatur affirmativa absolute et hec propositio Petrus est albus non necessario posita absolute non ex [illegible] quia dupliciter dari posse propositionem modalem vel affirmativam de dicto et negativam de modo VG Petrum videre necesse non est vel negativam de dicto et affirmativam de modo ut Petrum non currere contingens est vel negativam de modo et dicto Petrum non videre necesse non est vel denique affirmativam de dicto et modo Petrum currere contingens est. Hic autem adverte modos affirmantes esse hos necesse est possibile est contingens est et alios his equivalentes negantes vero hos impossibile est possibile aut contingens non est necesse non est. Adverte nihil referre utrum modus ponatur in principio vel in medio vel in fine propositionis secundum est quarto veritatem vel falsitatem huiusmodi propositionum sumi ex modo cum quo respondet vel non correspondet materie dicti que cum est necessaria ad veritatem requirit modum necessarium cum contingens contingentem cum denique impossibilis est modum etiam exigit impossibilem quare vera est hec propositio hominem esse rationalem necessarium est quia modus necessarius correspondet materie necessarie que est in dicto falsa autem esset si diceretur contingens est

Secundum est 4º predictos modos habere signa non quantitatem sic necesse est modus est universalis affirmativus impossibile universalis negativus possibile et contingens sunt particulares affirmativus possibile non particularis negativus quare dupliciter cum quantitatem habent nam modales ex parte dicti et ex parte modi et sic aliqua est universalis de dicto et particularis de modo VG omnem hominem esse album possibile est alia particularis de dicto et universalis de modo VG aliquem hominem esse at necesse est alia universalis de dicto et de modo ut omnem hominem esse at necesse est alia denique particularis de dicto et

et de modo

3-7

e sic possit ut cum dico

Secundum quod propositiones modales habent etiam oppositionem inter se sicut propositiones absolute que non aliter sed eodem ordine mediante: universales affirmative et negative omnes contrarias constituunt, particulares vero affirmative et negative subcontrarias, contrarie ... contrariis et subcontrariis subalterne et contradictorie ... ut patet in figura quam subiicio

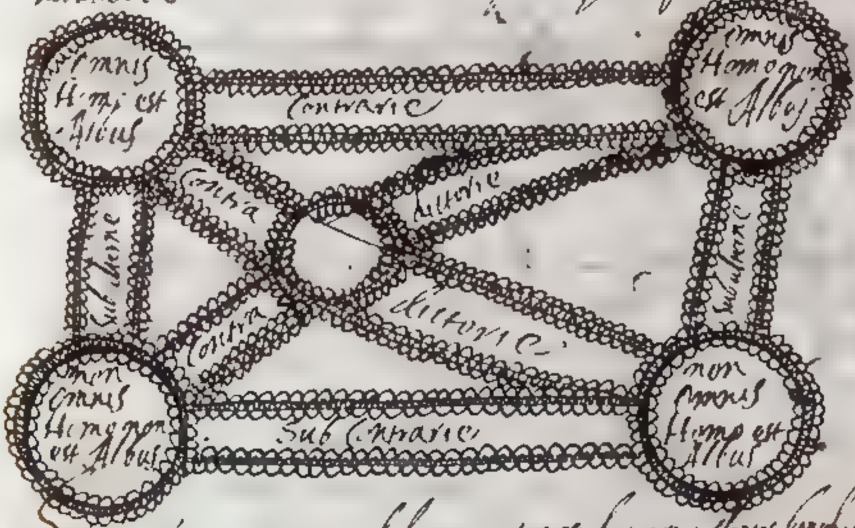

Secundum est etiam propositiones modales oppositas posse fieri equipollentes beneficio particule non eadem fere modo quo dictum est de equipollentia propositionum simplicium et absolutarum: in contrariis negatio ponitur in dicto sicut etiam in contradictoriis in quarum una est modus necessarius; in contradictoriis vero in quarum una est modus impossibilis negatio ponitur in modo; in subalternis in quarum una est modus necessarius duplex ponitur negatio, una in modo et alia in dicto; in subalternis vero in quarum una est modus impossibilis nulla negatio fieri debet ex se cum sint equivalentes, idem enim est impossibile ac non possibile esse.

Pro conversione denique modalium sciendum est ultimo modum semper manere permanere et proponi eadem prorsus et subiectum dici eodem modo quo diximus de conversione propositionum simplicium. Ut hec propositio: hominem esse album necesse est, sic convertitur album esse hominem necesse est.

Lectio Septima

Sectio Septima De Propositionibus Modalibus

Propositiones exponibiles dicuntur illae quae cum in se sint obscurae, indigent aliqua expositione et declaratione ut bene intelligantur; huius generis est propositio exclusiva, exceptiva et reduplicativa.

Propositio exclusiva est illa quae continet aliquod signum excludendi, cuiusmodi sunt tantum, duntaxat, vel nomen adiectivum solus. V.G. solus Petrus studet. Tale signum potest poni vel ex parte praedicati vel ex parte subiecti; cum ponitur ex parte subiecti excludit omnia alia a participatione praedicati, hoc est dicit illud praedicatum nulli alteri convenire. V.G. tantum logici sunt docti, sensus est logicos et non alios esse doctos; cum vero ponitur ex parte praedicati excludit omne aliud praedicatum a subiecto, cum n. dico Petrus est dives tantum affirmo Petrum esse divitem et nihil aliud habere praeter hoc. Unde semper huiusmodi propositio in duas resolvitur propositiones. Est et signum se tenens ex parte subiecti cum affectum negatione significat praedicatum participari etiam ab aliis subiectis, cum n. dico non tantum Petrus est logicus, sensus est Petrum esse logicum et aliquem alium etiam esse logicum. Cum vero est ex parte praedicati et negationem habet, non excludit a subiecto aliud praedicatum, ita cum dico Petrus non est dives tantum, affirmo Petrum esse divitem et habere etiam aliquid aliud praeter divitias. Propositio exclusiva affirmativa est illa cuius signum exclusivum nulla est affectum negatione; negativa vero quae tale signum habet affectum negatione.

Propositio exceptiva est illa quae aliquam habet ex particulis exceptivis quales sunt praeter, nisi etc. V.G. omnes logici student praeter Petrum. Ubi notare est res quae excipitur debet contineri in collectione rerum a quibus excipitur atque adeo inepta esset exceptio si dicerem omnes student praeter Papam, quia Papa non continetur in logicis. Notare 2° est terminum ex quo fit exceptio debere esse collectivum et universalem quia excipere est a toto partem accipere.

hic particulari

hec particularis autem pars cui per non potest unde vera non est ista accepto aliquis homo currit preter petrum hec proprio resolvitur in hanc simpliciter V.G. si vis resolvere ablatam propositionem omnis logici student preter Petrum dicens Antonius Paulus Joannes et ceteri alii logici student Petrus logicus non studet

Propositio reduplicativa est illa que habet aliquam ex his particulis prout, inquantum, quatenus, qua et similibus V.G. homo inquantum est est corporeus huiusmodi vero particule duplicem tantum habere possunt alteram specificativam alteram reduplicativam Primam cum significant precise non quam ipse afficiunt non impedire subiecto participationem predicati dum ipsa in tali subiecto est V.G. Paulus inquantum homo potest esse albus ubi particula inquantum significat humanitatem quam ipsa afficit non impedire subiecto nempe Petro participationem predicati albus secundam vero tertiam reduplicativam cum significant non quam ipsi afficiunt esse causam sine qua predicatum non conveniret subiecto V.G. in hac propositione homo inquantum homo est visibilis particula inquantum significat visibilitatem convenire homini esse humanitatis qua ablata illi non conveniret, debet semper explicari talis propositio per particulam causalem homo qua est homo est visibilis vel nisi esset homo non esset visibilis

Sectio Ultima De Definitione et Divisione

Definitio ex Arist. 1° thopicorum c. 4° est oratio significans quod quid erat esse rei sive explicans naturam rei et ex eodem Arist. secundo posteriorum textu 9° duplex est alia nominis alia rei 1a dicitur etimologia que sit originem nominis explicat et ponit propter ad grammaticos ut si quis definiendo hominem diceret homo dicitur ab humo quia de terra formatus est secunda est que explicat rem ipsam per nomen significatam et in ipsa est 1a essentialis oratio sit explicans naturam rei per predicata essentialia. Et dividitur in metaphysicam et physicam Metaphysica est que explicat naturam rei per genus et differentiam que dicuntur partes metaphysice genus est predicatum commune conveniens pluribus

pluribus differentiis nobilitur intrinseca differentia est propria per quam aliquid differt ab omni alia quod non est ipsum V.G. cum dico homo est animal rationale explico naturam hominis definitione metaphysica in qua hoc animal est genus et rationale differentia physica est quae explicat naturam rei per partes physicas ut modo homo est compositum ex anima et corpore. Secunda definitio est causalis quae non solum explicat naturam rei sed etiam causam ipsius V.G. lux est repercussio in nubibus facta a radiis solis. Tertia est accidentalis quae proprie dicitur descriptio per quam explicatur res per accidentia sive propria sive communia quae tamen simul sumpta ita non conveniunt alteri qualis est haec V.G. homo est animal sine plumis bipes habens manus faciem hoc et hoc modo etc. et tertio homo est animal risibile est descriptio per accidentia propria sicut illa fuit per accidentia communia.

Bona definitio tria habere debet primum ut in ea nihil desit et nihil sit superfluum neque ita sit brevis ut sit obscura. Secundum ut sit clarior definito hoc est ut explicet rem clarius quam explicatur a voce significante rem definitam ut clarius explicatur natura hominis per animal rationale quam per vocem homo. Tertium ut convertatur cum definito seu ut praedicari possit ad invicem V.G. est homo ergo est animal rationale est animal rationale ergo est homo

Divisio est oratio totum in suas partes distribuens totum quod dividitur dicitur divisum partes in quas dividitur dicuntur membra dividentia

Divisio triplex est prima dicitur generis in species cum genus quod appellatur totum quoddam potentiale dividitur in suas species quae ergo dicuntur partes potentiales ut cum dicimus V.G. animal aliud est homo aliud brutum quae sub species animalis. Secunda specialiter modo dicitur totius in partes cum totum aliquid actuale dividimus in suas partes ex quibus componitur et quia totum actuale aliud est essentiale metaphysicum aliud essentiale physicum aliud integrale divisio totius alia est essentialis metaphysica qua totum metaphysicum in suas partes metaphysicas dividitur cum dividimus hominem in animal et rationale alia est essentialis physica per quam totum physicum in suas partes physicas hoc est realiter distinctas dividitur ut cum dividimus hominem in corpus et animam alia dicitur integralis qua dividitur totum in suas partes integrantes ut cum dividimus homines in caput pedes pectus etc.

quae sunt

que sunt partes integrales non essentiales hoc est que pertinent ad integritatem non ad essentiam hominis Tertia divisio dicitur subiecti in accidentia per quam subiectum dividitur in accidentia semper in concreto ut cum dividimus hominem in album et nigrum &

Quartus inquiunt divisio totius metaphisici et phisici differt a definitione R.o differre per hoc quod divisio connotat totum quod precessit et in quo fuerunt unite partes que divise cognoscuntur Definitio vero solum dicit claram explicationem rei definite

Tria requiruntur ad perfectam divisionem primum est ut non dividatur totum in multas partes ne habeatur confusio Secundo unam partem seu unum membrum non includatur in alio unde divisio hec animal aliud est quale aliquod bipes vitiosa est Tertio ut membra dividentia simul sumpta adequent divisum ita ut neque illud excedant neque excedantur ab illo unde et divisio animal aliud est rationale aliud irrationale aliud corporeum mala est propter excessum hec alia animal aliud est rationale aliud indivisibile mala est propter defectum cum plura alia dentur alia

Tertia Summularum Pars De His Que Spectant Ad Tertiam Operationem

Ad hanc que est ceteris perfectior et nobilior spectant consequentia argumentatio eiusque species de quibus sigillatim solita brevitate agemus ideo sic

Sectio Prima De Consequentia Et Argumentatione

Consequentia est connexio unius propositionis cum alia vel cum aliis atque ita appellatur a verbo consequor quia sequela unius rei ex alia appellatur etiam illatio a verbo infero quia infertur unum ex alio vel ex aliis res que connectitur

sive sequitur

sive sequitur appellatur consequens vel vero pars quae conceditur et ex qua sequitur appellatur ans sive premissa conseq.a hec significari et notari solet per par ticulam ergo vel igitur que id circo dicuntur nota illationis et conseq.a ut cum dicimus homo e ratis ergo homo e visibilis connexio illa que e inter esse rationem et esse visibilem ita ut posito uno sequatur aliud d.r conseq.a et nota quod per hanc ergo proptio autem qua dicimus hominem esse visibilem d.r consequens quia hoc e quod sequitur ex illa propone homo e ratis que d.r ans ex quibus colligitur conseq.am numquam distinguendam esse quia tum hec nihil aliud est ut diximus nisi connexio inter antem et consequentem si vero habetur ratis connexio concedenda e conseq.a si non habetur neganda e non ita se habet propio consequens que non raro plures rationes habet exceptione cuius conceditur cum ante et ratione alterius non conceditur ideoque distinguendum e consequens et in eo sensu qui connexionem importat concedenda e conseq.a in alio vero in quo talem connexionem non habet cum anti neganda e conseq.a.

Conseq.a dividitur in materialem et formalem formalis e illa que recta e et legitima quia e facta iuxta formam et regulas quas prescribit logica materialis e conseq.a recta quidem et concedenda vi materie seu rerum que inter se connexionem habent ut cum dicimus homo e ratis ergo omnis homo e ratis conseq.a e materialis quia quamvis sit recta id non habet ex eo quia preceptis logicis sit conformis sed quia termini sunt inter se connexi rone materie necessarie mutata enim materia conseq.a falsa esset et legitima mala si quis inferret omnis homo videt ergo omnis homo videt non ita se habet conseq.a formalis que in quacumque materia recta esse et legitima quia recta vel si non convenit ex materia sed a forma unde cum dico omnis homo e at ergo Petrus est animal conseq.a e optima non solum rone materie sed etiam forme quia ex univli recte infertur particularis unde si servatur eadem forma etiam in alia materia optima similiter erit conseq.a ut cum dico omnis homo e albus ergo petrus e albus.

Queres quenam sit precepta logica ad formalem conseq.am requisita Rx.o plura e inter que p.um dicimus ex eo no inferiori

posito in anti

posito in ante inferius et sui superior in consequenti consequentia est recta sed non dicitur versa bene si infero e homo ergo est animal non e contra est animal ergo est homo tertia regula est posito definito in ante bene infertur definitio in consequenti et e converso ex hoc ante est homo recte infero ergo est animal rationale vel e contra est animal rationale ergo est homo tertium est cum in ante et consequenti est recta propositionum conversio V.G. ex hoc ante omnis homo est animal bene infero ergo aliquod animal est homo similiter ex propositione subalternante recte colligitur subalternata et non e contra V.G. omne animal est sensitivum ergo aliquod animal est sensitivum quartum est cum ex propositione copulativa vera unam partem inferius V.G. Petrus studet et Paulus dormit ergo Petrus studet similiter ex propositione disiunctiva si una pars negetur legitime alia infertur ut vel dies est vel nox est sed nox non est ergo dies est hec sunt precepta quedam particularia datur aliud vniuersale quod est cum inter ante quantitate qualitate et dispositione terminorum consequentia est vera in quacumque materia

Argumentatio est oratio in qua unum ex alio infertur unde rectitudo argumentationis non attenditur penes veritatem propositionum sed penes connexionem antis cum consequente ita bona est hec argumentatio V.G. homo est equus ergo homo est indivisibilis licet utraque propositio sit falsa propter connexionem quam habet consequens cum ante ex qua mens movetur intellectus ad assentiendum consequenti posito quod premiserit aliquod ante

Dividitur argumentatio ex Arist. 1° priorum c.te 29 fine in plures species nempe in syllogismum enthimema inductionem exemplum et dilemma de quibus omnibus breviter agemus sed prius de syllogismo qui nobilior ceteris est ideoque sit

Sectio Secunda De Syllogismo

Syllogismus est argumentatio in qua ex duabus propositionibus recte dispositis tertia deducitur infertur ut cum dicimus omnis virtus est amabilis sed humilitas est virtus ergo humilitas est amabilis talis argumentationis ea est vis ut tenearis quis quibus omnibus concessis que premisse appellantur consequentiam concedere

Et si illam negaret merito exsibilaretur ab omnibus cum autem hec syllogismi ca nis obtrus ex illo principio que sunt eadem uni tertio sunt eadem inter se idest quando duo V.G. motus et gelunus indentificantur cum alia re nempe cum anima necesse e etiam identificari inter se in syllogismo ergo que inferuntur esse eadem inter se in consequenti debent in premissis identificari cum aliquo tertio V.G. questio e an Petrus sit at ut id probent debet assumere aliquod cum quo identificantur Petrus et at quod dicitur medium seu medius terminus propter argumentum et apertio isparo tractare quod dicitur e ratio rei dubie faciens fidem hoc e inducens intellectum ad assentiendum rei de qua antea dubitabant nempe homo et ex eo quod Petrus et at identificentur cum homine recte infero etiam identificari inter se hoc modo omnis homo e at Petrus e homo ergo Petrus e at ecce in premissis Petrus et at identificata cum homine at sit in prima proprie et Petrus in secunda et hinc infero Petrum et at identificari inter se

Hinc colligitur medium illud cum quo identificantur subiectum et predicatum consequentis debere reponi in utraque premissa vel in utraque pro predicato vel in utraque pro subiecto vel in una pro subiecto et in alia pro predicato subiectum vero et predicatum consequentis cum quibus conveniunt medium non debere utrumque poni in utraque premissa sed in illis semel poni unum in una propterea aliud in altera colligitur in quolibet syllogismo tres tantum debere esse terminos subiectum scilicet et predicatum consequentis et medium terminum qui appellantur extremi termini et syllogismum constantem quatuor terminis esse omnino vitiosum sicut hec constantem quatuor terminis V.G. omnis homo e at Petrus e homo ergo Joannes e at non valet hec consequentia quia hic syllogismus habet quatuor terminos sit Petrus Joannes at homo et ratio e quia quando sunt quatuor termini non possunt uniri cum medio termino illi duo qui uniuntur postea inter se in conclusione

Syllogismus alius e simplex constans scilicet ex premissis simplicibus alius compositus constans ex compositis alius absolutus constans ex absolutis alius denique conditionatus constans ex conditionali

Syllogismus cum sit opus rationis logicum habet etiam materiam et formam et quidem eius materia duplex alia

materia d[icitu]r ex qua alia circa quam. materia circa quam sunt res circa quas sillogismus versatur ut hic sillogismus omne a[nim]al est rationale homo est a[nim]al ergo homo est rationalis versatur circa materiam necessariam subiectum propterea necessarium est hominem esse a[nim]al esse rationale hic alius vero omne corpus simplex est incorruptibile celum est corpus simplex ergo celum est incorruptibile est in materia probabili quia non certum est sed tantum probabile corpus simplex esse incorruptibile et celum esse corpus simplex materia ex qua hoc est ex qua fit sillogismus alia est remota alia proxima remota sunt ipsi met termini propriis non tamen terminorum non excedentes ut supra dictum est materia vero proxima sunt tres propositiones quarum due priores dicuntur premisse quia preminentur ad inferendam conclusionem quarum una d[icitu]r maior et alia minor maiorem dicunt aliqui esse propositionem que ponitur p[rim]o loco et minorem que ponitur in secundo alij vero dicunt maiorem esse illam in qua est ille terminus qui est predicatum in conclusione minorem vero in qua est ille terminus qui in conclusione est subiectum predicatum autem conclusionis vocatur maius extremum subiectum vero minus extremum tertia propositio d[icitu]r conclusio seu illatio.

Forma sillogismi est recta positio medij termini in premissis quoad subiectionem et predicationem et recta dispositio premissarum quoad qualitatem et quantitatem primum unus facit gemina figura secundum vero modo figure illa namque debet ponere medium terminum vel ut subiectum vel ut predicatum in premissis modo quo in sequenti sectione explicabimus hic vero collocare propositiones vel affirmativas vel negativas iuxta regulas infra ponendas atque etiam efficiunt directe vel indirecte concludere

Sectio Tertia Quot Sunt Figure Et Modi Sillogismorum

Triplex e' figura pro triplici modo quo medium in premissis collocari potest
pa e' q'do medium in maiori e' subiectum et in minori predicatum V.G.

omnis homo e' al
Petrus e' homo
ergo Petrus e' al

Secunda e' cum medium in utraque premissa predicatur V.G.

nullus lapis e' homo
Petrus e' homo
ergo Petrus non e' lapis

Tertia cum medium in utraque subiicitur V.G.

omnis homo e' sensibilis
omnis homo e' al
ergo aliquod al e' sensibile

His addi solet quarta que d[icitu]r Galeni in qua medium e' predicatum in maiori et subiectum in minori V.G.

Petrus e' homo
omnis homo e' al
ergo Petrus e' al

Sed hec in re non differt a pa solum n[am] differt ab ea in hoc q[uo]d habeat pro loco ~~maiori~~ propositionem quam illa habebat in secundo hoc autem e' extrinsecum prorsus et iuxta secundam explicationem in utraque proprie medium subiicitur in maiori et predicatur in minori maior n[am] ut diximus e' illa in qua habetur predicatum conclusionis et minor illa in qua habetur subiectum eiusdem unde dicitur innotatur ordo proprium semper eadem propositio si ponatur secundo loco e' maior et alia si ponatur p[rim]o semper e' minor unde medium subbiicitur in maiori et predicatum in minori et sic eadem erit hec quarta figura ad p[ri]mam si vero nomine maioris intelligantur propositio que prius producitur et nomine minoris illa que postea [illegible] nec differet a pa hec figura maioribus n[am] et minoribus e' quid extrinsecum propositionibus inquantum una prius quam alia producatur solum n[am] ab ea differt in hoc q[uo]d habeat pro maiori propositionem quam illa habet pro minori maioribus [illegible]

autem et minoris iuxta hanc explicationem e(st) extrinsecum probus opponentur qu(ae) prius affirmatur
predicantur unde non datur in natura maior vel minor propositio quoniam infertur conclusio utraque premissa e(st) simul in natura, ideo non e(st) maior ratio quare ponatur una dicatur maior et alia minor quoniam nulla habetur maior vel minor propositio nec habere potest ista collocatio diversa medij termini ut subijciatur in maiori et predicetur in minori vel ut predicetur in maiori et subijciatur in minori ut contendit Galenus triplex igitur tantum modus diversus assignari potest positionis medij termini vel e(st) in una ex premissis subijcitur et in altera predicatur vel e(st) in utraque predicatur vel in utraque subijcitur et hoc intellige sufficiat de hac quarta figura indigna sane de qua non nulli tam longam texant disputationem hactenus

Has tres figuras explicare solent summulistae hoc carmine Sub pre p(rim)a bis pre 2(d)a tertia bis sub

In qualibet figura possunt multi essse syllogismi varijque sunt modi huius modi figurarum qui omnes veteris inventibus decem et novem sunt hisque versibus comprehenduntur

Barbara Celarent Darij Ferio Baralipton
Celantes Dabitis Fapesmo Friesesomorum
Cesare Camestres Festino Baroco Darapti
Felapton Disamis Datisi Bocardo Ferison

Pro quorum explicatione observate p(rim)o in predictis dictionibus quae respondent modis cuiusque figurae reperiri quatuor vocales A E I O ex quibus A significat propositionem universalem affirmativam E universalem negativam I particularem affirmativam et O particularem negativam

Observate 2° tres p(rim)as syllabas cuiusque dictionis significare tres propositiones p(rim)a maiorem secunda minorem tertia conclusionem e(st) si aliquae dictiones plures syllabas quam tres contineant ultimae ponuntur ut carminis integritatem ut in Baralipton et Friesesomorum in quibus superfluae sunt illae syllabae ton, et orum, quia propter dictio barbara quae triplex A includit significat syllogismum compositum ex tribus propositionibus universalibus affirmativis dictio vero Celarent quae p(rim)o loco

habet E secundo A tertio O significat sillogismum constantem ex maiori vrati negatiua ex minori vrati affirmatiua et conclusione vrati negatiua et sic de alijs

Obseruate 3° nouem priores dictiones a Barbara vsque ad Frisesomorum inclusiue denotare sillogismos 1ᵉ figure quatuor vero dictiones tertij carminis sillogismos secunde figure et reliquas sillogismos tertie figure

Obseruate 4° aliquos ex his modis directe concludere alios vero indirecte. Illi directe concludunt in quibus subiectum maioris ē predicatum in minori et consequenter ponitur pro subiecto subiectum minoris Vg. oīs homo ē at Petrus ē homo ergo Petrus ē at

Obseruate vltimo quatuor modos directos 1ᵉ figure esse perfectos quia ita clare dispositi sunt vt statim appareat connexio consequentis cum premissis reliquos vero imperfectos quia obscure inferunt consequentiam ideoque ad perfectos reduci debet vt infra dicemus

Ad maiorem claritatem eorum que dicta sunt de modis figurarum hic subiiciam illorum exempla eodem ordine quo dictiones significatiue sillogismorum ponuntur et 1° quidem exempla sillogismorum 1ᵉ figure que sunt nouem

Modi directi Prime Figure

1 Bar omne vitale ē visibile
ba oīs homo ē vitalis
ra ergo oīs homo ē visibilis
2 Ce nullum bonum ē odibile
la oīs virtus ē bona
rent ergo nulla virtus ē odibilis

46

3 Da omnis virtus e amabilis
ti aliqua temperantia e virtus
i ergo aliqua temperantia e amabilis

4 Fe nullum vitium e laudabile
ri aliqua iniustitia e vitium
o ergo aliqua iniustia non e laudabilis

Modi Indiretti
Prime Figure

1

Ba omnis virtus e amabilis
ra omnis prudentia e virtus
lipton ergo aliquid amabile e prudentia

2

Ce nullum bonum e odibile
la omnis virtus e bona
ntes ergo nullum odibile e virtus

3

Da omnis virtus e amabilis
bi aliqua temperantia e virtus
tis ergo aliquid amabile e temperantia

4

Fa omne vitium e odibile
pes nulla virtus e vitium
mo ergo aliquid odibile non e virtus

5

Fri aliquid bonum e virtus
se nullum vitium e bonum
somorum ergo aliqua virtus non e vitium

Modi pertinentes ad secundam figuram sunt quatuor quorum exempla suo ordine disponimus

Modi Secunde Figure

1

Ce nulla virtus est odibilis
sa omne vitium est odibile
re ergo nullum vitium est virtus

2

Ca omne honestum est amandum
mes sed nullum vitium est amandum
tres ergo nullum vitium est honestum

3

Fe nullum vitium est desiderabile
sti sed aliqua laus est desiderabilis
no ergo aliqua laus non est vitium

4

Ba omne vitium est odibile
ro aliqua virtus non est odibilis
co ergo aliqua virtus non est vitium

Sequuntur deinde exempla modorum tertie figure qui sunt sex

Modi Tertie Figure

1

Da omne bonum est amabile
ra sed omne bonum est Deus
pti ergo Deus est amabilis

2

Fe nullum bonum e odibile
la sed omne bonum e honestum
son ergo aliquod honestum non e odibile

3

Di aliqua sapientia e amabilis
sa sed omnis sapientia e scientia
mis ergo aliqua scientia e amabilis

4

Da omnis virtus e laudabilis
ti sed aliqua virtus e humilitas
si ergo aliqua humilitas e laudabilis

5

Bro aliquod malum non e expetendum
car sed omne malum e peccatum
do ergo aliquod peccatum non e expetendum

6

Fe nullum vitium e laudabile
ri sed aliquod vitium e imprudentia
son ergo aliqua imprudentia non e laudabilis

Sectio Quarta Afferuntur Regule Aliquae Communes et Propriae Figurarum

Ut recta inferatur conclusio afferuntur non nulle regule ex quibus quedam sunt communes omnibus figuris ~~e~~ ~~[illegible]~~ et alie particulares unicuique figure accomodate

Pa igitur communis e ex duabus premissis ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ particularibus vel indefinitis in materia contingenti nihil sequitur hoc e non recta infertur consequentia ut in hoc sillogismo aliquis logicus e doctus

sed Petrus est logicus ergo Petrus est doctus ratio est quia quando sunt duae

premissae particulares sunt quatuor, et sic extrema conclusionis non possunt

cum uno tertio identificari in premissis unde inferatur etiam identificari inter

se, quod si aliquando syllogismus conflatus ex premissis particularibus recte conclu

dit ut est hic aliquis homo est nobilis sed aliquod rationale est homo ergo aliquod rationale

est nobile id accidit ratione materiae necessariae atque quam propterea non

tenet ut major vim formae syllogisticae quae tunc solum est recta cum in qua cumque

materia necessariam infert conclusionem

Secunda est ex duabus probus negativis nihil

sequitur ut patet in hoc syllogismo nullus Angelus est animal nullus homo est Angelus

ergo nullus homo est animal ratio est quia tales premissae nec affirmativam nec

negativam inferre possunt conclusionem non affirmativam quia extrema

conclusionis non identificantur cum uno tertio in premissis negativis nec nega

tivam ad hoc enim ut recte inferatur conclusio negativa necesse est ut unum

ex extremis conclusionis identificetur cum aliquo in premissis altero aliud

extremum separetur ad hoc ut bene possit inferri etiam separari inter se si enim

utrumque extremorum ab illo separetur non bene infertur separari inter se

quia possunt duo ab aliquo tertio separari et tamen identificari inter se ut

patet nam animal et homo separantur ab Angelo et tamen identificantur inter se

Tertia est conclusio ut sit recta debilio

rem partem premissarum sequi debet debilior pars est premissa negativa

respectu affirmativae et particularis respectu universalis si ergo aliqua ex premissis

est negativa aut particularis conclusio etiam debet esse negativa aut particula

ris ratio est quia cum habetur aliqua premissa negativa utrumque extremum

conclusionis non convenit cum medio termino in premissis et sic inferri non

potest identificari inter se simpliciter ex majori universali minori particulari non

bene deducitur conclusio universalis ut patet in hoc syllogismo omnis homo est rationalis

aliquod animal est homo ergo omne animal est rationale quia subjectum conclusionis non

secundum totum quod includit identificatur cum medio termino sed tantum se

cundum aliquid unde nec secundum totum identificari potest cum praedicato

nam eodem modo cum illo identificatur ac identificatur cum medio termino

Quarta est quod unum ex extremis non supponens distributive in premissis supponit distributive in conclusione inepte concluditur quia pro hoc diversos appellatione terminorum [illegible] excederent.

Quinta est medius terminus saltem in una ex premissis supponere debet distributive idest debere posse predicari de omnibus et singulis eius ~~[illegible]~~ inferioribus quod fiet si illi preponatur semper signum ante omnes in propositione affirmativa vel in negativa illi mediate vel immediate preponatur negando sive [illegible] aliter inepte concluditur quia medius terminus est multiplex in sillogismo non tres sed plures termini continebit ut patet in hoc sillogismo aliqua substantia est [illegible] sed omnis lapis est substantia ergo omnis lapis est [illegible] quia medius terminus neque in maiori neque in minori distributive supponit terminus [illegible] omnis distribuit lapidem non substantiam.

Preterea communes sunt regule predicte cuiuslibet figure et quidem bone pro singulis.

Prima regula pro 1a figura in modis directis ex maiori particulari nihil sequitur quia medius terminus in ullo sillogismo non supponeret distributive V.g. aliquod delectabile est vitium sed omnis virtus est delectabilis ergo omnis virtus est vitium.

Secunda est in eisdem modis directis male etiam concluditur ex minori negativa ut in hoc sillogismo omnis leo est substantia sed nullus homo est leo ergo nullus homo est substantia quia predicatum in conclusione distribuitur et in maiori non fuit distributum.

Prima regula secunde figure ex maiori particulari nihil sequitur ut in hoc sillogismo aliqua substantia est sensibilis sed nullus Angelus est sensibilis ergo nullus Angelus est substantia quia predicatum in conclusione supponit distributive ratione negationis [illegible] vero in maiori afficitur signo particulari.

Secunda regula est ex duabus premissis affirmativis nihil sequitur ut si dicas omnis homo est corporeus sed omnis lapis est corporeus ergo omnis lapis est homo non recte concludis quia medius terminus in neutra premissa distributive supponit [illegible]

Prima regula tertie figure ex minori negativa non recte concluditur ut in hoc sillogismo omnis homo est corporeus sed nullus homo est lapis ergo nullus lapis est corporeus quia predicatum distributum in conclusione non distribuitur in maiori.

Secunda regula est in tertia figura conclusio necessario est particularis verus intellectus erit ut in hoc sillogismo omnis virtus est amabilis sed omnis virtus est aequa ergo omne aequum est amabile quia subiectum conclusionis emittitur distributum et in minori non ita.

Ex quibus colligitur regulas peculiares figurarum suam efficaciam habere a communibus in quibus involvuntur solum quae maioris claritatis gratia divisim ab illis enumerantur

Sectio Quinta De Reductione Sillogismorum Imperfectorum Ad Perfectos Per Conversionem Et Impossibilem

Quatuor dantur solum sillogismi perfecti quorum vis ita clare apparet ut nemo concessis premissis negare audeat consequentiam reliqui sunt imperfecti hoc est obscure concludunt ideo ad perfectos reducendi sunt in quorum vis clarius innotescant et quidem duplex reductio a communibus inventa est alia per conversionem per impossibile alia

Reductio per conversionem est ipsa vel per transmutationem maioris in minorem aut e contrario vel per conversionem alicuius propositionis sillogismus imperfectus ad perfectum convertitur pro hoc ergo duo sunt notanda

Primum quatuor modos perfectos incipere a quatuor consonantibus a quibus etiam incipiunt reliqui modi imperfecti quilibet ergo ex imperfectis reduci debet ad perfectum incipientem a consonante aequa

etiam ita incipit atque alio Baralipton baroco bocardo reducuntur a barbara quia incipiunt a B sicut barbara Celantes Cesare Camestres reducuntur ad celarent quia incipiunt a C Dabitis Darapti Disamis Datisi reducuntur ad Darii Fapesmo Frisesomorum Festino Felapton Ferison reducuntur ad Ferio quia incipiunt ab F. sicuti Ferio

Notandum 2° in dictionibus significantibus hos modos imperfectos reperiri quatuor alias consonantes, S. P. M. C. S significat propositionem notatam ante se sibi ante convertendam esse simpliciter P denotat propositionem significatam a vocali sibi ante convertendam esse per accidens M significat maiorem et minorem transmutandas esse ita ut maior fiat minor et minor fiat maior C significat dictionem illam in qua reperitur non posse reduci per ostensionem at Bocardo Baroco clarius gratia subiciam aliquos sillogismos imperfectos ex una parte et ex alia illos eosdem iuxta has regulas reductos ad perfectos.

Ba	omnis virtus est amabilis	Bar	omnis virtus est amabilis
ra	sed omnis prudentia est virtus	ba	sed omnis prudentia est virtus
lipton	ergo aliquid amabile est prudentia	ra	ergo omnis prudentia est amabilis
Ce	nullum bonum est odibile	ce	nullum bonum est odibile
la	omnis virtus est bona	la	omnis virtus est bona
tes	ergo nullum odibile est virtus	rent	ergo nulla virtus est odibilis

Alter modus reductionis est per impossibile quia ita reducimus imperfectos ad perfectum quia consequentiam imperfecte negamus cogamur admittere duo contradictoria vel duo contraria simul vera. ergo hac

Notandum est primo inventas esse artificialiter tres dictiones Nesciebatis Odiebant Laetare Romanis prima dictio habet quinque vocales suo ordine correspondentes quinque modis imperfectis primae figurae secunda habet quatuor vocales significantes etiam suo ordine quatuor modos secundae figurae tertia habet sex vocales pro sex modis tertie figure.

Notandum secundo in his dictionibus solum esse quatuor vocales distinctas A E I O pro quatuor modis perfectis. A nimirum significat illum sillogismum esse significatum reducendum

vel Barbara in quacumque dictione sit et ad celantes et ad Darij O ad Ferio

His positis in modis imperfectis p^e figure assumatur contradictorium propositis negate et ponatur pro maiori maior uero primi sillogismi pro minore et sic infertur uel contrarium uel contradictorium minoris prius concesse ut ostendo hoc exemplo

Ba	ois uirtus e amabilis		Ce	nullum amabile e prudentia
ra	ois prudentia e uirtus		la	ois uirtus e amabilis
lipton	ergo aliquod amabile e prudentia		rent	ergo nulla prudentia e uirtus

Excipitur ab hac regula Celantes reducitur n ad Darij diuerso modo ac alij nam loco maioris ponitur p^a minor et ergo minori contradictorium conclusionis negate et sic infertur contradictorium maioris prius concesse

Ce	nullum bonum e odibile	Da	ois uirtus e bona
lan	ois uirtus e bona	ri	aliquod odibile e uirtus
tes.	ergo nullum odibile e uirtus	j	ergo aliquod bonum e odibile

Modi secunde figure cum reducuntur retinent antequam maiorem et ponunt contradictorium conclusionis negate loco minoris et inconte quorum infertur contradictorium minoris antea concesse V.G.

Ce	nulla uirtus e odibilis	Fe	nulla uirtus e odibilis
sa	omne uitium e odibile	ri	aliquod uitium e uirtus
re	ergo nullum uitium e uirtus	o	ergo aliquod uitium non e odibile

Modi tertie figure retinent eandem minorem cum reducuntur et loco maioris ponunt contradictorium consequentis negatis et inferunt contradictorium uel contrarium maioris antea concesse V.G.

Da	ois homo e ratis	Ce	nullum visibile e rale
rap	sed ois homo e visibilis	la	ois homo e visibilis
ti	ergo aliquod visibile e rale	rent	ergo nullus homo e ralis
Di	aliqua sapientia e amabilis	Ce	nulla scientia e amabilis
sa	ois sapientia e scientia	la	sed ois sapientia e scientia
mis	ergo alia scientia e amabilis	rent	ergo nulla sapientia e amabilis

57

Ut autem hae leges reductionis facilius memoria retineantur his carminibus describuntur

Maior fit minor et contradictoria maior
ofa prima autem in Celantes vertitur ordo
Sextiat maiorem variat secunda minorem
Tertiam maiorem variat servatq; minorem

Sectio Sexta De Varijs Speciebus Syllogismi

Pro varietate propositionum variatur etiam syllogismus unde qui plures vel aliquam propositionem modulem includit d.r syllogismus modalis ille vero qui aliquam compositam includit d.r syllogismus compositus seu coniunctus et triplex e primo consta ex propositione copulativa negativa ut cum dicimus Petrus non dormit et studet sed dormit ergo non studet, pro quo notate si a maiori e vera et in minori una pars affirmatur necessario debet negari altera in conseq.a ut sit legitima et recta si in maiori negatur una pars propositionis copulativae male altera affirmatur in conclusione hoc modo sed non dormit ergo studet quia Petrus non dormiens potest non studere

Secundus contingit propositione disiunctiva in maiori et exclusa una parte in minori clarissime infert alteram in conseq.a VG hoc est vel rationale vel rationale non e irrationale ergo e rationale

Tertius contingit propositionem conditionatam in maiori et verificata conditione in minori optime deducitur effectus in conclusione VG si ignis e calor e sed e ignis ergo e calor e contra si excludimus conditionem in minori optime etiam excludimus effectus in conclusione

Est alius syllogismus qui appellatur expositorius et sensibilis quia rem veluti oculis exponit qui constat ex medio termino omnino singulari omnino singulari. Deus non e omnino singularis quia est etiam infinitatem et perfectionem equivalet ... ut e hic hic homo non e albus sed Petrus e hic homo ergo Petrus non e albus quicumque coniuncti

...

Ceterum e etiam divisio sillogismi in demonstrativum et probabilem. Hic [illegible] hic constat ex premissis probabilibus, ille vero componitur ex premissis in materia necessaria certis et evidentibus et e duplicis generis si in premissis ponitur causa necessaria illius rei que in conclusione infertur dicitur sillogismus demonstrativus seu demonstratio apriori hoc e causa V.G. ignis necessario producit calorem sed hic habetur ignis ergo hic habetur calor. qd si in conclusione infero causam ex effectu necessario posito in premissis d. demonstratio aposteriori V.G. fumus producitur ab igne e fumus ergo ignis

Preter dictos sillogismos sunt alie species argumentationis que appellantur sillogismi imperfecti eo qd ad perfectum qui constat ex tribus probis facile reducuntur tales sunt enthimema exemplum inductio et dilemma quos supra enumeravimus de his igitur breviter dicendum nob. se

Enthimema e sillogismus truncatus qui ex una tantum propositione conclusionem infert ut cum dicimus homo e ratis ergo homo e risibilis enthimema ad perfectum sillogismum reducitur si ex propositionibus antecedentis propositio qd e loco maioris se [illegible] alia propositio fiat hoc modo omne ratle e risibile sed ois homo e ratis ergo ois homo e risibilis

Inductio e argumentatio in qua universale ex omnibus inferioribus sufficienter enumeratis infertur reducitur autem ad perfectum sillogismum si facta enumeratione omnium inferiorum in maiori iterum idem medium ponatur in minori V.G. in hac inductione Petrus Paulus Joannes et ceteri logici studiant ergo omnes logici studiant sic addenda e minor, sed Petrus Paulus Joannes et ceteri sunt omnes logici ergo omnes logici studiant

Exemplum e argumentatio in qua ex uno aut pluribus particularibus aliud particulare simile infertur V.G. Petrus vitijs deditus non fuit felix ergo neq. Paulus vitijs deditus e felix reducitur ad perfectum sillogismum deducendo ex his particularibus sufficienter enumeratis propositionem universalem nullus vitijs deditus e felix sed Paulus e vitijs deditus ergo Paulus non e felix

Dilemma seu [illegible] d. esse argumentatio bicornis hoc e que duas partes ita continet ut adversarius utramq. effugere nequeat-

quæ continuus est cum persuadet homines uolo ad amplectendam doctrinam Christi dico uel Christus docet ea quæ sunt nobis salutaria uel non. Secundum dici non potest quia Christus nihil aliud quærit ni nostram salutem. Primum ergo eius doctrina ut pote nobis salutaris amplectenda e' reducitur ad perfectam argumentationem per duos syllogismos in quibus ambæ partes dilemmatis hoc est simplici modo explicantur. illius doctrina quæ docet nobis salutaria e' amplectenda, sed doctrina Christi docet nobis salutaria ergo e' amplectenda; et illa solum doctrina non e' amplectenda quæ non docet nos salutaria sed doctrina Christi docet nos salutaria ergo e' amplectenda.

Sectio Ultima De Syllogismo sofistico et fallaci. Definitur hic syllogismus apparens qua cum sit fallax et improbabilis uerax et probabilis apparet propter quasdam fallacias quas includit quæ duplicis generis sunt quædam dicuntur fallaciæ in dictione hoc e' quæ oriuntur ex ipsis dictionibus falsam quandam ueritatis speciem præseferentibus aliæ uero appellantur fallaciæ extra dictionem quæ nascuntur non ex ipsis uocibus sed ex rebus per uoces significatis.

Sex uerborum fallaciæ enumerantur p.ª d.r æquiuocationis q.to est aliqua uox æquiuoca in una propositione sumitur secundum unum significatum et in alia secundum aliud ut cum dicimus qui habet manus potest leggere sed cæcus habet manus ergo Cæcus potest leggere

Secunda d.r amphibologia cum est tota aliqua oratio semel accipitur in uno sensu et semel in alio ut in hoc syllogismo quidquid e' Ciceronis non e' tuum sed hic liber e' Ciceronis ergo non e' tuus fallacia consistit in uerbo e' q.d in maiori significat id q.d possessum in minori uero id q.d e' compositum a Cicerone

Tertia d.r fallacia accentus quæ tunc habetur cum sunt duæ dictiones quæ eandem scripturam habentes et non eandem quantitatem diuersa habent significationem ut si quis diceret ois Populus e' arbor sed Panormus e' populus ergo Panormus e' arbor

Quarta et quinta d.r fallacia compositionis et diuisionis cum est aliquod uerbis modo in sensu composito modo in sensu diuiso ut in hoc syllogismo impossibile e' Petrum uigilantem dormire sed Petrus e' uigilans ergo impossibile e' Petrum dormire

Sexta denique dicitur fallacia figurae dictionis, cum scilicet quodlibet quod convenit uni tribuitur alteri propter similitudinem in figura dictionis quae in designatione nominis sic mapa dicitur docta non doctus ergo etiam poeta dici debet docta non doctus

Extra dictionem sex aliae fallaciae recensentur. Prima dicitur accidentis, cum scilicet subiecto secundum se sumpto aliquid tribuimus quod illi convenit ratione alicuius accidentis V.G. omne calidum est factum ab igne sed mea manus est calida ergo mea manus est facta ab igne

Secunda dicitur fallacia variae suppositionis cum scilicet assumitur aliquid nunc in una suppositione nunc in alia V.G. Poeta est nomen primae declinationis Petrus est poeta ergo Petrus est nomen primae declinationis

Tertia dicitur fallacia a secundum quid ad simpliciter cum id, quod convenit subiecto cum aliqua restrictione, tribuitur illi sine ulla restrictione ut siquis dicat Ethiops est albus secundum dentes ergo Ethiops est albus

Quarta dicitur ignorantia Elenchi. Elenchus autem est syllogismus inferens vel contradictorium propositi negare vel duo contradictoria et quidem bonus est, cum vera contradictoria infert ut est hic homo quatenus est cecidit et quatenus rationalis non cecidit ergo homo cecidit et non cecidit contradictio non est vera

Quinta dicitur petitio principii cum scilicet assumitur pro medio termino id quod est in quaestione vel aliquid illi synonimum ut si volens probare Celum esse rotundum assumeres quod Celum sit sphericum quae fallacia committitur etiam a defendente cum interrogatus ab arguente ut reddat rationem propositi quam defendit affert illam ipsam propositionem de qua est quaestio vel quid illi synonimum

Ultima dicitur fallacia plurium interrogationum cum quis petit unica responsione ut satisfiat pluribus interrogationibus V.G. si quis petat utrum Celum et Angelus substantia spiritualis si affirmas infert Celum esse substantiam spiritualem si negas infert Angelum non esse substantiam spiritualem

Quaeres quomodo enumeratae fallaciae dissolui possint. R.o eas dissolui si distinguantur propter aequivoce et ambigue secundo ut docet Aristoteles afferuntur alia argumentatio quae sit aperte vitiosa et tamen argumentationis sophisticae assimiletur.

Defectis fallaciis sophistarum solent grammatici tradere non nullas regulas et praecepta inveniendi medium seu terminum ad probandas quaestiones quae tamen libenter omitto ut pote meo iudicio inutilia atque potius ad opprimenda tironum capita ~~[illegible]~~ quam ad facultatem aliquam eis viam aperiendam tale medium inveniendi quare recte Agricola in proemio suae introductionis affirmat nullam artem inveniendi medium aptiorem esse quam ingenii felicitatem studiumque continuum frequentemque in disputando usum. Relictis igitur iis quaeso ad quaestiones accedamus.

Selechiores

Selectiores Logicæ Quæstiones

Logicas quæstiones præcedere solent quædam quæ prolegomina, seu quæstiones proemiales appellantur inter quas maximo quidem sibi vindicat locum hæc quæstio de natura et proprietatibus ipsius logicæ ne ad logicam addiscendam accedamus ignari prorsus quid sit ipsa logica eiusque pulchritudinem et utilitatem ignorantes in eius studio et assecutione frigeamus. Aspiramus igitur quid sit ipsa logica ut eius notitia ad eam acquirendam stimulos nobis addat ardentissimos

Quæstio Prima De Natura Logicæ.

Tanta est logicæ facultatis vis et nobilitas, ut ad eam explicandam varijs usi sunt nominibus autores et cum omnes supponerent ut indubitatum nomine logicæ intelligi artem et facultatem directivam intellectus ad bene intelligendum hinc logica a Platone appellata est ars disserendi, scientia veri et falsi a Tullio disciplinarum disciplina, ab Augustino gubernatrix rationis a divo Thoma ab Alexandro Simplicio, Ammonio Laertio Plutarco Syriano alijsque peripateticis communiter logica dicta est nec non ab alijs etiam dialectica ab Aristotele modo organum seu instrumentum modo dialectica modo sciendi modus est appellata imo omnibus eius partibus peculiare nomen attributum est nam ea pars in qua agitur de demonstratione dicta est Analytica vero quæ est de syllogismo probabili dialectica illa denique est de fallacijs sophistica

interea

omissa autem nominum multitudine et varietate quibus nomen logicae derivatum a verbo graeco λόγος quod latine idem est ac sermo, sermo inquam sive vocalis sive mentalis, cum de logica idem sonat ac ars disserendi; disserere autem plura significat apud latinos 1° idem est ac loqui, secundo significat probabiliter disputare, tertio idem valet ac argumentari [illegible] ratiocinari pro eo quod est aliquid ignotum ex iis quae nota sunt manifestare, sive fiat argumentatione sive definitione sive divisione et in hoc ultimo significatu dicimus logicam esse artem seu doctrinam disserendi non quia sola logica veritatem inquirat disserendo, id enim faciunt etiam reliquae disciplinae, sed quod ea tantum doceat quomodo intellectus noster recte discurrat, idest incognita ex notioribus investiget et hoc quo ad nominis intelligentiam satis superque; ad rem ipsam considerandam propius accedamus

Sectio Prima Supponuntur Non Nulla Fere Certa Apud Omnes

Suppono 1° logicam non solum esse possibilem, nullamque implicantiam dicere quod detur ars directiva naturae intellectualis ad recte intelligendum, sicut datur ars saltatoria directiva pedum ad hoc ut recte moveantur et ars citharizandi directiva digitorum ad hoc ut recte citharae cordas pulsent, sed etiam de facto dari evidentissime ostendit experientia et tot auctorum testimonia qui voluminibus de hac arte editis bibliothecas impleverunt, ut merito irrideantur ab omnibus Anaxagoras et Rabirius qui apud Tullium libro 1° academicarum quaestionum logicam negarunt, sicut etiam Epicurei aliique apud Senecam Epistola 99 qui de ea dubitarunt

Suppono 2° logicam esse artem accidentalem si loquamur de logica creata (nam logica increata et divina est identificata cum natura divina) accidens enim est illud quod potest adesse et abesse absque eo quod corrumpatur seu desinat esse subiectum in quo est; logica autem ita est in intellectu creato ut cum ea vel sine ea adhuc valeat intellectus in suo esse perseverare

Suppono 3°

Suppono 3° inter accidentia esse qualitatem et quidem spiritualem cum sit ordinata ad perficiendum et dirigendum intellectum spiritualem nempe intellectum.

Suppono 4° logicam duplicem esse aliam actualem aliam habitualem; logica actualis est collectio omnium preceptorum quibus dirigitur intellectus ad recte operandum V.G. definitio debet representare genus et differentiam divisio debet rem dividere in membra adequata cum diviso syllogismus debet componi ex tribus terminis etc. habitualis est qualitas quedam generata ex huiusmodi actibus frequentatis et ad similes actus facultas et inclinans ex eo n. quod ego sepe fecerim hunc vel similem actum definitio debet representare genus et differentiam acquiro qualitatem quandam facultatem intellectum ad faciendum hunc eundem actum que dicitur habitus respectu huius actus et id quod dico de hoc dico de omnibus aliis habitibus ipsius facultatis ad omnia precepta logica dicitur logica habitualis que semper durat et perseverat in intellectu quo ad usque per decursum omnium repetendi talia precepta contingit. Actualis vero non semper est in intellectu nisi cum intellectus aliquid ex his preceptis elicit unde n. dicitur esse in intellectu logica actualis partialis non totalis et adequata cum omnia precepta logica que numquam sunt simul in intellectu denominatio autem logici sumitur ab habituali non ab actuali logica non dicitur qui unum vel alium actum logicum habet sed qui habet habitum faciendi omnes actus logicos sicut absolute non dicitur temperatus qui unum vel alium elicit actum temperantie sed qui huiusmodi virtutis habet habitum

Suppono quinto inter habitus intellectuales esse quosdam viciosos qui ex natura sua erroneos qui infallibiliter inducunt intellectum ad afferendum quosdam fallaces et incertos et non necessario erroneos aliquando n. iis intellectus veritatem assequitur aliquando non et communi nomine facultates appellantur ut sunt opinio fides humana dubitatio suspicio etc. alios vero certos et infallibiles qui numquam in errorem intellectum inducunt qui vocantur virtutes intellectuales ut distinguantur a moralibus etiamque disponunt operantem ad opera honesta et reddunt illud simpliciter bonum ille vero disponunt ad operationem que est bonus intellectus et reddunt operantem non simpliciter bonum sed cum addito et determinatione V.G. bonum logicum bonum physicum etc. questio igitur est quinam ex his habitibus sit logica

Sectio secunda

Sectio Secunda An Logica Sit Virtus Intellectualis

Ad maiorem quaestionis claritatem sciatis tres logicam habere partes 1.ª d.r demonstrativa quae sci. dat praecepta ad actus scientificos certos et infallibiles secunda d.r thopica quae dat praecepta ad cognitiones probabiles non certas tertia d.r sophistica quae agit de syllogismo fallaci qui per rationes apparentes falsum concludit

Sciatis 2.º virtutem ab Ariste secundo ethicorum c.te 6.º sic definiri virtus est habitus qui bene affectum reddit eum qui habitum habet et praeterea benefacit opus eius et sic virtus intellectiva d.r illa quae bene affectum reddit intellectum et bene facit intellectiones seu cognitiones quae sunt eius opera alijs quoque verbis idem Arist.s 7.º phisicorum textu 17.º virtutem definivit videlicet esse dispositio perfectissima ad optimum

Pro cuius definitionis explicatione sciatis 3.º non debere intelligi virtutem esse dispositionem potentiae perfectissimam ad aliquod opus ita perfectum ipso non possit dari melius patet hoc ex eodem Arist.e qui 2.º ethicorum c.te 6 solum ait virtutem esse eam qua fit opus bonum et non dixit optimum item ex divo Thoma cum Augustino requirente tantum ad virtutem ut non operetur male et ratio est quia alias plures ex ijs quae dicuntur virtutes non essent tales quia temperantia est virtus voluntatis et tamen nec voluntas est potentia omnium perfectissima nec eius actus inter omnes actus voluntatis est optimus idem patet in alijs virtutibus. Sensus igitur definitionis est ut quod virtus disponat potentiam naturaliter completam ut cum ea operetur actum in suo genere perfectum per quem magis ipsa proficiatur

Sciatis 4.º ad virtutem requiri ut collocet potentiam ad producendum opus perfectum certo et infallibiliter aliter non esset virtus sed facultas

ad fam[?]

Quatis 5 opus perfectum ad quod conducit virtus non debere esse in omni genere perfectum sed tantum in genere suo et iuxta finem operantis habitus. n[am] temperantie e[st] virtus si solum conducat ad producendum actum qui sit in genere temperantie et iuxta finem operantis sit perfectus hoc e[st] habens tantam perfectionem in tali genere quantam in eo intendit operans

Quatis 6o ad virtutem requiri ut conducat potentiam in qua e[st] non solum ad opus in suo genere perfectum; sed etiam bonum ipsi met potentie, ita ut si sit virtus corporis, qualis e[st] robur et sanitas disponat ad bonum corporis si sit virtus voluntatis disponat ad amorem boni et ad odium mali quod e[st] bonum voluntatis si sit virtus intellectus disponat ad actus veros veritas n[am] e[st] bonum intellectus. ratio e[st] quia ex diffinitione virtus e[st] habitus, qui bene affectum reddit ipsum habentem si non conduceret autem ad bonum eius non redderet ipsum bene affectum per virtutem potentia perficitur non perficitur autem nisi per aliquid sibi bonum quia id quod non e[st] alicui bonum non e[st] eius perfectio hoc autem intelligendum e[st] non de opere mediato sed immediato tantum hoc e[st] de actibus immediate productis ab ipso habitu virtuoso non de aliis operibus ab ipsis actibus provenientibus hec n[am] sufficit si sint in genere suo perfecta non autem requiritur ut sint perfectiva potentia nam precepta grammatice aliarumque artium que sunt virtutes intellectuales ipsa quidem cum sint opus immediatum perficiunt intellectum opus vero quod in chartis scriptum sit perpetuatum nullo modo perficit intellectum unde cum d[icitu]r virtus e[st] dispositio ad optimum operari intelligitur hoc de opere immediato non de mediato

Quatis 7o virtutem agere exigen[?] de defectibus et vitijs que in opere ad quod disponit esse possunt non quidem ut faciat sed ut evitentur et modum quo evitari possunt docere his suppositis

Dico cum communiori sententia quam sequitur Javellus hic questione 2a logice articulo 4o logicam secundum omnes tres partes esse virtutem quidquid in contrarium afferant de thopica et sophistica recentiores nonnulli quos tacito nomine celam. Javellus [?] et 1o quidem quod logicam secundum partem demonstrativa sit virtus patet quia

talis aut[em]

ralis actus conducit infallibiliter intellectum non solum ad opus immediatum que sunt precepta faciendi demonstrationem et sunt bona ipsi intellectui cum sint incerta sed etiam ad opus mediatum neque ad demonstrationem que perfecta intellectus est et maxime perfectiva intellectus quod semper per eam veritatem acquirit ergo pars demonstrativa logice est virtus difficultas est an etiam pars thopica et sophistica sint virtutes et quidem de thopica

Probatur illa est virtus intellectualis que certo et infallibiliter conducit intellectum ad producendum opus in genere suo et iuxta finem operantis perfectum sed huiusmodi est thopica ergo thopica est virtus intellectualis maior patet ex dictis minor probatur quia sic hoc servientur omnia precepta que dat thopica inordine ad faciendum sillogismum probabilem certo et infallibiliter fiet talis sillogismus qui in genere probabilis et iuxta finem operantis qui non vult facere nisi probabilem erit omnimode perfectus ergo etc. antecedens patet quia non potest assignari quenam perfectio deficiat sillogismo probabili in suo genere si omnia precepta logica in eo faciendo observentur perfectio autem demonstrationis que deficit probabili est extra genus eius nec intenditur immo a thopica que per sua precepta non intendit facere sillogismum demonstrativum ergo thopica certo et infallibiliter conducit ad opus in suo genere et iuxta intentionem operantis perfectum

[illegible]

Dices talis sillogismus tamen in suo genere et iuxta intentionem thopice perfectus attamen non est bonus intellectui quia per ipsum sepe fallitur et affirmat falsum; cum talis sillogismus non habeat necessariam et infallibilem connexionem cum veritate ergo ex hoc capite thopica non est virtus

Si primis dato ante nego consequentiam sillogismus enim probabilis est opus mediatum thopice opus autem mediatum virtutis ut supra notavimus non est necesse ut sit bonum ipsi potentie in qua est virtus sed sufficit tantum quod opus immediatum sit bonum ipsi potentie opus autem immediatum thopice non est sillogismus probabilis sed sunt precepta faciendi talem sillogismum que sunt cum vera et infallibilia et per ipsa nunquam fallitur intellectus si ea recte observet infallibiliter faciet perfectum sillogismum probabilem

probabilem. Secundo potest negari quod syllogismus probabilis est maxime bonum
intellectus quo mediante ei plurimas acquirit veritates unde est instrumentum
utile intellectui sine quo in scientijs nullam possemus acquirere veritatem; nam
non habemus principia certa et infallibilia ex quibus deduci possent conclusiones
infallibiliter verae, dum cum ea non habemus recurrendum est nobis ad principia
probabilia ex quibus plures deducimus veritates licet cum periculo et dubio quod in eo
admixta sit aliqua falsitas; melius autem est intellectui quamplurimas acquirere veritates
cum dubio quod in ijs admissa sit aliqua falsitas quam [illegible] veritatis obtinere
ne se exponat periculo falsitatis; cum ergo per syllogismum probabilem intellectus
plures acquirat veritates licet cum dubio et periculo falsitatis melior est ipse quam
eius carentia et sic absolute est quid bonum intellectui cum eo tot veritatibus
locupletetur; et ratio est quia ad hoc ut aliquid sit bonum et per se expetibile non
obstat quod aliquando per accidens et indirecte afferat malum; non enim necesse est
ut afferat bonum sine ulla admixtione mali sed sufficit si comparando bonum cum
malo quod affert, sit maius bonum quam malum. Sic mercatura est utilis hominibus
cum sit causa plurimum lucri faciendum licet aliquando per accidens alicuius iacturae
sit occasio; et medicina est bona et expetibilis aegroto quia illi ordinario bonam
sanitatem affert licet aliquando per accidens ei afferat mortem, aliquis nullum haberemus
bonum creatum quod semper est admixtum malo. Tertio licet syllogismum probabilem
concludere falsum vitio materiae circa quam eius propositiones versantur non vitio
formae quae quantum est ex se infallibiliter verum concludit ut est communis cum
syllogismo probabili cum demonstratione qui non vitio formae sed vitio materiae
differunt inter se; logica autem solum praescribit formam ~~[illegible]~~ qua ~~[illegible]~~
debent fieri syllogismi materiam vero circa quam propositiones versantur relinquit
arbitrio operantis et solum praescribit modum quo possit deducere conclusio-
nem probabilem casu quo non possit deducere demonstrativam unde
si aliquando syllogismus in materia probabili deducit falsum, eius falsitatis
non est causa ipsa logica sed defectus principiorum infallibilium &c.

Dices 2° ex dictis sequeretur
artem fabricandi [illegible] et alias similes quae absolvuntur certis regulis pos-
sint esse virtutes quia habent praecepta infallibiliter conducentia ad faciendum

id ad quod

id ad qd ordinantur perfectum in genere suo sed hoc est absurdum ergo et id unde sequitur

Distinguo maiorem essent virtutes intellectuales concedo morales nego consequentiam maioris et distinguo minorem hoc est absurdum in sensu negato concedo in sensu concesso nego minorem et quoniam non est absurdum qd sint virtutes intellectuales bonum n. est intellectui scire furari blasfemari &. Aliquam autem scientiae dicunt male quia sunt occasiones variis hominibus ut illis utantur ad malum morale

Quod autem etiam pars sofistica sit virtus p.^o quia inventum non esset virtus quia vis inclinaret intellectum ad faciendum sillogismum fallacem et apparentem et concludentem falsum sed hoc est falsum ergo est virtus maior patet non n. alia potest assignari ratio cur sofistica non sit virtus minor p.^o quia sofistica non est habitus inclinans intellectum ad faciendum sillogismum sofisticum sed ad penetrandas et dissoluendas fallacias et sofismata quibus decipitur intellectus ergo & ars patet impossibile n. est qd ille qui cognoscit fallacias illis decipiatur, nam intellectus cognoscens falsitatem non potest illi assentiri ergo cum sofistica doceat fallacias et sofismata, non potest ordinari ad faciendum sillogismum fallacem

Probatur 2.º habitus conducens certo et infallibiliter ad aliquod bonum ipsi potentiae in qua est, est virtus sed sofistica est huiusmodi ergo est virtus. minor probatur sofistica conducit certo et infallibiliter ad cognoscendas fallacias et ad examinandum consequentias qd hoc est maximum bonum intellectus qui ut fugit a falsitate quae est eius malum ergo & minor patet sicut et maior nam a sofistica docentur omnes fallaciae quibus detectis munitur intellectus ad non essentiendum iis non n. falsitati cognitae assentiri potest ergo cum sofistica conducat infallibiliter ad bonum intellectus erit & virtus intellectualis Confirmatur virtutis est docere defectus et vitia quae esse possunt in opere aliquo faciendum conducit non fiant sed ut caveantur ergo cum logica secundum partem sofisticam doceat vitia quae possunt esse in sillogismo ut caveantur secundum hanc partem erit etiam virtus

Dices habitus proponens sofismata est erroneus cum infallibiliter conducat ad errorem sed huiusmodi est sofistica ergo est

habitus

habitus erroneus et non virtus
Nego minorem nam ut supra dixi ex logica non est habitus faciendi sed vitandi sophismata quae fieri non possunt ab eo intellectu a quo cognoscuntur tamen possunt fieri sive ut alios decipiat et falsum asserit ratione [illegible] non est causa sophistica sed eius carentia, nam ille esset sophisticus sophismata dignosceret, nec iis deciperetur; si autem sophistica esset causa erroris in alio adhuc esset virtus quia non obstat virtuti quod faciat opus alteri malum dummodo sit bonum operanti, itaque est tunc quando tale opus est mediatum quod ipsa est necesse ut sit bonum sufficit enim si ipsa praecepta sint bona, quae cum infallibiliter conducant ad illum syllogismum docentem faciendum erunt infallibiliter vera et bona intellectus

Ex dictis infertur virtutem intellectualem virtutis operatum esse habitum qui per praecepta non conducit infallibiliter ad opus ipsatum et se non disponit ad opus in genere suo et iuxta finem operantis perfectum

Sectio Tertia Quaenam Ex Virtutibus Intellectualibus Sit Logica

Videamus iam logicam esse virtutem intellectualem quinam porro virtutes intellectuales ab Aristotele 6 ethicorum cap. 3o enumerantur, Intellectus scilicet, Sapientia, Prudentia, Scientia et Ars; et quidem patet logicam non esse Sapientiam; Sapientia enim est exactissima rerum praestantissimarum cognitio logicae autem cognitiones non versantur nisi circa opus intellectus quae non sunt res praestantissimae non nego tamen improprie loquendo posse dici logicam esse sapientiam hoc enim modo quaevis ars etiam mecanica si sit perfecta dicitur sapientia ut cum aliquem dicimus sapientem pictorem fabricatorem etc. Secundo certum est logicam non esse prudentiam utpote logica non enim ipsa versatur circa mores nec dirigit hominem ad agendum bene, quod illi convenientes et honestum est. Tertium est certum quod logica adaequate sumpta non esse intellectum; intellectus enim est habitus primorum principiorum, quae lumine naturae cognoscuntur nec possunt

per alia

1º qua alia propositiones sunt illa idem non potest esse et non esse verum e' nimis una parte et non omnes autem cognitiones logice sunt 1a principia lumine nature nota et que non possunt ex alijs demonstrari non nego tamen esse in logica aliqua huiusmodi principia ut e' illud quod ipsa assumit ad probandum suos syllogismos quae sunt eadem uni tertio sunt eadem inter se dici de omni dici de nullo hoc e' quidquid affirmatur de superiori potest affirmari de quolibet inferiori et quidquid de superiori negatur potest etiam negari de inferiori unde logica inadequate sumpta hoc e' secundum aliquam sui partem potest dici intellectus

Questio e' an logica sit scientia vel ars quae sigillatim examinanda sunt et 1o antequam decidamus an logica sit scientia inquirendum nobis e' quid sit logica utens et docens ut possimus videre an utraque sit scientia ideo sit

Sub Sectio Prima Quid Sit Logica Docens et Utens

Levis e' haec questio et de puro nomine, quam libentissime praeterirem nisi celebris esset haec logice divisio a Platone 1um inventa deinde ab Aristotele divo Thoma atque dialecticis passim usurpata et quidem ad explicandum quid sit logica docens nulla e' difficultas. Omnes enim conveniunt logicam docentem esse eam quae tradit praecepta recte intelligendi quae sunt habitualis e' habitus alias praecepta videntur ei actualis sunt ipsa met praecepta. Difficultas e' de utente in qua explicanda invenies alteras sententias doctorum, quas omnes referre supervacaneum puto. Duas tamen adducam ex ijs quae probabiliores sunt et a pluribus recepte

Prima igitur sententia quam sequuntur Vasquez 1a parte questione 8 articulo 1o Ulloa disputatione 2a logice sectione 1a Oviedus ibidem ibidem controversia 2a puncto 2o et alij quibus adhaeret Spatinus qui 1a logice articulo 6o docet logicam utentem esse omnes scientias utentes in suis materijs praeceptis logicis V.G. physica quatenus dependenter a praeceptis logicis recte definit, recte

recte dividit

recte, similiter principia rerum naturalium recte arguit celum esse incorruptibile vel corruptibile et dicitur logica utens in eisdem metaphysica mathematica teologia et aliae scientiae, dum suas cognitiones certas faciunt iuxta precepta logicae dicuntur logica utens sed parum bene. Doctorum haec explicatio non placet nam homines sequentes utuntur logica, non tamen sunt logica ergo ex hoc capite non possunt dici logica utens. Secundo consequentia nam cum totum dividitur, membra dividentia debent in recto participare rationem divisi, sed aliae scientiae ex eo quia utuntur logica non participant in recto rationem logicae, non ergo dici possunt logica, ergo ex hoc capite non possunt dici logica utens. Confirmatur male quis divideret celum dicens celum aliud est stellatum aliud causa celi stellati quia causa celi stellati non participat in recto rationem celi nec est celum ita male esset divisio logicae in utentem et docentem si utens non esset logica sed alia scientia quae utitur logica confirmatur 2° ille qui utitur malleo non est malleus utens in recto sed utens malleo in obliquo ergo etiam scientiae quae utuntur logica non debent dici logica utens in recto sed utentes logica in obliquo. Confirmatur 3° male quis diceret logicam docentem esse magistrum docentem logicam ergo male etiam logica utens dicuntur esse scientiae utentes logica quia sicut magister docens logicam non dicitur logica docens quia non potest in recto participare nomen logicae nec aliae scientiae debent dici logica docens utens cum non possint in recto participare nomen logicae

Melius ergo alio nomine logica utens dicitur ...itate ipsam met logicam docentem actu exercentem id quod docet vel in propria materia vel in materia aliarum scientiarum. Tunc autem logica actu exercet id quod docet quando actu concurrit ad faciendam aliquam operationem vitalem rectitudinem logicae sive talis operatio sit actus ipsiusmet logicae sive alterius cuiusque scientiae. V.g. cum precepta definitionis concurrunt ad recte definiendum syllogismum tunc logica exercet id quod docet per precepta definitionis circa propriam materiam qualis est syllogismus et quando concurrit ad recte definiendum celum exercet id quod docet in materia physicae, logica igitur tali modo exercens id quod docet cum actu dirigens intellectum ad recte operandum circa quamcumque materiam dicitur logica utens, utitur enim exercitio suorum preceptorum logicorum unde logica actu dirigens intellectum optime potest dici utens.

Et autem.

12. Id autem fuit ut bona explicatio pro tunc quia non potest melius explicari quid sit logica utens tunc quia hoc modo omnia membra dividentia participant in recto rationem divisi tunc quia nulla est in hac explicatione difficultas.

Ex dictis colligitur logicam utentem duo dicere unum in recto et aliud in obliquo in recto dicit ipsa met praecepta logica et in obliqua actualem influxum seu concursum in opera sua facta dependentes a ipsis unde logica docens se habet sicut causa potens in actu primo concurrere ad effectum logica vero utens se habet ut causa actu concurrens.

Colligitur 2° logicam utentem secundum id quod dicit in recto non distingui a docente sed tantum secundum obliquum unde logicae autem non contradistinguitur seu non adequate distinguuntur a docente sed tantum inadequate sicut totum a parte et includens ab incluso logica n. docens est pars utentis et in ea includitur.

Colligitur 3° logicam docentem non esse priorem natura utente secundum id quod utens dicit in recto, nam hoc modo sunt una et eadem entitas sed tantum esse priorem ea parte quam utens importat in obliquo nempe actuali ipso concursu in opus rectus prius enim est docere quomodo facienda sit V.G. recta definitio deinde actu concurrere ad rectam definitionem sicut causa in actu primo non est prior se ipsa actu causante secundum id quod actu causans dicit in recto sed tantum secundum obliquum.

Colligitur 4° hanc divisionem non esse rigorosam cum unum membrum includatur in alio secundo esse divisionem subiecti in membra secundum unum membrum nempe logicam utentem quae actualis concursus ad opus rectus est a docens logica.

Quaeres hic quomodo logica docens concurrat ad actus aliarum scientiarum nec ad proprios et sint utens per verum et physicum influxum sicut omnes causae efficientes concurrunt ad suos effectus an pure directive ostendendo modum quo debeant fieri huiusmodi opera. R° logicam concurrere ad opus rectus sive propria sive aliarum scientiarum pure directive et nullo modo efficiendo quod cum in tota tales actus et ad maiorem claritatem explico hoc exemplo materiali. duplici modo potest

concurrere

concurrere qui fecerunt docet vel pingere vel scribere p.° afferendo exemplar secundo dirigendo motum unaque cum illo caracteres et formando logica concurrit p.° modo non secundo ratio est quia productionem horum actuum sufficiunt intellectus et habitus acommandum et sine fundamento requirunt concursus effectivus logice ad sufficiant ad ora salvanda et ad motus suprem exequendum qui ipsa concurrat dirigit tunc emendando intellectus quas operas deberet producere, quas vero non. Secundo logica concurrit ad suum opus eodem modo quo alie artes et scientie pratice ad sua opera concurrunt sed tale tantum concursus directive non vero cognitio architecti effectus domum sic etiam prudentia et philosophia moralis non concurrunt actuve ad actus eliciendos virtutum nulla enim cognitio activa concurrit ad actus voluntatis sed tantum velut faciem ~~voluntatem~~ referendo eam illuminat ut ipsa per se actus suos eliciat. Ergo etiam logica directive et non effective concurrit ad actus aliorum intellectuum.

Sub Sectio Secunda An Logica Tum Docens Quam Vtens Sit Scientia

Ad resolutionem questionis suppono p.° nomen scientie non accipi hic late pro qualibet cognitione sed stricte pro cognitione certa et evidenti rei per causam hoc est pro cognitione affirmative vel negative absque ulla propositione affirmandi vel negandi causa rei affirmate vel negate. ut cum dico V.G. est lux quia est Sol affirmo existentiam lucis propter solem que est causa illius

Suppono 2.° hanc questionem principaliter procedere de logica actuali ex eo n. facile deducitur an habitualis sit scientia ex actibus n. cognoscuntur habitus unde si actus seu cognitiones logice ~~sint~~ sunt scientia etiam habitus logice erit scientia

Suppono 3.° non queri hic an una vel alia cognitio logice dicenda sit scientia sed an collectio omnium cognitionum logicarum

aliquarum appellanda sit scientia

Suppono 4° ad hoc ut collectio plurium cognitionum pertinentium ad eandem facultatem appelletur scientia non esse necessarium ut omnes cognitiones in ea contentae sint certae et evidentes et rigurose scientificae alias nulla diceretur scientia, nam nec in phisica nec in metaphisica theologia et ceteris quae communiter dicuntur scientiae cognitiones omnes scientificae sed plures probabiles sufficit ergo ad appellandam aliquam facultatem scientiam quod habeat plures cognitiones scientificas quam [illegible].

Dico absolute logicam esse scientiam contra non nullos ex antiquis relatos a Complutensibus quaestione 4a proemiali articulo 2° quos sequuntur Perera et alii apud Oviedum controversia 2a logicae puncto 2° contra nos sunt divus Thomas opusculo metaphysicae c. 1° lectione 4a Scotus quaestione 1a praedicabilium, Cajetanus, Soncinas et alii plures Thomistae Suarez Fonseca, Toletus, Complutenses, Fagundez, Vrtadus, Arriaga et alii quos citant et sequuntur Oviedus citatus et Lugus libro 2° proemialium dialecticarum tractatu 3° c. 2° cum Peñafiel in logica quaestione 1a disputatione 3a et alii communiter.

Probatur 1° ex Aristotele libro 1° priorum c. 1° ubi de logica agens hoc habet primum dicere oportet circa quid et quid sit ars est circa demonstrationem atque est scientia demonstrativa, seu, ut legit Alexander, scientia demonstrativa ex quibus verbis sic tu arguementum si logica non esset proprie scientia non appellaretur absolute talis ab Aristotele sicut homo pictus qui non est proprie homo non dicitur absolute homo sed logica dicitur ab Aristotele absolute scientia ergo signum est quod est proprie scientia.

Probatur 2° quia logica habet quamplurimas cognitiones certas et evidentes deductas ex principiis certis et evidentibus et multo plures quam metaphisica et aliae quae absolute dicuntur scientiae ergo absolute est scientia. consequentia patet ex iis quae dixi ad magnam [illegible] sufficere ut habeat quam plurimas et non omnes cognitiones certas et evidentes antecedens probatur logica probat definitionem debere esse clariorem definito quia est manifestatio definiti et omnis manifestatio debet esse clarior re manifestata, quae discursus est evidens non aliter ex [illegible] conclusiones ad hoc ut [illegible] insurgit [illegible]

debere

habere identificari cum medio et in premissis quia que sunt eadem cum uno tertio sunt eadem inter se quo quid certas et evidentias, oportet etiam conclusionem demonstrationum debere esse ex principiis certis et evidentibus probabilem vero ex principiis probabilibus et quam plura alia que sunt ipsa luce clariora ergo etc. Confirmatur si logice cognitiones non essent ita certe et evidentes ita ut ipsa appellari non posset scientia nec methaphisica et alie essent scientia nam omnes conclusiones que innituntur preceptis logices non essent certe et infallibiles si huiusmodi precepta non essent certa et infallibilia ergo si methaphisica et cetere habent conclusiones certas et sunt scientia multo magis cognitiones logice erunt tales a quibus omnes earum profluit certitudo et ipsa logica cum omni proprietate erit scientia

Ex quibus infero logicam docentem esse scientiam quia fere omnia eius precepta sunt certa et evidentia et ab ipsa ex principiis certis et evidentibus probantur, sunt et logicam utentem secundum id quod dicit in recto cum omnino identificetur cum docente non autem secundum id quod dicit in obliquo in obliquo a dicit ipsam actualem directionem que non est scientia, addo logicam utentem ut utentem formaliter non esse scientiam quia uti seu actu concurrere cum intellectu ad opus recte eumque dirigere non est cognoscere sed efficere, efficere autem non est scire ut constat ex vi significationis

Obiicies 2º si logica esset scientia acquireretur simul dum discitur logica modus sciendi et scientia logica enim est modus sciendi et scientia per nos sed Aristoteles 2º methaphisices c. 3º ait absurdum esse querere simul scientiam et modum sciendi ergo logica non est scientia

Distinguo maiorem acquireretur simul modus sciendi et scientia distincta ab ipso modo sciendi nego identificata cum ipso concedo maiorem et distinguo minorem Aristoteles ait absurdum esse querere simul scientiam et modum sciendi distinctum ab ipsa scientia concedo identificatum cum ipsa nego minorem et consequentiam Aristoteles enim solum dixit non posse simul vere addisci modus sciendi qui est logica quia ita appellatur qui dat modum acquirendi scientiam et simul aliam scientiam

ab ipsa

abiecta dicendum non posse bene alias scientias addisci nisi prius addi-
scatur logica quae maxime facultatem illam ad ueritatem acquirendam

Obiicies Aristoteles exclusit logicam a scientiis
ergo logica non est scientia. R.o Aristotelem non exclusisse unquam logicam ab
omnibus scientiis sed tantum a speculatiuis ipsa n. est scientia practica ut diximus

Obiicies 2.o pars topica et sophistica non possunt
esse scientiae cum conclusio syllogismi topici non sit certa et conclusio fallacis
sit necessario falsa ergo &c.

Nego ant. logica n. uersatur circa syllogismum
probabilem non probabiliter sed demonstratiue nam haec est demonstratio con-
clusio orta ex premissis probabilibus probabilis est ergo logica dum agit
de syllogismo fallaci non fallitur sed falsum detegit aliud n. est probabiliter
et sophistice discurrere aliud discurrere de syllogismo fallaci et probabili. Se-
cundum est n. non posse discursum probabilem et sophisticum generare scientiam sed circa
ipsos posse haberi scientiam aliud n. est cognoscere errorem aliud errare
ut Deus scientia certissima uersatur circa nostros errores et certissime cogno-
scit nostros discursus probabiles ita et logica cognitionibus certissimis agit de
syllogismo probabili et fallaci

Obiicies 3.o scientiae sunt de rebus necessariis
sed logica non agit de rebus necessariis sed de operibus intellectus quae possunt fieri
et non fieri ergo non est scientia.

Hoc argumentum probat physicam non esse scien-
tiam quia agit de rebus naturalibus quae possunt fieri et non fieri &c. distinguo
R.o transeat maior quam aliqui negant cum etiam de rebus contingentibus ha-
beri possit uerissima scientia et distinguo minorem logica agit de operibus intellectus
ut actu et absolute existentibus nego non ut actu et absolute existentibus
concedo minorem et nego consequentiam logica n. non considerat operationes
ut existentes sed tantum earum naturam et proprietates quas debent habere
ad hoc ut sint recte definitio debet constare ex genere et differentia syllo-
gismus in Barbara ex tribus propositionibus uniuersalibus &c. haec autem omnia sunt obiecta
necessaria non contingentia non curat autem an de facto fiat definitio uel
syllogismus

syllogismos sed solum qd a fieret ita et ita diceret fieri qd e quid necessarium non contingens

Obiices 4° logica e practica ergo non e scientia

Nego quoniam antam ratio n. practici non repugnat cum scientia potest n. cognitio ordinari ad aliquid opus faciendum et esse practica et simul scientifica hoc e probata per premissas certas et euidentes sicut cognitio definitio debet declarare genus et differentiam e practica et simul potest esse scientia quia probari potest per premissas certas et euidentes hoc modo definitio e explicatio nature rei sed tunc explicatur natura qdo declaratur eius genus et differentia natura n. constat ex genere et differentia ergo definitio debet declarare genus et differentiam rei logica autem probat sua precepta que tradit unde et conclusiones eius tendant ad praxim attamen sunt scientifice ideoque ipsa simul et e practica et scientia

Instabis practicum ut practicum respicit dirigibile ut dirigibile non ut scibile hoc e considerat opus qd debet dirigere et modum quo illud debet dirigere et non curat reddere rationem cur hoc uel illo modo debeat fieri ut faciunt scientiae ergo si logica e practica non e scientia

Distinguo antm practicum ut practicum respicit dirigibile ut dirigibile non ut scibile exclusiue nego precisiue concedo antm et nego quoniam respicere unum et non aliud exclusiue e ita considerare unum ut non possit simul respici et considerari aliud respicere unum et non aliud precisiue e ita considerare unum ut neque speculetur neque excludatur illud aliud et eque bene se habeat siue illud respiciatur siue non practicum uero ita respicit opus qd debet dirigere ut ex se non includat scientiam de illo opere tamen non excludat expressime n. cum illa coniungitur qd n. opera dirigantur et simul etiam reddatur ratio cur tali et tali modo debeant fieri ita ut tunc ipsa cognitio scientifica inuet et ordinetur ad illud opus ideoque communiter scientie diuiduntur in practicas et speculatiuas que diuisio falsa esset

18

falsa esset si ratio practici excluderet rationem scientiae nullaque posset dari scientia practica

Secundo Instabis 2° ars mecanica non est scientia quia non operabilem respicit ergo neque logica. Nego consequentiam quia ars n. mecanica non est scientia non quia non operabilem respicit hoc est opus aliquod faciendum sed quia circa illud non procedit demonstrative et scientifice ostendendo rationem quare hoc et hoc modo opus illud debeat fieri sed quasi in fide magistri et eius preceptis non demonstratis tamen per principia certa et evidentia

Urgebis etiam ars sutoria v.g. dicit in calceis pro solis debere poni corium solidius et fortius eo quod eis innitatur pes pro superiore parte debentius tenuiore item inferiorem partem non ita pulchre elaborandam quia non apparet et [illegible] deserviatur [illegible] et idem in omnibus aliis artibus mechanicis ostendi potest et tamen non sunt scientiae ergo etiam si logica reddat rationes suorum preceptorum non erit scientia

Distinguo ars sutoria facit hoc per se et semper nego [illegible] quidem aliquando concedo [illegible] et nego quodque ars n. solum praescribit modum quo debet fieri opus arte factum rationem autem huius per se non curat non n. communiter ab artificibus redduntur rationes cur hoc et hoc modo debeant fieri opera arte facta quod si aliquando redduntur etiam ratio hoc est per accidens quod si omnis ars probaret a priori per principia certa et evidentia sua precepta ut facit logica esset scientia

Replicabis obiectum scientiae debet esse tale ex se seu secundum suam naturam et non ex nobis ut ait Aristoteles ad obiectum cognitionis practicae non est tale ex se sed ex nobis a quibus fit ergo cognitio practica non potest esse scientia

Distinguo maiorem obiectum scientiae secundum predicata essentialia debet esse tale ex se et non ex nobis concedo secundum existentiam nego maiorem et distinguo minorem obiectum cognitionis practicae non est tale ex se sed ex nobis secundum existentiam concedo secundum predicata essentialia nego minorem et quoniam cognitionem practicae non dat predicata

essentialia

essentialiter suo obiecto circa terminum existentiaria

Sub Sectio Tertia An Logica Sit Scientia Practica Vel Speculatiua.

Vidimus iam non repugnare scientiae esse practicam et inuenimus scientiarum communiter diuidi in practicam et speculatiuam uideamus nunc ad quam ex ijs reducatur logica pro quo suppono praxim deduci a uerbo graeci pratto quod significat idem ac apud latinos ago seu facio, atque pro eodem sumitur hic scientia practica ac cognitio actiua seu factiua non quia speculatiuum aliquod faciat sed quia ordinatur ad illud faciendum dirigendo intellectum et ostendendo modum quo tale obiectum fieri debeat ut melius Deo adiuuante in tractatu de scientia explicabimus, cognitio speculatiua est illa quae consistit et quiescit in contemplatione sui obiecti nec ordinatur ad illud faciendum, ut autem discernamus an logica sit scientia practica uel speculatiua debemus uidere an cognitiones quas includit practicae sint uel speculatiuae, non enim possunt esse neque practicae neque speculatiuae ut Petrus Hurtadus [?]. Petrus niger et alii existimarunt apud Sinceum proemialium dialecticarum libro 2° tractatu 3° capite 4° n° 41 omnis enim cognitio uel ordinatur ad aliquid faciendum uel non, si primum est practica si secundum speculatiua et sic nulla potest dari cognitio quae neque practica est neque speculatiua his positis

Prima sententia docet omnes cognitiones logicas esse solum speculatiuas ita cum Scoto plerique eius sectatores ita etiam Capreolus Sonc. Cruceus Soncinas [?] Sanchez Auerroes Becanus et alij apud Sinceum citatum n° 38

Secunda sententia ait cognitiones logicas esse solum practicas ita Aureolus Ocam Gregorius Gabriel Fonseca

Paulus

Paulus venetus et alij apud Lemerum citatum n.° 38. quos sequuntur Arriaga hac disp. 3.ª sectione 3.ª Oviedus controversia 2.ª puncto 5.° et nouissime Giattinus quaestione 2.ª articulo 3.°

Tertia sententia affirmat ex cognitionibus logicis aliquas esse practicas et alias speculativas ita Rumius et Aversa relati ad Giattino citato nec non Suarius Vasques Conimbricenses Lovanienses Vrradus et alij quos citat et sequitur Lineus supra relatus n.° 39.°

Ipse vero dico 1.° logicam habere plures cognitiones practicas probatur omnia precepta logica quae docent quomodo debeant fieri recta definitio divisio argumentatio et quomodo debeant inveniri media disponi extrema ordinari figure et sunt cognitiones practicae quia ordinantur ad aliquod opus faciendum et ad hoc inventa sunt ut ijs intellectus directus bene operetur sed omnes hae cognitiones pertinent ad logicam ut per se patet cum ipsa sit instituta ad dirigendum intellectum ut recte operetur ergo et Confirmatur omnes aliae artes sunt habitus practici et habent plures cognitiones practicas ergo etiam logica quae eodem modo ordinatur ad dirigendum intellectum sicuti omnes aliae artes ad sua opera facienda

Dico 2.° logicam habere plures etiam cognitiones speculativas probatur ex multis cathedris qui sunt proprij logice tales sunt definitio haec divisio suorum operum ut cum logica definit quid sit argumentatio syllogismus et quotuplex sit etiam cognitio syllogismi perfecti speculativa est non enim ordinatur ad opus faciendum rursus cognitio proprietatum modi sciendi videlicet definitionis divisionis argumentationis et ~~[illegible]~~ ut cum logica dicit demonstratio generat scientiam syllogismus topicus est obnoxius falsitati et aliqua vero demonstrationes sophisticus necessario generat errorem definitio non distinguitur a definito et tales inquam cognitiones non nisi ad logicam spectant non enim alia scientia nisi logica curat proprietates definitionis argumentationis et ut patet ex ijs quae diximus in summulis item divisio argumentatio definitio et genere operis recte sunt obiectum formale logicae omnis autem scientia debet considerare proprietates sui obiecti ergo cognitiones harum proprietatum ad logicam spectant et tamen sunt speculativae quia tales cognitiones non ordinantur ad opus

aliud

aliquid faciendum sed ad speculandas proprietates necessario consequentes ex illo iam facto cognitiones enim proprietatum quae ex operibus factis emanant non sunt obiectum cognitionis practicae sed speculativae, similiter cognitio delectabilitatis quae oritur ex coloribus bene dispositis a Pictore in tabula non est practica sed mere speculativa; quarto praemissae quibus logica sua praecepta probat omnes sunt speculativae non enim tendunt ad opus faciendum sed ad ostendendam veritatem praeceptorum tales autem cognitiones pertinere ad logicam patet aliter ipsa non esset scientia si ea non probaret per principia quaedam speculativa; quinto cognitio quae examinat aliquid opus iam factum an bene vel male sit factum non potest esse practica sed speculativa non enim ordinatur ad aliquid faciendum sed ad videndum an sit bene vel male factum et consequenter cognitiones ut quaerit in reflexione sui obiecti cognitiones autem quibus consideramus definitiones divisiones argumentationes etc. an sint bene vel male factae non possunt pertinere nisi ad logicam nulla enim alia scientia considerat an huiusmodi actus sint bene vel male facti. Secundo ad eandem artem quae opus facit pertinet videre an sit bene vel male factum et non ad aliam ergo ad logicam quae facit huiusmodi opera pertinet videre an sit bene vel male facta. Neque dicas tales cognitiones nec ad logicam nec ad aliam scientiam pertinere aliter non esset bene facta divisio scientiarum cum non esset adaequata nec comprehenderet omnes cognitiones quod dicendum non est.

Dico 3° logicam absolute dicendam esse practicam non speculativam ratio est quia in quaestionibus de nomine sequendus est communior modus loquendi philosophorum communius autem logica practica dicitur non speculativa valde enim pauci sunt qui eam vocant speculativam ergo absolute dicenda est practica non speculativa ratio autem a priori est quia scientiae specificantur a fine et ab eo denominantur practicae vel speculativae sed finis logicae est praxis ipsa enim instituta est ad dirigendum intellectum ut recte operetur ergo a tali fine practica non speculativa dicenda est. Confirmatur logica eodem modo procedit in dirigendo intellectu ut recte

operetur

operetur ac aliae artes in faciendis suis operibus sed aliae artes etiam si habeant plures cognitiones speculativas absolute dicuntur practicae ergo et logica. Confirmatur 2° denominatio speculativi excludit omnem cognitionem practicam sed logica habet plures cognitiones practicas ergo non potest dici speculativa maior liquet et difficultas est denominatio speculativi est negativa. illa n. dicitur esse speculativa quae non ordinatur ad opus aliquod faciendum sed sistit in contemplatione veritatis ergo sicut denominatio spiritualis quia est negativa excludit omnem materialitatem et non potest competere homini licet habeat unam partem spiritualem quia habet aliam materialem ita etiam denominatio speculativi cum negativa sit excludit omnem cognitionem practicam et non potest logicae convenire, cum habeat plures cognitiones practicas admixtas speculativis.

Obiices 1° logica habet pro fine veritatem ergo est speculativa. Distinguo ant. habet pro fine veritatem practicabilem concedo speculabilem nego ant. et consequentiam. logica n. ad summum ordinatur ad faciendos actus veros non ad speculandam ipsam veritatem tamquam mente speculativa, secundo posset etiam negari absolute ant. finis n. logicae non est veritas sed rectitudo operum [illegible] est veritas ut aliquo connexa cum rectitudine, potest autem haberi rectitudo logica sine et veritate ut patet in hoc syllogismo omnis homo est equus sed omnis equus est indivisibilis ergo omnis homo est indivisibilis est rectus syllogismus licet falsus

Obiices 2° logica ordinatur ad actus speculativos aliarum scientiarum ergo ipsa est scientia speculativa. Distinguo ant. ordinatur ad actus speculativos quibus ipsa speculatur nego quibus speculantur aliae scientiae concedo ant. et nego consequentiam. sicut n. ars factiva perspicillorum licet ordinetur ad perspicilla quae sunt instrumenta oculis speculandi, ipsa tamen per ea non speculatur sed ea faciendo operatur et dicitur practica ita et logica dum ordinatur ad actus speculativos quibus non ipsa sed aliae scientiae speculantur non speculativa dicenda est talis n. speculatio materialiter et non formaliter habet respectu logicae

Obiices 3°

Obiicies 3° logica considerat definitionem divisionem argumentationem et in communi sed cognitio quamvis tradat ad rem operabilem; eo ipso quod est in communi est speculativa et non practica ergo logica non est practica sed speculativa

Nego minorem omnes n. artes non considerant tale et tale opus individuum sed tradunt praecepta ad omnia opera ad ipsas factibilia. Ut statuaria pro omnibus statuis pictura ad omnes imagines coloribus et formandas tradit praecepta. neque non applicant ad talem et talem statuam vel imaginem in particulari et tamen sunt habitus practici

Si vobis mathematica considerat naturam et proprietates quantitatis quotiens et multotiens considerationis ad affectum non ordinatur et tamen est speculativa quia considerat haec omnia in communi ergo cognitio quae considerat rem operabilem in communi non est practica. sed speculativa

Nego antecedens mathematica n. non est practica sed speculativa non quia considerat opera factibilia in communi sed quia non ordinatur ad illa facienda sed solum ad speculandam quantitatem eiusque proprietates quod si aliquid aliquod opus efficit non facit illud ut finem sed ut medium ad aliud obiectum melius cognoscendum ut non astrologia facit Caelum etiam vel signum …

Si vobis aliqua pars mathematicae ordinatur ad praxim ut est ea quae docet quomodo annus ordinari debeat quomodo Caeli ergo etc

Nego antecedens dicam. huiusmodi scientiam mathematicam non esse ut testatur noster Clavius in prolegomenis ad elementa Euclidis

Obiicies 4° denominatio sumitur a potiori parte sed in logica potior pars sunt cognitiones speculativae ergo absolute denominari debet speculativa. Distinguo antecedens denominatio sumitur a potiori parte naturaliter concedo negando partem homo dicitur corporeus a parte ignobiliori quae est corpus et non spiritualis ab alia parte quae est nobilior scilicet ab anima sumitur a potiori

parte in intentione, hoc est ab illa parte quae principaliter intenditur tractatur
maior et distinguo minorem in logica potior pars sunt cognitiones speculativae
potior inquam secundum se tractata, potior in intentione nego minorem nam
cognitiones speculativae ingrediuntur in logica propter practicas ad eas dirigendas
dirigendas ad ostendendam earum veritatem, et sic in intentione logicae potior pars
sunt cognitiones practicae, unde ab eis debet logica denominari practica et non
ab illis speculativa ideoque nego consequentiam

Instabis logica [illegible] dicitur scientia quia habet
cognitiones aliquas scientificas quae secundum se sunt nobilior pars ergo etiam ex
cognitionibus speculativis quae secundum se sunt pars nobilior debet appellari
speculativa

Nego causalem antecedentis logica non dicitur scientia quia nomine
scientiae totalis intelligimus ea quae conantur suas conclusiones demonstrare quae
magna ex parte eas demonstrat etsi non omnes et cum hoc modo procedat
logica optime dicitur scientia non autem habet hoc nomen ex nobiliori parte

Obiicies [illegible] Aristoteles et Sanctus Thomas videntur
docere logicam esse speculativam. Respondeo philosophum et Sanctum Doctorem sumere
re cognitionem speculativam improprie prout significat quamcumque cognitionem
internam et quae non tendit ad actionem externam

Quaeres hic an logica sit ars. Respondeo hanc
esse quaestionem de nomine tantum, et consistit in discutiendo quid significetur
nomine artis tripliciter autem ab Aristotele nomen artis usurpatur ut notant
Complutenses hic quaestione 1a proemiali articulo 2° 1° latissime pro omni
habitu rationis sive practico sive speculativo 2° sumitur minus late pro
solis habitibus et cognitionibus practicis quam significationem usurpat Aristoteles
1° Ethicorum [illegible] et divus Thomas 1a secundae quaestione 57 articulo
tertio ad tertium sumitur tertio strictissime pro solis habitibus quae ordinantur
ad efficienda opera externa in qua significatione artem definit Aristoteles dicens
esse habitum cum vera ratione factivum hoc est principium recte efficiendi opera externa
quae dicuntur fieri non agi quod est proprium operum internarum. His positis

quaestiuncula

acquisitum R. logicam posse dici artem si hoc nomen sumitur in secunda significatione prout scilicet significat habitum directivum actus in ordine ad efficiendum aliquod opus sive internum sit sive externum quod si sumitur in tertia significatione pro eo tantum habitu qui dirigit actum ad efficienda opera externa ut est omnis ars mecanica dico logicam non esse artem cum ipsa dirigat actum in ordine ad opus internum

Consideravimus iam preter quandam generica logice restat nunc ut videamus quenam sit ultima eius differentia que bene cognosci non potest nisi prius eius cognoscamus obiectum a quo desumuntur omnes scientie specificationem ab obiecto ideoque sit

Questio Secunda De Obiecto Logice

Nomen hoc obiectum dicitur a verbo obiicio quod proprie significat aliquid opponi seu ante oculos alicuius poni et hinc translatum est ad significandum terminum in quem potentie potestas actus feruntur unde creature dicuntur habere obiectum Divine Omnipotentie quamvis ut recte notat Auriaga disp. prima logice sectione prima obiectum proprie sumatur non pro termino potentie cuiuslibet tam cognoscitive quam appetitive in quo sensu verum est obiectum actus bonum vero voluntatis solius potentie auditive color visive etc.

Obiectum igitur scientie est illud quod veluti ponitur ante oculos ut consideret aliquid scientia verum efficiendum id est scientia practica vel saltem contemplandum id est speculativa et quia non potentie quam habitus sui operarum non versatur circa sua obiecta nisi mediantibus suis actibus idem est obiectum actus habitus et potentie illud enim quod representant cognitio representant intellectus et habitus elicientes talem cognitionem

Obiectum scientiarum dividitur in obiectum attributionis et in obiectum attributi vel tabris et hec divisio non conveniunt autem autores inter se in explicandis membris dividentibus. aliqui n.

dicunt

dicunt obiectum attributionis esse illud ad cuius perfectam notitiam ordinantur
omnia quae tractantur in scientia ipsum vero non consideratur in ordine ad aliud.
Obiectum attributi dicunt esse illud cuius cognitio ordinatur ad melius cognoscendum
aliud unde unum tantum assignant obiectum attributionis in aliqua scientia
reliqua dicunt esse obiecta attributi nam omnia quae tractantur in scientia non
possunt ad plura sed ad unum tantum ordinari quodlibet enim ex illis pluribus
vel consideratur in ordine ad aliud vel non si primum nullum ex iis erit obiectum
attributionis cum consideretur in ordine ad aliud si secundum nullum etiam
erit obiectum attributionis ad nullum enim ordinatur cognitio omnium quae tractan-
tur in ea scientia cum sint plura quorum cognitio ad nullum ordinatur

Mihi [illegible] dicunt obiectum attri-
butionis esse illud quod per se consideratur seu cuius cognitio per se expetitur
ab aliqua scientia, obiectum vero attributi esse illud, quod consideratur solum in
ordine ad aliud. Ratio tamen, nam potest aliquid esse obiectum attributionis
et considerari in ordine ad aliud: consideratio enim in ordine ad aliud non tollit
considerationem per se. cum possit aliquid considerari per se et simul in ordine
ad aliud sicuti potest idem appeti per se et propter aliud ut patet v.g. in za-
caro rosaceo quod et per se appetitur quia dulce est et simul etiam propter
sanitatem ad quam iuvat. Male igitur illud per se a nonnullis explicatur
per negationem ordinationis ad aliud sed debet explicari per hanc condi-
tionalem: illud consideratur per se quod est tale ut etiam si eius cognitio non
ordinaretur ad melius cognoscendum aliud adhuc consideraretur atque ita pote-
rit aliquid esse obiectum attributionis et consideretur in ordine ad aliud sic
in logica ut videbimus propositio est obiectum per se et consideretur in ordine
ad syllogismum unde male infertur consideratur in ordine ad aliud ergo est
obiectum attributi sed ad inferendam hanc quoque debent poni particula
solum in ante quae denotat obiectum attributi debere esse tale quod nullo modo
consideraretur ab ea scientia si eius cognitio ad melius cognoscendum aliud
non ordinaretur

Obiectum attributionis sic explicatum dividitur in
in materiale

in materiale et formale non est autem idem obiectum materiale et formale in scientiis practicis et in speculativis. Obiectum materiale in scientiis practicis seu artibus est illud quod ars vel scientia practica intendit perficere per formam aliquam in ipsum introducendam formale vero est ipsa forma introducta, qua talis materia ab arte perficitur sic in statuaria marmor seu lignum est obiectum materiale, in freni factoria ferrum quod formale vero est figura v.g. hominis vel alterius rei qua marmor vel figura freni qua ferrum perficitur ex tali autem materia et forma fit unum obiectum integrum compositum ex materiali et formali et est totum opus quod fit ab arte vel scientia practica quasi est statua vel frenum quod in speculativis vero obiectum materiale est illud quod scientiae speculativae considerant formale vero est ratio propter quam illud considerant et est duplex aliud formale quod et aliud formale sub quo primum est medium propter quod movetur scientia vel intellectus ad assentiendum alicui conclusioni vel argumentum sic cum dico homo est rationalis ergo est risibilis rationalis est obiectum formale quod me movet ad assentiendum illi conclusioni quod homo est risibilis. obiectum formale sub quo est ratio quaedam communis in qua conveniunt omnia obiecta attributionis illius scientiae quaelis est v.g. materialitas in qua conveniunt omnia obiecta attributionis physicae quae sola entia materialia considerat ut videbimus.

Obiectum dividitur etiam in totale seu adequatum et in partiale seu inadequatum. adequatum et totale est illud ultra quod scientia non se extendit ad aliud inadequatum et partiale est illud ultra quod scientia tendit etiam ad aliud hoc est ad aliam partem sui obiecti

Sectio Secunda An Ens Rationis Sit Obiectum Materiale Logicae

Antequam decernamus quodnam sit obiectum materiale logicae debemus examinare varias et diversas aliquorum sententias inter ipsum inter quas celebris est sententia thomistarum asserentium ens rationis esse obiectum materiale logicae non possumus autem in hoc aliquid certi definire nisi prius videamus

quid

quid et quotuplex sit, investigata ente rationis absque hanc sectionem in plures dividamus subsectiones, in quibus breviter omnia quae ad ens rationis spectant, expediamus.

Sub Sectio Prima Quid Significet Ens Rationis

Ens in universum significat essentiam aliquam seu quidditatem habentem aliquam praesta per quae definiri possit et explicari quid sit, dividendo hoc est hoc et aliud est actuale seu existens et aliud potentiale; illud est eo modo quo possit existere non existens, sed aliud est reale seu possibile, aliud irreale seu fictum et impossibile; reale seu possibile est illud quod [illegible] si existeret nullam implicaret contradictionem, contradictio est esse et non esse simul; ens reale est illud quod si existeret [illegible] [illegible] non excluderet non esse et de non conni ficam quod simul sit et non sit; impossibile seu irreale est illud quod si existeret involveret contradictionem seu simul esset et non esset; reale dividitur in positivum et carentiatum; positivum est illud quod ponit aliquid a parte rei et simpliciter hoc est sine ullo addito et limitatione appellatur ens; carentiatum est id quod tollit aliquid a parte rei seu importat carentiam et non esse alicuius rei et non est simpliciter ens, sed ens abusivum, qui abutimur nominibus dum ipsum appellamus ens.

Ratio desumitur a verbo [illegible] reris quod idem est ac puto seu judico et significat proprie [illegible] intellectum seu intellectum qui est potentia cognitiva; unde idem est ens rationis ac ens mentis seu intellectus, hoc est habens aliquam connexionem cum intellectu; triplex autem potest esse ista connexio cum intellectu effectiva scilicet vel subiectiva vel obiectiva; illud habet connexionem effectivam cum intellectu quod vere et proprie fit ab intellectu, ut sunt cognitiones quae fiunt ab intellectu per verum et physicum influxum; illud habet connexionem subiectivam cum intellectu quod subiectatur et recipitur in ipso intellectu, ut sunt omnes actus quos ipse intellectus non solum producit sed etiam in se recipit et habitus, has species intelligibiles quae in intellectu recipiuntur; illud denique habet connexionem obiectivam

cum intellectu

cum intellectu quod intellectus proponitur et obicitur hoc est quam aliquam cognitionem intellectus cognoscitur iuxta hanc triplicem connexionem quam potest ens habere cum intellectu triplex datur ens rationis effective sive subiective et obiective. Et illud tantum absolute et simpliciter dicitur ens rationis quod habet connexionem obiectivam cum intellectu reliqua vero appellantur potius entia intellectualia quam entia rationis de hoc igitur agendum nobis est quod quidem duplex aliud est scilicet ens rationis logicum et aliud ens rationis methaphisicum prius de hoc deinde breviter agemus de illa

Sub Sectio Secunda Quid Sit Ens Rationis Methaphisicum

Nomine entis rationis methaphisici venit ens impossibile et inválide cognoscibile ab intellectu qualis est chimera vel homo identificatus cum equo sive ab intellectu cognoscibile. Si enim daretur aliquid impossibile non cognoscibile ab intellectu non esset ens rationis cum nullam haberet connexionem cum intellectu dicitur methaphisicum quia eius cognitio ad methaphisicam potius quam ad logicam spectat. Porro huiusmodi ens rationis sic communiter ex Averroe 6 methaphisices commento 3.o definitur ens rationis est id quod habet esse obiective tantum in intellectu esse obiective in intellectu est intellectui obici seu esse obiectum alicuius cognitionis et modo explicatum quare illa quae non cognoscuntur a nemine habent esse obiective in intellectu illa vero quae possunt cognosci habent esse possibile in intellectu. Porro quae habent esse obiective in intellectu plura sunt quae praeter illud esse habent aliud ~~aliud~~ reale esse possibile vel actuale vel positivum vel carentiarum independentes ab intellectu ita ut si non haberent esse obiective in intellectu adhuc aliquid in se ipsis haberent esse ut id sol etc. cum cognitus quia praeter esse obiectivum quod habet in meo intellectu habet etiam unum esse reale et positivum quod non dependet ab intellectu talis etiam nox cum cognita quia praeter esse obiectivum habet etiam unum esse carentiarum independenter ab intellectu huiusmodi

entia

entia non sunt entia rationis metaphysica a nobis definita. Alia vero sunt quae in se ipsis et independenter ab intellectu nullum habent esse neque actuale neque possibile neque potentiale neque aliquod ut est homo [illegible] cum equo [illegible] chimaera. Deus et quae nullum habent esse in se ipsis et independenter ab intellectu neque entia sunt neque possunt esse a parte rei unde de ipsis verificatur quod habeant esse obiective tantum in intellectu particula enim tantum excludit omne esse praeter esse obiectivum in intellectu et consequenter stant quod est entia rationis metaphysica a nobis hic definita.

Obiices 1° haec definitio soli convenit entibus rationis quae actu cognoscuntur et non omnibus ergo est manca et defectiva.

Nego antecedens probatur de iis solum quae actu cognoscuntur verificatur quod habeant esse obiective tantum in intellectu illa enim quae actu non cognoscuntur licet possint habere esse obiective tantum in intellectu tamen non habent tale esse in intellectu ergo etc.

Nego antecedens de omnibus enim entibus rationis verificatur quod habeant esse obiective in intellectu sive actu cognoscantur sive non quia haec vera faciunt sensum conditionalem nempe ens rationis si est habet esse obiective tantum in intellectu quod de omnibus verificatur etiam si aliqua non cognoscantur neque hoc gratis dicitur et sine fundamento omnes enim definitiones faciunt sensum conditionalem sic cum dicitur homo est animal rationale sensus est si existit homo animal rationale existit semper enim essentiae et naturae rerum sic explicantur alioquin propriis explicatis essentias et naturas rerum non essent aeternae veritates nam cum verbum est significet solum tempus praesens solum verificaretur cum res quae existunt eo modo quo possunt existere nec definitiones verum comprehenderent non existentes quod ex communi sensu est falsum ergo signum est quod faciant sensum conditionalem qui semper de omnibus verificatur.

Obiices 2° hoc modo peccatum possibile beatae Virginis esset ens rationis unde ipsa verificatur quod habeat esse obiective tantum in intellectu sed hoc est falsum ergo etc.

Nego

Nego maiorem de praedicato beatae Virginis non verificatur quod si existit, existat obiective tantum in intellectu cum possit existere a parte rei inde pendenter ab intellectu idem dico de omnibus rebus possibilibus non existentibus

Obicies 3° si cognitio de chimera porrigeretur velut de bene daretur ens rationis et tamen non esset obiective in intellectu sed in reflexione quae proprie non dicitur intellectus ergo male dicitur esse id quod habet esse obiective tantum in intellectu

Respondeo in tali casu ens rationis non habere esse obiectivum quia non esset in cognitione qua cognosceretur sed intellectus repraesentari a cognitione autem posita in lapide ens rationis non repraesentaretur intellectui ad intra enim repraesentationem cognitio ut in eo subiecto a quo producta est connaturaliter sicut ex dicendis in libris de anima immanentiam seu permanentiam in ipso ipso quo producta est forma vitalis

Obicies 4° haec definitio non convenit negationibus impossibilibus negatio enim non est id quod habet esse sed non esse ergo &

Resp.

Nego antecedens in definitionibus enim in quibus explicantur essentia rerum et nomina illud id est ens esse enim simpliciter et absolute sumuntur pro omni eo quod potest definiri etiam dum quae sunt essentia alicuius rei etiam carentiae utimur ipsis in quibus vel similibus sine ulla restrictione dicendo quid est hoc seu quodnam esse hoc habet, ita ergo dum definimus essentias rerum utimur ipsis vocibus simpliciter et absolute prolatis ut responsio respondeat interrogationem addo etiam quae carentiis dicuntur posse esse absolute sicut in genesis dicitur tenebrae erant super faciem abyssi et in Evangelio Lucae erat [illegible]

Explicata praedicta definitione facile solvuntur aliqua dubia quae hic possunt occurrere et primo quidem dubitatur an ens rationis definitio includat ut partem ipsam cognitionem Respondeo ens rationis posse sumi vel ut quid cognitum et existens obiective in intellectu vel ut cognoscibile seu possibile ad essendum obiective in intellectu secundum est ens rationis ut aliquid cognitum includere ut partem ipsam cognitionem quae est causa constitutiva

concretu

convenit cognitioni convenitur ut cognoscibile R.° duplicem cognoscibilitatem habere ens rationis unam intrinsecam et quandam identificatam qua ipsum potest cognosci et esse terminus cognitionis aliam extrinsecam quae importat cognitionem possibilem quae ipsum potest repraesentare si sumatur cognoscibile utraque cognoscibilitate certum est includere ut partem ipsam cognitionem possibilem si vero sumatur tantum ut cognoscibile intrinsece non includit ut partem cognitionem possibilem in praedicta autem definitione debet definiri solum ens rationis secundum cognoscibilitatem intrinsecam atque adeo ens rationis definitum non includere ut partem ipsam cognitionem ratio est quia habere esse obiective tantum in intellectu competit enti impossibili intrinsece cognoscibili et nullo modo cognitioni cognitio enim non habet esse obiective tantum in intellectu quia habet esse effective et subiective in intellectu et cum non habeatur alia cognitio reflexa nullo modo habet esse obiective ergo id quod definitur est solum ens impossibile cognoscibile quod est terminus cognitionis et cognitio nullo modo definitur ergo ens rationis definitum non includit ut partem ipsam ~~definitionem~~ cognitionem confirmatur non potest dici quod aliquod totum habeat esse in aliquo certo nisi omnes eius partes habeant esse in illo sed dum ens rationis cognoscitur dicitur quod habeat esse obiective tantum in intellectu et cognitio non habet tale esse cum ipsa non cognoscatur ergo cognitio non est pars entis rationis definiti cum tamen ea ens rationis habeat esse tantum obiective

R. est cognitionem in praedicta definitione definiri physice non metaphysice sed contra est quia illud definitur physice cuius partes physicae explicantur ut cum dicitur homo est compositum ex corpore et anima rationali sed cognitio non potest ita definiri quia ipsa est ens simplex et non est composita ex partibus physicis ergo nulla responsio.

Respondetur 2.° cognitionem definiri ut quo et non ut quod et dicitur ea verificari esse id quo ens rationis habet esse obiective tantum in intellectu Sed contra est quia in definitione non ponitur quo sed quod sed hoc non verificatur de cognitione ut concedunt ergo id quod dicitur in definitione non verificatur de cognitione Contra est 2.° quia praedicta definitio neque ut quo

verificatur

verificatur de cognitione Cognitio non dicitur id quo ens rationis habet esse
obiective non id quo habet esse obiective tantum nam ergo non habet ens ratio-
nis a cognitione ergo ex eo quod nullum aliud habeat esse ergo neque ut quo
ista definitio verificatur de ente rationis. Contra est tertio· ista definitio est id
quod habet esse obiective tantum in intellectu est diversa ab hac alia est id quod habet
esse obiective tantum in intellectu et non potest ante sui de cognitione sui de ente
impossibile verificari ut sicuti in secunda non definitur ens impossibile sed
cognitio tantum ita neque in prima definitur cognitio sed solum ens impossibile et
ratio est quia aliud est venire in definitione aliud definiri· plura nam
veniunt in definitione quae non definiuntur ut in hac definitione homo est
principium ratiocinandi et demonstrandi ratiocinationes et demonstrationes veniunt in
definitione non in definiuntur. et ratio a priori est quia definitio est oratio ex-
plicans naturam rei sed in qualibet definitione non explicatur natura cuius-
libet rei quae in ea ingreditur ergo non in qualibet definitione definitur id quod
in ea venit sic in definitione entis rationis ingreditur in obliquo cognitio
non tamen definitur quia eius natura non explicatur.

Dices sed definiens luminosum esse corpus
affectum lumine definiunt subiectum ut quod et lumen ut quo ergo eodem modo
in definitione entis rationis definitur ens impossibile ut quod et cognitio
ut quo

Nego antecedens nam in tali definitione non explicatur
natura luminis sed supponitur aliunde cognita Confirmatur sed ego dico lumen
non definio illud neque ut quod neque ut quo sed eodem modo ponitur lumen
in illa definitione ergo in illa non definitur lumen ut quo

Dices 2° ens impossibile solum non potest dici
ens rationis sed definitur ens rationis ergo non definitur solum ens impossibile

Distinguo maiorem ens impossibile intrinsece
cognoscibile non dici potest ens rationis nego quia tale ens dicit relationem
transcendentalem ad cognitionem et sic optime potest dici ens rationis concedo
maiorem et concessa minore distinguo consequens non definitur ens impossibile
ut intrinsece

ut intrinsece cognoscibile nego, ut intrinsece cognoscibile concedo consequentiam.

Instabis si definiretur ens impossibile intrinsece cognoscibile non est bona predicta definitio quia non per essentiam sed per proprietatem tale ens definitur.

Distinguo antecedens si definiretur ens impossibile sub ratione impossibilitatis tantum non est bona predicta definitio concedo, sub ratione impossibilitatis et cognoscibilitatis nego antecedens; ens rationis impossibile et cognoscibile est essentiale habere esse obiective tantum in intellectu; et enti impossibili cognoscibilitas non est de essentia sed proprietas consequens ad essentiam sicut homini visibilitas est proprietas et ideo visibilitas non est essentiale.

Dubitatur postremo an denominationes extrinsece sint entia rationis hic definita; ante responsionem suppono denominationem extrinsecam esse concretum quoddam compositum ex subiecto et forma subiecto extrinseca, seu quae sit extra illud, ut aqua totum concretum denominatur; talis forma extrinseca alia est realis et facit denominationem extrinsecam realem, alia intentionalis et facit denominationem extrinsecam intentionalem; forma intentionalis est illa quae fit ab aliqua potentia intentionali qualis est intellectus et omnes aliae potentiae vitales animae ut melius infra explicabimus agentes de materia rationis logicae, huiusmodi cognitio, visio, volitio, etc. quae faciunt denominationes extrinsecas intentionales, cognitum, v.g. visum, volitum etc.; forma vero realis est illa quae nullo modo dependet a potentiis intentionalibus et facit denominationem extrinsecam realem, quale est v.g. dextrum sinistrum etc. quod ego denomino dextrum vel sinistrum, est dextera vel sinistra alicuius me respicientis quod mihi est extrinsecum et nullo modo dependet a potentiis intentionalibus; his positis dico contra Durandum in primo distinctione 29 quaestione 3a et 8a, plures Thomistae denominationes extrinsecas reales (de intentionalibus infra agemus) non esse ens rationis metaphysicum quia huiusmodi denominationes constant tam ex subiecto quam ex forma reali quae nihil habent quod praeexistat tantum in intellectu et consequenter non sunt ens rationis metaphysicum.

Dubitatur 3o

Dubitatur 3° an carentiae cognitae sint entia rationis bene 15

definita. R° negative, quia scilicet carentiae habent fundamentum esse reale praecedentes ab actu nam etiam si non cognoscantur adhuc sunt a parte rei unde dicuntur reales

Dices carentiae non habent esse ergo habent esse obiective tantum in intellectu. Nego antecedens quia carentiae non dicuntur absolute habere esse ex definito dicto. genesis 1° tenebrae erant super faciem abyssi et in Evangelio erat caecus a nativitate sicut non aliquando abutimur terminis negativis qualis sunt infinitus immortalis immutabilis ⊕ significando per illos rem positivam sed e contrario affirmamus esse quod est proprium rerum positivarum carentiis

Instabis carentiae habent non esse ergo non habent esse. Distinguo antecedens carentiae habent non esse rei positivae concedo habent non esse ipsarum carentiarum nego antecedens et distinguo consequens non habent esse rei positivae concedo non habent esse proprium carentiarum nego quoniam tamen carentiae non sunt nisi non esse rerum positivarum attamen tale non esse dicitur esse absolute ut probavi

Dices 2° hoc concretum carentia cognita vel est ens reale vel non ens reale vel ens rationis sed non est ens reale quia includit carentiam neque non ens reale quia includit cognitionem quae est ens reale ergo est ens rationis

Nego maiorem carentia non cognita neque est ens reale neque non ens reale neque ens rationis sed mixtum ex esse reali et non esse reali. extrinsece tantum [illegible] quod non est ens rationis eo ipso id quod includit est reale et nihil habeat quod sit obiective tantum in intellectu

Dubitatur 4° an cognitio ad modum alterius sit ens rationis a nobis definitum. R° multipliciter posse unum concipi ad modum alterius 1° per identitatem cum enim cognoscimus unum esse identificatum cum alio putando unum esse aliud cum inter se sint distincta ut cum V.g. concipimus tenebras seu carentiam luminis quae est distincta a nigredine ut identificatam cum illa putando carentiam luminis esse nigredinem ut Angelos

incorporeos

9

incorporeos esse iuvenes corporeos alatos et certum est autem unum sic cognitum ad modum alterius esse ens rationis, cum ut quid impossibile ut unum esse habet obiective tantum in actu impossibile enim est tenebras identificari cum nigredine et Angelos incorporeos cum iuvenibus corporeis Secundo potest unum concipi ad modum alterius per substitutionem ut cum ponimus unum loco alterius non quidem putando unum identificari cum alio sed loco unius dari aliud ut V.G. pictor solet componere imagine dari quandam nigredinem in aere et in Caelo iuvenes quosdam alatos pulcherrimos, formosos velocissimos Deo servientes, et non quia putet convenire huius identificare cum nigredine et Angelos incorporeos cum iuvenibus corporeis sed quia putat in aere non dari nisi nigredinem quandam et in Caelo non nisi iuvenes corporeos alatos non enim cognoscit carentias et spiritus incorporeos Unum autem ad modum alterius sic cognitum non est ens rationis cum non ut quid impossibile ponitur enim in aere dari nigredo, sicut et iuvenes alati in Caelo Tertio potest concipi unum ad modum alterius per similitudinem ut cum cognoscimus unam rem ut melius cognoscamus aliam propter similitudinem quam inter se habeant sic qui sciant tenebras non esse nigredinem cum volo cognoscere tenebras cognosco nigredinem ut ex similitudine quam habet haec cum illis melius illas cognoscat tenebrae enim sunt similes nigredini sicut enim haec afferunt obscuritatem et lumen opponuntur ita et tenebrae idem dico de Angelis cognitis ad similitudinem iuvenum alatorum quae cognitio non habet pro obiecto ens rationis similitudo enim illa quae est inter unum et aliud est realis

Dubitatur 5° an res possibiles non existentes cognitae tamen ut existentes V.G. lapis possibilis non existens cognitus ut existens sit ens rationis metaphysicum Hurtadus 19 metaphysicae sectione 5ª Arriaga disp. 1ª sectione 3ª affirmant esse ens rationis metaphysicum negant vero Aversa quaestione 1ª sectione 2ª Oviedus controversia 2ª metaphysicae puncto 1° et alia quibus ego adhaereo quia lapis ille possibilis non existens cognitus ut existens non habet esse obiectivum tantum in intellectu non enim dico verificantur tamen conditionales huius definitionis sic est habet esse obiective tantum in intellectu

cum posset

ut possit esse a parte rei independenter ab intellectu

Dices cognosco qua cognosco Petrum ludere petro non ludente habet pro obiecto aliquid falsum sed ens rationis est obiectum falsum ergo habet pro obiecto ens rationis. Distinguo maiorem habet pro obiecto aliquid falsum et impossibile nego et possibile concedo maiorem et distinguo minorem ens rationis est obiectum falsum et impossibile concedo et possibile nego minorem et consequentiam.

Intellectus lupus Petri non existentem esse existentem est impossibile sed cognosco lupum Petri non existentem ut existentem ergo cognosco aliquid impossibile. Distinguo maiorem lupum Petri non existentem esse existentem in sensu composito est impossibile concedo non enim potest simul lupus existere et non existere; in sensu diviso nego maiorem lupus enim ille qui non existit potest existere et distinguo minorem lupum Petri non existentem cognosco ut existentem in sensu diviso concedo in sensu composito nego minorem et consequentiam ergo in casu posito solum cognosco existentiam lupi quae licet non sit potest esse non autem cognosco existentiam lupi eiusque carentiam

Sub Sectio Tertia An Ens Rationis possit habere Esse Obiective ab Intellectu seu Cognosci

Vallesius controversia 10a physica et Bernardinus et alii in expositione praedicamentorum sectione 8a Fabrianus 6a methaphisicas quaestione 7a Gabriel in 1o distinctione 2a quaestione 8a quos sequuntur pater [illegible] 1a parte disp. [illegible] sed non nullis aliis recentioribus censent intellectum non posse nullum ens impossibile cognoscere sed tantum possibilia. ipse vero existimo posse intellectum nostrum non solum possibilia sed etiam impossibilia cognoscere mecum sentiunt fere omnes Doctores quos ad meam sententiam fulgiendam recensere [illegible] puto cum adversarii ut bene [illegible]

desp. e fa

disp. 5.a metaphisices n. 8 manifesta experientia rne et contrarium etiam rusticorum demonstratur

Contra eos autem primo sic arguo adversarij dum negant ens rationis cognosci posse vel illud cognoscunt vel non si cognoscunt ergo male dicunt cognosci non posse et irridendi sunt dicentes non posse cognosci id quod ipsi dum hoc dicunt cognoscunt sicut irriderentur qui dicerent se non posse nominare chimeram, quam tamen nominaret dum hoc diceret si non cognoscunt ergo non possunt ferre iudicium de tali ente rationis sapientes enim de ijs tantum rebus iudicant quas cognoscunt tum quia de re ignota nullum potest ferri iudicium tum quia ipsum iudicium est cognitio et iudicare idem est ac cognoscere

Explico et confirmo magis idem argumentum affirmans vel negans aliquid debet cognoscere subiectum de quo illud affirmat vel negat sed Adversarij negant cognoscibilitatem de ente rationis dum dicunt ens rationis non est cognoscibile ergo debent cognoscere ens rationis maior quae solum potest negari evidens est ex lumine naturae nota probatur tamen 2.o affirmatio vel negatio est cognitio habens pro obiecto non id de quo affirmat vel negat sed id quod affirmat vel negat ergo affirmans vel negans aliquid debet cognoscere subiectum de illud affirmat vel negat Confirmatur esse subiectum est denominatio extrinseca proveniens a cognitione ergo cognitio debet ferri circa id seu cognoscere id quod subiectum denominat cognitio enim non dat denominationem passivam nisi ijs quae cognoscit esse vero subiectum est denominatio passiva idem enim est subiectum ac cognitum seu id de quo aliquid dicimus, sed dum adversarij dicunt ens rationis non est cognoscibile subiectum huius propositionis est ens rationis ergo debet cognosci Confirmatur 2.o cum dicunt adversarij ens rationis non est cognoscibile ex parte subiecti vel cognoscunt aliquid reale et possibile vel aliquid irreale et impossibile si cognoscunt impossibile ergo cognoscunt ens rationis si aliquid reale ergo eorum propositio est falsa non dicunt enim reale non esse cognoscibile quod etiam per ipsos est falsum

Huic argumento subtilissimo doctissimus in significantibus Pater

Pater Augustinus Spino qui anno proximo elapso philosophiam absolvit in hac academia ea cum laude et plausu cuius vox testis esse potest respondet in quarta in sua logica libro primo quaestione 2ª capite 1º numero 38 huiusmodi propositionem ens rationis seu impossibile secundum se non esse cognoscibile aequivalere huic omne obiectum cognitionis seu omne cognoscibile est reale. unde nunquam in hac secunda propositione non cognoscitur quid impossibile sed solum obiecta realia sunt et in illa, quae habet idem obiectum cum hac et solum ex modo se habendi ab ea differt quidquid in illa modo negativo cognoscitur ista cognoscit modo affirmativo.

Sed contra est quia ut supponit hic auctor modus se habendi cognitionis negativae est diversus et ad hoc ut conformentur obiectis et faciat cognitionem veram debent ea obiecta esse saltem diversa. Praeterea sic arguo eius dicta: ens secundum se impossibile non est cognoscibile vel intellectus dividit intentionaliter cognoscibilitatem ab ente secundum se reali vel ab ente secundum se irreali et impossibili. Non primum ergo illa propositio est falsa quia intellectus dividit intentionaliter cognoscibilitatem ab ente reali atque non est divisa quia ens reale est cognoscibile. Secundum ergo habeo intentum quia intellectus tamen ex parte subiecti habere pro obiecto aliquid secundum se impossibile a quo dividit cognoscibilitatem. Contra est secundo haec propositio ens secundum se impossibile non est cognoscibile aequivalet huic omne cognoscibile est reale sed haec secunda propositio aliquid impossibile cognoscit ergo et illa. Minor probatur quia obiectum reale est illud quod non involvit contradictionem sed contradictio est impossibilitas ergo ipsa cognoscit impossibilitatem. Arguo secundo cum dico chimaera est impossibilis non possum habere pro obiecto aliquid reale sed saltem subiectum quod praecise huius propositionis sunt entia irrealia et impossibilia. Ergo cognosco aliquid irreale et impossibile et consequenter ens rationis.

Huic et similibus argumentis respondet clarissimus Pater Spino capite 6º numero 55º denominationem impossibilitatis circa chimaeram esse rationis secundae intentionis quemadmodum et cognitionem praecisam subiecti et similia

e similia et c^te 3° n° 60 explicat quomodo sit cognitio quae constituit chime
ram e impossibile dicendo impossibilitatem esse denominationem extrinsecam
derivatam in obiectum a cognitione essentialiter falsa quare idem est aliquod ob
iectum esse impossibile esse quid chimericum non posse realiter existere
apparere obiectum excedendo se reale terminare talem cognitionem unde merito
dici possit inceptum ad existendum eo modo quo per illam repraesentatur
Propositio igitur essentialiter falsa est constitutiva impossibilis tanquam forma
huius cum enim cognitio aurei montis est supra dicta chimera est impossi
bilis non constituit ipsum impossibile sed ipsum cognoscit iam constitutum ab alia
essentialiter falsa unde obiectum talis propositionis est ens reale cognitum
cognitione essentialiter falsa.

Sed contra est quaero modo quo ipse dicit
obiectum reale constitui impossibile per cognitionem essentialiter falsam posset
quis dicere constitui possibile per cognitionem essentialiter veram et contingens
per cognitionem contingenter veram vel falsam et sic omnia praedicata ad modos
secundae intentionis et denominationes extrinsecas provenientes ab aliqua
cognitione quae omnia quis concederet et si haec concedi non possunt assignetur
disparitas cur denominatio impossibilis proveniat a cognitione et non denomi
natio realis et contingentis Contra est secundo quia denominatio possibilis
vel impossibilis debet esse rebus intrinseca quia vel praedicata intrinseca rerum
et se trahant contradictionem vel non si primum ex se sunt impossibilia inde
pendenter ab quocumque iudicio si secundum ex se sunt possibilia Contra est 3°
quia compositum ex homine et equo extrinsece et intentionaliter constitutum
per iudicium affirmativum essentialiter falsum non solum est quid possibile
sed etiam actu existens cum homo equus et tale iudicium existant ergo
impossibile non est homo equus et iudicium essentialiter falsum

Cui ultimo argumento respondet citatus Pater n°
55° distinguendo ant. haec omnia possunt existere habita ex parte cognitionis
disconvenientia essentialis cum obiecto concedit, sublata tali disconvenientia
negat. Sed contra est quia quae ipse impossibile dicit illa obiecta cum
iudico ab esse

iudicio est ente disconvenientiae essentialem non autem excludentem
illa sed hec ita ut ipse concedit existant ergo existit impossibile.

Contra est 4° ista propositio Petrus est impossibilis
esset vera et simul falsa falsa, inquam, ut patet Petrus non est possibilis
vera quia de Petro non predicarentur impossibilia secundum se sed impossibilia
que haberent ab aliis essentialiter falsis et sic esset Petrus est cognitus
cognitione essentialiter falsa quod iam verificatur de Petro sed talis propositio
esset in materia contingenti contingens non est Petrum cognosci cognitione
essentialiter falsa.

Arguo 2° si sola entia realia et possibilia possent
abstractive cognosci solverentur in nobis questiones an infinitum sit possibile an
possit dari creatura aliqua existens a se vel impeccabilis quod
non verum esset, nam obiecta esse absoluta possibilia ... quod nos illa co
gnoscimus et de eis questiones instituimus

Arguo 3° ens secundum se impossibile
est definibile ergo est cognoscibile quod definitio est cognitio explicans naturam
rei per genus et differentias ... patet quia de facto definiuntur etiam ab
adversariis sed dicunt esse illud quod habet esse obiective tantum in intellectu
que definitio soli enti secundum se impossibili convenire potest, hoc non tamen
est illud quod excludit omne aliud esse, et si aliquid habet esse solum illud
habet obiective in intellectu. Nec dicas per talem definitionem definiri conflatum
ex esse reali et cognitione essentialiter falsa, non enim constitutum non
habet esse obiective tantum in intellectu ut patet cum obiectum habeat esse etiam
reale

Arguo 5° propositiones false in materia impossibili habent pro
obiecto id quod nec est nec esse potest a parte rei ergo habent pro obiecto ens
impossibile ergo ens impossibile potest cognosci. utraque consequentia est evidens, antecedens
probatur: he due propositiones false in materia impossibili verbi gratia homo est equus et verbum
divinum est creatura habent pro obiecto id quod nec est nec esse potest a parte rei
quia prior non habet pro obiecto hominem identificatum cum equo ut posterior
verbum divinum

verbum divinum identificatum esse creaturae quae est entitas Ariana est homo identificatus cum ergo et verbum divinum cum creatura non est identificatum quod neque est neque esse potest a parte rei ergo propositio falsa in materia impossibili habent pro obiecto quod neque est neque esse potest a parte rei

Ad hoc ultimum argumentum varias adducunt responsiones adversarii et primo quidam respondent aliqui intellectum affirmantem verbum divinum esse creaturam non cognoscere ~~verbum~~ verbum sed aliam entitatem quae potest existere identificata cum creatura ut quando substituitur loco verbi divini. Sed contra est nam hoc modo haec propositio verbum divinum est creatura esset vera quia creatura affirmaretur identificari cum entitate cum qua potest existere identificata et sic non daretur esse ulterius item ubi erunt propositiones falsae in materia impossibili non tales propositiones essent verae ut in materia possibili quod contra communem omnium philosophorum sententiam. Contra est secundo quia cum nos catholici fatemur verbum divinum non esse creaturam vel cognoscimus ex parte subiecti verbum divinum vel non si primum cur non etiam eretici illud cognoscunt et si in propositione negativa catholicorum cognoscitur verbum divinum et in affirmativa ereticorum non cognoscitur, sed entitas creata propositio Ariana non esset contradictoria catholicae cum non haberet idem subiectum et sic non esset eretica quia propositio eretica ut suppono ex communi theologorum est illa quae contradictorie opponitur propositioni catholicae et de fide si secundum ergo propositio catholica est falsa negat enim de entitate creata quam cognoscit loco verbi divini esse creaturam quod est falsum

Respondent illam propositionem esse falsam et ereticam propter intentionem ereticorum qui ut affirment praedicatum creaturae de ente creato intendunt primo id tribuere verbo divino. Sed contra est quia propositio non est vera vel falsa ex eo quia conformatur vel non conformatur obiecto quod intendunt sed ex eo quia conformatur vel non conformatur obiecto quod ipsa repraesentat et cognoscit sed ista propositio verbum divinum est creatura conformaretur obiecto quod repraesentaret repraesentare enim rem creatam identificatam cum creatura sicut revera est ergo conformaretur obiecto

repraesentatur

representanto ergo esset vera ergo non esset damnanda ut erronea Contra est secunda quia Concilia et Sancti Patres non solum damnant interpretationem erroneorum sed ipsissimam propriam formalem erroneorum ergo ipsa formalis propositio est falsa et obiectum impossibile representant Contra est 3° erroneus intelligens in illa propositione creatura loco verbi divini vel cognoscit aliquo modo verbum divinum vel illud nullo modo cognoscit si nullo modo cognoscit ergo non potest substituere eius creaturam loco verbi divini nec intendere tribuere predicatum creaturae verbo divino non ... potest substituere aliquid loco alterius nec intendere aliquod tribuere illi quod nullo modo cognoscit si aliquo modo cognoscit verbum divinum sic ergo vel erroneus affirmat de verbo divino aliquo modo cognito esse creaturam vel non si affirmat ergo iam affirmat aliquid impossibile nempe verbum divinum esse idem simpliciter cum creatura si non affirmat ergo non est erroneus neque eius propositio est falsa quia predicatum creatura non tribuitur verbo divino aliquo modo cognito sed enti creato quod revera est creatura

Respondent 2° in ablatis propositionibus nullum obiectum impossibile cognosci sed tantum unum obiectum reale alteri obiecto reali falso applicari Sed contra est quia applicari falso unum obiectum alteri est affirmari falso unum de altero nihil aliud potest significare ita fatetur vel ergo intellectus falso applicans unum obiectum alteri affirmat aliquid possibile vel impossibile si secundum iam habeo intentum quia iam cognoscit aliud impossibile quod affirmat si primum ergo propositiones huius modi non erunt falsae et in materia impossibili et sic contra omnium sensum tollerentur propositiones falsae in materia impossibili

Respondent 3° alij in ablatis propositionibus verbum est creatura homo est equus et similibus non cognosci nisi extrema realia nempe verbum et creaturam hominem et equum quae omnia sunt realia illud autem quod copula importare identitatem aliquam impossibilem ex parte obiecti quae inter verbum et creaturam inter hominem et equum cognoscitur sed identitatem aliquam intentionalem nempe quod actus intellectus cum cognitionem quae affirmando tali modo representatur ea obiecta ut ea intentionaliter uniat et componat inter se ideoque dicitur actus compositivus

cognoscimus ut vero negamus hominem esse equum vel verbum esse creaturam
non cognoscimus ex parte obiecti nisi hominem et equum verbum et creaturam
et non negationem aliquam identitatis inter ea obiecta sed talis negatio se tenet
ex parte intellectus ut est ipsa met cognitio negativa sub modo representans ea obiecta
ut ea intentionaliter dividat identitas igitur vel negatio identitatis inter subiectum
et praedicatum est ipsa cognitio affirmativa vel negativa quae ut habentes idem sub-
iectum et praedicatum nullo modo differunt ex parte obiecti sed tantum ex modo
tendendi quia in eadem obiecta una tendit modo compositivo et unitivo et
alia divisivo ut autem tales modus conformatur obiectis atque ipsis debitus esse
conveniens ut dicitur propositionem esse veram quando ipsis non conformatur sed
indebitus est et disconveniens ut dicitur propositionem esse falsam obiecta autem
identificata et unita inter se debent representari cognitione ipsa intentiona-
liter componente et non dividente obiecta vero divisa debent representari
cognitione habente modum tendendi divisivum unde concludunt hi auctores
nihil impossibile in ullis propositionibus representari sed solum obiecta realia
cognitione essentialiter falsa quia ea representant modo essentialiter ipsis
indebito et disconvenienti ipsa enim inter se sunt divisa et representantur cognitio-
ne habente modum tendendi compositivum ita quod alii ex recentioribus
quos sequitur citatus Pater Spino addit in ipsa intentionem illam seu
divisionem intentionalem cognosci etiam ex parte obiecti ut omne iudicium
ut ipsi putant reflectat supra se ipsum unde ut dicendo homo est equus verbum
est creatura tria cognoscuntur verbum esse et creaturam homo et equus et
tantum utpote essentialiter falsus componens intentionaliter obiecta inter se divisa

Fateor responsionem hanc satis acutam et
ex omnibus quas unquam excogitarunt Adversarii meliorem esse attamen mea
plura displicent et primo dato quod talis est vel non est nullam importent identitatis
aut negationis ipsorum inter se propositiones tamen ut nobis debuerunt concedere
adversarii aliquem ex parte subiecti cognoscere intellectum aliquid impossibile et quod
hoc probandum adipiscor aliquas propositiones adversariorum unde ipsi dicunt
nulla identitas obiectiva cognosci potest nisi ex parte subiecti cognoscatur
identitas

identitatem obiectivam secundum se impossibilem circa non si q[uo]d habet intentio-
nem conceditur ex parte subiecti cognoscere aliquid secundum se impossibile esse
verbum creaturam propterea est falsa separatio cognoscibilitatis ab identitate inten-
tionali vel ab obiectiva reali quia est falsum quod ipsos [illegible] identitas intentionalis
vel obiectiva realis est compossibilis utique videre talis modus tendendi non conforma-
tur obiecto quia non dicunt verbum et creaturam non posse existere eo
modo quo repraesentantur ab ista cognitione verbum est creatura, ad hoc
ut verum proprie sit non possunt intentionaliter separare possi-
bilitatem a verbo et creatura ut sunt tale qui hoc modo sunt possibiles et
existentes neque a verbo et creatura ut cognitis cognitione illa falsa ut creata
quia hoc modo etiam sunt possibiles et existunt. Neque a verbo et creatura
ut cognitis cognitione illa falsa et creata defuncta [illegible] verbum et creatura illa
cognitione cognoscuntur ergo separatur possibilitas a verbo et creatura ut obiective
unitis ab his ex tenera separata est possibilitas [illegible] verbum et creatura obiective
unita sunt quid impossibile ergo ex parte obiecti in illa propositione cognoscitur
quod impossibile et ut a priori est quia possibilitas non potest negari ab aliquo
nisi sit ens secundum se impossibile ergo et negatur in illa propositione possibilitas
ad existendum ex parte obiecti non potest venire nisi aliquid secundum se
impossibile.

Displicet 2° quia si nulla identitas obiectiva cognoscitur
obiectum propositionis variare tamen existere a parte rei nec tale obiectum esset verbum,
creatura et ipse [illegible] unius compositionis quae vera tamen sunt a parte rei et sic
verum id quod credidit Arrius id esset existens non haberet ergo damnari ut
haereticus.

Displicet 3° quia propositiones contradictoriae debent habere
obiecta contradictoria ergo istae propositiones verbum est creatura verbum non est
creatura quae sunt contradictoriae habent obiecta contradictoria sed talia
non possunt esse nisi identitas et negatio identitatis ergo etiam ex parte obiecti
habent identitas et negatio identitatis aliquis [illegible] quia intentionem non possunt

propositiones

propositiones contradictoriae esse simul verae vel simul falsae quia non potest idem simul esse et non esse sed vel est vel non est ergo obiectum propositionum contradictoriarum sunt res et negatio rei ergo obiecta propositionum contradictoriarum sunt contradictoria

Dices esse contradictorias et non posse simul esse veras vel falsas ex modo tendendi diverso. Sed contra est quia sunt plures cognitiones habentes modum tendendi diversissimum ut cognitio clara et obscura intuitiva et abstractiva et tamen non sunt contradictoriae imo nec oppositae ergo contradictio et oppositio non potest oriri ex solo modo tendendi diverso sed ex oppositione et contradictione obiectorum

Respondes modus tendendi illarum non est ita diversus ut sufficiat ad contradictionem sed ego hoc ipsissimum peto cur talis modus tendendi est sufficiens ad oppositionem et non alius nam cognitio confusa unit intentionaliter plura obiecta et cognitio clara ea dividit intuitiva cognoscit rem ut est in se abstractiva vero non ut est in se sed ad modum alterius quae maior diversitas excogitari potest? cur ergo illa sufficit ad contradictionem et haec non? Urgeo ad hominem propositiones contradictoriae in materia contingenti habent obiecta contradictoria ut concedit idem pater Spinola cur ergo etiam obiecta contradictoria non habebunt propositiones contradictoriae in materia necessaria et impossibili

Dices et propositiones contradictorias in materia necessaria et impossibili habentes obiecta contradictoria non esse contradictorias quia non haberent idem obiectum una enim habet obiectum reale alia chimericum ergo non possunt habere obiecta contradictoria.

Sed haec opinio probat nec propositiones contradictorias in materia contingenti posse habere obiecta contradictoria et tamen haec ab adversario admittuntur nam una propositio haberet obiectum positivum et alia negativum et sic non haberent idem obiectum. Respondeo igitur propositiones contradictorias debere habere eadem extrema nempe idem subiectum et idem praedicatum non autem

copulam

copulam eodem modo affectam una n. habet copulam contrarie sumptam
significantem identitatem et alia affectam negatione significantem negationem
identitatis inter subiectum et predicatum aliter non essent contradictorie nec opposite

Displicet 4° quia iste propositiones homo est equus
animal est creatura et similes non possunt esse essentialiter false quia
haberent modum tendendi componendi essentialiter indebitum et disconvenientem
obiectis quia solus modus tendendi componens intentionaliter ea que non
sunt vel tendens ea que non sunt identificata non sufficit ad falsificandam
propositionem aliter cognitio confusa cognoscens plura ad modum unius et illa
intentionaliter uniens esset essentialiter falsa quia talis modus tendendi
est essentialiter indebitus et disconveniens pluralitati non minus quam modus
connotantis rebus distantis unus etiam esset cognitio affirmativa Dei cognoscens
Deum ad modum rerum creatarum materialium non quidem per identitatem sed per
similitudinem aut proportionem cuius modus tendendi esset etiam Deo impro-
ato et spirituali essentialiter indebitus ideo essentialiter esset falsa. Item
propositio Petrus est homo in qua predicatur de Petro humanitas tanquam
forma ipsius univoce et ... ad modum quo de eodem Petro solet predi-
cari ipse ... alia forma distincta cuius modus tendendi esset essentialiter
indebitus humanitati identificate cum Petro et sic omnes iste et similes propositiones
essent essentialiter false immo omnis propositio affirmativa esset falsa quia
omnis propositio tendit in subiectum et predicatum ad modum quo solent cognosci ea
que sunt distincta et diversa ut docet ipse met adversarius n° 55 omnis
cognitio affirmativa habet modum tendendi comparative unientis ...
comparare unum cum ... cuius modus tendendi est indebitus iis que
sunt unum et identificata cum ... res distincte possunt comparari et ...
ordinem inter se hec autem omnia non concedunt adversarii ergo ... falsitatem
non sufficit solus modus tendendi cognitionis indebitus obiectis sed requiri-
tur ut obiecta representantur aliter ac sunt in se non solum absolute se tenente
ex parte actus sed etiam ex parte obiectorum ita ut in ipsis cognoscatur aliquid

quod non est

quod non est ex se potens, quod esse proprio erit quod falsa sed in materia contingenti aliquae, illud nec esse poterit in eo subiecto falsa est propositio in materia impossibili

Contra est secundo quia ad falsificandas essentialiter has propositiones homo est equus verbum est creatura et similes non sufficit distinctio sed requiritur identitas impossibilis quia si impossibile illa obiecta distincta identificari possent tamen illae propositiones essent falsae non essentialiter falsae sed tantum contingenter sicut sunt istae Antichristus existit et ipse est albus illae autem illae sunt essentialiter falsae quia eorum obiecta ita sunt distincta ut non possint non esse distincta seu non possint identificari ergo falsificativum essentiale est identitas impossibilis

Dices tamen talis identitas est falsificativum tamen non cognita sed contra est quia identitas illa impossibilis apprehensa ut possibilis est motivum intellectus ad dicendum homo est equus verbum est creatura ergo debet cognosci motivum non movet nisi cognoscatur Contra est secundo quia talis cum ego reflecto ad cognoscendum an illa cognitio est vera vel falsa debet talis identitas cognosci ex eo quia cognoscit talem identitatem esse impossibilem iudicat intellectus illas propositiones esse falsas vel quia eam apprehendit ut possibilem iudicat esse veras

Respondent 1° alii apud Giattinum quaestione 6 logicae articulo 1° tales propositiones homo est equus verbum est creatura non cognoscunt nisi extrema realia nempe hominem et equum Deum et creaturam et affirmari hominem de equo et creaturam de verbo Sed contra est quia saepe sunt propositiones in quibus extrema non sunt realia ut si dicerent verbum esse idem cum creatura est impossibile id de quo dicitur esse impossibile non est verbum et creatura simul existentia sed verbum et creatura identificata quod est quid impossibile Contra est secundo quia tales propositiones sunt essentialiter falsae vel ex modo tendendi vel ex obiecto quod repraesentant primum quia responsio in medio contra impugnatur ex secundo obiecto quod tales propositiones essentialiter

falsificat

satisfiunt non potest esse quid reale et positiue, sed habent obiectu adeterminandum non existentiae et affirmant existere indebent proprie cum repertur non esse aliter. falsas ergo debet esse quid impossibile

Respondent deniq: alij 5.° rd impossibile licere explicari per hoc quod talis non reddat in obiecto realia ut vel per alias premissas necessitent ad asserendum oppositum faciendo propositionem contradictoriam ut v.g. Arrius asserens verbum esse creaturam dicebat impossibile quia ne cessitabant ad asserendum oppositum per alias premissas veras. Sed contra est oppositum ad quod Arrius asserendum per alias premissas poterat necessitari est negatio identitatis inter verbum et creaturam hoc est hec est .n. uerius reuelata ergo Arrius asserebat identitatem que est impossibilis contra est secundo non quod falsa aliqua propositio detur nisi conuincens ad asserendum oppositum non explicat rationem impossibilis sed falsa quod non semper est impossibile nam si quis dicat alter mundus existit potest conuinci ad asserendum oppositum nec tamen affirmat aliquid impossibile. Tertio est quia sicut quod conuincat ad asserendum oppositum est negare illud quod affirmasti sed hoc ipso quod falsum affirmat siue est possibile siue impossibile uerum negari uel affirmare ergo posse conuinci ad asserendum oppositum non infert re dixisse quid impossibile. Neq. dicas in falso contingenti non necessario te ad oppositum determinari sed contingenter secus vero in possibili. Contra nam est quia in tanto necessario determinaris ad asserendum oppositum quia [illegible] quod asseruisti neq: est neq. esse potest a parte rei si non posset esse contingenter et non necessario determinaveris ad oppositum ergo impossibile [illegible]

Sub Sectio Quarta Soluuntur Obiectiones Contra Supra Dicta

Obicies p.°

[illegible] obiectiones contra supra dicta

quod non est ex eo ponere istud esse propositio est qualiter falsa sed in materia contingenti aut [illegible], illud nec esse ponere in eo sensu falsa est propositio in materia impossibili

Contra est secundo quia ad falsificandum essentialiter has propositiones homo est equus verbum est creatura et similes non sufficit dictamen sed requiruntur identitates impossibiles eo quod impossibile illa obiecta dictamina identificari possent tamen ille propositiones essent false non essent tamen essentialiter false sed tantum contingenter sicut cum ipse Antichristus existit corpus est album et ideo autem ille sunt essentialiter false quia termini obiecti ita sunt distincta ut non possint non esse distincta seu non possint identificari ergo falsificativum essentiale est identitas impossibilis

Dices tamen tales identitates esse falsificativum tamen non cognitum. Sed contra est quia identitas illa impossibilis apprehensa ut possibilis est motivum intellectus ad dicendum homo est equus verbum est creatura ergo debet cognosci motivum non movet nisi cognoscatur. Contra est secundo quia saltem cum ego reflecto ad cognoscendum an illa cognitio est vera vel falsa debet talis identitas cognosci ex eo quia cognoscit talem identitatem esse impossibilem iudicat intellectus illas propositiones esse falsas vel quia eam apprehendit ut possibilem iudicat esse veras

Respondent 4° alii apud Giattinum questione 6ª logice articulo 5° quod illas propositiones homo est equus verbum est creatura quod non cognoscit extrema realia scilicet hominem et equum Deum et creaturam et affirmari hominem de equo et creaturam de verbo. Sed contra est quia possunt esse propositiones in quibus extrema non sunt realia ut si diceret verbum esse idem cum creatura est impossibile id de quo dicitur esse impossibile non est verbum et creatura [illegible] sed identitas inter verbum et creaturam identificata quod est quid impossibile. Contra est secundo quia tales propositiones sunt essentialiter false vel ex modo tendendi vel ex obiecto quod representant. Si primum iam quia responsio incidit in primam supra impugnatam. Si secundum obiectum quod tales propositiones essentialiter

Falsificat

falsificat non potest esse quod reale et positiuum sub hac ratione adiunmuam dicamus extrema et affirmamus existere reddereque propriis contra opinionem non essentialiter falsas ergo debet esse quod impossibile

Respondent denique alij 2° rem impossibilem bene explicari per hoc quod ratio sua reddat in obiecto realia ut uel per alias premissas necessitetur ad asserendam oppositam faciendam propositionem contradictoriam ac V.g. arrius asserens uerbum esse creaturam dicebat impossibile quia necessitabatur ad asserendum oppositum per alias premissas ueras. Sed contra est oppositum eius quod arrius asserendum per alias premissas poterat necessitari est negatio identitatis inter uerbum et creaturam hoc est hec est a. ueritas reuelata ergo arrius asserebat identitatem quae est impossibilis contra est secundo nam quod facta aliqua propositione detur ratio conuincens ad asserendum oppositum non explicat rationem impossibilis sed falsi quod non semper esse impossibile nam si quis dicat alter mundus existit potest conuinci ad asserendum oppositum nec tamen affirmat aliquid impossibile. ratio est quia hoc quod se conuincere ad asserendum oppositum est negatio illius quod affirmasti uel quod hoc ipso quod falsum affirmat siue est possibile siue impossibile existit negationem affirmare ergo posse conuinci ad asserendum oppositum non infert rem dixisse quid impossibile. Nec dicas in falso contingenti non necessario te ad oppositum determinari sed contingenter secus uero in impossibili. Contra est nam etiam necessario determinaris ad asserendum oppositum quia id quod asseruisti neque est neque esse potest a parte rei si in posset esse contingenter et non necessario determinareris ad oppositum ergo impossibile asserueri

Sub Sectio Quarta Soluuntur Obiectiones Contra Supradictas

Obijcies p.°

Obicies primo ens rationis est realiter cognoscibile ergo habet cognoscibilitatem realem ergo est ens reale hoc obiectio committit fallaciam equivocationis in his realiter et reale quod duplicem habet significationem aliquando significat id quod esse potest aparte rei et opponitur enti chimerico et impossibili et in hoc sensu falsum est ens rationis habere cognoscibilitatem realem et esse realiter cognoscibile aliquando significat verum seu id quod ita est sicuti dicitur et opponitur falso et in hoc sensu ens rationis est realiter cognoscibile ideoque distinguendo antecedens tollitur fallacia ens rationis est realiter hoc est vere cognoscibile concedo est realiter cognoscibile videlicet est ens reale cognoscibile nego antecedens et distinguo eodem modo quod ergo habet cognoscibilitatem realem hoc est veram concedo realem hoc est possibilem ad existendum aparte rei nego consequentiam

Secundo obicies ens rationis habet cognoscibilitatem impossibilem ergo non potest cognosci distinguo antecedens habet cognoscibilitatem impossibilem ad existendum concedo quia cognoscibilitas entis rationis est ipsum esse entis rationis quod existere non potest ad terminandam cognitionem nego antecedens et consequentiam

Urgebis res ita se habet ad esse sicut ad cognosci sed ens rationis ad esse se habet impossibiliter ergo etiam ad cognosci. Respondeo axioma non [illegible] in maiori esse falsum et negandum in sensu intento ab adversarijs et eodem modo se habere res in ordine ad terminandam cognitionem sicuti habet in ordine ad existendum nam creature contingenter existunt et tamen necessario cognoscuntur a Deo imo tamen ens rationis non potest existere potest tamen cognosci in uno tamen sensu est verum et res habere cognosci eo modo quo est aliter cognitio erit falsa nego tamen nihil ex illo axiomate inferri contra nos qui concedimus ens rationis ut cognoscatur cognitione vera debere cognosci ut impossibile

Obicies 2.º ens impossibile vel est cognoscibile ex se et independenter ab intellectu vel dependenter ab illo neutrum dici potest ergo nullo modo

ergo nullo modo est cognoscibile Rd. esse esse independenter ab intellectu cognoscibile

Obiicies ens rationis secundum suum esse habet dependenter ab intellectu ergo ex se et independenter ab intellectu non est cognoscibile Distinguo antecedens ens rationis secundum suum esse actuale habet dependenter ab intellectu concedo antecedens obiective sumptum in intellectu secundum suum esse in potentia habet dependentiam ab intellectu nego antecedens et consequentiam. Creaturae secundum suum esse actuale habent dependenter a Deo non autem esse possibile quod habent per se et independenter a Deo non enim Deus potest prohibere vel tollere aut dare rebus possibilitatem sic etiam ens rationis secundum suum esse obiectivum actuale habet dependentiam ab intellectu nisi enim cognitione existeret nullo modo non posset actu esse habere posse cognosci alias intellectus illud cognoscere non posset si esse cognoscibile non esse sicut Deus non potest facere res esse non possibiles cum possibilitas semper praesupponatur ad esse

Obiicies 2° ens rationis antequam cognoscatur potest cognosci ergo antequam cognoscatur habet aliquod esse ergo non habet secundum suum esse obiective sumptum in intellectu

Distinguo consequentiam antequam cognoscatur habet aliquod esse actuale et absolutum nego conditionatum et in potentia concedo consequentiam et nego secundam enim nullo modo non existit sed potest existere ideoque non habet esse actuale et absolutum sed conditionatum et in potentia quia potest cognosci et si cognosceretur existeret

Obiicies 3° ens rationis a sensibus percipi non potest ergo neque ab intellectu dato antecedente nego consequentiam

Probabis nihil est in intellectu quod prius non fuerit in sensu ergo si ens rationis a nullo ex sensibus percipi potest neque ab intellectu

Antecedens
Obiicies

Aniadaeus potest absolute ea quae in intellectu percipimus quae sensus
exterioris percipere minime possunt h[ic] n[on] sola accidentia sensibilia percipiunt intellectus
vero accidentias sive materiales sive spirituales potest in illo axioma habere
aliquem sensum verum quod nihil sit in intellectu quod prius non fuerit in sensu
nam ipse sensus ratio [illegible] n[on] nos illa quae numquam sensibus percipimus admodum
verum cognoscimus quae aliquo sensu cognoscimus ideoque iuste hanc explica[tionem]
ratione distinguere potest aut potest impossibile hoc axioma verificari de cognitione in
intellectu quod solum habemus de rebus sensibilibus

Obicies 4° intellectus non potest cognoscere
nisi illud obiectum cuius habet speciem intelligibilem impressam sed non
habet speciem entis rationis ergo illud cognoscere non potest.

Pro responsione adverte species impressas
esse quasdam qualitates quae simul cum potentia cognoscitiva concurrunt ad
productionem actuum quibus obiecta cognoscuntur et a cognitionibus quas produ-
cunt dicuntur species impressae quia cognitiones appellantur species expressae
et quia secunda est expotentia cognoscitiva intellectualis et sensitiva ideo
aliae species aliae sunt intelligibiles quibus utitur intellectus ad suas cognitiones pro-
ducendas et aliae sensibiles quibus potentiae sensitivae suas cognitiones
producunt.

Adverte 2° species intelligibiles in nostro intellectu fieri
hoc modo obiectum sensibile albedo v.g. producit speciem sensibilem in
nostris oculis quae cum ipsa producunt speciem expressam seu visionem illius ex
illa visione producitur alia species impressa eiusdem albedinis in fantasia quae dicitur
sensus communis et cognoscit omnia obiecta sensuum subsequentes dicti fantasma cum
qua fantasia producit sensationem illius albedinis et ex illa sensatione de-
terminatur intellectus ad producendam in se speciem spiritualem et intelligibilem
eiusdem albedinis qua adiuvatur ad ipsam cognoscendam. Intellectus autem ut
producens veram cognitionem quam cum illa producit dicitur intellectus patiens

Adverte 3°

Advertite 3° tales species aliquas esse proprias aliquas alienas. Species propriae sunt illae quae ex primaria intentione naturae ordinantur ad producendam cognitionem illius obiecti cuius sunt species, V.g. species hominis primario ordinantur a natura ad producendam cognitionem hominis, species equi ad producendam cognitionem equi; species vero alienae sunt illae quae ex secundaria intentione producunt cognitionem alterius obiecti, sicuti species hominis tantum solae producunt cognitionem hominis, et species equi cognitionem equi, tamen simul unitae per modum unius principii possunt producere cognitionem hominis equi seu hominis identificati cum equo, sicut quamvis potentia generativa Lupi non faciat nisi Lupum cum Lupa et potentia generativa canis non faciat nisi canem ex primaria intentione naturae, tamen si simul coniungantur faciunt [illegible]ciscam seu [illegible] habentem aliquid Lupi et aliquid canis. Quod autem nos plura per species alienas cognoscamus patet, quia aliter neque Deum neque Angelum neque audornia spiritualia, neque substantiam materialem cognoscere possemus, quia eorum obiectorum species proprias non habemus.

Advertite 4° quod ens rationis tantum cum primo cognoscitur non habeat species proprias quibus eius cognitio producatur, habet tamen species alienas quae optime possunt ad eius cognitionem concurrere, post primam vero cognitionem producuntur species propriae quae restantes in memoria concurrunt ad alias cognitiones eiusdem entis rationis. His notatis

Distinguo maiorem: intellectus non potest cognoscere nisi illud obiectum cuius habet speciem sive propriam sive alienam concedo, cuius habet speciem propriam tantum nego maiorem, et distinguo minorem: ens rationis non habet speciem alienam nego, propriam subdistinguo cum primo cognoscitur concedo, postquam cognoscitur nego minorem et consequentiam.

Instabis: species impressa debet esse similitudo obiecti cuius cognitionem producit, sed species reales nullam habent similitudinem cum obiecto ficto, ergo non possunt neque ex secundaria intentione producere eius cognitionem

Pro responsione

sit in ratione realis similitudinem aliam esse entitativam quae habetur inter duo entia quae habent praedicata similia et haec esse non potest inter ens reale et ens fictum quia praedicata entis realis sunt valde dissimilia praedicatis entis ficti et chimaerici aliam dici factivam quam habet cognitio ad obiectum cognitum et repraesentatum, cognitio namque dicitur imago obiecti in quantum illud repraesentat et quia imago est similis rei repraesentatae ideoque cognitio dicitur similitudo factiva obiecti aliam tandem virtualis quae aliud non importat nisi virtutem quandam producendi cognitionem quae dicitur imago et similitudo factiva obiecti hoc posito Distinguo antecedens species impressa dicitur esse similitudo virtualis obiecti concedo dicitur esse similitudo entitativa seu factiva obiecti nego maiorem et distinguo minorem species realis nullam habent similitudinem entitativam aut factivam cum obiecto ficto concedo nullam habent similitudinem virtualem nego minorem et consequentiam.

Instabis 2° maior similitudo est inter speciem hominis et leonem quam inter speciem realem et ens fictum sed species hominis non potest producere cognitionem leonis ergo nec species realis cognitionem entis ficti

Distinguo maiorem similitudo entitativa est inter speciem hominis et leonem quam inter speciem realem et ens fictum concedo maiorem similitudo virtualis nego maiorem et concessa minore nego consequentiam. Si petas cur species hominis non habeat virtutem producendi cognitionem leonis dico hoc provenire ex eo quia inter hominem et leonem maxima habetur dissimilitudo in accidentibus externis tunc autem species obiecti potest producere cognitionem alterius quando inter illa duo obiecta est aliqua similitudo saltem in aliquo sive externa ita ut unum cognosci possit ad modum alterius ut species unius hominis concurrit ad producendam cognitionem ad modum alterius hominis quem nunquam vidimus et cuius speciem propriam non habemus ~~[illegible]~~ ergo semper erit nos id est nunquam sensibus percepimus cognoscimus ad modum alterius similis et sic mirum non est si species unius concurrat ad cognitionem alterius

alterius obiecti ad adaequandum nos illud cognoscimus ut ergo nos non cogno-
scamus homo ad modum hominis, ut inter hominem et hominem non [illegible]
sit dissimilitudo hinc est quod unius species non possit concurrere ad cogni-
tionem alterius ut autem compositum fictum ex homine et equo habeat ani-
[illegible] per externa superficie ut hominem et equum reali ad modum [illegible]
nos illud cognoscimus mirum non est si species hominis et equi concurrunt,
quasi per modum unius partem producant cognitionem illius compositi [illegible]

O Instabis species hominis et equi non
possunt concurrere ad producendam cognitionem identitatis inter hominem
et equum Rº ut speciebus hominis et equi concurrere etiam speciem
alterius identitatis realis et simul producere cognitionem compositi ex ho-
mine et equo

Obiices 2º cognitio specificatur ab obiecto sed cognitio
non potest specificari ab ente rationis ergo non potest illud habere pro
obiecto. Pro responsione [illegible] cognitiones ab obiectis diversificari et eo
modo quo obiecta sunt inter se diversa eodem modo etiam cognitiones esse
inter se diversas quare si obiecta differunt specie seu notabiliter etiam notabi-
liter differunt cognitiones sic diversae species [illegible] cognitio hominis a cognitione
leonis quia homo specie differt a leone et hoc modo dicuntur obiecta specificare
seu esse specificativa cognitionum huiusmodi autem specificatio dicitur a posteriori
secundo vero non diversificantur etiam cognitiones per causam producentem nempe
[illegible] et haec dicitur specificatio a priori sic diversae sunt species cognitionis
hominis a cognitionibus Angeli quamvis idem habeant obiectum propter diversitatem
intellectus humani et Angelici his notatis distinguo maiorem cognitio specificatur
ab obiecto a posteriori concedo a priori nego maiorem et distinguo minorem cog-
nitio non potest specificari a priori ab ente rationis concedo a posteriori nego
minorem et consequentiam

O Instabis specificativum est nobilius re quam specificat
sed ens rationis non est nobilius cognitione ergo non potest illam specificare

Pro responsione

Pro responsione secundi dicendum notandum est specificativum aliud
esse intrinsecum et aliud extrinsecum, extrinsecum idem est ac specificativum
aposteriori sua ut ratio. nos et hoc non debet esse nobilius eo quod specificat;
alioquin creaturae deberent esse nobiliores cognitione divina quae terminant
et specificant aposteriori. Specificativum intrinsecum aliud est physicum aliud metha-
physicum, physicum est id quod intrinsece est coniunctum rei quam specificat ut
est forma substantialis respectu materiae, methaphysicum est id quod est idem
quoad rem cum re specificata et ab illa solum distinguitur secundum intellectum, dicitur
ut est differentia respectu generis. His in[?]bilibus ratione hujusmodi vero
specificativa sunt nobiliora rebus quas specificant, forma enim est nobilior materia
et differentia est nobilior genere. Ad primam partem distinguo maiorem specificativum
intrinsecum est nobilius re quam specificat concedo, specificativum extrinsecum
nego maiorem et concessa minori distinguo consequentiam ergo ens rationis non
potest intrinsece specificare cognitionem concedo, extrinsece nego consequentiam.
[illegible] obiicies 6° falsum non est obiectum intellectus, sed
ens rationis est obiectum falsum ergo non est obiectum intellectus. Respondeo ens rationis posse esse
obiectum verum et falsum sicuti etiam ens reale hujusmodi denominationes sunt
extrinsecae rebus sive realibus sive chimericis provenientibus a cognitionibus vel
veris vel falsis quibus cognoscuntur ut sunt in se erunt obiecta vera si vero aliter
ac sunt in se erunt obiecta falsa. Ens rationis potest cognosci ut est in se cognitione
vera et sic potest esse obiectum verum. ut cum dico chimera est impossibilis
talis cognitio est vera et eius obiectum verum, vel aliter ac est in se et tunc vel
cognitio et obiectum erunt falsa, illa quidem formaliter, falsum hoc vero obiective.
Iuxta hanc doctrinam potest unusquisque negare minorem argumenti data maiori
sed vel melius transferatur [?] argumenti quia falsum aliquo apparere intellectui;
ut falsum et falsitatem, ipsi incurrent aliquo vero apparere non ut falsum
sed ut veritate vestitum vel falsis obiectis inducitur, intellectus non potest intellectus
affirmare id quod esse falsum sed tamen illud apprehendere vel negare
negare: intellectus quando sit impossibile esse hominem identificatum cum equo non

potest

potest nunquam dicere homo est equus sed aprehendere tantum hoc et illud negare dicendo homo non est equus. Cum vero falsum apparet ut verum tunc non solum potest intellectus illud aprehendere sed etiam affirmare et sic rusticus aprehendens possibile esse hominem identificari cum equo potest affirmare homo est equus unde dato quod ens rationis sit obiectum falsum ex hoc non sequitur quod ab intellectu cognosci non possit cum possit et aprehendi et negari cum eius falsitas apparet vel affirmari etiam si non apparet. In forma igitur distinguo maiorem falsum non apparens ut falsum non potest esse obiectum intellectus nego apparens ut falsum subdistinguo non potest esse obiectum intellectus affirmantis concedo aprehendentis vel negantis nego maiorem et data minori distinguo consequens ens rationis non apparens ut falsum non potest esse obiectum intellectus nego apparens ut falsum subdistinguo non potest esse obiectum intellectus affirmantis concedo aprehendentis solum vel negantis nego consequentiam

Obiectum formalis obiectum intellectus semper est verum ergo ens rationis quod est falsum non potest esse obiectum intellectus. Distinguo antecedens obiectum intellectus aprehendentis vel negantis semper est verum nego quod revera verum est nego quod vel revera vel apparenter verum est concedo antecedens et nego consequentiam cum enim falsitas entis rationis apparet poterit esse obiectum intellectus aprehendentis vel negantis cum vero eius falsitas apparet vestita veritate poterit etiam esse obiectum intellectus affirmantis.

Obicies 2º cum cognosco compositum ex homine et equo debeo cognoscere hominem et equum sed si cognosco hominem non possum cognoscere identitatem impossibilem inter eos ergo non cognosco quid impossibile

Nego minorem probatio homo dicit in suo conceptu negationem identitatis cum equo, et equus negationem identitatis cum homine ergo si concipio hominem et equum non possum concipere identitatem inter hominem et equum

Distinguo antecedens

Pro responsione secundo sciendum quod unius est specificativum aliud
esse intrinsecum et aliud extrinsecum, extrinsecum idem est ac specificativum
aposteriori seu ut res cognita et hoc non debet esse nobilius re quam specificat
alioquin creaturae deberent esse nobiliores cognitione divina quam terminant
et specificant aposteriori. Specificativum intrinsecum aliud est physicum aliud metha-
physicum, physicum est id quod intrinsece est coniunctum rei quam specificat ut
est forma substantialis respectu materiae. Methaphysicum est id quod est identi-
ficatum cum re specificata et ab illa solum differt seu per intellectum distinguitur
ut est differentia respectu generis. Utrumque intelligitur respectu huiusmodi vero
specificativa sunt nobiliora rebus quas specificant, forma enim est nobilior materia
et differentia est nobilior genere his positis Distinguo maiorem specificativum
intrinsecum est nobilius re quam specificat concedo specificativum extrinsecum
nego maiorem et concessa minori distinguo consequens ergo ens rationis non
potest intrinsece specificare cognitionem concedo extrinsece nego consequentiam

Obiicies 6º falsum non est obiectum intellectus sed
ens rationis est obiectum falsum ergo non est obiectum intellectus. Respondeo ens rationis posse esse
obiectum verum et falsum siquidem ens reale huiusmodi denominationes sunt
extrinsecae rebus tum realibus tum chimericis provenientibus a cognitionibus vel
veris vel falsis si enim cognoscuntur ut sunt in se sunt obiecta vera si vero aliter
ac sunt in se sunt obiecta falsa ergo ens rationis potest cognosci ut est in se cognitione
vera et sic potest esse obiectum verum nam cum dico chimera est impossibilis
talis cognitio est vera et eius obiectum verum, vel aliter ac est in se et tunc sub
cognitione obiectum erit falsum illa quidem falsitate falsum hoc vero obiectiva
iuxta hanc doctrinam potest licite negari minor argumenti data maiori
sed ad penetrandam vim argumenti quia est falsum ubi apparere intellectui
ut falsum ac falsitate ipsi inservient ubi vero apparere non ut falsum
sed ut veritate vestitum cum falsum obiectum incurrit intellectus non potest intellectus
affirmare id quod est esse falsum sed tamen illud aprehendere vel negare
neque intellectus qui scit impossibile esse hominem identificatum cum equo non

potest

potest unquam dicere homo est equus sed aprehendere tantum hoc et illud
negare dicendo homo non est equus Cum uero falsum apparet ut uerum
tunc non solum potest intellectus illud aprehendere sed etiam affirmare et sic
rusticus aprehendens possibilitatem hominis identificari cum equo potest
affirmare homo est equus unde dato quod ens rationis sit obiectum falsum
ex hoc non sequitur quod ab intellectu cognosci non possit cum possit et aprehen
di et negari cum eius falsitas apparet uel affirmari etiam si non apparet.
in forma igitur distinguo maiorem falsum cum apparens ut falsum non potest
esse obiectum intellectus nego apparens ut falsum subdistinguo non potest esse
obiectum intellectus affirmantis concedo aprehendentis uel negantis nego maiorem
et data minori distinguo consequens ens rationis non apparens ut falsum non
potest esse obiectum intellectus nego apparens ut falsum subdistinguo non potest
esse obiectum intellectus affirmantis concedo aprehendentis solum uel negantis
nego consequentiam

Confirmatur obiectum intellectus semper est uerum ergo ens rationis
quod est falsum non potest esse obiectum intellectus Distinguo antecedens obiectum intellectus
aprehendentis uel negantis semper est uerum nego quod reuera uerum est
nego quod uel reuera uel apparenter uerum est concedo antecedens et nego consequentiam ad
cum [illegible] entis rationis apparet poterit esse obiectum intellectus aprehendentis
uel negantis cum uero eius falsitas apparet uestita ueritate poterit etiam
esse obiectum intellectus affirmantis

Obicies 7º cum cognosco compositum ex homine
et equo debeo cognoscere hominem et equum sed si cognosco hominem
non possum cognoscere identitatem impossibilem inter eos ergo non cognosco
quid impossibile

Nego minorem probatur homo dicit in suo conceptu
negationem identitatis cum equo, et equus negationem identitatis
cum homine ergo si concipio hominem et equum non possum conci
pere identitatem inter hominem et equum

Distinguo antecedens

Distinguo ant. homo dicit negationem identitatis cum equo et equus cum homine cum clare cognoscuntur cum [commodo] obscure cognoscuntur [nego] ant. et distinguo consequens ergo a conceptu hominem et equum obscure non possum concipere identitatem inter hominem et equum nego a conceptu hominem et equum clare non possum cognoscere identitatem inter eos cum distinguo per iudicium affirmativum nego per simplicem aprehensionem aut per iudicium negativum commodo

Obiicies 8° si posset cognosci chimera ex par[te] rei positiva posset etiam concipi chimera ex parte rei negativa nempe negationem hominis identificatam cum negatione equi sed hoc esse non potest ergo neq. illud

Nego minorem probo identitas duarum negationum vel esset positiva vel negativa non positiva quia due negationes non possunt facere quid positivum non negativa quia huius chimericae identitatis deberet dari negatio opposita a parte rei negatio autem non opponitur alteri negationi sed rei positive ergo etc.

Respondeo talem identitatem futuram negativam ad [illegible] vero relationem [illegible] contrariam dico dari a parte rei negationem realem quae mediante [illegible] immediate opponitur tali chimerae negativae nam negatio identitatis inter hominem et equum negat etiam identitatem inter carentiam hominis et carentiam equi non secus ex identitate hominis cum equo sequitur identitas inter carentiam hominis et equi in negatione identitatis inter hominem et equum negat etiam identitatem inter carentiam hominis et carentiam equi potest autem una negatio opponi alteri negationi mediate mediante aliquo positivo cui opponitur immediate

Obiicies 9° potest aliquid affirmari vel negari etc. et sic cognoscatur subiectum de quo affirmatur vel negatur ergo corruit principium illud in quo innititur nostra sententia etc. nihil cognosci quia de ipsa plura affirmamus vel negamus

Nego ant.

Nego ant. probat. cum dicimus incognoscibile non potest cognosci affirmamus
incognoscibilitatem de incognoscibili si est nullo modo cognoscimus ergo potest
istius affirmare vel negare aliquid de subiecto quod nullo modo cognoscitur
Nego ant. quia cum negamus cognoscibilitatem
de incognoscibili eo quod incognoscibile cognoscimus nam affirmatio vel negatio
habet pro obiecto id praedicatum quod affirmat vel negat non subiectum de quo illud
affirmat vel negat nam esse subiectum ut supra diximus est denominatio
passiva proveniens a cognitione tali modo reddens a nobis eum ut de ipso
aliquid affirmet vel neget
Sed in his ergo ista propositio incognoscibile non
potest cognosci est falsa. R. ista propositio in aliquo sensu esse [illegible]
et in alio falsa [illegible] incognoscibile nullo modo posse cognosci
[illegible] est propositionem esse falsam quia id aliquo modo [illegible] cognoscitur
cum ipsa negatio istius non [illegible] cognitio et cognoscere debeat [illegible]
negat nisi id de quo negat si vero sensus sit incognoscibile esse id quod non
potest clare cognosci et de quo istius non potest reddere rationem [illegible] potest
illud obscure cognoscere et imperfecte ita ut non possit de eo aliud [illegible]
propositionem [illegible] incognoscibile non potest cognosci in tali sensu propositio erit
vera cognitio enim obscura et confusa [illegible] carentiae cogni-
tionis [illegible] dicimus non cognoscere ea quae obscure et confuse cogno-
scimus [illegible] non possumus de ipsis reddere rationem nam cum [illegible] videmus
aliquid moveri dicimus nos cognoscere [illegible] et non hominem et etiam ignor-
amus hominem quia cognitio illa obscura existimatur a nobis ut carentia
[illegible] cognitionis [illegible] hoc apparet clare in hac alia propositione innominabile
non potest nominari quae falsa est [illegible] nullo modo posse nominari
cum [illegible] nominetur [illegible] non posse nominari nomine
proprio et exprimente clare eius naturam
[illegible] cum dico nullo modo cognoscibile
non datur non cognosco [illegible] propositionis nam nullo modo cognoscibile

negro modo cognosci potest ergo potest aliqua propositio habere subiectum quod non cognoscat.

Retorqueo argumentum et dico nullo modo nominabile non datur quia nomino id quod ego appello nullo modo nominabile ergo et dico nullo modo cognoscibile, id cognosco id quod ego appello nullo modo cognoscibile. neque refert rursus et dico subiectum talis propositionis quod ego cognosco esse cognoscibile sive carentia cognoscibilitatis et sic esse chimeram compositam ex cognoscibilitate et carentia cognoscibilitatis.

Urgebis iterum et dices non datur aliquid quod neque sit positivum neque negativum predicari aliquid de subiecto quod non cognoscis ergo potest predicari aliquid de subiecto non cognito.

Nego antecedens pro hoc subiectum talis propositionis est ens distinctum a positivo et negativo quod neque realiter neque obiective est id quod realiter vel obiective est aut est ens positivum aut negativum ergo etc.

Nego antecedens dico enim subiectum talis propositionis esse chimeram includentem ens positivum et negativum et ea excludentem simul et de hoc affirmari quod non detur sicut cum dico ens mentale simul et reale non datur unitio ex parte subiecti chimeram excludentem et includentem ens reale et mentale.

Obiicies 3° Divus Angelus ad incipiendum quia non est impossibile apud Deum omne verbum, sed verbum est id quod potest concipi ergo nihil quod potest concipi est impossibile. Respondeo negando minorem Angelus enim loquitur quod de verbo mentis sive de cognitione sed de verbis divinis. loquitur enim illa verba ad confirmandam fidem virginis de eo quod ex parte Dei nunciabatur quasi diceret nullum divinum verbum sive nihil quod a Deo dicitur vel nunciatur ex parte Dei faciendum est impossibile. [illegible]

Obiicies ultimo Aristotelem qui 2° posteriorum textu 1° sic loquitur quod non est nullius aut quid est sed quid significet definitio aut nomen sed ens rationis non est ergo nullius scit quid est. Respondeo ex ijsdem verbis Aristotelis

colligi ens rationis

colligi ens rationis posse cognosci sicut scimus quid significet definitio aut nomen tam cognoscimus definitum et rem per illud nomen significatam ideoque distinguo minorem quod non est nullus sit quod est in eo statu in quo non est concedo in statu in quo est nego maiorem et distinguo minorem vel ens rationis non est in statu reali concedo in quo obiective nego minorem et distinguo ergo quomodoque ergo nullus sit quod est in statu reali concedo in statu obiectivo nego consequentiam.

Sub Sectio Quinta Per Quam Cognitionem Et a Quo Intellectus Cognosci Possit Ens Rationis

Probavimus iam impossibile cognitum posse intelligendum nunc est per quam cognitionem et a quo intellectu cognosci possit et quidem cognosci per cognitionem falsam in materia impossibili cuius tamen supra probatum est nunc quae de aliis cognitionibus sentiant breviter dicant

Dico 1° per simplicem aprehensionem cognosci posse ens rationis quia potest quis per simplicem aprehensionem aprehendere quartam personam trinitatis aliud Deum chimeram et sed haec omnia sunt entia rationis et obiectum impossibile ergo ens rationis cognosci potest per simplicem aprehensionem

Dices 1a aprehensio non unit partes incompossibiles ergo non potest cognoscere ens rationis factum ex partibus incompossibilibus Distinguo antecedens prima operatio non unit ex parte actus concedo non unit ex parte obiecti nego antecedens et consequentiam unire ex parte actus est affirmare esse unita unire ex parte obiecti est cognoscere partes illas unitas prima autem operatio et si non possit unire affirmando unit tamen aprehendendo partes illas ut unitas

Dico 2° cognitionem precisivam quae sistit in eodem obiecto unum et non aliud prendit cognoscit V.G. in homine cognoscit animalitatem et non rationalitatem non cognoscitur ens rationis quia per talem cognitionem nullum obiectum impossibile repraesentatur

representatur nad ut : V.g. cognitio est reale ergo non cognoscitur quod nulla cognitio
ne ens rationis idem dico de quacumque alia cognitione precisiva.

Dices at hominis precisivam rationem neque est neque esse potest
a parte rei ergo est obiectum impossibile. Distinguo ant. at extrinsecam precisivam neque est
neque esse potest a parte rei nego extrinseca precisio non est aliud nisi ipsa identitas
hominis cognita per cognitionem obscuram et confusam ut melius infra explicabimus
et sic est quid reale secundum omnia quae importat

Dico 3° quod cognitionem reflexam supra
cognitionem entis rationis (cognitio reflexa dicitur illa quae aliam cognitionem cognoscit)
cognoscitur ens rationis. ratio est quia cognitio non potest cognitio alicuius obiecti nisi
ipsum obiectum attingat cognoscatur quia cognitio essentialiter est imago et repre
sentatio obiecti non potest autem imago representans cognosci nisi obiectum representatum
cognoscatur ergo cognitio non potest cognitio entis rationis nisi cognoscatur ipsum
ens rationis

Dico 4° quod dissensum seu cognitionem negativam vera qua
intellectus negat id quod non est neque esse potest a parte rei cognoscitur ens rationis. ratio
est quia intellectus dissentiendo id negat quod cognoscit sicuti assentiendo id affirmat
quod cognoscit quia dissensus sicut et assensus est actus representativus et cognitio
ad suum obiectum terminata ergo si intellectus per actum dissensum negat ens rationis esse a
parte rei seu dicit chimeram repugnat necessario debet cognoscere ipsum ens rationis
et ipsam chimeram cum cognitio sit species cognitionis

Dices si deberet intellectus ut dicit homo non est equus
cognoscere talem identitatem inter hominem et equum numquam posset cognoscere res sicuti
sunt a parte rei sed hoc est falsum ergo etc.

Nego consequentiam maioris probus homo a parte
rei exsistit identitate cum equo ergo est distinctus ab equo sed si deberet cogno
sci identitas ipsius ut equo non posse cognosci ille distinctus ab equo ergo non
posset cognosci res ut sunt in re. concesso ante et utraque conseq. nego minorem
subsumpta, immo non potest intellectus cognoscere hominem distinctum ab equo
nisi cognoscat

nisi cognoscatur identitas hominis cum equo non esse distinctum idem est ac habere negationem identitatis cum equo sed non potest cognosci negatio identitatis cum equo nisi ipsa met identitas quae est terminus negationis cognoscatur sicut non potest cognosci carentia lucis nisi cognoscatur ipsa lux ergo non potest cognosci homo distinctus ab equo nisi cognoscatur identitas hominis cum equo

Sed contra: intellectus cognoscit identitatem inter hominem et equum cognoscit hominem identificatum cum equo ergo non potest cognoscere illum distinctum. Distinguo antecedens cognoscit hominem identificatum cum equo affirmando dari talem identitatem inter hominem et equum nego negando dari talem identitatem concedo antecedens et nego consequentiam intellectus enim negando dari identitatem inter hominem et equum cognoscit hominem distinctum ab equo

Dices 2° ergo distinctum quo distinguitur chimera cum repugnare ergo rationis non esse hominem non esse equum intellectus intentionaliter debet esse intentionaliter entis rationis ergo illud non cognoscit cum sit distinctum. Distinguo antecedens debet intentionaliter affectum reali esse intrinsecum entis rationis hoc est cognitum in statu reali non dari tale esse concedo antecedens debet intentionaliter obiective nego antecedens et consequentiam quando intellectus affirmat ens rationis non esse a parte rei ita ponit illud in statu obiectivo et illud necessario cognoscit ut probatum est

Sed contra: intellectus ergo distinguens homo non est equus non unit sed dividit intentionaliter partes chimerae ergo dissipat chimeram in statu obiectivo. Distinguo antecedens ergo distinguens intellectus non unit sed dividit intentionaliter partes chimerae ex parte modo tendendi ipsius ut distinguens concedo ex parte obiecti nego antecedens et consequentiam nam actus distinctus et cognitio negativa ut distinguit habent modum tendendi divisivum ideo talis actus ex modo tendendi dividit partes chimerae non tamen hic ex defectu ex parte obiecti non cognoscit unitas cum ipse dividat negando et necessario sit cognitio.

Dices 3°

Dices 3° chimera non existens est aparte rei sed quid
negans chimera cognoscit chimeram non existentem ergo cognoscit id quod
est aparte rei et consequenter nihil impossibile cognoscit Dist. nego maiorem chi
mera non existens adequate sumendo omnia quae dicit est aparte rei, nego ina
dequate sumendo unam partem concedo maiorem et concessa minori nego conseq.a
chimera n. non existens duo dicit nempe negationem chimerae et ipsam chimeram
ut re.m negans negatio est realis re.s negatus est impossibilis unde quod chi
meram non existentem cognoscit, cognoscit aliquid reale et aliquid possibile

6 Sed ab. chimera non existens est obiectum
verum adequate sumpta ergo adequate sumpta est aparte rei distinguo ant. est obiectum
verum hoc est terminans cognitionem veram concedo hoc est reale nego ant. et
conseq.a non n. omne id quod terminat cognitionem veram est aparte rei

Dico 5° intell. Angelicum posse cognoscere ent
ronis non solum per iudicium verum sed etiam per iudicium falsum circa ea obiecta
quae evidenter non videt (suppono ex theologia Angelos non omnia evidenter
cognoscere) in quibus potest decipi et affirmare plura esse possibilia quae im
possibilia sunt sicut etiam decipiuntur homines circa obiecta quae evidenter non
cognoscunt

Dico 6° intellectum beatorum posse cognoscere ens rationis tum
per iudicium verum tum per iudicium falsum, siquidem praeter visionem beatam elicere
alias cognitiones inevidentes obnoxias deceptioni et falsitati, quibus et possibilia
plura obiecta impossibilia affirmare possunt

Dico 7° Deum necessario cognoscere ent a
ronis metaphysica quia Deus debet cognoscere omne cognoscibile sed ent a
ronis metaphysica ut probatum est sunt cognoscibilia ergo debent a Deo cognosci
ratio a priori est quia cognoscere entia ronis et obiecta impossibilia dicit simpliciter
perfectionem est perfectio intellectus et melius est ipsa quam non ipsa quis n. non
iudicat perfectius esse cognoscere chimeram esse impossibilem quam hoc ignorare cum
mediante hac cognitione intellectus plures acquirat veritates ergo tribuenda est intellectui

Divino

Divino, quo omne includit perfectionem sine ulla imperfectione. Alterius repu-
gnat Deum perfecte non cognoscere negationes reales entium rationis et cognitiones creatas
representativas earundem nam si hoc perfecte non cognosceret imperfectus esset
cum non cognosceret omnia obiecta realia sed negationes reales et cognitiones creatae
entium rationis non possunt a Deo perfecte cognosci nisi entia rationis cognoscantur ergo
repugnat Deum non cognoscere expressiones maior huius argumenti consequentia est
minor et dicta patet supra in probationibus contrariis cognosci non posse sine suis
terminis nec cognitionem sine obiecto et ratio ulterior est quia est falsum fingere ens
rationis imperfecte cognoscere in alicuius falli et ab eo fictio entis rationis maxima
est perfectio et necessario Deo concedenda

Respondent Deum cognoscentem cognitionem creatam representativam
entis rationis cognoscere extrema realia v.g. equum et hominem sed non
identitatem chimericam. Sed contra est quia Deus non potest cognoscere perfecte
cognitionem creatam nisi cognoscat totum id ad quod talis cognitio terminatur sed
cognitio creata chimerae non solum terminatur ad extrema realia sed etiam ad
identitatem fictam ergo Deus cognoscit etiam identitatem realem fictam. Confirmatur
Deus cognoscit cognitionem creatam affirmantem hominem esse equum ut falsam ergo
cognoscit falsificativam illius quod est identitas chimerica ut diximus. Contra est 2°
cum Deus cognoscit cognitionem creatam habentem ens rationis pro obiecto, v.g. complex
nempe aliud Deum distinctum a Deo O. M. vel negationem ipsius Dei non posse cogno-
scere extrema realia vel aliquod complex impossibile

Dices si Deus cognosceret expressiones actus divinus
esset imperfectus ergo non potest illa cognoscere. Nego antecedens probatur habere pro
obiecto aliquid falsum est imperfectus actus sed ens rationis est obiectum falsum ergo
est imperfectus actus divinus si haberet pro obiecto ens rationis. Distinguo maiorem
habere pro obiecto assentiens aliquid falsum est imperfectio actus concedo nego maiorem habere pro obiecto dissentiens aliquid falsum est imperfectio
[illegible] et data minore distinguo consequens esset imperfectus actus divinus
si haberet pro obiecto assentiens ens rationis concedo si illud haberet pro obiecto actus concedo
dissentiens nego consequens nam etiam non est imperfectio divinae voluntatis quod

habeat pro

...uateat pro obiecto suae volitionis malum, imo summa perfectio est sic non est imperfectio intellectus divini habere pro obiecto discursus aliquid falsum, imo summa perfectio intellectus divini est cognoscere ubi est error et impossibilitas obiectorum et ab aliis quod discursum videbore

Sed Contra: si cognitio quae representat obiectum aliter ac sunt in se est imperfecta, sed cognitio entis rationis est cognitio representans obiecta aliter ac sunt in se representat enim hominem et equum ut identificatos ergo est imperfecta et consequenter non potest esse in Deo

Distinguo maiorem cognitio est representans obiecta aliter ac sunt in se negando talem aliquitatem est imperfecta nego, sive affirmando sive negando transeat minor et distinguo consequens ergo est imperfecta si affirmet illud aliter, et concedo si illud neget nego quod et secundam conseq. Deus enim dum cognoscit hominem et equum identificatos semper negat tale obiectum possibile esse, itaque discursus et negatione summa varietas et nulla imperfectio reperitur

Dices 2.º ens rationis est obiectum fictum sed Deus non potest fingere ergo non potest habere pro obiecto ens rationis. Distinguo maiorem ens rationis est obiectum fictum hoc est impossibile concedo, fictum hoc est affirmatum aliter ac est in se subdistinguo respectu intellectus creati concedo, respectu intellectus divini nego maiorem et concessa minore nego consequentiam. Deus enim dum cognoscit ens rationis habet quod est pro obiecto aliquid fictum seu impossibile non aliquid esse affirmatum aliter ac est in se sed ab intellectu creato quod potest fingere hoc est affirmare rem aliter ac est in se

Sectio Sexta De Causa Factiva Entis Rationis

Haec quaestio de solo nomine facile decidetur si prius determinemus quid sit facere ens rationis pro quo suppono ut certissimum ex dictis non posse ens rationis realiter fieri cum sit impossibile, unde si realiter poneretur deberet poni cum contradictione, nempe deberet esse et non

esse quod

esse quod humanae naturae fieri non posse patet. ideo quando dicimus nos cognoscimus
causam faciendi entis rationis non querimus causam physicam et realem ipsius
factionis sed nunc improprie et methaphorice per quandam similitudinem quam
habet factio entis rationis cum vera et propria fictione hanc autem causam
esse intellectum certissimum etiam suppono, ab eo enim ens rationis improprie et me
thaphorice potest habere suum esse. solum igitur in controversia est quid requi
ratur ad hoc ut actus dicatur facere ens rationis et dare illi esse proprium.
Dico quod qualibet cognitione fieri ab intellectu
ens rationis ita ut idem sit facere ac cognoscere ens rationis quia facere aliquid nihil
est aliud nisi dare illi suum esse ita ut possit de eo verificari quod sit et existat
eo modo quo potest esse: ergo facere ens rationis est dare enti rationis suum esse
obiectivum ita ut sit obiective in intellectu cum nullum aliud possit habere esse sed
intellectus per quamcumque cognitionem cognoscat ens rationis dat illi esse obiectivum et
ponit illud in esse obiectivo ergo per quamcumque cognitionem intellectus facit ens
rationis quia consequentia cum ipsa est extra minor patet maior consequentia patet etiam
quia dare esse obiectivum alicui et illud cognoscere huius habere esse obiecti
vum seu esse in statu obiectivo est cognosci seu esse obiectum alicuius cognitionis
ergo per quamcumque cognitionem cognoscatur ens rationis eo fiat obiectum datum
illi esse obiectivum Confirmatur facere ens rationis est fingere similitudinem pictori
bus vel statuariis qui enim dicuntur facere personam vel statuam quoniam ipsi faciunt
imagines vel statuas representantes personam vel statuam ergo tunc intellectus
dicitur facere ens rationis quando facit eius imaginem sed per quamcumque cognitionem
cognoscat ens rationis facit eiusmodi imaginem representantem ens rationis cum
omnis cognitio sit imago similis obiecti eo quod ipsum representat eo modo quo
imago representat illud cuius est imago ergo per quamcumque cognitionem intellectus
cognoscat ens rationis, illud facit
Ex quibus colligitur non solum per iudicium falsum
sed etiam per verum non solum affirmativum sed etiam negativum imo et per
simplicem aprehensionem cognitionem reflexam directam et quamlibet aliam
habente

sumitur pro eo quod est non aliqua impositione per ens rationis

Colligitur 2° non solum intellectum humanum, Angelicum et beatum sed etiam divinum facere ens rationis, sed quamcumque cognitionem illud cognoscentem.

Obiicies 1° cognoscere ens rationis est producere esse extrinsecum entis rationis nempe cognitionem ergo non est producere seu facere ipsum ens rationis. Distinguo antecedens cognoscere ens rationis est producere esse extrinsecum entis rationis si loquamur de vera et propria productione seu factione concedo, si loquamur de productione impropria et methaphorica nego antecedens et distinguo consequens ergo non est facere ens rationis vere et proprie concedo, improprie et methaphorice nego consequentiam. Ad probationem intellectus proprie non facit nisi cognitionem methaphorice tamen dicitur facere ipsum met ens rationis tribuendo esse obiectivum sicut pictor vere et proprie facit tantum imaginem Petri methaphorice tamen dicitur facere etiam ipsum Petrum.

Obiicies 2° cum cognoscimus entia realia v.g. parietem vel aliquid aliud non dicimur facere parietem ergo cum cognoscimus ens rationis non facimus illud. Nego consequentiam. Disparitas est quia cum paries et alia obiecta realia possint habere esse a parte rei tunc facio sumitur proprie pro factione phisica et reali sed quae ponuntur a parte rei unde cum intellectus cognitione dare non possit esse reale, ideo non dicitur facere obiecta realia dum ea cognoscit cum autem ens rationis nullum habeat esse nisi obiectivum in intellectu ideo facio sumitur improprie pro factione methaforica sed quae ponitur in esse obiectivo, ideoque dum cognoscitur ab intellectu et accipit habere esse obiectivum dicitur ab eo fieri. Non nego tamen posse etiam dici intellectum facere improprie et methaforice obiecta realia dum eorum cognitionem et imaginem producit sicut pictor dicitur facere Petrum dum eius facit imaginem, ideoque posse etiam distingui antecedens cum cognoscimus parietem non dicimur facere parietem in esse reali concedo, in esse obiectivo nego antecedens et distinguo consequens cum cognoscimus ens rationis non facimus illud in esse reali concedo in esse obiectivo nego consequentiam.

Obiicies 3°

: 3º arg. effectus entis rationis est in propria cognitione ita
nempe n. cognitio et effectus quatenus assimilatur productioni verae et reali
sed actus distinctus non assimilatur productioni verae et reali ergo non est effec
tus entis rationis. Nego minorem probatur effectus vera et realis ita ponit a
parte rei id quod antea non erat ut semper excludat carentiam eiusdem rei,
sed distinctus quo intellectus negat ens rationis esse a parte rei ita ponit in statu obie
ctivo ens rationis ut eius negationem non excludat cognoscit n. illud et ponit
in statu obiectivo ita ut in statu ponatur ens rationis eiusque negatio ergo non assimi
latur factioni verae et reali.

Distinguo maiorem effectus vera et realis ita ponit
a parte rei id quod antea non erat semper excludat carentiam eiusdem rei seu
carentiam eiusdem rei in eo statu in quo illud ponit concedo oppositam illi rei
in alio statu in quo illud non ponit nego maiorem et distinguo minorem distin
ctus ita ponit in statu obiectivo ens rationis ut non excludat carentiam oppo
sitam ei in statu reali concedo oppositam ei in statu obiectivo nego minorem
et consequentiam omnis effectus ita vera efficit ut semper excludat carentiam
et positionem eiusdem rei in eo statu in quo eam ponit si ponit rem in statu reali
debet excludere carentiam oppositam ei in statu reali: si ponit rem in statu
obiectivo debet excludere carentiam oppositam ei in statu obiectivo negans realis
entis rationis opponitur enti rationis in statu reali et illud a statu reali exclu
dit non autem in statu obiectivo, nam in statu obiectivo possunt esse simul
carentia quae opponitur enti rationis in statu obiectivo est carentia cognitionis haec
n. excludit entis rationis a statu obiectivo eiusque carentiam obiectivam dicimus
iam haec carentia a distinctu iam excluditur. nam per distinctum ens rationis
cognoscitur et carentia cognitionis excludit et simul cognoscatur et ponatur
in statu obiectivo illi oppositum in statu reali.

Si formalis distinctus est dictamen intentionale
rationalis requirens entis rationis ergo non est productio seu effectio illius
Distinguo antecedens est dictamen intentionalis requirens entis rationis pro reali
statu.

etiam concedo esse structuram intentionalem entis rationis pro ratione obiecti, nego conseq.am nam ibi datur ens negando ens rationis esse aparte rei illud imaginarium tollitur aparte rei atamen illud ponit et efficit intellectu obiective.

Obiicies 4.o cognitio reflexa supra cognitionem entis rationis cognoscit ens rationis iam factum ergo non efficit ens rationis concesso ant.e distinguo consequens non efficit p.o ens rationis concedo secundo nego conseq.am sicut a pictor rescribens imaginem alio vel ab alio factam d.r facere secundo ipsam ita etiam intellectus faciens secundam imaginem entis rationis per cognitionem reflexam et velut illam rescribens ex p.a d.r secundo facere ens rationis

Instabis causa phisica et realis non potest producere effectum iam productum ergo neque causa methaforica potest negari ant.s nam ut dicemus in phisicis causa phisica et realis potest per secundam actionem iterum producere effectum iam productum sed quidquid sit de hoc dato ant.e nego conseq.am disparitas est quia causa phisica et realis non potest effectui iam producto novum esse communicare secus vero causa methaphorica quae cum dicatur ens rationis facere ens rationis facere et eo quia facit imaginem per quam ipsum repraesentatur et fit obiectum in mente quot imagines eius facit totiens etiam d.r illud facere [illegible] obiectivum illi communicare ut satis patet exemplo pictoris modo allato

Sectio Septima An Actus Potentiae Intentionales Possint Obiectum Impossibile Ens Rationis Attingere Seu Efficere

Quaerimus sicut intellectus potest fieri per suos actus in aliquid impossibile ita voluntas et ceterae aliae facultates quae exercent quae sunt potentiae intentionales possint etiam terminari per suos actus ad aliquid impossibile, ita ut sicut intellectus potest cognoscere aliquid impossibile ita et voluntas possit vel odisse oculus videre, auris audire et aliquid impossibile ita ut dicatur

ens qst

ens quod solum sit involuntarie, in oculis, in auribus &c. pro quo dico 1º voluntas potest habere pro obiecto motivo actuali aliquid impossibile ita docet Suarez Vasquez et alij quos citat et sequitur [illegible] contra 12 [illegible] quarto [illegible] potest intellectus bonum aliquid implicans apprehendere ut possibile illudque voluntati proponere ut [illegible] quis se ipsum identificandum natura Angelica ut bonum possibile apprehendit ergo potest voluntas tale bonum implicans amare [illegible] positivum odisse negationem Dei et plura alia obiecta impossibilia ergo voluntas potest habere pro obiecto [illegible] actuale aliquid impossibile Verum autem dicatur facere tale ens impossibile dum illud habet pro obiecto est quaestio de nomine [illegible] pro qua

Dico 2º voluntatem efficere ens impossibile simili modo quo fit abstractum [illegible] intellectus dicitur facere ens impossibile, inquantum dat illi esse obiectivum sed etiam voluntas dat illi esse obiectivum ergo etiam poterit dici facere ens impossibile maior patet quia dare enti impossibili esse obiectivum [illegible] habere illud pro obiecto suo ergo voluntas ut probatum est habere possit pro obiecto motivo actuale ens impossibile poterit illi dare esse obiectivum

Dices ens rationis habet etiam esse obiectivum in voluntate ergo falso dicitur quod habeat esse obiective tantum in intellectu. Distinguo ans ens rationis ut rationis est habet etiam esse in voluntate nego ens rationis solum constituitur [illegible] hoc quod sit obiective tantum in intellectu unde [illegible] non posset esse obiectum voluntatis dummodo possit esse obiectum intellectus adhuc esset ens rationis. ens rationis ut est etiam voluntatis habet esse obiectivum in voluntate concedo ans et distinguo eodem modo consequens ut ens rationis est falso dicitur habere esse obiectivum tantum in intellectu nego ut est voluntatis concedo consequentiam [illegible] vera est ista propositio homo est [illegible] principium [illegible] etiam [illegible] dicerent ens rationis ut rationis [illegible] solum habet esse obiective in intellectu

Dico 3º oculos et alios sensus externos de facto et naturaliter attingere non posse aliquid obiectum impossibile ita docet Suarez disp. 54 metaphysicus

methaphisicas lectione 2.a n.o 17.o Vasquez disp. 19.a methaphisicas lectione 3.a
parafrago 18.o Oviedus vide puncto 6.o n.o 2.o et alii passim contra Arriagam
disputationem ... methaphisicas lectione 2.a subsectione 3.a quod non debet poni
sine fundamento positivo perfectio ulla in entibus de facto existentibus sed nullum
fundamentum habetur dicendi sensus externos de facto existentes habere eam
et potentiam attingendi obiecta impossibilia ergo debemus dicere non posse
sensus externos de facto existentes attingere obiectum impossibile maior patet
nec negari potest ab adversariis aliter ego dicam in lapide dari plures perfectiones
quas nemo unquam excogitavit et prohibito assignabo rebus eas perfectiones
quas numero etiam esse ... aliquis sciret quo arguere posset sicut ergo non possunt
multiplicari entia a parte rei sine necessitate hoc est sine fundamento positivo
ita non poterunt in rebus multiplicari perfectiones sine eodem fundamento ...
non minus inconveniens et absurdum sit asserere dari aliquod ens a parte rei
atque ... nullum positivum indicium habeamus eius existentiae quam dicere
dari in re aliquam perfectionem de qua nullum habemus argumentum minor
patet ex solutione obiectionum.

Obiicies 1.o non implicat sensus externos posse divi-
nitus attingere obiectum impossibile oculum videlicet posse videre colorem impos-
sibilem ergo possunt attingere obiectum impossibile.

Ad solutionem huius argumenti advertite argumen-
tum negat ... deducendum ... implicantia optima esse ad inferendam possibili-
tatem alicuius rei de qua quaerimus an sit possibilis vel non ... quod non
implicet certum est esse possibilem quia ex definitione optime infertur definitum
definitio autem possibilitatis est non implicantia possibile enim definitur esse id
quod non implicat ... nullam involvit contradictionem argumentum autem huius
modi ... ad inferendam possibilitatem ... nullum habet vim ad
inferendam actualem existentiam alicuius rei vel perfectionis de qua nullum
aliud ... indicium positivum non implicantia enim solum probat rem illam
vel perfectionem esse possibilem non autem dari de facto unde ex argumento

supra facto

supra facto adhuc non videmus possibiles esse sensus externos habentes vim
et virtutem attingendi aliquid impossibile non autem talem virtutem haberi
defacto in sensibus existentibus ad inferendum q. hanc in istis debent uti adversa
rij alio argumento positivo quod solum habet vim ad inferendum existentiam
rei vel perfectionis. Ideo illud retorqueo contra adversarios non implicant
sensus hominis ad sola obiecta realia ergo defacto huiusmodi sunt nostri
sensus et informa Rᵒ concesso anti distinguendo consequens ergo possunt
sensus externi possibiles attingere aliquid impossibile transeat sensus externi
defacto existentes nego consequentiam

Dices non implicat sensus externos defacto exi
stentes attingere aliquid impossibile ergo etc. Nego antecedens implicantia enim est quia
attingerent et non attingerent obiecta impossibilia attingerent ut supponunt
adversarij non attingerent quia non habent potentiam ad attingendum talis po
tentia sine fundamento positivo ponenda non est.

Dices 2ᵒ argumentum hoc infert aliquid possibile
et non actu existens d. n. non implicat posse sensus externos attingere aliquid
impossibile ergo est optimum. Nego antecedens et ut clare percipiatis vim argumenti
an sit de possibili an de re existente defacto adverte talis posse quod eadem
mus significare aliquid possibile latere ex aequivocatione significatum aliquid possi
bile quod supponat aliquid defacto existens nempe dari defacto in sensibus exter
nis vim et virtutem eliciendi actum habentem pro obiecto aliquid impossibile
unde loquitur de possibilitate actus et de actualitate potentiae ad inferendam
actualitatem potentiae requiritur argumentum positivum unde autem adversarij
negarent consequentiam in hoc argumento non implicat alius mundus ergo datur
defacto ita etiam et nos optime possumus negare consequentiam in argumento quo utuntur
contra nos non implicat in sensibus externis potentia attingendi aliquid impossibile
ergo datur defacto talis potentia

Obiices 2ᵒ saepe oculi falluntur ut in aqua repre
sentat baculum rectum ut distortum quod colores similes qui non sunt ibi visui

quaedam

quaedam instrumenta angularia repraesentantur plures colores et res quae non sunt ¶ ergo oculi vident id quod non est neque potest esse ergo possunt etiam attingere aliquid impossibile. Concesso antecedente et prima consequentia nego secundam. Oculus enim tunc videt baculum distortum colores in iride et alia quae non sunt, videt tamen id quod potest esse a parte rei, nam et baculus fieri potest distortus et existere possunt colores illi qui apparent in iride obiective esse in pluribus locis ¶

Et si oculus potest videre id quod non est tamen possit esse ergo etiam poterit videre id quod neque est neque potest esse. Nego consequentiam. Disparitas est quia experientia nos suadet oculum posse videre id quod non est sed potest esse et hoc non sine fundamento ponimus in oculo potentiam attingendi obiectum possibile tamen non existens. At vero neque experientia nec ulla ratio docet oculum habere virtutem attingendi obiectum impossibile et ideo non debemus illud oculo tribuere. Ratio a priori est quia obiectum existens et possibile idem est, unde si oculus habet virtutem attingendi et videndi id quod existit habet etiam virtutem videndi idem possibile. Ratio autem cur non videat possibilia est defectus specierum quae vel suppleri potest a Deo vel etiam natura lenis species scilicet rerum de facto existentium quae repraesentant res quae non existunt vel ratione loci vel medii per quod transeunt ¶. At vero obiectum impossibile non est idem ac reale et existens sed valde diversum unde non tamen infertur ex eo quod oculus possit attingere possibile quod etiam possit terminari per quos actus ad impossibile.

Obicies 3° supponendo oculum non solum attingere ut obiectum extra colorem et lucem sed etiam ubicationem per quam ponuntur in loco [illegible] possibile esse aliquem colorem essentialiter affixum uni loco v.g. in hoc pariete ita ut neque per divinam omnipotentiam poni possit in alio loco, tunc sic argumentamur: potest oculus videre vel divinitus vel etiam naturaliter per species illum colorem in alio loco imo et per specula angularia in pluribus locis tum quia [illegible] visibiles per angulos [illegible] in pluribus viis ad organum visivum procedunt ergo poterit videre ubicationem [illegible] illum colorem

in alio loco

in alio loco sed rubis ubicato est impossibilis ergo poterit oculus videre aliquid
impossibile

Molestum sane argumentum quod ab Arriaga adductum et
accuratissimus non nullis maximo plausu exceptum videtur ei pene demon-
strare posse oculum videre quid impossibile. respondet tamen probabilius Oviedus
et mihi negando posse nostrum oculum tale coloratum essentialiter affixum uni
loco videre sive in propria sive in alio loco quia tale coloratum est diversae
speciei a coloratis de facto existentibus unde sine fundamento non est exten-
denda sfera obiectorum potentiae oculi ad aliud diversae speciei ab iis quae sunt
de facto nam cum solum experientia ostendat oculum posse videre colorata mobi-
lia et ponibilia in pluribus locis, non debemus dicere eum posse attingere
colorata immobilia essentialiter uni tantum loco affixa. Probabilis quidem
responsio quam ego olim pro [illegible] minibus acriter defendi quia in
validissimas patitur impugnationes ideo ea utor aliam propono quam
ipse met excogitavi Nego igitur secundam suppositionem scilicet possibile
esse coloratum essentialiter affixum uni loco et consequenter a Deo pro-
duci non posse nec videri ab oculo sive in proprio sive in alio loco

Dices non implicat tale coloratum ergo est possibile
Miror adversarios exigere a me implicantiam quam ipsi deberent assignari nam
hi dicunt possibile esse coloratum ita positum in uno loco ut non possit neque
divinitus poni in alio asserunt esse impossibilem ubicationem locativam illius in
alio loco ergo deberent assignari implicantiam talis ubicationis quam tamen non assignant
unde possumus dicere implicare tale coloratum quia eo posito implicaret et non
implicaret ubicatio locativa illius in alio loco implicaret ut supponunt, non
implicaret quia nulla ab illis assignari potest implicantia nec tamen est ipsis
immediate concedant tenebor ipse implicantiam huiusmodi colorati assignare
probabili.

Iam pro explicandis implicatis duplicem dari locum aliud
divinum reale aliud vero spatium imaginarium locus realis est superficies
corporis

corporis alicuius ambientis. V.g. superficies aeris quae me circumdat dicitur locus
realis in quo ego sum, superficies aquae quae pisces circumdat dicitur locus realis.
Spatium vero spatium imaginarium, in aliquorum sententia, nihil est et purum
figmentum nostri intellectus qui non potest concipere res in loco nisi in ordine ad
aliud extra id quod concipimus pervium existens. Panormi ergo hoc aliquid in quo
civitas est voco spatium Panormitanum, et aliud est voco spatium Messanense,
Romanum etc. Sic imaginamur extra mundum esse spatium immensum in
quo est Deus et nulla creatura. Ideo dicitur spatium imaginarium, hoc est solum
fictum a nostra imaginatione non potente aliquo modo concipere res positas
[illegible] alicubi [illegible] quod nos forte sequimur spatium imaginarium
non esse purum figmentum nostri intellectus sed negationem quandam realis corporis alicuius
impossibilis immensi independentis a Deo quod si ei existeret a loco excludens
et ipse deberet ibi locarentur; unde negatio talis corporis quae est pro toto universi
materia Panormitanorum vocatur spatium Panormitanum, alia Messanense, alia
Romanum etc.

Sciatis 2° res omnes creatas esse in loco per formam aliquam
quae dicitur ubi seu ubicatio quae est essentialiter connexa cum eadem quam locat,
sed non cum spatio in quo illud locat ut spatio imaginario, non cum loco
reali; etenim si semper ego retineo ubicationem, dum per motum locum mutarem
locus realis nempe [illegible] aer qui me circumdat et aliis adveniat.

Sciatis 3° ubi formale solum esse diversum
per diversitatem subiecti quod afficit et locat, non loci. Nam diversum est ubi quod locat
Petrum hic et ubi quod locat me hic, quia diversum est subiectum utrumque. Non
diversificari autem a loco reali patet, quia locus realis est valde extrinsecus
meae ubicationi, cum qua nullam habet connexionem; nam semper eadem perseverante
me perseverante hic sive est ibi sive alius locus realis. Probo patet nec
diversificari a spatio imaginario, quia cum tale spatium sit purum figmentum
nostri intellectus, et ei non potest ab eo ubicatio diversificari. Non enim a entitatibus
realibus [illegible] diversificantur a chimaeris quas nos fingimus. Si autem tale spatium

sit negatio

ut negatio realis supra explicata, neque potest diversificare ubicationem quia talis negatio est eiusdem speciei in omnibus locis. et quaelibet sit negatio corporis impossibilis impedientis quamlibet, sed ne locetur, unde eiusdem rationis est ubicatio locans me Panormi ac ubicatio locans me Messanae vel Romae vel ubilibet his positis

Dico implicare coloratum essentialiter affixum uni loco qui talis coloratum posset et non posset recipere ubicationem per quam poneretur in alio loco non posset ut supponunt adversarii posset autem quia illa alia ubicatio per quam poneretur in alio loco esset eiusdem rationis cum illa per quam ponitur in proprio loco unde si potest hanc recipere, poterit et illam. aliter dicam me posse habere visionem huius parietis et non alium similem et eiusdem rationis ratio a priori est quia eaedem sunt duae formae eiusdem speciei eadem potentia requiritur ad recipiendam unam ac aliam

Dices non implicat coloratum incapax habendi simul duas ubicationes per quas ponatur in duobus locis sed posito ab oculo videretur tale coloratum in duobus locis ergo possent videre ambae ubicationes sed utraque simul sunt impossibiles ergo posset ab oculo videri quod impossibile. Respondeo dato quod non implicet coloratum incapax duarum ubicationum simul nihilominus non posse videre quo existentiam et coexistentiam simultaneam illarum ubicationum quae solum essent impossibiles duratio n. non est obiectum oculi unde solum videret illas ubicationes quarum quaelibet esset realis unde in forma ad argumentum dato integro syllogismo distinguo minorem ambae simul sint impossibiles ad unam duratione nego secundum durationem simultaneam concedo minorem et nego consequentiam quia talis duratio non videretur

~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ [illegible]

Dices si viderentur simul ergo simultanee viderentur Respondeo argumentum viderentur simul simultanee in tempore ex parte actus hoc est esset visio terminans ad utramque ubicationem concedo simultate in tempore ex parte obiecti nego argumentum et consequentiam talis non simultas non

videtur

[illegible]

Dicesi posset dari coloratum et ex ipsum essentialiter affixum
uni loco ita ut esset incapax recipiendi ubicationem distinctam et quod ubicaretur
in alio loco. Ex quo tale coloratum fieret incapax et non incapax ubicationis
distinctae et quod ubicaretur in alio loco ergo implicaret tale coloratum. Probo antecedens
esset quidem incapax ut supponunt adversarii et non esset incapax quia ex
nullo capite posset in eo fieri talis incapacitas nam talis incapacitas in eo
proveniret quia et ex ipsum esset affixum spatio vel quia repugnaret ei non
alio spatio in quo locaretur ut ubicatione distincta vel quia esset ens imperfectum
quod ratione suae imperfectionis non posset recipere illud ubi divinitus et quod locaretur
in alio spatio nullum ex his dici potest ergo ex nullo capite posset in eo
provenire talis incapacitas. Maior patet quia ex nullo alio capite posset po-
test in eo talis incapacitas. Minor probatur non enim potest dici primum quia ubicatio
est essentialiter et ex ipsa sit affixa spatio quemadmodum ut diximus in physicis potest
recipere aliud ubi divinitus et quod replicetur in alio loco ergo etiam illud
coloratum licet esset et ex ipsum affixum spatio posset recipere ubi distinctum
et quod poneretur in alio spatio non secundum quia spatium ut diximus vel
est purum figmentum [illegible] vel negatio corporis impossibilis nulla autem
res repugnat cum figmento aut negatione praecipue cum illa negatio esset eius
cum rationis sua negatione in qua spatium est non esse in illud corpus impossibile
est ablatio totius impedimenti quod impedimentum ad extendendum ibi ens repugnantia
cum negatione solum proveniret ex exigentia cum positivo negato et dicebat coloratum
non existente ibi corpus impossibile negatum ergo non haberet repugnantiam cum
illa negatione in qua consistit illud spatium ergo non repugnaret esse in
illo spatio ergo ex secundo non esset incapax ubicationis et quod locaretur in
eo spatio neque tertium potest dici tertium quia tale coloratum esset perfectius
ubicatione de facto existente unde si ubicatio potest recipere aliam ubicationem
et quod ponatur in alio loco etiam illud posset aliud recipere unde ex nullo
capite esset incapax alterius ubi et quod poneretur in alio spatio ergo esset et

non esset incapax

Separabilis esset incapax ex natura sua. Sed contra est quia quia hoc asserunt quod non assignant caput unde proveniat incapacitas, nam videamus plura alia similia talem incapacitatem non habere

Obijcies 4° ex suppositione quod infinitum numerium sit impossibile posset Deus in potentia sua creare species colorum infinitorum impossibilium et oculus posset per tales species colores illos videre ergo saltem divinitus posset potentia visiva obiectum implicans videre. nego antecedens ex suppositione n. quod infinitum numerium sit impossibile, oculus non habet [illegible] attingendi colores infinitos sed frustra imo si illos attingeret, non attingeret quid impossibile quia quilibet n. ex illis coloribus ex se esset possibilis et solum impossibilis esset simultanea duratio omnium illorum quae ab oculo videri non posset

(Dices 4° potentiae sensitivae internae ut phantasia et aestimativa etiam [illegible] non posse attingere aliquid impossibile ita docet [illegible] quaestione 5a de [illegible] sectione 6a [illegible] et [illegible] contra Suarez et [illegible] [illegible] est una sensus internus et apetitus sensitivus (ut supponimus probabiliorem sententiam ex libris de anima) ea solum obiecta possunt attingere quae sensibus externis attinguntur sed sensus externi [illegible] non possunt attingere nisi obiecta realia ergo potentiae sensitivae internae non possunt attingere aliquid impossibile

Dices sensus internus potest repraesentare unitas res realiter invisibiles ergo potest [illegible] res impossibiles. Nego antecedens probatur sensus internus potest apprehendere hominem et leonem unitos sed homo et leo sunt realiter invisibiles ergo potest repraesentare unitas res realiter invisibiles distinguo maiorem sensus internus potest apprehendere hominem et leonem unitos secundum [illegible] externam concedo secundum essentias et naturas nego maiorem et distinguo minorem homo et leo sunt realiter invisibiles secundum essentias et naturas concedo secundum evidentiam externam nego minorem et consequentiam

Dices 2°

... 2° quia canes mediantibus bruta [illegible] quia illa ut hominem apprehendunt et etiam alias mediantibus rationibus [illegible] in [illegible] apprehenderunt ergo canis fantasia possunt coniungere [illegible] bruta [illegible] hominis et aves praedicata rationi [illegible] in [illegible] rationum

Distinguo [illegible] Canes apprehendunt [illegible] ut hominem et aves rationem [illegible] ut [illegible] identificando hominem [illegible] bruta rationis [illegible] in [illegible] nego apprehendendo [illegible] bruta esse hominem [illegible] est rationis [illegible] esse rationem [illegible] concedo [illegible] et nego consequentiam bruta [illegible] in his et similibus [illegible] non identificant [illegible] intrinseca [illegible] in [illegible] [illegible] sed [illegible] obiectum [illegible] apprehendunt [illegible] illud [illegible] esse aliud [illegible] Canes [illegible] quia [illegible] illud cognoscunt [illegible] ab homine non distinguunt [illegible] ego a longe video hominem quem propter [illegible] non cognosco [illegible] esse meum inimicum et [illegible] non identifico illum hominem cum meo inimico sed illud [illegible] inimicum non distinguo

[illegible] fantasia et imaginatio representant tenebras ad modum nigredinis ergo aliquid impossibile cognoscit Distinguo [illegible] representant tenebras ad modum nigredinis identificando tenebras cum nigredine nego apprehendendo nigredinem esse in [illegible] [illegible] concedo [illegible] et nego consequentiam [illegible] in aere et [illegible] non est impossibilis [illegible] fantasia non identificat tenebras cum nigredine patet quia tenebras non cognoscit

Subsectio Octava Quotuplex Sit Ens Rationis Metaphisicum

Dividitur 1° ens rationis in [illegible] quare esse [illegible] homo [illegible] [illegible] cum equo [illegible] ut esse carentia [illegible] carentia [illegible] in homine [illegible] et [illegible] ex ente positivo et carentia [illegible] carentia [illegible] identificatum cum nigredine

Dividitur 2°

Dividitur 2º in ens rationis ratiocinantis seu sine fundamento et in ens rationis ratiocinatae seu cum fundamento in re. primum est illud cuius figmenti occasionem habet intellectus ab aliquibus obiectis quae ... intellectum ad comprehendendum ens rationis ... difficile cognosci possunt atque est quod fiunt ens rationis cum concipitur convenientia quaedam identificata in nigredine et ratione albedinis intellectus ... convenientiis ... ratione similitudinis quam habent ratione nigredinis. Secundum est quod cum ulla occasione ... ut homo identificatus cum equo ... intellectus habeat aliquod fundamentum naturale homo et equus cognita fuerunt ... occasio et causa ut conciperetur homo identificatus cum equo quia tamen hoc est levis occasio ideo dicitur esse factus temere et sine fundamento sicuti qui ... aliquid ... temerariam ... habet quidem alia signa indicia quia tamen nulla ... dicitur absolute temere suspicari.

Dividitur praeterea 3º ens rationis in simplex et compositum simplex est quod nullas habet partes ... ex quibus componatur ... obiecta impossibilia ... ex partibus realiter ... ut plura ... quae si existerent sicut ... concipiuntur sine aliis partibus physicis existerent et ... esse aliquis Deus a Deo ... maximo distinctus negatio identitatis inter ... relatio identificata negatio Dei et similia compositum est illud quod constat ex partibus ... ut homo identificatus cum equo etc.

Ex quibus colligitur ens rationis aliquando esse compositum ex partibus ... realibus et unione seu identitate ficta, quae tamen totum compositum ... et denominat cum ... dico homo est equus verum hominem et verum equum ... identificari inter se nos ... dico in propositione affirmativa ... quibus nego identificari in negativa ... propositionis homo est equus homo non est equus ... contradictionem habentium idem subiectum et idem praedicatum ergo si in negativa ... verum hominem negat esse equum etiam affirmativa de vero homine esse equum affirmare debet. quod autem unio et identitas inter eos non sit realis sed ficta patet quia ... identitas ... esse potest

in partibus ...

a parte rei, ergo facta sunt ex impossibilibus aliquo modo ens rationis est compositum ex partibus impossibilibus ut conceptus duas chimeras identificatas inter se.

Dices homo et equus identificati non sunt verus homo et verus equus ergo non sunt reales ergo chimera composita ex homine et equo non habet partes reales, concesso ante distinguo consequens ergo non sunt reales secundum se sumpti nego ut identificati concedo quod consequens et distinguo secundum non habet partes reales si sumuntur secundum se nego ut identificate concedo consequentiam quia solum probat identitatem quod includunt partes ut identificate esse impossibile, non autem ipsas secundum se ut dixi, esse impossibiles

Dices 2.° si cum dico homo est equus non affirmarem identitatem veram et realem sed fictam et chimericam huic propositio esset vera consequens est falsum ergo et antecedens. Nego sequelam probus verum est hominem esse ficte et chimerice identificatum cum equo ergo si affirmarem identitatem chimericam ea propositio esset vera. nego consequentiam quia et verum est identitatem inter hominem et equum esse chimericam, attamen in ea propositione ego affirmo talem identitatem esse a parte rei falsum est autem identitatem chimericam esse a parte rei

Dices 3.° omne ens rationis est repugnans et involvens contradictionem sed contradictio importat esse et non esse ergo omne ens rationis est compositum ex esse et non esse. Distinguo maiorem ens rationis est repugnans et involvens contradictionem inquantum si existeret, esset simul et non esset concedo inquantum in suo conceptu essentiali involvit esse et non esse nego maiorem et concessa minori nego consequentiam ens rationis dicitur involvens contradictionem non quia includit ut partes esse et non esse sed quia si poneretur traheret post se contradictionem negatio Dei non est repugnans quia ipsa est composita ex esse et non esse Dei, sed quia traheret post se contradictionem

obiicies ens rationis si esset, esset simul et non esset ergo est compositum ex esse et non esse, Nego consequentiam ex con- quod contradictorium

debeat

deberet etiam aliud poni non sequitur illa duo fuisse et componere unum tanquam partes sed solum esse connexa inter se ita ut unum traheret aliud ac si existit creatura necessario debet existere Deus non tamen creaturae componuntur ex Deo tanquam ex parte ita etiam si existeret ens rationis traheret secum contradictionem non ut constitutivum sed ut quid necessario consequens

Urgebis ens rationis est obiectum repugnans et impossibile ergo componitur ex ipsa repugnantia sed repugnantia dicit esse et non esse ergo componitur ex ipso esse et non esse Respondeo repugnans esse converti dicens subiectum id quod denominatur repugnans et dicit repugnans denominative et formam quae denominatur repugnans quae est ipsa repugnantia et importat esse et non esse hoc posito distinguo ens rationis est obiectum repugnans denominative et inadaequate concedo formaliter et adaequate nego ens et consequentiam ad ens rationis est subiectum talis concretum quod in suo conceptu non includit repugnantiam

Dices quod alius Deus esset compositus ex natura divina desumpta ex creatore et ex alia natura divina ficta ergo non esset ens rationis simplex. Nego antecedens ille enim alius Deus posset fingi ut distinctus a Deo optimo maximo et nullo modo identificatus cum eo unde esset simplex sicut est verus Deus

Potest ultimo dividi ens rationis positivum in decem praedicamenta quae correspondent entis reale scilicet in substantiam quantitatem qualitatem relationem etc. cum aliquis item ficta praedicamenta concipiet ut independentia a Deo atque haec breviter tetigisse sufficiat de ente rationis metaphysico

Subsectio Nona De Ente Rationis Logico

Diximus supra ens rationis esse metaphysicum et logicum explicato iam metaphysico breviter agendum nobis est de logico ut possimus definire an ens rationis sit obiectum materiale logicae. Ens rationis logicum est denominatio quaedam extrinseca

et operationes universum productum habeat ut formam actum aliquem intellectus ipsius dici rationis logicam quia ad logicam spectant omnes actus intellectus tales super denominationes cognitas subiectis predicamentis correspondentis generis speciei etc. hec autem denominationes appellari communiter solent secundae intentiones pro cuius uocis explicatione

Nota 1° intentionem primo et principaliter, ut notant communiter doctores significare actum potentiae appetitivae qualis est voluntas quatenus per ipsum talis potentia tendit in obiectum quod appetit unde intentio idem est ac tendentia voluntatis in sua obiecta: atque inde tendentia ipsa que est voluntas dicta est potentia intentionalis translatum autem communiter est hoc nomen ad significandum etiam actus aliarum potentiarum cognitivarum et precipue intellectus unde huiusmodi potentiae dictae sunt etiam intentionales, quia quaelibet ex ipsis per suos actus tendit etiam in sua obiecta

Nota 2° non solum actus voluntatis et intellectus aliarumque potentiarum vocari intentiones sed etiam obiecta talium actuum ac quandoque similimodo passionem patitur, actus facti sunt intentiones formales; obiecta uero intentiones obiectivae

Nota 3° utramque intentionem diuidi in primam et secundam prima intentio formalis est actus, quo uel cognoscitur uel appetitur obiectum secundum esse proprium quod habet extra sic cognitio hominis ut ulterius ratio dicitur prima intentio formalis. Secunda intentio formalis est actus, quo uel cognoscitur uel appetitur obiectum secundum aliquid esse quod habet ab intellectu uel alia potentia intentionali ut est cognitio rei ut cognitae; Itidem obiectum secundum quod esse intentionale dicitur prima intentio obiectiva prout ut includens aliquid proprium ab habitudine intellectus uel alia potentia intentionali dicitur secunda intentio obiectiva ut Petrus secundum suum esse reale quod habet dicitur prima intentio obiectiva ut cognitus in intellectu dicitur secunda intentio obiectiva

Nota 4° non dari uerum et quartam intentionem sed solum secundam non enim si etiam cognoscatur obiectum secundum id quod habet ab intellectu

intellectus dicitur 2a intentio formalis et obiectiva sed semper vocatur secunda

Nota 5° secundam intentionem formalem communiter solere appellari cognitionem reflexam, et proprie in logica; verumtamen non omnis cognitio, quae aliam cognitionem [cognoscit], dicenda est reflexa, sed tantum illa qua idem intellectus proprias cognitiones cognoscit; unde non dico ego reflectere supra cognitionem Petri cum illam cognosco, neque visio beata qua cognoscat cognitionem Dei non dicitur reflexa; nec cognitiones Dei cognoscentes cognitiones creatas dicuntur reflexae; nec amor Dei amans actum meum caritatis dicitur reflexus; ergo non omnis actus qui circa alium versatur dicitur reflexus, sed tantum ille qui versatur circa actum factum ab eadem potentia; et ratio est quia reflectere est recurrere et redire per eandem viam per quam ipse reflectens et non alius transierit; unde si ego hinc discederem p° petens Montemregalem, unde Petrus tunc adveniret, non dicerer redire Montemregalem et repeterem, quia Petrus illud iter fecit.

Nota 6° secundas intentiones obiectivas quae sunt denominationes extrinsecae intentionales et concreta quae constant ex obiecto et cognitione intellectus recta et facta iuxta praecepta logicae vocari entia rationis logica. Logica enim non vocat intentionem voluntatis vel aliarum potentiarum, sed tantum rationis et mentis; unde non omnis secunda intentio obiectiva est ens rationis logicum, sed illa tantum quae includit [illegible] cognitionem rectam. His positis quaestio est apud Doctores quaenam sit forma per quam constituantur hae 2ae intentiones seu entia rationis logica.

Quamplures thomistae docent has secundas intentiones obiectivas et concreta intentionalia ut cognitum, subiectum, praedicatum etc. constitui per aliquam formam fictam in obiecto reali ab intellectu, nam haec sit relatio quaedam intrinseca inter ipsum obiectum et cognitionem, sine ipsa namque cognitio fictam intrinsecam in obiecto sive aliquid aliud; unde concludunt haec concreta esse entia rationis metaphysica. Sed contra est quia sine ullo fundamento dicitur necesse esse adcomminiscenda huiusmodi concreta fictione ullius intellectus; ergo male dicuntur constitui per aliquam formam intrinsecam illis fictam ab intellectu [illegible]

quia

quia praecise per hoc quod obiectum aliquod cognoscitur et est ipsum sine ulla fictione
denominatur et fit cognitum et eo ipso quod intellectus dicit homo est albus homo constituitur
albus et ut praesens ergo sine fundamento dicitur necessaria esse ad constituendam hanc
concretam fictionem ullam intellectus. Confirmatur per solam cognitionem sine ulla fictione
intellectus fit cognoscens ergo etiam per solam cognitionem obiectum fit cognitum sicut per eam
dem actionem per quam Deus fit creans creaturae fiunt creatae. Confirmatur
2° per cognitionem divinam extrinsecam sine ulla fictione obiecta omnia fiunt cognita
ergo etiam per solam cognitionem creatam extrinsecam sine ulla fictione formae intrinsecae
obiecta fiunt cognita. antecedens patet quia Deus non potest fingere consequentia etiam
intercedit paritate, nec ulla est assignabilis disparitas. Confirmatur 3° per aliarum
potentiarum actus extrinsecos sine ulla fictione v.g. per solam actionem auditionis
obiecta fiunt actu audita ergo etiam sine ulla fictione per solam cognitionem
intellectus fiunt cognita. Consequentia negatur. ratio autem horum est quia talis relatio non
potest fingi inter cognitionem et obiectum neque potest cognosci cognitio ut intrinseca
obiecto nisi per cognitionem reflexam sed ante talem cognitionem reflexam obie
ctum per cognitionem directam constituitur et fit cognitum. nam ideo cognoscimus
cognoscendo per cognitionem reflexam Petrum esse cognitum quia Petrus denominatur
cognitus a cognitione directa. ergo non est necessaria ad hanc concretam fictio aliqua
intellectus. Confirmatur ultimo ista relatio fit cognita ergo vel fit cognita per aliam
relationem fictam vel per solam cognitionem extrinsecam si primum habebimus infinitum
nam illa alia relatio etiam fit cognita et sic requireretur ut inter ipsam et cognitionem
fingeretur alia relatio et et hac alia, aliam et sic in infinitum si secundum ergo sicut
ista relatio sine ulla fictione fit cognita ita etiam hac quodlibet obiectum fit
cognitum sine ulla fictione per solam cognitionem extrinsecam. Similiter experien
tia quae nos suadet non semper fingere intellectum ubi obiecta cognoscit

Respondebit aliquis formam intrinsecam fictam in obiecto
ipsum esse fundamentaliter, non formaliter cognitum. Sed contra est quia
esse formaliter cognitum est habere formam per quam denominatur cognitum
sed sola cognitio extrinseca est forma sufficiens ad denominandum cognitum

ergo

ergo tunc nulla fictio requireretur ad ipsius cognitum. Contra est secundo quia tale concretum, nempe cognitum, non potest habere pro forma nisi cognitionem, nam quaelibet alia non constituit cognitum. Forma enim quae non est cognitio non potest facere cognitum, sicut forma quae non est albedo non potest facere album.

Respondent 2° ad constituendum cognitum sufficere idem cognitionem, requiri tamen fictionem ad cognoscendum cognitum. Sed contra est quia ut concedunt cognitum ipse nullam includit fictionem nisi cognitionem et obiectum, ergo ad cognoscendum cognitum sufficit si cognoscatur cognitio directa et obiectum, ergo non requiritur ulla fictio utrumque comprehendens, nam ad cognoscendum aliquid sufficit si cognoscantur omnia eius constitutiva ex quibus constat. Sed cognitum constat ex sola cognitione et obiecto sine ulla forma ficta, ergo ad cognoscendum cognitum non requiritur fictio.

Secundo dicunt communiter Scholastici quod cum cognoscimus aliquid resultat in eo aliqua entitatula imperfecta quam ipsi vocant esse diminutum quia est minor illa quam res habent extra extra intellectum et non est realis quia procedit ab intellectu. Tale autem esse diminutum dicunt remanere in obiecto eam translata cognitione et denominare illud cognitum. Dicunt etiam tale esse resultare in obiectis ab unaquaque potentiarum intentionalium ab his per suos actus attingantur ita ut obiectum denominetur cognitum habente diminuto proveniente ab intellectu, volitum habente diminuto orto ex voluntate, visum habente diminuto et potentia visiva proveniente et sic de aliis unde concludunt cognitum volitum visum et alias secundas intentiones obiectivas non esse denominationes extrinsecas sed intrinsecas tenentes pro forma aliquid intrinsecum obiecto denominato, non impossibile et fictum ut putabant Thomistae.

Sed haec sententia imprimis contradicit Aristoteli asserenti 1° de anima textu 48 intellectum nihil producere in obiecto extrinseco et assimilari quieti quia nihil movet nec mutat; deinde actus intellectus dicuntur communiter immanentes quia nihil producunt in obiecto ad quod terminantur

Contra est

Contra est 2° quia sine ulla necessitate et fundamento ponuntur [illegible] causis sive [illegible] diminuta ad constituendas secundas intentiones obiectivas cum sola cognitio vel quaelibet alius actus intentionalis extrinsecus sufficiat ad eas constituendas. nam praeter hoc quod habeatur cognitio [illegible] [illegible] et cognitio tanti et talis cognoscentis. Contra est 3° quia talia entia diminuta vel sunt realia vel irrealia si irrealia produci ab intellectu non possunt in obiectis cognitis; si realia ergo ab aeterno fuerunt a Deo producta inhaerentia entia realia et diminuta in omnibus rebus a Deo cognitis quod est contra fidem docentem omnia a Deo in tempore creata fuisse. item talia entia diminuta ad hoc ut sint intrinseca rebus cognitis deberent ipsis uniri; ergo deberent existere res cognitae, cum unio sit nexus duorum existentium; ergo ab aeterno extitissent omnia obiecta cognita a Deo quod est falsissimum et contra fidem.

Dicendum ergo est secundas intentiones obiectivas et consequenter logicam esse denominationes extrinsecas in obiecto cognito [illegible] a cognoscente. Ita communiter Doctores, Vasquez disp. 27 metaphysicae [illegible] 1a, Arriaga disp. 2a logicae sectione 2a, Oviedus controversia 12 metaphysices puncto 5° et alii passim. Ratio est quia huiusmodi secundae intentiones et cognitum v.g. subiectum praedicatum [illegible] sunt concreta constantia ex re quae cognoscitur tanquam subiecto, et ex cognitione extrinseca tanquam forma; ergo sunt denominationes extrinsecae. Quod patet ex supradictis ubi probavimus solam cognitionem sufficientem esse ad constituenda haec concreta, ut patebit ex solutione obiectionum quibus Adversarii conantur probare non sufficere solam cognitionem sed requiri formam aliquam intrinsecam. Quod si quis se ipsum cognoscat talis denominatio erit intrinseca rei cognitae quia cognitio est in ipsa re cognita et ipsa est in tali casu cognoscens et cognitum unde tunc cognoscens est denominatio intrinseca ex cognitione intrinseca cognoscenti, ita et denominatio cogniti. Unde Deus comprehensus est denominatio intrinseca quia Deus comprehendi non potest nisi a se ipso.

Dicendum 2° has secundas intentiones constitui ex subiecto reali

mali non esse entia rationis metaphysica, non nihil includebant [illegible] i
quod per obiectum tamen in actu [illegible] subsequendo intentiones [illegible] ex subiecto
et forma extrinseca ut probavimus, sed utrumque est reale, nam subiectum est
reale ut supponimus, cognitio vero est etiam realis, ergo nihil includunt fictum et
impossibile quod sit obiective [illegible] in actu, et consequenter non sunt entia rationis me-
taphysica quod per maiorem est quid impossibile ut chimaera cognita, certum est rationem
habere talem [illegible] intentiones esse entia rationis metaphysica.

Obicies 1°: cognitum et cognoscens sunt concreta
opposita, ergo non possunt esse ab eadem forma sicut calidum et frigidum [illegible]
[illegible] a cognitione tamquam formali, ergo cognitum non potest fieri a cognitione vel
ab alia forma intrinseca.

Distinguo antecedens: sunt concreta opposita materialiter seu ratione
subiecti [illegible], formaliter seu ratione formae, nego antecedens et consequentiam, quia potest una
forma dare diversas denominationes diversis subiectis, sic eadem unio denominat
humanitatem Christi assumptam et Verbum assumens; idem calor denominat ignem
calefacientem et [illegible] calefactum; eadem actio causam producentem et effectum pro-
ductum, [illegible] ergo non poterit etiam eadem cognitio facere talem cognoscentem
et obiectum cognitum; unde hae denominationes solum differunt [illegible] activam
et passivam et [illegible] ratione formae sunt omnino eaedem, unde solum differunt ratione
subiecti, et hoc non tenetur sed solum quam cognitum est distinctum a cognoscente, ut dixi.

Obicies 2°: forma cogniti est essentialis cognito,
ergo non potest esse cognitio extrinseca. Distinguo antecedens: forma cogniti est essentialis cognito
adaequate sumpto seu toti concreto, concedo; est essentialis cognito inadaequate et materialiter
sumpto, hoc est rei quae cognoscitur et est subiectum huius concreti, nego antecedens et distinguo
[illegible] consequentiam: ergo cognitio est intrinseca illi adaequate sumpto, concedo; est intrinseca
illi materialiter sumpto seu subiecto ipsius concreti, nego [illegible] consequentiam, nam
non quaelibet forma quae essentialis toti concreto, debet esse intrinseca, hoc
enim non est quia extrinseca toti concreto cognito, [illegible] non [illegible] extra [illegible]
sed includatur in illo ut pars, non debet tamen quaelibet forma esse intrinseca
subiecto

subiecta cuiuslibet concreti cum plura sint concreta constantia ex forma extrinseca subiecto utraque denominatio creatoris dicitur univoce quia talis est etiam denominatio cogniti, quae importat ipsam cognitionem extrinsecam subiecto

Obiicies 3° secundae intentiones et etiam termini logicae sunt relativa, nam subiectum et praedicatum mutuo sese respiciunt et adinvicem referuntur sed non sunt relativa realia ergo habent esse ~~[illegible]~~ in relatione rationis

Retorqueo argumentum [illegible] relationis fictae ergo cum Deus praedicat unum de alio ut cum dicit Deus homo est et ratio [illegible] quod dicendum non est. R.° ergo dicere distinguendo antecedens sunt relativa ex modo concipiendi concedo, sunt relativa in se nego maiorem et concessa minori nego consequentiam. Relativa ex modo cognoscendi sunt illa quae cognoscuntur per cognitionem in [illegible] modo comparativo talis est quaelibet propositio quae ex modo tendendi comparat subiectum cum praedicato [illegible] in duo obiecta [illegible] se comparat; esse ergo relativa in se est habere in se relationem vel fictam ab intellectu vel realem

Obiicies 4° calidum non potest fieri nisi per calorem intrinsece recipientem in subiecto ergo et cognitum debet fieri per formam intrinsecam. Nego consequentiam disparitas est quia calidum est denominatio intrinseca calidum enim ex communi usu est id quod recipit in se calorem unde forma debet esse intrinseca subiecto, cognitum vero non est id quod habet in se sed circa se cognitionem ergo non est denominatio intrinseca et sic potest fieri a forma ~~[illegible]~~ extrinseca.

Obiicies 5° cognitum est denominatio passiva sed denominatio passiva importat quod forma intrinsece recipiatur in subiecto ergo esse cognitum est forma intrinseca. Distinguo maiorem est denominatio passiva philosophice nego grammaticaliter [concedo] quia explicatur verbo passivo concedo maiorem et distinguo minorem denominatio passiva philosophice dicit quod forma intrinsece recipiatur in subiecto concedo passiva grammaticaliter nego minorem et consequentiam

Obiicies 6° ad hoc ut cognoscam hominem ut sapientem et ridentem primum debeo cognoscere hominem ad modum recipientis et

[illegible]

mentis relatio et ratione ad modum adiacentis alteri sed hoc non potest fieri nisi concipiatur aliqua forma ficta in ipsis intrinseca ergo secundae intentiones obiective cognosci non possunt nisi fingatur aliqua forma in ipsis intrinseca Nego maiorem tamen enim possunt enim homo et rationalis ita concipi ut tamen non est necesse ut ipsa cognoscantur ad hoc ut cognoscantur esse subiectum et praedicatum sufficit enim quod homo cognoscatur tanquam id de quo aliquid affirmatur et rationale ut id quod affirmatur sine ulla fictione

Obiicies 6° esse cognitum est esse diminutum ab esse reali quod res habet in se ergo est aliquod esse diminutum. Dato antecedente nego consequentiam tale enim esse est esse cognitionis et non quid diminutum ut sonant adversarii

Obiicies 7° transacta cognitione ad aliud obiectum 2° cognitum ergo denominatur ab aliquo quod dominium in eo relictum Distinguo antecedens transacta cognitione adhuc illud obiectum cognitum de praeterito concedo de praesenti nego antecedens et consequentiam talis enim denominatio de praeterito potest oriri a cognitione praesenti

Obiicies 8° cognitio non potest esse subiectum et praedicatum ergo ipsa non potest constituere subiectum et praedicatum Nego antecedens quia sicut eadem actio constituit causam actu causantem et effectum causatum, ita eadem cognitio potest constituere unum terminum subiectum et alium praedicatum quia eo ipso quod affirmat vel negat unum de alio id quod affirmat vel negat constituit praedicatum id vero de quo affirmat vel negat constituit subiectum

Sub Sectio Decima Decimasexta
Questio Initio Sectionis Proposita

Quaesita in ente rationis ante quam inquiramus an sit obiectum logicae supponendum est nomine enim ea tantum quorum notitia deserviunt potest ante entis rationis ullaliquid aliud ut obiectum logicae

Suppono

Suppono primo habitum practicum qualis est logica habere pro obiecto id quod habet pro fine duplex est autem finis habitus practici et operativi alius est intrinsecus qui vocari solet finis scientiae seu artis et alius extrinsecus qui passim dicitur finis scientis seu artificis intrinsecus est qui per se fit ab habitu practico et est duplex alius proximus et immediatus et ratio ipsa actus elicitus eodem habitu scilicet praecepta quae tradunt modum operandi alius remotus et mediatus ut est opus quod faciendum docent praecepta ut est statua respectu statuariae. Hic autem finis intrinsecus remotus dividitur in finem qui in finem ex quo et in finem quo finis qui est totum opus seu obiectum totale compositum ex materia et forma ut statua tota finis ex quo est obiectum materiale ex quo fit opus artificiosum v.g. marmor finis quo est obiectum formale seu forma introducta in obiectum materiale v.g. figura statuae quae mediante marmore perficitur et completur tota statua. finis extrinsecus est qui non fit per praecepta artis seu scientiae practicae sed ad quem ordinatur opus faciendum ab extra et hic vel est particularis ille scilicet qui ab artifice particulari intenditur ut esset gloria vel lucrum quis propter hoc statuas faceret vel est universalis quia ab omnibus intenditur ut est directio equi propter quam omnes volunt frenum fieri a frenifactoria

Suppono 2° obiectum absolute et per se habitus practici seu artis esse finem intrinsecum remotum ut mox [illegible] exemplo et 1° met. [illegible] docet [illegible] et patet [illegible] aliarum artium de quibus constat [illegible] statua enim assignatur pro obiecto statuariae domus aedificatoriae frenum frenifactoriae [illegible] qui cum hoc intrinsecus et remotus finis artium sit idem quod [illegible] obiectum artis [illegible] artis est opus quod faciendum docet

Suppono 3° nomine logicae artificialis de qua hic est sermo intelligi habitum quendam regulativum naturae intellectus ad bene intelligendum et [illegible] eius actiones [illegible] natura intelligentia [illegible] indiget arte [illegible] ad hanc [illegible] explicabit [illegible] finis intrinsecus et remotus logicae est [illegible] bene [illegible] et intelligendum [illegible]

explere [illegible]

explicationi huius contrarie est facere marmor bene [illegible] rationis

Dico 1° contra nonnullos ex Thomistis ens rationis metaphisicum non esse obiectum materiale logice ratio est quia logica non dat precepta de chimera fingenda et de aliis entibus impossibilibus sed solummodo dat precepta de recta cognitione, que non est ens impossibile sed reale. item obiectum materiale scientie practice est illud quod talis scientia intendit perficere et formam aliquam in eo introducendam; sed logica non intendit introducere aliquam formam in ens impossibile ergo tale ens non est obiectum materiale logice

Dico 2° ens rationis logicum non esse obiectum materiale logice ratio est quia tale ens rationis duo dicit et non esse cognitum ut ipsam cognitionem sed neque res cognite neque cognitio in actu probabimus sunt obiectum materiale logice ergo ens rationis logicum non est obiectum materiale logice

Dices logica agit de operationibus intellectus fictis et chimericis ergo habet pro obiecto ens rationis metaphisicum. Nego ens quia logica non agit nisi de operationibus realibus quia cum ipsa sit scientia practica omnia eius precepta ordinantur ad aliquid faciendum nempe ad dirigendum intellectum ut recte operetur huiusmodi vero operationes ficte non sunt factibiles cum nullum esse habeant nec habere possint nisi obiective tantum in intellectu ergo non possunt esse obiectum logice

Instabis contrariorum eadem est disciplina ergo logica agens de operationibus realibus debet agere etiam de operationibus fictis oppositis. Respondeo hoc argumentum nimis probare et consequenter nihil probare probatur enim medicinam habere pro obiecto hominem sanum et sanitatem [illegible] respicere etiam lignum vel marmor sanum quod adversarii non concedunt [illegible] [illegible] est disciplina que [illegible] considerat aliquod obiectum debet ut plurimum considerare etiam aliquo modo contraria ut possit melius suum obiectum cognoscere et distinguere unum ab alio ne confundantur [illegible] logica intendit non tantum operationes fictas ut reales nam hoc modo quamvis cognitio etiam non verum esset obiectum logice quia est realis sed

ut recte

ut recte. circa ea autem quae contingunt recte non sunt operationes fieri vel non recte; ergo de iis debet agere logica ut evitentur quia in his potest intellectus errare; non autem de operibus factis in quibus nullum est periculum errandi cum [illegible] non sint; ergo logica non debet ullo modo agere de operibus factis. cum nulla cognitio nullo modo iuvet ad illum finem [illegible] nempe ad faciendas operationes rectas. unde in forma ad argumentum dico ant. posse negari cons.a vel distinguendum [illegible] eadem [illegible] quia cognitio [illegible] iuvat ad communem finem intentum ab illa scientia, concedo quia cognitio [illegible] nullo modo iuvat ad illum finem [illegible] nego ant. et cons.a

Quod si cognitio de operibus factis ad aliquam scientiam spectat non [illegible] metaphysicam quia haec non agit de particularibus differentiis entis sed de ente [illegible] in communi; ergo ad logicam cum nulla alia sit scientia ad quam possit pertinere.

Antequam respondeam [illegible] ad argumenta [illegible] [illegible] pertinent [illegible] fieri [illegible] nec [illegible] nec [illegible] [illegible] nihil [illegible] de [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] et [illegible] fieri [illegible] ergo de operibus factis. [illegible] cognitione non pertinere ad logicam quia logica [illegible] habitus practicus solum admittit eas cognitiones quae ordinantur ad praxim nempe ad [illegible] [illegible] si aliquas etiam cognitiones admittit [illegible] in ordine [illegible] naturam [illegible] et [illegible] cognitionem [illegible] ad quas [illegible] cognitio autem [illegible] ad praxim ordinantur [illegible] et sic nullo modo [illegible] ad [illegible] vel animasticam [illegible] de operibus realibus animae [illegible] factis [illegible] quae [illegible] produci non possunt [illegible] produci possunt.

Quaestio Secunda An Voces Sint Obiectum Materiale Logicae

[illegible]

Plures apud Caietanum hic questione 1ª articulo 3 ponunt voces esse obiectum materiale logicae. Ipse vero cum communi fere omnium dico voces non esse obiectum logicae.

Probatur 1º voces nullo modo spectant ad logicam ergo non sunt eius obiectum. Consequentia patet, antecedens probatur: voces tribus modis considerari possunt: vel sunt quidam soni et sub hac ratione considerantur a musico ad quem spectat considerare obiectum potentiae auditivae; vel sunt significativae rerum et inter se congruentes et sic sunt obiectum grammatici, cuius est significationem vocum cognoscere et regulas praescribere quomodo debeant inflecti et inter se ordinari; vel denique ut habent ornatum quendam eo ordinatum ad delectandum et sub hac ratione ad rhetoricam spectant et non ad logicam et nulla alia potest assignari ratio ob quam spectent ad logicam ergo nullo modo spectant ad logicam.

Dices pertinent ad logicam inquantum explicant inquantum explicant operationes intellectus spectantes ad logicam quales sunt verba definitio, propositio, argumentatio etc. Sed contra est quia logica non curat de explicatione operationum rectarum, neque eius finis intrinsecus ad quem ordinatur est talis explicatio, sed intellectus recte operans ut patet ex communi [?] ergo sub hac ratione non spectant ad logicam. Contra est 2º quia si sub hac ratione spectarent ad logicam, spectarent etiam ad omnes alias scientias et sic ut explicantes cognitiones physicas internas essent obiectum physicae, ut explicantes cognitiones metaphysicas essent obiectum metaphysicae, ut explicantes actus internos honestos essent obiectum moralis et idem dico de aliis scientiis. Contra est 3º voces internum explicant conceptus internos in quantum sunt significativae rerum quae concipiuntur sed ut significativae rerum ad grammaticam spectant ergo ut explicantes conceptus internos ad grammaticam non ad logicam spectant. Contra est 4º si voces non explicarent conceptus internos nullo modo considerarentur a logica ergo considerantur a logica solum in ordine ad cognoscendos conceptus internos etc.

c. et enim ipsi signa [illegible] considerantur a logica et non voces ergo voces non sunt obiectum attributionis logicae de quo quaerimus sed tantum attributi.

Probatur 2° si omnes essemus muti et surdi et impossibilis esset omnis vox et quodcumque aliud signum manifestativum conceptus interni adhuc daretur logica tamen possent dari illi praecepta dirigentia operationes ad recte cognoscendum ergo daretur logica ergo obiectum tale logicae non sunt voces, nunc in [illegible] vocibus adhuc logica; erit tamen obiectum tale et solum et consequenter tamen signum quod est intellectus recte operans. Confirmatur scriptura et quodcumque aliud signum explicans conceptus internos non est obiectum logicae ergo neque voces

Obiicies 1° logica agit de vocibus nempe de termino vocali de definitione divisione et syllogismo vocali; ergo voces sunt obiectum logicae. Posset in rigore loquendo negari quod logica non agit de termino vocali de syllogismo vocali. Sed magistri docentes logicam agunt de his vocibus ut explicent praecepta logicae sicut astrologia non agit de sphaera lignea sed magistri docentes astrologiam ea utuntur ut faciant discipulos melius cognoscere sphaeram caelestem, quia n. [illegible] interna logicae cognoscere non possunt discipuli, ut [illegible] quod vocibus magistri signis illarum docent [illegible] ut his [illegible] interna illa praecepta cognoscere. Vel [illegible] quod logica agit de termino vocali et [illegible] in ordine ad operationes recte [illegible] concedo quod agat distinguo consequens sunt obiectum attributionis logicae nego sunt obiectum attributi [illegible] logica in [illegible] explicat termino vocales non quia [illegible] de significatione vocum ad considerandum grammaticae relinquunt, sed ut ipsis explicent [illegible]

Obiicies 2° grammaticus non potest cognoscere an voces sint bene dispositae in syllogismo vocali, [illegible] quomodo debeant disponi ergo ad logicam spectat disponere voces. Nego [illegible] voces in tantum bene disponuntur, [illegible] disponuntur eo modo quomodo res sunt in mente conceptae, unde cum male res concipiuntur in mente et voces disponuntur eo modo quo res illae sunt in mente conceptae voces bene disponuntur. [illegible] in mente hunc syllogismum ut aliquis homo est albus. Petrus est

homo

homo ergo Petrus est albus. Voces in syllogismo vocali sunt bene dispositae quae explicantur eo modo quo sunt in mente conceptae; sic si quis imaginem Petri similem originali rescribit, bene rescribit quia imago rescripta solum debet esse similis originali et originalis male sit et formata, haec non sit similis Petro; sic ergo qui disponit voces eo modo quo sunt in mente res conceptae, bene illas disponit et res in mente sint male conceptae. ad grammaticum autem spectat non ad logicum disponere voces eo modo quo res sunt in mente conceptae et facere syllogismum vocalem similem mentali. nego tamen quod grammaticus non possit absolute facere bonum syllogismum vocalem quia potest facere bonum mentalem et facere vocalem. Unde ad syllogismum vocalem rectum non requiritur et logica et grammatica: logica ut bene fiat mentalis et grammatica ut voces disponantur eo modo quo in syllogismo mentali res concipiuntur et syllogismus vocalis fiat conformis mentali. quoties autem syllogismus mentalis rectus est, logicus bene fecit in mente suo et syllogismus vocalis male fiat quia disponere voces non ad logicum sed ad grammaticum spectat.

Obiicies 3° haec voces praeter cathegoricae oratio definitio divisio syllogismus etc non pertinent ad grammaticum ergo ad logicam. nego, unde ad grammaticam n. pertinet cognitio significationis omnium vocum quibus omnes scientiae et artes in suis materiis utuntur eidem explicanda quemadmodum ad grammaticum non ad theologum spectat cognitio significationis huius vocis Deus, Sacramentum, visio intuitiva Dei, gratia iustificans etc ad eundem etiam spectat cognitio vocum quibus in philosophia metaphysica mathematica in re nautica et in qualibet arte mechanica utimur. unde munus grammaticae est significationem docere vocum omnibus scientiis et artibus.

Similis ergo non potest quis esse perfecte grammaticus nisi habeat cognitionem significationis omnium vocum quae terminorum quibus ad res omnes significandas utuntur homines unde usque ad

Obiicies 4°

[illegible] 3° logica dicta est a logos quae vox graece sermonem sonat ergo per se agit de vocibus. R° logos non sermonem tantum sed etiam mentem ac intellectum significare. Unde scientia de astris dicitur astrologia quae non consistit in sermone sed in actibus intellectus unde logica a logos dicta est in hoc sensu quod logos sermonem etiam significat potest dici logica esse sermo internus qui sunt operationes intellectus et in hoc sensu dicitur scientia sermocinalis. Verum ipsa solum indirecte et ad explicandas operationes intellectus agit de vocibus externis.

Obiicies actus externi prudentiae participant rectitudinem operationum intellectus ac actuum prudentiae internorum et sunt obiectum prudentiae idem dico de actibus externis aliquid intimi ergo etiam voces possunt participare rectitudinem operationum intellectus et esse obiectum logicae. Nego consequentiam disparitas est quia actus externi prudentiae imperantur a bonis internis et ab ijs regulantur unde non est mirum si sint obiectum prudentiae ad quam spectat non solum actus internos sed externos etiam regulare at vero voces externae non imperantur aut regulantur ab operibus intellectus internis. Unde nec mediate nec immediate regulantur a logica earumque rectitudo non a logica sed a regulis grammaticis provenit in ipsas igitur erunt obiectum grammaticae non logicae.

Obiicies 6° pars sophistica agit de fallacijs quae in vocibus sunt ergo voces saltem sunt obiectum logicae sophisticae. Distinguo antecedens agit de vocibus directe et per se nego. indirecte solum et in ordine ad operationes intellectus rectas concedo antecedens et nego consequentiam vel distinguo consequens voces sunt obiectum attributionis sophisticae nego, materiale concedo consequentiam. Sophistica n. docet fallacias quae in vocibus contingere solent ne decipiantur qui eas ab ipsis [illegible] nihil tamen aliquid intendit fallacia et non [illegible] fallaciis, et sic solum in ordine ad operationes internas agit de vocibus

Sectio Tertia An voces sint Obiectum Materiale Logicae

Zabarella

Zabarella, Sandaeus et alii quos citat, de hac quaestione 3a de obiecto logicae sectione 1a dicunt res omnes ut recte cognoscibiles esse obiectum materiale logicae, obiectum vero formale esse ipsas operationes rectas quibus res dicuntur recte cognitae et hanc sententiam communiter reiicimus.

Primo quia obiectum materiale artis et scientiae practicae est, ut diximus, illud in quo ars vel scientia introducit suam formam, sed logica non introducit suam formam in res, ergo res non sunt obiectum materiale logicae. Maior patet ex iis artibus de quibus constat, ea enim quae sunt in controversia debent decidi paritate illorum de quibus nulla est controversia; in igitur statuaria quod marmor seu lignum in quo introducitur figura recte esse obiectum materiale, in fabrefactoria ferrum in quo introducitur figura freni, et sic de aliis, ergo omnes dicimus obiectum materiale artium et scientiarum practicarum esse id in quo introducitur forma quae fit ab illa arte, neque dicimus hoc esse [illegible] videmus in his artibus quia solum scientiae practicae et artes aptare suam formam sive intrinsece sive extrinsece, quia hoc gratis et sine ullo fundamento dicitur; sin ex paritate artium de quibus constat discurrere volumus, debemus dicere obiectum materiale scientiarum practicarum et artium esse illud cui intrinsece aptant suam formam; habemus enim plures artes quae habent pro obiecto materiali id cui intrinsece aptant suam formam, ut est statuaria, fabrefactoria etc. et nullam habemus de quibus constat apud omnes et sine controversia quod habeat pro obiecto materiali id cui extrinsece aptat suam formam, ergo debemus dicere obiectum materiale habitus practici esse id in quo introducitur intrinsece forma. Probatur maiori, patet minor, formae enim logicae sunt operationes intellectus creatae quae non introducuntur in res sed in intellectu, ergo res non sunt obiectum materiale logicae.

Probatur 2° finis intrinsecus et remotus logicae non sunt res recte cognitae, ergo res non sunt obiectum materiale logicae; et consequentia [illegible] patet, quia ut diximus in habitibus practicis idem est obiectum [illegible] ac finis intrinsecus remotus; antecedens patet ex communi sententia philosophorum qui debuerunt discernere finem artium et scientiarum, nam cum alios habitus propter

varios

non finis quamquam est ex se ipsis quae res instruere et exercere debent finis propter quem inventae sunt sed fere omnes philosophi paucis exceptis dicunt logicam non inventam esse ut res recte cognoscantur sed ut intellectus recte cognoscat ergo res recte cognitae non erunt finis intrinsecus et remotus logicae maior patet non ex eadem causa finis artium debet poni minor probatur quia valde pauci sunt qui dicant res recte cognitas esse finem intrinsecum logicae neque obiectum confirmatur finis artium est perficere naturam iuxta illud commune effatum ars perficit naturam perficiunt autem artes naturam illud in ipsa introducunt suam formam artificialem; cum ergo logica non perficiat res, neque res indigeant perfectione logica sed naturam intellectivam quae maxime indiget tali perfectione res enim sive bene sive male cognoscantur eodem modo se habent at vero intellectus non eodem modo se habet sive bene sive male cognoscat ergo intellectus indiget aliqua arte quae illum perficiat et tollat naturale defectum ergo finis logicae non erunt res recte cognitae sed intellectus recte cognoscens

Probatur 3° grammatica non habet pro obiecto materiali res quae possunt recte significari item pictura non habet pro obiecto res quae possunt recte depingi neque statuaria res quae possunt per statuas repraesentari ergo neque logica habet pro obiecto res quae possunt recte cognosci. antecedens est cognitum consequentia patet paritate cum eodem modo res spectent ad logicam quo modo spectant ad praedictas artes

Respondent statuariam dupliciter modo considerari posse primo ut artem repraesentativam secundo ut operativam ut repraesentativam habere pro obiecto res repraesentatas ut operativam marmor figuratum Sed contra est quia idem possit dicere de logica dicendo ipsam ut repraesentativam habere pro obiecto res bene repraesentatas ut operativam vero intellectum bene repraesentantem. Contra est secundo quia non datur in statuaria duplex et ratio assignata idem enim est statuariam esse artem repraesentativam et operativam statuae repraesentantis ipsa enim formaliter per se ipsam non repraesentant sed per opus aliquod factum unde sicut operativa habet pro obiecto materiali

marmor

marmor circa ut re argumentum statuaria habebit pro obiecto materiali marmor ergo circa logica habebit pro obiecto materiali intellectum respondeo nego paritatem quia formam quam statuaria in marmor et non res repraesentatas

Respondent 2° in statuaria marmor et non res repraesentatas esse partem operis artificialis facti a statuaria, at vero in logica res cognitae non pars operis artificialis facti a logica sed contra est quia opus artificiosum picturae non sunt res repraesentatae opus artificiosum picturae non sunt res depictae opus artificiosum grammaticae non sunt res significatae ergo opus artificiosum logicae non sunt res cognitae consequentia probatur eodem modo quo logicae apponit suam formam rebus extrinsece [illegible] extrinsece suam formam rebus quae praedictae artes sed ex hoc non sequitur opus artificiosum solum artes esse res extrinsece affectas tali forma ergo neque opus artificiosum logicae sunt res extrinsece affectae forma logica. Confirmatur et explicatur magis hoc argumentum statuaria introducit suam formam nempe figuram rerum in marmore et hic marmor est obiectum materiale statuariae et pars eius operis artificialis ex marmore sed deinde recte figurato cognoscuntur repraesentatur [illegible] Caesaris V.G. vel alterius Caesar autem recte repraesentatus non est obiectum nisi remotum statuariae ita etiam logica introducit suam formam nempe operes rectas in intellectum et reddit intellectum recte intelligentem ex intellectu autem recte intelligente fiunt res quae intelliguntur ergo intellectus non erit obiectum materiale logicae et pars operis logicae et res solum obiectum remotum ut in statuaria assigna disparitatem

Obicies p.° totum artificium logicae est ut faciat illas cognitiones quae sunt magis conformes rebus ergo finis logicae est adaptare suam formam nempe cognitiones rectas rebus ergo res sunt obiectum materiale logicae

Retorqueo argumentum totum artificium statuariae est facere illas statuas quae sint magis conformes rebus repraesentatis ergo finis statuariae est adaptare suam formam nempe figuram marmoris rebus ergo res sunt obiectum ~~[illegible]~~ materiale statuariae dicet [illegible] autem Respondendo [illegible]

in primis

imprimis negare ant. logica non curat facere cognitiones quae sint
magis conformes rebus sed operationes quae sint magis conformes suis praeceptis
et eo ante quod operationes sint conformes praeceptis sequitur aliquo modo quod etiam
sint conformes rebus aliquo modo non possunt n. ut dixi dari syllogismus rectus
et prae. conformis praeceptis logicis falsus tamen et non conformis praeceptis [illegible]
[illegible] iuste distingui ant. tamen artificium adequatum logicae esse facere operationes
conformes rebus nego tamen artificium inadequatum et [illegible] logicam facere operationes
magis conformes rebus [illegible] ant. et nego consequentiam adequatum n. art
[illegible] logicae esse facere instrumenta [illegible] cognitiones magis conformes
rebus ipsae vero cognitiones sunt artificium [illegible] seu formae talis artificii
aut operis artefacti unde finis logicae non est adaptare [illegible] cognitio
[illegible] rebus sed [illegible] sicut finis statuariae non est adaptare figuram
[illegible] rebus representatis sed marmori.

Instabis logica ordinat operationes instrumenta
ad ipsas res quia [illegible] est in hoc ut operationes conformentur rebus [illegible]
definitionem ad explicandas naturas rerum divisiones ad ea dividenda
[illegible] ergo ordinat operationes tanquam formam ad res ut ad materiam
quam debeat [illegible] perficere.

Nego ant. logica n. ordinat operationes ad
instrumenta et ad eius bonum et perfectionem et [illegible] recte explica
tione rerum, rerum divisionem non [illegible] sed propter instrumenta sicut
statuaria [illegible] [illegible] conforme regi non intendit illam con
formitatem propter regem sed in bonum et perfectionem marmoris.

Urgebis instrumenta recte intelligens intenduntur
propter res ergo res sunt finis in quo ultimo quiescit logica. Nego ant.
[illegible] statuariam [illegible] [illegible] propter rem representatam nec
[illegible] intendit [illegible] conformem [illegible] propter [illegible] tanquam
propter finem [illegible] sed extrinsecum [illegible] ita et logica

[illegible] 2° logica agit de rebus omnibus et

Artis

Aristoteles librum perihermenias inter libros logicos numeravit et 4.° met. c.
sexto 1.° ait logicam versari circa idem obiectum ac metaphysicam
idest circa res omnes ergo res omnes sunt obiectum mate. logicae

Distinguo ant. logica agit de rebus omnibus per se nego ~~...~~ solum in ordine ad aliud concedo ant. et distinguo que consequens res omnes sunt obiectum mate. attributionis logicae nego sunt obiectum attributionis concedo consequentiam et hoc intellexit Aristoteles cum dixit logicam habere idem obiectum ac metaphysica nam utraque versatur circa res omnes sed non eodem modo metaphysica illas considerat per se logica vero solum in ordine ad aliud cognitionem rerum iuvat ad faciendas operationes rectas sicut cognitio Cesaris iuvat pictorem ad faciendum eius imaginem et cognitio capitis equi iuvat ad faciendum frenum unde sicuti Cesar non per se consideratur a pictura sed tantum in ordine ad imaginem et caput equi neque per se consideratur a frenifactiva sed tantum in ordine ad frenum faciendum ita et res non per se considerantur a logica sed tantum in ordine ad operationes rectas faciendas

Secundo praecepta logicae immediate versantur circa res ergo habent pro obiecto res. Antecedens probatur nam praeceptum hoc definitio debet explicare naturam rei per genus et differentiam divisio est oratio partes rei dividens argumentatio est oratio in qua una res infertur ex alia ⊕ ergo praecepta immediate versantur circa res

Retorqueo argumentum nam etiam praecepta statuariae et picturae immediate versantur circa res quae debent per statuas et imagines repraesentari ergo habent pro obiecto res Distinguo ant. immediate et per se versantur circa res nego solum propter operationes concedo ant. et distinguo consequens habent pro obiecto attributionis res nego pro obiecto materiali concedo consequentiam nam cum res sint obiectum operationum quas possunt explicare ipsaemet operationes nisi attingantur res a praeceptis in obliquo ex hoc tamen non sequitur quod

sint

sunt obiectum quod ea reliqua precepta [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] sunt pre-
cepta operationum immediate versantur circa ipsas [illegible] [illegible] non habent pro
obiecto per se ipsas [illegible] sed abstinent a [illegible] in precepta logica versantur
circa res non tamen habent pro obiecto per se res sed operationes versantes circa res

Urgebis plura precepta logica cadunt solum
circa res et nullo modo supra operationes istas ergo habent pro obiecto res.
Nego antecedens probatur hec precepta definitio debet converti cum definito genus
potest predicari de speciebus predicatum debet esse rei superior et subiectum
rei inferior et non possunt cadere supra operationes istas ergo habent pro
obiecto res ergo antecedens quia cognitio definitiva non potest converti cum cognitione
definiti nec cognitio generis predicatur de cognitione specierum nec cognitio
subiecti est rei inferior et cognitio predicati rei superior ergo hec precepta in-
mediate cadunt supra res

Respondeo hec precepta si bene explicantur non cadere
immediate supra res sed supra operationes istas quorum res sunt obiecta nam
cum dicitur definitio debet converti cum definito sensus est cognitio definitiva ~~[illegible]~~
et cognitio definiti debent habere talia obiecta que mutuo possint converti et
unum de alio predicari item cum dicitur genus potest predicari de speciebus signi-
ficatur cognitionem generis debere habere tale obiectum quod predicari pos-
sit de obiectis cognitionis specierum idem dico de alio precepto subiectum
debet esse rei inferior et predicatum rei superior sensus est cognitio predicans
unum de alio semper debet habere pro obiecto ex parte subiecti rem inferiorem
et ex parte predicati rem superiorem idem dico de similibus preceptis

Obicies 2o finis logice est veritas sed veritas inclu-
dit ipsas res ergo in fine logice includuntur res non ut obiectum [illegible] ergo ut
obiectum materiale. Distinguo maiorem finis logice est veritas adequata [illegible]
ex parte et obiectiva nego est veritas inadequata et [illegible] [illegible] [illegible]
maior et distinguo minorem veritas adequata semper includit ipsas res
concedo veritas inadequata et [illegible] includit ipsas res nego minorem et conseq.

finis

huius logicae adumma[illegible] est ab veritas falsi que est in rebus operibus intellectus non vero veritas obiectiva que est in ipsis rebus dixi adumma[illegible] veritatem falsitatem esse finem logicae quia diximus logicam non curare utrum veras sed rectus [illegible] [illegible] falsus

Obicies quod res bene definire bene dividere etc sunt obiectum aliarum scientiae practicae sed non sunt logicae ergo etc Dicam quod maiorem res bene definire bene dividere etc sunt obiectum scientiae practicae ratione obiecti nego ratione formae concedo maiorem et concessa minori distinguo eodem modo consequens nam res quae sunt obiectum illorum scientiarum nulla scientia practica requiri possunt in obiectum materiale nisi forma quae est recta divisio definitio etc nam nulla scientia posset introducere ipsas res et ipsas proficere ut fiunt scientia practica sed res obiectiva materialis res ipsae sunt obiectum scientiarum speculativarum sed ipsae sunt [illegible] possit introducere aliqua forma per quam mediante proficiantur omne obiectum illius scientiae practicae quae [illegible] formam introducit

Insurgebis res a logica fiunt bene definiri bene dividi etc ergo sunt obiectum logicae Distinguo antecedens res a logica fiunt bene definiri dividi etc ex primaria intentione ipsius logicae nego ex secundaria intentione concedo antecedens et distinguo consequens sunt obiectum primario intentum a logica nego secundario intentum a logica concedo consequentiam logica enim primario intendit facere intellectum bene definientem dividentem etc et quia ex intellectu bene dividente definiente etc sequitur res esse bene divisas definitas etc secundario etiam res bene definiri dividi etc consideratur a logica sicut medicina primario solum intendit [illegible] recte figuratum non autem res bene representatas nisi [illegible] [illegible] necessario sequitur ex illo

Quaeres hic an res dici possint obiectum remotum logicae Respondeo obiectum remotum [illegible] quibus dici id quod necessario sequitur ex obiecto proximo et in hoc sensu res recte cognitae dici possunt obiectum remotum logicae sicut res bene representatae obiectum remotum [illegible] picturae

ab aliis

alias ... vero o ... ad ... est objectum proximum et in hoc sensu res non sunt ... objectum remotum logice non ... intellectus recte operans est objectum proximum logice ... in homine unde ... homo ... objectum remotum logice ... materia ... objectum remotum ... quantitas ... objectum proximum

Quaeres 2° an eadem res sint objectum illarum cognitionum speculativarum quas habet logica. R.° logicum non habere cognitiones ... veritates circa res omnes ... circa aliquas ... res erunt objectum cognitionum speculativarum logicarum. et hae sunt illi quae ... proprietates ... ad illas ...

Sectio Quarta An Operationes Intellectus An Vero Ipse Intellectus Seu Natura Intellectiva Sit Obiectum Materiale Logice

Docent communiter auctores objectum materiale logice esse operationes intellectus earumque ... Suarez Fonseca ... et Arriaga quos citant et sequuntur ... disputatio 2ª ... 3 ... alij passim

Melius tamen alij non ... Doctores ... recentiores ... natura intellectiva ... per operationes ... esse objectum materiale logice ... hanc sententiam ... ed.dit ... non cum ... et ... propugnatam quis videre poterit in ... logice ... n° 40 ... omnia ... in lucem edidit ... logicam ... in hac academia ... etiam pro ... Cardinalis ... de ... et de ... Re...

bene

vere interessemus ergo aut [illegible] in logica quae 1a articulo;

b. Probatur quod finis intrinsecus logicae non sunt solae operationes rectae sed intellectus recte operans ergo solae operationes rectae non sunt obiectum adaequatum logicae importantes ipsas operationes ut male et recte [illegible] ut tales sed obiectum adaequatum erit natura intellectiva recte operans natura quae bene intellectiva ut male recte vero operationes ut tales. Consequentia patet ex dictis contra [illegible] idem esse finem intrinsecum remotum ac obiectum [illegible] practicis ergo et finis adaequatus intrinsecus logicae non sunt solae operationes rectae sed natura intellectiva recte operans ipsa enim erit obiectum adaequatum logicae probandum igitur solum restat antecedens quod sic probatur. logica aperit operationes rectas quia sunt bonum et perfectio naturae intellectivae ergo finis eius intrinsecus non sunt solae operationes sed natura intellectiva recte operans consequentia patet quia [illegible] divitias Petrus quia sunt bonae Petro non habet pro fine solas divitias sed Petrum divitem ergo si logica [illegible] operationes quia sunt bonum et perfectio naturae intellectivae habet pro fine non solas operationes rectas sed naturam intellectivam recte operantem. antecedens probatur solae operationes rectae secundum se praescindendo a perfectione quam afferunt intellectui nullam habent bonitatem ex oppositis enim ipse [illegible] non habet nisi bonitatem respectivam ergo solum sunt alteri bonae non nisi intellectui ergo ut bonum et perfectio intellectus operantis a logica

secundo. finis logicae est satiare appetitum quem habet natura intellectualis recte intelligendi et veritatem acquirendi [illegible] felicitate sola autem operationes rectae non satiant appetitum naturae intellectualis neque eam feliciant appetitus enim [illegible] satiatus et felicitas naturae intellectualis est ipsa recte intelligens enim. essent operationes rectae et non in natura intellectuali ipsa adhuc [illegible] nec esset felix ergo natura intellectiva recte operans et non solae operationes sunt finis intrinsecus et adaequatus logicae 3o quia totum hoc conceptum natura intellectiva recte intelligens est obiectum maxime expetibile a natura rationali et finis quem ipsa ponit [illegible]

cum sit

ura est cum multa perficiens quam ars ipse recte in progressionis ergo cum natura voluit providere nobis media ad aquirendum talem finem sicut plura media providit nobis ad acquirendos fines [illegible] principales quales sunt omnes artes quae sub media ordinantur ad fines multo inferiores ut [illegible] pictura medicina et [illegible] media ex natura sua ordinata ad acquirendum talem finem sunt praecepta logicae quae si recte observentur infallibiliter conducunt ad talem finem ergo natura illativa est finis intrinsecus talium praeceptorum et consequenter [illegible] logicae quia ab illis praeceptis non distinguitur

Probatur 2° quia iuxta aliarum artium hoc modo [illegible] non habet pro obiecto materiali figuram et pro formali rectam [illegible] figurae sed pro materiali marmor seu lignum in quod introducit figuram rectam ut formam pictura non habet pro obiecto materiali imaginem et pro formali eius rectitudinem sed pro materiali colores et pro formali [illegible] rectam dispositionem ad repraesentandum aliquid item medicina non habet pro obiecto materiali temperamentum et pro formali bonitatem temperamenti sed hominem pro materiali et pro formali bonum temperamentum quod introducit in hominem et omnes aliae artes habitus q. practici de quibus constat habent pro obiecto materiali materiam illam seu subiectum in quod [illegible] introducunt formam aliquam rectam ut [illegible] ergo si a nobis debemus colligere ingenium [illegible] [illegible] inferre ea quae sunt incontroversa debemus dicere logicam etiam habere pro obiecto materiali id in quod introducit formam aliquam rectam circa quam faciendam elaborat sed huiusmodi est natura illativa in quam introducuntur operationes rectae quas logica facit et non ipsae met operationes in quas nulla introducitur forma a logica ergo natura illativa et non operationes erunt obiectum materiale logicae

Dices magna est disparitas inter praedictas artes et logicam quia in illis artes sunt factivae seu relinquentes opus post se seu post suam operationem qualis est [illegible] cuius opus restat transacta operatione artis [illegible]

cruso at uero logica est ars actiua que nullum opus post suam operationem relinquit. Sed contra est quia scientia moralis est actiua et non relinquit opus post se et in [illegible] pro obiecto materiali hominem et pro formali operationes hominum seu felicitatem ut habetur ex Donato Acciarolo, Conimbricensibus, Iauello, Alberto et Riuo Gosbeil et aliis cum diuo Thoma in [illegible] apud Rainaudum in prologo scientiae moralis parafrasi 2° a° 10°. Contra est 2° quia hoc ipsum ego quaero cur in artibus factiuis subiectum ipsum in quo artes operantur assignatur pro obiecto materiali non autem in artibus actiuis nullam certe rationem assignare poterunt Aduersarii.

Probatur 3° obiectum materiale logicae unitum operationes non recte uel recte neutrum dici potest ergo operationes non sunt obiectum materiale logicae maior probatur non enim potest dici operationes non rectas esse obiectum materiale logicae quia enim non possunt a logica rectificari [illegible] enim non rectitudinem identificatam cum ex se et essentialiter male repraesentant obiecta quae non possunt fieri bene repraesentantes et recte cum non possint propria essentia spoliari et aliam induere unde sicut unio albi non potest fieri unio nigri ita haec operatio non recta seu non recte repraesentans obiectum potest fieri recte repraesentans cum ex se et essentialiter sit mala repraesentatio obiecti operationes igitur non recte non possunt esse obiectum materiale logicae quod autem neque recte probatur quia illud est obiectum materiale artis quod ex se rude est et imperfectum nec habet illam rectitudinem et perfectionem quam expectat a parte sed operationes recte habent ex se rectitudinem nec illam expectant a logica cum sine logica sine non semper sint rectae ergo non possunt esse materiale illius maior patet quia si daretur aliquod perfectum et rectum nihil remanet arti operandum circa illud omnis enim ars elaborat circa obiectum materiale ut illud aliquo modo perficiat et in eo introducat aliquid quod non haberet sine arte cum

uero

vero invenit iam habere id quod ipsa intendit introducere nihil ei
remanet operandum circa illud neque tale subiectum arte indiget
ergo non potest esse obiectum materiale illius ergo obiectum materiale artis debet
esse aliquid rude et imperfectum quod ex se non habeat illam perfectionem
adquam introducendam inventa est ars minor patet quia rectitudo
est identificata cum operibus rectis et illis essentialis ita ut implicet non
esse rectas consequenter igitur negari non potest

Dices operationes in communi non sunt rectae neque
non rectae sed ex se indifferentes ad habendam vel non habendam recti-
tudinem et tunc expetunt a logica ergo operationes in communi possunt
esse obiectum materiale logicae. Sed contra est quia istae operationes in communi non
dantur nec possunt dari et sunt chimericae, ut diximus in quaestione de universali sed
omnes operationes reales vel sunt rectae vel non rectae illae quae sunt rectae essenti-
aliter sunt rectae nec earum rectitudo dependebit a logica cum sit essentialis
earum differentia quae vero sunt non rectae non possunt fieri rectae cum
essentialiter sint non rectae ergo nulla operatio realis potest petere suam
rectitudinem a logica; intellectus quidem seu natura intellectualis quae ex se
indifferens ad habendas vel non habendas operationes rectas ergo natura ad
illam naturam potest a logica expetere operationes rectas quibus perficiatur ergo
poterit esse obiectum materiale logicae

Dices 2° sufficit ad hoc ut operatio sit obiectum
materiale logicae quod possit abstracte considerari cognitione confusa sub ratione operis
et non sub ratione recte et deinde eadem operatio possit cognosci cognitione clara
et recta ita ut obiectum materiale logicae sit operatio non realiter sed intentionaliter
et secundum rationem praecisa a rectitudine. Sed contra est quia licet possit concipi ope-
ratio cognitione confusa praescindendo ab ea subtiliter rectitudinem in ipsis
operationibus realiter habet rectitudinem ergo illud non expetit ab arte
et sic nihil remanet arti operandum in tali opere; sicut si daretur
marmor realiter identificatum cum figura recta licet possit concipi
cognitione

cognitione confusa considerante ipsum ut marmor et non ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ars circa illud nihil posset operari. Contra
est 2° quia hoc modo logica non alio modo diceret facere operationes
rectas nisi eas ante cognitam cognitione obscuram et confusa non ut rectas
considerando cognitione clara ut rectas. Et si quis dicat non hoc modo
logica non operaretur circa suum obiectum materiale sed tantum elaboraret
in cognoscenda rectitudine quam ex se habet et sic non tam esset habitus
practicus, quam speculativus.

Dices 3° logica non facit operationes faciendo
ut intellectus ex omnibus operationibus [illegible] possibilibus quas potest facere
relinquat non rectas et faciat rectas. Sed contra est quia hoc modo semper
opus ad quod faciendum diriguntur praecepta logica non essent operationes
recte sed intellectus eligens operationes rectas et relinquens non rectas et sic
intellectus et non ipse operationes essent obiectum materiale logicae. Logica enim hoc
modo non tenderet introducere rectitudinem in operationes quae illam ex
se habent sed introducere ipsas operationes in intellectum. Illud enim est obiectum
materiale artis quod ab arte habet aliquam rectitudinem et perfectionem quam
ex se non habet sed intellectus haberet a logica operationes rectas quas ex se non
haberet sine logica et ipse operationes non a logica haberent rectitudinem sed
ex se ergo intellectus et non operationes erunt obiectum materiale logicae. Confirmatur
obiectum materiale debet habere ab arte aliquid quod ex se non haberet sed intellectus
et non operationes habent a logica aliquid quod ex se non habent ergo etc. maior
patet minor probatur nam assignari non potest quid habeant a logica operationes
quod ex se non habent intellectus autem habet a logica ipsas operationes rectas et sine
logica ipsas non habet sed non rectas ergo intellectus et non operationes
erunt obiectum materiale logicae.

Dices operationes recte habent a logica existen-
tiam sed contra est quia hoc modo possibilibus operationibus erit obiectum
materiale logicae et existentia facta. Et si quis dicat tam materiale quam

fate

scientiae deberet esse existens aliter diceret obiectum materiale mechanicae esse possibilitatem figurae et scientiae existentiam ipsius figurae et sic de aliis quod a nullo sanae mentis conceditur ratio a priori est quia existentia non perficit possibilitatem neq. addit rei possibili perfectionem sed tantum facit ut ipsa perfectio quam res ex se habebant possibiliter actu existat unde non poterat possibilitas esse obiectum materiale quod debet esse perfectibile ab arte et existentia scientiae quod debet esse aliquo modo perfectivum obiecti materialis

Ex quibus colligitur male a non nullis dici obiectum materiale logicae esse gymnasi [illegible] aliud physicum quod distinguitur realiter ab obiecto scientiae qualis est natura intellectiva quod ipse regit operationes et obiectum scientiae est aliud metaphysicum quod non distinguitur realiter sed tantum formaliter ab obiecto scientiae et hoc dicunt esse ipsas operationes quae formaliter distinguuntur a rectitudine quae est obiectum scientiae. Patet quod metaphysica et logica perficiuntur. Contra: obiectum materiale habitus practici et artis debet esse realiter distinctum ab obiecto scientiae aliter identificatur cum illo non expectat ipsum ab arte sed habet esse

Colligitur 2° falsam esse ubiquorum sententiam asserentium obiectum materiale logicae esse modum sciendi nam nomine modi sciendi vel venit syllogismus demonstrativus vel omnis syllogismus et argumentatio vel quaecumque oratio manifestativa ignoti sive sit argumentatio sive definitio sive divisio et semper modus sciendi in omnibus his significationibus est operatio intellectus sed haec non potest esse obiectum materiale logicae ergo modus sciendi non potest esse obiectum materiale logicae

Colligitur ultimo obiectum materiale logicae esse naturam intellectivam haec enim logica intendit perficere et in hanc introducere suam formam sine qua remanet imperfecta. Dixi naturam intellectivam et non solum intellectum esse obiectum materiale logicae nam in omnibus artibus illud dicitur obiectum materiale quod denominatur a forma

ut non illud

et non illud solum in quo incipit et non primo ipsa forma a[..] omnibus [..] recti natura intellectiva directe operans et non solum intellectus [..] recti [..] operationes rectas nam sicut non sola quantitas [..] materia [..] in qua immediate [..] figura recta sed totum marmor [..] denominatur recte figuratum est obiectum math[ematic]ae [..], ita obiectum logicae est natura intellectiva quae denominatur recte operans et non solus intellectus in quo immediate recipiuntur operationes rectae.

Sectio Quinta Soluuntur Obiectiones Adversariorum.

Obiicies 1° in scientiis speculativis obiectum math[ematic]ae est identificatum cum [..] ergo etiam in scientiis practicis. Nego consequentiam quia in scientiis speculativis obiectum [..] est ratio illa per quam aliquid, quod est obiectum math[ematic]ae, amentia considerat[..] talis autem ratio si est identificata cum obiecto math[ematic]ae omnibus redderet [..] ab ea scientia considerabile quam si esset distincta et sic optime [..] identificari cum math[ematic]ae at vero in scientiis practicis obiectum [..] est illa forma quae introduci debet in math[ematic]ae et illud perficere talis autem forma debet esse distincta et non identificata aliter non introduceretur ab arte nec ars aliquid novi [..] pararetur.

Obiicies 2° obiectum adaequatum artis est id quod fit et operatur ab arte sed [..] operationes recti fiunt a logica ergo hae solum sunt obiectum adaequatum logicae. Nego minorem id. n. quod fit a logica est natura intellectiva recte operans et non solae operationes rectae sicut ab igne fit calidum et non solus calor, a [..] non fit sola figura recta sed totum seu marmor recte figuratum.

Obiicies 3° omnes scientiae non solum speculativae sed etiam practicae imo et omnes artes ordinantur ad perficiendum intellectum

intellectum per naturam intellectivam et sic non habet illam pro obiecto ergo
neque logica habet pro obiecto naturam intellectivam, et ab illa perficienda
ordinatur Distinguo ant. omnes scientiae ordinantur ad perficiendum
naturam intellectivam tanquam subiectum in quo ipsae sunt scientiae et artes
subiectantur ~~[struck]~~ concedo tanquam obiectum nego ant. et cons. omnes
n. scientiae et artes cum sint habitus intellectuales ordinantur ad perfici-
endum intellectum in quo subiectantur illumque perficiunt saltem per se ipsas
tanquam formas accidentales, essentialiter a natura ordinatas ad perfectionem
subiecti omne n. accidens intenditur a natura ad perfectionem subiecti cui
quo subiectatur perficere autem hoc modo intellectum non est proprium ipsius
logicae sed commune ipsi et omnibus aliis scientiis et artibus neque ex cons.
logica hoc modo perficiat intellectum deducitur intellectum esse obiectum mate.
logicae sicut nec deducitur esse obiectum aliarum scientiarum alio modo
sibi peculiari logica perficit intellectum, introducendo in eum formam aliquid
artificiosam ~~[struck]~~ scilicet opus recte aliquas efficiendas via eius dirigun-
tur praecepta et quibus intellectus ut obiectum mate. ergo perficitur a solo
solius logicae proprium est a nulla n. alia scientia hoc modo perficitur intellectus
omnes n. aliae scientiae si sunt speculativae et per se ipsas saltem perficiunt
intellectum, habent tamen pro obiecto veritates illas quas speculantur; et si sunt
practicae habent pro obiecto mate. illud in quo introducunt formam illud
ad quam efficiendam ordinantur logica autem perficit intellectum saltem
per se ipsam ut sunt subiectum et etiam perficit illud ut obiectum mate.
introducendo in ipsum opus recte. itaque intellectus est subiectum omnium
scientiarum et artium et obiectum mate. solius logicae

Obiicies 4° illud est obiectum mate. alicuius
artis supra quod cadunt praecepta illius artis sed praecepta logicae nullo modo
cadunt supra naturam intellectivam ergo naturam intellectivam non est
obiectum mate. logicae Retorqueo argumentum praecepta statuariae non
cadunt supra marmor sed supra figuram rectam ergo marmor non est

obiectum

obiectum motu naturale. Dicendum respondendo posset in primis negari
ut praecepta non cadere debent supra id quod debet fieri cum autem
solum obiectum factum denuo debeat fieri et non mutatum quod supponitur
factum ab arte et solum est perficiendum per facta praecepta supra
facta et non supra mutata cadere debent dato tamen maiori posset negari
et dicere quod praecepta logica recte explicata cadunt supra naturam
intellectualem cum in logica dicit: definitio debet explicare genus
et differentiam divisio debet dividere totum in partes aequales sensus
est verus est definiens debet efficere cognitionem repraesentantem
genus et differentiam dividens debet facere divisionem dividen-
tem totum in partes aequales et sic de aliis. nec hoc gratis dicitur et sine
fundamento nam in super ad hoc dicendum cum auctoritate Aristotelis qui
saepe hoc modo tradit praecepta, cum ratione quia logica non docet
quomodo operatio ex non recta fiat recta cum hoc impossibile sit ut
diximus sed quomodo intellectus ex omnibus operibus eligat rectas ergo supra
ipsum intellectum qui debet eligere debent cadere praecepta

Obicies 5° omnes aliae habitus practici omnesque
artes non intendunt perfectionem operantis sed operis ergo neque logica intendit
perfectionem intellectus sed operationis eius. Atque consequentia in aliis artibus opus
est distinctum ab opere ab illis intento at vero opus intentum a logica non est
distinctum ab operante, idem quod intendit facere logica est intellectus recte operans in
materia omnium scientiarum ideoque duplicem habet rationem operantis scilicet et
operis artificis et artificiati ut operans praecise non est obiectum ut autem simul
est opus a logica intentum est eius obiectum

Obicies 6° si natura intellectiva esset obiectum
materiale logicae sequeretur quod charta in qua recipitur scriptura esset obiectum
materiale artis scribendi aer esset obiectum musicae in quo recipitur sonus
pictura tabula nauticae navis artis medicinae animus ... sed
haec omnia sunt falsa et contra communem sensum ergo et ...

Nego

Nego consequentiam nam licet .n. obiectum artis scribendi non esse cartam sed atramentum caracteribus figuratum ubi .n. atramentum non recipitur ut in carta ut in rudibus (cum ipsum sit substantia et una substantia completa et una substantia completa non recipiatur in alia) sed superficialiter in carta. idem dico de pictura cuius obiectum materiale non est colores recte dispositi et non tabula [illegible] distrahuntur si vero caratores vel imago et formentur ipso in ligno vel in marmore vel in cera obiectum materiale erit marmor vel lignum vel cera formale vero figura quia tunc caratores in eo et formati recipiuntur in ligno etc. sunt .n. accidens et non substantia de musica dico eius obiectum esse hominem ut recte moveat linguam quantum ad [illegible] etc. [illegible] numerosa vox requiritur solus musicus esse .n. bonum musicum est habere [illegible] bene [illegible] instrumenta vocis quae [illegible] natura [illegible] de natura dico eius obiectum esse [illegible] ut bene [illegible] de arte [illegible] denique esse [illegible] ut bene [illegible]

Instabis obiectum musices est [illegible] est sonus ergo non est homo recte movens instrumenta vocis. Nego antecedens nam sonus cum non sit [illegible] regulabilis non potest esse eius obiectum materiale vel .n. [illegible] est vel non si secundum non potest [illegible] quia est [illegible] et essentialiter [illegible] ut dixi in [illegible] istis

Urgebis finis ad quem inventa est musica est sonus ergo obiectum musices est sonus. Distinguo antecedens finis intrinsecus [illegible] est sonus nego finis extrinsecus concedo [illegible] et nego consequentiam finis .n. intrinsecus huius artis est homo recte movens instrumenta vocis extrinsecus vero sonus quia [illegible] ordinatur huius finis intrinsecus [illegible] est [illegible] extrinsecus vero est [illegible] sonus potest dici finis musicae non musicus

Urgebis iterum si daretur homo recte movens linguam et non daretur sonus musica non esset completa ergo finis eius [illegible] est sonus. Nego antecedens [illegible] esset .n. completa [illegible] non tamen haberet suum opus perfectum

perfectum neque satisfactoria esse contenta si haberet formam et non haberet directio[?] [illegible]

Replicabis hoc modo dicam obiectum picturae esse hominem recte moventem penicillum, similiter esse hominem recte utentem malleo et [illegible] et similiter aliarum artium esse hominem recte utentem instrumentis necessariis ad opus efficiendum sed hoc est falsum ergo et id unde sequitur. Nego sequelam maioris. finis enim intrinsecus et opus intentum ab his artibus non est homo recte utens instrumentis sed ipsa opera ad quae efficienda talia instrumenta tractantur et ratio est quia non homo sed alia materia per formam artificialem ab his artibus factam perficitur

Obiicies 7° in habitibus practicis principium exequutivum praecedit et obiectum materiale proximum et immediatum dirigunt[?] ergo etiam in logica, ergo natura intellectiva quae est principium exequutivum [illegible] obiectum materiale logicae. Nego similiter quia non in omnibus habitibus practicis principium exequutivum est distinctum ab obiecto materiali proximo ut patet in musica [illegible] idem est principium exequutivum ac obiectum materiale proximum [illegible] in philosophia morali et ratio est quia non semper opus ab habitu practico intentum est distinctum a principio exequutivo neque in hoc est ullum absurdum.

Obiicies 8° nullus praecipiens[?] naturae intellectivae considerat logica ergo natura intellectiva non est obiectum materiale logicae. Nego consequentiam, probo scientiae speculativae multa probant et considerant de suo obiecto materiali sed logica nihil considerat de natura intellectiva ergo natura intellectiva non est obiectum materiale logicae. Distinguo antecedens scientiae speculativae multa probant de suo obiecto materiali concedo scientiae practicae nego maiorem et concessa minori nego consequentiam scientia enim practica non curat proprie notitiam obiecti materialis cum eius finis non sit scire sed operari satis ergo est eam notitiam sui obiecti quanta ad exequendum eius finem

necessaria

[illegible] a [illegible] quedam rursus [illegible] marmoris

bilis, quod habitus practici qui introducunt

suam formam in subiectum seu materiam non solum docent quomodo forma illa artificiata introducenda est in materiam sed etiam disponunt et preparant materiam ad formam recipiendam sed logica nullo modo disponit et preparat naturam intellectivam ad recipiendas operationes rectas ergo nullo modo est eius obiectum matẽ. Miror adversarios obiicere nobis hoc argumentum cum id quod assignant ipsi pro obiecto matẽ logice nullo modo ab ea disponatur et preparetur. Dicant enim quomodo logica disponit res ad hoc ut ipsis applicetur forma logica que sunt operationes recte quomodo disponit ipsas ad recipiendas ad recipiendam [illegible] recte. R.º distinguendo maiorem habitus practici preparant et disponunt materiam quando materia ipsa non est proxime et complete potens ad recipiendam formam concedo quando materia ipsa est proxime et complete potens ad recipiendum formam nego maiorem et concessa minori nego consequentiam cum enim intellectus ex se sit proxime potens completa ad recipiendas operationes rectas non debent disponi et preparari a logica ad eas recipiendas sic etiam [illegible] nullo modo preparat pueros ad recipiendum [illegible] rectum sed solum eos dirigit per sua precepta ad [illegible] rectum

Sectio Sexta. Quenam Natura Intellectiva sit Obiectum Materiale Logice

Hominem esse obiectum matẽ logice certum est nam si aliqua natura intellectiva perfectibilis est per operationes rectas maxime est homo qui sine logica valde imperfectus est in operando. Dubitatur autem primo de anima separata an sit obiectum matẽ logice et R.º affirmative anima enim etiam in statu separationis est perfectibilis per operationes rectas suas ex

directione

directione logica quam vel habitus incorporeus potest recipere etiam separatum a corpore ergo est obiectum mate logice

Dubitatur 2° an natura intellectiva angelica sit etiam obiectum mate logice. R° affirmative quia intellectus Angelicus est etiam perfectibilis per operationes rectas factas ex directione logica. in Angelis n. sicut habentur scientia mathematica phisica et cetere ita etiam et logica quo docetur definire dividere et argumentari discurrere de rebus quas evidenter non cognoscit cum circa has possit decipi ergo indiget directione logica ne erret in cognoscendo ergo est perfectibilis per operationes rectas factas ex directione logica ergo est obiectum mate logice

Dubitatur 3° an humanitas Christi Domini perficiatur a logica nequam obiectum mate. R° affirmative cum divo Augustino libro p° contra Cresconium. ubi docet Christum Dominum usum fuisse dialectica, nec eam existimari malam artem ut obiciebat Cresconius. ratio est quia intellectus Christi Domini est perfectibilis per operationes rectas factas ex directione logica cum perfectissime sciverit omnia precepta logica eisque conformes fecerit suas operationes ergo est obiectum mate logice

Dices Christus Dominus non potuit discurrere ergo non potuit esse obiectum male logice. Imprimis posset negari ans communiter. ut docent theologi Christum Dominum discurrisse in multis que de novo discebat per cognitionem experimentalem ita Suarez disp. 29 de incarnatione n° 4° citans pro se divum Thomam et thomistas communiter contra Christum Dominum etiam discurrisse in iis que sciebat per scientiam ~~infusam~~ Dato tamen ant. posset negari conseq.a quia licet Christus Dominus non potuerit discurrere potuit tamen iudicare et dirigi a preceptis logicis ad recte iudicandum definiendum dividendum et per has operationes rectas perficit a logica que est perfectiva intellectus quatenus perfectibilis etc.

Dices 2° Christus dominus non potuit errare ergo

non potuit

non potuit esse obiectum male logice. Dico in primis negari ant. cum multis
apud Suarez Thomo 1o in 3am partem quae[stione] 9 articulo 1o sectione 3a
et aliis ut Vasquez Lugo quos citat et sequitur Arriaga disp. 40 de in-
carnatione sectione 4a subsectione 3a qui putant saltem de potentia Dei
absolutum non repugnare in Christo Domino aperte falsum et errorem
quia nulla est assignabilis phisica repugnantia ut concedit ipse Suarez
licet contrarium defendat neque hoc est contra aliquam virtutem moralem
neque contra sapientiam aut aliud attributum quibus Deus permitteret talem
errorem in assumpta humanitate sicut enim non repugnat Deum in assumpta
humanitate pati et mori ita neque repugnat errare aut falsum materialiter
proferre cum error non sit malum morale sed phisicum tantum cum
ergo plura mala phisica permiserit in assumpta humanitate, cur non
etiam errorem neque dicas hoc esse contra auctoritatem aut veracitatem
Dei quia tunc Christus Dominus non loqueretur aut loqueretur auctoritate
Divina sed humana

Re[spondeo] 2o dato autem nego consequentiam probus logica
utique bonum obiectum male ne erret sed Christus Dominus non potuit
errare ergo non potuit esse obiectum male logice. Distinguo maiorem logica
intendit primario obiectum suum male ne erret nego secundario concedo ant.
et nego consequentiam primariam. logica intendit obiectum suum recte operetur
et quia cum recte operatur sequitur necessario ut non erret ideo respicit et
intendit secundario carentiam erroris in suo obiecto quare cum Christus Dominus
semper recte operari, licet non potuerit errare potuit tamen esse obiectum logice
cum in eo habuerit logica finem suum primario intentum

Re[spondeo] 3o distinguendo ant. Christus Dominus
non potuit errare in sensu composito cum unione hypostatica transeat in
sensu diviso nego ant. et consequentiam licet utraque natura in verbo non
subsistentes errare separatae a verbo potuisset errare sicut et ceteri homines
et hoc sufficit ad hoc ut logica potuerit respicere intellectum Christi Domini.

ut a se

ut est sanabilem et insanabilem sicut medicina versatur circa cor- nunquam obiectum quia in tali corpus potest amittere sanitatem et a medicina sanari

Dices 3° Christus Dominus habuit scientiam infusam et nunquam ei assistens ut erraret sed recte operaretur ergo ad recte operandum non dirigebatur a logica ergo non potuit esse obiectum logicae. Concesso antecedente nego consequentiam et secundam consequentiam. Ratio est quia Christus Dominus operatus fuerit recte tum ex scientia infusa tum ex acquisita et directione verbi non sequitur quod etiam bene fuerit ex directione logica nam ex eo quod unus effectus sufficienter habeatur ab aliqua causa non sequitur quod etiam fieri non possit ab alia ut [illegible] potest amari tum ob sanitatem tum ob dulcedinem nunquam ob aliud motiva adequata et ego possum dirigi ad eandem mansionem tum a Petro tum a Paulo cum uterque docet viam quo pervenitur ad mansionem sic etiam Christus Dominus dirigebatur ad recte operandum tum a verbo tum a scientia infusa tum a praeceptis logicis imo potest dici quod verbo mediantibus praeceptis logicis dirigebatur

Dubitatur deinde 4° an natura intellectiva divina sit obiectum materiale logicae. Respondeo cum communi negative quia intellectus divinus essentialiter ex se et independenter a logica est recte operans ergo non potest esse obiectum materiale logicae. Antecedens probatur cum intellectus divinus sit prima regula veritatis et rectitudinis sicut voluntas divina est prima regula bonitatis ergo ex se et independenter a quacumque alia regula et directione est recte operans. Consequentia probatur quia ut diximus obiectum materiale artis debet esse ex se rude et imperfectum et non habens illam perfectionem quam expectat ab arte aliter ars circa illud non versaretur quod operaretur neque quod [illegible] ducatur ad ipsum perficiendum sed intellectus divinus cum ex se et essentialiter sit recte operans non est huiusmodi ergo non potest esse obiectum materiale logicae. Confirmatur homines natura sua essent essentialiter et ex se

recte

recte operantes et intelligentis non esset ars logica cum ei nihil esset operandum circa aliud obiectum sicut si via marmora aut ligna esse et essentialiter essent recte figurata non esset ars statuaria et similiter non daretur ars directiva intellectus ad intelligendum quia intellectus ex se et essentialiter est infallibilis sed ad recte intelligendum ipse non fuit ex se essentialiter et ratio est quia ars et dictamen practicum semper versantur circa aliquid quod potest esse et non esse ut patet inductione facta per omnes artes quae ad hoc inventae sunt ut per ipsas fiat aliquid quod sine ipsis non esset cum ipse non haberent [illegible] bonitatem illam ergo si intellectus divinus essentialiter et ex se est recte operans non est obiectum materiale logicae neque datur logica quae dirigens ad recte operandum.

Dices in Deo datur logica divina ergo intellectus divinus est obiectum materiale logicae divinae. Distinguo antecedens in Deo datur logica divina quae sit dictamen practicum nego quae sit speculativa concedo antecedens et distinguo consequens intellectus divinus est obiectum logicae divinae practicae nego speculativae concedo ~~ans~~ consequentiam in Deo enim non datur logica quae sit dictamen practicum hoc est ordinatum ad producendum aliquid nam intellectus divinus ex se et essentialiter est recte operans independenter a quibuscumque arte cognoscit suas operationes esse rectas ex se non propter conformitatem quam habeant cum aliqua regula cum ipsemet sint sibi regula omnium rectarum. et intelligat obiecta sicut debent intelligi quae cognitio potest appellari logica speculativa cum versetur circa directiones intellectionis eas tantum contemplando non vero intellectum divinum dirigendo ad eas producendas unde absolute non debet dici logica cum nomine logicae non veniat dictamen speculativum sed practicum quo intellectus dirigitur ad recte operandum. atque in intellectu divino non dantur proprie praecepta recte intelligendi quia cognitio qua Deus cognoscit suas operationes esse rectas non dicit Deus ita mihi intelligendum est sed ita mihi intelligendum erat sicut artifex considerans opus recte factum non dicit hoc opus ita faciendum est sed ita

faciendum

dirigendum erat sicut factum

Instabis possumus dicere quod intellectus divinus et recte operans non esset nisi ex directione logicae Divinae ergo possumus dicere quod sit obiectum materiale logicae divinae. Nego antecedens quia hanc logicam etiam admittimus interea subsequentem ad operationes rectas Dei et ipsas antequam supponit tamquam suum obiectum non quidem tempore sed natura ideoque non potest eas dirigere, quia semper directivum antecedit id quod dirigit

Urgebis possumus dicere quod ante ad ipsas operationes Divinas intelligamus intellectus Divinus directus a logica Divina qui praescribens regulas recte operandi ergo possumus dicere quod Deus a logica divina dirigatur ad recte intelligendum. Nego antecedens nam dum intelligo intellectum divinum, debeo intelligere illum ut habentem omnem possibilem perfectionem in genere intellectus perfectio autem intellectus est esse recte operans ideoque debeo semper intelligere intellectum divinum ut recte operantem et non possum in aliquo priori intelligere ipsum sine rectis operationibus

Dices 2° intellectus Christi Domini est obiectum logicae ergo etiam intellectus divinus. Nego consequentiam quia intellectus Christi Domini non est essentialiter recte operans sicut intellectus Divinus ideoque ille est perfectibilis et dirigibilis a logica non autem hic

Dices 3° sufficit ad hoc ut intellectus divinus sit obiectum materiale logicae quod sit talis ut si esset essentialiter non esset recte operans posset a logica dirigi ad recte operandum ergo intellectus divinus potest esse obiectum materiale logicae ~~quandoquidem~~ Nego antecedens quia hoc modo etiam operationes rectae intellectus possent esse obiectum materiale quia si essentialiter ut recte non essent rectae possent a logica rectificari imo et quaecumque essent obiectum logicae et consequenter si esset capax perfectionis logicae posset ab illa perfici

Instabis

[illegible] istis [illegible] sanum est obiectum
medicinae quia licet non esset sanum posset illud sanari ergo etiam si intellectus
humanus esset essentialiter sic recte operans posset esse obiectum logicae
ex [illegible] logica posset illud dirigere ut [illegible] quo non esset essentialiter et
esse recte operans. Nego consequentiam quia non ea ratione solum corpus sanum
est obiectum medicinae, sed etiam quia potest non esse sanum et sic posset
respici ut sanabile a medicina; intellectus autem divinus non potest non esse
recte operans ideoque non est a logica dirigibilis

Sectio Septima De Obiecto Formali Logicae

Dictum est obiectum materiale logicae esse naturam intellectualem necessario requiri ut operans; intellectus esse obiectum [illegible] quia his perficitur natura intellectualis tanquam forma a logica introducta solum remanet inquirendum quaenam operis sint obiectum formale logicae.

Dico 1º obiectum formale logicae non esse operis [illegible] per modum ideae seu exemplaris quae a regulis ipsius ad recte operandum. Contra nonnullos qui putant convenienter existere quasdam ideas seu exemplaria operum rectorum iuxta regulas logicas ut definitionem divisionem atque argumentationem rectam. Et ad hoc ut intellectus dum vult operari eas respiciat et ad earum similitudinem faciat omnes suas operationes quemadmodum [illegible] edificare domum facit sibi in mente vel in tabula domum idealem, deinde edificat ad eam respiciens ad eius similitudinem faciat domum talis igitur operis directiva per modum ideae non est obiectum formale logicae. Ratio est quia logica non dat praecepta ad formandas ideas operum rectorum sed ad faciendas ipsas operationes rectas ut patet ergo obiectum formale quod ipsa intendit facere non sunt ideae operationum rectarum circa quas omnia praecepta artis tendunt

artes tendunt ad [illegible] obiectum scientiae per se [illegible] Confir-
matur obiectum scientiae est illa forma recta quae fit a logica ad qual. in-
dum unum obiectum multi sed nullae ideae et ideae non sunt sed simul
cum intellectu ~~[illegible]~~ et habitu logicae concurrunt ad has nullas
operationes quae sunt obiectum scientiae ergo nullae ideae non sunt obiectum scientiae
logicae Confirmatur 2° logica etiam non relinquens opus post se ergo non
ponit [illegible] pro obiecto ideam, quae est quid permanens aliter non [illegible]
remaneret idea

Dices Aristoteles [illegible] affert ideas syllogismorum
ergo nullae ideae sunt obiectum scientiae logicae. R° Aristoteles afferre ideas syllogismorum
ut clarius explicet sua praecepta ad syllogismum pertinentia, et non quia ad
obiectum logicae pertineant aut necessario ad faciendos syllogismos requirantur
[illegible] concesso vel [illegible] ante nego consequentiam

Dices 2° nullae ideae sunt operationes intellectus rectae
ergo sunt obiectum scientiae logicae Concesso ante distinguo consequens sunt obiectum
scientiae logicae ut ideae sunt nego ut operationes rectae concedo consequentiam

Dico 2° operationes intellectus ut dirigibiles seu
ut capaces directionis non esse obiectum scientiae logicae nulla enim datur operatio
dirigibilis seu rectificabilis a logica nam quaelibet operatio vel recta est
vel non recta recta per se et essentialiter est recta similiter non recta per se
et essentialiter est non recta ergo nulla datur operatio dirigibilis a logica
quae non intendit inducere rectitudinem in operationes, sed tantum facere ut
intellectus ex omnibus operationibus possibilibus faciat rectas relinquendo pravas

Dico 3° obiectum scientiae logicae non
esse operationes ut dirigendas seu ut faciendas rectas habitus enim practici non
respiciunt opus ut obiectum, ut absolute existens in aliqua differentia temporis
sed praescindendo ab existentia absoluta, sed tantum respiciunt illud ut
conditionate existens et dant praecepta ad illud faciendum cum quo [illegible]
dum esset unde etiam a [illegible] ergo neque logica nec ullum [illegible]

operativum

omnia s. tertium mihi aperit in me restare logica habitualis etiam et artes multorum cum in iis qui nunquam eas exercent ut desuper in Christo Domino fuerunt multae artes infusae tempore nullo agentes deficiunt a Christi

Dico 4.° obiectum formale logicae esse operationes rectas tum quia haec sunt forma quam logica intendit introducere in naturam intellectum et per eas ipsam perficere, tum quia omnia praecepta logica sunt de operationibus rectis. non nego in operationes etiam pravas esse obiectum secundarium et minus principale logicae seu obiectum fugae non prosecutionis quatenus logica docendo quomodo debeant fieri operationes rectae docet etiam quomodo debeant vitari non rectae ideoque omnia praecepta logica negativa versantur circa operationes pravas fugiendas et haec praecepta sunt pars minus principalis logicae contrariorum n. eadem est disciplina ut dicitur communiter unde logica agens de operationibus rectis debet etiam agere de non rectis sicut philosophia moralis agens de virtutibus agit etiam de vitiis oppositis obiectum igitur prosecutionis logicae sunt operationes intellectus rectae obiectum vero fugae sunt operationes non rectae. remanet autem adhuc inquirendum quae et quot operationes rectae sint obiectum formale logicae, in quo praetermissis auctorum varietatibus quia in variis habentur opiniones

Dico 5.° omnes tres operationes intellectus rectas esse obiectum formale logicae ita docent D. Thomas, Egidius, Averroes, Caietanus, Arriaga et alii communiter apud Giattinum quaest. 1.a logicae articulo 5.° et probatur plura praecepta logica versantur non solum circa secundam et tertiam operationem sed etiam circa primam ergo non solum secunda et tertia operatio sunt obiectum formale logicae sed etiam prima consequens patet quia id de quo faciendo dantur ab arte praecepta est obiectum illius non materiale, sed formale obiectum n. materiale non fit ab arte, sed perficitur ab ipsa, formale ab ea factum antecedens quo ad primam partem patet in summulis n. et in libris logicis plurima praecepta dantur de secunda et tertia operatione, deinde quo ad secundam in logica traduntur praecepta definitionis et cognitionis quae constituunt unitatem, sed haec praecepta versantur circa primam

operatur ergo plura precepta logice notantur circa p^am operationem minor p^r quia definitio est simplex apprehensio sicut est cognitio constitutiva unitas ex eo r^a quod ergo apprehendatur genus et differentiam alicuius rei iam definio illum et ex eo quod plura subiecta ratione communi ad eadem unius confuse apprehendatur cognitio unde ut dicemus. neque dici potest definitionem esse secundam operationem tamen r^a dico homo est animal rationale definitio predicatur de definito et non est integra propositio sed pretium et re. propositionis quod potest esse obiectum p^e operationis quae est plura cum indiuiduum precedit; quia antequam intellectus enunciet homo est animal rationale apprehendit utrumque extremum quod postea per actum iudicij connectit apprehensio autem terminata ad hoc extremum animal rationale clare representat genus et differentiam hominis ergo est exacta definitio hominis.

Ratio autem est quia logica est instituta ut purè et per se omnem perfectionem intellectus in ordine ad representandum obiecta ut sunt in se sed non solum recte iudicare et discurrere est perfectio intellectus sed etiam recte apprehendere ergo logica perfecta precepta non solum debet regulare intellectum ad recte iudicandum et discurrendum sed etiam ad recte apprehendendum ergo non solum iudicium et discursus sed etiam apprehensio est obiectum subiecti logice utrumque consequentia patet maior p^r quia paritate philosophie moralis cuius est curare omnem perfectionem voluntatis in genere moris tum ex ipso logice conceptu nomine. n. logice dicitur ars perfectiva intellectus et huius operatum perfectibilis est minor p^r ex paritate voluntatis cuius est perfectio perfecte operabilis omnis bona malitia ergo etiam omnis recta cognitio siue sit p^a siue secunda siue tertia est perfecte operabilis ad intellectum secundo ex ipso conceptu simplicis apprehensionis recte quae dicit perfectionem sicut simplex apprehensio prava dicit imperfectionem ergo logica perfecta precepta debet intellectum dirigere ad recte apprehendendum.

Obijcies p^o p^a operatio intenditur a logica in ordine ad secundam et tertiam ergo non intenditur per se a logica ergo

ergo non est obiectum attributionis logicae. Dato autem neg. conseq. quia potest aliquid per se intendi et simul ordinari ad aliud ut dispositio sicuti potest idem apti proprie se et propter aliud ut phisica intendit per se cognitionem elementorum et illam ordinat ad cognitionem mixti et ars ferraria per se intendit malleum et simul etiam in ordine ad aliud ergo etiam logica potest intendere et per se et in ordine ad secundam et tertiam 1am operationem quia etiamsi non ordinaretur ad secundam et tertiam adhuc illam apprehendere ut perfectionem rationis quia bene apprehendere etiamsi non iuvaret ad recte iudicandum et discurrendum adhuc esset bonum et perfectio in ratione et consequenter per se appetibile a logica quae omnem perfectionem rationis in ordine ad eius perficiendam obiectum ut sunt ipse per se appeti

Obiicies 3o cum Gistino qui in sua logica quaest. 2a articulo 5o tomi est includenda 1a operatio intellectus ab obiecto logicae et duplicem rectitudinem cognoscit in operibus intellectus 1am dicit esse veritatem secundam dicit esse clariorem dispositionem et coordinationem qua intellectus obiecta clare et ordine suo cognoscit melior enim est, ut ipse ait, cognitio quae cognoscit clare et distincte substantiam corpoream viventem animatam rationem quam cognitio quae cognoscit hominem absque non distinguendo confusa eius gradus vel illos eodem inverso ordine cognoscendo. Ergo, inde ait, unicuique operationi intellectus 1am rectitudinem negat 1ae operationi et ei concedit secundam dicit autem hanc secundam rectitudinem non esse per se expetibilem a logica et sic argumentatur, illud logica per se intendit quo adepto ulterius quiescit et contenta est etiamsi nihil aliud haberet sed acquisita secunda illa rectitudine operationis quae non includat etiam veritatem logica non est contenta ergo secunda illa rectitudo non per se intenditur a logica sed 1a operatio non habet aliam rectitudinem nisi secundam cum ipsa non sit capax veritatis et falsitatis ergo 1a operatio non per se intenditur a logica

Huic argumento posset in primis adversarius negare id quod supponit hic auctor scilicet 1am operationem non esse capacem veritatis

et falsitatis

et fallentis. Dato ergo quod prima operatio non sit capax veritatis [illegible] rigorose negantur non potest quod non possit repraesentare obiecta ut sunt in se non quidem illa affirmando vel negando sed tantum apprehendendo et hoc sufficit ad hoc ut prima operatio sit per se appetibilis a logica quae per se intendit quamcumque perfectionem intellectus quae consistit in repraesentandis obiectis ut sunt in se sive hoc fiat per simplicem apprehensionem sive per iudicium: unde ipsa dat peculiaria praecepta tum de modo apprehendendi obiecta ut sunt in se tum de modo illa iudicandi et ratio est quia recte apprehendere obiecta ut sunt in se est bonum per se appetibile a natura intellectus. nam etiamsi talis apprehensio non iuvaret ad iudicandum adhuc esset bonum intellectus bene apprehendere obiecta ut sunt in se ergo debet assignari aliqua ars quae per se intendat hoc bonum sed nulla alia ars vel scientia practica per se intendit hoc bonum et perfectionem intellectus ergo logica per se intendit hoc bonum et hanc perfectionem unde ipsa dat praecepta de recta apprehensione ad argumentationem in forma. distinguo minorem habitus secundae rectitudinis quae non includat etiam veritatem propriam secundae operationis logica non est contenta nego quae non includat veritatem communem primae et secundae transeat minor et distinguo consequens illa rectitudo praescindens a veritate propria secundae operationis non per se intenditur a logica nego praescindens a veritate communi primae et secundae transeat consequens et nego minorem supponentem primam operationem non habere veritatem propriam secundae quae consistit in affirmatione et negatione, quamvis habeat aliquam veritatem communem in apprehensione propriam obiecti ut est in se et hanc per se expetitam a logica ut probavimus.

[illegible] logica non est contenta nisi habitu eo quod ubique expetunt praecise sed rectitudo illa primae operationis praescindens a veritate secundae non est id quod ubique a logica expetunt ergo habitu tali rectitudinis logica non est contenta. Nego minorem praecise ex non solum expetunt a logica secundas operationes verum etiam simplicem apprehensionem clare distincte et bene ut in se apprehendentem omnia propria obiectorum et propter hunc solum optime possunt

institutionem

[illegible] ut [illegible] cognita [illegible] est, et proprietates et [illegible]

Urges: illa simplex apprehensio est clara ut sunt res apprehensae obiecta non est necessaria, ergo secunda simplicis apprehensionis praecedens [illegible] necessitate secunda non est id quod a logica expetit scientia. Distinguo antecedens: simplex apprehensionem est necessaria antecedens stricte sumpta concedo, late sumpta nego antecedens et consequentiam; secundae .n. non expetuntur a logica solum ut scientia stricte sumpta, aliter nec quaelibet secunda operatio vera per se intenderetur a logica, cum non quaelibet secunda operatio vera sit scientia stricte sumpta; hoc .n. nomen solum competit cognitioni certae et evidenti rei per causam, non quaelibet autem secunda operatio vera est huiusmodi, per se patet; ergo secundae non expetuntur a logica solum ut scientia stricte sumpta, sed quamlibet cognitionem veram quae late sumpto vocabulo potest dici scientia, et cum dicitur logica facere scientiam sciendi, nomine scientiae sciendi non intelligunt rigorose scientiam sed quaelibet cognitio vera qua intellectus aliquid cognoscit ut est in se.

Obicies 3° dirigere intellectum ad recte apprehendendum pertinet ad scientias particulares, ergo non ad logicam; ergo prima operatio intellectus non est obiectum sive logicae. Nego antecedens; nulla .n. scientia particularis dat regulas et praecepta recte apprehendendi nisi naturam physica.

Obicies 4° partes quae ordinantur ad totum ut per se intendi non possunt, sed prima et secunda operatio ordinantur a logica tanquam partes ad syllogismum ut totum, ergo non possunt per se intendi a logica. Nego consequentiam maiorem, non .n. totum potest per se intendi nisi omnes eius partes per se intendantur, cum totum ab omnibus partibus non distinguatur. Secundo falsa est minor argumenti; prima .n. operatio licet praecedat syllogismum et ad illum aliquo requiratur, non est tamen eius pars, sed tantum secunda et tertia sunt eius partes; syllogismus .n. constat ex tribus [illegible]; item licet secunda operatio sit pars syllogismi, tamen potest per se considerari ut quoddam totum, sicut et domus sit pars urbis, potest tamen per se considerari ut quoddam totum. Ad argumentum vero tertia operatio est illa quae solitarie sumpta esse non possit; ex hoc tamen non

sequeretur

requiritur ergo quod per se non intendatur a logica

Secunda operatio abstracte ut compar consideratur ut pars syllogismi ergo non potest considerari ut quoddam totum transeat antecedens nego consequentiam Aristoteles enim ut ostenderet et inveniret fuisse syllogismi semper egit de secunda operatione ut parte syllogismi non enim requiritur ex hoc solum considerari non posse ut opus artificiosum de se pertinet antecedens quia multa reperit etiam de quibus egit Aristoteles in organo praesentia in ordine ad syllogismum partes illius considerasse

Singulis partes orationis non sunt obiectum per se intentum ergo neque partes syllogismi sunt obiectum per se logicae Distinguo antecedens partes orationis non sunt obiectum per se totale singularis concedo non sunt obiectum per se ut partiale nego antecedens et eodem modo distinguo consequens partes syllogismi non sunt obiectum totale logicae concedo partiale nego consequentiam imo et ipse syllogismus non est obiectum totale logicae, cum logica praeter ipsum plura alia respiciat et per se intendat [illegible]

Obiicies tertia operatio non est per se dirigibilis a logica ergo non intenditur per se a logica ergo non respicitur ut obiectum per se Nego antecedens probas positis praemissis recte dispositis et ordinatis iuxta regulas logicae, non potest conclusio quae est tertia operatio non exire recta et bona ergo non est per se dirigibilis a logica cum logica nihil in ea dirigendum inveniat. Dato antecedente nego consequentiam quia directio praemissarum est saltem mediata directio conclusionis; unde logica dirigendo praemissas saltem mediate dirigit conclusionem sic qui impellit [illegible] non solum dirigit impulsum [illegible] sed etiam motum ipsum; qui sequitur necessario vel saltem impulsum sic etiam in directione praemissarum logica dirigit conclusionem consequentem ad ipsas Secundo distinguo antecedens positis praemissis recte dispositis et ordinatis iuxta regulas logicae, non potest conclusio non exire recta et bona ratione illationis et consequentiae concedo ratione materiae nego antecedens et consequentiam possunt enim in consequenti poni medius terminus subiici vel superior et inferior praedicari et plures alii errores accurrere possunt quae

debent

adhuc corrigi et emendari ... in consequentiis syllogisticis logicus
... simplicibus tota directio premissarum consistit in duabus
prioribus actibus ergo per directionem premissarum nullo modo dirigitur tertia
operatio. Distinguo antecedens tota directio premissarum talium est in duabus prioribus actibus
... in ordine ad tertiam concedo precindendo a tertia nego antecedens et consequentiam
premisse duplicem habeant directionem primam in seipsis absolutam qualis est v.g. subiectum
debere esse terminum inferiorem et predicatum terminum superiorem secundam in ordine ad tertiam
operationem seu conclusionem qualis est v.g. quod id quod predicatur in minori subiiciatur
in maiori quae est in ordine ad tertiam ut sic inferatur consequentia recta logica
igitur hoc modo dirigit premissas in ordine ad conclusionem et hec potest appellari
directio mediata conclusionis

Arguitur tertia operatio non est instrumentum sciendi
vel effectus illius ergo non est obiectum logice. Respondeo instrumentum sciendi stricto
sumptum sunt premisse quia illa cognitio ex qua oritur scientia seu conclusio scientifica, et in
hoc sensu sole premisse sunt instrumenta sciendi, stricto vero sumi late pro qualibet
operatione intellectus recta. Distinguo igitur antecedens tertia operatio non est instrumentum sciendi
stricte sumptum concedo non est instrumentum sciendi late sumptum nego antecedens et consequentiam
logica enim habet pro obiecto per se omnia instrumenta sciendi late sumpto vocabulo

Arguitur 6° operationes intellectus sunt obiectum animastice
ergo non sunt obiectum logice. Distinguo antecedens sunt obiectum animastice ut effectus
virtutis intellectus quae est potentia animae concedo ut recte nego antecedens et distinguo
consequens ut effectus virtutis intellectus non sunt obiectum logice concedo ut recte nego
consequentiam. idem enim sub diversa ratione potest esse obiectum plurium scientiarum

Arguitur 7° obiectum scientie est prius eius
habitu practico sed operationes recte non sunt priores logica cum sint dependentes
ab eius directione ergo non sunt obiectum scientie logice. Nego maiorem probatur
obiectum scientie est specificativum habitus practici hoc est id a quo sumit suam
speciem et differentiam habitus practicus sed specificativum est prius eo quam
specificat ergo obiectum scientie est prius habitu practico. Distinguo maiorem

obiectum

obiectum formale est specificativum apriori, seu est causa habitus practici; ergo et specificativum aposteriori. concedo maiorem et distinguo minorem specificativum apriori est prius re quam specificatum concedo specificativum aposteriori nego; ratio vero est consequentia obiectum .n. formale specificat habitum practicum aposteriori tantum quam effectus et terminus eius et non apriori ut causa, ideoque non debet esse prius habitu practico sed posterius cum sit effectus illius

Obicies 3.° logica nunquam quaerit nisi habitu syllogismo ergo solus syllogismus est obiectum proprie attributionis a logica. Dico quo ad antecedens logica non quaerit similiter concedo particulariter nego antecedens et consequentiam nam neque in solo syllogismo quaerit similiter logica sed in omni operatione recta, in quali bet autem quaerit particulariter cum aequaliter perficiat intellectum, contra ipsa singulariter non tamen adeo ipsa est similiter quia intendit etiam alias operationes rectas et syllogismus per ipsas etiam perficiunt intellectus

Obicies 4.° Aristoteles nullum aliud assignavit obiectum attributionis logicae nisi demonstrationem ergo sola demonstratio est obiectum proprie logicae. Nego consequentiam. Aristoteles .n. vel assignavit solam demonstrationem ut obiectum particulare, vel ut magis principale non autem assignavit solam demonstrationem excludendo omnes alias operationes rectas ab obiecto attributionis logicae

Obicies 5.° si omnes tres operationes intellectus essent obiectum formale attributionis logicae non posset assignari ulteram in logica esse obiectum attributi: ergo etc. Nego antecedens omnes .n. voces et res quae considerantur a logica solum in ordine ad operationes sunt obiectum attributi

Sectio Ultima Breves Quaestiunculae De Obiecto et Natura Logicae Proponuntur Et Dissolvuntur.

Quaeres 1.° quodnam sit obiectum logicae constitutum ex materiali et formali. Respondeo° breviter ex dictis esse naturam illarum trium operationum

Quaeres 2.°

Quaeres 2° quodnam sit obiectum adaequatum et totale logicae ultra quod aliud ipsa non quaerit. R° esse omnem naturam intellectivam creatam in particulari recte operantem per omnes tres operationes rectas in particulari quia logica non extendit ultra naturam intellectivam creatam [illegible] eius operationes. Dixi esse naturam intellectivam creatam in particulari omnesque operationes rectas in particulari quia a parte rei non datur natura intellectiva in communi nec operatio in communi cum omnia entia realia sint singularia et non universalia et habitus practici non respiciunt nisi obiectum reale et factibile. Realia non entia impossibilia perfici vel fieri non possunt. Quod si aliquis dicat logicam respicere naturam intellectivam et operationes rectas in communi respondemus et ipsam ita respicere omnes naturas intellectivas creatas omnesque operationes rectas ut non magis hanc quam illam attingit et intendit sed aeque omnes non autem quod respiciat separatam naturam intellectivam vel operationem praecisam ab omni differentia cum talis natura et operatio sit chimerica. Omnes ergo naturae intellectivae omnesque recte operantes cum conveniant in una ratione sub qua respiciuntur a logica, illa scilicet in ratione perfectibilis a logica seu in ratione capacitatis ad recipiendam perfectionem logicam et sic in ratione operis recte, possunt dici unum obiectum logicae unum quidem unitate intentionali eo modo quo omnia entia naturalia sunt unum obiectum physicae omniaque entia unum obiectum metaphysicae non enim aliam unitatem debent habere obiecta scientiarum aliter unicuique obiecto deberet assignari una scientia et tot essent scientiae quot sunt obiecta cognoscibilia.

Quaeres 3° quodnam sit obiectum nobilius et principalius in logica. R° inter obiecta factibilia esse syllogismum, inter syllogismos vero demonstrativum, non enim datur opus logicae principalius syllogismo nec inter syllogismos principalius demonstratione. Loquendo vero de obiectis [illegible] R° non dari obiectum principalius quo non possit dari maius. Nam quolibet natura intellectiva creata semper possit dari alia perfectior et in infinitum creatura omnium perfectissima ut diximus in physicis. Et haec satis superque sint pro obiecto logicae.

Cognito autem eius obiecto facile eius ultima differentia cognoscitur haec enim desumitur ab obiecto a quo specificatur unde sic

potest

porro definitio hic habitus logica est scientia practica directiva naturae intellectualis creatae ad recte operandum et intelligendum quae definitio est optima cum explicet naturam logicae per genus et differentiam nam hic scientia practica est praedicatum genericum in logica quod convenit aliis habitibus intellectualibus differentibus specie a logica; pars autem scientia practica hic directiva naturae intellectualis creatae ad recte intelligendum est ultima differentia per quam logica differt ab omnibus aliis habitibus nullus enim habitus intellectualis praeter logicam est assignabilis qui sit directivus naturae intellectualis ad recte intelligendum.

Quaeres 4° quaenam sit causa logicae. Respondeo causam efficientem remotam primo fuisse Deum qui in prima mundi creatione simul cum aliis scientiis et donis eam infudit in Adamo ut tenet divus Thomas prima parte quaestione 94 articulo 3° ab Adamo in posteros per traditionem ad Noe post diluvium ut narrat Josephus martir armenis primum tradita et chaldaeis a quibus ad aegyptios, ab aegyptiis ad graecos pervenit cum vero ut ceteris rebus accidere solet diuturnitate temporis quasi senescens logica plurimum paulatim vigoris et virtutis amisisse ita ut paulatim extincta fuerit non defuerunt viri quidem egregii qui in ea cum ceteris scientiis restituenda elaborarunt eorumque opera paulatim revixit sed non ita perfecta ut illam Deus produxerat in Adamo primum Socrates praecepta definitionis invenit Plato divisionis Aristoteles Aristoteles autem stagirites ita dictus a patria ad differentiam aliorum philosophorum qui Aristoteles dicti sunt argumentationis et syllogismi praecepta invenit logicamque magis perfecit in unum collectis omnibus eius praeceptis. modus autem logicam de novo inveniendi communis fuit cum ceteris artibus quae ut tenet Aristoteles primo metaphysicorum capitulo primo experientia rerum omnium magistra sunt inventae nos enim supra nostros actus reflectendo eorumque errores notando facile cognoscimus et regulas quasdam nobis praescribimus ut iis conformes actiones faciamus nostras. unde causa efficiens proxima in nobis est ipse intellectus qui producit cognitiones logicas ex quibus habitus generatur causa materialis est etiam ipse intellectus quia cum logica sit habitus intellectualis subiectatur in intellectu causam formalem non

hat

finis logicae est quae cum habitus logicae est forma quae intrinsece constituit et facit illum seu hominem logicum cuius finalis intrinseca seu finis intrinsecus proximus sunt ipsa met praecepta et cognitiones logicae quia habitus logicus ad producendas illas cognitiones ordinatur cum omnis potentia sit propter operari finis vero extrinsecus remotus est natura illam recte intelligens in materia omnium scientiarum ad quas acquirendas ipsa logica dirigit illum

Quaeres 5° an logica artificialis sit necessaria ad acquisitionem scientiarum. R. de duplici necessitate procedendo posse quaestionem vel de necessitate simpliciter ita ut logica ita necessaria sit, sine ea nullo modo acquiri possint scientiae sicuti aliquis cibus est necessarius ad vivendum vel de necessitate secundum quid ita ut logica tantum sit necessaria ad facilius et perfectius acquirendas scientias sicut equus vel currus est mihi necessarius ad eundum Romam [illegible] Dico primo logicam non esse simpliciter necessariam ad acquirendas scientias ita tamen secundum quid. Prima pars probatur quia scientia naturalis illam sufficit vel habendos plures actus scientificos physicae vel metaphysicae et sine logica aliter acquisita sicut et plures actus logicae acquiruntur usque eo quod praecesserit alia logica dixi quod illum ad hos actus eodem modo multae artes mechanicae acquiruntur sine logica. Confirmatur experientia qua videmus homines rusticos et idiotas sine logica, cum nec quidem nomen audierunt directos naturae lumine facere plures discursus rectos, aliquos optimos rectos ergo logica non est simpliciter necessaria ad recte ratiocinandum in quacumque materia. Quod si aliqua ita difficilia quae neque mediocriter docti homines penetrant nec [illegible] id provenit non ex defectu logicae sed vel perspicaciae vel applicationis. Secunda pars probatur quia ex una parte res circa quas scientiae versantur sunt difficillimae et [illegible] obscurae et ex alia naturale lumen illius est valde exiguum et debile ergo sine directione logica non possunt ita facile et perfecte acquiri scientiae. Confirmatur experientia qua videmus sine logica vix unum aut alterum discursum nos facere in materia difficili cum vero logica eius praeceptis illuminati longe facilius et perfectius discurrere

discurrere in quacunque materia ac scientias acquirere ergo logica est ne
cessaria ad faciliter et perfecte acquirendas scientias

Quaeres ultimo an logica sit pars philosophiae

R° cum distinctione si nomine philosophiae veniunt solum scientiae speculativae dico logicam non esse partem philosophiae cum ipsa sit scientia practica non speculativa si vero nomine philosophiae venit quaelibet scientia sive practica sive speculativa dico eam esse partem philosophiae cum ipsa vere sit scientia, ut diximus, et demonstrative significet sua praecepta illa probando a priori per praemissas certas et evidentes. neque obstat ipsam esse modum sciendi et ipsius medium philosophiae, potest enim esse pars philosophiae et ordinari ad acquirendam aliam partem sicut malleus est unum ex operibus fabri ferrarii, et ordinatur ad faciendum alia opera eiusdem fabri

Quaestio Tertia De Universali seu Communi

Recepissimus iam in [illegible] [illegible] vt quaestio haec quae ad metaphysicam proprie pertinet in logicam reiiceretur nec sine ratione sine ea enim nec quinque praedicabilia de quibus maxime disputat logica nec plura alia quae tractantur tum in logica tum in physica perfecte intelligi possunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hanc quaestionem hic examinandam [illegible] [illegible] [illegible] intelligitur quid unum [illegible] ad plura [illegible] [illegible] nec unitas nec pluralitas intelligi possunt [illegible] ut intelligatur quid sit distinctio [illegible] antequam unitatem et pluralitatem [illegible] examinemus videndum nobis est quid et quotuplex sit distinctio rerum idest [illegible]

(1) Sectio Prima Quid et Quotuplex Sit Distinctio

Distingui unum ab alio ut communiter explicant philosophi est unum non esse aliud sicuti identificari unum cum alio est unum esse aliud unum autem esse aliud importat quod quidquid affirmatur vel negatur de uno affirmetur et negetur de alio, unde unum non esse aliud est quod de uno possit affirmari vel negari aliquid quod non possit negari vel affirmari de alio. sic in homine [illegible] non distinguitur a rationali quia quidquid dicitur de animali dicitur de rationali et e contra vero anima distinguitur a corpore quia non quidquid de uno dicitur potest dici de alio. Ex quibus colligitur non esse idem distingui ac separari quia possunt duo non

separata

separata ut est anima et corpus ~~[illegible]~~ deo distincta et unita

Distinctio alia est ex natura rei seu realis et alia rationis distinctio ex natura rei seu realis est illa quae habetur independenter ab intellectu cum nullo intellectu cogitante unum non est aliud unde notandum venit hic non de quocumque ente possibili et nostro chimerico ut aliquando jamus solet sed pro eo quod habetur independenter ab intellectu distinctio rationis est illa quae habetur dependenter ab intellectu plura de utraque distinctione in controversiam vocanda sunt ideo in plures subsectiones hanc dividimus sectionem

Sub Sectio Prima Quid Sit Distinctio Realis

Unum realiter distingui ab alio, ut diximus, est unum independenter ab intellectu non esse aliud quaestio autem est an hoc importet aliquid superadditum entitati rei quae distinguitur an vero nihil supra ipsam rem addat, sed quaelibet res quae in ipsam non sit aliam et distinguatur ab omni alia

Et quidem aliqui apud Vasquez disp. 6 metaphysicae sectione 1a paragrapho 2o dixerunt quamlibet rem distingui per entitatem quandam superadditam. sed haec sententia merito ab omnibus reiicitur quia si per hanc entitatem superadditam res distinguerentur ablata hac entitate qua distinguuntur non distinguerentur ablata constitutivo non potest res per illud constituta manere. sed hoc est falsum ergo res non distinguuntur per hunc modum superadditum minor probatur quia ablata hac entitate superaddita ab homine per quam distinguitur ab equo, adhuc homo remanet homo et equus remanet equus, et de homine verificatur quod non sit equus et de equo quod non sit homo ergo ablata hac entitate superaddita res remanent distinctae. Secundo ista entitas superaddita sine ulla necessitate ponitur cum sine ipsa optime possint omnia entia realiter distingui ergo non distinguuntur per ipsam. Tertio ista entitas superaddita est distincta a re quam distinguit vel igitur ab ea distinguitur per aliam entitatem superadditam vel non si secundum sicut ergo ab hac entitate superaddita sine alia

entitate

hoc modo redditur ratio a priori doctrinae quae communiter traditur scilicet rem
posse existere sine modo, modum vero minime sine re cuius est modus
quia cum res sit indifferens ut determinetur vel non potest esse sine
actuali determinatione seu sine modo, at vero cum modus sit ultima et
actualis determinatio non potest esse sine re quam determinat alias esset
quia illa non esset actualis determinatio existentis et non determinans
confirmatur 2° in omnibus supra explicatis modis cognoscitur via quae de modo
dicunt doctores ergo optima est supra dicta explicatio modi

Inde colligitur p° esse creaturam quae non
potest existere sine Deo non sit modus Dei quia creatura non determinat ultimo actualiter
in genere Deus et non determinatur ad producendam creaturam ab ipsa creatura
sed ab actione qua creatura fit adeo est indifferens ut fiat per hanc vel illam
actionem unde actio est ultimum determinativum Dei quo tollitur omnis eius in
differentia ad creandum ista et posita non potest creatura non fieri adeo per ipsam
actio actio est modus tam creaturae productae tum Dei producentis cum illud ultimo
dicitur productam determinans et Deum adesse producentem eodem modo secunda
persona trinitatis inseparabilis a p.ª non est modus primae quia non determinat
illum ad producendum actum 2.ª et est ex se determinata ad actum intelligendi
idem dico de spiritu sancto respectu Patris et filii a quibus producitur tanquam ab uno
principio quia ante respectu utriusque principii modus non est quia non est illius
determinativus in genere spirandi cum habeat causam spirationem actuatam ipsam
significatam. Colligitur 2° unum modum posse esse modum plurium, si plura
ultimo et actualiter determinat. sic actio non solum materia sed etiam formae
in genere unit determinat et utriusque modus est. actio est modus tum prin
cipii agentis quod ad producendum actualiter determinat tum etiam quod ad passive pro
ducendum ultimo etiam determinat

Colligitur 3° modum alium esse intrinsecum
et alium extrinsecum modus intrinsecus est ille qui unitur rei cuius est modus
extrinsecus vero cui rei non unitur sic actio est modus extrinsecus principii

transeuntis

transeunter ut actus et effectus. intrinsecus vero positio quia cum hoc et non cum illis unitur immediate. modus intrinsecus potest etiam esse separari rei quae non sit eius subiectum sic unio hypostatica est modus Verbi intrinsecus et verbum non est subiectum sed terminus talis unionis

Colligitur 4° modum semper se ipsum unitum re cuius est modus intrinsecus quia si non se ipso uniretur sed per unionem dictam tum esset indifferens ut uniretur vel non et sic etiam esset indifferens ut non determinaret vel non et si non existeret unitus cum illa non illam determinaret ergo non esset ultima determinatio ergo modus intrinsecus debet se ipso uniri cum re cuius est modus intrinsecus.

Colligitur 5° modum esse essentialiter ordinatum ad aliud quia cum sit ultima determinatio alterius in aliquo genere. debet semper ad aliud esse ordinatum quod essentialiter determinat

Colligitur 6° modum nec divinitus posse existere sine re cuius est modus, quia cum eius essentia consistat in ultima et actuali determinatione non potest nec divinitus esse sine re quam determinat, esset enim sine determinatione (nam determinatio actualis non habetur sine re determinata) consequenter sine se ipso quod implicat

Colligitur 7° modum alium esse substantialem alium accidentalem nam potest dari ultima et actualis determinatio in genere substantiae vel accidentis sic unio est modus substantialis in composito substantiali: ubi, actio etc. sunt modi accidentales

Dices esse ultimam et actualem determinationem in aliquo genere non dicit imperfectionem quam Doctores apponunt in modo ergo male nos huiusmodi conceptum explicamus essentiam modi. Nego ant. nam esse actualem determinationem alterius in aliquo genere importat ordinem ad aliud et essentialem dependentiam ab illo talis autem ordo et dependentia est imperfectio unde ceteris paribus comparatis modus est imperfectior reali et consequenter modi ut sic important imperfectionem quam non importat conceptus rei

et sic

et sic perfectior est modus substantialis quam res accidentalis.

Dices 2° potest dari forma in ipsa unita subiecto essentialiter [illegible] effectum [illegible] quae tamen non esset modus. Ergo etc. Nego secundam partem [illegible] forma esset modus non esset ultima determinatio subiecti in suo genere.

Addo potest inquiri quonam [illegible] res quae vero modi sed hoc [illegible] non [illegible] obtulerit occasio in partibus [illegible]

Sub Sectio Sexta Quid sit Distin. sit Distinctio Virtualis

Distinctio virtualis est illa quae virtute continet distinctio non realem non sit aliqua res vere indistincta [illegible] equivalet rebus distinctis et de ea verificantur quae de rebus distinctis dici solent [illegible] haec distinctio non [illegible] sed [illegible] esse [illegible] equivalet pluribus entitatibus et facit id quod plures facere solent uno verbo virtualiter distingui est esse unum in se et virtualiter seu equivalenter multiplex unde solet haec distinctio appellari eminentialis seu per eminentiam seu equivalentiam.

Et quidem duplex est alia distinctio extrinseca et alia intrinseca: extrinseca habetur in aliqua entitate vel habente in se indistincte plura[illegible] et plures perfectiones quae in aliis vel separantur vel separari possunt distincta vel habente virtute producendi plures effectus quae a pluribus [illegible] causis produci solent sicut habet Deus qui cum sit unus et indivisibilis entitas habet omnes perfectiones quae reperiuntur in omnibus creaturis sine ulla imperfectione et solus potest facere omnes effectus qui fiunt a causis diversis. habetur etiam huiusmodi distinctio in homine qui cum sit unus habet perfectiones plantarum [illegible] vegetantium et brutorum [illegible] [illegible] Angelorum [illegible] potest etiam ipse producere plures effectus qui a diversis causis producuntur

separationis

ut generationes et alterationes quia et a brutis et ab angelis producuntur habetur
etiam talis distinctio et habetur [illegible] in pluribus aliis creaturis ut per se patet

Distinctio virtualis intrinseca est capacitas alicuius
entitatis ut de ea [illegible] una et indivisibilis possit verificari praedicata quantum
est ex se contradictoria quae non nisi de rebus distinctis dici possunt. talis
distinctio habetur inter naturam et personalitates divinas quae cum identificentur
inter se tamen de natura divina verificatur quod communicetur et de personali-
tatibus quod non communicentur de paternitate dicitur quod generet de natura vero
quod non generet. de filiatione dicitur quod generetur de natura vero quod non generetur
At huiusmodi autem praedicata propter distinctionem virtualem non sunt contra-
dictoria eo quod non conveniunt uni entitati omnino eidem sed virtualiter distinctae
unde non dixi quod distinctio virtualis sit capacitas alicuius entitatis ut de ea
verificentur praedicata absolute contradictoria sed ut de ea verificentur praedicata
quantum est ex se contradictoria

Explicata natura distinctionis virtualis inqui-
rendum nobis est an detur vel saltem dari possit talis distinctio et quidem
certum est non solum in Deo sed etiam in pluribus entitatibus creatis dari de facto
distinctionem virtualem extrinsecam. Dubium est de intrinseca de qua

Dico impossibilem esse distinctionem virtualem
intrinsecam in creaturis. probatur hoc ex absurdis quae ex tali distinctione sequerentur
posset enim beneficio illius eadem res produci et non produci, corrumpi et non
corrumpi sed hoc est absurdissimum et humanae naturae repugnans ergo et illud
unde sequitur. probo sequelam maiorem non posset eadem res produci
et non produci corrumpi et non corrumpi inquantum haec sunt praedicata contradicto-
ria quae de eadem re verificari non possunt sed posita distinctione [illegible]
[illegible] non essent praedicata contradictoria quia non verificarentur de eadem
omnino entitate sed de eadem realiter et virtualiter distincta ergo possent
de eadem re verificari illa praedicata. minor probatur si eadem res produceretur et
non produceretur, corrumperetur et non corrumperetur esset et non esset, quia

produceretur

producerentur et non corrumperentur non esset, quia non producerentur et corrumperentur
sed repugnat lumini naturae quod eadem res sit et non sit et si hoc admittatur
tota corruit philosophia nec nullum restat principium primum in quo fundamentum
firmum figere possimus in discurrendo. Maior: licet haec forma [illegible] distinctionis
virtualis admitti non possit in Deo quia haec forma aliquid implicans in Deo, cum
Deus sit ens a se increatum independens ab omni alio et necessario existens, cum
vero creaturis non repugnet talis forma possent beneficio distinctionis
virtualis dici aliqua entia creata simul necessaria

Secundo posita possibilitate distinctionis virtualis
in creaturis nullum remanebit indicium distinctionis realis et virtualis, unde
posset quis dicere omnia ex parte de facto creata esse unam rem realiter sed
virtualiter multiplex et distinctam, diversis praedicatorum ex quibus colli
gimus aliqua distingui realiter et virtualiter possunt in una et eadem entitate
reperiri beneficio distinctionis virtualis. Unde nullum haberemus argumentum
ad convincendum qui diceret omnia esse unam rem sed virtualiter multiplex
et si argumentaremur hoc producitur et illud non producitur hoc corrum
pitur et illud non corrumpitur hoc movetur et illud non movetur hoc est
finitum et illud necessarium ergo hoc et illud non sunt idem realiter posset
quis concesso antecedente negare consequentiam cum haec omnia beneficio distinctionis virtualis
uni et eidem rei possint convenire.

Tertio admissa possibilitate distinctionis virtualis
forma syllogistica ad concludendum aliquid esset omnino inutilis et nullam haberet
vim tota enim vis formae syllogisticae consistit in hoc quod quae sunt eadem uni tertio
sunt eadem inter se posset autem duo esse eadem cum uno tertio et ab illa virtu-
aliter distingui et consequenter non esse eadem inter se sicut de facto beneficio distinc-
tionis virtualis paternitas et filiatio sunt idem realiter cum natura et tamen inter
se realiter distinguuntur unde concessis praemissis posset quis negare consequentiam.
Ut si arguerem in barbara omne rationale est album omne risibile est rationale ergo omne
risibile est album posset quis concessis praemissis negare consequentiam dicendo

quod at

quae sunt in una natura identificantur quidem cum relationibus et a Deo distinguuntur
virtualiter, consequenter esset inter se non identificarentur. Ad confirmationem autem
illa assertionem deberes probare non dari huiusmodi distinctionem virtualem
potius autem in eius possibilitate non haberes ullum argumentum ad probandum
confusio quam dari non posset in forma syllogistica quia ille qui habet
dari distinctionem virtualem inter extrema et conclusionis et medium terminum
esse aequivocum et sic negaret semper consequentiam [illegible] illudere argumenta

Quarta admissa distinctione virtuali posset
etiam quis admittere in creaturis mysterium trinitatis ad quod credendum in Deo
captivamus intellectum in obsequium fidei consequens esse patet quia sit absurdum ergo
et prius sequela quia in mysterio trinitatis nullam aliam [illegible] difficultatem nisi quod
de eadem indivisibili entitate verificantur praedicata contradictoria quia illa sunt
communicari et non communicari generare et non generare et sed beneficio distin
ctionis virtualis possunt de eadem indivisibili entitate praedicari praedicata contradictoria
ergo si in creaturis distinctio virtualis admitteretur posset etiam admitti mysterium
trinitatis et dari possibilem esse creaturam tres personas continentem identificatam
cum tribus personis. Urgeo posita distinctione virtuali nulla est difficultas in credendo
mysterio trinitatis quia non verificantur de eadem entitate praedicata contradictoria
ergo si ponitur distinctio virtualis in creaturis potest etiam admitti unius naturae
identificatae cum tribus personis quod autem hoc sit absurdum esse patet quia si
diceret dari posse in creaturis mysterium illud a saeculis absconditum quod non nisi
in obsequium fidei credimus de Deo scilicet unius naturae identificatae cum tribus
personis oritur ex magna et infinita perfectione Dei naturae quae est infra
dictum ergo cum nulli creaturae possit talis competere perfectio nulli etiam poterit
competere unius naturae identificatae cum trinitate personarum.

Obiicies primo possibilis est in Deo distinctio virtualis
intrinseca ergo et in creaturis. Retorqueo argumentum possibilis est in Deo unius
naturae identificatae cum tribus personis ergo etiam possibilis est in creatura. Item
possibilis est in Deo infinita perfectio in omni genere ergo et in creaturis.

quid dicis

quod dicis. Negas conseq.^am et ego non [illegible] valet argumentum a Deo ad creaturam
cum non quidquid convenit Deo convenire possit creaturis maxime aliquibus
[illegible] familiare esse hoc argumentum et ex [illegible] Dei ad probandum possibi-
lem esse aliquam perfectionem in creaturis eademque [illegible] et regula mensurari
Deum qui est summe et infinite perfectus in omni genere ad creaturas adeo limi-
tatas et imperfectas et infinite distantes a perfectione Dei unde non valet ex illo
actu dari distinctio virtualis in Deo ergo etiam potest dari in creaturis. Quod si
quaeras rationem cur admittimus in Deo quia in Deo virtualem necesse est et [illegible]
[illegible] eamque negas esse possibilem in creaturis. Respondeo dico Theologos
admittere distinctionem virtualem in Deo quia fide nobis revelatum est sim-
plicissimam entitatem tantae personalitatis capacem praedicamentorum quae
non est esse contradictoriorum naturam communicari tribus personis et personas
non communicare, patrem generare et naturam non generare filium
generari et naturam non generari etc. quae praedicata cum sint ex se contradic-
toria et convenire non possint nisi rebus distinctis et in fides doceat
convenire naturae et personis divinis identificatis consequenter eadem
fides docet naturam et personas non identificari omnimodo sed virtu-
aliter distingui cum virtualis distinctio sit capacitas unius entitatis
ad recipienda praedicata contradictoria etc. Fides igitur hanc [illegible] dari in Deo
distinctionem virtualem et si fides talia praedicata divina nobis ~~[illegible]~~
non revelasset nemini unquam inventum venisset distinctio virtualis
quam in Deo admittimus captivantes intellectum in obsequium fidei. Ex fide
autem nulla praedicata revelata sunt nobis de creaturis quae distinctionem virtualem
importent ideo admittimus eam in Deo et non in creaturis. Confirmatur non est
mirum quod in Deo sint aliqua praedicata quae superent capacitatem intellectus creati et quae
cognosci non possint nisi ex revelatione ipsius Dei admittere autem similia praedicata
in creaturis esset absurdissimum cum valde intrinsecum sit Deo eadem regula
mensurari infinitam eius perfectionem in omni genere et perfectionem creaturarum
adeo limitatam et pauper talem perfectionem in creaturis quae eo modo

superet

aperiet ipsum posse intelligi inter divinas personas ipsam distinctio virtualis cum
quandoquidem identitas realis est impossibilis non duo esse omnino realiter idem,
nihil aliud est nisi quod omnia quae dicuntur de uno dicuntur de alio esse vero
virtualiter distincta aliud est quam aliqua quae dicuntur de uno non dicuntur de alio
impossibile autem est quod omnia quae dicuntur de uno dicuntur de alio et aliqua
quae dicuntur de uno non dicantur de alio haec enim sunt manifeste contradictoria
et si haec verificari possunt de aliqua entitate nulla erit chimera nullumque
est impossibile cum chimera sit ens de quo omnino eodem verificantur
contradictoria item ~~[illegible]~~ ideo inter naturam divinam et deitatem inter patre-
nitatem et generationem activam, inter hominem et humanitatem inter lapidem
et ipsum nulla admittitur distinctio virtualis quia sunt omnino realiter eadem
et omnia quae dicuntur de uno dicuntur de alio nec ulla huius impossibilitatis ratio
assignari potest. ea igitur quae sunt distincta virtualiter debent habere non omnimodam
identitatem realem sed aliquam distinctionem realem quam aliqui vocant inade-
quatam vel mediatam vel imperfectam sic. n. praedicata non sunt omnino contradictoria
quia non verificantur de omnino eodem. haec habentur in Deo et nullo modo
haberi possunt in creaturis hinc est dari in Deo distinctionem virtualem et impossibilem
esse in creaturis Probo minorem posito mysterio Trinitatis a fide nobis revelato namque
naturam divinam identificari cum tribus personis realiter inter se distinctis. ex
hoc colligitur naturam divinam distingui realiter inadequate seu mediate seu
imperfecte a qualibet persona Pater enim identificatur cum natura sed non cum toto
eo quod est natura. natura n. est Filius et Spiritus Sanctus Pater vero non est
Filius nec Spiritus Sanctus. unde Pater a natura distinguitur realiter inadequate
seu mediate nempe mediante Filio et Spiritu Sancto idem dico de Filio qui
identificatur quidem cum natura non tamen cum toto eo quod est natura nam
natura est pater et Spiritus Sanctus. Filius vero non est Pater neque Spiritus Sanctus
ideoque Filius inadequate et mediate hoc est mediante Patre et Spiritu Sancto
realiter distinguitur a natura hanc autem distinctionem realem inadequa-
tam iunctam cum identitate possibilem non esse in creaturis apparet quia

haec distinctio

ex parte distinguitur cur non etiam utetur eodem modo ab aliis, ne si distingui
si quam habiturimus infinitum quia homo v.g. distinguitur ab equo per rationem
ipsius additam et ab hac ratione per aliam et ab hac secundam per tertiam
et a tertia per quartam et sic in infinitum

Reiecta hac sententia alii cum Suarez
disp. 3a met. sectione 1a, Arriaga ibidem disp. 1a sectione 4a docent
ens distingui non solum per propriam entitatem sed etiam per negationem
identitatis; item ut distinctionem formalem duo dicunt involvere entitates vel quae
distinguuntur et insuper negationem identitatis cum alia et contra Vasquez
disp. 6a met. sectione 2a et Oviedus eiusdem controversia 4a puncto 1o docent
quamlibet rem per seipsam tantum distingui et talem distinctionem non importare
ullam negationem sed tantum ipsum esse rei positivae explicatum tamen per
carentiam identitatis; equidem inclinarem semper in antiquam sententiam tamen cuius
rationes maturius consideratas relinquo primam et secundam ut probabiliorem defen-
dendam suscipio

Moveor 1o quia res per illud quodlibet ens
distinguitur ab omni alio per quod constituitur in suo esse, sed constituitur in suo esse
per propriam entitatem positivam ergo etiam per propriam entitatem positivam
distinguitur ab omni alio. Minor est certa nam ens positivum constituitur in suo
esse nisi per propriam entitatem positivam cum constitutivum idem sit ac res consti-
tuta. Maior in qua est difficultas probatur 1o idem est constitutivum ac distinctivum
ut est commune effatum philosophorum ergo per illud per quod ens constituitur
in suo esse distinguitur ab omni alio. Neg[...] constitutivum idem esse ac distinctivum
radicale non formale seu constitutivum esse radicem et qua oritur distinctio non vero
ipsam formalem distinctionem quia distinctivum radicale non potest appellari ab-
solute distinctivum sicut risibile radicale seu radix ex qua oritur risibile, quae
est substantia non potest absolute appellari risibilis quia denominationes absolute
non tribuuntur nisi rebus quae formaliter tales sunt vel quae formaliter denominantur. Probatur 2o secundo
per illud per quod ens constituitur in suo esse differt ab omni alio ergo per illud

per quod

in quo constituitur distinctionis ab omni alio, antecedens patet quia constitutivum sub-
stantialiter per se primo ut res constituta differt ab omnibus aliis rebus, si non intelligitur
ultima constitutiva ex suo esse non intelligatur differens ab omni alio, consequentia patet, per id
per quod unum differt ab alio quia illud idem non est aliud, ergo per illud idem
quod differt distinguitur ab alio, sed per illud per quod constituitur differt ab alio
ergo per illud per quod constituitur distinguitur ab alio, antecedens in quo est difficultas patet
quia differre ab alio est non esse aliud, quia si est aliud non differt ab illo, ergo
per illud idem, per quod unum differt ab alio, non est aliud, sed distinguitur
ab alio cum idem sit distingui ab alio ac non esse aliud.

Movetur 2° quia ante adnegationem identitatis

[illegible] intelligitur distinctum, ergo radix negationis est constitutiva, sed distinctum
sed quod consequitur ad illam, consequentia patet, antecedens patet ante adnegationem identi-
tatis quam habet homo cum equo debet intelligi homo distinctus ab equo, et idem
dico de omnibus aliis rebus, ergo ante adnegationem identitatis quodlibet in-
telligitur distinctum, antecedens patet, ante adnegationem identitatis hominis cum equo
debet intelligi exigitivum et radix ex qua oritur talis negatio, sed exigitivum est quid
distinctum ab equo, ergo ante talem negationem debent intelligi quid distinctum ab
equo, quod sed hoc est homo, ergo debet intelligi homo ut distinctus ab equo. Maior patet
quia talis negatio exigitur essentialiter ab omni ente ultimo in suo esse constituto
ut iam dicunt adversarii constitutivum esse radicale distinctivum. Exigitivum
autem semper intelligitur ante et in priori naturae ad rem exactam. Minor patet
exigitivum negationis identitatis cum equo non est equus, ergo est quid distinctum
ab equo, consequentia patet, idem enim est non esse aliud ac distingui ab alio, antecedens patet
quia equus non est exigitivum negationis identitatis cum equo. Confirmatur: rationale
non exigit negationem identitatis cum animali sed cum irrationali quia est animal et
non est irrationale, ergo exigitivum negationis identitatis cum irrationali est rationale et non
irrationale, ergo est rationale ut distinctum ab irrationali, ergo exigitivum negationis iden-
titatis est quid distinctum, ergo ante adnegationem identitatis res intelligitur
distinctum, cum exigitivum intelligatur ante ad rem exactam.

Movetur 3°

Moveor 3° quia quodlibet eorum distinguitur a negatione
identitatis per se ipsum ergo per se ipsum etiam distinguitur ab omni alio ente
consequentia patet paritate rationis nec ulla est assignabilis disparitas antecedens probatur quia non
potest dici eorum distingui a negatione identitatis per aliam negationem et hanc
aliam per aliam et sic in infinitum, quia tum collectione omnium negationum infinita
rum a quibus eorum distinguitur non per negationem quia omnes negationes sunt
eae a quibus illud eorum distinguitur et includuntur in illa collectione ergo per
se ipsum ab ea collectione distinguitur ergo etiam ab omni alio ente
Obiicies 1° distingui unum ab alio est unum
non esse aliud sed unum non esse aliud dicit negationem identitatis ab alio
quia idem est non esse aliud ac esse carens identitate cum alio in quo concreto
includitur carentia ut forma ergo unum distingui ab alio dicit negationem
identitatis cum alio. Nego minorem unum enim non esse aliud idem est ac unum
esse ultimo constitutum in suo esse explicatur tamen per negationem identitatis
consequenter; atque haec non importat solitas sed positivum constitutivum rei, ad
quod sequitur ipsa negatio plura enim etiam positiva explicare non possumus nisi per
negationem talia sunt ultima constitutiva seu ultimae differentiae rerum positi
varum quae in omnium sententia sunt entitates positivae id enim, quod rem positivam
constituit positivum debet esse et tamen explicare non possunt nisi per negationem
id enim per quod ultimo homo differt ab omni alio dicimus esse fretum illud
quod homo habet et nullum aliud eorum illud habet ergo per negationem huius
proprietatis explicamus ultimam differentiam hominis. et tamen certum est
illam negationem non esse partem ultimae differentiae hominis sed tantum nos
ipsa uti ad illam explicandam sic etiam saepe definimus essentiam rerum po
sitivarum per negationes ut Aristoteles definivit materiam dicendo non esse quan
titatem nec qualitatem etc. item etiam explicamus differentiam positivam bru
torum per irrationalitatem seu per carentiam rationalis
Ad hanc Scotus inquit id includit intrinsece
res quod significat sed distinctio significat negationem identitatis cum per aliam
negationem

negationem explicarent ergo illam includit. Nego ira[?] etiam maiorem ultima enim differentia hominis significat materiae carentiam alterius formae essentialis in homine et carentiam eiusdem in aliis entibus et tamen est quid aliquo modo positivum et melius ex his carentiis intrinsece includit non omnes potentiae significant actus et tamen non includunt ipsos actus ergo falsum est quod omne id quod res significat intrinsece includat sed alterius videndum est si illud significet ut quid consequens vel ut quid intrinsece constitutivum idem videndum significat illo termino ex eo quia aptionem non habeamus an vero quia res illam intrinsece includit unde praecisa significatione non infertur sed res includat id quod infertur.

Obiicies 2° si constitutivum idem esset ac distinctivum idem esset distinctivum hominis ab equo ac distinctivum eiusdem a lapide et ceteris sed non est idem distinctivum hominis ab equo ac distinctivum ab aliis ergo non est idem constitutivum ac distinctivum. Nego minorem per se ipsum enim homo distinguitur ab equo et a quocumque alio ente.

Instabis si per impossibile homo identificaretur cum equo remaneret distinctus a leone a lapide etc. ergo non est idem distinctivum hominis ab equo ac distinctivum ab aliis. Nego antecedens si enim per impossibile homo identificaretur cum equo non esset amplius homo et sic esset ablatum constitutivum et distinctivum hominis a quocumque alio ente unde mirum non est si non remaneret distinctus a leone lapide etc. sed esset chimaera quaedam conflata ex homine et equo et haec chimaera remaneret distincta a leone lapide et ceteris.

Obiicies 3° si per impossibile tolleretur a me negatio identitatis cum equo ego non essem distinctus ab equo, ergo distinguor ab equo per negationem identitatis cum equo. Distinguo antecedens si per impossibile tolleretur a me negatio identitatis cum equo ego non essem distinctus ab equo praecise per ablationem negationis identitatis nego per ablationem constitutivi quod simul tolleretur cum tali negatione concedo antecedens et nego consequentiam. Si enim per impossibile tolleretur a me negatio identitatis et abiecerentur identitas tolleretur a me ultimum constitutivum et differentia individualis ergo a me non esset ultimo constitutivum per differentiam individualem

per quam

per quam ultimo constituor in meo esse cum illa. Tunc etiam per ipsam essem
et sic mea differentia individualis non esset ultimum constitutivum mei et
sic non esset ipsa sed alia cum ipsa essentialiter habeat ultimo me constituere
et facere me differentem ab omni alio

Si [illegible] si per istas tolleretur negatio identi-
tatis etiam si remanerent ista mea constitutiva et differentia individualis, adhuc
ego non essem distinctus ab equo ergo distinguor ab equo per negationem identitatis
Distinguo antecedens non essem distinctus et simul essem distinctus concedo non essem di-
stinctus solum nego antecedens et consequentiam tamen in casu impossibili ego essem et non essem
distinctus ab equo. non essem distinctus quia adveniente identitate cum equo non
esset ultimum constitutivum mei et differentia individualis et sic non essem
distinctus. ex alia vero parte si supponis quod ultimum constitutivum remaneret
ego essem distinctus cum per ipsum constituar ultimo in meo esse et differar ab
omni alio ergo et sic essem et non essem distinctus ex hoc autem non bene infertur
quod ego distinguar formaliter per negationem identitatis, sed quod talis negatio consequitur
per ad ultimum constitutivum per quod formaliter distinguor

Obicies 2° contradictorium distinctionis est
identitas impossibilis ergo distinctio est negatio identitatis impossibilis. Nego antecedens
contradictorium enim distinctionis est negatio constitutivi [illegible] per constitutivum
res distinguitur, ita per carentiam constitutivi non distinguitur

Si [illegible] carentia distinctionis est impossibilis
sed carentia constitutivi non est impossibilis ergo carentia distinctionis non est
carentia constitutivi. Distinguo maiorem carentia distinctionis est impossibilis
praescindendo ab existentia rei distinctae nego posita existentia rei distinctae concedo
maiorem et distinguo minorem carentia constitutivi non est impossibilis praescindendo
ab existentia constitutivi concedo posita existentia constitutivi nego minorem et
et consequentiam. cum enim dicimus impossibile esse res distinctas non distingui hoc intelli-
gitur ex suppositione quod existant non autem cum non existunt tunc enim non sunt
et non distinguuntur quod autem existant et non distinguantur hoc est impossibile

tunc n.

tunc .n. haberentur et non haberentur eorum constitutiuum unde sequitur impossibilis est conflatum ex constitutiuo et eius carentia

Quaeres hic quaenam et quot sint signa ex quibus possumus colligere realem distinctionem rerum. R.o quatuor communiter assignari primum est diuersa generatio, secundum realis separatio, tertio diuersa corruptio, quartum denique phisica dependentia unius ab alio; quoties .n. duo uel diuersa generatione producuntur, uel realiter separantur uel diuersa corruptione corrumpuntur, aut unum phisice dependet ab alio certum est saepe infinitum per ista entia distincte existentia unum realiter ab alio distingui non nego tamen deum posse producere aliquid [illegible] positum cuius partes distinctae sint inter se, et tamen simul necessario eadem generatione producerentur et corrumperentur eadem corruptione corrumperentur et una neque ab alio separarentur una ab alia phisice dependeret cum nulla implicantia sit in tali compositio inseparabilis unde quatuor signa quae communiter assignantur demonstrant realem distinctionem inter ea entia quae in hac rerum serie existunt uel existere possunt

Quaeres 2° an ea quae realiter distinguuntur possint identificari. R.o negatiue quia si possent identificari essent ultimo in suo esse constituta et non essent ultimo in suo esse constituta essent ultimo constituta quia iam essent distincta non essent ultimo constituta quia iam possent habere alia formalia quibus constituerentur eo ipso .n. quod possent identificari possent participare alia formalia propter eandem rationem ea quae sunt identificata non possent distingui quia uel remaneret eadem uel non si remaneret eadem non [struck through] possent ipsa non remanere identificata si non remaneret eadem non ipsa sed alia distinguerentur.

Quaeres 3° an ad actualem distinctionem unius rei ab alia requiratur existentia utriusque uel una tantum uel neutra. R.o certum esse ad actualem distinctionem requiri existentiam rei quae dicitur distincta nam cum res per se ipsam et per sua constitutiua distinguatur cum ipsa non existit, neque existit eius constitutiuum et sic non potest dici quod actu tales res distinguantur ab alia sed tantum in potentia unde cum dicitur Antichristus non est petrus talis

propositio

propositio fuit verum conditionaliter si existit Antichristus existit homo qui non est Petrus unde nunc Antichristus solum separata et conditionate est distinctus non actu et absolute an autem ad actualem distinctionem requiratur actualis existentia extremorum vel non est mera quaestio de nomine non certum est tamen me non distingui a Petro per ipsum esse Petri sed per me ipsum unde non existente Petro adhuc existit fundamentum distinctionis mei a Petro an autem possit dici distinctus a Petro vel non est mera quaestio de nomine in qua loquantur ut volunt. ego autem valde inclino ad dicendum me distingui a Petro etiam Petro non existente cum existat fundamentum distinctionis mei a Petro et ergo absolute dico me non esse Petrum

Distinctio iam explicata dividitur in positivam et carentiativam; positiva est ea per quam distinguuntur entia positiva; carentiativa vero per quam distinguuntur carentiae cum n. distinctio eadem sit cum extremis rei distinctae qualis est res distincta talis est distinctio

Rursus distinctio realis alia est adaequata alia inadaequata; adaequata habetur inter ea quorum unum nullo modo includit aliud et appellatur etiam contradictoria hoc modo Petrus distinguitur a Paulo quorum neutrum aliud includit inadaequata habetur inter ea quorum unum includit aliud nunquam e converso qui hoc modo distinguitur quodlibet compositum physicum a suis partibus ut homo ab anima, ergo distinguitur quidem una ut hominem non esse animam, non tamen contra distinguitur una cum includat utramque partem

Item distinctio alia est realis simpliciter et absolute dicta et alia realis secundum quid seu modalis alia actualis alia virtualis quarum divisionum membra cum habeant peculiarem difficultatem sigillatim examinanda sunt

Sub Sectio Secunda Quid Sit Distinctio Realis Simpliciter Dicta et Quid Modalis.

Distinctio

Distinctio realis simpliciter et absolute dicta est illa quae habetur inter duas res, modalis vero est illa quae habetur inter rem et modum. Difficultas tamen est in explicando quid sit modus et ratione differat a re, dum [illegible] vel saltem esse possibiles entitates quasdam quemadmodum modales a philosophis appellamus, certum est, talis dicitur esse unio, ubicatio, actio etc. Solum igitur nos hic quaerimus in quo nam hae entitates differant a rebus.

Et quidem dixerunt aliqui modum esse entitatem omnino sterilem et nullius entis productivam. Sed contra est, quia actus vitales in multorum sententia sunt modi et tamen sunt productivi specierum et habituum. Contra est 2° quia ubicatio est modus et tamen in multorum sententia est productiva specierum visibilium quibus videmus. Tertio quia unio est modus et tamen est productiva [illegible] ubi [illegible] declarationis non est dissensio et [illegible] proprietatum. Ergo modus non differt a re per hoc quod nullius entitatis sit productivus.

Alii 2° dicunt modum esse entitatem essentialiter pendentem a subiecto magis quam a causa materiali. Sed contra est quia ut diximus in physicis unio est modus, ubi est modus et tamen possunt a Deo creari et fieri independenter a subiecto et a causa materiali; item creatio est modus et tamen in multorum sententia non subiectatur in subiecto sed creatura. Ergo differentia modi non consistit in essentiali dependentia a subiecto et a causa materiali.

Dicendum igitur secundum communem, modum esse ultimam et actualem determinationem alicuius entis in suo genere; illud enim quod determinat rem et ultimo aliud indifferens in aliquo genere est modus illius quod determinatur, removens scilicet omnem indifferentiam in illo genere; itaque est modus. Res vero essentialiter talem indifferentiam importat. Sic unio dicitur modus quia est ultima et actualis determinatio rationis unitivae; unione enim sublata partes non possunt non esse unitae. Ubi est modus quia ultimo determinat subiectum ad existendum in loco, nec potest [illegible] hoc [illegible] ergo quod ubicatum sit in hoc loco. Probatur quia haec [illegible] melius explicant naturam et essentiam modi, tum quia supra dicta definitio convenit omnibus et solis modis. Confirmatur

hoc modo

hæc distinctio mediata et inadæquata coniuncta cum identitate importat unā
identificari cum pluribus inter se realiter distinctis q̃t est misterium Trinitatis
q̃t non nisi in fidei obsequium de Deo credimus. addo tamen istud
possibile increatum esse patet quam sit absurdum cum super et capacitatem
creatæ nihil autem est possibile increatum q̃t intelligi non potest nisi ex natura
natura divina. Rursus hoc misterium arguit in Deo infinitam perfectionem
in omni genere et ex eo colligitur Deum esse summum bonum creatum
autem non potest esse summum bonum nec infinite perfectum in omni
genere ergo non potest dari in ulla creatura misterium trinitatis maior
q̃t essentia summi boni exigit identificari cum pluribus inter se distinctis ergo &c.
pr. quia essentia summi boni est ut sit summe communicativa sui; sed eo ipso quod
est summe communicativa sui debet identificari cum pluribus inter se realiter
distinctis ergo essentia summi boni exigit identificari cum pluribus inter se realiter
distinctis. probo minorem si non identificaretur cum pluribus inter se realiter
distinctis, non summe communicaretur quia summa communicatio, qua non potest
haberi maior requirit identitatem communicati et per unionem non est
summa cum maior sit communicatio per identitatem et ii quibus commu-
nicatur debent esse aliquo modo distincti ab essentia quæ communicatur, si n. omni-
omnino eadem non haberetur communicatio et transfusio extra se sed tota
perfectio contineretur intra se. essentia igitur divina debet esse aliquo modo
distincta a personis quibus communicatur non distinctione immediata et adæquata
hæc n. distinctio stare non potest cum identitate ergo distinctione inadæquata
et mediata non potest autem esse distincta a personis mediate et inadæquate
nisi personæ inter se realiter distinguantur. si n. personæ inter se realiter
identificarentur naturæ nullo modo distinguerentur ab illa sed quod quod
diceretur de natura diceretur de illis natura n. communicaretur et personæ
communicantes &c. quod habet autem entitas creata non est summe
perfecta nec summum bonum ideo non habet esse summe com-
municativum et non potest esse identificata cum pluribus inter se distinctis

obstando

ostenditur hoc etiam quia naturaliter impossibilis esset aliqua creatura quae haberet naturam realiter identificatam cum pluribus realiter inter se distinctis non esset enim [illegible] increatum illud axioma lumine naturae notum quae sunt eadem uni tertio sunt eadem inter se sicut nec verificatur in Deo cum Pater et Filius sint idem cum natura, non tamen inter se. neque dicas tale principium semper esse verum non applicari iis quae sunt omnino eadem cum uno tertio sunt eadem inter se quia hoc non prius cognoscebatur humano lumine constare quae [illegible] sine assensu certo et indubitato cuius certitudo fundatur omnis syllogistica quae nititur in veritate illius principii quae sunt eadem cum uno tertio sunt eadem inter se. et si autem possent in creatis dari duo quae sunt eadem cum uno tertio non autem omnino eadem cum illo et consequenter distincta inter se semper dubitaretur praedicatis an extrema conclusionis identificarentur omnino cum medio termino an non, nec possent omnino certificari de tali omnimoda identitate nullum habentes certum signum huius omnimodae identitatis; quare ergo in creatis sit possibilis identitas duorum cum uno tertio quae non sit omnimoda et sic semper remaneret premissis titubantibus in assensu conclusionis unde nulla daretur conclusio certa et evidens adeoque [illegible] humano [illegible]

Objicies 2° cum Patre Lineo potest idem realiter actus esse amor unius [illegible] et odium alterius talis est actus contritionis, quo quis odio habet malitiam peccati propter bonitatem Dei sed in hoc actu [illegible] odii distinguitur virtualiter a [illegible] amoris ergo datur [illegible] distinctio virtualis in aliqua entitate creata. Nego [illegible] minorem in eo sensu, actu nullo modo distinguitur Dei ab odio peccati

Confirmabis si non distinguerentur virtualiter in actu adaequato amor et odium [illegible] quidem esset odium non solum malitiae peccati sed etiam divinae bonitatis et esset amor non solum Dei sed etiam peccati vel hoc est absurdum ergo etc. Nego sequelam probatur ex eo [illegible] virtualiter non distinguerentur amor ab odio non posset actus ille esse amor alicuius obiecti quin etiam odium esset eiusdem aut odium alicuius quin etiam amor esset eiusdem
ergo etc.

ergo et Dicgo uterque idem motus sine ulla distinctione virtuali est recessus ab uno loco et accessus ad alium ergo ita quod sit recessus et accessus simul respectu utriusque. sic idem indivisibilis actus potest esse odium seu fuga peccati et amor seu accessus ad Deum

Urgebis ex ideo quod cognitio obiecti sit virtualiter indistincta a repraesentatione non potest esse cognitio obiecti quin sit repraesentatio eiusdem obiecti ergo etiam in casu nostro si odium peccati et amor Dei non essent distincti virtualiter odium peccati esset odium Dei et amor Dei esset amor peccati. Nego consequentiam [illegible] antecedens solum potest inferri quod odium peccati sit amor Dei et amor Dei sit odium peccati quod utrumque concedo ea ratione quia virtualiter non sunt distincta [illegible] et quidquid dicitur de uno dicetur de alio non autem debent habere predicata quae ipse non habent neuter autem actus non habet esse amorem peccati et odium Dei quomodo ergo [illegible] ex eo quod amor Dei et odium peccati virtualiter non distinguuntur quod amor Dei sit amor peccati et odium peccati sit odium Dei cum neuter actus non habeat esse odium Dei et amorem peccati sed amorem Dei et odium peccati. solum ergo potest inferri quod amor Dei sit odium peccati et odium peccati sit amor Dei hoc modo quidquid dicitur de amore Dei dicetur de odio peccati et quidquid dicitur de odio peccati dicitur de amore Dei et sic virtualiter sunt indistincta sicut ex eo quod accessus ad unum locum et recessus ab alio sint virtualiter indistincta non sequitur quod idem motus sit accessus et recessus respectu utriusque loci sed quod accessus ad unum sit recessus ab alio et recessus ab hoc sit accessus ad illud

Urgebis adhuc actum aliquem amare obiectum nihil aliud est quam ad illud ut amor esse terminari idem dico de odio ex datis convictionis ergo amor et ut odium est terminatus ad utrumque obiectum ergo est amor et odium utriusque. Distinguo maiorem actum aliquem amare obiectum nihil aliud est quam ad illud ut amor illius esse terminari concedo quam ad illud ut amor alterius et et odium illius terminari nego maiorem et distinguo minorem sed actus convictionis [illegible] amor et odium utriusque est terminatus

terminatur ad utrumque obiectum nego ut amor unius et odium alterius terminatur ad utrumque obiectum concedo minorem et nego consequentiam odisse n. Petrum non est quod odium Pauli quod ego odio habeo ut nocumentum Petri terminetur ad illum, cum hoc sit potius amare Petrum sed quod odium illud ut odium Petri terminetur ad Petrum sicuti recedere ab hoc loco non est quod motus ut recessus est terminetur ad hunc locum sed quod ut recessus ab hoc loco terminetur ad hunc locum.

Replicabis amor et odium peccati terminatur ad Deum et ad peccatum cur ergo potius est amor Dei et odium peccati et non dicatur versa amor peccati et odium Dei quoniam actio idem quod est recessus et accessus et habet duos terminos cur ergo est recessus ab uno et accessus ad alium non potest assignari alia ratio nisi quod talis sit essentia illius motus sic etiam ergo dicam naturam et essentiam actus contritionis hanc esse ut sit odium peccati et amor Dei quia est detestatio peccati propter bonitatem Dei neque ex hoc sequitur in tali actu dari illam distinctionem virtualem intrinsecam quia quidquid dicitur de amore Dei dicitur de detestatione peccati et utrumque formaliter terminatur ad utrumque obiectum eodem modo respondere similibus argumentis ab eodem fratre adductis posse quod eundem actum esse efficacem et inefficacem intentionem et electionem desiderium et gaudium assensum et dissensum apprehensionem et iudicium certum et incertum clarum et obscurum respectu diversorum.

Obiicies 3º una eadem albedo est perceptibilis ab oculo ut albedo est seu ut disgregativa visus et non est perceptibilis ut dependens a Deo quod ratio albedinis disgregativae visus eadem est realiter ac ratio dependentis a Deo ergo distinguuntur virtualiter cum ipsi conveniant praedicata contradictoria.

R.º esse perceptibilem ab oculo rationem albedinis disgregativae visus et dependentis a Deo secundum id quod dicunt recto secundum quod identificantur non secundum id quod dicunt in obliquo secundum quod realiter et actualiter distinguntur disgregativum n. visus dicit in obliquo disgregationem visus et dependens a Deo dicit dependentiam seu actionem qua fit a Deo disgregatio autem visus et actio sunt realiter distincta inter se et ab albedine unde non est mirum si albedo

sit perceptibilis

sit perceptibilis et talis disgregatio vel aptio non sit perceptibilis absolute

Obiicies 4° cum eadem cognitio Dei et creaturae possit esse intensa respectu creaturae et remissa respectu Dei, respectu huius obscura et respectu illius clara sed hoc intelligi non potest quia ita praedicata contradictoria reciperet ergo de eadem cognitione verificantur praedicata contradictoria ergo talis cognitio habet distinctionem virtualem. Nego minorem talis n. cognitio iisdem gradibus eademque claritate et obscuritate repraesentans Deum et creaturam consequenter non recipit praedicata contradictoria dicitur enim intensa et clara respectu creaturae et remissa aut obscura respectu Dei quia illi gradus qui sunt sufficientes ad repraesentandum clare creaturam non sunt sufficientes ad repraesentandum clare Deum sicuti eadem lucerna iisdem gradibus lucis quibus illuminat cubiculum illuminat etiam campum apertum et tamen respectu cubiculi dicitur habere lucem intensam respectu et illud illuminare non tamen dicitur habere lucem intensam respectu campi aperti nec illum illuminare cum maior lux requiratur ad illuminandum campum quam cubiculum

Obiicies 5° inter ens reale et ens rationis datur medium nempe ens absolutum ergo inter distinctionem realem et rationis debet dari medium nempe distinctio idealis rationis posset concedi consequentiam datur distinctio virtualis in Deo quomodo tu probas debere etiam dari in creaturis. Secundo dico falsum est consequens non enim quoties inter duo datur medium bene infertur quod inter alia duo debeat dari medium ut inter ens et non ens non datur medium inter Deum et creaturam non datur medium quomodo ergo probas inter distinctionem realem et rationis debere dari distinctionem mediam nempe virtualem hoc debes probare ex aliqua ratione et non quia inter ens reale et ens rationis datur medium tertio falsum est inter ens reale ut reale est et rationis dari medium quia carerent etiam suae realitatis sed tantum datur medium inter ens positivum reale et rationis sic etiam inter distinctionem positivam realem et rationis seu fictam datur ~~datur~~ medium nempe distinctio absoluta propria carentiarum et haec est passiva

Obiicies 6°

Obicies 6° non magis requiritur distinctio realis ad suscipienda praedicata contradictoria quam verum ad hoc ut aliquid verum et realiter cognoscatur et bonum ad hoc ut ametur sed potest aliquid verum et realiter cognosci absque eo quod veritas praedicatum sit dum cognoscitur a nobis carentia antichristi quae veritatis est expers quia non est ens veritas autem est proprietas entis item potest amari aliquid non bonum ergo etiam possunt haberi praedicata contradictoria in rebus idem

Respondeo nego minorem carentia enim est suo modo vera et capax veritatis licet non illius quae est propria entis positivi item non amatur aliquid semper amatur ut bonum saltem apparens

Obicies 7° animal et rationale realiter identificantur et tamen de animali et rationali verificantur praedicata contradictoria ergo distinguuntur virtualiter. Nego secundam partem antecedentis probas de rationali verificatur quod distinguatur ratione ab animali et de animali quod non distinguatur ratione ab animali sed distingui ratione et non distingui ratione sunt praedicata contradictoria ergo de animali et rationali verificantur praedicata contradictoria

Distinguo primam partem maioris de rationali verificatur quod distinguatur ratione ab animali id est comparatur sub diversis conceptibus et nominibus concedo comparantur sub eodem conceptu et nomine nego primam partem maioris et concessa secunda nego minorem animal et rationale realiter et ex parte obiecti sunt una et eadem res nullam includens distinctionem virtualem dicuntur autem esse duo certa et distingui ratione cum eadem indivisibilis entitas sumitur sub diversis conceptibus et nominibus idem .n. homo potest cognosci per cognitionem illam quae significatur per nomen animal et per aliam cognitionem quae significatur per nomen rationale et hoc est animal distingui ratione a rationali unde animal et rationale hoc modo sumpta non sunt omnino idem sicuti nec gladius et ensis sub diversis nominibus sunt omnino idem et sic non est mirum si de animali dicatur quod non distinguatur ratione ab animali et de rationali quod distinguatur ratione ab animali scilicet .n. praedicata non cadunt supra eandem indivisibilem entitatem sed supra illam affectam diversis conceptibus realiter distinctis et hoc aliud non significat nisi quod idem homo eadem cognitus cognitione nullo modo distinguatur ratione et cognitus

diversis

diversis cognitionibus distinguatur vnde quae prius cum sint contradictoria cum identificantur de rebus realiter diversis

Obijcies quaelibet perfectio creata per se ipsam saltem est bona et imperfecta ergo identificatur cum sua imperfectione sed de perfectione et imperfectione verificantur praedicata contradictoria cum perfectio per se ipsam sit amabilis et imperfectio non per se ipsam sit amabilis sed ratione perfectionis perfectio per se ipsam placeat et moveat ad amorem secus vero imperfectio ergo perfectio et imperfectio formaliter distinguuntur. Nego minorem quia tam est amabilis aequaliter placet et movet ad amorem perfectio et imperfectio sicut enim perfectio aliqualiter imperfecta movet ad amorem qua aliqualiter displicentia ita etiam imperfectio aliqualiter perfecta movet ad displicentiam cum amore quae ut sunt imperfecta eadem et ac perfectio [illegible] amor imperfectionis idem est cum displicentia

Sub Sectio Quarta Quid Sit Distinctio Ex natura Rei Formalis

Scotus cum eius scholastici docent communiter dari distinctionem quandam quam ipsi vocant ex natura rei saltem hanc autem dicunt esse inde pendentem ab actu intellectus et mediam inter distinctionem realem et distinctionem rationis et maiorem ac minore vero illam in qua natura autem consistat haec distinctio [illegible] non explicant et Doctores de ea agentes non satis conveniunt in explicando quid sit

Quidam aliqui dixerunt distinctionem ex natura rei saltem esse distinctionem rationis ratiocinatae quae est inter [illegible] autem ex natura rei quia habet fundamentum in re ex diversis effectibus quos facit homo ut ex eo quia comparari possit cum pluribus entibus realiter diversis [illegible] fundamentum intellectus distinguendi in eo plures saltem [illegible]

alij vero

alij vero dicunt hanc distinctionem esse distinctionem virtualem extrinsecam alij intrinsecam cum hac ut ex natura rei et independenter ab intellectu non tamen realis aut rationis sed maior reali et maior rationis alij dicunt hanc esse distinctionem modalem quae media est inter distinctionem realem et rationis

Alij denique conformius ad mentem Scoti ut fatentur obiedus controversia 4a metaphysicae puncto 2o n.o 4o dicunt inter ea quae distinguuntur independenter ab intellectu alia esse quae saltem divinitus mutuo vel non mutuo separari possunt, ut sunt duae res v.g. materia et forma aut res et modus ut materia seu forma et unio quae est modus et alia [illegible] quorum neutrum neque divinitus ab altero separari potest tamen habent entitates conceptibilitates et formalitates seu quidditates distinctas ita ut sint plures entitates conceptibilitates saltem et quidditates distinctae non plura entia distincta et hanc dicunt esse distinctionem ex natura rei saltem non realem distinctionem ex natura rei realem ex quatuor capitibus cognosci dicunt Scotistae ex generatione ex corruptione ex separatione et dependentia distinctionem vero ex natura rei saltem ex alijs quatuor capitibus investigari ex exclusione scilicet, ex definitione ex demonstratione et multiplicatione. quoties n. duo ita se habent ut unum aliud excludat a ratione saltem vel diversa definitione definiatur aut de ipso aliquid demonstretur quod non demonstratur de alio aut denique multiplicatio [illegible] dicatur aliquid quod non dicatur inquantum tale de alio tunc unum ab alio ex natura rei distinguitur ita dicunt distingui animal et rationale at n. excludit a ratione saltem rationale animal n. non est rationale item diversa definitione definitur ut ac rationale porro etiam aliquid demonstratur de animali quod non demonstratur de rationali ut quod ut animal est principium sentiendi rationale vero ut rationale non est principium sentiendi

Sed contra est quia vel talis distinctio potest esse cum identitate reali vel non si primum erit distinctio virtualis si secundum erit distinctio realis ergo non datur distinctio ex natura rei saltem quae sit diversa ab utraque ut docent Scotistae. probo minorem quo ad

primam

primam partem quoniam quae sunt realiter identificata et de iis verificari
possunt termini contradictoria tamen sunt distincta virtualiter sed ea quae ex
natura rei solius distinguuntur sunt realiter identificata et de iis verificari
possunt termini contradictoria quia eadem definitione unum definitur et aliud
non de uno aliquid demonstratur quod de altero negatur ergo sunt virtualiter distincta
atque hoc modo animal et rationale virtualiter distinguerentur item natura
divina ab attributis et attributa inter se ut justitia omnipotentia sapientia saepius
et distinguerentur virtualiter quod est absurdum tolli enim natura [illegible] [illegible]
hoc modo distinguunt atque tamen inter attributa distinctio realis neque inter personas
divinas quae est fundamentum distinctionis virtualis probo sequelam natura divina
identificatur cum attributis et attributa inter se et in eodem modo quo animal
excludit a sua ratione formali rationale sic natura divina excludit a sua ratione formali
attributum et unum attributum excludit aliud et sicut diversa definitione definitur
animal et rationale ita et diversa definitione definiuntur natura et attributa
At secunda pars quod ea quae non identificantur et de iis verificari possunt termini
contradictoria realiter distinguuntur quia cum de iis verificantur realiter et inde
praedicantur abstracta quod unum non sit aliud ergo identitatis ex natura rei solius non
sunt cum identitate reali cum ex illis possint verificari de extremis inter
quae reperitur termini contradictoria ergo distinctio realis.

Dicunt ea quae distinguuntur sed inseparabiliter
distinguuntur ex natura rei solius non realiter sed contra est quia cum ergo petrus aut
aut petrus et paulus possint separari at vero et ratio non possunt separari. Paulus
petrum et paulum posse separari quia distinguuntur realiter at vero et ratio non
posse separari quia distinguuntur ex natura rei solius si autem distingui realiter esset
posse separari et distingui ex natura rei solius esset non posse separari assignaret
pro ratione conclusionem et diceret petrum et paulum posse separari quia possunt
separari animal vero et rationale non posse separari quia non possunt separari quod est
manifesta petitio principii contra est secundo partes dari materia et forma
quae ex ipsis uniantur, ita ut sint inseparabiles etiam divinitus et simul evidenter
talis materia

nobis materia et forma essent distincte realiter et tamen essent inseparabiles ergo inseparabilitas non tollit distinctionem realem

Dices aliqui materiam et formam distingui realiter quia possunt distincta creatione creari. Sed contra est quia non valet argumentum supra factum quia materia et forma possunt distincta creatione creari quia distinguerentur realiter et separatim distinguerentur realiter quia possunt distincta creatione creari ergo a p° ad ultimum possunt distincta creatione creari quia possunt distincta creatione creari. Contra est 2° quia creationes materie et forme tantum si essent distincte et tamen essent inseparabiles neque una creatio dependeret ab alia neque producerentur per creationem aliam distinctam ergo ex nullo capite talis creatio aut distinguerentur realiter sed virtute solum sicut est in reale ergo essent una ex ergo materia et forma non creantur distinctis creationibus ergo non distinguerentur realiter quod est falsum

Argumentatur 2° contra hanc distinctionem quia illa que distinguuntur solum ex natura rei, distinguuntur tamquam entitates non ut duo corpora ut dicunt ipsi scholastici sed hoc est falsum ergo etc. Probo minorem duo solum capiuntur secundum illam rationem quam habent inter se realitatem substantie distincte ut sunt substantie distinguuntur et accidentia distincta ut duo accidentia sed illa que distinguuntur ex natura rei solum sunt entia at non est ens reale est etiam ens ergo distinguuntur ut duo entia item entitas et ens nullo modo distinguuntur sicut homo et humanitas Deitas et Deus cum ... ens ac entitas ergo si illa que distinguuntur solum ex natura rei sunt due entitates essent duo entia sic in Deo natura et attributa ac persone non sunt entia et distinguuntur solum ex natura rei distinguerentur ut duo entia quod catholice dici non potest cum fides doceat naturam divinas personas et attributa esse unum realiter ens

Sub Sectio Quarta Quid et Quodlibet Sit Distinctio Rationis

Distinctio

Distinctio rationis non est illa quae est in rebus chimericis haec enim suo modo distinguun-
tur inter se et ab entibus realibus quae propriam continentiam impossibilem eodem modo quo
distinguuntur entia realia. Item non solum entia chimerica sed etiam realia possunt ratione
distingui. Distinctio igitur rationis est illa quae non habetur in rebus quae sic distincte deno-
minantur ex se sed ab intellectu prout subsunt nostris cognitionibus et conceptibus unde
distinctio rationis non est intrinseca rebus sed extrinseca proveniens ab actibus intellectus
nam unum et idem obiectum potest ab intellectu cognosci vel per diversas cognitiones vel per eandem
diverso modo repraesentari apparet intellectui veluti diversum et distinctum a se ipso

Dividitur haec distinctio rationis praecipue a thomistis
in distinctionem rationis ratiocinantis et rationis ratiocinatae. Distinctio rationis ratiocinantis
est illa quae fit absque ullo fundamento ex parte rei cum intellectus vel diversis cognitionibus vel eadem
cognitione idem obiectum cognoscit illud eodem modo geminando et repetendo ut
cum dico [illegible] Petrus est Petrus ego cum qui sum [illegible] haec distinctio
sine fundamento in re ex eo quod intellectus geminando [illegible] Petrum ex sola redundantia in
idem obiectum modo quo reddit in duo obiectum nullam habet occasionem ab ipsa re cognita
sed totum hoc ut ait Suarez disp. 7 sect. 1 [illegible] ex ratione [illegible] oritur ex cognitione et
operatione intellectus. Distinctio rationis ratiocinatae est illa quae fit cum aliquo fundamento in
ipsis rebus et in eis intellectus reddit per diversas cognitiones vel diverso modo eiusdem
obiecti ut idem obiectum cognitum una cognitione appareat veluti distinctum et
diversum a se ipso cognito alia cognitione ita distinguuntur [illegible] quae cum natura
identificentur quae sunt [illegible] et sint unum [illegible] cognoscuntur diversis cognitio-
nibus in ordine ad diversos effectus quos facere possunt apparent veluti duo distincta
duplex fundamentum [illegible] intellectus distinguendi idem obiectum [illegible] dicuntur ex
imperfecto modo cognoscendi obiecta ipsius intellectus nostri omnes cognitiones non habent
necessariam claritatem ad discernenda omnia obiecti [illegible] quae sunt in obiecto

ideoque

[illegible] invenit verum et non aliud et sic prehendit et distinguit idem obiectum medio [illegible] explicatione terminorum [illegible] ex ipsis rebus cognitis quae cum [illegible] [illegible] effectus et cognosci in ordine ad [illegible] dant occasionem intellectui cognoscendi diversis cognitionibus et diverso modo idem ac cum [illegible] idem cognoscere in ordine ad diversos effectus distinguatur ut ipso cognito [illegible] [illegible] sic homo potest producere [illegible] et ratiocinationes et dat occasionem intellectui ipsum distinguendi cum intellectus hominem cognoscit cum [illegible] de cognoscere [illegible] et non [illegible] cum vero cognoscit [illegible] de cognoscere rationale et sic veluti prehendit et distinguit [illegible] [illegible] in re fundamento [illegible] effectus productibiles ab obiecto [illegible] [illegible] ipsum cognoscendi et distinguendi.

Dices comparare idem obiectum non est [illegible] [illegible] ergo [illegible] [illegible] ratiocinantis non est distinctio cum tantum comparet idem [illegible] [illegible] hanc distinctionem [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] quia per illam nihil in mente [illegible] et distinguitur in obiecto [illegible] per eundem modum cognoscitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intellectus eandem obiectum [illegible] [illegible] [illegible] ipso [illegible] eo [illegible] modo [illegible] et duplex [illegible] bene [illegible] [illegible] exemplo hominis [illegible] loquentis et se ipsum [illegible] [illegible] interrogantis ut cum dicit Petrus ubi [illegible] Petre hoc est [illegible] non distinguit se ab ipso sed [illegible] [illegible] [illegible] ac [illegible] ab ipso [illegible] eodem modo intellectus dum idem de eodem [illegible] cognitis affirmat non distinguit obiectum [illegible] cognoscit sed [illegible] [illegible] illo cognoscere ac [illegible] [illegible] [illegible] vero [illegible] ratiocinatae bene distinguit obiectum non sic causa ut de [illegible] identificatis [illegible] rei [illegible] [illegible] [illegible] unum [illegible] non est aliud diverso modo [illegible] [illegible] beneficio [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] et in mente [illegible] [illegible] [illegible] et controversia est de modo quo cognito [illegible] [illegible] realiter identificata distinguat.

Et quidem non [illegible] [illegible] cognitionem hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] negationem [illegible] [illegible] [illegible] cum alio realiter identificatur unde [illegible] [illegible] distinguunt a [illegible] in homine cum [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] et dicit [illegible] non est [illegible] sed necessaria non

est ista

ex una parte ad definitionem rationis ratiocinatio satis est. cognitio praecisiva ad distinguendum a brutis quoniam per hanc verificatur esse animal rationale non est sane consequentia est ut [illegible] ulla specificatione.

Sed igitur ad definitionem rationis ulla requiri praecisionem intellectus sed sufficere cognitionem praecisivam. cognitio praecisiva in universum est illa quae ita imperfecte attingit obiectum ut de eo omnino reddere rationem non possit. duplex autem datur cognitio praecisiva seu praecisio: una dicitur ex parte obiecti seu obiectiva et alia ex parte actus seu subiectiva. prima est cognitio quae ita cognoscit unum praedicatum seu unam formalitatem obiecti nullo modo attingendo reliquam seu aliam formalitatem cognoscat et in re ac realiter identificantur et per talem actum intellectus idem obiectum physice et realiter ipse indivisibile [illegible] dividit et dividit individualitatem seu individuas formalitates. sic in homine cognoscendo animal et non rationale dividit et praescindit genus hominem quod est obiectum idem. vocatur haec praecisio obiectiva seu ex parte obiecti. praecisio ex parte actus et subiectiva est cognitio quae totum quidem obiectum utrumque [illegible] identificata cognoscit ita tamen obscure et confuse ut non cognoscat omnes eius effectus a se ipso et inter se distinctos quos potest facere nec tale obiectum distinguat ab omni eo quod non est ipsum. [illegible] homo habet etiam duo praedicata identificata quae exprimuntur per voces distinctas animal et rationale et potest producere tam operationes tum etiam ratiocinationes quibus distinguitur non solum a superioribus aliisque rebus insensibilibus sed etiam ab omnibus brutis. potest autem homo cognosci ab intellectu cognitione ita confusa et obscura ut licet cognoscat omnia praedicata intrinseca hominis et inter se identificata tamen non cognoscat omnes effectus producibiles ab homine sed tantum operationes sensibiles etiam a brutis atque adeo distinguat quidem hominem a rebus insensibilibus confundat tamen ipsum cum brutis. haec cognitio vocatur praecisio non tamen obiectiva quia non praescindit obiectum sed dicitur subiectiva et ex parte actus quia tota praecisio est in ipsa cognitione quae non habet eam claritatem quae est necessaria ad cognoscendos omnes effectus illius obiecti

et ad distinguendum

230

ut ad intra praecedens ipsum est vero et quod non est ipsum. Conveniunt igitur
comprehensio obiectiva et satis quod utraque est imperfecta cognitio obiecti; at
vero obiectiva differt a satis ex eo quia obiectiva cognoscat in obiecto aliquod praedicatum
et aliud identificatum cum illo non cognoscat; satis vero cognoscat omnia praedicata identi-
ficata, nondum tamen omnimoda, dummodo sufficiant ad cognoscendos omnes effectus distinctos
illius obiecti et ad distinguendum illud ab omni eo quod non est ipsum.

Quaestio igitur est praecipua ex his praecisionibus
fiat distinctio rationis ratiocinatae et quidem Thomistae communiter cum Vasquez 1a
parte disp. 101 c. 2° et alii apud ipsum censent fieri per praecisionem obiectivam.
Estque haec sententia apud antiquiores frequentissima et nullus ex antiquioribus ut adver-
tit Hickey Controversia 4a metaphysices parte 8 n. 3° controversiam hanc pro
disputata cognoverit. Pro defensione etiam ad recentioribus ut Poncio libro 8 dialec-
ticae de realitate intentionali c. 3° Conton disp. 24a de praecisionibus sectione
2a Rubio quaestione 3a et 4a universalium et Caramuel de [illegible] Lugo [illegible] aliis
et praecipue ab his quod [illegible] antiquitati demonstrat. Alii vero docent distinctionem
rationis fieri per praecisionem ex parte actus et denegant cum [illegible] praescindibili
ex parte obiecti [illegible] realiter identificatis ita ut impossibilem esse dicant prae-
cisionem obiectivam. Citantur pro hac secunda sententia ex antiquis nominales
Gabriel Gregorius et alii ex recentioribus vero Vrradus disp. 4a met. s-
ectione 4a citans etiam pro hac divum Thomam et alios. Valentia 1a libro
de Trinitate c. 3a Zunga disp. 2a de Trinitate [illegible] 2°
disp. 2a n. 5° Arriaga disp. 5a logicae sectione 2a Oviedus citatus
Gratinus quaestione 3a logicae articulo 4° et alii plurimi recentiores praecipue qui
maiori ingenii laude florent et quaestionem subtilius examinant. Tantum [illegible]
placita ex sententia communiter excipiuntur pene irridentur et exhibentur
praecisionis obiectivae sectatores et impossibilem quamquam probat illam amplecti
et a praecisionis nomine [illegible] et male sonante abhorret. Hanc secundam
sententiam sequor et dico distinctionem rationis ex parte obiecti creati fieri per prae-
cisionem ex parte actus et repugnat praecisio ex parte obiecti.

Probatur

Probatur implicat cognitio cognoscens et non cognoscens idem obiectum vel huiusmodi est precisio obiectiva ergo implicat maior probatur quia alias cognitio involveret duo contradictoria esse et non esse representatio eiusdem obiecti imo absolute esset et non esset esset quidem quia illud obiectum cognosceret non esset autem quia illud non cognosceret dum obiectum non cognoscitur non habet eius cognitio. minor probatur precisio obiectiva est illa qua ex duobus preciis realiter identificatis unum cognosci et aliud non cognosci sed precia identificata sunt unum et idem ergo precisio obiectiva est cognitio cognoscens et non cognoscens idem obiectum

Confirmo et explico magis idem argumentum implicat ex duobus preciis realiter identificatis unum v.g. actum cognosci et terminare cognitionem et aliud nempe rationem non cognosci nec terminare eandem cognitionem ergo implicat eandem cognitionem cognoscere et terminare ad actum et non cognoscere nec terminari ad rationem consequentia patet idem enim est cognoscere ac cognosci et solum differunt per relationes actionem et passionem ergo si non potest actum cognosci et rationem non cognosci per eandem cognitionem nec poterit eadem cognitio cognoscere actum et rationem non cognoscere antecedens probatur implicat actum terminare aliquam actionem et produci et rationem non terminare eandem actionem et non produci vel non terminare eandem unionem vel non uniri ergo etiam implicat actum terminare aliquam cognitionem et cognosci et rationem eandem non terminare nec cognosci utrumque casus patet ab adversariis negatur et negantur ex aliis hic infra allatis contra distinctionem virtualem probari manifeste posse consequentia probatur quia intentum est non posse produci vel uniri rationem non produci nec uniri quia ratione identitatis quam habet actum cum ratione sequeretur quod idem produceretur et non produceretur idem uniretur et non uniretur que sunt precise contradictoria et non possunt de una et eadem re verificari sed etiam ratione identitatis eiusdem sequeretur quod idem cognosceretur et non cognosceretur que non minus sunt contradictoria quam illa … est cognosci neque non cognosci ergo si illa non possunt de actu et de ratione

verificari

verificari nec sunt ex mero opinione est quia illa quae sunt realiter identificata ipsa re habent quidquid dicitur de uno dicatur de alio ergo cum animal et rationale identificentur si cognoscitur animal debet cognosci rationale et si rationale non cognoscitur nec animal debet cognosci.

Varie respondent huic argumento ex cognitione adversarii omnes tamen insufficienter et impari ut ait robore argumentum reluctantes respondent igitur aliqui primo apud Arriagam citatum n° 27 cognosci et non cognosci esse praedicata contradictoria quidem sed extrinseca quae de eadem re realiter cum ratione possunt verificari secus vero intrinseca qualia sunt produci et non produci uniri et non uniri. Sed contra est primo quia repugnantia quae est in hoc quod idem producatur et non producatur unitur et non unitur non provenit ex eo quia haec sint intrinseca rebus sed quia sunt contradictoria et quidquid ponit unum tollit aliud sed non minus sunt contradictoria illa praedicata extrinseca quam intrinseca: [illegible] habent contradictionem quia sicut forma intrinseca opponitur cum carentia formae intrinsecae ita forma extrinseca opponitur cum carentia formae extrinsecae nam quidquid ponitur aspectu extrinseca tollitur carentia formae extrinsecae. Confirmatur forma extrinseca [illegible] habere aliquid nisi contradictorium sed hoc non est nisi sua carentia formae extrinsecae ergo cum illa contradictorie opponuntur ergo si ratione contradictionis non possunt praedicata illa intrinseca de eadem re verificari ratione eiusdem contradictionis nec poterunt de eadem re verificari praedicata illa extrinseca. Contra est 2° non minus implicat rem esse albam et non esse albam quae sunt praedicata intrinseca quam rem esse priorem tempore vel loco Petro vel distantem respectu illius et non esse priorem aut distantem respectu eiusdem quae sunt praedicata extrinseca ergo cognosci et non cognosci quae sunt praedicata contradictoria extrinseca neque poterunt de eadem re verificari. Contra est 3° quia licet cognosci et non cognosci sint praedicata contradictoria extrinseca tamen per adversarios non poterunt verificari de ratione [illegible] sed non minus animal est idem realiter cum ratione quam cum [illegible] ergo si haec animali non possunt verificari cognosci et non cognosci nec poterunt verificari de animali et rationali. Contra est 4° quia licet respectu obiecti cogniti cognosci et non cognosci sint praedicata extrinseca tamen respectu intellectus sunt intrinseca ergo verificarentur duo praedicata intrinseca de eodem intellectu

et eodem actu neque possum cognoscere et non cognoscere eandem obiectum.

Respondent alij 2° ratione cognosci realiter et entitative non cognosci autem non vero formaliter non cognosci esse reale rationis quod est idem quod actu non autem formalitatem rationis. Sed contra est quia etiam ego eodem modo dicam posse produci actum et quando producitur ratione realitatis et entitative unumquodque non vero formaliter quod est absurdum nec admittunt adversarij ergo neque debet admitti quod actus cognoscatur et ratione formaliter [illegible] non cognoscatur cum eadem modo opponantur cognosci et non cognosci ac produci et non produci ergo si hic formaliter non tollit absurditatem in produci et non produci neque illam tollet in cognosci et non cognosci. Contra est 2° quia hic ratione formaliter [illegible] vel addit aliquid aliud supra esse reale et entitatem rationis vel non; si nihil addit ergo idem est ratione realitatis et entitative ac formaliter [illegible] ergo si cognoscitur actus cognitionis per rationem realiter et entitative [illegible] cognoscitur etiam ratione formaliter [illegible] aliter idem cognosceretur et non cognosceretur; si autem quid addit hic formaliter supra esse reale rationis vel hoc additum se tenet ex parte obiecti vel ex parte actus et cognitionis; si secundum ergo ex parte obiecti non differt ratione realiter ac formaliter [illegible] ergo si cognitio actus cognoscitur ratione realitatis [illegible] cognoscitur etiam rationalis formaliter [illegible] secundum id quod dicit ex parte obiecti ergo totum obiectum cognoscitur et nulla pars eius fit in ipso; si primum id quod addit hic formaliter supra esse reale rationis vel est identificatum cum illo vel non; si est identificatum reddit repugnantiam nam ratione realitatis [illegible] et formaliter [illegible] idem essent et ratione realitatis cognoscerentur et eadem formaliter [illegible] non cognoscerentur; si addit quid distinctum ab esse reale rationis ergo totum obiectum et via eius pars identificata cognoscerentur cum id quod non cognoscitur sit realiter distinctum ab obiecto cognito ergo non potuerunt obiectum cognoscendo cum eo primum et aliud realiter distinctum non cognoscendo.

Respondent 3° cognosci et non cognosci non esse contradictoria quia hic actus et ratione realitatis identificantur distinguuntur tamen ratione et per rationem. Sed contra est quia distinctio rationis non potest facere ut

uni et eidem

eius et eadem rei contradictoria. aliter essent denfinio distin
ctionis rationis potest ut produci et ratione non produci ut uniri et ratione non uniri ut
esse Personam et ratione non esse personam contra est 2° quia vel distinguatur ratione per
cognitione praescindente ex parte actus vel ex parte obiecti si primum habeo intentum cogni
tionem [illegible] ex parte actus unum obiectum cognoscit et non cum tota claritate qua potest
cognosci et non potest fingere ut unum possum cognoscatur et aliud non si distinguan
tur cognitione praescindente ex parte obiecti valet argumentum quia sic distingui
est cognosci unum et non cognosci aliud identificatum sed haec sunt contradictoria
ergo [illegible] unde adversarij dicentes posse idem cognosci et non cognosci ratione distinctionis
rationis petunt principium et assignant pro ratione id quod est in quaestione quomodo possit
idem posse cognosci et non cognosci quia est distinctum cognitione ratione praescindente
ex parte obiecti seu quia est cognitum et non est cognitum

Respondent alij quod quod obiectum sumitur n°
21° ut et ratione esse idem cognosci tamen ipsum abstracte autem cognosci aliter ac sunt ipse
unde non est mirum si ab illo distinguantur et praescindantur. Sed contra est quia
cognosci aliter ac sunt ipse vel significat quod cognoscatur in ipsis aliquid positum quod non
habent ipse et hoc est falsum quia cognitio praecisiva hoc modo esset falsa neque
ut male cognosceret sed aliquid fictum et chimaericum vel significat quod ut et ratione
non cognoscantur omni ea claritate qua habent cognosci ad hoc ut distinguantur ab
alijs rebus et in hoc sensu concedo cognosci aliter ac sunt ipse et aliquo modo distingui
abstracte sed haec distinctio tota est ex parte actus. vel significat quod unum [illegible] cogno
scatur et aliud identificatum non cognoscatur et si valeat, dictum argumentum cum nulla
ei solutio afferatur sed eadem conclusio alijs terminis proponatur.

R° alij 5° entitatem indivisibilem habere duplex
esse, physicum quod habet ex se et independenter ab intellectu et intentionale quod obiectum cognitio
et tribuit ipsius [illegible] consistit in esse intentionali dicunt et intellectum habere
vim quandam dandi rebus esse quoddam intentionale et secundum esse intentionale
[illegible] unam [illegible] diverso modo intentionaliter ac sunt physice asserunt propter
ut et ratione etsi identificentur secundum esse physicum distingui secundum [illegible]

esse

esse intentionale et diversum esse intentionale habere animal ac rationale unde in
[illegible] posse animal cognosci et rationale non cognosci quia cognitio terminatur ad esse inten-
tionale et non ad esse phisicum quod esse cum sit distinctum potest animal cognosci et rationale
non cognosci non ~~non~~ nisi producitur non produci quia productio terminatur ad esse
phisicum quod idem est animal ac rationale Sed contra est quia inprimis falsum est esse
phisicum non terminare cognitionem quia tale esse potest cognosci et consequenter ter-
minare cognitionem imo omnis cognitio directa et prima intentio [illegible] termina-
tur ad esse phisicum ergo de eodem esse phisico verificaretur quod terminaret
et non terminaret cognitionem Contra est 2° quia tale esse intentionale vel
est intrinsece productum in obiecto vel est tantum esse extrinsecum cognitionis non potest
dici quod sit esse intrinsecum quia cognitio nihil intrinsece in obiecto producit si est
extrinsecum cognitionis de hoc redit argumentum quare non omnis talis cognitio termi-
natur ad animal simul et rationale terminandum esse phisicum vel absolutum animal in prima habeo
intentum et idem esse erit intentionale animal ac rationalis [illegible] ergo animal cognoscitur
et rationale non cognoscitur terminandum esse phisicum terminandum quod identificantur. Contra
est 3° tale esse sive intrinsecum sive extrinsecum vel terminatur et afficit aliud
esse intentionale vel esse phisicum si aliud dabitur processus in infinitum nam hoc aliud
esse intentionale aliud afficit et hoc aliud aliud et sic in infinitum si afficit esse phy-
sicum debet afficere tum esse phisicum animalis tum rationalis et sic animal et rationale habebunt
idem esse intentionale et secundum quod esse utrumque debet cognosci plura
contra hanc dispositionem affert Oliedus quae videri poterunt apud ipsum an°

24°

Respondent alij 6° esse hominis [illegible] sic [illegible] esse
[illegible] equivalenter multiplex atque adeo animal et rationale in homine non esse [illegible]
sed habere distinctionem virtualem extrinsecam hoc est eandem entitatem
hominis equivalere pluribus productionibus separatim ut est in [illegible] [illegible]
[illegible] et principijs productivo intellectionum quod est in Angelis et ita equiva-
lenter brutis esse obiectum cognitionis cognoscentis animal et ut equivalentem Angelis
esse obiectum cognitionis cognoscentis rationale. Sed contra est quia homo [illegible] equivalet
brutis

bratis et Angelis ita ut non sit multiplex et distinctus sed tantum extrinsecum
ratione rerum quibus cognoscuntur ergo at et ratio secundum id quod dicuntur intrinsece
sunt una et eadem virtus ergo secundum id quod dicuntur intrinsece non potest
actu cognosci et ratio non cognosci aliter idem cognosceretur et non cognosceretur
sed tantum secundum id quod dicuntur extrinsece quod aliud non significat nisi quod homo potest
cognosci modo uno [illegible] modo cum Angelis quod [illegible] est nec praecisionem
obiectivam [illegible] sed tantum [illegible]. Contra est 2° quia nostra distinctio non sufficit
ad hoc ut locutiones in homine dicantur probari [illegible] et non [illegible] et actu existit
et non ratio ergo neque sufficit ut cognoscatur actu et ratio non cognoscatur

Alij denique [illegible] omni [illegible] in
universalibus creatis solutionem aliquam quae ut neque nobis satisfaciunt ad Deum
veniunt et [illegible] trinitatis mysterium in rebus creatis profitentur asserunt
in actu et ratione et [illegible] [illegible] distinguuntur virtualiter
et intrinsece ut beneficio distinctionis virtualis intrinsece posset actu cognosci et
ratio non cognosci sicut beneficio eiusdem distinctionis potest natura divina
communicari et personalitates cum ea identificatae non communicari. Sed
quid durius et absurdius quam ponere in huiusmodi distinctionem increatis quae
tanta mysterij trinitatis difficultatis secum involuit quod inter catholicos acrimus diffi-
cillimum est nec umquam [illegible] credibile nisi [illegible] Deus revelasset
[illegible] Apostolus captivandum nobis esse intellectum in obsequium fidei et [illegible]
[illegible] in [illegible] mysterio investigando apertissimum esse ut gloria [illegible]
[illegible] capere et intelligere non possumus quomodo [illegible] communicari
[illegible] contradictoria [illegible] explicare res creatas quae adeo difficile exemplum [illegible]
[illegible] facilis difficultatibus inexplicabilibus implicare et creata increata permiscere omnino
[illegible] ex hoc ergo colligant adversarij quam difficile sit admittere praecisionem
obiectivam quae secum trahit tantam mysterium trinitatis difficultatem. Quae [illegible] difficile est
credere idem generari et non generari communicari et non communicari quam
cognosci et non cognosci cum una actualia cognitionis opponatur cognitioni quam
actualia communicationis communicationi solum ergo praecisio obiectiva ponitur ut

potentiis, admissi ex revelatione de captivando intellectum in obsequium fidei et motus [illegible] posito autem quod Deus hoc non revelavit [illegible] impossibilem esse praecisionem obiectivam non [illegible] captivare intellectum in obsequium praecisionem. Contra est 2° quia distinctio virtualis non potest dari [illegible] omnimoda, distincta realis vel saltem aliquam distinctionem realem saltem [illegible] inadaequatam quae non datur de facto nec dari potest in creaturis cum importet unam identificatam cum pluribus inter se realiter distinctis quod est impossibilem [illegible] quod non datur nec dari potest in creaturis. Contra est 3° quia data possibilitate distinctionis virtualis in creaturis talis distinctio de facto admittenda non est sine necessitate quam vero necessitatem habent adversarii ad admittendam de facto hujusmodi distinctionem non aliam nisi ut defendant possibile esse praecisionem obiectivam non ergo quia salvari possunt sine praecisione obiectiva non est ponenda distinctio virtualis absque fundamento.

Hoc ut minuerent difficultatem quam praefert distinctio virtualis dicunt nostri temporis peripatetici ipsos admittere quod distinctionem virtualem tantum in ordine ad praedicata transcendentalia cognosci et non cognosci non autem in ordine ad realia utpote produci et non produci uniri et non uniri. Et declarant esse autem [illegible] ponere distinctionem virtualem in creaturis in ordine ad praedicata realia cum haec sit propria Dei, secus vero in ordine ad praedicata transcendentalia. Sed contra est 1° quia si datur distinctio virtualis in ordine ad cognosci et non cognosci debet etiam ab adversariis admitti in ordine ad praedicata realia sed in ordine ad haec non admittunt ergo neque in ordine ad illa. Probatur sequela quia animal cognoscitur sine rationali ergo animal est cognoscibile sine rationali; rationale vero non est cognoscibile sine animali ergo de eadem entitate verificantur haec duo praedicata quod sit cognoscibilis sine rationali et non sit cognoscibilis sine rationali sed haec sunt praedicata realia et intrinseca quae habentur in rebus independenter ab illarum cognoscibilitate [illegible] est proprietas entis nam cognoscibilitas non habet cognitionem [illegible] sed ad illam supponitur ergo est praedicatum reale ergo esse intrinsece cognoscibile sine rationali et non esse intrinsece cognoscibile

cognoscibile tamen rationis sunt praedicata contradictoria realia sed potius possibilitatem praecisionis hec verificantur de animali de rationali ergo ad eorum salvandam necesse est admittere inter animal et rationale distinctionem virtualem in ordine ad praedicata contradictoria. Nec dicas non esse praedicatum quod dicunt ordinem ad intellectum non quia talis ordo non facit quod illa sint praedicata realia ergo cum non hoc ordine semper verificentur ut debeat admitti distinctio virtualis in ordine ad praedicata realia tum quia dicere ordinem ad intellectum est praedicatum transcendentale per omnia praedicata realia quae cum sint cognoscibilia dicunt ordinem ad intellectum et ratione huius ordinis poterit admitti distinctio virtualis in ordine ad quaecumque praedicata realia

Contra est 2° quia ego dicam posse beneficio distinctionis virtualis eundem colorem videri et non videri eundem sonum audiri et non audiri eandem quantitatem tangi et non tangi quia sunt praedicata intentionalia

Contra est 3° quia praedicata realia et intentionalia naturalibus solum differunt per hoc quia haec proveniunt a potentiis intentionalibus illa vero non quare ergo eadem entitas poterit esse capax duorum praedicatorum quae ex se contradictorie opponuntur dummodo proveniant a potentiis intentionalibus et hic abilis non provenient ea recipere non poterit quam difficultatem minuit illud procedere a potentiis intentionalibus oportet ut minus cognitio sua careat cognitionis ita ut idem possit cognosci et non cognosci quam productio cum careat productionis ita ut idem non possit produci et non produci

Contra est 4° quia fundamentum admittendi distinctionem virtualem in ordine ad cognosci et non cognosci est talis perfectio rei qua eadem indivisibilis res pluribus rebus distinctis equivalet ut ergo ex eo quia eadem indivisibilis res equivalet pluribus distinctis potest cognosci et non cognosci eo modo quo ex rebus distinctis una cognoscitur et alia non cognoscitur et ratione eiusdem equivalentiae non poterit eadem indivisibilis res produci et non produci uniri et non uniri et sic de rebus distinctis assigna mihi ut liberam disparitatem

Contra est 5° quia distinctio virtualis in ordine ad praedicata contradictoria realia non admittitur in creatis ut ex eo quia videtur repugnare

repugnare homini naturae eandem indivisibilem existentiam posse nec posse prin-
cipia contradictoria quae admittimus in Deo captivantes intellectum in obsequium fidei
aut ex eo quia illis distinctio arguit infinitam imperfectionem propriam solius
Dei sed eodem modo arguit infinitam perfectionem distinctio virtualis in
ordine ad praedicata intentionalia quam in ordine ad realia et si haec non possit
non infinitae creatae perfectionis nullo modo probari potest nec illa necessario
requirat infinitam perfectionem propriam Dei. Ingens vero difficultas est
in intelligendo quomodo eadem entitas possit produci et non produci uniri et non
uniri esse et non esse in hoc loco etc. quam cognosci et non cognosci iam
contradictorie oportet produci et non produci quam cognosci et non cognosci
oppositio n. contradictoria cum sit omnium maxima non recipit magis et minus
quia cum consistat in forma et carentia formae quodquid ponitur a forma qua-
cumque illa sit sive realis sive intentionalis tollitur a carentia eiusdem formae. Sicut
enim aliquid produci importat actionem productivam illius ita et cognosci cognitionem
repraesentativam illius et sicut non produci importat carentiam eiusdem actionis ita
et non cognosci importat carentiam eiusdem cognitionis ergo eodem modo opponun-
tur praedicata realia contradictoria ac intentionalia ergo eadem militat ratio in
neganda distinctione virtuali tam in ordine ad praedicata realia quam in ordine
ad intentionalia.

Dices ex eo quod admittatur distinctio virtualis in ordine
ad praedicata intentionalia et in ordine ad aliqua realia indivisibilis non sequitur debere
admitti in ordine ad omnia praedicata realia ut existere et non existere operari et non
operari etc. ergo etiam non sequitur ex eo quod admittatur in creatis distinctio virtualis
aliis in ordine ad praedicata intentionalia debere etiam admitti in ordine ad realia.

Resp. in primis plures ex theologis qui dicunt
actus liberos Dei identificari cum divina voluntate dicunt divinam voluntatem
non posse non existere et actus liberos cum illa identificatos posse non existere
imo alii dicunt actus liberos Dei duas habere existentias unam secundum esse
aliam secundum denominationem qua denominant Deum volentem hoc vel illud

et dicunt

ut sicut hae existentiae sunt identificatae realiter et virtualiter distinctae ut beneficio huius distinctionis existere in Deo [illegible] secundum esse et non existere secundum denominationem extrinsecam tamen ut eadem intrinsece realiter existunt et non existunt secundum in Deo admittitur distinctio virtualis in ordine ad ea [praedicata] quae de eo nobis revelat fides et tamen ea salvari non possunt unde non est mirum si admittatur in ordine ad alia et non in ordine ad omnia [praedicata] sicut fides non revelat aliqua [praedicata] quae sine distinctione virtuali salvari non possunt unde non determinatur a fide ut admittenda in aliquibus et non in omnibus et tamen ea militat ratio de omnibus si potest in ordine ad aliqua admitti poterit in ordine ad omnia. Tertio in Deo non admittitur in ordine ad omnia [praedicata] quia Deo aliqua [praedicata] secundum se repugnant ut sunt corrumpi producere et quae creaturis secundum se non repugnant unde in ordine ad haec contradictoria etiam in creaturis posset admitti distinctio virtualis [igitur] in aliquibus admittitur. Quarto in istarum distinctio virtualis admittitur in his quae supponunt distinctionem realem inadaequatam et mediatam ut sunt communicari et non communicari generare et non generare et non in omnibus ut esse operari et non operari esse hic et non esse hic et cum ergo in creaturis admittatur distinctio virtualis tantum ubi distinctione reali inadaequata et mediata, si admittitur in aliquibus [praedicatis] poterit admitti in omnibus

Dices 2° non bene arguitur a statu intentionali ad statum realem non. n. omnia quae conceduntur rebus in statu intentionali debent concedi in statu reali; res n. possibiles non existentes possunt terminare cognitionem non tamen possunt terminare actionem realem productivam meae Rursus possum ego nunc cognoscere Romam ego et [igitur] cognoscam [illegible] et tamen nunc possum ire Romam ego et [igitur] [illegible] per medium denique potest quis concipere duo contradictoria simul et tamen duo contradictoria non possunt esse simul a parte rei ergo non valet argumentum a statu intentionali ad realem

R° optime valere argumentum a statu intentionali ad realem [quando] eadem est ratio pro possibilitate vel impossibilitate rei in utroque statu ut se habet res in casu nostro cum eadem militet ratio vel excludendi vel admittendi

vel admirandam distinctionem virtualem ordine vel prius realem vel inordinate ad intentionalia ut supra probavi. ut in casibus allatis non est eadem ratio quia terminum res possibilis non existens non potest terminare actionem productivam sui quia actio est ultima et essentialis determinatio rei vel existentia unde non potest terminus actionis non existere at vero cognitio non est huiusmodi unde potest terminari etiam ad res non existentes. ad secundum dico experientia nos docere posse istum cognoscere aliquid distans etc. et ut cognoscat ea quae sunt iam dicta non posse in quemquam ad aliquam lucem dimanare [illegible] quia tendunt per medium. ad tertium Rº contradictoria non posse simul esse a parte rei quia hoc repugnat ex ipsa natura luminis; posse tamen esse in intellectu quia in intellectu existunt non per se sed per sui imaginem potest autem aliqua cognitio duo contradictoria repraesentare ut satis constat experientia neque habet ulla implicantia [illegible] idem [illegible] cognosci et non cognosci sunt praedicata intentionalia alicuius, in quibus contradictoria realia quales sunt cognitio et carentia cognitionis circa idem obiectum. atque et ideo ipsa cognitio videtur absolute habere privilegium ut possit esse cum carentia sui

Sub Sectio Sexta Solvuntur Obiectiones Contra Supra Dicta

Obicies 1º experientia constat saepe nos cognoscere unum praedicatum et non aliud identificatum ergo [illegible] cum utrumque videmus hominem et non cognoscimus at et non cognoscimus [illegible] ergo experientia patet posse cognosci unum praedicatum et aliud identificatum non cognosci

Huic et similibus argumentis [illegible] ipsi nostri adversarii respondent qui dicunt solum intellectum posse obiectum praeiudicare non autem potentias sensitivas et tamen [illegible] ego clarior video colorem experientia docet me videre colorem non autem discernere differentiam coloris utrum sit albus vel niger vel viridis et immo aliquando nego esse viridem; et tamen videns nunc quid

non quod omnes obiectae praecindit ab aliqua differentia neque absolutae nulla etiam cum praecindendi quomodo ergo hoc contingit in visione sine ulla praecisione obiectiva eodem modo ego dicam contingere in cognitione istius sine ulla praecisione obiectiva

Pro clariori responsione assumo idem indivisibile obiectum v.g. Petrum posse diversis cognitionibus cognosci quarum una sit clarior alia et pro varietate cognitionum varia etiam poterit nomina. Sic Petrus cognitus cognitione tali quae distinguat illum a non entibus et illum confundat cum entibus ita ut intellectus ex vi talis cognitionis dicere possit hoc non est non ens, dicitur ens; idem Petrus cognitus alia cognitione clariori quae non solum ipsum distinguat a non entibus sed etiam ab aliquibus entibus nempe ab accidentibus non tamen a substantiis ita ut intellectus dicere possit ex vi talis cognitionis hoc non est accidens, dicitur substantia; idem Petrus cognitus alia cognitione clariori distinguente ipsum non solum ab accidentibus sed etiam a substantiis spiritualibus confundente tamen ipsum cum rebus et substantiis corporeis dicitur corpus seu substantia corporea; idem Petrus cognitus alia cognitione clariori distinguente ipsum ab aliquibus substantiis incorporeis nempe ~~ab~~ a non viventibus et confundente ipsum cum viventibus dicitur vivens; idem cognitus alia cognitione clariori distinguente ipsum ~~[illegible]~~ a viventibus insensitivis sed confundente cum sensitivis dicitur animal; idem cognitus alia cognitione clariori distinguente etiam ipsum ab aliquibus sensitivis nempe a brutis et irrationalibus confundente tamen cum rationalibus dicitur homo; idem tandem cognitus alia cognitione clariori distinguente ipsum ab omni eo quod non est ipsum ita ut ex vi illius intellectus possit dicere hoc non est non ens, non est accidens non est incorporeum non est non vivens non est insensitivum non est brutum non est Paulus non est Ioannes etc. talis inquam modo cognitus dicitur Petrus. Hae autem omnes cognitiones, variatae diversis nominibus, respiciunt idem totum indivisibile obiectum cognoscunt utique per identificationem non tamen quaelibet cognoscit omnes effectus quos posset facere illud obiectum omnesque terminos a quibus distinguitur sed una aliquos et alia alios et quo plures effectus illius cognoscit cognitio et quo a pluribus illud distinguit eo clarior est. Illi autem effectus et termini a quibus idem obiectum distinguitur

vocantur

vocantur ab aliquibus obiectum indirectum res vero indivisibiles quae illos effectus
ponit facere et ab illis terminis distinguuntur dicuntur obiectum directum ab aliis
vero hoc scilicet obiectum importatum in recto alia vero dicuntur obiectum importatum
in obliquo unde colligitur omnes has cognitiones habere idem obiectum directum
et importatum in recto non idem obiectum indirectum et importatum in obliquo et
diversas esse non ratione obiecti directi sed tantum indirecti et ratione modi cognoscendi
clari vel obscuri unde autem proveniat in cognitionibus obscuritas et defectus claritatis ab omnibus explicari debet certum est enim idem obiectum posse cognosci
modo cognitione obscura modo aliquantulum clara modo clariori et defectus autem
claritatis in cognitione potest provenire vel ex imperfectione specierum vel ratione
longinquitatis vel ex eo quia non cognoscuntur omnes effectus quos potest facere
illud obiectum neque quae accidentia externa illius sed aliqua tantum pauca
ut cum solum videtur motus hominis et ex eo solum discernitur ab irrationalibus

His praemissis ad argumentum in formam
ans experientia .n. non docet nos cognoscere unum primum et aliud identificatum
non cognoscere sed tantum nos habere de illo obiecto cognitionem discernentem
illud ab irrationalibus et confundentem cum rationalibus ad probationem antis dicimus
quod ans et si non cognoscamus id et non ratione cognitione per nomina id ideo
tamen ergo cognitionem denominatam per nomina ratio concedo ans et nego consequentiam
quia solum significat tantum nos habere cognitionem aliquantulum confusam
confundentem hominem cum aliis et non habere cognitionem clariorem discernentem
autem illud a brutis et ac ... at non ratione identicum id quod dicimus identice
et interpretive cognoscuntur et utrumque ab ea cognitione discernitur ab irrationalibus
et utrumque cum rationalibus confunditur unde affirmatio et negatio non cadit supra
idem indivisibile obiectum sed supra diversas cognitiones

Instabis cum affirmamus id non affirmamus
ratio sed affirmatio est cognitio ergo cognoscimus id et ratio non cognosci modus
distinguo maiorem cum affirmamus id non affirmamus ratio cognitione denominata
per nomina ratio concedo cognitione denominata per nomina id nego maiorem

et concessa

et concessa minore distincto utroque ergo cognoscimus aliquid et rationale non cognoscimus cognitione distincta per nomen aliquid nego cognitione distincta per nomen vel confusa consequentiam utrumque et affirmamus

sed hoc est falsum quia hec nomina denotant distinctas et diversas cognitiones unde affirmare et negare non sunt respectu eiusdem cognitionis sed respectu distinctarum quarum quelibet vera potest identificata cognoscere sed non cum omnimoda claritate

Urgebis possum de homine eadem cognitione affirmare esse aliquid et negare esse rationale ergo per primum iudicium quo affirmavi esse aliquid non affirmavi esse rationale. Respondeo quando argumentum urgetur affirmas te esse hominem negas esse aliquid rationale sed non potes de eodem obiecto affirmare esse aliquid rationale et negare esse aliquid rationale ergo per primum iudicium non affirmavi esse aliquid rationale

esse animal rationale ergo praecedit hominem in esse animalis rationalis quia etiam, tu negas posse hominem praecindi ab animali rationali et tamen contra nec hoc infertur ex meo argumento ergo idem concessa maiori distinguo minorem non possum de eodem obiecto perfecto cognito affirmare et negare esse rationale concedo de eodem obiecto imperfecte cognito nego minorem et distinguo consequens ergo per primum iudicium possum affirmare esse animal non affirmare esse rationale cognitione perfecta concedo imperfecta nego consequentiam per primum .n. iudicium affirmatur non est non rationale sub nomine animalis sed solo iudicium est quid imperfectum hoc .n. cognoscit maiori notione neque cognoscit illud obiectum utrumque unde mirum non est si simul negat esse rationale cum etiam affirmat hominem affirmat etiam animal rationale cum non possit praecindere hominem ab animali rationali quia tamen tale iudicium est imperfectum inde est posse etiam negare animal rationale

Replicabis ergo, ex. gr. ultimatim corpus, vivens, animal, homo, sunt una denominationes extrinsecae a secunda intentione obiectivae vel hoc est falsum ergo falsum est quod plura nomina dicunt diversas cognitiones

Retorqueo argumentum ergo homo animal rationale sunt denominationes extrinsecae et secundae intentionis obiectivae non posse homo et animal rationale dicunt eandem entitatem cognitam tamen diversis cognitionibus vel obscura vel clara dicere distinguo consequens tales quidem tamquam terminum cum quo dicunt adaequate tum ex parte actus tum ex parte obiecti sunt denominationes extrinsecae concedo tamquam inadaequate terminum id est tantum dicunt ex parte obiecti nego consequentiam et distinguo minorem absolutam hoc est falsum tamen concesso nego tamquam negatio concedo minorem et nego consequentiam .n. quamvis sint plura et distincta non possunt importare eandem indivisibilem entitatem tantum quae nullam ipse habeat distinctionem sed supra illam debent addere omnes cognitiones quibus extrinsece et per istam multiplicatur et distinguitur

Replicabis iterum ergo cum cognosco animal rationale cognosco duo et ipsum hominem et cognitionem qua constituitur animal Retorqueo argumentum ergo cum cognosco hominem vel animal rationale duo cognosco et ipsam

entitatem

essentiam et cognitionem vel illam qua cognoscitur homo vel aliam qua cognoscitur iste est rationale distincte distinguo consequens ergo non cognosco est adaequate cumulative omnia quae dicit non ex parte obiecti sed ex parte actus cognosco et ipsum hominem et cognitionem qua cognoscitur est concedo non cognosco hominem inadaequate cumulative id est dicit naturam ex parte obiecti cognosco hominem et cognitionem nego consequentiam possum enim cognoscere aliqua primo vel per cognitionem directam qua cognoscuntur aliqua, non cognoscuntur aliqua sic per cognitionem illam qua ego cognosco essentiam hominis non [illegible] distinguo a bove et quae non est reflexiva cognitionis est enim ut forma [illegible] non cognoscitur nec ut terminus ex parte obiecti nec ex parte intellectus. possum etiam cognoscere per cognitionem reflexam et tunc cognoscuntur cumulative omnia quae dicunt non ex parte actus non ex parte obiecti nisi est cognitio qua dico ego cognosci est quae reflectit supra cognitionem illam per quam antea cognitus fuit homo [illegible] cognitio reflexa est illa qua explicatur significatum horum nominum est rationale hominis

Obiicies 2° intellectus potest ea quae sunt distincta identificare potest enim identificare hominem cum equo ergo poterit etiam distinguere ea quae sunt identificata ergo poterit obiectum praecidere distinguo antecedens potest intellectus ea quae sunt distincta identificare cognoscendo identitatem inter res distinctas concedo fingendo ut illa sint identificata et quidquid convenit uni conveniat alteri nego antecedens et distinguo consequens ergo potest distinguere ea quae sunt identificata cognoscendo inter ea distinctionem concedo fingendo ut illa sint distincta et non quidquid convenit uni conveniat alteri nego primam et secundam consequentiam. intellectus enim potest quidem cognoscere distinctionem aliquam impossibilem inter est et rationale sunt et identitatem aliquam impossibilem inter hominem et equum ut patet experientia, alterum ut vero non potest facere ut est et rationale sint distincta et uni conveniat nomen primum est non conveniat alteri fingendo ut [illegible] cognoscatur et aliud non hoc enim est impossibile sicut non potest identificare ea quae sunt distincta fingendo ut quidquid convenit uni conveniat alteri

Obiicies 3° est et rationale sunt sine [illegible]

obiective

obiectivo ergo potest actu cognosci et ratione non cognosci Distinguo antecedens sunt formaliter secundum id quod dicunt intrinsece et ex parte obiecti nego secundum dicunt id quod dicunt extrinsece et ex parte actus concedo antecedens et nego consequentiam hoc n. non significat aliud quam quod eadem entitas indivisibilis possit cognosci diversis cognitionibus quibus sunt plures formaliter

Obiicies 4° aut cognosco aliquem hominem aliquem viventem vel cognosco eodem modo actu et ratione vel diverso modo vel unum cognosco et aliud non cognosco primum et secundum dici non potest tertium habeo intentum ergo datur distinctio obiectiva Retorqueo argumentum respicias cognoscens Petrum vel cognoscit eodem modo hominem ac ratione vel diverso modo vel cognoscit hominem et actu ratione non cognoscit non potest dici primum neque secundum tertium ergo prehendit hominem ab actu ratione quod tu negas quod dicis ego dico eodem modo cognosci actu et ratione secundum id quod dicunt identice et intrinsece

Instabis sum certus de actu et non sum certus de ratione ergo non eodem modo cognosco actu et ratione secundum id quod dicunt identice et intrinsece Retorqueo argumentum respicias est certus de homine et non est certus de actu ratione ergo non eodem modo cognoscit hominem ac actu ratione Distinguo antecedens quoad primam partem sum certus de actu omnimoda certitudine nego aliquali certitudine concedo primam partem. ad secundam quando non sum certus de ratione omnimoda certitudine concedo aliquali certitudine nulla eadem quam habeo de actu nego secundam partem antecedentis et consequentiam illam n. eandem certitudinem quam habeo de actu habeo de ratione et illam eandem incertitudinem quam habeo de ratione habeo de actu secundum id quod dicunt identice et ex parte obiecti de uno q.n. habeo aliquam certitudinem coniunctam cum aliqua incertitudine

Instabis iterum si eandem certitudinem quam habeo de actu haberem de ratione possem affirmare etiam cum iuramento hoc est actu possem affirmare hoc est ratione sed non possum affirmare

hoc est

hoc est [illegible] ergo non habeo eandem certitudinem de utroque. Retorqueo argumentum: rusticus vel habet eandem certitudinem de homine ac de [illegible] vel non; si eandem non habet, ergo non eodem modo cognoscit hominem ac [illegible], ergo prescindit hominem ab [illegible] et dum affirmat unum non affirmat aliud; si habeat eandem certitudinem de homine et [illegible] nunc potest affirmare cum iuramento se esse hominem, posset etiam affirmare se [illegible] vel hoc est falsum ergo etc. Ad argumentum respondendo nego maiorem, tum si eadem cognitione cognoscatur [illegible] secundum id quod dicunt identice et intrinsece et eadem certitudo habeatur de utroque, argumentum: haec certitudo non est sufficiens ad dicendum hoc est [illegible], maior enim certitudo requiritur ad dicendum hoc est [illegible] quam ad dicendum hoc est [illegible], quia dicendum hoc est [illegible] debent cognosci [illegible] et illud obiectum debet distingui ab aliis, quod non est necessarium ad dicendum est [illegible]; sicut maior claritas requiritur in cognitione ad dicendum hoc est [illegible] quam ad dicendum hic est homo, unde etsi rusticus habeat sufficientem claritatem [illegible] ad affirmandum se esse hominem, non posset cum hac eadem claritate dicere se esse [illegible].

Dices 5° cum accedimus ad hominem quem a longe videbamus, videmus aliquos effectus et aliqua accidentia eius quae antea non cognoscebamus; ergo debemus cognoscere ex illis effectibus et accidentibus quae de novo cognoscimus aliquod praedicatum intrinsecum quod antea non cognoscebamus. Retorqueo argumentum: cum rusticus [illegible] cognitis effectibus hominis quos antea non cognoscebat, cognoscit esse [illegible], ergo debet cognoscere aliquod praedicatum intrinsecum quod antea non cognoscebat. Nego consequentiam, quia ex illis effectibus et accidentibus quae de novo cognoscuntur non cognoscitur aliquod ~~[illegible]~~ praedicatum intrinsecum quod antea non cognoscebatur, sed illud idem obiectum clarius cognoscitur et distinguitur a pluribus rebus quam antea distinguebatur, unde si ex motu antea cognito distinguebatur solum a saxis et plantis ceterisque rebus [illegible], nunc cognito visu, loquela et aliis accidentibus propriis hominis etiam distinguitur ~~[illegible]~~ a brutis.

Sensibilis

Si talis cognitio nova proprietatem et effectum substantiae libere aliquid in ipsa substantia homines cognoscere quod antea non cognoscebatur ex effectibus cognoscuntur per eam intrinseca ergo etc. Nego consequentiam nova proprietas novusque effectus cognitus solum facit ut eadem substantia clarius cognoscatur, non autem quod in ea cognoscatur aliquod praedicatum quod antea ignorabatur.

Si talis etiam non cognosceretur novum praedicatum quod antea non cognoscebatur non posset explicari quid sit cognoscere clarius idem obiectum ergo cognoscitur novum praedicatum. Nego consequentiam cognoscere enim clarius idem obiectum est cognoscere plures effectus, proprietates et accidentia illius, sicut habens plures effectus videt in Deo clarius cognoscit ipsum Deum ita cum cognoscitur et ratio cognoscitur clarius ratio hominis quam non cognoscitur hoc non ex eo quia novum praedicatum cognoscatur sed ex eo quia plures effectus hominis cognoscuntur ita cognoscere clarius est distinguere illud obiectum ab omnibus.

Angelus cognoscens cognoscit rem eam et alia accidentia, porro tota hominis nullum habebat iudicium rationis ergo illud antea non cognoscebat. Nego consequentiam ratiocinationes enim sunt indicium clarum rationis unde ex ratiocinationibus non solum clarius sed etiam differentia cum alia identificata cognoscitur cognoscebat tamen confuse at ratiocinationes sunt indicium ad illud cum ipsa genere cognoscere clarius.

Clarius ergo cognoscit quod aliquod ens sit et tamen determinatum possumus inferre esse substantiam corporis vivens sed non possumus inferre esse rationale ergo cognitum est non cognoscitur praedicatum illa maiorem et non ratio quod est praedicatum inferius. Reliquum argumentum ostenditur audito quod aliquod habeat in se sonum vocis et alia signa humana possit inferre ergo est homo et non possit inferre ergo est rationale ergo cognitum est quod cognitio hominis ... per et rationis. Distinguo primo ... partem antecedentis non possum inferre esse rationale cognitione distincta praedicatum ratione tamen concedo cognitione denotata per nomen substantiae corporis viventis nego consequentiam et eodem modo distinguo consequentiam non cum ratione sit idem ex parte obiecti cum illis praedicatis superioribus clarius cognoscere

- cognitione per illorum nomina denotata includitur etiam illa cognitione vaga nec illa in-
nec vale inferuntur alia cognitione denotata per nomen vaga ipse denotat cognitio
non denotatio quae tunc non habetur.

Respondebis ex termino superiori vage non infertur terminus inferior
ergo ex illis pariter superioribus non infertur vaga ipse ergo praedicatum inferius. Distinguo,
antecedens ex termino superiori male infertur terminus inferior sub ratione inferioris concedo sub
nomine superioris nego antecedens et eodem modo distinguo consequens ex ente non recte
infertur vaga sub nomine vagi non autem sub nomine substantiae etc.

Obiicies 7° illud cognosco quando cognosco ens alonge
rationabile animatum alonge quod possum praedicare non solum de homine sed etiam
de equo de leone etc. ergo cum conceptio habetur vaga quia solum ens et non ratio cum
veritate praedicari potest de equo de leone etc. nego antecedens de solum in homine possum
praedicare illud ens quod tunc cognosco

Respondebis possum dicere de equo de leone etc.
esse ens et hoc cum veritate ergo ens quod concipio potest praedicari de equo de leone etc.
Distinguo antecedens possum dicere de equo de leone etc. esse ens quod ego cognosco equo esse
aliud ens concedo antecedens et nego consequentiam nam ex hoc colligitur mea cognitionis vagae.
quia non possum nisi de solo homine praedicare cum veritate illud ens quod cognosco

Obiicies 8 plura possunt praedicari cum veri-
tate de ente quae non possunt dici cum veritate de vago et e contra ergo ex parte
subiecti vel obiecti possumus cognoscere ens sine vago vel vagum sine ente. Nego vel
clarius probationem distinguo antecedens plura possunt praedicari de ente incognominato de
omni ente quae non possunt dici de vago et e contra concedo plura possunt
praedicari de ente hominis quae non possunt dici de vago et e contra nego antecedens
et consequentiam ens in incognominato praedicatur distinguuntur cognita non ... ordine ens
et vage aut vero quidquid dicitur de ente hominis debet etiam dici de vago et
quidquid dicitur de vago dicitur etiam de isto ente

Respondebis de ente hominis dicitur quod est prima
pars rationalis et hoc non dicitur de vago et de vago dicitur quod est principium distinctionis

quod non

ast non dicitur de aliis ergo &c. Nego antecedens rationale non est principium ratiocinandi sicut hoc
animal hominis est principium discurrendi et ratiocinationis quam brutis ob
at et potentia indivisibiliter magna in eodem principio procedunt et hoc debent
concedere etiam adversarii aliter inter animal et rationale daretur distinctio ex natura rei ordine
ad primum realia quia ubi non esse productivum ratiocinium et non esse productivum
ratiocinium quod adversarii non admittunt

Instabis iterum homo ut animal discurrit est pro
positio falsa ergo discursus non procedunt in homine a animalitate ergo non potest dici
animal principium discursivi. Distinguo antecedens homo ut animal discurrit est propositio falsa quia
animal hominis non discurrit nego quia omne animal non discurrit concedo antecedens et nego
consequentiam propositio enim reduplicativa includit propositionem universalem omne
animal est discursivum quae cum falsa sit tunc et reduplicativam esse falsam ratione
reduplicationis est ratio propter quam homo discurrit esse animalem ut sic
et in communi et consequenter ubicumque habetur animalitas tunc potentiam discurrendi

Obiicies hic animal dicitur esse genus proximum superius
rationale &c. quae non dicuntur de rationali ergo plura dicuntur de animali quae non dicuntur de
rationali. Respondeo falsum est antecedens dicendi de animali hominis et animal hominis non est genus
nec totale nec superius sed inferius et singulare praedicata autem dicuntur de collectiva
vi animalis etiam pro ut sunt sub confusa cognitione cognoscentis illa in ordine ad omnes
species communes omnibus et non distinguens illa inter se unde mirum non est
si haec praedicata non dicantur de rationali quod realiter distinguitur a collectione vi animalis
secundo etiam si animal hominis sit genus et proximum superius rationale ergo differentia
et proximum inferius haec praedicata dicuntur non de animali non de rationali tota
.i. ratione hominis cognita cognitione confusa in ordine ad alias rationes per quam
non discernitur a brutis dicitur genus et eadem ratione hominis cognita cognitione clariori
in ordine ad species intellectivas per quam distinguitur a brutis vocatur differentia
unde haec praedicata cadunt supra eandem rationem sub variis cognitionibus

Replicabis rationale non est genus nec animal est differentia ergo &c. Distinguo antecedens rationale cognitum cognitione denotata per nomen
rationale

ratio non est genus concedo cognitione denotata per nomen et non est genus nego primam partem et distinguo secundam nec et est differentia cognitam cognitione denotata per nomen et concedo cognitam cognitione denotata per nomen ratio nego ant. et consequentiam utramque et sub una cognitione est genus sub alia cognitione est differentia et hoc significat componi ex genere et differentia

Replicabis adhuc omnes differentiae sunt extra essentiam generis ergo ratio est extra essentiam animalis ergo potest cognosci et non cognito ratio distinguo antecedens omnes differentiae sunt extra essentiam generis formaliter secundum id est dicunt intrinsece et ex parte obiecti nego secundum id est dicunt extrinsece et ex parte actus concedo antecedens [illegible] et eodem modo distinguo consequens nego secundum consequentiam utramque et distinguo nec formaliter secundum id est dicunt ex parte obiecti realiter identificantur et sic sunt una et eadem essentia et una idem non potest esse extra se ipsam non possunt differentiae in hoc sensu esse extra genus nec ratio extra essentiam animalis si vero formaliter secundum id est dicunt ex parte actus differentiae sunt extra essentiam generis quia genus ex parte actus importat cognitionem repraesentantem confusam quibus plura similia repraesentantur [illegible] communes [illegible] unum ab alio non discernuntur differentiae vero important cognitionem denotatam quae repraesentatur omnes et quis propria unicuique et unum ab alio discernitur idem autem obiectum cognitum una cognitione est extra se ipsum cognitum alia cognitione sic homo cognitus cognitione illa quae denotatur per nomen ratio est differentia et extra se cognitum alia cognitione denotata per nomen et cuius constituit ipsum genus unde ratio secundum id est dicit ex parte actus est extra essentiam animalis concedo secundum id est dicit etiam ex parte actus nego et hoc non sequitur quod ratio non possit cognosci sine animali et e contra sed quod utrumque diversis cognitionibus cognosci possit

Obicies 3o non daretur praecisio obiectiva sequeretur quod ipse deus cum cognoscat omnia entia et sic cognosceret omnia aeterna Deo [illegible] et opiniones omnes subtilissimas tam hominum quam Angelorum quae sunt entia sed hoc est falsum ergo datur praecisio obiectiva

Distinguo

Cum igitur sensum animi cognoscere confuse et obscure omnia extra distinguenda solum et non esse concedo distincte et clare distinguendo ea inter se nego sequelam cuius tertia concesso nullum absurdum involvit quod exemplificatur ita ut ego cognoscam omnes cogitationes omnibus et solum distinguam eas non ente nec aliud affirmare possim nisi hoc est ego cognosco eas eas non autem non eas et hoc ipsum debent dicere adversarij dum ii ipsis dicit omnes cogitationes debere necessario cognoscere confuse omnes cogitationes non solum creatas sed etiam divinas et in hoc nihil apparent absurdi ergo etiam nullum absurdum est cognoscere illas sub nomine entis

Si lapidibus ergo qui cognoscit aliquem lapidem vel herbam habentem virtutem sanandi aliquem morbum cognosceret etiam talem virtutem sed hoc est falsum et contra experientiam ergo etc. Distinguo sequelam confuse et illam virtutem clare et distincte nego obscure et confuse concedo maiorem et distinguo minorem hoc est falsum in tertia concessa nego in tertia negata concedo minorem et nego consequentiam

Urgebis lapis ille sub ratione cognoscitur clare et virtus illa non cognoscitur clare ergo idem cognosceretur clare et non cognosceretur clare. Distinguo antecedens lapis ille cognoscitur clare omnimoda claritate nego aliquali claritate tamen mixta cum aliqua confusione et obscuritate concedo nego primam et distinguo secundam et virtus illa non cognoscitur clare omnimoda claritate concedo aliquali claritate et illa eadem qua cognoscitur lapis nego consequentiam implicat enim cum lapis non virtus illa cognoscitur cum circumstantiis individualibus omnibus possibilibus ita ut distinguatur ab omni eo quod non est lapis nam non omnibus effectibus quos potest facere et ita ut distinguatur ab aliis etiam lapidibus unde solum habetur cognitio significata per nomen lapis et nos possumus affirmare hic est lapis non tamen habetur illa alia cognitio clarior qua cognosceret effectus omnes illius lapidis ideo non possumus dicere hic lapis habet virtutem sanandi talem morbum

Instabis non potest voluntas obiectum prosequi

amando

ratio non est genus concedo cognitione denomita per nomen ut non est genus nego primam partem et distinguo secundam nec ut est differentia cognitum cognitione denomita per nomen ut concedo cognitum cognitione denomita per nomen ratio nego aut et utrique quam utrumque et sub una cognitione est genus sub alia cognitione est differentia et hoc significat comparatio ex genere et differentia

Replicabis adhuc omnes differentiae sunt extra essentiam generis ergo ratio est extra essentiam animalis ergo potest cognosci ut non cognito ratio distinguo ant. omnes differentiae sunt extra essentiam generis si comparantur secundum id quod dicunt intrinsece et ex parte obiecti nego secundum id quod dicunt extrinsece et ex parte actus concedo ant. [illegible] et eodem modo distinguo p.o consequentia nego secundum utrique quam utrumque. ex differentiae si comparantur secundum id quod dicunt ex parte obiecti realiter identificantur et sic sunt una et eadem essentia et una idem non potest esse extra se ipsum non possunt differentiae in hoc negatu esse extra genus nec ratio extra essentiam animalis si vero comparantur secundum id quod dicunt ex parte actus differentiae sunt extra essentiam generis quia genus ex parte actus importat cognitionem inspondentem conceptum quibus plura similia representantur in ordine ad operationes communes cum ut omnia a bello non discernatur differentia vero importat cognitionem alteram qua cognoscuntur omnes operationes proprie uniuscuiusque et unum ab alio discernatur idem autem obiectum cognitum una cognitione est extra se ipsum cognitum alia cognitione sic homo cognitus cognitione illa quae denominatur per nomen ratio est differentia et extra se cognitum alia cognitione denomita per nomen ut esse constituit ipsum genus unde ratio secundum id quod dicit ex natura actus est extra essentiam animalis cognitum secundum id quod dicit extra ex parte actus ergo ex hoc non sequitur quod ratio non possit cognosci sine animali ut e contra sed quod utrumque diversis cognitionibus cognosci possit

Obicies 3.o ideo dicitur precisio obiectiva quia verum quod ego dico cum cognosco una entia et sic cognoscuntur una entia secundum quod inseparabilia et cognitiones omnes ordinissimas non hominum non angelorum quae sunt entia sed hoc est falsum ergo dantur precisio obiectiva

Distinguo

Denique necessarium aut(em) cognoscere confuse et obscure omnia quae erant distinguenda solum ea non esse concedo distincte et clare distinguendo ea inferior[illegible] nego sequelam vero inferiorem concesso nullam absurditatem involvit quod [illegible] est [illegible] ergo cognoscam omnes cognitiones nullas et solum distinguam eas non esse nisi aliud asserere possim nisi hoc quod ego cognosco eas esse non autem non eas et hoc ipsum debent dicere adversarij dum [illegible] quis dicit omnes cognitiones debet necessario cognoscere confuse omnes cognitiones non solum creatas sed etiam divinas et in hoc nihil apparet absurdi ergo etiam nullum absurdum est cognoscere illas sub nomine entis

Ex lapidibus ergo qui cognoscit aliquem lapidem vel herbam habentem virtutem sanandi aliquem morbum cognoscet etiam talem virtutem sed hoc est falsum et contra experientiam ergo etc. Distinguo sequelam cognoscet illam virtutem clare et distincte nego obscure et confuse concedo [illegible] et distinguo minorem hoc est falsum inferiori concedo nego superiori nego ergo [illegible] concedo [illegible] nego consequentiam

Urgebis lapis ille per [illegible] cognoscitur clare et virtus illa non cognoscitur clare ergo idem cognosceretur clare et non cognosceretur clare. Distinguo antecedens lapis ille cognoscitur clare omnimoda claritate nego aliquali claritate tamen mixta cum aliqua confusione et obscuritate concedo primam partem et distinguo secundam et virtus illa non cognoscitur clare omnimoda claritate concedo aliquali claritate et illa eadem qua cognoscitur lapis nego antecedens et consequentiam [illegible] ergo cum lapis tum virtus illa cognoscitur cum [illegible] communibus omnibus lapidibus ita ut distinguatur ab omni eo quod non est lapis non tamen per [illegible] effectibus quos potest facere et ita ut distinguatur ab aliis omnibus lapidibus [illegible] habetur cognitio [illegible] lapis et nos possumus affirmare hunc esse lapidem [illegible] illa alia cognitio clarior qua cognosceret effectus omnes illius lapidis ideo non possumus dicere hunc lapidem habere virtutem sanandi talem morbum etc.

Obicies 10 [illegible] voluntas libere [illegible]

amando

amando unum pretium et aliud identificatum non amando ergo et ideo Ad ergo arguit
quod si sufficit idem cognosci et non cognosci implicat idem amari et non amari
sic similiter propter ab egroto amari medicina ut
causativa sanitatis et ut causativa amaritudinis vel doloris non amari sed eadem est
in medicina vis causativa sanitatis et amaritudinis ergo propter voluntas obiective
propter ideo et amando unum pretium et aliud identificatum non amando Ad 2m medi
cinamque ut causativam sanitatis vel amaritudinis sic dicere unum directe et aliud
indirecte quod dicit virtutem agere directe sanitatis vel amaritudo indirecte vero
importat ipsam sanitatem vel amaritudinem magis effectus dictos procedentes
ab illa virtute. quia autem amat medicinam ut causativam sanitatis utrumque
amat utique dum sanitatis causativam et ipsam sanitatem hanc ut finem illam
vero ut medium. id vero quod non amat deum non amat medicinam ut causativam
amaritudinis non est quod quod importatur unum directe semper ipsa virtus causativa
amaritudinis identificata cum virtute causativa ~~amaritudinis~~ sanitatis illam sola
impossibile est quod non amatur postea quod amatur illa aliter idem amaretur et non
amaretur sed est id quod importatur directe et in obliquo semper constatum ex ipsa
amaritudine et medicina quomodo amatur medicina et sanitas non autem amatur
medicina et amaritudo unde amor et carentia amoris non cadunt supra idem
indivisibile obiectum sed supra idem vitiumque cum aliis distinctis et sic nulla
habetur precisio obiectiva in forma igitur ad argumentum distinguo maiorem quod pro
sunt ab egroto amari medicina ut causativa sanitatis secundum id quod dicit directe
et in obliquo concedo secundum id quod dicit directe tantum nego et distinguo
secundum partem et ut causativa amaritudinis non amari secundum id quod dicit
directe tantum nego secundum id quod dicit non directe tantum in obliquo concedo
maiorem et distinguo minorem sed eadem est in medicina utrumque causativa sanita
tis et amaritudinis secundum id quod dicunt directe concedo secundum id quod
dicit et in obliquo nego minorem et utroque autem nulla habetur precisio importatis
identificatis id in quod amatur est constatum ex medicina et sanitate id autem
quod non amatur sed dicitur est constatum ex amaritudine et medicina

que

que sua voluntate unus realiter distincta non est autem absurdum quod eadem res ut pars unius boni et conflati amatur et placeat ut pars vero alterius boni non ametur sed displiceat dummodo utrique actus non sint amore efficaces sed unus efficax et alius inefficax ut peccator amat vitiorum praemia et conjunctam cum delectatione amore efficaci illam vero odit ut conjunctam cum poena odio inefficaci ut aegrotus tamen medicinam amat amore efficaci ut conjunctam cum sanitate amarum ut conjunctam cum amaritudine non amat sed odit odio inefficaci sed ratio est quia id quod non amatur neque displicet propter se sed propter aliud solum amatur vel odit habetur ratione bonitatis vel malitiae extrinsecae illi conjunctae cum eo quod potest amari amatur etiam ipsum conjunctum vero cum alio quod potest displicere displicet etiam ipsum

Dices II si non daretur praecisio obiectiva nulla daretur distinctio rationis in obiecto cognito sed hoc est absurdum ergo Probo sequelam quo maiorem nulla daretur distinctio rationis intrinseca in obiecto concedo nulla daretur distinctio rationis extrinseca nego maiorem et distinguo minorem hoc est falsum de intrinseca concesso nego de extrinseca nego quod concedo minorem et nego consequentiam imo distinctio rationis non provenit ab actibus intrinsecis obiecto extrinsecis non respectu non esse extrinseca extrinseca quae deum sed ipsum obiectum denominans distinctio sicut et ipsum denominat cognitum

Sed probabis distinctio extrinseca consistit in hoc quod idem obiectum diversis cognitionibus cognoscatur in ordine ad diversas operationes ergo nullius distinctio habetur intrinsecus operationes et cognitiones sed operationes et cognitiones realiter distinguuntur ergo non habetur distinctio rationis nego consequentiam nam distinctio rationis non est illa quae habetur inter unam et aliam operationem inter unam et aliam cognitionem sed in obiecto quod a diversis cognitionibus denominatur distinctum cognitum scilicet una cognitione in ordine ad aliquas operationes vg. ad praedicationes vel distinctionem et diversum esse idem ipsum obiectum cognitum per aliam cognitionem in ordine ad alias operationes vg. ratiocinationes unde sicut idem homo induens diversas vestes et agens diversas personas in theatro

[illegible]

apparet [illegible] diversus et distinctus esse ipso in se idem obiectum [illegible] in [illegible] illis diversis cognitionis [illegible] obiectivo repraesentatur tamquam plura diversa et distincta unde [illegible] distinguit et multiplicant [illegible] illum hominem ut appareat distincta et divisa persona in se diversae cognitiones idem obiectum [illegible] ipsum obiectivo apparet diversum et distinctum esse ipso distinctio [illegible] rationis habent quidem a diversis cognitionibus sed non est inter diversas cognitiones sed in ipso obiecto sicut distinctio illarum personarum habetur quidem a diversis actibus sed non est inter actus sed in ipso homine ipsi [illegible]

[illegible] rationis habentur a diversis cognitionibus [illegible] distinctio rationis inter hominem et [illegible] rationale sed haec est falsum ergo [illegible] maior [illegible] quia diversa cognitione cognoscitur homo et [illegible] rationale ergo homo distingueretur [illegible] ab [illegible] rationali. Nego [illegible] maioris [illegible] resolutionem distinguo [illegible] diversa cognitione cognoscitur homo et [illegible] rationale [illegible] sufficienti ad distinguendum [illegible] ab [illegible] rationali [illegible] diversitate non sufficiens [illegible] et [illegible] cognitionem [illegible] sufficiens ad distinguendum obiectum est illa quae repraesentant illud modo simile [illegible] [illegible] illis modo [illegible] distinguendo illum [illegible] [illegible] cognitio [illegible] et rationalis cognitio [illegible] cognoscit hominem ut similem brutis [illegible] illis [illegible] at vero cognitio ~~[illegible]~~ rationalis cognoscit illud idem obiectum ut dissimile brutis et [illegible] distinguit [illegible] cognitio hominis et [illegible] rationalis [illegible] habeant aliquam diversitatem [illegible] et obscura et alia clara [illegible] distinguit hominem a [illegible] non est homo [illegible] repraesentat illum ut dissimilem brutis [illegible] evidentia et [illegible] propria hominis [illegible] cognitio [illegible] rationalis plura evidentia propria hominis [illegible] effectus unde [illegible] obiectivo [illegible] apparet ut idem [illegible] [illegible] per unam ac per aliam cognitionem [illegible] [illegible] non regiam agit [illegible] [illegible] cum corona [illegible] regia [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] non apparet diversam personam nec esse [illegible] [illegible] [illegible] idem [illegible] et pluribus [illegible] [illegible] repraesentaret personam regiam [illegible]

Obiectio 12

Obicies 12 negant a nobis precisio obiectiva ergo ex ipso precisionem ergo obiective precindamus nego ultimam conseq.^am ergo in cognitione precisionem obiectivam non obiective precindo sed cognosco capacitatem terminativam in obiecto ad terminandum et non terminandum simul cognitionem et ipsam cognitionem repre sentatam et non representatam idem obiectum in quo nihil precindo

Obicies 13 potest definiri et et non [?] homo ergo potest cognosci et et non [?] homo et consequenter precindi et ab homine cognoscenda solum et et non solum quod etiam homo in quo conuenit. ad responsionem vero est in memoria id quod diximus in summulis definitionem esse orationem explicantem naturam rei; explicare autem idem est ac clare cognoscere non vero distinguere non potest autem res unica definitione distingui ab aliquibus et non ab omni eo quod non est ipsa et tunc d^r non definiri tota res nam quia cognitio definitiva aliquid rei cognoscat et aliquid non cognoscat sed quia illam non distinguit ab omni eo quod non est ipsa cum uero illum distinguit d^r definire totam rem informa igitur ad argumentum distinguo ant. potest definiri et et non totus homo non completive se tenente ex parte speciei hominis ita ut non tota entitas hominis ab illa definiti one attingatur nego non completive se tenente ex parte cuius non distingueres illum ab omni eo quod non est ipse concedo ant. et nego conseq.^am

Obicies 14 circa deum ergo potest identifi cum datur precisio obiectiva ergo potest dari etiam circa predicata identificata creaturarum. Ad hoc argumentum suppono duplicis generis predicata dari in deo alia sunt omnino identificata ut sunt natura et attributa que sunt inter se tum cum natura realiter et omnino identificantur ubi quod intercedat inter ea ulla distinctio quae quedam virtualis alia sunt que identificantur quidem realiter vel non penitus sunt. nam realiter inadequate et mediate distincta ut consequenter distinctum etiam virtualiter ut natura et personalitates et certe est autem circa naturam et attributa que sunt omnino identificata non posse fieri precisionem obiectivam quia insurgeret eadem contradictio quae supra retulimus contra precisionem obiectivam in creaturis nam si cognosceretur natura

et non

et non attributum vel unum attributum et non aliud v.g. misericordiam et non iustitiam, idem cognoscerentur et non cognoscerentur. controversia solum potest esse an possit dari praecisio obiectiva inter formalitates divinas realiter identificatas sed virtualiter distinctas ita ut possit cognosci natura et non personalitates vel e contra vel una personalitas sine alia. Oviedus supra citatus paragrapho 1° negat possibilem esse circa huiusmodi formalitates divinas praecisionem obiectivam et citat pro se plures et gravissimos theologos unde sustinere hanc sententiam solum est atque adversariorum evertere quare corruit eorum argumentatio

Quod si obicias Oviedo difficile non posse plures propositiones et veras et necessarias fidei sine praecisione obiectiva quia v.g. cum cognosco naturam divinam etiam cognosco personalitates, cum dico natura communicatur Filio et de fide dicimus paternitas communicatur Filio esse [illegible] ergo in hac propositione natura communicatur vera sit necesse est ex parte subiecti cognosci naturam et non personalitates et dari praecisionem obiectivam inter naturam et personalitates idem apparet in hac alia propositione filiatio producitur nam ex parte subiecti non potest cognosci natura quae non producitur similiter in hac alia propositione verbum fuit immediate unitum humanitati non potest ex parte subiecti venire natura nec tota trinitas verbum enim fuit immediate unitum humanitati et natura non [illegible]. Oviedus ipse fatetur hanc difficultatem esse gravissimam nec in manis dat sed adhuc asserit posse supra dictas et similes propositiones salvari sine alia praecisione et 1° notat quod comparatam habendo has propositiones etiam habeatis cognitiones intuitive Deum ut est in se et absolute Deo sine ulla praecisione obiectiva negatur, et communicabis et [illegible] vera obiective praecisione per cognitionem intuitivam [illegible] perfectissime cognoscit sine ulla praecisione. 2° [illegible] dant adversarii non solum Beatos sed etiam Deum obiective praescindere cognoscendo essentiam communicari et paternitatem non communicari filiationem produci et essentiam non produci ergo hoc argumentum militare non solum contra nos negantes praecisiones obiectivas [illegible] sed contra communem theologorum et philosophorum [illegible] negantes huiusmodi praecisiones fieri per cognitiones.

cognitiones infinitas creatas et per increatam. dicere respondeo duplex hic subiectum aliud verificationis et aliud praedicationis cognitionis atque in hac propositione natura communicatur cognosci tum naturam tum personalitates ex parte subiecti atque adeo tum naturam tum personalitates esse subiectum cognitionis de quibus praedicatur communicari sed non ambas esse subiectum verificationis sed naturam tantum quia hoc solum de natura verificatur et non de personalitatibus. similiter in hac alia propositione filiatio producitur per inspirationem filiationem eius et summam trinitatem cognosci ex parte subiecti sed solam filiationem esse subiectum verificationis quia de sola filiatione hoc verificatur sicuti in hac propositione aliquis homo currit veniunt ex parte subiecti plures homines et de pluribus praedicatur currere nam varias illas propositiones et vel Petrus currit vel Paulus currit vel Joannes currit etc et de uno tantum verificatur tale praedicatum atque adeo plura esse subiectum cognitionis unum vero subiectum verificationis plura possent afferri contra hanc responsionem et plura in eius defensionem quae brevitas temporis nec philosophi cum munus quo fungor patiuntur me examinare unde ad argumentum dato ante eius veritatem examinandam relinquo theologis nego consequentiam et assigno disparitatem quia non est mirum si detur praecisio obiectiva circa aliqua pure divina et non circa creata quia inter illa prima Dei datur distinctio virtualis beneficio cuius illa non sunt una et eadem omnino entitas et sic videtur beneficio talis distinctionis unum ex illorum praedicatorum cognosci et non cognosci cum vero talis distinctio implicet in creatis implicat etiam praecisio obiectiva

Sub Sectio Septima An Gradus Metaphisici In Uno Eodemque Individuo a Singularitate Et Inter Se Independenter Ab Intellectu Distinguantur

Arguitur

Predicta realia que cum [illegible] individuis communes gradus metaphisice communiter appellantur quia videlicet corpora sunt inter gradationem aliorum quorum unus est alio superior. unum n(empe) est [illegible] magis commune et superius est quam aliud est et minus commune et inferius ex uno et pluribus predicabilibus quorum nullus sit alteri equalis componitur [illegible] et huiusmodi speciebus quorum unus est superius et aliud inferius componitur et continetur. Scientia autem [?] [illegible] hos omnes ad maiorem claritatem [illegible] figura nobis propono

Substan-
tia
Corporea
Incorpo:
rea
Corpus
Anima
tum
Inanima
tum
Viuens
Sensibi
le
Insensi:
bile
Animal
Rationa
le
Irratio:
nale
Homo
Petrus
Paulus

In hac figura ut videns substantia quae est generum [illegible] et communibus locum obtinet supremum, cetera alia inferiora; corpus autem, quod respectu viventis est genus, [illegible] locum obtinet superiorem quam vivens, idem patet in aliis generibus quae totam hanc, ut ita dicam, scalam componunt. Illud autem hic advertite 1° totam seu gradus intermedios [illegible] quae est in medio dispositos, ita se habere quod sunt aliquid tam superiora respectu unius et inferiora respectu alterius, cum aliquis sit supremus et qui nullum alium gradum superiorem habeat in eodem praedicamento, ut est substantia, et alius infimus qui nullum alium gradum sub se continet, ut est quod [illegible] individuum determinatum, v.g. Petrus. Omnes autem isti gradus vocantur metaphysici quia ad metaphysicum proprie spectat unius esse considerare [illegible] communia et superiora abstrahendo, distinguere ea quae nullo modo a parte rei distinguuntur [illegible] modi [illegible] ut probabimus.

Advertite 2° inter gradus recta linea dispositos supremum dici genus generalissimum quia alteri generi tamquam praedicamento non subiicitur, et propter hanc rationem nullo modo dici species, ut est substantia quae in praedicamento substantiae nullum habet genus superius se; reliqui vero gradus ut corpus, vivens et animal sunt genera quia sub se habent species [illegible] et differentias per quas constituuntur, vocantur tamen genera subalterna quia sunt sub alio genere et quia etiam constituuntur ab illo contracto per differentiam dicuntur species subalternae, non quia sunt sub alia specie sed quia habent sub se aliam speciem; unde hi subalternum diverso modo constituitur in genere et in specie; genus enim subalternum est illud quod est sub alio genere, species vero subalterna illa quae sub se habet aliam speciem. Denique postremus gradus qui est homo nullo modo vocatur genus neque species subalterna quia sub se non habet aliam speciem sed dicitur species infima seu species [illegible] specialissima.

Advertite 3° gradus positos in lineis lateralibus appellari differentias quarum unus est dividere genus in plures species, illud commune pluribus contrahere et restringere ad aliquam determinatam speciem quam

quam simul cum illo componunt si tertium corporei et incorporei dividit subalternum quae est genus id est corporeum et incorporeum illumque utrumque communem restringit ad unam determinatam speciem ratio nempe corporei ad corpus ratio incorporei ad spiritum et simul cum illa ulius speciei constituunt ideoque respectu generis et praedicati superioris vocantur divisivae et contractivae respectu vero inferiorum vocantur constitutivae et absolute dicuntur differentiae quia faciunt differre praedicata communia differentiae illae quae constituunt species subalternas vocantur differentiae subalternae quae vero constituunt speciem infimam vocantur differentiae infimae nam sub se alias habeant nempe rationalitas animae ... non sunt differentiae essentiales sed accidentales et specificae

Adverte quod ultimas differentias appellari signantes seu differentias numericas individuales haecceitates seu singulares ut ex ipso vocabulo patet est praedicatum illud sive proprium unius ut nullo modo possit esse alteri commune ideoque per tale praedicatum quaelibet res differt ab omni eo quod non est ipsa et vocatur ultima differentia atque haecceitas haec est ratio illa per quam natura est haec et non alia dicitur etiam individuatio quia per tale praedicatum quaelibet res est indivisibilis in plura quae sint adaequate idem cum ipsa ut Petreitas facit differre Petrum ab omni eo quod non est Petrus redditque illum hunc et non plures homines et facit ipsum per ipsum indivisibilem et in plura quae sint adaequate ~~idem cum ipso quomodo~~ in plura inquam quae sint adaequate idem cum ipso quia Petrus potest dividi in animam et corpus anima autem et corpus non sunt plures Petri sed sunt inadaequate idem cum Petro non potest autem ipse dividi in plures Petros quod autem Petrus non possit dividi in plura quae sint adaequate idem cum ipso ut probatur quia illa essent plura et non essent plura essent plura ut supponimus non essent plura quia essent idem adaequate cum Petro et consequenter inter se identitas autem excludit pluralitatem illa enim quae sunt idem non sunt plura sed unum

Adverte ultimam speciem infimam includere omnia praedicata superiora et vocari a se naturam seu essentiam seu quidditatem

quia

rei omniaque illa predicata esse essentialia et quidditativa non posse n. haberi essentia et natura sine illis ut vero differentiae individuales dicuntur esse extra essentiam et accidentalis superaddito posse haberi talis essentia sine aliqua ex illis determinata [illegible] semper aliquam requirat indeterminate sicut hanc sive illam ~~[illegible]~~ natura n. humana posset haberi sine persona et de facto habetur in Christo sine personalitate his omnibus ita praemissis inquirimus an in uno et eodem individuo predicata quae constituunt naturam sint distincta inter se et a singularitate independenter ab intellectu quod dixi ~~in~~ uno et eodem individuo nam certum est in diversis individuis realiter etiam distingui predicata naturae et distincta singularitate [illegible]. Scotistae communiter affirmant illa predicata naturam constituentia inter se et a singularitate distingui independenter ab intellectu non tamen distinctione reali sed distinctione ex natura rei supra [illegible] explicata, ad eam Scotistis [illegible] Fonseca quae inter eos sequitur maxime quaestione 15 metaphysicae quaestione 2a et 3a et ex parte etiam Albertinus in praedicamentis [illegible] disputatione 1a quaestione 10 dubio 2o et nonnulli [illegible] quaestione 32 logicae

Communior tamen et verior sententia est illa predicata constituentia naturam inter se et a singularitate nullo modo distingui independenter ab intellectu ita divus Thomas cum thomistis communiter ad Suarez quos citat et sequitur Oviedus controversia 1a metaphysicae puncto 3o Vrtadus ibidem disputatione 3a sectione 6a Arriaga hic disputatione 5a sectione 1a Hurtadus quaestione 3a logicae articulo 2o et alii communiter quibus ego adhaereo

Dico 1o predicata naturam constituentia nullo modo distingui ex natura rei a singularitate quia nulla est necessitas admittendi distinctionem inter naturam et singularitatem Petri ergo nullo modo ab ea independenter ab intellectu distinguitur consequentia patet ex solutione obiectionum antecedens patet quia non sunt multiplicanda entia sine necessitate ex communi philosophorum regula ergo si possumus dicere naturam Petri esse unam cum eius singularitate non debemus dicere sine ulla necessitate esse plura entia et distincta

Probatur 2o quia natura humana Petri

posset

per se ipsam et seclusa quacunque entitate superaddita est indivisibilis in plura quae sint adaequate idem cum ipsa ergo per se ipsam est singularis ergo est identificata cum singularitate et alia [illegible] independenter ab intellectu utraque consequentia patet quia esse unum singulare est esse indivisibile in plura quae sint adaequate idem cum ipsa [illegible] quia nulla res potest dividi in plura quae sint adaequate idem cum ipso quia illa essent unum et essent plura essent plura ut supponimus et non essent plura quia essent adaequate idem cum illo et inter se et consequenter essent unum et non plura quia pluralitas requirit distinctionem.

Probatur 3° si natura humana Petri distingueretur a singularitate Petri ut distincta ab illa esset singularis quaelibet enim res distincta ab omni alia [illegible] differt ab omni alia et habet proprium aliquid quod nulla alia res habet et habet proprium sui proprium et nulli commune habet singularitatem proprium et proprium cuius [illegible] rei est singularis ergo ut distincta a singularitate Petri est singularis ergo singularitas Petri est omnino superflua cum natura ut distincta ab illa sit singularis

Probatur 4° si natura humana Petri est distincta a singularitate Petri natura et singularitas erunt duo entia [illegible] distincta inter se distincta ergo quaelibet earum habebit suam unitatem quaero ergo unitas naturae Petri vel est communis multis vel non, si est communis multis vel in illis multiplicatur vel non, si secundum ergo omnes homines haberent unam et eandem naturam ergo omnes homines essent unus homo sicut plures divinae personae habentes unam naturam sunt unus Deus hoc autem est absurdum nam non dicuntur plures homines et eadem esset natura Christi ac natura mea et cuiuslibet peccatoris At si primum ergo illa natura esset una et multiplex quod implicat [illegible] probationes ergo non potest dici quod illa natura esset communis, si autem non esset communis ergo esset singularis ergo natura Petri ut distincta a singularitate Petri habet unitatem singularem singularis ergo [illegible] esset omnino superflua

Probatur 5°

Probatur 1° singularitas Petri esse distincta ab
eius natura vel est singularis per aliam singularitatem et hoc per aliam etc vel
per se ipsam et singularis neutrum dici potest ergo non datur cum singularitas dis
tincta a natura Petri minor patet primum n. dici non potest aliter habiremus
in infinitum et essent in quolibet individuo infinite singularitates secundum neq.
dici potest quia si haec singularitas per se ipsam est singularis ergo et ipsa
natura et quodlibet aliud ens erit per se ipsum singulare quia non est maior
ratio de uno ac de alio 2° omnia argumenta quae probant singularitatem Petri
debere esse distinctam a natura Petri aliisque eius praedicatis communibus probant
etiam essentiam singularitatis debere habere singularitatem distinctam nam
sicut natura humana Petri distinguitur a singularitate Petri quia natura
natura est similis naturae Pauli singularitas vero non est similis item diversa
definitione definitur natura ac singularitas etc sed etiam omnia haec inveniuntur
inter singularitate Petri nam ipsa singularitas habet etiam praedicata communia
in quibus est similis cum aliis rebus ipsa n. est ens est substantia vel accidens
et in his praedicatis convenit cum aliis entibus item et ratione singularitatis con
venit cum omnibus singularitatibus ergo in his praedicatis communibus est similis
cum vero etiam habeat ultimam differentiam per quam non est similis in
aliquibus praedicatis est similis in aliquibus non item diversa definitione defi
niuntur praedicata communia singularitatis et eius ultima differentia ergo
eadem argumenta quae probant naturam Petri esse distinctam a singularitate
Petri probant etiam essentiam ~~Petri~~ singularitatis esse distinctam a sua singula
ritate sed non obstantibus his dicunt adversarii singularitatem per se ipsam
esse singularem ergo etiam non obstantibus iisdem argumentis optime pote
rit dici naturam Petri per se ipsam esse singularem.

Dico 2° omnia praedicata communia naturae
ut eius substantia corpus vivens etc nullo modo distingui inter se [illegible]
ab ultima probatur omnia praedicata communia naturam Petri identificantur cum
singularitate Petri ut supra probatum est ergo identificantur inter se quia

quae sunt

quae sunt eadem uni tertio sunt eadem inter se

Dices quodlibet praedicatum communis naturae potest habere suam singularitatem partialem et inadaequatam cum qua identificetur quae simul faciunt unam singularitatem totalem et adaequatam ergo non identificantur omnes cum una et eadem singularitate ergo ex hoc non sequitur ipsa esse quod identificentur inter se.

Sed contra est quia differentia individualis non potest convenire vivo mixto substantiae et aliorum nisi mediante differentia ultima et specifica ergo non potest quodlibet ex praedicatis superioribus habere suam singularitatem partialem cum qua identificentur sed omnes debent habere unam simplicissimam singularitatem quia contrahuntur unaquaeque patet nam sicut corpus non potest contrahi ad differentiam animalis nisi mediante differentia viventis nec differentia viventis ad differentiam hominis nisi media differentia animalis quia corpus non potest esse animal nisi sit vivens nec vivens potest esse homo nisi sit animal ergo non potest singularitas contrahere praedicata superiora nisi mediante differentia ultima specifica unaquaeque patet quia non minus essentialis est ordo inter praedicata generica specifica et individualia quam inter differentias essentiales magis ac minus universales usque ad specificam sed non potest una differentia superior et non immediata contrahere differentiam superiorem nisi mediante ea quae intermediat ergo etiam neque potest differentia individualis contrahere genera et species superiores nisi mediante differentia specifica ultima ergo cum omnia illa praedicata in specie ultima contineantur omnia una simplicissima singularitate contrahuntur ergo non potest quodlibet habere suam singularitatem partialem.

Contra est 2° quia si quodlibet praedicatum haberet suam singularitatem partialem daretur aliquod ens individuum quod ex se esset indifferens ad esse substantiale vel accidens darentur aliqua substantia individua indifferens ad esse creatam vel increatam ad esse corpoream vel incorpoream et quae quis dicet hoc modo posset existere aliquod ens individuum

individuum sine alia differentia specificante neque esse [illegible] accidens aliquod substantiae neque esse spiritualis neque materialis neque creatum neque increatum [illegible] ergo quodlibet ex his praedicatis haberet suam singularitatem partialem cum solum divinitas non possit existere sine aliis nisi [illegible] sit res incompleta et habeat singularitatem partialem potest divinitas existere sine [illegible] ergo ex his praedicatis singularizatis non potest unum existere sine alio. Neque dicas haec esse inseparabilia inter se nam posset talia praedicata [illegible] ergo [illegible] quae est [illegible] poterat esse in parte [illegible] existere separata ab aliis praedicatis quae sunt [illegible]. Contra est 3° quia si quodlibet ex iis praedicatis haberet suam singularitatem partialem identificatam non est commune et indifferens ad essentiam [illegible] ut docent adversarii [illegible] contrahi et dividi differentiis inferioribus [illegible] singularibus ut individuis in plura quae sunt adaequate idem cum ipso. Neque dicas singularitatem partialem non obstare divisibilitati 1° quia non posset existere [illegible] praeter istam singularitatem partialem [illegible] illud praedicatum [illegible] indivisibile in plura quae sunt adaequate idem cum ipso secundo quia [illegible] et [illegible] non habeat singularitatem totalem et completam sed partialem et incompletam et simul unite faciunt unam singularitatem completam et tamen sunt indivisibiles in plura quae sunt adaequate idem cum ipsis ergo etiam et illa praedicata per singularitatem partialem erunt indivisibilia in plura quae sunt adaequate idem cum ipsis

Contra est denique 4° quia eadem argumenta quibus nituntur adversarii ad dicendum haec praedicata non identificari una eadem singularitate totali et completa probant etiam non posse identificari quolibet cum partiali et incompleta nam in quolibet praedicato esset similitudo et dissimilitudo diversa definitione definirentur [illegible] singularitas partialis [illegible] ergo non recte procedunt dicendo quodlibet habere suam singularitatem partialem identificatam

Probatur 2° etiam praedicata inferiora [illegible]

contrahentia

continentur natura a VG et minor patet non distinguuntur a ratione entis creati vel increati substantiae vel accidentis corporei vel incorporei ergo neque ab aliis cum eadem ratio sit de omnibus aliis. Item quia omne praedicatum quod est in natura potest existere ergo est ens reale ergo identificatur cum ratione entis. Item omne praedicatum vel ex se est possibile independenter a quocumque alio vel ex se existere non potest nisi dependenter ab alio, si primum ergo est increatum, si secundum ergo est creatum ergo identificatur cum ratione creati vel increati. Rursus omne praedicatum vel est per se subsistens in natura vel non est per se subsistens in natura, si primum est substantia si secundum est accidens ergo non distinguuntur a ratione substantiae vel accidentis. Insuper omne praedicatum vel habet aliquam penetrabilitatem vel nullam habet impenetrabilitatem si primum erit corporeum, si secundum incorporeum et spirituale, cum ergo inter haec praedicata non detur medium quodlibet aliud praedicatum debet cum aliquo ex his identificari ergo cum ratio entis creati vel increati, substantiae vel accidentis corporei vel incorporei identificatur neque est cur non etiam alia praedicata identificentur cum eadem argumenta probent vel distinctionem in omnibus vel in nullo

Probatur 3° si in creaturis huiusmodi praedicata ponuntur distincta debent etiam poni distincta in Deo cum eadem militet ratio in hoc ut in illis sed hoc est absurdum ergo. Minor patet quia maxime debemus simplicissimam Dei entitatem distinguere in ipso praedicata ipsum constituentia et ipsum neque ex fide nec ulla ratione probetur huiusmodi distinctio non debemus illam ponere in Deo cum perfectius ratiocinamur de Deo ponendo haec praedicata in ipso omnino identificata sine ulla prorsus distinctione independenter ab intellectu

Probatur 4° quia in homine et in Angelo eo modo essent infinita praedicata distincta nam ideo ipsi adversarii dicunt praedicatum ab aliis distingui a parte rei quia diversa definitione definitur at ac ratio vel in ipso praedicato rationis vel intellectivi datur principium apprehendendi indicandi et ratiocinandi de rerum specie diversarum de caelo VG, et de aliis infinitis ergo in homine vel in Angelo essent infinita principia definibilia per diversas definitiones in ordine ad diversos effectus

Probatur

Probatur denique, natura quia nulla est necessitas distinguendi realiter in individuis ab illa omnia principia quae constituunt naturam in uno et eodem individuo; ergo non debemus dicere esse distincta. Antecedens patet ex solutione argumentorum, quae nullam ex istis concludunt distinctionem ex natura rei seu quamvis realem, sed tantum distinctionem rationis.

Obiicies 1° singularitas per se non convenit naturae, ergo ante opus intellectus distinguitur ab illa. Distinguo antecedens: singularitas per se non convenit naturae realiter, nego; singularitas per se non convenit naturae formaliter, concedo antecedens et nego consequentiam, quia singularitas cum sit identificata cum natura, per se realiter illi convenit; non convenit autem illi formaliter, quia convenire formaliter significat quod non possit concipi natura sub nomine naturae seu cognitione importata per nomen naturae quin concipiatur sub nomine singularitatis seu cognitione importata per nomen singularitatis, quod est falsum, quia potest concipi natura sub nomine naturae et non sub nomine singularitatis; concipitur autem sub nomine naturae quando confunditur illa natura cum omnibus similibus, concipitur vero sub nomine singularitatis quando discernitur ab omni eo quod non est ipsa.

2° Obiicies natura secundum se excludit singularitatem, ergo est ab illa distincta. Distinguo antecedens: natura realiter excludit singularitatem, nego; excludit formaliter, concedo, quod aliud non significat nisi quod natura cognita per cognitionem importatam per nomen naturae non sit cognita cognitione importata per nomen singularitatis.

6. Obiicies adhuc singularitas determinat et contrahit naturam communem ad suum individuum, ergo est distincta ab illa; nullum enim res contrahit se ipsam. Distinguo antecedens: singularitas determinat et contrahit naturam communem physice et realiter, nego; ex nostro modo concipiendi, concedo antecedens et distinguo consequens: ergo est distincta ab illa realiter, nego; per rationem, concedo consequentiam. Natura enim physice et realiter non est communis, sed ex se et singularis et determinata ad suum individuum et non aliud, unde non contrahitur nec determinatur ad suum individuum a singularitate distincta; nos autem propter similitudinem

quam

quam tamen natura unius individui cum natura alterius apprehendimus illam in ea non notam, communem pluribus et ex se indifferentem ut sit in hoc vel in illo individuo et singularem deinde invenit et determinari ad hoc et non ad aliud.

Urgebis scientiae sunt de natura unati et communi et non de singularibus ergo singularitas distinguitur a natura. Distinguo antecedens sunt de natura unati inquantum genera complectuntur omnes naturas singulares in ordine vel speciei communes non distinguendo eas inter se concedo antecedens ex parte alicui distinguunt naturam aliquam unitam et non singularitatem nego antecedens et consequentiam

Urgebis iterum proprietates conveniunt naturae et non singularibus ergo natura distinguitur a singularibus. Distinguo antecedens proprietates conveniunt naturae et non singularibus distributive acceptis [illegible] hoc est non conveniunt huic vel illi singulari naturae et non omnibus concedo conveniunt naturae et non singularibus distributive sumptis hoc est singulis singularibus nego antecedens et consequentiam dicuntur enim proprietates [illegible] convenire naturae et non singularibus quia in convenit uni singulari etiam convenit etiam omnibus aliis participantibus eandem naturam sicut risibilitas dicitur proprietas hominis non Petri et Pauli etc. non quia ipsis non conveniat sed quia si ipsis convenit ut conveniat etiam omnibus aliis hominibus

Replicabis eadem natura est communis et reperiri in pluribus et singularis in alio natura ergo distinguuntur. Distinguo antecedens eadem natura per identitatem est communis et reperitur in pluribus nego eadem per singularitatem concedo antecedens et nego consequentiam natura enim dicitur esse in pluribus non quia eadem revera reperiatur in pluribus sed quia natura unius est similis naturae alterius

Arguitur 2° ubicumque est compositio est distinctio sed in natura est compositio ex genere et differentia ergo in natura genus distinguitur a differentia. hoc argumentum probat etiam in [illegible] creatis vel increatis [illegible] vel [illegible] esse distinctam quia ex ratione tanquam genere et ex ratione creati vel increati tanquam differentia fit eadem compositio

etiam

et tamen ipsa nobilissima quae nullo modo distinguuntur nec inter se nec ab aliis
Distinguo igitur maiorem ubicumque est compositio est distinctio talis qualis est
compositio concedo est distinctio non talis qualis est compositio nego maiorem et
distinguo minorem sed in natura habetur compositio physica realis et metaphysica
ex genere et differentia nego habetur compositio metaphysica extrinseca et rationis
ex genere et differentia concedo minorem et distinguo consequens ergo in natura
omnes distinguuntur a differentia extrinsece et per rationem concedo intrinsece
et realiter nego consequentiam nam cum distinctio habeat esse talis qualis est
compositio, et compositio quae fit ex genere et differentia non est nisi extrinseca
et per rationem distinctio inter genus et differentiam non habet esse nisi extrinseca
et per rationem. talis autem compositio ut diximus constat inde quod eadem res
cognita per cognitionem qua confunditur cum pluribus specie differentibus
appellatur genus et eadem cognita per cognitionem qua discernitur ab omnibus
aliis specie differentibus appellatur differentia. ideo cum in natura res ipsa
particularis cognitionis una dumtaxat posset haberi tamen tamen quia nobis propter
imperfectam cognitionem intellectus creaturis et per aliam cognitionem ab aliis
discernitur.

Dicunt 2° quod ex ratio habet propriam operationem
ergo distinguuntur inter se distinguo antecedens quod in communi et ratio habent propriam operationem
concedo quod homines et ratio habent propriam operationem subdistinguo si considerantur
2um id quod dicunt realiter et ex parte obiecti nego si vero ex parte
actus concedo antecedens et distinguo consequens distinguuntur inter se si sumantur quod
in communi concedo ratio et ab omnibus aliis (hoc enim dicit quod in communi) distinguuntur
realiter ... per actum si sumantur quod homines subdistinguo distinguuntur
inter se secundum id quod dicunt realiter et ex parte obiecti nego si vero et
ex parte actus concedo consequentiam quod nihil aliud significat nisi cognitionem
quae denotatur per nomen quod non esse cognitionem quae denotatur per nomen
ratio

o ... quod homines et principium ...
...

et non discurrendi et ratio est principium discurrendi et non ratiocinandi ergo habent propriam oppositam. Distinguo antecedens: in corpore denotant secundum id quod dicunt, ex parte obiecti, nego; in ordine ad quem ratio est principium ratiocinandi et discurrendi et non discurrendi secundum id quod dicunt ex parte actus concedo quod nihil aliud significat nisi quod cognitio denotata per nomen intellectus non sit cognitio denominata per nomen principium discurrendi et idem dico de ratio et quod discurrendo infert ex parte actus et obiecti potest habere propriam oppositam non intrinsecam per ex parte obiecti.

Obiicies adhuc felicitas ultimus non est felicitas rationis ergo distinguuntur ex natura rei. Felicitas distinguo antecedens: felicitas ultimus non est felicitas rationis formaliter in ratione ex parte obiecti nego; formaliter in ratione ex parte actus concedo antecedens et nego consequentiam quia ex illo ad summum solum infertur distinguitur ex parte actus et per rationem comparatam cognitio denominata per nomen ultimus non sit cognitio denominata per nomen rationis.

Urgebis hac propositio ultimus est rationis vera est communiter falsa ergo ultimus et ratio ex natura rei felicitas distinguuntur. Antecedens distinguo antecedens: vera est falsa si ultimus et rationis sumantur secundum id quod dicunt realiter ex parte obiecti nego; quia in hoc sensu est verissima propositio cum ultimus et rationis identificantur realiter; si sumantur secundum id quod dicunt formaliter et ex parte actus concedo ultimus enim et rationis hoc modo non dicunt solum naturam hominis sed illam ut cognitam diversis cognitionibus formaliter et natura quod rationis hominis cognitam per cognitionem denominatam per nomen ultimus vel eadem rationis cognitam per cognitionem denominatam per nomen rationis et cognitiones sunt distinctae et diversae unde ultimus et rationis hoc modo sumpta sunt duo conceptus distincti non quidem ratione obiecti sed ratione formarum quae sunt diversae cognitiones idem habentes obiectum ipsa autem natura hominis ratione solum cognitionum distinguuntur solum extrinsece et dependenter ab intellectu non ex natura rei.

Obiicies 4° gradus metaphysici definiuntur diversis definitionibus ergo distinguuntur ex natura rei. Distinguo antecedens: gradus metaphysici definiuntur diversis definitionibus ita ut per quamlibet definitionem

[illegible] ex gradibus metaphisicis definiuntur concedo ita ut per quamlibet definitionem non definiatur quaelibet nego ans et consequentiam quoniam illae diversae definitiones definiunt rem [illegible] metaphisica singulare individui consequenter et quicquid dicitur de uno dicitur de alio unde non tenet ex hoc infertur quod distinguantur nisi mutua [illegible] et per rationem diversam modo idem ut per diversas cognitiones repraesentantur.

Instabis diversae definitiones debent habere pro obiecto diversam essentiam et diversam [illegible] realiter ergo si sunt [illegible] sunt idem non possunt per diversas definitiones definiri nego ans eadem enim essentia potest diversis definitionibus definiri sic idem homo potest definiri definitione phisica per hoc quod sit compositum ex corpore organico et anima phisica vel definitione metaphisica per hoc quod sit animal rationale vel descriptione accidentali per hoc quod sit ad [illegible] [illegible] habens [illegible] [illegible] [illegible] et hoc modo et per [illegible] tres definitiones habeant pro obiecto distinctam et diversam essentiam [illegible] modo idem homo phisice sumptus distinguitur ab homine metaphisice sumpto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo ut idem [illegible] potest diversis definitionibus definiri ergo ex diversitate definitionum male colligitur aliqua [illegible] diversitatem essentiae et ratio est quia cum distinguere nihil aliud sit nisi explicare naturam rei explicare autem nihil aliud sit nisi distinguere rem illam ab iis quae non sunt ipsa unde potest distingui modo ab iis modo ab aliis pro diversitate eorum a quibus distinguitur diversa est etiam cognitio qua distinguitur et consequenter diversa est definitio ergo potest eadem res diversis definitionibus definiri.

Instabis dum definitur animal non definitur homo leo equus et alia species eius genus ergo animal distinguitur a suis speciebus. Distinguo ans dum definitur animal non definitur homo leo etc definitione adaequata concedo definitione inadaequata subdistinguo inadaequatione ex parte [illegible] ex parte actus concedo inadaequatione ex parte obiecti nego ans et consequentiam quia talis definitio distinguit quidem animal [illegible] suas species a non [illegible]

nisi

non autem res distinguit inter se

Ex his ergo talis definitio est manca. Distinguit consequenter est manca inordinate ad ... id quod significat haec vox et neque in ordine ad significandum id quod significat homo conceptu ... ipsam non distinguit omne animal ab omni eo quod non est animal, et hoc solum significat animal, non vero distinguit omnes species animalium inter se ut significant hae voces homo leo equus etc.

Contra 3° non potest eadem natura esse similis et dissimilis respectu eiusdem, sed homo ut animal est similis equo et ut rationalis est dissimilis, ergo animal et rationale non possunt esse unum et eadem natura. Respondeo argumentum ... rationale ut res est similis lapidi qui est etiam res non minus quam homo ut animal sit similis equo quod est animal et ut rationale est dissimile, sed eadem res non potest esse similis et dissimilis respectu eiusdem, ergo natura et rationalis distinguuntur, ergo rationale non est res. Ad hoc respondeo distinguendo maiorem: eadem natura non potest esse similis et dissimilis respectu eiusdem si similitudo vel dissimilitudo sit omnimoda, concedo; si sit aliqualis similitudo et aliqualis dissimilitudo, nego maiorem et distinguo minorem. Quo ad primam partem homo ut animal est similis equo omnimoda similitudine, nego; aliquali similitudine, concedo minorem. Et eodem modo distinguo secundam partem: ut rationalis est dissimilis omnimoda dissimilitudine, nego; aliquali dissimilitudine, concedo minorem et nego consequentiam. Non enim implicat eandem rem esse similem et dissimilem alteri si similitudo vel dissimilitudo non sit summa, quemadmodum dicimus non posse ... non potest eadem res esse calida et frigida si calor et frigus non sit summum, eodem modo potest esse tenebrosus et lucidus si habeat aliquam lucem coniunctam cum privatione maioris lucis. Sic eadem res potest esse aliqualiter similis et aliqualiter dissimilis cum alia, quia ... semper similitudo aliquam dissimilitudinem ... similitudo ... duo distincta; illa vero quae sunt distincta saltem ... differunt et sunt dissimilia dissimilitudine ... semper est coniuncta cum aliqua similitudine ... si quaeras quidnam

natura

unum esse simile alteri respondet Arriaga disp. 2.a p.a de actu rationis 2.a unum esse simile alteri est unum esse simul et aliud quod si ulterius quaeras quid sit unum esse simul et aliud respondet hoc esse nostrum nec posse ulterius explicare et quo magis hoc nititur explicare eo magis illud confundit et obscurat nam si potest tamen similitudo per proprietatem aliquam consequentem explicari per hoc quod res similes facile ab intellectu confunduntur et difficile inter se discernuntur et quo maiorem vel minorem habent similitudinem eo facilius vel difficilius discernuntur sic non facile nos distinguimus duo ova aequalis magnitudinis e contra dissimilitudo potest explicari per hoc quod facile nos distinguimus inter se ea quae sunt dissimilia ut album et nigrum hoc autem non intelligendum quod dissimilitudo vel dissimilitudo consistat in cognitione sed in ipsis rebus quae sunt causa et fundamentum eas confundendi vel discernendi

Si talis non est mirum quod eadem res possit esse calida et frigida in gradu remisso quia hae denominationes proveniunt a formis distinctis nempe a calore et frigore quae distinguuntur at vero similitudo et dissimilitudo habent in ea indivisibilia ergo ex frigore et calore potest eadem esse calida et frigida non potest esse similis et dissimilis. Nego consequentiam ergo, nam solum adduxit paritatem calidi et frigidi ad suadendum quod ea quae sunt opposita in gradu remisso possunt esse simul sic similitudo et dissimilitudo ex uno conceptu indicatur opposita quae non sunt in gradu intenso et remisso licet in gradu possunt esse simul. Melius autem se habet quod calor et frigus sunt distincta invicem alioquin non simul possent quatuor gradus caloris et quatuor frigoris simul esse simul in eo subiecto potest eadem indivisibilis res esse aliqualiter calida et frigida ita etiam potest eadem res per se ipsam esse aliqualiter similis et aliqualiter dissimilis

Si similis et non potest eadem res esse similis et non esse similis ergo neque esse similis et dissimilis. Nego consequentiam probus

utrumque esse dissimilem et non esse similem ergo non potest eadem res esse
similis et non esse similis non potest esse similis et dissimilis. Nego vel distinguo
ant. esse dissimilem omnimodo dicit non esse similem concedo esse dissimilem
aliqualiter dicit non esse similem nego ant. et consequentiam sicut n. esse
aliqualiter calidum non dicit non esse frigidum ita et esse aliqualiter
dissimilem non dicit nullo modo esse similem potest n. aliqualis dissimi-
litudo stare cum aliquali similitudine et non potest omnimoda dissimilitu-
do stare cum aliqua similitudine

Urgebis non potest eadem res esse equalis
et inequalis ergo neque similis et dissimilis. Nego consequentiam disparitas est
quia equalitas non recipit magis et minus esse n. unum equale alteri
est neque illud excedat neque excedatur ab illo similitudo autem potest esse
maior et minor ideo n. facilius aut difficilius potest aliquis per actum dicitur
qui ab alio eo magis aut minus est illi similis et quatenus ei deficit simi-
litudinis tantum habet dissimilitudinis.

Obiicies 1° actus similis et supernaturalis
ratione similitudinis exigit produci a principio similis et non supernaturali et
ratione supernaturalitatis exigit produci a principio supernaturali et non similis ergo
similis actus ratione similitudinis et supernaturalitatis distinguuntur. Nego ant. nullus n.
actus ratione supernaturalitatis aut similitudinis indivisibiliter exigit produci non a principio
similis non a supernaturali dicitur ratione similitudinis non exigere principium
supernaturale quia potest dari aliquis actus similis non supernaturalis qui principium
supernaturale non exigit tamen dico de non exigentia principii similis unde dicitur non
haberi ab illo actu ratione supernaturalitatis quia potest dari actus supernaturalis
non similis non exigens principium simile. sic autem actus qui est similis
et supernaturalis ratione utriusque formalitatis exigit principium ex quo

Obiicies 2° est esse creatis quo ratio
cum pluribus conveniat et quam ratio esse non est idem cum ratio distinguo
ant. est adequatum et totale nempe omnia est cum aliis quam ratio concedo
est

at inadequatum et partiale neque at hominis est unitas ipsum rati negat aut et distinctio consequens ergo at adequatum non est idem cum rati unitas at inadequatum et partiale neque consequens at adequatum est collectio ipsum etiam quae magis extraditur ipsum rati quod distinguitur realiter a nihil collectionem ipsum post ... at aut homines quod rati non distinguitur non est unitas ipsum rati

Sectio Secunda Quod Et Quomplex Sit Universale Sive Communi

Cognitam distinctionem rerum facilius nobis tradimus viam ad unitatem cognoscendam unitas enim est unum plura respuens pluralitas autem semper est inter res distinctas duo igitur requiruntur ad unitatem ut quod sit unum et repugnet ad plura unde si aliquid sit unum et non repugnet ad plura est quod singulare si sint plura et non unum est multitudo et non unitas

Unitas sic explicata multiplex est alia dicitur physica et aliud moralis; moralis est id quod dependet a voluntate hominum ut unitas in regendo qualis est Rex plures homines regens vel in obligando ut lex una plures obligans vel in dominando ut unus Dominus plurium mancipiorum vel in significando ut una vox plura significans v.g. homo; Physica est unitas quae ipsis rebus habetur independenter ab humana voluntate ut unitas in causando qualis una causa quae plures effectus producere potest vel in informando ut una anima informans plures partes corporis vel in denominando ut una dextera quae denominat plures dextros vel in recipiendo ut unus intellectus recipiens plures cognitiones vel in repraesentando: quae quidem est duplex aliud complexum ut est quaelibet propositio universalis quae cum sit una multas plures propositiones singulares continet ut haec: homo est rationalis in qua continentur Petrus est rationalis Paulus est rationalis ⊕ aliud incomplexum ut una cognitio repraesentans aliquid quod in se plura continet sicut cognitio universalis quae repraesentat species omnes formas ⊕ vel in identificando ut natura

divina

humana quae non sit una res habet personas plures identificatas; unitas in essendo ut natura humana quae est in pluribus individuis. unitas denique in praedicando ut est quod potest praedicari de pluribus aliis.

Porro unitas in essendo appellatur unitas metaphysica quia metaphysica considerat res in communi et unitatem; unitas vero in praedicando appellatur unitas logica, quia munus logicae considerare res in ordine ad praedicationem et dirigere intellectum ut possit vere unum de alio praedicare. ideoque haec unitas in praedicando proprie pertinet ad logicam. sed quia [illegible] tanquam proprietas ad unitatem in essendo nam ex eo quod aliquid est in multis sequitur posse praedicari de multis et praedicatio [illegible] est [illegible] logica [illegible] hic naturam unitatis metaphysicae in essendo [illegible] igitur reliquis [illegible] dictis unitatibus quae absolute appellari debent singularia [illegible] de unitate in essendo et in praedicando quae vere sunt unitas.

Porro unitas metaphysica sic definiri solet: est id quod est unum et aptum esse in pluribus in quibus plurificatur [illegible] identificatur et ipsum. haec definitio colligitur ex Aristotele pluribus in locis praesertim 1° posteriorum c. 30 textu 28° et 2° metaphysicae textu 45° et ex communi sententia omnium. hoc intelligunt nomine unitatis in essendo [illegible] definitionis [illegible] unitatem esse concretum quoddam (sicut et in aliis concretis) duo reperiuntur subiectum et forma. subiectum unitatis quod nihil aliud est quam natura habens unitatem et quae denominatur unitas. haec autem natura est collectio omnium individuorum quae participant illam naturam et appellatur unitas fundamentum subiectum [illegible] seu fundamentum et subiectum unitatis. secundum est unitas constituens et denominans tanquam forma naturam illam unitatem. haec autem unitas duo importat unitatem et aptitudinem ad essendum in pluribus nam si unum ex his deficiat non potest haberi unitas. Porro unitas est indivisio rei a se et divisio a quocumque alio ea. quae divisionem non habent ut loquitur Aristoteles [illegible] quatenus non habent [illegible] unum sunt. haec indivisio duplex est alia est physica et alia metaphysica. physica est unio mediante qua plura distincta fiunt

unum

unum sic anima et corpus unita dicuntur esse unum seu unus homo unum minime unitate physica indivisio metaphysica importat identitatem cum de iis quae sunt identificata sunt unum metaphysice quae unitas est unum perfectissima aptitudo est potentia seu non repugnantia alicuius rei ad sui divisionem et multiplicationem in plura secundum se totum debet igitur unitas esse unum unum sed quidem perfectum qualis est metaphysica quae importat identitatem ipsius et distinctionem a quocunque alio. item debet esse aptum ad esse aliud in multis ad esse aliud in quantum in multis secundum se totum nam id quod secundum varias et diversas partes potest multiplicari non dicitur unitas sic nebula non est unitas licet possit multiplicari et dividi in plures partes quia non potest multiplicari secundum se totum. addidi verba illa in quibus plurificetur ut ipsum ut excluderem a ratione unitatis naturam divinam quae licet communicatur est singularissima et indivisa licet sit communicabilis sit multis nempe tribus personis quia tamen per talem communicationem ipsa non multiplicatur nec fit plures naturae sed remanet una tribus communis consequenter est singularis non in communicabilitas sine pluralitate tollit singularitatem

Colligitur 2° ad unitatem non esse necessarium ut quaevis actu sit in multis plurificata sed sufficere si possit esse in multis sic natura solis potest esse unitas quia licet actu non sit nisi in unico sole potest tamen esse in multis cum possibile sit plures soles

Colligitur 3° ex defectu unitatis acervum lapidum non esse unitatem quia constat ex pluribus lapidibus quae non habent nisi unitatem extrinsecam et imperfectam

Colligitur 4° nec per subiectum potens recipere plures formas sive accidentales sive substantiales et formam potentem informare plures materias non esse unitatem in essendo quia nec materia recipiendo plures formas nec forma informando plures materias multiplicatur

Colligitur 5° allatam unitatis definitionem esse veram quia explicat naturam unitatis per genus et differentiam

genus

generis explicatur [illegible] illud quod est unum et aptum esse in pluribus ut est communitas naturae divinae quae non est unitatis sed singularitatis. Differentiam attendunt verba habet quaerentia in quibus plurificetur et ipsum quod multi vel singulare potest convenire cum pluralitas opponatur singularitati quomodo autem possit aliquid esse unum et multiplex infra explicabimus.

Colligitur 2° eodem modo quo definivimus unitatem in essendo posse definiri unitatem in praedicando: illud scilicet quod est unum et aptum in recto praedicari de pluribus in quibus plurificetur et ipsum haec definitio [illegible] est ex dictis de unitate in essendo, illud enim hic adducto quod non praedicari idem sit ac affirmari et affirmatio semper fiat sed verbum mere est quo significatur identitas inter praedicatum et subiectum propositionis illud erit unitas in praedicando quod potest cum pluribus identificari sed quia in propositione affirmativa non omne id quod ponitur ex parte praedicati identificatur cum subiecto sed id quod ponitur in recto ideo ad unitatem in praedicando requiritur ut possit in recto praedicari de pluribus aliter Deus et quaelibet res singularis posset esse unitas in praedicando cum possit de pluribus praedicari in obliquo possum n. dicere lapis est creatura Dei lignum est creatura Dei etc.

Quomodo cum verbum est significet identitatem inter rectum praedicati et subiecti et non inter ea quae ponuntur in obliquo ex parte utriusque. Probatur in praedicatione ea identificari quorum unum de alio affirmatur; id autem affirmatur quod non in casu obliquo sed in recto ponitur ut patet ex iis propositionibus quas ut veras admittimus quia cum dico equus Antonii est [illegible] id quod affirmatur est [illegible] identificatur non cum Antonio sed cum equo, ponitur autem illud obliquum ad [illegible] [illegible] quod [illegible] de uno affirmatur

Sectio tertia An [illegible] praedicatis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

Cognita quidditate unitatis in essendo inquirimus nunc an
independenter ab intellectu detur aparte rei. Itaque inquirimus an unitas potius communis quae
essentialiter exponit unitatem in multis plurificabilem [seu communis]. De unitate fundamentaliter
considerata tamquam ut sic ipsa natura quae dicitur una et apta esse in multis fore apud omnes
indubitatum est illud esse aparte rei et independenter ab intellectu in ipsis individuis quae
si potius quae primo ponentium dixit [illegible] species [illegible] sunt [illegible] specierum
non intelligitur naturas rerum quae sunt unitates fundamentaliter [illegible] sed ideas
Platonis quas esse fictitias infra ostendemus non enim potuit potius excludere talem
unitatem cum ipse pluribus in locis affirmat dari unitatem quae [illegible] considerantur
supposita igitur unitate fundamentaliter [illegible] solum quaestio est de unitate potius quae
[illegible] detur aparte rei unitas plurificabilis in multis quae est forma communitatis
Quatuor hic examinari solent sententiae quarum prima asserit unitatem potius [illegible]
dari aparte rei extra singularia [illegible] cum in singularibus [illegible] existentiae singularitatis
[illegible] unitatem quamdam negativam in natura admittit quae unitas [illegible]
pluribus communis ideoque in quatuor subsectiones praesentem dividam sectionem

Subsectio Prima An Detur Unitas Potius Communis Aparte Rei Extra Singularia

Plato dicitur intellexisse [illegible] naturas quasdam aeternas
incorruptibiles et extra singularia existentes [illegible] ideas quasdam et
exemplaria rerum singularium quae in singularibus [illegible] producitis multiplicarentur [illegible]
[illegible] aparte rei existere (Ut natura humana realiter separata [illegible]
a singularibus quae tamen producit Petrum esset in Petro producit Paulum in Paulo et sic de aliis)
ut refert [illegible] Aristoteles [illegible] qui 1 metaphysicae c. 6 et libro 7
c. 14 et 8 [illegible] ideas Platonistae [illegible] qui
apud Divum Augustinum libro 83 quaestionum quaestione 46 asserunt Platonem [illegible]
posuisse rerum ideas non ut existentes aparte rei sed in mente Dei sed quidquid sit
de mente Platonis haec sententia [illegible] somnium
et principiis

et principijs fidei repugnans nam daretur naturae quaedam communis ab aeterno antequam nihil extra Deum esset cum omnia creata fuerint in tempore secundo esse ideae essent creaturae quia quidquid est extra Deum creatura est et non essent creaturae quia generari et creari non possent ut dicunt. Tertio tales naturae incorruptibiles non possent praedicari de singularibus corruptibilibus quia de re corruptibili nequit praedicari aliquid incorruptibile siquidem identificatum cum illo cum contradictorie opponantur praedicata corruptibilis et incorruptibilis. Quarto quia implicat creaturam aliquam non esse dependentem a Deo sed tales ideae non dependerent a Deo cum essent incorruptibiles immutabiles et necessario existentes ergo implicant tales ideae. Quinto hinc sequentur in Theologia gravissima absurda ut quidem et in omnibus individuis esset eadem natura humana eadem esset natura Christi, Judae, Barabae et aliorum et consequenter natura Christi in illis offendisset Deum et puniretur in inferno et natura Judae in Christo non peccasset sed esset grata Deo et beata in caelo quae sunt falsissima. Item in eucharistia non tota substantia panis converteretur in corpus Christi nam ratio substantiae et corporis quae est in pane esset eadem ac ratio substantiae et corporis quae est in Christo, idem autem non convertitur in se ipsum ergo et ratione generica non converteretur in Christum et sic quoad hoc tota substantia panis converteretur in Christum quod est contra fidem. Sexto implicat dari aptitudinem ut aliquid sit non singulare sed unitate nam non potest aliquid esse unum et multiplex verum sive importat indistinctionem et identificationem inter ea quae sunt unum, ideoque unitas negationem pluralitatis, pluralitas vero importat distinctionem sed non possunt duo esse idem inter se et simul distingui ergo non potest idem esse unum et multiplex ergo non potest esse alia unitas. Item ponamus unam naturam V.g. hominis pluruficari per divisionem in duos homines. ista duo vel sunt idem inter se vel non si sunt idem ergo non sunt duo sed unus homo si non sunt idem ergo eadem natura non esset una cum utraque ut diximus requirit identitatem

Obiicies 1° scientiae sunt de rebus incorruptibilibus et aeternis ut ipse sine perpetuae et immutabiles sed scientiae sunt de creaturis ergo dantur naturae quaedam universales incorruptibiles et aeternae. R° scientias dari de rebus incorruptibilibus

incorruptibilibus et eternis quia non considerant existentiam rerum quae existunt in tempore et variantur sed quia considerant essentias rerum. quae dicuntur eternae et incorruptibiles non quia existunt ab aeterno et ideo corrumpi non possunt sed quia sunt ab iis et nomina earum propositionum quae dicuntur propositiones aeternae veritatis ex eo respiciunt rerum naturas possibiles sub conditione id est v.g. est dicere homo est animal rationale id est si existit homo est rationale existit ideoque semper sunt verae solum autem naturae et essentiae non sunt unitates formaliter sed tamen fundamentaliter vel imperfectarum igitur in forma distinguo maiorem scientiae sunt de rebus incorruptibilibus et aeternis in quantum considerantur ut abstractae existentiis et quae corrumpi nequeunt nego in quantum considerantur naturas rerum positas sub conditione quae eis semper conveniunt concedo maiorem et distinguo minorem scientiae sunt de naturis fundamentaliter per se concedo formaliter nego nego cons. et conseq.um

Subsectio 2.a An unitas Formalis Superiorum Detur a parte Rei in Singularibus

Thomistae et Scotistae libenter hac controversia 3.a parte 2.o affirmant scilicet existentiam unitatem formalem naturae in singularibus independenter ab intellectu qui videntur loqui intelligendo Durandus 3.a quaestione 1.a et libro 7.o metaphysicae quaestione 18.o quam communiter sequuntur thomistae. Suarez tom. disp. 6.a metaphysicae sectione 2.a probat Scotum loqui de unitate formali ut ipse ut diximus in specie in singularibus independenter ab intellectu sed hac controversia (quidquid sit an sit scotus a philosophis exibeatur) dupliciter potest intelligi 1.o ut natura sit una et eadem in omnibus individuis ut ex eadem sit natura humana in omnibus hominibus eadem etiam in omnibus aliis eadem ratio substantiae in omnibus substantiis. 2.o secundo ut multiplex quidem ut in individuis

ita Fr

ita tamen ut in quolibet individuo natura sit una sed etiam cum aliis individuis in pluribus aliis individuis

. . . . Contra primam explicationem militant fere omnia absurda et argumenta quae inducimus contra Platonis ideas praeterea hoc modo eadem natura convenirent in numero contradictoria nam dum producitur Petrus et non Paulus eadem natura produceretur et non produceretur dum unus moritur et alter est superstes eadem natura corrumperetur et non corrumperetur nam dum moritur et producitur aliquis homo non solum producitur vel corrumpitur singularitas sed etiam humanitas item cum omnes homines habeant eandem naturam humanam ita et omnes substantiae haberent eundem gradum substantiae et sic eadem esset substantia spiritualis Angelorum ac substantia mutis lapidis, immo et idem gradus entis in omnibus entibus et sic omnia essent unum ex quo non video quid absurdius dici possit. Ratio ut notat Arriaga hic disputatione 4a sectione 2a n. 20 sumta esset haec sententia diceretur contra mysterium Trinitatis nam una et eadem natura esset idem realiter cum pluribus singularitatibus et singularitates non essent idem realiter inter se sicut una et eadem natura divina est in tribus personis atque ita tamen personae sint idem realiter inter se atque personae respondeo Scholastici naturam distinguunt ex natura rei a singularitatibus nam etiam natura divina in eorum sententia distinguitur ex natura rei a tribus personis haec tamen absurda et haeresim sapere mihi videntur secundo ... naturam creatam nam vel illa natura quae est in pluribus individuis vel ita est in illis ut natura unius identificetur cum natura alterius vel non si secundum ergo non habent unam et eandem naturam sed plures naturas cum unitas sit transcendentalis inter ea quae sunt unum si primum ergo illa natura non est pluralizata et multiplex cum pluralitas non habeatur inter res distinctas ergo non est unitas atque dicere sufficere pluralitatem singularitatum ad constituendam hanc naturam creatam quia ad unitatem requiritur ut illa eadem ratio quae est una pluralis non possit

aliter

dicitur natura divina propter plura supposita proprie esse unitatis et unum subiectum potest recipere plures formas propter pluralitatem formarum et una forma potest suscipere plura subiecta propter pluralitatem subiectorum esset unitas in essendo quod est contra conceptum talis unitatis

Quod vero haec natura [illegible] in secundo contra quod natura quae est in uno individuo esse unitas. Contra est primo talis natura est identificata cum singularitate ergo est singularis et non unitas cum enim singularitati identificata non est multiplicabilis in plura quae sunt alicuius idem cum ipsa

Contra est 2° quia etiam si talis natura distingueretur a singularitate adhuc non esset unitas quia non esset multiplicabilis in pluribus nam vel ea in quibus posset multiplicari identificantur aliquando [illegible] vel non si non [illegible] non multiplicaretur quia multiplicitas et pluralitas requirit distinctionem a secundo ergo non esset ipsa multiplicata vel alia res cum natura illa in quibus multiplicatur non sunt ipsa vel distincta ab ipsa et si sunt ipsa [illegible] distincta ergo ipsa est distincta ab ipsa quae sunt implicant atque haec est quod probatur naturam non posse esse unitatem

Dices posset dici quod natura unius individui sit unitas et [illegible] a singularitate distincta est ex se indifferens ad esse dum in hoc vel in alio individuo et sic tamen est una posset esse in multis successive modo in uno et postea in alio sicut ego successive possum esse in pluribus locis sed contra est quia imprimis gratis et sine ullo fundamento ponitur in natura natura talis indifferentia nam quod natura sit distincta a singularitate est inseparabilis ab illa consequenter non potest existere in alio individuo separata ab ista singularitate contra experientiam sensuum. Secundo data tali indifferentia adhuc natura illa non esset unitas quia quod talis natura posset esse in multis successive non posset esse in illis cum [illegible] multiplicatione ut requiritur ad unitatem ergo non esset unitas sicut nec ipsa natura quae modo potest esse in uno modo in alio est unitas nec [illegible] anima quae potest

esse

esse necessarium in pluribus corporibus est unitas

[Dices p° natura humana non est divisa in plures naturas ergo est una ergo est unitas. Dato ant. et pª conseq. a posse negari consequentia quia ad unitatem non sufficit sola unitas sed requiritur etiam multiplicitas [illegible] quae una non habeatur in natura humana, sequitur non esse unitatem adaequatam. Ad 2ᵐ negando consequentiam. Distinguo antecedens natura humana non est divisa in plures naturas specie differentes concedo non est divisa in plures naturas n° differentes nego. Quo una et distinguo consequens ergo est una unitate perfecta nego unitate imperfecta generali et specifica concedo pᵃᵐ et nego secundam consequentiam ad explicandam distinctionem notandum ea quae sunt similia in aliqua ratione, in qua sunt similia dici unum quia talis similitudo est fundamentum ut intellectus comparetur ea quae sunt similia et ea comparando reddat extrinsece et intentionaliter unum. Hinc similia dicuntur unum si sunt similia in ratione generica remota ut homo et lapis qui conveniunt in ratione corporis dicuntur unum unitate generica remota si sunt similia in ratione generica proxima dicuntur unum unitate generica proxima ut homo et equus si sunt similia in ratione specifica ut Petrus et Paulus dicuntur unum unitate specifica. Hae autem omnes unitates vocantur fictae et essentiales sunt tamen unitates imperfectae cum ea quae ita dicuntur unum sint revera plura tamen similia in aliqua ratione, unde non sufficit ad unitatem huiusmodi unitas.

[Instabis natura humana Petri et Pauli et aliorum non est divisa essentialiter ergo est essentialiter una. Distinguo consequens est una essentialiter unitate perfecta nego unitate imperfecta concedo. Unde [illegible]ᵃᵐ naturam [illegible] humanam non esse divisam essentialiter nihil [illegible] aliud importat nisi quod naturae, in quas est divisa non sunt essentialiter seu specie differentes, sed sunt specifice similes quae est unitas imperfecta et insufficiens ad unitatem cum revera ea quae ita sunt unum sint plura et tantum imperfecte unum.

[Instabis adhuc si natura humana esset divisa in plures naturas, nullus non esset tam singularis individuo sed hoc est falsum ergo

Distinguo

Distinguo antecedens non esse una essentialiter unaquae in quolibet individuo neque collective unaquae concedo maiorem et distinguo minorem sed hoc est falsum in forma, concesso neque in forma negato concedo minorem et nego consequentiam natura in humana potest una essentialiter et collective; essentialiter unaquae est ipsa met essentia naturae humanae quae constatur ex genere et differentia nempe ex animali et rationali; in quolibet autem individuo est tota haec essentia nam quilibet homo est animal rationale collective unaquae est una collectio naturarum humanarum et haec ergo non est in quolibet individuo non enim quilibet homo est collectio naturarum omnium seu naturarum seu omnium hominum sed pars huius collectionis

Obiicies 2° Aristoteles enumerat inter unitates reales unitatem genericam et specificam sed utraque unitas est in singularibus et communis pluribus ergo datur in singularibus unitas realis. Respondeo philosophum loqui de unitate fundamentali generum et specierum quae est unitas similitudinis et imperfecta insufficiens ad unitatem

Obiicies idem philosophus docet omnem [illegible] essentiam quae datur esse eandem in omnibus speciebus datur. Respondeo vel esse eandem sed imperfecte et per similitudinem vel eandem separatam [illegible] abstractam

Urgebis Aristoteles [illegible] loquitur de communi et eadem in homine et in equo [illegible] ergo loquitur de unitate perfecta. Respondeo in loco Aristotelem argumentari contra Platonem et eius doctrinam inferre illam propositionem contra eum qui dicebat ideam esse [illegible] in homine in equo [illegible] habere ipsa ex proprio [illegible] propositionem [illegible] quaedam

SubSectio Tertia ~~Status~~ Unitate Fabricae [illegible] Ante Operationem Singularum

Quidam cum parte [illegible] 25° q. 3ª [illegible] 4ª ponentes unitatem a parte rei considerantes naturam in complexu [illegible] possibilis in quo est praecisa natura realiter [illegible]

ab omni.

absoluta singularitate et indifferens ad hoc ut sit in hoc vel in illo individuo. Secundo in
statu actualis existentiae in quo natura humana est contracta et determinata ad hoc
vel illud individuum. Tertio denique in statu obiectivo in quo natura repraesentatur sine
singularitatibus et proxime modo quo erat in statu possibilitatis. Cum vero dicunt naturam
humanam in primo statu esse independenter ab actuali existentia, ipsa habet unitatem realem
praecisam a singularitatibus quibus est communicabilis, ideoque est una et pluribus communicabilis
antequam existant singularia et consequenter ante horum existentiam actualem. In secundo statu
unitas realis praecisionis et unitatis deperditur (?) quia in statu existentiae natura dividitur
et singularizatur in hoc vel illo individuo, unde in statu existentiae nullam
habet unitatem (?) ... sumptam. In tertio denique statu cum natura intentionaliter spoliatur
singularitatibus iterum acquirit unitatem multis communem non realem ut in statu possi-
bilitatis sed intentionalem et ab actu (?) dependentem.

Sed contra hanc naturam primo arguitur quia natura
est realiter identificata cum singularitatibus ergo neque in statu possibilitatis potest
esse realiter praecisa a singularitatibus neque illis antecedere ullo modo (?) neque potest
esse ipsa praecisiva et separata ... secundo dato quod natura
sit distincta ex natura rei saltem a singularitatibus attamen etiam in sententia
admittentium istam distinctionem quibus natura est inseparabilis a sua singularitate
ergo non datur natura quaedam indifferens ad hanc vel illam singularitatem. Videlicet (?)
naturam in statu existentiae esse inseparabilem a sua singularitate. Similiter (?)
vero in statu possibilitatis ... in statu possibilitatis eo modo est natura quomodo
cum desinit (?) potest existere sed natura desinens non potest esse sine sua
singularitate neque est indifferens ad hanc vel illam singularitatem ergo neque in statu
possibilitatis. Confirmatur eadem est natura existens ac natura possibilis nam
illud existit quod est possibile et eo modo existit quo modo est possibile sed
natura existens non est praecisa a sua singularitate neque indifferens ad hanc
vel illam ergo neque natura possibilis. Contra (?) 3° singularitates fuerunt
... in statu possibilitatis cum nihil existat quod possibile non fuerit vel
in statu possibilitatis. Habebunt ergo natura communem (?)

ergo

ergo natura ipsarum possibilitatis fuit contracta et determinata per singulari tatem et non indifferens ad multis communis [illegible] quia singularitates non sunt possibiles ad existendum extra naturam ergo non sunt possibiles nisi ad existendum in natura ergo ipsarum possibilitatis sequitur etiam in natura contracta est [illegible] quia ad hoc ut illa natura sit contracta debet esse una et apta ad essendum in pluribus cum nulla multiplicatione sed ipsarum possibilitatis non potest esse huiusmodi etiam data [illegible] ut praecisa ab omni singularitate et indifferens ad essendum in hac vel illa ergo adhuc concessis his omnibus non esset contractis minor ipsa est difficultas [illegible] [illegible] aliquid unum posse fieri plura et multiplicari quia vel identificatur cum illis ergo non potest multiplicari vel non identificatur cum illis non pluralizatur cum pluralitas [illegible] distinctionem si non identificatur cum illis ergo non ipsum multiplicatur sed aliquid aliud ab ipso distinctum secundo vel [illegible] cum multiplicatur remanet idem [illegible] eius natura [illegible] non erat multiplicatum [illegible] ipsum multiplicari vel [illegible] non remanet idem ergo mutat essentiam ergo non ipsum multiplicatur sed aliquid aliud et ex alia parte multiplicatum ipsum ergo est ipsum et non est ipsum, si remanet idem ergo etiam [illegible] solum est unum et multiplicatum ergo antequam multiplicetur est multiplicatum quae omnia in istis terminis manifestam involvunt repugnantiam

[illegible] natura ipsarum possibilitatis habet totam suam essentialem ergo est praecisa a singularitatibus ergo est una et apta ad essendum in pluribus [illegible] ergo [illegible] [illegible] possibilitatis eo modo est natura quo modo est ipsarum existentium vel ipsarum existentium non solum habent suam essentialem sed etiam singularitates ergo et ipsarum possibilitatis

[illegible] ipsarum possibilitatis non habentur nisi essentiae rerum ergo natura [illegible] solum habet suam essentialem [illegible] [illegible] non habentur nisi essentiae rerum eo modo quo habentur [illegible] existentiis [illegible] diverso modo [illegible] [illegible] [illegible] habere essentias rerum ipsarum possibilitatis nihil aliud significat nisi [illegible] posse

existere

existere unde eo modo respectu existunt quo possunt existere.

Obiicies 2° natura possibilis est prior singularibus ergo est ante singularia ergo est sine illis et consequenter actu. Distinguo ant. natura possibilis est prior singularitatibus prioritate physica nego prioritate logica concedo ant. et eodem modo distinctio 1° consequentiam nego aliud consequens quae neque substinet dato integro [illegible] prioritas physica duplex est alia d° prioritas temporis et alia prioritas naturae prioritas temporis habetur ex eo aliquid res praecedat tempore aliam quam prioritatem nullo modo habet natura respectu singularitatum cum natura nullo tempore possit praecedere singularitates prioritas naturae est prioritas causalitatis cum aliqua res vel est causa vel conditio necessaria ad causandam aliam rem natura autem neque est causa singularitatum neque conditio ad eas causandas requisita et sic nullam habet prioritatem physicam respectu illarum prioritas logica habetur ex eo aliqua res est sub conceptu magis universali quam alia sic cognitio naturae magis universalis est quam cognitio [illegible] singularitatis v.g. Petri vel Pauli vel alterius unde valet consequentia est Petrus ergo est homo et non e contra est homo ergo est Petrus ex hac autem prioritate logica nullo modo infertur naturam in sua possibilitate esse sine singularitatibus

Obiicies 3° ideo est possibilis Petrus quia est possibilis natura humana ergo prius est esse possibilem naturam humanam quam Petrum. Distinguo ant. si quia importat causam nego si importat prioritatem logicam concedo ant. et distinguo consequentiam prius est esse possibilem naturam humanam quam Petrum prioritate physica nego prioritate logica nego consequentiam

Obiicies natura dividitur post singularia vel illa ipsa dividitur necesse est prius [illegible] existat unum ergo natura ante singularia est. Distinguo maiorem natura dividitur positive in singularia nego dividitur negative concedo maiorem et distinguo minorem id quod dividitur positive necesse est ut prius existat unum concedo id quod dividitur negative nego minorem et consequentiam illud dividitur positive quod existit ante non divisum et

unum

non dividitur et manet subiecta illud dividitur negative quod numquam fuit divisum sic dividitur natura specifica ipsa in quocumque individuo numquam fuit divisa per singularitatem

Obiicies 3° Deus ante quam producat naturam Pauli in Paulo est indifferens ad illam producendam in Petro vel in Paulo ergo et ipsa natura est indifferens in statu possibilitatis ad hoc ut producatur in hoc vel in illo. Respondeo negando antecedens. Probatur Deus libere producit naturam Pauli in Paulo ergo antequam illam producat est indifferens ad illam producendam vel in Petro vel in Paulo. Nego consequentiam, nam libertas consistit in hoc quod Deus possit talem naturam producere et possit non producere non autem quod illam possit producere vel in Petro vel in Paulo; hoc enim implicat cum natura ut sit identificata cum singularitate vel essentialiter illam exigat. Unde ex suppositione quod Deus velit producere illam naturam non potest illam producere nisi in Petro.

Obiicies 4° nulla natura creata essentialiter est singularis ergo quaelibet natura creata essentialiter sumpta est indifferens ad essendum in hoc vel in illo individuo. Respondeo naturam essentialiter posse dici sumi dupliciter: primo secundum id quod natura dicit secundum suam realitatem intrinsecam et in hoc sensu dico quamlibet naturam esse essentialiter singularem; secundo secundum id quod natura dicit prout cognita abstracte et in hoc secundo sensu dico non esse essentialiter singularem; nam potest cognosci cognitione denotata per nomen naturae absque eo quod cognoscatur cognitione denotata per nomina significantia singularitatem. In forma igitur distinguo maiorem: nulla natura creata est essentialiter singularis, id est essentialiter importat id quod natura habet ex sua realitate independenter ab abstractione, nego; id est essentialiter importat id quod natura habet abstracte, concedo; et distinguo eodem modo consequens: quaelibet natura essentialiter sumpta hoc est secundum suam realitatem est indifferens ad essendum in hoc vel in illo individuo, nego; secundum id quod habet abstracte, concedo consequentiam.

Obiicies: sola natura divina essentialiter est singularis ergo nulla natura creata est singularis. Distinguo antecedens: sola natura

natura

natura divina est essentialiter singularis hoc est identificata cum singularitate nego hoc esse unicum modum et nego consequentiam. Deus enim licet essentialiter singularis non quia habet identificatam singularitatem sed quia eius natura est talis ut non patiatur dari a parte rei aliam sibi perfecte similem

Sub Sectio Quarta An Independenter Ab Op. Intellectus Detur Unitas Negativa Pluribus Communis

Quaeritur 4° de unitate ex natura rei. Primo docent quamlibet naturam creatam habere unitatem quandam negativam a qua redderetur negative una et communicabilis pluribus. Hanc autem unitatem sic explicant Arriaga hic disp. 4a sectione 3a et Oviedo controversia 3a puncto 3. Natura positive una est natura realiter distincta et separata a singularitatibus et indifferens ac proxime apta ad essendum in illis; natura vero negative una est natura quatenus est ex se non singularis et quae secundum se nullam pluralitatem et distinctionem admittit sed tantum ratione singularitatum secum identificatarum et ab ea inseparabilium v.g. natura humana Petri et Pauli dicitur esse negative una quia secundum se non est singularis et ideo non repugnat esse secundum se in Petro et Paulo qui inter se distinguuntur non ratione naturae quae secundum se est una sed ratione singularitatum quae cum natura identificantur

Sed contra est quia cum dicitur natura secundum se non est singularis nec distincta sed ratione singularitatis vel hoc secundum licet naturae non esse secundum suam realitatem vel secundum quod tantum sub conceptu denotari per nomen naturae. Secundum vero est solum unitas non est realis et independens ab intellectu. Primum dici non potest quia cum natura sit realiter identificata cum singularitate secundum est singularis et distincta, a qua habet alia conformatio singularis; secundum se est singularis et distincta ac habet repugnantiam ad essendum in hoc et in illo; ergo nec natura cum illa identificata quia ea quae sunt identificata inter se habent ut quidquid convenit uni conveniat alteri. Confirmatur et explicatur idem alioquin

natura

natura secundum se est identificata cum singularitate repugnante ad essendum in
pluribus ergo secundum se est singularis et repugnans ad essendum in pluribus ergo
non est negative una. Dato tamen hoc quod natura sit negative una adhuc non
requiritur talem naturam esse aeternam cum non possit esse in pluribus cum sui
multiplicatione et productione

Obiicies 1° Petrus et Paulus in ratione hominis
non distinguuntur ergo habent unitatem negativam in hac ratione ergo natura humana
habet unitatem negativam. Distinguo antecedens: Petrus et Paulus in ratione hominis
non distinguuntur in statu reali nego, in statu obiectivo concedo antecedens et distinguo consequens,
sive unitatem extrinsecam et per intellectum concedo, intrinsecam et a parte rei nego consequens, quod
et eodem modo distinguo secundum consequens. Petrus enim et Paulus dicuntur non
distingui in ratione hominis non quia a parte rei natura Petri non sit distincta
a natura Pauli sed quia intellectus ponit illas naturas confuse cognoscere non
distinguendo unam ab alia

Obiicies 2° homo ex se non est Petrus neque
Paulus neque repugnat sibi esse Petrum vel Paulum ergo habet unitatem nega-
tivam multis communem. Distinguo antecedens: homo ex se hoc est ex sua realitate
non est Petrus neque Paulus nego, ex se hoc est ex suo conceptu fieri non est
Petrus neque Paulus concedo antecedens et distinguo consequens habet unitatem plur-
ibus communem independenter ab intellectu et intrinsece nego, extrinsece et depen-
denter ab intellectu concedo consequentiam, homo enim ex sua realitate non distinguitur
a Petro, Paulo etc. neque est unus sed multiplex et alius est Petrus alius Paulus
etc. repugnat autem hominem qui est Petrus non esse Petrum sed Paulum
omnis autem homo cognitus cognitione denotata per nomen homo non
est neque Paulus neque Petrus quia cum habeat talis cognitio non habent
cognitio denotata per nomina hec Petrus, Paulus etc. ideoque homo est unus per
intellectum non a parte rei

Obiicies 3° quaelibet natura creata est una et
communicabilis pluribus independenter ab intellectu ergo habet unitatem negativam

Distinguo

296 Discrepat vero quod libet natura rerum est una et communicabilis pluribus per identitatem ita ut eadem sit in pluribus ergo est incommunicabilis pluribus per similitudinem hoc est potest habere plures naturas similes unicuique atque ut nego consequentiam

Sectio Quinta Referuntur Variae Sententiae De Cognitione Quae Dicitur Fieri Innate Per Intellectum

Communis fere dicitur sententia quae negat posse independenter ab intellectu haberi innate futura nunquam asserens illud per aliquam actionem intellectus fieri communis inquam, fere omnium sententia quam non tenent aliqui Thomistae quos aspernimus mire refert Clichtoveus hac controversia 3a quaest. 2o n. 2o qui dicunt naturam fieri futuram innatam non per actionem ullam intellectus vel prospectionem repraesentationem intelligibilem. Sed hanc sententiam communiter rejiciunt quia species impressa non est futuri repraesentativa obiecti sed actualis tantum neque i.e. per illam futurum obiectum cognoscimus quae in ore dicitur sed tantum potest fieri contra et repraesentatio tunc in illo statu esset innatis non in statu reali in quo differentiae et singularitates repraesentantur neque in statu obiectivo quia nihil potest poni in statu obiectivo nisi per cognitionem repraesentantem hoc i.e. sola illa rebus esse obiectivum quas nec impressa talem facit cognitionem.

Reiecta hac sententia variis assignantur modis auctores quibus natura a cognitione constituatur innatis quos nos demonstrabimus breviter examinabimus in sequentibus subsectionibus.

Subsectio Prima Innate Non Est Idolum Quoddam Ab Intellectu Confictum

[illegible]

Vasquez disp. 5ª metaphys. sectione 3ª Fonseca
disp. 3ª logicae sectione 1ª et Rubius q. 2 n° 3 referunt sententiam
quorundam recentiorum asserentium unitatem fictitiam universalem esse, id tum est ima-
ginem quandam abstracte confictam quae inesse cognito et obiective tamen
in intellectu quae conveniat naturae in particulari unde natura humana
v.g. fictitie unitas est quidam homo abstracte fictus in quo cognoscuntur
praedicata intrinseca hominis a singulis et rationis sine ulla singularitate ex
quorum istius acquisitis praedicat postea de inferioribus non quidem illum
eundem hominem fictum vel ad similitudinem illius praedicat eandem
hominis propriam Petri de Petro et de Paulo propriam Pauli quae semper
tamen similem illi idolo seu homini ficto qui est quasi quoddam exemplar
et idea ad cuius similitudinem veluti artifex hanc et illam statuam illius
praedicationem habens ex illius naturae facit in hoc ergo idolo ficto praedicans
naturam affirmat consistere unitatem universalem idolum reperiri in Petro et in Paulo
non intrinsece sed extrinsece et intentionaliter per similitudinem pro ratio
cum exemplaris ea ratione qua imago Caesaris reperitur in ipso Caesare

Haec sententia non placet quia ad
unitatem constituendam non est necessaria ulla fictio secundo quia unitas
ipsa debet esse unum in multis et praedicabile de multis neque sufficit
quod esset in multis per aliquid sibi simile aliud quolibet respiciens
independenter abstracte esse unitatis nam ex una parte v.g. natura
Petri est perfecte una et ex alia est in multis et potest praedicari de multis
de Paulo per naturam Pauli de Ioanne per naturam Ioannis sibi perfecte
similem et sic de aliis ex altera idolum ipsum non est in multis nec potest
praedicari de multis quia in Petro Paulo etc non est homo ille fictus neque
de iis potest praedicari quia de hominibus realibus non potest praedicari
homo fictus ergo unitas fictitia non convenit illi idolo ficto

Sublectio secunda

Sub-Sectio Secunda. Utrum Unitas fit per Carentiam Differentiarum Harum et Cognitione Praecisiva et Parte Obiecti.

Alii 2.° existimant unitatem fieri per cognitionem praecisivam ex parte obiecti non quidem formaliter per ipsam sed efficienter seu per carentiam differentiarum [illegible] intrinsece in natura ex ipsa. Exempli gratia dicunt quod intellectus cognoscit naturam humanam sine alia singularitate resultat intrinsece in natura carentia singularitatum a quibus natura redditur intrinsece una et indivisa; haec carentia non supponitur in natura abstracta sed tantum in ea resultat ex eo quod intellectus non cognoscat differentias sicut ex eo quod sol discedat tenebrae resultant noctis in nostro hemisferio.

Haec tamen sententia etiam admissa praecisione obiectiva reiicitur nam 1.° carentia differentiarum prout alia praecisione resultantes in natura vel sunt realiter in ipsa natura vel obiective tantum: non realiter quia natura esset realiter identificata [illegible] omnibus suis differentiis et singularibus; non obiective tantum quia [illegible] est obiective tantum quod cognoscimus naturam carentia singularitatum non cognoscimus ut ipsimet adversarii dicunt, ergo nullo modo sunt in natura. Secundo si ex eo quod cognoscatur in aliquo obiecto unum praedicatum et aliud non cognoscatur resultaret intrinsece in illo carentia praedicati non cogniti si [illegible] quaereret [illegible] et non ut intrinseca resultaret in illo intrinsece carentia [illegible] quod concedendum non puto [illegible] carentiae differentiarum resultant in natura ex eo quod non cognoscantur differentiae sed per actum praecisivum neque cognoscimus carentiam differentiarum cognoscebamus esse in natura ipsas differentias eodem modo quo sunt carentiae et sic natura esset intrinsece una per carentias differentiarum et non intrinsece una per ipsas differentias. Quanto error adversariorum consistit in hoc quod confundunt carentiam differentiarum cum carentia cognitionis differentiarum quae carentiae sunt diversissimae cum haec negat cognitionem illa vero differentias. Quod autem cognoscatur natura et non cognoscantur differentiae solum potest inferri habere naturam carentiam cognitionis qua ipsae differentiae cognoscantur et non carentiam

et non carentiam ipsarum differentiarum in natura illius dum dormiendo nihil cognoscimus esse [illegible] carentiae omnium rerum.

Dices carentias ipsas esse in actu obiectivo ex eo quia cognoscuntur in actu exercito et non in actu signato. Sed contra est quia cognosci in actu exercito vel significat quod ipsae carentiae et non apparent et cognoscuntur in natura ex eo quod cognoscatur natura et differentiae non cognoscantur sed hoc ipsum intelligibile est quomodo [illegible] ex eo quod non cognoscatur [illegible] statim haberet carentiae illius [illegible] carentia non [illegible] realiter neque obiective, cum non cognoscatur ergo nullo modo est vel cognosci differentiarum carentias in actu exercito significat quod intellectus per cognitionem [illegible] ex parte obiecti [illegible] natura ac si nullam haberet differentiam ex eo quia ipsam cognoscit et nullam ex differentiis non [illegible] identificatis sed ex eo quod intellectus cognoscat naturam et non differentias solum sequitur haberi carentiam cognitionis differentiarum et non carentiam ipsarum differentiarum, [illegible] carentia differentiarum si non cognoscitur non est in [illegible] obiectivo vel denique cognosci carentias differentiarum in actu exercito significat quod [illegible] carentia cognoscitur [illegible] et implicite [illegible] ex eo quod intellectus possit affirmare esse [illegible] carentias [illegible] hoc dici potest quia gratis et sine ullo fundamento dicitur. Secundo id quod non est in aliquo et cognoscitur esse in illo non potest cognosci nisi clara et explicite sed carentia differentiarum non sunt in natura ergo ex cognitione naturae non sequitur ipsas cognosci implicite sed si cognoscuntur debent explicite cognosci.

Hinc vincitur aliorum sententia asserentium ex cognitione praecisiva qua natura cognoscitur sine differentiis [illegible] relationem quandam in ipsa natura qua [illegible] refertur ut superior ad inferiora et hanc relationem esse formam communitatis [illegible] ex eo quia excludat differentias ut eas ponat in inferioribus talis enim relatio nec in natura ipsa realis neque in statu obiectivo ex eo quod non cognoscatur ergo nullo modo potest oriri ex cognitione praecisiva quod si [illegible] hanc relationem [illegible] [illegible] hoc gratis dicis et sine ullo fundamento vel necessitate.

Iul. Serio

Subsectio Sexta. Unitas Non Fit Per Carentiam Differentiarum Sed Intrinsece A Natura

Nam nullis apparet naturam continua unam per unitatem quandam in eam intrinsecam fictam abstracta per cognitionem [illegible] praecipue quae est aliquo modo comparativa cognitio naturam communem et eam comparat cum differentiis tanquam cum perfectionibus ab ipsa distinctis fingendo in natura carentiam ipsarum differentiarum [illegible] contrarias illa natura nunquam per unitatem intrinsecam fictam videtur una et ipsa ad essendum [illegible] unde quod [illegible] unitatem fictam [illegible] est chimaera quaedam et [illegible] hanc sententiam [illegible] logica [illegible] magistro meo P. [illegible] Vicario [illegible] dubitatione 66 et 67 [illegible] valde me in hanc sententiam inclinare [illegible] cogor.

Primo quia nulla fictio necessaria est ad [illegible] unitatis ut infra videbitis. Secundo quia unitas non posset fieri ab hominibus [illegible] qui [illegible] naturam esse realiter identificatam cum differentiis et singularitatibus et ab iis inseparabilem [illegible] naturam [illegible] differentiis [illegible] hoc est impossibile et [illegible] simul [illegible] natura cum differentiis unde non est [illegible] natura [illegible] sit unitas [illegible] igitur ab intellectu posset fieri unitas [illegible] nec differentias nec carentias [illegible] non possunt [illegible] differentiarum [illegible]. Tertio quia logica [illegible] fuerit unitas, deberet fuerit cognitionem aliquam [illegible] aliter [illegible] quia [illegible] naturam cum [illegible] differentiis quae neque [illegible] neque possunt esse [illegible]. Quarto [illegible] unitas [illegible] differentiarum [illegible] innata

realiter

realiter multiplici etiam distinctio intentionalis habere consistere in aliqua distinctione vel negatione identitatis intrinsece formalis inter formas identificatas sed hoc est falsum et ab adversariis non conceditur cum ipsi nec dicant distinctionem intentionalem inter formas realiter identificatas extrinsecam esse et fieri sine ulla forma per solam cognitionem precisivam ex parte actus ergo et id unde sequitur; sequela probatur tum ab adversariis requiritur fictio carentiam differentiarum natura quia conceptus unitatis est intrinsecus et non potest haberi per aliquid mere extrinsecum sed etiam conceptus distinctionis est intrinsecus cum quilibet res vel per propriam constitutivum vel per negationem identitatis intrinsecam distinguatur ergo si ad unitatem intentionalem requireretur aliqua forma intrinseca formaliter quae sit una etiam ad distinctionem intentionalem requireretur aliqua forma intrinseca formaliter quae sit distincta. Quinto vel natura universalis est natura quaedam impossibilis carens omni differentia vel natura realis realiter identificata cum differentiis sed cognita ut carens differentiarum. Si primum talis natura non est apta ut extendatur in pluribus et predicari de pluribus individuis realibus de quibus non potest predicari natura impossibilis si secundum contra est quia etiam hoc modo forma constitutiva naturae universalis esset cognitio extrinseca ut alias redderetur natura una probo sequelam nam natura realis non habet esse talis carentis sed unde ut cognita sed ut cognita dicit cognitionem ergo a cognitione redditur una et non carens differentiis. Alteri dicunt naturam habere esse talis carentis non quidem in statu reali sed in statu obiectivo nam naturam habere esse in statu obiectivo carentis differentiarum est naturam esse cognitam cum talibus carentiis ergo forma constituens naturam in statu obiectivo carentem differentiis est cognitio. Confirmatur si per possibile vel impossibile intelligeretur vim et falso deficeret cognitio naturam non esse futuram unam in statu obiectivo ergo forma constituens naturam unam in statu obiectivo est cognitio

Sectio

Sectio Quinta traduntur varia Sententia De Subiecto et Forma Universalis

Licet aliquam naturam ut supra diximus esse quoddam commune cognitum ex natura rei quam subiecto seu materiae et exercitative [illegible] ipsa praecise; igitur ulterius [illegible] videndum nobis est quid sit subiectum et quaenam sit forma universalis.

Sub Sectio Prima De Subiecto Seu Subiecto Universalis

Subiectum seu suppositum vel materia universalis intrinseca et physica est quaedam aggregatio plurium individuorum in aliqua ratione similium. V.g. universale specificum in natura humana habet pro subiecto omnes homines similes in natura. Verum [illegible] Fr. Paulum Soncinatem opinionem et [illegible] universale genericum [illegible] habet pro subiecto omnia individua omnium specierum, etiam omnes homines, equos, leones, etc. Haec opinio est nominalium, Suarez et Divi Thomae quem sequuntur [illegible] 5 metaphysicae sectione 10 subsectione 2, Arriaga [illegible] sectione 2 et Oviedo etiam [illegible] puncto 5 n. 10. Probatur subiectum et materia universalis debet esse distincta realiter quia sine ulla falsitate possit de hoc et illo inferiori praedicari; ergo subiectum universalis sunt plura individua quia unum tantum non potest de pluribus sine falsitate praedicari. Quod autem talia individua debeant esse similia est patet quia aliter abstracta non possunt fieri unum nec eadem ratio de omnibus praedicari. Confirmatur: subiectum universalis est obiectum cognitionis confusae per quam cognoscitur universale, sed obiectum cognitionis confusae non sunt nisi plura individua in aliqua ratione similia, ergo plura individua in aliqua ratione similia sunt subiectum universalis.

Cognitio

Cognito ubi sit unitas inquirendum nobis est quaenam sit unitas haec autem consistit in unitate et aptitudine ad essendum in pluribus

Sub Sectio Secunda De Unitate Universalis

Rejectis aliorum sententiis de unitate universalis melior et aptior nobis unitas non videtur quam cognitio praecisiva ex parte actus qua in consideratione intellectus plura individua similia in aliqua una ad modum unius cognoscit nullo modo discernendo unum ab alio ut ex vi talis cognitionis non possit affirmare aliud obiectum quod supponit esse multiplex in se [illegible] disp. 5a [illegible] 10 [illegible] disp. 6a sectione 4a [illegible] ibidem [illegible] 3a parte 5o paragrapho 2o [illegible] quaest. 3a art. [illegible] 8o et alii apud ipsos praecisionem recentiores [illegible] praecisionem obiectivam

Probatur nulla aptior unitas excogitari potest ad constituendum naturam realiter multiplicem intentionaliter unam quam cognitio praecisiva non ex parte obiecti quae implicat sed ex parte actus cognitionis cognitio est actus intellectus ergo per eam constituitur natura intentionaliter una atque patet ex impugnatione aliarum unitatum quas alii assignant et melius patebit ex solutione obiectionum

Probatur 2o per illam cognitionem ea quae sunt plura in re ita attingantur ut non distinguantur nec dividantur intentionaliter ergo fiunt unum non [illegible] in indivisione seu indistinctione consistit unitas [illegible] tunc ea quae sunt indivisa et indistincta realiter intentionaliter distinguuntur et dividuntur quando [illegible] vel eadem cognitione vel diversis cognitionibus ita feruntur in idem obiectum ut aliud ipsum obiectum videatur apparere distinctum et diversum ergo [illegible] obiecta cognoscuntur eodem modo sine ulla diversitate non distinguuntur nec dividuntur intentionaliter atque patet ex iis quae diximus de distinctione rationis [illegible] patet ratione quia si intellectus diverso modo cognoscendo distinguit

distinguit ea que sunt identificata cognoscendo uno modo et non alio cognitione ea que sunt distincta intentionaliter non distinguit sed identificat sed per cognitionem saltem precisivam plura cognoscuntur uno modo et non alio dividuntur ergo per talem cognitionem illa intentionaliter non dividuntur nec distinguuntur ergo sunt intentionaliter indivisa et unum. Confirmatur a parte rei ea que nullo modo differunt non sunt distincta et divisa sed sunt unum ergo similiter ea que non differunt sunt etiam indivisa et unum sed plura cognita cognitione precisiva nullo modo intentionaliter differunt ergo intentionaliter sunt indistincta et unum.

Probatur 2° natura distincta a singularibus et differentiis est una quia differentie sunt ille que dividunt et multiplicant naturam sed per cognitionem precisivam ex parte actus natura distinguitur intentionaliter a differentiis cum quibus realiter identificatur ergo per huiusmodi cognitionem fit intentionaliter una. Minor patet quia distinctio rationis ut diximus fit per cognitionem precisivam ex parte actus.

Sub Sectio Tertia De Aptitudine Naturalis Ad Essendum in Pluribus

Sit unitas ad aptitudinem speculationis que est alia preter formam constitutivam naturae, unitas que licet sit una non tamen debet esse unica sed plurificabilis et multiplicabilis in pluribus individuis adeoque aptitudinis ad multiplicationem.

Suppono 1° aptitudinem seu potentiam realem duplicem esse aliam physicam et aliam metaphysicam. physica est illa cuius actus secundus est distinctus realiter a potentia seu ab actu primo qualis est potentia visiva cuius actus secundus, nempe visio est realiter ab ipsa distinctus. potentia vero metaphysica est illa cuius actus secundus non est realiter ab ipsa potentia distinctus. talis est potentia quam habet Deus cognoscendi que non est distincta

et distincta ab universali cognitione. Unde est etiam aptitudo quam habent res possibiles ad existendum quae non distinguitur ab ipsa actuali existentia; vocatur etiam haec potentia logica, inquantum ex illa refertur potentia. V.g. existit ergo potest existere et proprie et absolute loquendo non dicitur potentia sed explicatur per negationem repugnantiae ad aliquid sic res possibilis dicitur non repugnare ad existendum etc.

Sciendum 2° aptitudinem quam habet natura universalis ad essendum in pluribus non esse potentiam physicam vel metaphysicam sed logicam quae non distinguitur realiter ab actuali esse in multis. Nam cum natura universalis debeat posse esse in multis per identitatem, identitas autem quam habet natura cum suis inferioribus, non est realiter distincta ab ipsa natura et inferioribus et consequenter nec ab aptitudine quam habent natura et inferiora ut identificentur haec enim potestas non est nisi identificari inter se.

Sciendum 3° praescindendo ab aliquibus hanc aptitudinem esse realem et haberi independenter ab intellectu, plures n. naturae creatae de facto identificantur cum multis et consequenter possunt ipsae identificandum se cum multis. Ad hoc autem ut aliqua natura sit identificabilis cum multis debet solum ex ipsa individuatione non habere principium aliquid repugnans ad habendum aliud sibi simile, ex eo enim quod non repugnat nulli individuo humano dari aliud sibi simile natura humana potest identificari cum multis cum sua multiplicatione; e contra natura divina non potest identificari cum multis cum sua multiplicatione quia Deo unico ac infinito in omni genere repugnat dari aliquid simile in natura divina.

Sciendum 4° hanc aptitudinem quam diximus esse realem et dari independenter ab intellectu non esse unam eandem aptitudinem unius et eiusdem naturae ad essendum in multis cum sua multiplicatione sed esse plures aptitudines plurium naturarum similium quarum quaelibet potest identificari cum sua singularitate cum qua est identificata. Sic aptitudo realis naturae humanae ad essendum in pluribus non est nisi natura humana

Petri

Petri quae potest esse in Petro; natura Pauli quae potest esse in Paulo natura Jo-
annis quae potest esse in Joanne et sic de aliis ad hoc igitur ut sit una universalis
requiritur cognitio saltem praecisiva quae saltem cognoscendo confuse omnes illas
naturas unam facit ut sint intentionaliter una natura, facit etiam ut una
et eadem natura sit apta identificari inferioribus; aptitudo igitur realis est sed
eius unitas intentionalis

Sub Sectio Sexta, Solvuntur Obiectiones Contra Supra Dicta

Obicies 1° subiectum universalis debet esse aptum secun-
dum se totum praedicari de pluribus sed collectio plurium individuorum non
potest tota praedicari de quolibet individuo ergo non est subiectum universalis. Huic
argumento ab omnibus respondendi debent etiam illi qui obiciunt praescindunt nam
etiam si dicant subiectum universalis esse illi naturam humanam praecisam ab omnibus
hominibus tamen illa natura tota non potest de quolibet homine praedicari
invicem non n. de Petro possum praedicare naturam omnium hominum quantum-
unque praecisam nam ipsorum de subiecto possit invicem praedicari quod identificatur
cum illo sed neque Petro non identificatur tota natura humana praecisa ab
omnibus individuis ergo non potest tota ea natura etiam obiectione praecisa prae-
dicari de Petro et de quolibet distinguo igitur maiorem subiectum universalis debet
esse aptum secundum se totum ratione praedicari de pluribus nego secundum se
totum aptitudine concedo maiorem et distinguo minorem collectio plurium indi-
viduorum non potest ratione tota praedicari de quolibet individuo concedo
non potest aptitudine tota praedicari de quolibet individuo nego minorem et consequentiam
subiectum universalis debet esse aliquid reale ut hoc est unum reale possit de
individuis realibus praedicari non potest autem esse aliquid singulare quod non
nisi de uno tantum posset praedicari ergo debet esse collectio plurium singularium
quae collectio non potest tota de quolibet praedicari cum non identificetur
cum

cum quolibet ergo solum possit predicari secundum partem ad hoc autem ut
solummodo unitas debeat secundum se totum predicari de pluribus sufficit si illa
pars appareat in intellectu tamquam totius et intellectus nullam videat differentiam inter illam
partem et totum et sic ex modo predicandi videtur predicari totum unum. dico
Petrus est homo illud homo ex parte Petri videtur esse illud idem quod ego
cognosco cum concipio unitatem universale hominis cum ex parte Petri [illegible] quae cognosco
in illo cognoscam in hoc Ut explicatio nec possunt hic primo unitatis [illegible] inter
se repugnantia melius concordari

Obicies 2° unitas est aggregatum omnium. talis
unitatem ergo hic et [illegible] complexus omnis homo ~~est~~ erit unitas Distinguo [illegible]
in eis appareat multitudo et cognoscantur cognitione denotata per nomen multitudo
nego in ut non cognoscantur cognitione denotata per nomen multitudo
concedo [illegible] et nego conseq. [illegible] unitas sit aggregatum plurium tamen tale
aggregatum non cognoscimus sub nomine aggregati et multitudinis sicut est omnis
homo qui denotat cognitionem multitudinis ergo efficit unitatem unitas

[illegible] subiectum unitatis sunt plura si-
milia sed plura similia non possunt cognosci absque eo quod appareat pluralitas
ergo et distinguo minorem plura similia non possunt cognosci cognitione denotata
per nomen similia absque eo quod appareat pluralitas concedo quia talis cognitio
distinguit unum ab alio et sic in actu apparet pluralitas plura similia non possunt
cognosci cognitione denotata per nomen commune absque eo quod appareat pluralitas
nego minorem et conseq. quod possunt plura similia cognosci cognitione denotata
per nomen commune ut per nomen homo [illegible] quae [illegible] attingat plura
similia attingit tamen illa attingit ut non distinguat unum ab alio ut requiritur
ad pluralitatem [illegible]

Obicies 3° subiectum unitatis debet esse
unum ergo non sunt plura Distinguo ant. debet esse unum fundamentaliter
concedo unum [illegible] nego ant. et conseq. unitas autem fundamentalis est
unitas similitudinis quia eo ipso quod plura individua sunt similia habent [illegible]

fundamen[illegible]

308 fundamentum illa unitatis per cognitionem intellectus ut [illegible] res similes con-
veniunt

Dicitur 4° subiectum unitatis debet esse ratio aliqua
communis pluribus sed collectio plurium individuorum non est communis pluribus
ergo non potest esse subiectum unitatis Distinguo maiorem subiectum unitatis debet
esse ratio aliqua communis pluribus quae sint inadequate idem cum ipsa concedo
quae sint adequate idem cum ipsa subdistinguo maiorem sit adequate idem cum
ipsa nego apparenter et ex modo concipiendi concedo maiorem et distinguo mino-
rem collectio plurium individuorum non est communis pluribus inadequate
negative concedo adequate concessa nego minorem et consequentiam. subiectum unitatis
debet esse aliquid reale [illegible] autem aliquid reale esset commune pluribus
quae sunt adequate idem cum ipso essent [illegible] non essent plura debet igitur esse
commune pluribus quae sunt inadequate idem cum ipso [illegible] [illegible]
[illegible] autem tali modo commune pluribus non potest esse nisi collectio plurium
verum quidem est quod [illegible] illa quibus est commune sunt inadequate idem cum
ipso tamen apparent esse adequate idem [illegible] [illegible] non [illegible] cum
a qualibet parte

Dicitur 5° illud est unum quod in se et intrinsece
est unum sed per cognitionem precisivam ex parte actus non potest unum in se
in se et intrinsece cum [illegible] sit extrinseca ergo non potest per eam consti-
tui unum. Respondeo argumentum unicuique differentiae [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] unitatis et [illegible] distinctionis est extrinseca
[illegible] quod denominatur distincta cum habeatur per cognitionem precisivam
ex parte actus ergo [illegible] [illegible] [illegible] unitatis sit intrinseca [illegible] [illegible] unitas
rationis et intentionalis potest haberi per cognitionem [illegible] precisivam
extrinsecam Distinguo igitur maiorem illud est unum unitate reali quod in
se et intrinsece est unum concedo illud est unum unitate intentionali
quod in se extrinsece est unum [illegible] nego maiorem et distinguo minorem
non potest per cognitionem extrinsecam constitui unum unitate reali
concedo

concedo maiorem intentionali nego minorem et conseq.am et licet omnibus
deberet dici unum ab ijs quae dicunt unitatem fieri unum per conuersionem diffe-
rentiarum intrinsecarum sed naturam quam ut probaui alias unitatem ab
obiectiue existentes constituunt naturam illam unam ut obiectiue non distinctam
rei includunt ut paruam cognitionem ex his tempore unitas intentionalis debet
sufficit haberi per cognitionem

Instabis illud est unum quod est indiuisum
uero ergo debet esse intrinsece indiuisum et unum per quamcumque unitatem
distinguo ant. illud est unum realiter quod est indiuisum intr. concedo illud
est unum intentionaliter quod est indiuisum intr. nego ant. et conseq. ad unitatem
n. intentionalem sufficit indiuisio intentionalis quae eadem indiuisio est
extrinseca et consequenter reddit rem extrinsece indiuisam et unam unde
Scotus 10 metaph. c.te 29 plura singularia quorum ratio et intellectio una
est unum appellat et in intellectu et ratio una unitatem habent ab illis ex
trinseca quod autem cognitio sufficiens praecisiua sit indiuisio intentionalis ut
patet quia diuisio intentionalis est cognitio clara quae distinguit unum obiectum
ab alio et sic intentionaliter ea diuidit ut uero cognitio sufficiens praecisiua habet
carentiam huiusmodi claritatis et distinctionis et consequenter est indiuisio inten-
tionalis

Obijcies 6.o natura unitatis debet esse positiua et
non negatiua una sed per cognitionem praecisiuam natura solum est negatiue
et non positiue una inquantum non apparet ut multiplex ergo talis cognitio
non est unitas intentionalis sufficiens ad unitatem. Nego minorem cognitio
n. confusa cognoscens plura ad modum unius non distinguendo unum ab alio
est positiua indiuisio et unitas intentionalis quia per talem cognitionem
illa positiue sunt ipsum obiectiuo et non diuisa ergo positiue sunt unum
Confirmo hoc talis cognitio est identitas intentionalis ergo est positiua unitas
unitas n. in identitate consistit ant. quia talis cognitio facit intentionaliter
cum illis pluribus unum idem quod facit identitas realis, in re realiter identitas

realis

realiter sicut quidquid convenit uni realiter convenit alteri, ita et talis cognitio facit ut quidquid convenit uni intentionaliter conveniat alteri intentionaliter nam eadem cognoscit utrumque et sic per talem cognitionem quidquid intentionaliter convenit uni convenit alteri ergo intentionaliter identificantur

Obiicies, in ratione collectio plurium fit intentionaliter unum in quantum non cognoscuntur multiplicibus sed unica cognitione unica ergo debet etiam fieri intentionaliter multiplex. Nego consequentiam maioris non in praecise illa plura fiunt intentionaliter unum quia non repraesentantur multiplicibus ad quae cognoscuntur cum singularis non repraesentatur multiplicibus et tamen talis cognitio non est unica intentionalis sed in ratione illa plura fiunt intentionaliter unum quia cognoscuntur simul et eodem prorsus modo cognoscuntur, ita ut intentionaliter quidquid convenit uni convenit alteri et sic intentionaliter idem et consequenter unum, non unica indistinctione cognitum

Obiicies 7° universale faciens conceptus est ens rationis ergo non potest fieri nisi per fictionem alicuius animalis chimaerici. Distinguo antecedens universale faciens conceptus est ens rationis logicum concedo metaphysicum nego antecedens et consequentiam

Secundo, species non habet unitatem nisi cum obiicitur intellectui ergo unitas solum est obiective in actu ergo est ens rationis metaphysicum nego consequentiam alias omnis denominatio intentionalis ex extrinseca esset ens rationis metaphysicum quod est falsum

Obiicies 8° unitas est unitas pluribus communis sed cognitio confusa non est unica pluribus communis ergo non est unitas rationis naturam unaltam esse communem multis et in pluribus multiplicabilem et cognitionem solum habere unitatem extrinsecam ideoque cognitio confusa non est adaequate unitas sed tantum inadaequate cognitio reddit naturam unam et facit ut eadem sit communis pluribus ideoque concedo maiorem distinguo minorem cognitio confusa tantum non est unitas pluribus communis concedo cognitio simul cum natura quam repraesentat non est unitas pluribus communis nego

minorem

minorem et distinguo consequens ergo non est unitas adequata concedo realis quatenus nego consequentiam

Obiicies 9° unitas satis nequit esse negatio divisionis sed cognitio confusa non est negatio divisionis ergo non est unitas satis confusa. Nego maiorem distinguo minorem non est negatio divisionis realis concedo divisionis intentionalis nego minorem et distinguo consequens ergo non est unitas realis concedo non est unitas intentionalis nego consequentiam cognitio in confusa sicut est unitas intentionalis ita est negatio divisionis intentionalis divisio autem intentionalis est cum cognitio clara quae obiectum multiplex ita repraesentatur ut unum ab alio discernatur et consequenter intentionaliter dividatur facere cognitionem confusam esse divisionem divisionis intentionalis idem est ac non habere claritatem illam per quam unum ab alio distinguatur quidquid sit an ista negatio sit quid positivum an vero aliqua carentia consequens vel ipsum esse positivum cognitionis

Obiicies 10 cognitio confusa non cognoscit pluralitatem in obiecto ergo debet cognoscere unitatem non realem ergo formalem. Nego consequentiam realis cognitio neque unitatem neque pluralitatem cognoscit (sub ratione tamen pluralitatis) sed ab utraque praescindit cum ipsa non sit neque cognitio denominata per nomen unitatis neque cognitio denominata per nomen pluralitatis

Si actus clarus qui est divisio mentalis repraesentat pluralitatem ergo actus confusus qui est indivisio mentalis debet terminari ad unitatem. Nego consequentiam probatur quia actus confusus non repraesentans unitatem non differret ab actu claro ergo debet repraesentare unitatem. Nego antecedens hi enim duo actus non differunt ratione obiecti directi ad quod terminantur utrumque terminantur ad pluralitatem sed ratione modi tendendi actus enim confusus ita terminatur ad pluralitatem ut non discernat unum ab alio illaque plura apprehendit per modum unius at vero actus clarus terminatur ad pluralitatem discernendo unum ab alio atque ita dicitur divisio intentionalis. Meum indivisio

Obiicies 11 per cognitionem praecisivam ex parte actus

utrique cognoscuntur differentiae ergo sunt inseparabiliter ex parte obiecti ergo dividunt naturam in statu abstractionis ergo non est una in statu abstractionis. Distinguo antecedens: per cognitionem praecisivam ex parte utriusque cognoscuntur differentiae eodem modo, ita ut una non distinguatur ab alia, concedo; cognoscuntur diverso modo ita ut una distinguatur ab alia, nego antecedens et distinguo eodem modo consequens: sunt inseparabiliter ex parte obiecti eodem modo utrique ut non una distinguatur ab alia, concedo; diverso modo ita ut una ab alia distinguatur, nego. Ratio primae et aliarum consequentiarum est, ut differentiae ex parte obiecti dividant naturam, non sufficit quod quomodocumque cognoscantur, sed requiritur ut cognoscantur diverso modo ita ut una distinguatur ab alia; ubi vero utraque eodem modo cognoscuntur et una ab alia non distinguitur, tales differentiae non sunt divisae nec distinctae ex parte obiecti vel potius idem sunt, quod quod convenit uni ex parte obiecti convenit alteri, consequenter non possunt naturam dividere.

Obiicies 2° cognitio confusa est singularis ergo non potest esse forma constitutiva unitatis. Distinguo antecedens: est singularis in essendo, concedo; in repraesentando, nego antecedens et consequentiam. Cognitio enim illa, tametsi ipsa sit singularis, repraesentat tamen plura, ideoque est multiplex in repraesentando; ad unitatem autem constituendam sufficit cognitio ipsa singularis et multiplex in unitatis repraesentando.

Obiicies 3° talis cognitio est multiplex in repraesentando ergo non habet unitatem in repraesentando, consequenter non potest denominare naturam extrinsece una unitate universali. Distinguo antecedens: talis cognitio est multiplex in repraesentando ex parte obiecti, concedo; ex parte modi tendendi et repraesentandi, nego antecedens et consequentiam. Nam quamvis sint multa ex parte obiecti repraesentata, dicitur tamen una in repraesentando quia illa plura confuse repraesentat ita ut unum ab alio non distinguat, sed vi cuius ad modum unius cognoscat. Est igitur una et multiplex in repraesentando: multiplex quia ad plura terminatur, una quia illa plura confuse cognoscit ad modum unius.

Obiicies 4° per talem cognitionem cognoscitur multiplicitas ergo multiplicitas est ex parte obiecti ergo per talem cognitionem non potest natura constitui una. Distinguo antecedens: cognoscitur multiplicitas sub ratione multiplicitatis, nego; sub alio nomine, concedo; et distinguo eodem modo consequens

multiplicitas

multiplicitas est in actu obiectivo sub nomine multiplicantis neque sub illo nomine concedo primum consequens secundum. consequentia autem ... cognoscat multiplicitatem ita tamen illam cognoscit ut non possit affirmare illam cognoscit esse multiplex cognitio ... hoc modo cognoscens multiplicitatem non esset unitas intentionalis

Dices 1a unitas particularis cognitionem non cognoscit ergo non est in actu obiectivo. Respondeo quod argumentum cognitio per talem cognitionem non cognoscitur (suppono hic .n. ipsam non reflecte cognoscere se ipsam) ergo cognitio non est in actu obiectivo quod dicis ergo concesso ante distinguo consequentiam unitas non est in actu obiectivo hoc est non cognoscitur concesso hoc est non esse in actu neque consequentiam esse in actu obiectivo est aequivocum aliquando significat esse obiectum quod cognoscitur et in hoc sensu certum hanc unitatem non esse in actu obiectivo ipsa .n. cognitio est unitas quae cum non cognoscat se ipsam non cognoscit unitatem unde ipsa non cognoscit unum sed constituit unum sicut non cognoscit cognitionem sed constituit cognitionem

Ex quibus colligimus per hanc cognitionem constitui quidem unitatem substantialem sed non cognosci unitatem substantialem non .n. illa cognitio cognoscit se ipsam quae est forma constitutiva unitatis unde ad cognoscendam unitatem substantialem requiritur alia cognitio reflexa quae cognoscat hanc cognitionem per quam constituitur unitas cum .n. unitas substantialis sit secunda intentio obiectiva, non potest cognosci nisi per secundam intentionem ...

Sectio Septima Satisfit Breviter Non Nullis Quaestionis De Unitate

Quaeritur 1o an non solum per simplicem apprehensionem sed etiam per iudicium possit fieri unitas. Respondeo non solum per simplicem apprehensionem sed etiam per iudicium per absolutum non illativum posse fieri unitatem ex pluribus constitui intentionaliter unum dummodo tale iudicium habeat praedicatum ... patet ut cum dicimus homo est rationalis. ratio est quia per

tale

ut individuum non nisi confuse et per aliam cognitionem cognoscuntur individua quam per simplicem apprehensionem infimam ergo si per eam naturam videlicet una et individua intentionaliter etiam per iudicium erit ideo quod in iudicium respiciens predicationem magis hanc partem quam subiectum ut cum dicimus homo est ut videlicet solum quidem predicatum [illegible] communem et univoce sed non in hac parte hinc per simplicem apprehensionem. Ad 2. quod est tantum ~~[illegible]~~ tunc subiecti [illegible] et aliam rationem quia determinationem non habere simpliciter et per predicatum quae habebant

Dices propositio indefinita in materia necessaria valet universalem unde hec propositio homo est rationalis equivalet huic omnis homo est rationalis sed hec secunda propositio non est sufficiens ad cognoscendum universale ergo neque prima. Distinguo maiorem equivalet ex parte obiecti concedo ex parte autem modi cognoscendi et significandi nego maiorem et concessa minori nego consequentiam. Ad confirmationem [illegible] positio ex parte obiecti per primam cognitionem cognoscuntur individua omnes homines in re confuse aliquis non discernat unum ab alio nec potest dicere id cognosco multiplex est et non unum. Item per secundam unde prima est sufficiens ad reddendam naturam intentionaliter et perfecte una secunda vero minime.

Quaeritur 2° an natura abstracta et praecisa ab uno individuo sit universalis. R° negative contra Scotum disp. 1a [illegible] quaestione 9a [illegible] et Smiglecium disp. 4a quaestione n° 303 quos impugnat [illegible] hic [illegible] 5a puncto 3° ratio est quia universale est potentia et aptum ad essendum in pluribus et praedicari de pluribus per multiplicationem sed natura abstracta et praecisa ab uno individuo non est apta ad essendum in pluribus nec praedicari de pluribus per multiplicationem ergo non est universalis. Minor probatur natura abstracta ab uno individuo in uno tantum potest esse quia [illegible] ab omnibus aliis realiter distinguitur et non potest cum illis identificari neque in illis multiplicari ergo non potest esse in pluribus per multiplicationem consequenter nec potest praedicari de pluribus. [illegible] potest de pluribus praedicari quod potest cum pluribus

identificari

identificari cuiusque parte precise n. etiam si sit obiectiva non facit quod natura illa reddatur identificabilis cum omnibus hominibus nec n. precisionem implicat illi naturae nulla n. res distincta potest cum alia identificari a qua distinguitur

Respondetur naturam illam quae est realiter natura unius tantum individui solum cum et obiective esse natura omnium ergo potest intellectum per rationem cum omnibus identificari, praedicari de omnibus sed contra est quia solum naturam esse naturam omnium subiective et obiective vel significat quod haec natura apparet intellectui tamquam natura abstracta et praecisa ab omnibus et hoc quod sit verum, non facit tamen quod illa natura possit realiter identificari cum omnibus et praedicari in recto de omnibus cum unitate ut requiritur ad universale non illud cum unitate praedicatur in recto de aliquo quod identificatur realiter cum illo quamvis natura illa appareat intellectui tamquam natura omnium non ideo est natura omnium et identificabilis realiter cum omnibus ac de omnibus praedicabilis et consequenter non est re vera sed tantum apparenter universalis vel significat quod singulare abstractum hanc naturam esse naturam omnium et contra est etiam quia quod intellectus possit hoc facere non ideo natura illa est realiter identificabilis cum pluribus et cum unitate praedicabilis in recto de pluribus ut requiritur ad universale ergo non est universalis cum talis etiam fictione

Dices quod vere ad minus natura abstracta ab uno individuo non esse universalis quia non abstrahitur ab omnibus sed abstrahitur ab omnibus ergo est universalis mirabiliter tandem affirmare naturam hanc abstrahi ab omnibus si n. eius supponimus abstrahi ab uno tantum et sic natura ab uno tamen abstracta sit quaestio quomodo possit abstrahi ab omnibus. Nego igitur minorem

et supra probando minorem quod natura prout dicitur ab uno singulari cognoscitur sine ulla singularitate sed natura cognita sine ulla singularitate abstrahitur ab omnibus singularitatibus ergo natura abstracta ab uno individuo abstrahitur ab omnibus. Nego minorem probans abstrahi esse cognosci sine alio cognito sed natura abstracta ab uno individuo cognoscitur sine ulla singularitate ergo abstrahitur ab omni singularitate sed hoc videtur ut bene notat Scotus ... non apparet respectu sit abstrahere unum praecisum ab alio non n. hoc significat cognoscere unum sine alio

sin

[illegible] cognoscere [illegible] non [illegible] distinctam ab illis abstractionis ut abstrahibile [illegible] ergo aliam
esse cognoscere unum sine alio cum quo est identificatum cum ergo natura illa
non sit cum omnibus singularibus identificata sed distincta ab omnibus singularibus
ut patet ulla singularitate separatur. Nego igitur antecedentem maiorem vel illam distinguo
cum minori iuxta praedictam doctrinam

Dices 2° non videtur praecise quia natura illa
est praedicabilis de individuo a quo fuit abstracta ergo et de omnibus aliis similibus
Nego consequentiam quia natura identificatur cum illo et non cum omnibus quae sufficit
similitudo ad praedicabilitatem sed requiritur identitas probatur illud individuum non
fuit magis clare cognitum quam cetera ergo natura non est magis praedicabilis
de illo quam de aliis dato autem quod est falsum illud ab indifferentium fuit cognitum
eodem modo quo fuit cognita, non abstracta vero nullo modo fuerunt cognita. dato
tamen quod nec illud nec cetera fuerint cognita, natura cum est sicut nunc illa esset praedi
cabilis de illo et de ceteris ad praedicabilitatem enim requiritur identitas in esse reali
[illegible] et specifica; unde cum haec identitas habeatur cum omnibus natura potest natura
ea de omnibus praedicari nec tantum de illo individuo cum quo est identificata

Dices 3° ille actus est confusus ergo est forma
qua natura illa redditur [illegible] universalis rigorose loquendo posset negari antecedens ille
enim actus rigorose loquendo non est confusus ut est distinctus ille enim proprie dicitur actus
confusus qui plura cognoscit non determinando unum ab alio sed omnia ea [illegible]
inter se confundendo claritatis tamen ergo gratia distinguo antecedens ille actus est confusus
quia plura cognoscit ea natura determinando [illegible] et nego quia non discernit
naturam illam ab omni eo quod non est ipsa concedo antecedens et nego consequentiam
unde ille actus posset dici negative confusus non positive ad universale autem requiritur
actus positive confusus cognoscens plura illaque confundens inter se ut fiant unum
ad hoc ut possit esse unum aptum ad essendum in pluribus et praedicandum de
pluribus

Dices 4° ille actus non magis clare cognoscit unum
quam alium [illegible] ergo est positive confusus. Nego antecedens quod est de
subiecto

publica non supponentem naturam si cognoscitur natura unius tantum individui illa cognitio habet pro obiecto aliquid indivisibile quomodo ergo dicitur quod confundat partes particulares [illegible]

Dices 2º natura illa ipsum obiective non est distincta ab aliis ergo est una et eadem cum illis ergo est praedicabilis de omnibus individuis. Distinguo antecedens natura illa ipsum obiective non est distincta ab aliis existentibus ipsum obiective nego ab existentibus ipsum obiective concedo antecedens et nego consequentiam. Contra et ad hoc ut plures naturae ipsum obiective sint una et eadem debent omnes existere ipsum obiective et eodem modo cognosci [illegible] intentionaliter identificari at vero cum una est ipsum obiective et alia non potest dici quod sint eadem cum non quod intentionaliter conveniat uni conveniat alteri

Dices 3º natura abstracta ab uno individuo ipsum obiective non est singularis ergo est universalis. Nego consequentiam praescinditur ab utroque in eo statu non est singularis quia singularitas non cognoscitur sive ex parte obiecti sive ex parte actus non est universalis quia non est apta ad esse idem in pluribus neque sufficit ad esse universale non esse singularem cum requiratur etiam aptitudo ad esse idem in pluribus

Dices 4º natura abstracta ab uno individuo non est de omnibus praedicabilis; natura praedicabilis de omnibus deberet abstrahi ab omnibus sed hoc videtur impossibile quia nulla cognitio creata terminari ad omnia individua alicuius naturae cum haec sint infinita quae et concessa maiore nego minorem cognitio creata potest ad omnia individua alicuius naturae imo ad omnia creata terminari eo cognoscendo tum etiam ea confuse non distincte

Quaeres 2º utrum possit fieri non solum ab intellectu sed etiam [illegible] a potentiis intentionalibus. Respondeo voluntatem posse [illegible] suis actibus [illegible] obiectum ab intellectu universalizatum illudque attingere confuse ut sine ulla distinctione eo modo quo attingitur ab intellectu ratio ipsa possit per suos actus ferri in obiectum eadem ratione qua ab intellectu proponitur cum abstractione a pluribus individua

intelligendum pro primo tur utriusque naturae existentis per cognitionem et ut unius sit unale potest voluntas eadem obiecta ac si essent unum amare et velle ea per unum actum confusum extrinsece unum sed etiam quam intrinsece existentia obiecta sensibilia ita videmus ut unum cum alio semper confundit et repraesentat non plura vel modum unius et cum esse longe videmus plures colores similes ita confuse ut putemus esse unum vel audimus plures sonos similes non discernendo unum ab alio cum igitur haec cognitio sensitiva sit confusa sicut et cognitio intellectus si cognitio intellectiva sufficit ad volendum extrinsece unum ea quae sunt plura et ad constituendum unale sufficiat etiam cognitio sensitiva [illegible] pluralitas obiectis sensibilibus [illegible] aliquam extrinsecam similem illi quam habent abstracta hinc colligitur non solum abstracta sed etiam a [illegible] particularibus intentionalibus posse fieri unale

Dices sensus solum attingit sensibilia singularia et non sensibile incommune ergo non possunt facere unale. Distinguo ans. quoad primam partem sensus solum attingit sensibilia singularia discernendo semper unum ab alio nego non semper discernendo unum ab alio sed aliquando unum cum alio confundendo concedo cum [illegible] attingit sensibilia singularia confundendo unum cum alio, [illegible] attingit sensibile incommune non prout dicit collectionem omnium singularium sed prout dicit collectionem aliquorum singularium existentium confuse et cognitorum Distinguo secundam partem et non sensibile incommune semper nego aliquando concedo secundam partem et nego conseq. non sufficit n. ad hoc ut possint facere unale quod aliquando possint attingere plura simul confuse

Dices 2° illa potentia possunt facere unale quae possunt illud de pluribus praedicare sed nulla potentia intentionalis praeter [illegible] potest illud de pluribus praedicare ergo nulla potentia intentionalis praeter [illegible] potest facere unale nego maiorem sufficit n. ad unale quod sit unum et aptum praedicari de pluribus sive ab ea potentia, a qua factum est unale sive ab alia potentia. n. id quod habeat esse aptum praedicari de pluribus ab eadem potentia a qua factum est unale cum indefinitione haec non sit absolute verbo explicata

Quaeritur 4°

Quaeritur 2° an humana natura possit fieri unita. R.° posse fieri ab eo naturam intellectualem quae possit habere cognitionem abstractam et confusam supra explicatam unde certum est naturam humanam posse fuisse unitam cum corporis experientia eorum possit habere cognitionem confusam de natura Angelica dubium creato et de alio creabili probabilissimum etiam est posse fuisse unitam cum possit habere cognitionem confusam saltem circa aliquam speciem etiam de natura divina certum est etiam non posse fuisse immediate unitam, cum ipse non possit immediate versari circa plura cognitione confusa sed omnia clarissime et perfectissime cognoscat perceptione comprehendens dubium est an possit fuisse unita mediante cognoscendo cognitionem aliquam creatam illud supra et resolutionem dubii pendet ab ea quaestione an Deus. Hic possit cognoscere confuse plura in aliquo medio illa confuse repraesentante si Deus posset in aliquo medio confuse cognoscere et talis cognitio confusa mediante nullam importat imperfectionem dico Deum posse fuisse unitam mediante, quia talis cognitio importat aliquam imperfectionem Deo repugnat, dico nullo modo ab eo fieri posse unitatem non pertinet autem ad nos sed ad Theologos videre an cognitio confusa mediante Deo repugnet vel non

Sectio Octava De Universali in Praedicando

Egimus iam de unitate metaphysica et in essendi superius nunc vero speciatim non nullas quaestiones quae de unitate logica seu in praedicando id fieri solent examinemus. Quaeritur igitur 1° per quid unitas formaliter praedicabile de pluribus. R.° duo requiri 1.um ut realiter sit aptum ad essendum in pluribus seu identificabile cum pluribus si enim tale non est non potest cum veritate praedicari de pluribus ad quaestionem. n. propositionis requiritur ut vere praedicatum identificetur cum vero subiecto. Ideo non praedicabitur natura Michaelis de pluribus angelis, nam vera est sententia Thomistarum quod talis natura non possit esse nisi unica in Michaele nec possit specie multiplicari. Requiritur 2° cognitio confusa supra explicata per quam natura ipsa multiplex reddatur abstracte et indeterminate una ... ut possit praedicari

natura

natura una et universalis

Dices: ad praedicabilitatem universalis praeter haec duo requiritur cognitio comparativa, hoc est cognitio qua natura illa iam abstracta et confuse cognita apprehenditur ut unum et aptum vel essendum in pluribus; non enim intellectus potest unum de alio praedicare nisi prius apprehendat illud praedicatum convenientiam illi subiecto et modum quo illi conveniat; ergo non potest praedicare naturam universalem de pluribus nisi prius apprehendat naturam illam aptam vel essendam singularibus et in pluribus, alias generaretur in cognitione omnem illam naturam copulative praedicari de quolibet individuo, praedicatio esset falsa; ergo ad hoc ut universale sit unum et aptum praedicari de pluribus requiritur cognitio comparativa. Respondeo duplicem praedicabilitatem considerari posse, unam passivam et intrinsecam quam habet obiectum aptum ut possit praedicari, aliam activam et extrinsecam quam habet intellectus ut possit praedicare, sicuti duplex possibilitas datur, una passiva et intrinseca rei possibili, alia activa et extrinseca quae habetur in causa quae illam rem potest facere. Hoc posito dico cognitionem comparativam requiri ad praedicabilitatem extrinsecam et activam universalis, non ad passivam et intrinsecam de qua hic agimus, et quae est inclusa in natura quae habet aptitudinem vel essendum in pluribus et solum requirit abstractionem universalem quam sufficienter habet cognitione praecisiva; unde verbo cognitio comparativa requiritur ad hoc ut intellectus possit praedicare universale de pluribus, non ad hoc ut ipsum sit unum et aptum praedicari de pluribus.

Ex quibus colligitur universale logicum et in praedicando universale esse idem ac universale metaphysicum et in essendo. Falsum vero universale metaphysicum loquendo non esse de essentia illius sed tantum proprietatem consequentem. Ratio est quia potest haberi conceptus essentialis universalis in essendo absque eo quod intelligatur universale in praedicando; nam potest concipi unum aptum vel essendum in pluribus absque eo quod concipiatur aptum praedicari de pluribus, sed ut concipitur unum aptum vel essendum in pluribus iam concipitur tota essentia universalis metaphysici sine universali logico; ergo universale logicum metaphysice loquendo non est de essentia universalis metaphysici, est autem eius proprietas et vera; ideo est unum et aptum praedicari de pluribus quia est unum et aptum vel essendum in pluribus; ergo praedicabilitas oritur

ab aptitudine

ab aptitudine adessendi in pluribus ergo est proprietas unitatis praecisionis; antecedens
patet quia nihil aliud requiritur ad hoc ut aliquid sit praedicabile de pluribus quam
ratio haec ut identificetur cum pluribus utraque consequentia patet quia non praedica-
bilitas supponit unitatem aptitudinem adessendi in pluribus et semper non ea sit
connexa est proprietas ab ea emanans proprietas autem est praecise necessario adesse
adessentia

Quaeritur 2° quid et quotuplex sit haec praedi-
cabilitas Respondeo 1° praedicabilitatem nihil aliud esse nisi aptitudinem ad hoc ut possit
affirmari abstractum de pluribus cum unitate quae fundatur in aptitudine adessendi
per identitatem cum pluribus praedicabilitas autem universalis non debet esse identica
sed potius et tertiis superioris de inferiori non aequalis de aequali. illa est praedicatio
identica quia idem omnino de eodem, eodem modo cognito praedicatur ut cum
dico Petrus est Petrus potius vero est illa quando praedicatur aliquid quod identi-
ficatur cum subiecto tamen non eodem modo cognitum ut cum dico Petrus est homo
praedicatum superius est illud quod magis late patet quam subiectum ut patet
in allata propositione

Explicata natura praedicabilitatis pauca quaedam
de eius actu seu de actuali praedicatione subjungam pro qua quaeritur 3° an in
actuali praedicatione universalis de suis inferioribus ipsum universale debeat reti-
nere suam unitatem an vero debeat necessario illam deponere Respondeo
in actuali praedicatione universale suam unitatem necessario deponere cum de singulis
suis inferioribus praedicatur. ratio est quia si natura cum una praedicatione
unitatis deberet tum ex parte rei confuse cognosci eodem modo quo ante actualem
praedicationem fuit cognita sed ex parte rei tum hoc modo cognosci non potest
ergo in actuali praedicatione non remanet unitas maior patet quia natura
universalis non est natura abstracta ab una natura individua sed a pluribus ergo etiam
illa plura deberent confuse cognosci ex parte rei minor probatur quia si natura
natura ex parte rei cognosceretur confuse tum etiam de singulis individuis
deberet praedicari sed non potest tum de singulis individuis praedicari ergo
non potest

non identificatur ex parte subiecti tum consequentia probatur minor patet quia non collectio naturarum non identificatur cum quolibet individuo ergo non potest tum de quolibet eius veritate praedicari illud consequentia cum maxime praedicatur in recto quod identificatur cum subiecto maior probatur quia natura cognoscitur ex parte subiecti consequenter eodem modo cognoscuntur singulae eius partes quia nullus non dependentia omnia absolute cognoscuntur eodem modo singulae eius partes omnes praedicantur vel nulla cum non sit maior ratio de una ac de alia. Confirmatur praedicare est affirmare id quod venit ex parte subiecti in recto esse identificatum cum eo quod venit ex parte praedicati etiam in recto sed ex parte subiecti veniunt omnes naturae in recto quia omnes eodem modo cognoscuntur ergo omnes affirmantur esse identificatae cum subiecto quod est singulare ergo omnes praedicantur

Respondebis posse plura venire ex parte subiecti in recto et non omnia praedicari sed tantum illud quod identificatur cum subiecto quia praedicatum determinatur et trahitur a subiecto. Sed contra est quia si vera esset haec responsio vera esset haec propositio Petrus est leo homo et equus quia possent dicere solum hominem praedicari de Petro equum vero et leonem venire solum ideo ex parte subiecti sed non praedicari quia Petrus determinat sibi praedicatum namque his homo cum quo identificatur et non aliud sed haec est falsa praedicatio pro positio communiter censetur falsa quia ad veritatem propositionis copulativae requiritur ut omnes partes verificentur et non sufficit veritas unius partis unde licet verum sit Petrum esse hominem non est verum esse hominem leonem et equum ergo etiam falsum quod ex parte subiecti possunt plura venire in recto et omnia tantum praedicari quae determinantur a subiecto. Confirmatur cum haec Petrus est [illegible] ex parte subiecti per adversarios venit non solum homo sed etiam equus leo et tamen ista propositio est vera quia Petrus sibi determinat praedicatum homo et non aliud ergo etiam vera esset illa propositio Petrus est homo equus et leo cum haec solum differat ab illa ratione quod clare exprimat id quod illa dicit confuse

Contra est 2° non potest ex pluribus modis quo subiectum ex pluribus quae eodem modo veniunt ex parte subiecti sibi determinet

unum

unum et relinquat alia non quod subitum extendit manus et arripit partem

pr̃ci et relinquit aliam, itaque et ille qui cognoscendo unum movetur et non

aliud determinat potentiam subiecto absolute et dependenter ipsam sit pictum et

et solum effectio pr̃ci una coĝo ex parte pr̃ci omnes naturae eodem modo

moveant vel omnes praedicantur vel nulla.

Contra est 3° quia adversarii frustra dicunt

manere ex parte pr̃ci suam naturam nam ipsi recurrunt ad hoc dicendum ut defendant

unitatem praedicari sed si non sua natura praedicatur etiamsi non maneat ex parte

pr̃ci iam non praedicatur unitas quia ut unitas non est unitas sed singularis coĝo

frustra dicunt manere suam naturam ex parte pr̃ci et quidem contra ipsos militat

argumentum quod faciunt contra nos quod unitas non est praedicabile de pluribus

Respondent 2° duplici modo possunt plures

naturae ex parte pr̃ci 1° confuse secundo clare de iis quae clare veniunt ex parte

pr̃ci affirmatur de subiecto secus vero ea quae confuso intuitu cognoscuntur. Sed contra

est quia haec differentia inter [propositionem] copulativam confusam et claram gratis

et nullo fundamento excogitata est ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~ nam propositio copulativa confusa in hoc solum differt a

clara cum habeat idem obiectum quod quidquid haec affirmat clare illa confuse.

Contra est 2° quia si esset haec differentia inter

propositionem copulativam claram et confusam possemus deberemus dicere propositionem

copulativam claram non omne id quod venit ex parte pr̃ci affirmare quam confusam

quia affirmare unum de alio et aliud non affirmare est distinguere intentionaliter unum

ab alio sed cognitio confusa nullo modo distinguit unum ab alio sed hoc solum fit clara

coĝo potius conveniret cognitione clare quam confuse hinc validissimum meo iudicio

conficio argumentum praedicare seu affirmare unum de alio est cognoscere illud sub

peculiari modo coĝo omne id quod est intellectus sub peculiari modo cognoscit omne id praedicat

et affirmat et omne id quod sub peculiari modo non cognoscit non praedicat nec

affirmat sed per cognitionem confusam non eodem modo ex parte pr̃ci cognoscit

aliud

aliter non esse confusa vel requiri per ad unitatem p.n. diverso modo unum et aliud cognosceret iam distinguere unum ab alio et sic non haberet confusionem requisitam ad unitatem unitatis ergo vel omnia praedicat et affirmat vel nullum probo consequentiam vel modus ille quo cognoscit omnia est modus necessarius ad praedicationem et affirmationem vel non si secundum nullum praedicat cum nullum cognoscat modo requisito ad praedicationem et affirmationem si primum ergo omnia praedicat quia omnia cognoscit modo requisito ad praedicationem

Contra est 3° quia si non omnia quae accidunt confuse ex parte praedicati praedicarentur sed illud tantum quod identificatur cum subiecto vera esset haec propositio Petrus est civitas Romana quia licet Petrus non sit omnes homines ex quibus constat civitas Romana est tamen unus ex illis et omnes illi confuse veniunt ex parte praedicati et in aliis quae plura veniunt confuse ex parte praedicati non omnia praedicantur sed tantum id quod identificatur cum subiecto totum hoc verificatur in casu nostro ergo vera esset talis propositio quia est communi omnium [illegible] nomine positus, positus autem [illegible] falsa est non tenus ille copulativus non verificatur de solo Petro ita non vera esset propter eandem rationem haec propositio corpus est homo et similes

Respondent alii 3° cum Gabriele in 1 d. 3ª articulo 10 qui dicit et defendit in actuali praedicatione ex munere unitatis duplicem assignat propositionem disiunctivam et alteram appellat disiunctivam solitam et positive alteram aequivalenter et praecisive illa est propositio positive et solitarie disiunctiva quae est modo tradendi explicat plura et positive affirmat vel hoc vel illud in et illud vel et eas positive reducunt in alia affirmatio praecisive vero et aequivalenter seu nominaliter disiunctiva est illa propositio quae non explicat pluralitatem ex parte nostra quam utique ex parte obiecti neque inde reducit vel et vel hoc est non est talis affirmatio quam explicamus per particulas vel et vel ideoque praescindit a forma disiunctione et etiam a forma collectione et est verificabilis in utroque sensu quam collectivo quam disiunctivo cum autem unitate praedicatur cognitio per quam praedicatur est disiunctiva praecisive quae etiam non exprimit pluralitatem quae habetur ex parte praedicati

non distinctis

non determinat ex una parte unitatem unitatis et ex alia propositio posset esse vera infinita disiunctivo ergo cum unitas unitatis praedicatur de singulis individuis.

Ista sane responsio est digna ingenio mei viri mei tamen iudicio non vera quia non potest dari propositio quae plura affirmat de aliquo praescindens a collectione vel disiunctione et ratio est omnis propositio quae plura affirmat vel illa affirmat cum positiva disiunctione vel sine illa positiva disiunctione si primum ergo non praescindit a disiunctione si secundum ergo non praescindit a collectione quia illa est propositio positive copulativa quae plura affirmat sine ulla disiunctione nam si plura affirmantur et non disiunguntur non obstante simul copulantur inter se et cum subiecto particula et est significat identitatem obiective et intentionaliter inter ea omnia quae veniunt in recto ex parte subiecti et ex parte praedicati denotando positive non disiunguntur ergo similiter est positiva disiunctio tam habetur propositio copulativa ergo non potest dari propositio quae affirmat plura et praescindat a collectione et disiunctione. Probatur 2° hoc idem omnis propositio vel habet modum reddendi disiunctivum vel non si primum non praescindit a disiunctione sed est positive disiunctiva si secundum habet carentiam disiunctionis ergo non potest verificari infinita disiunctivo quia propositio illa habens carentiam modi reddendi illos unitatis non potest habere verificabilitatem propositionis aliis modis cum haec est proprietas illius idem obiectio de propositione copulativa omnis propositio vel habet modum reddendi copulativum vel non si primum ergo est positive copulativa si secundum habet carentiam modi reddendi copulative ergo non potest verificari infinita copulativo ergo non potest dari propositio quae neque sit positive disiunctiva neque ~~tota~~ copulativa et indifferens ad verificabilitatem alteri utrius

Dices propositio illa praecisa est ex parte praedicati et indifferens ad utramque collectivam et disiunctivam cum ut si ille praedicatum coniungatur cum subiecto habente cum eo adaequatam identitatem verificatur infinita collectivo si vero coniungatur cum subiecto habente inadaequatam identitatem cum eo verificatur infinita disiunctivo. Sed contra est quia subiectum non potest determinare praedicatum ad hoc ut de se illud affirmative disiunctive vel collective

non talis

non aliqua disiunctio vel collectio suppleatur ab intellectu et sic in modo tendendi intellectus ergo ergo et actus intellectus ipse non habet neque modum tendendi disiunctivum neque copulativum non potest ab eo denominari aliquem collectivum vel disiunctivum

Dices 2° si plura sunt ex parte obiecti affirmati et actus affirmativus ex suo modo tendendi non distinguit inter illa plura non est maior ratio cur dicatur intellectus predicare illa plura collective potius quam disiunctive ergo predicat illa plura indifferenter non ad potius collectivum quam ad disiunctivum. Nego antecedens et dico intellectum tunc [illegible] affirmare illa plura collective et [illegible] ronem esse quia quoties intellectus plura de aliquo sine ulla distinctione affirmat, omnia illa simul affirmat quia affirmat omnia illa non distincta sicut qui dat plura sine distinctione dat omnia illa simul et collective ergo si ex modo tendendi non distinguit inter illa plura potius hoc inclinat quam offert collectioni quia omnia illa ad modum unius predicantur et apprehenduntur ut simul coniuncta ergo ille actus erit copulativus et compositus imo magis copulativus quam actus [illegible] clarus

Instabis: haec propositio multi discipuli veniunt ad scholam ad hoc ut verificetur satis est si veniant multi sive simul sive unus post alium quia ego solum affirmo multos venire et prescindo ab hac affirmatione positiva disiunctiva [illegible] vel veniant simul vel unus post alium ergo etiam haec propositio Petrus est homo hoc est non affirmat plura ut neque positive disiunctive sit circa illa plura neque ut positive collectiva sed indifferens et verificabilis in utroque sensu per equivalentiam quam habet tum cum una disiunctiva quam cum una collectiva. Dico quod in gratia illam haec propositio multi veniunt ad scholam non equivalet huic positive disiunctivae multi veniunt ad scholam vel simul omnes vel singuli seorsim neque huic positive copulativae multi veniunt et omnes simul et singuli seorsim sive utraque [illegible] est verificabilis ergo neque illa Petrus est homo. Dico igitur propositionem hanc multi veniunt ad scholam prescindere ab illa positive disiunctiva et copulativa quia nullo attingit utrumque modum quo multi veniunt ad scholam sed tantum dicit multos venire ad scholam quod utroque verificatur sive veniant hoc vel illo modo si vero ipsa attingeret utrumque modum non posset prescindere

a disiunctione

vel disiunctione vel copulatione aliorum modorum ac esse verificabilis istam distinctive vel copulative sed vel in uno vel in alio ac utroque propositio Petrus est homo cum ex natura proprii per adversarios attingit plures homines et omnes affirmant de Petro vel ergo illos omnes affirmat cum disiunctione vel sine ulla disiunctione si cum disiunctione est propositio disiunctiva ergo non pertinebit alterutri neque est verificabilis in utroque neque verificabilis esset, esset simul disiunctiva et copulativa quia utraque verificabilis utroque modo reddendi tamquam proprietas eius hoc autem est falsum quia tales modi reddendi sunt oppositi nec possunt convenire eidem cognitione respectu eiusdem obiecti.

Probatur specialiter nostra conclusio in sententia illorum qui dicunt quod est communitas per carentiam differentiarum intrinsecarum in ipso rerum abstractione quia in hac sententia praedicaretur de singulis individuis sua natura quae est subiectum unitatis ut carens differentiis ~~sua natura ut carens differentiis~~ sed sua natura ut carens differentiis non potest de singulis individuis praedicari ergo non potest unitatis mediante praedicatione retinere universalitatem. Maior probatur universalitas dicitur universum ergo si unitas dicitur de una praedicatur retinet universalitatem retinet unitatem sed haec unitas est carentia eiusdem differentiarum intrinsecarum sive in natura ergo praedicatur sua natura ut carens omnibus differentiis. Minor probatur si de singulis individuis praedicaretur sua natura ut carens intrinsecis differentiis praedicatio unitatis esset falsa non solum quia sua natura cum singulis non identificatur sed etiam quia praedicaretur de singulis carentia differentiarum quae in nullo est nec esse potest veritas huius propositionis Petrus est homo esset Petrus est homo carens omnibus differentiis Paulus est homo carens omnibus differentiis et [illegible] sed hoc est falsum ergo falsa esset qualibet praedicatio unitatis ipsa est absurdum quod adversarii non admittunt praeter debet esse una unitate praedicabile de pluribus alter qualibet res singularis

posset

posset esse unitas quia esset una et praedicabilis de pluribus et consequenter
si non sutus hoc modo affirmaret naturam humanam esse identificatam cum
Petro et non esse identificatam cum illo nec cum aliis nam dicere Petrum esse
hominem carentem omnibus differentiis est dicere Petrum esse identificatum
cum natura humana dissata ab omnibus differentiis nempe a Petro Paulo et ceteris
sed haec omnia sunt absurda ergo in hac sententia non potest dici unitatem remanere
in ulla praedicatione unitatis naturae

Respondent carentias differentiarum prae-
dicari quidem non in recto sed in obliquo. Sed contra est quia tamen id quod venit
in obliquo ex parte praedicati ad veritatem propositionum non debent identificari
cum subiecto attamen debent reperiri esse ex parte praedicati; sed non est propositio
est falsa sic cum dico paries est niger propositio falsa est, et nigredo non est
in pariete ergo etiam si ipsa carentia praedicatur in obliquo cum non sit reperta
in natura reddunt propositionem falsam.

Respondent 2° unitatem tali modo
praedicari ut sensus huius propositionis Petrus est homo et explicatur ut Petrus
est aliquis ex illis individuis quae abstracte unizantur per identitatem chimericam
quae propositio est vera. Sed contra est quia hoc modo non praedicatur unitas
sed particulare aliquid seu ex illis individuis qui unizantur abstracte non est praedicatum
unitatis tum quia supponit pro uno determinato et indeterminate, tum quia iam
ex parte praedicati aperiret pluralitatem dependentia universalis intentionalis, tum denique
quia actus ille quo intellectus dicit esse aliquid ex illis unizatis ~~intentionaliter~~ per iden-
titatem chimericam non unizat sed destruit unitatem necessariam ad
unitatem cognoscit seu illam unitatem esse chimericam et consequenter nec actu
esse nec posse esse in illis et se cognoscit illa non esse unum sed plura
ergo cognoscit in illis pluralitatem et negationem identitatis et unitatis chi-
mericae quae opponuntur tali unitati ergo illam destruit

Dico

Dices tunc cognoscitur negatio identitatis ~~chimerice~~ et unitatis chimerice cum cognoscitur relatio identitatis ~~negationis theologica~~ et unitatis qui est ... negationis ergo est infinita obiectiva relatio unitatis ergo non deprimitur. Concesso ante distinguo consequens est relatio unitatis simul cum negatione et cum pluralitate infinita obiectiva concedo sine cum negatione et pluralitate nego consequentiam et distinguo secundum consequens non deprimitur unitas necessaria ad unitatem nego unitas quecumque ~~nego~~ concedo consequentiam unitas n. que est necessaria ad unitatem est illa que infinita obiectiva est sine pluralitate et sine cui negatione aliter unitas non tum esse unum quam non esset unum sed ~~simplex~~ multiplex sed proponamus obiectiones adversariorum et eorum uno discutiamus

Obicies 1° cum eternus ergo homo Deus ex parte patri venit non solum natura divina sed etiam Filius et Spiritus Sanctus et tamen solum natura divina predicatur de Patre non Filius et Spiritus Sanctus sunt ab ipso realiter distincti ergo etiam possunt plura venire ex parte patris et non omnia predicari sed tantum id quod identificatur cum subiecto ergo potest sola natura unitatis venire ex parte patris et non ipsa predicari. Negatur aliquid ... divinum ex parte ~~...~~ patris venire solum naturam divinam

et nullo modo

33ᵒ nullo modo filius ac Spiritus sanctus et Patrem necessario praesupponere videntur naturam
divinam a filio et Spiritu sancto unde cum filius et Spiritus sanctus nullo modo, cognoscantur
ex parte patris non est mirum si non praedicentur ante omnes. Distinguo antecedentem
propositionem ex parte patris non solum venit natura divina sed etiam filius et Spiritus
sanctus eodem modo et omnes in recto nego diverso modo naturam scilicet in recto et
Spiritus sanctus in obliquo concedo quod partem antecedentis et concessa secunda distinguo consequens
possunt plura venire ex parte patris omnia eodem modo et in recto et non
omnia praedicari nego non omnia in recto sed unum in recto et alia in obliquo concedo
primam consequentiam et nego secundam nam ex parte patris unatis veniunt omnes
natura eodem modo et in recto etsi omnes non venirent in recto non haberent eam
[illegible] necessariam ad cognitam distinctionem scilicet relatis cognitio ex parte patris unum
absolute vero non eodem modo omnia cognoscere ipsum non est maior ratio cur
una veniat in recto et alia in obliquo cum omnes eodem modo constituant unatem
et si non omnes venirent in recto non praedicarentur unatem sicut nec praedicatur homo
de materia cum licet materia est subiectum unitum cum animali rationali quando omnes
partes veniunt in recto cum ipse ut probatum est omnes natura ex parte patris unatis
veniant in recto non potest una praedicari et alia non praedicari sed vel omnes debent
praedicari vel nulla et vero in ablata propositione patris essentia filius et Spiritus sanctus
in omnium praedicata veniant in obliquo in recto autem venit vel natura divina vel sub
sistentia patris ut aliqui ex theologis dicunt sensum huius propositionis esse ego
sum subsistentia habens divinitatem identificatam cum filio et Spiritu sancto
alii dicunt sensum esse ego sum divinitas identificata cum filio et cum Spiritu
sancto unde in omnium praedicata filius et Spiritus sanctus veniunt in obliquo licet
nomina non ita non praedicari de patre

Obiicies 2ᵒ sicut non potest inmediate
praedicationem de suis inferioribus retinere suam unitatem non habere sub
ratione praedicabilitatis de pluribus ergo deperit unatem si sit praedicabile de
pluribus Respondeo negando antecedentem unatem in essendo inmediate in multiplicatione
et identitate cum multis non retinet unitatem neque in se unum rationem unatis

cum sua

cum sua unitate et identitate cum singulis individuis individuis dispositionibus [illegible]
et singularizatur ergo non datur unitas incomplexionum et inexistendo. Secundo hoc
argumentum quod mei adversarii debeant solvere quod scilicet dicunt universale quidem
totum unitate cum sua unitate ex parte rei non predicari tamen solum sed natura
naturam singularem in illo radicatam sine singularitate unitatis ergo etiam per ipsas
unitate non est predicabile de pluribus sed ad summum potest convenire ex parte
rei et hoc etiam dicere possunt qui dicunt totum unitate esse predicari sed
in potentia dispositione predicari scilicet totum sed dispositive non est predicari totum sed potius
hanc vel illam ergo hoc est difficultas communis et ab omnibus solvenda Respondeo igitur
distinguendo utrumque scilicet unitate quoad predicationem non secundum unitatem cum
haberet absolute predicabilitatem de pluribus secundum se totum et in potentia
compositio cum unitate concedo hanc scilicet haberet non potest aliter deberet esse
totum et multiplicatum secundum se totum in pluribus quod implicat non habere
predicabilitatem in potentia divisio ab unitate et convenire potest et cum dispositione
bene [illegible] nego utrumque et contra scilicet universale esse predicabile
de pluribus hoc non intelligitur de unitate absque summpto sed de suo concreto
conflato ex subiecto et unitate, unitas enim etiam secundum adversarios non predicatur
sed tantum subiectum quod denominatur unitate sicut cum dico album est dulce hoc non dicitur
de suo concreto sed de subiecto, subiectum igitur unitatis est predicabile de pluribus non
secundum se totum sed secundum partes ita ut secundum unam partem predicetur de uno secundum
aliam de alio et in potentia, divisio singularizatur eo modo quo homo dicitur mortalis qui
cum pereat lignum palmare divisibile in hoc ligno semipalmaria quae etiam sua
rei separari in potentia divisio non in potentia compositio recto etiam quod universale eodem
modo deberet esse predicari de pluribus quomodo esset in pluribus sed esse non
est in pluribus simul cum unitate et secundum se totum sed singularizatum
et secundum partes ergo esse non debet de pluribus predicari cum unitate
et secundum se totum maior patet quia predicabilitas est proprietas unitatis in
essendo et vocatur aptitudine ad essendum in pluribus et in ea fundatur ergo talis
est predicabilitas qualis est aptitudo sed aptitudo ad essendum in pluribus non est
indestructibilis

necessariam in illo instanti, consequenter unam unitatem per quam possibilem se habere esse pro ... non dicitur esse unitate ... univoce neque secundum totum id secundum partes ... plura realiter est distributum illud totum

... sequitur unitatem omnino universalitati praedicatur de multis et in hoc statu diceretur praedicabile ... homo in hoc statu posset dici indivisibilis ... communicato esse hominis ... sed in hoc dici non posset ... illud ... sequitur cum maioris ratio est quia ... illud ... intentionaliter ... et indivisibilem sine ulla singularitate praedicatur et ... praedicationem singularizatur, ut ... homo ... esse hominis non sit ... hominis ... praedicatur ... unde non posset dici propter hoc dici indivisibiliter unitate ... praedicabilis.

... 2° id habere praedicabilitatem de pluribus ... ipsum ... posset unum ... de pluribus praedicari ... unitate ... praedicationem universaliter ... non posset ipsum ... praedicari de de pluribus sed aliquid ... singularitate ... non habere ... ipsum unitate praedicabilitatem de pluribus et hoc ... debeat ... in ... ipsum ... in pluribus ... in pluribus ... universalitatem ... secundum se ... singularizatur ... in unitate ... secundum se ... unitate ... ipsum ... neque unitas ... ipsum ... secundum se ipsum praedicari sed ... in forma ... concessa maiori distinguendo minori si unitate in ... praedicatione ... universalitatem non ... ipsum unum praedicari de pluribus ipsum ... concedo ... ipsum ... et denominative ... praedicari de pluribus nego minorem ... unitate ... et denominative ... praedicabilitatem de pluribus nego ipsum unitate ... concedo utrumque unitate ... ut ... diximus ... et ... forma est ... unitatem ... praedicari

predicatur vel fuit aliquid est predicabile et ipse multiplex apparuerunt forma tamen unitatis non est de pluribus predicabilis, ut superius dictum est de pluribus predicabile quod est in pluribus sed nullis, forma non [illegible] pluribus ergo non est de pluribus predicabilis [illegible] unitate [illegible] nunquam [illegible] forma non est de pluribus predicabile, subiectum unitatis et id quod apta de pluribus predicatur cum non identificetur cum pluribus quod tamen [illegible] predicatione de pluribus unitatis [illegible] [illegible] quod erat nebula forma [illegible] eadem collectio [illegible] quae erat sub unitate et sub uno [illegible] intentionali [illegible] eadem [illegible] sine unitate potest apta predicari et apta predicatur de pluribus

Ad [illegible] iterum [illegible] collectionem predicatur de pluribus [illegible] unitate [illegible] denominatione [illegible] est predicabile de pluribus. Nego [illegible] natura [illegible] singularis non nisi de [illegible] predicabilis ergo id quod predicatur de pluribus non est nisi [illegible] collectio [illegible] non predicatur de pluribus collective [illegible] secundum [illegible] sed distributive et [illegible]

Ad [illegible] subiectum unitatis est ipsa hec collectio sed ipsa hec collectio non est predicabilis de pluribus ergo non subiectum unitatis est de pluribus predicabile. Distinguo minorem [illegible] hec collectio non est de pluribus predicabilis [illegible] [illegible] concedo [illegible] hec collectio non est de pluribus predicabilis secundum [illegible] nego minorem et [illegible] [illegible]

Ad [illegible] 4° ergo unitas potest esse in pluribus et [illegible] pluribus [illegible] quo est hec nebula potest dividi in plures. Distinguo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ex modo [illegible] nego [illegible] unitas [illegible] inferioribus eodem modo quo nebula in partibus in quas dividitur differentias [illegible] est quod unitas [illegible] esse idem [illegible] in pluribus nebula vero [illegible] quaelibet [illegible] pars nebule non [illegible] [illegible] nebula at vero quilibet homo [illegible] [illegible] id quod includitur in collectione omnium hominum [illegible] [illegible]

Ad [illegible] 5° ergo cum dico petrus est homo paulus est homo [illegible] non predico de [illegible] nisi naturam singularem Petri de Paulo

etiam

non nisi naturam singularem Pauli[?] sed hoc est falsum ergo et id unde consequentis signo consequentiam antecedentis non praedico nisi naturam singularem Petri et Pauli ex parte obiecti concedo ex parte actus et modi cognoscendi nego consequentiam maioris et distinguo minorem hoc est falsum intrinsece concedo nego intrinsece negatur concedo [distinctionem?] et nego consequentiam cum in dico Petrus est homo ex parte obiecti non ponitur [illegible] nisi illa natura quae identificatur cum Petro alias propositio esset falsa et non est nisi natura singularis Petri ergo haec praedicatur ex parte obiecti quia tamen intellectus sive ex parte praedicati cognoscit illam naturam ut [illegible] est ex parte praedicati non [attendit?] illam naturam in collectione aliarum naturarum et illis opponit hoc solum [illegible] cum illa collectio haec est ex parte actus videri cum illa collectio praedicari illa in actu [illegible] sic unum est tamen [illegible] multiplex et tendit [illegible] et [illegible] tamquam [illegible] duo [illegible] modo cognoscit unum [illegible] non [illegible] ex parte subiecti cognoscit naturam singularizatam ex parte vero praedicati ad modum universalis

Instabis 6° haec propositio Petrus est homo haec falsa est ergo [illegible] habet praedicatum universale et non singulare ergo non praedicatur de illo natura singularis et universalis distinguo antecedens haec propositio habet praedicatum universale et non singulare ex parte obiecti nego ex parte actus et ex modo cognoscendi concedo antecedens quia illud tamen ex parte obiecti est singulare apprehenditur ut universale et eodem modo distinguo consequens

Urgebis cum dico Petrus est homo praedico de Petro naturam singularem ergo idem est dicere Petrus est homo ac Petrus est hic homo distinguo antecedens ut supra. Nego consequentiam vel eodem modo distinguo consequens idem est dicere Petrus est homo ac Petrus est hic homo ex parte obiecti concedo ex parte modi cognoscendi et significandi nego consequentiam quia tamen eadem natura ex parte obiecti [illegible] in utraque propositione apprehenditur non eodem modo in utraque cognoscitur [illegible] ex parte praedicati cognoscitur ad modum universalis [illegible] eodem modo ac natura universalis ita ut intellectus non distinguat inter hanc naturam singularem et illam universalem [illegible] propositione natura illa etiam ex parte

potentie cognoscitiue ut singularis

Ad argumenta ergo nunquam predicatur ratio superioris de inferiori sed semper ratio equalis de equali. Ad [illegible] nego consequentiam ex parte obiecti concedo ex parte tamen vel modi significandi et cognoscendi nego consequentiam nam ut propositio sit vera semper ex parte obiecti debet predicari ratio equalis de equali secundum id quod subiectum et predicatum dicunt in recto non debent identificari et sic equalia debent esse cum uero dicitur predicari ratio superioris hoc solum uerum est quantum modo cognoscendi et significandi talis enim ratio tenet ex parte potentie cognoscitiue ad modum rationis superioris et uniuersalis et nihilominus ratio superior [illegible] ueram ex parte obiecti non sit talis

Obiicies 3°. cum dico Petrus est homo ex parte potentie confuse cognosco omnes homines nullo modo determinando unum ab alio ergo concipitur illud quod est uere uniuersale in ista propositione predicato illud quod non ergo uere predicatur uniuersale. Nego antecedens cum enim dico Petrus est homo ex parte obiecti cognosco solum humanitatem Petri

Confirmabis cum dico Petrus est homo illud ex parte potentie cognosco quod significat hic homo sed hic homo significat omnes homines confuse cognitos ergo omnes homines ex parte potentie confuse cognosco. Distinguo maiorem illud ex parte potentie cognosco quod significat hic homo cum aliqua limitatione concedo quod significat hic homo sine ulla limitatione nego et distinguo minorem sed homo significat sine ulla limitatione omnes homines confuse cognitos concedo limitatus a Petro significat omnes homines confuse cognitos nego minorem et consequentiam; nam homo secundum se significat omnes homines sed ut [illegible] significat solum humanitatem Petri ut diximus in summulis agentes de restrictione terminorum quam retinere debent in ordine ad uerbum copulam, et predicata ubi essent indeterminata neque dicimus terminum singularem non posse restringere ullam significationem potentie uniuersalis sed ad illam restringendam debere se tenere ex parte predicati quia [illegible] terminus subiectum ut patet in hac propositione animal est homo homo est Petrus que equiualent particulari ut diximus in summulis ut [illegible] ponitur

etiam limitatur significationem speciei

Obijcies 4° [illegible] unitate in actuali praedicatione non remaneret multitudinem tolleretur unitas logica sed hoc est contra communem sententiam ergo etc.

Antiquam responderem quod abstrahimus a unitate metaphysicam et cognitam in actuali praedicationem amittit multitudinem (non in quolibet individuo est tota natura unitatis non sua multitudine) ad [illegible] [illegible] unitas si non tolleret neque tolleret unitas logicam et ex quod in actuali praedicatione non reperiatur multitudinem [illegible] tur quod mirum est [illegible] etiam unitas logica quod [illegible] [illegible] est idem cum ipso et metaphysicae [illegible] proprietas [illegible] [illegible]. Nego igitur [illegible] unitas in logicam non est illud quod [illegible] in [illegible] et [illegible] [illegible] cum continet [illegible] de pluribus praedicari hoc non implicat [illegible] deberet quendam a [illegible] identificari cum pluribus quod implicat illa, ut essent plura et non essent plura ut supra probatum est. unitas igitur logicam quod non implicat est illud quod est aptum praedicari de pluribus secundum partes et [illegible] divisio ad multitudinem ita [illegible] ut aparet ex parte unitas [illegible] ex parte, [illegible] [illegible] non sit hoc autem dabitur [illegible] non tolleret unitas logicam etiam si in actuali praedicatione non sit unitas sicut non tolleret homo mortalis et eo quod [illegible] actualiter sit homo quia [illegible] [illegible] divisibile et eo quod in actuali divisione non sit [illegible] [illegible] etc.

Obijcies 5° cum dico vel Petrus vel Paulus non est homo est falsa propositio et cum dico vel Petrus vel Paulus non est hic homo est vera. ergo [illegible] 1ae propositionis non praedicat determinate unum sed omnes homines alias si de determinato praedicaret [illegible] esset vera sicut est secunda ergo [illegible] est quod unitas [illegible] [illegible] multitudinem et totum praedicatur etiam [illegible] de inferiori singulari praedicatur. Concesso ante et 1a consequentia nego secundam [illegible] [illegible] hic homo [illegible] 1a propositione significat omnes homines quia particula non praeposita [illegible] communi illum distribuit [illegible] facit ut distribuatur pro omnibus suis inferioribus [illegible] et non permittit eius significationem [illegible] [illegible] unde idem est dicere vel Petrus vel Paulus non est homo ac non est neque hic neque ille neque ille aliquis homo et sic de ceteris in propositionibus

autem

autem affirmativis in quibus predicatur omne cum non habeant particulam nota
distributiva ex [illegible] communium significatio illius est [illegible] terminus [illegible]
ideoque non valet ex illa propositione negativa in qua predicatur omnes homines
esse [illegible] etiam in affirmativa predicatur omnes

Quartio

Quaestio Quarta De Universale In Particulari Seu De Quinque Praedicabilibus

Unitate logica demonstrata inquirimus universalia quae communi voce vocantur quinque praedicabilia et sunt Genus, Species, Differentia, proprium, et Accidens de his egit plurimis in locis Aristoteles cum ex quae de his aliquo dicuntur praecipue collegit Malus Porphyrius philosophus Platonicus sed Christianae doctrinae quam olim professus fuerat non solum desertor sed impugnator acerrimus de iis autem hic communiter dicturi et post eorum brevitati pro nostra praeviate [illegible] incipiemus a Genere quod merito sibi primum vindicat locum et continuabimus specie et differentia et nobilius proprio et accidente

Sectio Prima De Genere

Genus hic non sumitur aliquis prout significat originem plurium ab aliquo uno ut dicitur genus romanorum a Romulo et Genus Persi [illegible] ab Antonio sed prout est praedicabile id est aliquomodo est praedicabile de multis differentibus sub hac significatione plura de genere hic inquiri solent quae cum in sequentibus subsectionibus breviter dicatur genus

Sub Sectio Prima Quid Sit Genus

Genus sicut et omnia alia praedicabilia distinguuntur nam potest vel primo intentionaliter seu secundum id est imponit in rebus independenter ab intellectu vel secundo intentionaliter hoc est secundum id est habet ab intellectu primo intentionaliter sumptum est, primum praedicatio communis pluribus speciebus seu pluribus notabilibus

bilibus differentibus ut id quod est commune homini bovi equo et ceteris que inter se nobilitate differunt hoc modo commune non est sufficiens univocatio sed requiritur fundamentaliter; secundo intrinsecaliter commune et univoce communis ex Aristotele et Porphyrio definitur esse hoc quod est unum et aptum predicari de pluribus differentibus specie in eo quod quid est · in qua definitione prima particula est unum et aptum predicari de pluribus per [illegible] habent hoc genus cum differentibus specie in eo quod quid est per habent hoc differentie [illegible] genus convenient et [illegible] particularum [illegible] ex dictis [illegible] est [illegible] igitur primo notis est quod sit differre specie deinde quid sit predicari in eo quod quid est.

Et quidem aliqui primo dicunt differentiam specificam seu propriam. Dicunt differre specie esse illud quod convenit pluribus individuis. Differentiam vero numericam et individualem esse illud quod uni soli convenit. Sed contra est quia visio Petri circa albedinem A est proprium commune pluribus Petris, et plures visiones possunt fieri circa albedinem A et tamen non sunt eas visiones differre specie omnes visiones Petri circa solam albedinem sunt eiusdem speciei nam actus specificantur ab obiecto et a potentia eadem est potentia Petri eliciens omnes illas visiones et omnes versantur circa idem obiectum ergo necesse est omnes esse eiusdem speciei. Contra est 2° differentia qua Deus differt a creaturis est differentia specifica et tamen non est pluribus communis ergo differre specie non est habere proprium commune pluribus.

Alij 2° dicunt differre specie unum ab alio est unum esse inequale cum alio in perfectione ~~cum alio~~ essentiali; essentiali inquam possunt enim duo homines esse eiusdem speciei et unus sit doctior vel callidior vel longior alio quia huiusmodi perfectiones in quibus sunt inequales sunt accidentales. Sed contra est quia duo individua eiusdem speciei possunt esse inequalis perfectionis essentialis nam cognitio qua cognosco Petrum et Paulum est perfectior cognitione qua alius Petrum cognoscit et visio unius beati intuentis in Deo mille creaturas

creaturas eiusdem speciei est perfectior visione alterius etiamsi intellectus eadem et in
huiusmodi cognitiones creaturarum sunt eiusdem speciei non hoc propter aequalitatem ob-
iectum et obiecta, una quae tantum sint eiusdem speciei semper velis maioris perfectionis
est creaturis illis ostendere [illegible] est cognitione et visione esse repraesentationem talis
et talis obiecti. Secundo multi communiter affirmant unam animam rationalem esse
perfectiorem aliam et tamen hoc dicens tamen non esse veram tamen est
quod loquendo de possibili non implicant duae animae rationales quarum unam intelligendo
perfectior sit alia et quod utrique non maiori impedimento intelligere possit quam
alia. item non implicat animam vel aliud individuum posse habere tres simul
cognitiones et aliud quod non possit habere tres simul sed duas vel unam tantum
quorum primum esse alio perfectius et eiusdem speciei ergo non est idem differre
specie et esse inaequalis perfectionis. Contra est 3° quia possunt esse duo aequalis
perfectionis et tamen inter se specie differre ergo differre specie non est esse inaequalis
perfectionis. antecedens probatur nam proprietates personales divinae sunt diversae speciei ut communiter
dicunt Theologi et tamen sunt aequalis perfectionis nam quae [illegible] sibi sunt et quae
aequales. item non implicant duo entia inter se notabiliter differentia [illegible] aeque
et hoc quia tamen aequaliter inter se sunt perfecta utraque operationes aequaliter perfectas
haec autem vel differunt specie vel non si 2um ergo possunt dari duo specie
differentia sed aequalia in perfectione si primum ergo possunt dari duo notabiliter
differentia et non specie differentia ergo nullum est verum inconveniens.
Probatur secunda explicatio differre specie inaequalitas in perfectionis inter eos
non est certa. Neque duo huiusmodi entia implicare et quod differunt tamen
differunt specie nam praeter quantitatem gradus essentiales differre specie esse habere
inaequalem perfectionem alia aliud [illegible] quod essent aequaliter perfecta non differunt
specie et differre notabiliter nam istam non docuimus differentiam notabilem
est infinitus ad [illegible] differentiam specificam et ne non inferantur leges
utraque pars contradictionis ergo non implicant ratio autem a priori est quia esse
duo aequalia in perfectione est unum esse tamen aestimabile intra praedicamentum
substantiae quam est aliud sed possunt duo notabiliter differentia esse inter se

aeque

eque estimabilia ut patet non poterit opus argenteum affabre elaboratum esse minoris valoris et estimabilitatis quam est opus aureum non ita affabre elaboratum item potest adamas esse eque estimabilis ac alia gemma absque nobilitate differens ergo poterunt duo esse ~~unum~~ nobilitate indifferentia et eque perfecta

Alij 3° cum Thomistis dicunt differentiam specificam sumi a forma individualem vero a materia (supponitur hic in omnibus compositis dari duas partes quarum una dicitur materia et alia que dicitur forma) ad quorum sententiam intelligendam nota posse differentiam tam individualem considerari vel in rebus que diverse speciei vel in rebus eiusdem speciei dicunt igitur hi corpora res diversas specie per se ipsas individuari et esse hoc numero res et individuum sic Deus per se ipsum habet esse hoc numero res patet in divinis per se ipsum habet esse hec numero persona idem dicunt de Angelis quorum quilibet per se ipsum est individuum cum differat specie ab aliis res vero eiusdem speciei vel dicunt ordinem ad materiam ut sunt omnes forme materiales et anime rationales eorumque accidentia et differunt individualiter per solum ordinem ita ut intelligatur hec forma est hec numero et non alia et differt ab alia individualiter inquantum dicit ordinem ad hanc numero materiam et alia ad aliam cuius potest esse, materiam vero per se ipsam individuari et individualiter differre ab alia unde ex hoc inferunt res species que non dicunt ordinem ad materiam non posse numero multiplicari nec habere posse plura individua similia solo numero differentia et dicunt nullum Angelum differre numero ab alio sed quemlibet differre specie dicunt insuper omnem differentiam specificam haberi a forma

Sed hec sententia merito communiter reicitur nam eadem anima dicit ordinem ad plures materias quas successive potest informare alia .n. est materia quam anima informat tempore infantie alia quam informat tempore senectutis, imo ut nec in una parte communicemus et tamen est una numero anima ergo falsum est quod sumat differentiam individualem per quam sit hec numero anima ab hac numero materia aut quia dicere ordinem ad materiam

ad materiam ut ordinari ut cum materia componat totum sed eadem numero anima ordinatur ut cum pluribus materiis componat totum ergo dicitur ordinata ad plures materias. Contra est 3° quia si differentia individualis sumeretur a materia non posset forma numero multiplicari nisi multiplicaretur materia sed hoc est falsum ergo probatur minor quia plures numero animae dicuntur ordinatae ad eandem numero materiam quam successive informant ut cum alterum ut comedit aliud eiusdem speciei et illo nutritur ergo forma non sumit differentiam individualem per quam fit haec numero ab alia simili materia ergo etiam et formata per se ipsam differt numero ab alia simili forma cum quaelibet [illegible] eodem modo quo una materia potest per se ipsam differre numero ab alia materia, sic una forma differre numero ab alia atque quia non potest materia habere differentiam numericam ab alia materia nisi dicas processum infinitum. Alii dicunt materiam individuari per quantitatem quia eadem numero materia potest saltem divinitus successive recipere plures quantitates imo interpretatione Thomistarum etiam naturaliter quia per ipsos datur resolutio ad materiam primam hoc est pereunte forma pereunt omnia accidentia etiam quantitas et sola remanet materia unde nova forma adveniente manent omnia accidentia et advenit nova quantitas ergo cum plures formae recipiantur successive in materia etiam plures quantitates in ea recipiuntur ergo materia non individuatur quia respicit hanc numero quantitatem secundo quantitas est haec numero quia respicit hanc numero materiam et materia est haec numero quia respicit hanc numero quantitatem et sic committitur circulus hic nihil explicatur. Contra est 4° duo sine differentia ut anima mea et anima equi Gabriel et Raphael individuantur ex se et non per ordinem ad materiam ergo et etiam ut anima mea et anima Petri individuantur ex se et non per ordinem eam ad materiam. Contra est 5° quia gratia lumen gloriae visio Dei quae est in uno Angelo differt numero a gratia lumine gloriae et visione Dei quae est in alio Angelo et tamen huiusmodi accidentia non dicunt ordinem ad materiam ergo se ipsis individuantur et per se ipsa individualiter differunt ergo et aliae formae tam substantiales quam accidentales possunt se ipsis numero differre. Alii dicunt

hec

hec accidentia individuari entitive in quo patet tum quia unus gradus gratie in eodem Angelo non differt specie ab alio gradu gratie sed solo n° et tamen divers ordinatur ad idem n° subiectum tum quia Angeli post homines differunt specie ergo accidentia non differunt solo n° per ordinem ad alia subiecta patet igitur ex his non posse individuationem et differentiam individualem sumi per ordinem ad materiam ut autem differentiam specificam nec a forma sumatur

Probatur p° quia duae materiae possunt esse diversae speciei ut dicemus imo et multi dicunt materiam celestium specie differre a materia sublunarium ergo differentia specifica non sumitur a forma contra est 2° quia duae formae possunt esse eiusdem speciei ergo differentia specifica non habetur a forma, nec duas formas esse eiusdem speciei quia diversae ordinantur ad materias eiusdem speciei nam forma equi et bovis sunt diversae speciei et tamen ordinantur ad materiam eiusdem speciei imo ad eandem n° materiam quam successive informant

Alij 4° dicunt res differre specie in ordine ad causas specie diversas individualiter vero in ordine ad causas et circumstantias loci et temporis solo n° distinctas ut hec p° res in ordine ad has n° causas et circumstantias loci et temporis unde ab eadem causa in isdem circumstantijs loci et temporis non possunt oriri duo individua eiusdem speciei sed contra est quia ab ijsdem causis eodem tempore et loco possunt plures effectus n° distincti produci ut effectus eiusdem speciei produxit initio Deus item ignis eodem tempore et loco et in eadem materia plures gradus caloris producit et sol plures gradus lucis in eodem aere; et tamen huiusmodi gradus solo n° differunt ergo etc. Contra est 2° quia eadem causa potest producere eodem tempore et loco effectus specie differentes ut sol producit simul lucem et calorem in eodem aere et e contra a causis specie diversis possunt produci effectus eiusdem speciei ut est calor ignis et solis in communicatione ignis productus a sole et ab alio igne ergo res specie diversae non sunt in ordine ad causas specie diversas. Contra est 3° quia

quia circumstantiae loci et temporis non valent extrahere immediate ad effectus producibiles si quidem ita res potest produci hic vel illo tempore vel hoc vel illo loco (excepto ubi et duratione quorum unum est essentialiter affixum tempori et alterum loco) nam hic calor potest ab igne produci vel hic vel ibi vel [illegible] vel cras et Deus potest creare mundum in alio loco et alio tempore ergo differentia numerica non sumitur ab his ~~vel circumstantiis extrinsecis loci et temporis~~

Dico igitur his duo esse communiter differre specie et esse differre notabiliter; differre vero numero non differre notabiliter, et tandem esse differentiam specificam et notabilem, numericam vero ut non notabilem. Sic 1o quia non potest melius explicari quid sit differre specie et 2o ex parte ex impugnatione aliarum explicationum. Probatur 3o inductione facta per omnia quae differunt specie quae omnia differunt notabiliter ut homo et equus, lignum et lapis. At ea vero quae differunt solo numero non differunt notabiliter ut Petrus et Paulus non habent inter se notabilem differentiam quam habent respectu equi etc. At Probatur 4o ex contrario sensu quia quae sunt ex differre specie quae notabiliter differunt quia contrarii inter se maximam habent etc. quia sub hac differentia generica vel specifica et sub praedicamentorum. Dices non est certa regula quae est illa nisi sub sumptum ex prudenti arbitrio artis et philosophorum determinatur. Ad argumentum autem quaenam sit differentia notabilis respondeo non potest dari certa regula sed haec colligenda est ex prudentum iudicio ut in rebus considerandis variis speciebus videre et determinare quaenam sit differentia notabilis et quae non sit notabilis sicut absolute prudentum iudicio determinatur quae nam sit materia gravis ad peccandum mortaliter ingenere [illegible] non quia tale iudicium constituat differentiam notabilem vel materiam gravem cum haec habeantur ex se in ipsis rebus sed ex eo quia ex tali iudicio nos cognoscimus quaenam sit differentia notabilis quae vero minime.

Hinc colliges aliquando duo posse secundum unam considerationem differre specie inter se secundum vero aliam minime sic triangulus aequus physice specie differt a triangulo aequicrure, sed vero mathematice. quia

physicus

physicus considerat materiam quae nominibus est diversa in utrisque mathematicus vero figuram quae nominibus non est diversa, et contra circulus et triangulus [illegible] mathematice differunt specie genus vero physice sic etiam homo pictus et leo pictus atque individuus differunt specie physice non tamen logice logica enim non curat nisi modum quo natura communis de suis inferioribus praedicatur, cum autem eodem modo de suis inferioribus praedicentur homo et leo, logice non differunt specie sed natura physice quia physica naturas rerum considerat diversas autem nominibus est natura hominis a natura leonis, ita etiam voluntas peccandi naturam specie differt a voluntate peccandi [illegible] physice, genus vero theologice quia theologus non formas diversitates [illegible] voluntatum sicut physicus sed solum considerat materiam moralem quae est eadem in utraque voluntate cum utraque sit contra eandem virtutem iustitiae.

Quod autem quaelibet res differat specie vel solo numero per se ipsam [illegible] quia quaelibet res non potest esse [illegible] nisi differat ab omni eo quod non est ipsa essentia, et cuiuslibet rei includit genus et differentiam per quae definiri debet et explicari, ratio autem a priori est quia si non differt ab omnia alia re cum non est ipsa sed alia res esset ergo differentia per quam differt quaelibet res ab alia vel est nominibus vel non [illegible] illa per se ipsam specie differt si secundum per se ipsam ab illa solo numero differt sed ut melius doctrinae traditae melius appareat videamus quid contra nos esset posse obiiciant adversarii

Sciendum primo ut illud [illegible] prudentius iudicetur duo nominibus differre debet in ipsis rebus habere fundamentum in [illegible] individuum necessarium esse et [illegible] non potest [illegible] quod [illegible] huiusmodi fundamentum ergo [illegible] huiusmodi fundamentum esse [illegible] vel diversitatem plurium aut unius rei ab alia, [illegible] per quam res [illegible] ab alia distinguitur, ut cum videmus hominem et hominem necesse est ut differentiam unius ab alio etiam ab [illegible] et unum ab alio distinguat differentia vero unius hominis ab alio non [illegible]

potest

possit item res notabiliter differentes inter se et intus considerata una adhuc in
vero aliquid diversum nomen lignum in alio ex res vita una adhuc exprimus videre
alium sic signis habeat leonem et quidam adhuc visto leonem cupit videre aquilam
si vero duos leones habeat visto uno non curat videre alium haec sunt signa
ex quibus habetur fundamentum indicandi duo esse notabiliter differentia

Obiicies 2° predicatum commune aliquibus individuis
unius speciei et non omnibus posse non differunt notabiliter individua illius speciei
ut est visio mea circa albedinem haec non est individuale quia nihil individuale
est multis commune neque specificum ergo non potest dari huiusmodi predicatum R.°
tale predicatum esse medium inter specificum et individuale quia cum non possit
esse individuale ut probat obiectio neque specificum cum per ipsum non differant
notabiliter ea quibus convenit aliis quibus non convenit non se visiones meae
albedinis haec differunt specie a visionibus Petri circa eandem vel similem albedinem
ergo tale predicatum non est specificum sed medium cum minus habeat specifico et
magis individualis

Obiicies 3° Si darentur predicata media inter spe-
cificum et individuale, species non dividerentur immediate in sua individua
singularia neque differentia individualis contraheret immediate specificum
sed hoc est falsum ergo et id unde sequitur Nego sequelam quia licet inter spe-
ciem et individuum inter differentiam specificam et individualem media
tale predicatum attamen non impedit immediatam divisionem speciei in singula
sua individua et immediatam contractionem differentiae specificae ab individuali
quae spectant ad lineam predicamentalem quia tale predicatum in linea predicamentali
non ponitur, dico hoc si non inveniret logica et illud reducitur ad differentiam
individualem licet illam non contineat quidquid si et ipsa differentiam spe-
cificam individualem vulgo appellant quia non sunt ea quibus conveniunt no-
tabiliter differentia utrum tale predicatum dicendum sit essentiale an accidentale
est quaestio de nomine ingeniose dico non dicendum essentiale quia idem est essen-
tiale ac specificum et cum tale predicatum non sit specificum non est
dicendum

dividuum essentiale debet, sed igitur dici accidens metaphysicum non proprium quia non convenit omnibus individuis contentis sub illa specie esse potest adesse et abesse ab illa specie

Obiicies 3° Actus 1° ... sub genere latere aequivocationis ibi esse species inaequalis perfectionis sub specie vero non latere sub aequivocationes adesse inaequales perfectiones ergo non possunt dari duae species aequalis perfectionis nec duo individua eiusdem speciei inaequaliter perfecta. R° Actum solum docere sub genere latere aequivocationes hoc est individua diversae speciei hoc est intellecti nomine aequivocationem quae non sunt eiusdem speciei

Insuper ex eadem differentia dividentes genus se habent sicut privationes et habitus sed privationes et habitus sunt perfectiones inaequales ergo etiam differentiae specificae sunt perfectione inaequales. R° differentias dividentes genus non se habere in omnibus sicut privationes et habitus sed solum in hoc quod sicut privationes et habitus non possunt in eandem rem simul convenire ita hae differentiae oppositae non possunt simul convenire ad constituendam eandem speciem ... possint ad invicem comparari

Obiicies 4° si duae species possint esse aequalis perfectionis eaeque differrent inter se ergo non haberent unde possent generare ... specificam. Nego consequentiam haberent enim distinctionem specificam quia

nombilibet

nobilitas differens et minus extimabilitas esse perfectio unius quanto est perfectio alterius. Ad 2m: nullas species non distare ab aliquo, non vero sed una ab una carentia alia ab alia.

Obiicies 5°: plures sunt species aliquae inter se aequales in perfectione, v.g. equus et leo: magis differt leo ab homine quam ab equo et maiorem convenientiam habent equus et leo quam equus et homo, quia equus et leo conveniunt inaequalitate perfectionis, tamen vero equus et homo ergo non omnes differentiae immediate generis contra- ratis essent aeque oppositae neque quaelibet haberet omnimodam oppositionem cum alia quod est absurdum. Sed hoc argumentum ab omnibus solvendum est quia si omnes species ponantur inaequales in perfectione, adhuc duae possunt esse magis inaequales inter se comparatae quam una ex his cum alia. R.[10] igitur negando ex aequalitate imperfectione sequi minorem differentiam, quia aequalitas esset inter perfectiones differentes et est una differens ab alia aeque essent extimabiles ac alia et nihilominus aequali extimabilitate non sequuntur species omnes non esse aeque oppositas cum nihil aequalitas sit una diversitate sufficiens ad hoc ut una opponatur cum alia nec possit esse simul cum illa.

Obiicies 6°: duo diversa in quantitate sunt inaequalia in quantitate, ergo duae species diversae in perfectione erunt inaequales in perfectione. Distinguo antecedens: duo diversa in quantitate quales sunt quantitates sunt inaequalia in quantitate, nego; possunt enim dari duo palmi quantitatis diversae speciei, ut est quantitas palmaris caeli et quantitas palmaris sublunaris, qualiter communiter sunt habentur quantitates diversae speciei et tamen aequales. Duo diversa in quantitate quo ad molem sunt inaequalia concedo antecedens, et nego consequentiam: nam diversitas quantitatum quo ad molem est inaequalitas, diversitas autem quo ad essentiam et perfectionem non est inaequalitas.

Obiicies 7°: possunt esse individua eiusdem speciei et inaequalia in perfectione in specie equi, v.g. unus equus producere aliud imperfectiorem et hunc alium etiam imperfectiorem usque semper infimus degenerare

vel hoc

sed hoc est falsum ergo non possunt esse individua eiusdem speciei inaequalia imperfectione. R.o nego non dedisse omnia individua eiusdem speciei esse inaequalia imperfectione; sed posse esse aliqua inaequalia ut si ex uno equo producatur equus imperfectioris se poterit esse alius equus producens alios equos perfectos vel perfectiores se nam defectus unius campo potest suppleri a perfectione alterius concausae sit in perfectus equus unus equa perfecta potest producere alium equum non solum eque perfectum sed perfectiorem et addo hunc tamen solum militare in individuis quorum unum producit aliud non autem in illis quae neque aequivoca producuntur ut sunt Angeli animae rationales et in his possunt esse duo individua imo omnia inaequalis perfectionis sed non de genere inferius

Obiicies 8.o pro praemissis testes et Sanctus Thomas videtur docere materiam esse principium multiplicationis numericae ergo circa ponitur differentia numerica R.o Illum et Sanctum Doctorem non docere omnem differentiam numericam omni materia neque loqui de omni materia, sed tantum de materia de facto existentes nunc respectu formarum quae ex se differunt specie et n.o sed respectu compositi dicentes corpora de facto existentia non differre ~~tantum~~ specie ratione materiae sed solo n.o omnes n. materiae de facto existentes sunt eiusdem speciei et solo n.o differentes sed ratione formae non n. omnes formae sunt eiusdem speciei

Si formalis differentia numerica dicitur materialis ut differentia specifica formalis ergo haec habetur a forma illa a materia R.o differentiam numericam dici materialem quia se habet ut materia respectu ipsius omnia quidditativa necnon forma. Secundo dicitur materialis quia ipsa est materia seu ultima ratio constituens subiectum praedicationis de quo praedicantur omnia quae sunt in linea praedicamentali per se, i. e. illa quae constituit Petrum de quo praedicatur ens substantia corpus etc. Tertio dicitur materialis quia secundum se nihil iam additur ut formarum considerationem non solum differentia specifica et non individualis consistunt. Quarto dicitur materialis quia corpora quamvis sit ex sui materia solo n.o differunt et si differunt specie differunt ratione formae

Obiicies 9.o

Obijcies 1° res non dicentes ordinem ad materiam possunt numerice multiplicari: nulla esset ratio cur Deus esset unicus et non posset n° multiplicari sed hoc est absurdum ergo. Respondeo negando consequentiam res non dicentes ordinem ad materiam possunt per plures species multiplicari ergo possunt Deus multiplicari in plures Deos specie differentes quid dixi hinc manifeste colligitur Deum esse unicum non quia non dicat ordinem ad materiam sed aliunde ejus unicitatem [illegible] demonstrandam esse quam Theologi merito desumunt ex ejus infinitate in omni genere perfectionis, si n. essent plures Dij vel n° vel specie differentes nullus illorum esset infinite perfectus in omni genere non n. quilibet haberet perfectionem alterius et sic nullus haberet omnem possibilem perfectionem et haec sufficiant pro explicatione illarum particularum differentibus specie explicemus breviter nunc quid sit praedicari in eo quod quid est

Praedicari in quid significat praedicari essentialiter seu exprimere aliquid pertinens ad essentiam et quidditatem rei. id autem quod essentialiter praedicatur vel praedicatur ut tota essentia vel ut pars essentiae. dicitur autem praedicari tota essentia vel pars essentiae respective ad subjectum: cum n. totum id quod importat essentialiter subjectum, explicatur per praedicatum, tunc dicitur praedicari tota essentia cum vero non totum id quod importat subjectum explicatur a praedicato tunc dicitur praedicari pars essentiae genus igitur debet essentialiter praedicari non quidem ut tota essentia sed ut pars essentiae ut patet ex verbis definitionis ipsius n. praedicatur de pluribus differentibus specie et ea quae specie differunt non habent totam essentiam communem sed partem tantum essentiae partim n. conveniunt et partim notabiliter differunt unde si genus de pluribus differentibus specie praedicatur ut pars essentialis debet de ijs praedicari pars autem essentialis duplex alia dicitur potentialis et perfectibilis alia actualis et perfectiva ex his pars actualis non dicitur praedicari primo in quid sed in quale quid unde praedicari in quid est praedicari vel ut totam essentiam vel ut partem essentiae [illegible] vero huius modi loquendi ratio esse potest quia cum quis nos interrogat quid sit aliqua res respondemus vel per totam ejus essentiam vel per partem essentialem

essentialem rationem nempe est homo, vel quid est ad si vero interroget nos quale sit respondemus per partem substantiae quae est differentia nempe est rationale, est indivisibile etc. cum ergo genus et speciem non praedicetur ut tota essentia respective ut praedicatur tanquam pars essentialis naturae appellatur genus pars naturae quia est veluti materia et subiectum quod pluribus differentiis tanquam a formis perfici potest. Quod si quaeras unde constet dignosci possit aliquid praedicari ut partem essentiae tantum vel ut totum, respondeo illud praedicari ut partem [illegible] quod praedicatur nomine adiectivo quae vero in recto illud vero quod per [illegible] in concreto ut nomine substantivo praedicatur ut pars naturae quia nomina adiectiva et abstracta significant aliquid per modum alterius adiacentis sicuti forma [illegible] subiecto seu materiae nomina vero substantiva et in concreto significant aliquid per modum per se stantis et nulli alteri adiacentis ut materia.

Ex quibus colligitur bonam esse explicationem allatae definitionis genus est unum quod aptum praedicari de pluribus differentibus nominibus tanquam pars essentialis naturae etc.

Colligitur 2° ut aliquid tanquam genus praedicetur tria requiri 1° ut praedicetur tanquam pars essentialis, secundo ut praedicetur in concreto et recto nomine substantivo et per modum per se stantis.

Colligitur 3° allatam definitionem generis esse rectam cum recte explicet eius essentiam per genus et differentiam etiam generis complectitur nec alteri convenit quam [illegible] differt genus ab omnibus aliis praedicabilibus a specie quidem quia species non praedicatur nisi de pluribus differentibus numero tum quia praedicatur de his non ut pars essentialis naturae sed ut tota essentia differt a differentiis quae non praedicantur per se rationem sed in quale quid seu ut pars solum essentialis, a propriis generis et accidentibus quae non praedicantur in quid et tanquam aliquid essentiale sed per se et in quale ut dicemus infra. Non nulla in hic obiiciuntur quae propter fallacias et [illegible] quae includunt non sunt facile solvuntur.

Obijcies 1° id quod hic definitur est species analogi communi ergo non definitur genus. Nego consequentiam.

Arguitur non potest idem esse species et genus ergo si definitur species eadem non potest definiri genus. Distinguo idem non potest idem esse species et genus respectu eiusdem et per eandem cognitionem, concedo; respectu diversorum et per diversam cognitionem, nego. Et consequentiam. nam non repugnat eandem naturam respectu diversorum esse genus et speciem. sicut idem intellectus respectu sui obiecti est cognitio illius respectu vero alterius cognitionis reflexae qua cognosci potest est obiectum. sic animal v.g. respectu omnium aliorum confuse cognitorum de quibus praedicari potest est pars essentialis eorum et genus respectu vero generis superioris cum aliis omnibus generibus ut conformantur in praedicabilibus de hoc et illo genere v.g. de genere aliis de genere plantae et animalis dicitur species quia ratio generis de generibus praedicatur ut tota essentia sicut praedicatur species.

Obijcies 2° genus praedicatur etiam de pluribus differentibus numero ut patet in divinis; deus enim de tribus personis dicitur ergo genus non solum praedicatur de pluribus differentibus specie. Concedo totum quod inde.

Arguitur ergo definitio generis est mala et deficiens quia non explicat quod genus praedicari possit de pluribus differentibus numero. Nego consequentiam quia optime explicant in definitione dum dicunt genus posse praedicari de pluribus differentibus specie implicite dicunt posse etiam praedicari de pluribus differentibus numero quia id quod praedicatur de toto superiori potest etiam praedicari de iis quae sub illo continentur cum ergo individua continentur sub speciebus si genus est de pluribus praedicabile differentibus specie erit etiam praedicabile de pluribus differentibus numero.

Urgebis posse praedicari de pluribus differentibus numero convenit speciei ergo non potest convenire generi. Distinguo antecedens posse praedicari de pluribus differentibus numero ut tota essentia convenit speciei, concedo; ut pars essentialis convenit speciei, nego antecedens et eodem modo distinguo consequens.

Respondebis genus etiam praedicatur de pluribus differentibus

differentiis genere ut cum dicimus mixtum est corpus, non vivens est corpus. 2°
item praedicatur etiam de pluribus differentiis ut cum dicimus rationale est aliquid, sensibile
est aliquid, sed hoc non explicatur in praedicta definitione, ergo non est bona. R. genus
praedicari de pluribus differentiis genere quae etiam differunt specie, et sic comparata
respectu inferiorum sunt ut species respectu generis, et de ipsis praedicatur
ut species [illegible] et non [illegible] quae sic respectu aliorum inferiorum sunt genera
sunt ut genera subalterna quae sic sunt subalterna genera respectu aliquorum sunt species
de ipsis. 2. potest praedicari corpus [illegible] genus de suis speciebus non praedicatur
de ipsis ut pars essentialis [illegible] non vero praedicatur de pluribus differentiis,
[illegible] differentiae de quibus praedicatur genus non [illegible] substantia
[illegible] et [illegible] non [illegible] ut differentiae sed ut species [illegible]
ut differentiae quae significantur nomine adiectivo [illegible] nomine
substantivo [illegible] regulam grammaticorum [illegible]
non ergo significantur nomine substantivo [illegible] species [illegible] est rationale
est aliquid [illegible] rationale [illegible] unde genus non de speciebus praedicatur
et non de differentiis [illegible] differentiae significantur nomine adiectivo [illegible] genus
non praedicatur de ipsis [illegible] genus [illegible] ut pars essentialis [illegible] genus [illegible] ergo
essentiam differentiarum [illegible] genus praedicatur
[illegible] de pluribus differentiis genere et de differentiis quae respectu generis
[illegible] de ipsis praedicatur sunt species [illegible] quae respectu [illegible] habent [illegible]
[illegible] differentiae [illegible] maiorem [illegible] et minorem.

Dubius 3° bona definitio debet constare
ex genere et differentia [illegible] non potest constare ex genere et differentia
ergo genus non potest bene definiri [illegible] est [illegible]
si genus definiretur per genus definiretur per se ipsum. R. nullum non definiri
per genus [illegible] ratio generis quae appellatur genus fundamentaliter, unde cum definitur
homo per [illegible] rationale [illegible] non est [illegible] genus [illegible]
per [illegible] per quam [illegible]

omnibus

omnibus aliis ab his quae cognitioni non ingrediuntur rationem hominis, licet homo essentialiter includat talem cognitionem, idem contingit in definitione generis, quod definitur per praedicabile de pluribus specie, non est solum genus sed natura fundamentum talis praedicabilis, et animal essentialiter non dicit esse praedicabile de pluribus differentibus specie, quia id ut requiritur ad genus solum sed solum esse praedicabile de pluribus quomodocumque tamen possit intelligi per cognitionem veritatem de inde ab separata ab omnibus praedicabilibus rationem hanc et illam constituere genus solum praedicabile ut pars fundamentalis naturam de hac et illa specie praedicabilis hoc autem evidens est ratione praedicabilis enim evidens est aliquid determinatum ab hoc et illud et constitutum unum et aptum praedicari de omnibus aliis his rationis in forma vel argumentum distinguo maiorem bona definitio debet constare ex genere solum sumpto ergo fundamentaliter sumpto concedo maiorem et distinguo minorem definitio generis solum non potest constare ex genere solum sumpto concedo ex genere fundamentaliter sumpto ergo maiorem et consequentiam cum probatione minoris sic genus solum definitur per genus fundamentaliter non explicatum per se ipsum

Dices 4° genus est pars et species est totum sed pars non potest praedicari de toto ergo genus non potest praedicari de speciebus. Distinguo maiorem genus est pars metaphysica et in concreto significata et species est totum etiam metaphysicum concedo est pars physica vel metaphysica in abstracto significata et species est totum physicum nego maiorem et distinguo minorem pars metaphysica et in concreto significata non potest praedicari de toto metaphysico nego pars physica non potest praedicari de toto physico vel metaphysica in abstracto significata de toto metaphysico concedo minorem et nego consequentiam. nam unum quidem est partem physicam non posse praedicari de toto physico cum ab illo realiter distinguatur, nam cum unitate possum dicere homo est anima et corpus, pars metaphysica potest apte de toto metaphysico praedicari cum realiter identificetur cum eo praecipue si praedicatur in concreto ut animal generi tunc propositio non solum est vera in terminis realis sed etiam in terminis facti si vero praedicaretur in abstracto tunc propositio esset vera in terminis realis non

esset

esse vera in sensu formali tunc propositio est vera in sensu reali quando praedicatum semper dum id quod dicit in recto identificatur realiter cum subiecto, ad hoc autem ut sit etiam vera in sensu formali requiritur ut etiam identificetur cum eo formaliter et praedicatum cum recto genus in abstracto v.g. albedo formaliter non identificatur cum homine; homo enim formaliter est id quod est habens albedinem non albedo; haec est propositionem qua genus praedicatur in abstracto esse quidem veram in sensu reali non in sensu formali.

Obicies 5° etiam accidens praedicatur in quid, ergo praedicari in quid non est praedicari essentialiter. Distinguo ant. accidens praedicatur in quid de eo cui est accidens nego, de eo cui est essentiale concedo ant. et nego consequentiam; cum enim dicimus albedo est color praedicamus quidem colorem qui est accidens non tamen albedini cui est praedicatum essentiale genericum sicut et homini et ideo mirum non est si praedicetur essentialiter.

Obicies: color etiam respectu albedinis est accidens, ergo non potest essentialiter praedicari. Distinguo ant. est accidens physicum hoc est non est substantia concedo, est accidens metaphysicum hoc est non est aliquid de eius essentia nego ant. et consequentiam.

Obicies 6° non dico hoc est est quod praedicatur genus est ut praedicatur ut tota essentia, non totum id quod est de essentiali importat subiectum; sed importat praeterea individuationem quae est [illegible] subiecti et non explicatur per praedicatum; non est aliquid essentiale, ergo falsum est genus praedicari ut partem essentialem. Nego ant. quo ad [illegible] partem talis praedicatio est specifica non generica [illegible] in specie subalterna [illegible] inferioribus.

Obicies 7° si nomine species [illegible] praedicaretur [illegible] hominem haec praedicatio homo est [illegible] esset generica [illegible] non praedicaretur de pluribus differentibus specie, ergo genus non est id quod potest praedicari de pluribus differentibus specie. Nego ant. [illegible] praedicatio esset specifica nam [illegible] praedicatur ut tota essentia hominis [illegible] propriis adaequata [illegible] essentia est illa quae est primus [illegible] conceptus alicuius rei per quem sufficienter illa distinguitur ab omni eo quod non est

est, ipsa, sed homo purus qui solum est distinguitur ab omni eo quod non est homo purus; si nullum quod supponeretur esse et tamen et praesupponeretur ante ad vitae non vitae per definitiva dependentes [illegible] ergo supponere ante principium sentiendi a quo dependet propriam adequatam definitionem hominis ergo principium sentiendi esse adequatam essentiam hominis et vitae propriis consequentes ac determinando [illegible]

Sub Sectio Secunda Quid Definiatur per definitione Generis

Genus est concretum sicut et omnia alia praedicabilia ex usibus subiectum quod genericitate seu denominatur genus ac praedicatur de pluribus differentibus specie quale per nos est collectio. Ubi duo [illegible] quae dicuntur subiectum et substratum unitatis et genus primo intentionaliter seu fundamentaliter et formam quae genericat seu facit ut collectio illa sit unitas et genus. Quaeritur ergo hic an per allatam definitionem definiatur subiectum totum an sola forma huius concreti an totum et adequatum concretum quod vocatur genus secundo intentionaliter

Et quidem praedictam definitionem non definiri solum formam nempe genericitatem ut opinatus est Gaetanus cum Schoto Christophoro Patet quia genericitas non potest praedicari de pluribus differentibus non enim de homine et de equo praedicatur concreta confusa quae est genericitas illis sed ipsum est primo intentionaliter sumptum per se unum nec [illegible] solum subiectum quod non est unitas seu unum aptum praedicari de pluribus differentibus specie nam subiectum non plura apta praedicari distributive de pluribus sed genus est unum et aptum ergo non definitur solum subiectum. Restat igitur ut dicamus definiri totum concretum subiectum et denominatum subiectum in materia et ut quod genericitatem vero formam et ut quo hoc est subiectum definiri in quantum id quod praedicatur

catur de pluribus differentibus specie et [illegible] [illegible] id mediante quo con-
cipimus quod unum est praedicabile de pluribus sicut vocant definitiones [illegible]
generis ut [illegible] [illegible] naturam quae mediante cognitione confusa est una
et apta praedicari de pluribus differentibus numero [illegible] est quia hic definitio
generis et speciei [illegible] sed omnis speciei [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] subiectum et [illegible] ergo una definitione generis definitur totum [illegible]
[illegible] subiectum et [illegible] generis et [illegible] est [illegible] illud definitur
[illegible] huius [illegible] explicatur sed [illegible] definitione explicatur. [illegible]
[illegible] utriusque partis [illegible] subiectum atque [illegible] et [illegible] ergo utraque
pars concreti definitur. minor [illegible] quia cum dicitur in definitione generis esse id quod est
unum et aptum praedicari [illegible] explicatur subiectum [illegible] est unum et aptum prae-
dicari et [illegible] quam est una natura [illegible] cognitione [illegible] ex parte [illegible]
et aptitudo identificatur cum ipso subiecto ergo explicatur [illegible] utriusque partis concreti

Obiicies 1°. subiectum generis est natura realis
et generis est cognitio confusa sed per [illegible] definitionem neque natura realis
neque cognitio confusa definitur ergo [illegible] pars concreti definitur [illegible] maior
[illegible] minor probatur per [illegible] definitionem neque natura realis neque cognitio
confusa. Respondeo [illegible] [illegible] definitionis [illegible] [illegible] definitur natura realis
ut sub [illegible] [illegible] et ut apta ad praedicandum de multis ex cognitione confusa
ut forma logica et unitas intentionalis [illegible] minorem et [illegible] subiectum
[illegible] non definitur secundum id quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ulg.
[illegible] definitur ut [illegible] est neque [illegible] intellectiva ut
principium intelligendi [illegible] definitur [illegible] [illegible] [illegible] intentionali ut
[illegible] ut est aptum praedicari de pluribus [illegible] explicatur [illegible] idem
[illegible] de cognitione confusa [illegible] definitur sub [illegible] cognitionis confusae sed
ut forma [illegible] logica et unitas intentionalis [illegible] naturam [illegible] [illegible]

Obiicies 2°. [illegible] per accidens non
potest unica definitione definiri. sed subiectum generis et denominatio sunt [illegible]
per accidens ergo non possunt unica definitione definiri [illegible] [illegible] [illegible]

conflatum

conflatum per accidens, cuius partes nullam habent inter se connexionem et ordinem, non potest unica definitione definiri, concedo; cuius partes habent aliquam connexionem saltem extrinsecam, nego maiorem et distinguo minorem: subiectum generis et generationis sunt conflatum per accidens inter se tamen connexa ut subiectum et forma extrinseca, concedo; sine alia connexione, nego minorem et consequentiam; sicut ex. g. populus, exercitus et similia conflata per accidens quia habent partes inter se aliquo modo connexas possunt unica definitione definiri, ita et genus.

Obiicies 3° in definitione entis rationis non definitur cognitio ut quo sed solum ens impossibile ut quod potest habere esse obiective tantum in intellectu, ergo et in definitione generis non definitur cognitio seu generatio ut quo sed tantum subiectum ut quod. Nego consequentiam et paritatem; disparitas est quia ibi definitur essentia entis rationis quae [illegible] cuius cognitio non est pars, neque est id quo ens rationis potest habere esse obiective tantum in intellectu, hoc enim habet ex se impossibile, quia ex se et intrinsece independenter a cognitione est impossibile cognoscibile; at vero generatio est pars generis; hic definitur genus in definitum est concretum includens essentialiter subiectum et formam nempe generationem, unde non est mirum si in definitione generis definiatur etiam cognitio et generatio ut quo seu ut forma et subiectum ut quod.

Obiicies 4° diversa est essentia uniuscuiusque generis ergo non possunt omnia genera unica definitione definiri. Distinguo antecedens: diversa est essentia uniuscuiusque generis secundum considerationem physicam, concedo; vel etiam secundum considerationem logicam, nego antecedens et distinguo consequentiam: non possunt omnia subiecta diversa tamen subiecta a physica considerantur unica definitione definiri, concedo; subiecta tamen subiecta considerantur a logica, nego consequentiam. Itaque cum logica [illegible] solum considerat modum praedicandi qui idem est in omnibus generibus ideo [illegible] potuerunt optime unica definitione definiri, at vero physica considerat [illegible] essentias et naturas rerum secundum se quae diversae sunt in singulis generibus diversa est enim natura [illegible] natura plane [illegible]

Hic

Hic autem advertendum est ea quae diximus de definitione generis intelligenda esse de definitione aliorum praedicabilium et universalis in communi in quibus adhibetur definitio materiae et ut est forma vero fatetur et supposito

Quaeres hic an in assignata definitione definiantur omnia genera tam suprema quam subalterna et infima. Respondeo omnia definiri quia de omnibus verificatur praedicta definitio

Dices genera suprema non habent supra se aliud praedicatum superius ergo genus definitum non competit generibus supremis. Dicitur, ubi praedicatum illius comparatur ad superius. Distinguo ant. genera suprema non habent supra se aliud praedicatum superius primo intentionaliter sumptum, concedo; secundo intentionaliter sumptum, nego ant. et conseq. nam genera suprema substantia quantitas qualitas etc. dicuntur suprema inquantum supra se non habent in eodem praedicamento aliud praedicatum superius primo intentionaliter sumptum, habent tamen denominationem generis communis illis ex qua sequitur ratio generis ab omnibus illis et de quolibet aliorum praedicabilium

Subsectio Tertia Respondetur Aliquibus Quaestionibus De Genere

Quaeritur primo utrum genus respectu specierum sit totum simul et pars. Respondeo certum esse genus non esse totum physicum respectu specierum quia non habet partes intrinsece et physice unitas ut totum physicum requirit, neque esse partem physicam quia haec realiter a toto quod componit et ab aliis componentibus distinguitur, genus vero identificatur cum speciebus et cum differentiis. Solum igitur quaestio potest esse de toto metaphysico et intentionali quod nec unionem physicam inter partes requirit nec distinctionem. Huiusmodi vero totum duplex est: aliud actuale et est illud cuius omnes partes clare et distincte concipiuntur sicut homo compositus ut est talis, aliud potentiale seu potestativum quod quidem physice et intrinsece plura involvit tanquam partes ex quibus

componitur

componitur confuse [illegible] cognitio ut ad productum cuius id quod dixi de toto dico etiam de parte quae dicitur actualis cum clare et distincte cognoscuntur potentialis vero quando cum aliis confunditur. his positis

Dico genus respectu specierum non esse totum actuale sed potentiale et simul etiam partem potentialem. Probatur quoad primam partem quia species extra partes continentur in genere [illegible] genus non est aliud nisi collectio omnium specierum et in illa illae species non clare sed confuse continentur in eo ergo genus respectu illarum non est totum actuale sed potentiale. Probatur quoad secundam partem pars potentialis est illa quae non actu totum metaphysicum componit cum alia parte sed tantum potest illud componere sed genus non actu simul cum differentiis componit species, sed potest illas componere ergo est pars potentialis specierum. Minor probatur quia ad actu compositionem requiritur cognitio qua utraque pars clare cognoscatur cognitione distincta proprio nomine ut est cognitio terminata ad hoc vel illud sed genus non ita actu cognoscitur [illegible] possit cognosci ergo actu non componit species quae sunt totum metaphysicum sed tantum potest illas componere ergo non est pars actualis sed potentialis respectu illarum

Dices genus continet omnes species debet ergo illas continere ipse ergo non est totum potentiale respectu illarum. Nego consequentiam quia genus continet species et ipse ut debet sub[illegible] in [illegible] continet species ipsa inquantum omnes [illegible] generica confuse cognoscuntur continet vero illas [illegible] inquantum possunt dici genera ut species de iis praedicari

Dices 2° species sunt extra conceptum generis ergo non continentur in genere tanquam partes. Distinguo ant. species clare cognitae sunt extra conceptum generis concedo species confuse cognitae sub nomine communi [illegible] solum in ordine ad operationem [illegible] nego ant. et eodem modo distinguo consequens species non continentur clare [illegible] concedo confuse et [illegible] nego consequentiam genus enim non est nisi plures species confuse cognitae

Dices 3°

Dices 3° genus est precisum a speciebus ergo non continetur in ipsis speciebus. Distinguo antecedens est precisum ex parte obiecti nego ex parte actus concedo antecedens et nego consequentiam precisio enim ex parte actus non constituit in compositione confusa quae cum omnibus speciebus constitit cognoscit tunc id est comprehendere omnes

Dices 4° implicat idem respectu eiusdem esse totum et partem potentialem ergo non potest genus respectu specierum esse totum et pars potentialis. Distinguo antecedens implicat idem respectu eiusdem et sub eadem ratione esse totum et partem concedo sub diversa ratione nego et eodem modo distinguo consequens genus autem est totum et pars sub diversa ratione est totum cognoscitur in se continet omnes species et hinc patet quod quamlibet species continet in ipso contenta sicut totum magis extenditur quam quaelibet pars est pars separata potest cum differentia speciem componere et in hoc consistit totum hoc mysterium sacramentum ut ait [illegible]

Ex quibus colligitur primo eodem modo constitui in ratione totius potentialis sicut constituitur in ratione unitatis

Colligitur 2° universali predicationi convenire rationem totius potentialis nam convenit rationi unitatis et hoc totum potentiale et modo predicandi

Colligitur 3° universale predicatione qua simul cum differentia predicatur esse partem essentialem speciei quia simul cum differentia [illegible] componit speciem

Quaeritur 2° an genus nobilius sit perfectius ut differentiis. R° questionem non posse procedere physice intelligendo quia physice idem est genus ac differentia et consequenter neque nobilius est genus ac differentia sed neque metaphysice [illegible] R° differentiam esse nobiliorem genere [illegible] genus vero nobilius differentia e modo predicandi [illegible] quia quo magis distat ab unitate eo minus perfectionis [illegible] perfectior et [illegible] quam

Spiritus

speciebus quam substantia et intellectuum quam speciebus quia quo superiora magis distant ab ente eo magis communia sunt et consequenter excellentioribus et nobilioribus quam quae variis [illegible] et [illegible] rebus parit unam quia [illegible] communia sunt pluribus dispertitur et dispergitur et consequenter nobilius est quia idem est nobilius ac [illegible] seu cognitis [illegible]. sed differentiae magis distant ab ente quam genus et per eas res [illegible] distinctae et distinguuntur ergo differentiae sunt nobiliores genere [illegible] genus tamen nobiliori modo praedicatur quam differentia quia genus praedicatur ut pars materialis et [illegible] modum per se [illegible] differentiae ergo [illegible] modum alterius [illegible]

Dices differentia est [illegible] perfectior quam genus ergo perfectiori modo praedicatur. Nego consequentiam [illegible] praedicari perfectiori modo est praedicari aliquam perfectionem sed differentia est perfectior [illegible] ergo praedicatur perfectiori modo. Nego maiorem [illegible] differentia ergo [illegible] requiritur quod sit [illegible] perfectius non autem quod modus praedicandi sit perfectior

Quaeritur quomodo genus de individuis praedicari antequam respondeam suppono individuum aliud esse complexum aliud incomplexum complexum est illud quod non solum realiter et ex parte obiecti habet omnia praedicata [illegible] naturae specificae ut Petrus, Bucephalus, quorum [illegible] in actu [illegible] ut homo et [illegible] ut equus; incomplexum est illud quod in actu non [illegible] non omnibus [illegible] sed tantum cum uno ex illis [illegible] immediate per differentiam individualem ut hoc [illegible] hic [illegible] quae individua in [illegible] rationabiliter [illegible] Thomistae [illegible] ex parte [illegible] [illegible] apprehendimus [illegible] differentia [illegible] dicimus hoc [illegible] his positis

Dico primo genus immediate praedicari de individuis incomplexis non tamen [illegible] ut genus [illegible] speciei [illegible] pars assertionis

quia

quia in hac praedicatione hoc universale est universale vel hoc ut [illegible] non includit ratio specifica inter [illegible] et [illegible] quia haec neque includitur in conceptu [illegible] neque in conceptu [illegible] in quo [illegible] includitur ratio generica. Intelligitur hoc [illegible] quod est [illegible] ex parte [illegible] immediate contracta per differentiam individualem] Secunda pars [illegible] genus de individuis incomplete non incomplete et ut pars essentiae sed complete et ut tota essentia praedicatur ergo de iis non praedicatur ut genus sed ut species. consequentia patet quia genus praedicatur incomplete et ut pars essentiae species vero complete et ut tota essentia ut dicemus [illegible] non dicemus [illegible] est [illegible] est ex parte [illegible] tota essentia [illegible] [illegible] dicit unum [illegible] aliud confirmatur genus [illegible] genus [illegible] praedicatur de pluribus differentibus specie sed [illegible] praedicatur de individuis incompletis non praedicatur de pluribus differentibus specie ergo non praedicatur ut genus [illegible] et consequentia [illegible] minor [illegible] quia [illegible] [illegible] non differunt specie [illegible] non [illegible] ex parte [illegible] differentia specifica quae est ex parte [illegible]

Dices in hac praedicatione hoc [illegible] est [illegible] praedicatur genus supremum ergo non praedicatur ut species quia species debet habere aliud genus superius [illegible] Nego [illegible] genus [illegible] illud supremum de hoc individuo incompleto est species praedicabilis quae species non est [illegible] [illegible] sed [illegible] ut [illegible] praedicabilis tota essentia de pluribus differentibus numero species subiicibilis est illa quae debet habere aliud genus supra se cui ipsa subiicitur unde non [illegible] esse genus supremum ex [illegible] praedicatur ut species

Dices 2° cum [illegible] disp[utatione] 33^a logicae sectione 3^a si genus de individuis incompletis praedicaretur ut species sequeretur [illegible] esse aliquid quod differret specie absolute [illegible] aliquid quod non differret specie sed haec sunt contradictoria ergo [illegible] Nego sequelam [illegible] Nego dicit hoc [illegible] de incompletis praedicet tale [illegible] de individuis [illegible] differentibus specie [illegible] differentia [illegible] non apparent [illegible] clare non cognoscuntur. hinc [illegible] praedicari [illegible]

ut tota

ut sum essentia et individua in eadem specie non differre
[illegible] non [illegible] nisi [illegible] possit esse aliquid quod non differt
solo numero non specie alioquin non possit [illegible] ratio in [illegible] representari quasi
quam individuis infirmare ergo esset natura aliqua non differret specie alioquin
et simul esset aliqua differret specie ergo [illegible] ergo utrumque una in [illegible] dum
predicat genus ut totam essentiam de individuis incompletis non representat
ex parte subiecti ea individua ut ipsa numero differentia supponendo in ipsis carentia
differentiae nobilis et specificae sed solum precindit a differentia specifica precisio
dicit ergo a differentia specifica non est ut [illegible] carentiam differentiae
specificae unde ea individua dicuntur in [illegible] solo numero differre ex eo quod
sit [illegible] precisa abstracta differentia specifica quae precisio est cum [illegible]
representationis

Dico 3° in individuis incompletis est differentia specifica
ergo de ijs non predicatur genus ut tota essentia distinguo antecedens est differentia
specifica ex parte obiecti concedo ex parte actus negativa [illegible] utrumque [illegible]
in ex parte obiecti habeat totum id quod est identificatum cum subiecto et [illegible]
[illegible] cum dicitur predicari totam essentiam ut pars essentiae hoc dicitur respectu
eo quod ex parte actus importat subiectum et [illegible] cum ergo totum id quod
essentialiter dicit ex parte actus individuum incompletum dicat [illegible]
genericum optime dicitur genus predicari ut totam essentiam.

Dico 3.° genus de individuis completis immediate
predicari ut genus secunda pars huius assertionis. patet quia genus de ijs predicatur
ut pars essentiae totius, cum enim dico hic homo est Petrus [illegible] hic est non exprimit
cui totum essentiam subiecti sed unam partem [illegible] [illegible] [illegible] prima pars
genus nihil aliud est nisi aggregatum plurium individuorum pertinentium
ad diversas species ergo [illegible] immediate dividi in individua specie differentia
et de ijs immediate predicari non nego tamen quod possit immediate dividi in
genus per mediantibus speciebus in individua [illegible] una potest immediate
dividi in [illegible] etiam potest dividi in partes infimas aliquas et deinde in [illegible]

Confirmatur

Confirmatur predicari genus immediate de specie nihil aliud est nisi predicari genus de collectione plurium individuorum ergo sicut genus de pluribus individuis simul potest immediate predicari, poterit etiam de quolibet immediate predicari. Confirmatur 2° in specie predicatio generis de individuis non esset immediata quia poterat prius immediate predicari de speciebus sed hoc non obstat predicationi immediate generis de individuis ergo et minor [illegible] quia hec predicationes hoc est [illegible] est et tamen immediate et tamen poterat genus predicatione universali predicari prius de bruto ergo posse predicari genus predicatione universali de specie non tollit immediatam predicationem de individuis

Non aufertur ut dixi posse genus immediate predicari de speciebus et mediantibus speciebus de individuis possunt et etiam [illegible] dicere homo est [illegible] et Petrus qui est [illegible] et ipso [illegible] genus posse mediantibus individuis de speciebus predicari ut [illegible] Petrus est [illegible] Paulus est Joannes est [illegible] et sic de ceteris et ex hoc omnes [illegible] species humana [illegible] possum inferre quod homo sit [illegible]

Dices genus definitur in ordine ad species et non in ordine ad individua ergo non potest de individuis immediate predicari. Nego [illegible] genus [illegible] definitur tum in ordine ad species tum in ordine ad individua idest in definitione eius dicitur quod posse predicari de pluribus speciebus sed de pluribus differentibus specie. Alia ratio quia differunt specie non solum inter species sed etiam individua Paulus enim non minus differt specie a bucefalo quam homo ab equo

Dices 2° genus predicatur de pluribus differentibus specie, sed immediate predicatur de Petro Paulo et non predicatur de pluribus differentibus specie ergo de individuis immediate non predicatur ut [illegible] [illegible] neutrum predicatur solum de pluribus differentibus specie ergo de pluribus differentibus specie et simul de pluribus differentibus numero concedo maiorem et concessa minori nego consequentiam

Queritur 4°

Quaeritur 4° an genus sit prius speciebus. R° neque tempore neque natura esse prius speciebus quia cum ipsis identificatur sed solum esse prius prioritate logica seu secundum subsistendi consequentiam ut dicunt, recta est n. consequentia a specie ad genus non e contra ut cum dicimus est homo ergo est animal non tamen possumus dicere est animal ergo est homo

Quaeritur 5° an eodem modo quo genus respicit species respiciat individua. R° genus eodem modo respicere species et individua dum confuse cognoscitur cum ut distinguit species neque individua. determinatur tamen vero ipsa cognitione dum comparatur cum speciebus et individuis, diversus tamen est modus quo genus comparatur cum speciebus quam cum individuis, primo n. directe respicit species confuse tamen individua in illis contenta, secundus vero etiam individua distincte

Sectio Secunda De Specie

Tripliciter solet sumi species. primo sumitur pro elegantia et pulchra forma in quo sensu dicitur species digna imperio, hoc est pulchra facies, unde speciosus idem est ac formosus seu pulcher. inde 2° sumitur et appellatur species physica natura speciosa et completa quae per integram agit et completa, si est multiplicabilis nihil aliud est nisi collectio plurium individuorum non differentium numerabiliter, si vero est immultiplicabilis est natura completa essentialiter unica et singularis ut est natura divina vel natura Angelorum iuxta sententiam D. Thomae. tertio autem illa natura sive multiplicabilis sive non abstrahitur ab omni singularitate et consideratur solum cum praedicatis essentialibus, nempe cum genere et differentia, vocatur species logica, quae duplex est, alia est correlativa generis id est, ad quod genus refertur et dicitur species subiicibilis seu subalterna, secunda autem species alia est correlativa respectu inferiorum de quibus potest praedicari et dicitur species praedicabilis

Ex quibus colligitur speciem universalem [illegible] nihil aliud

aliud esse nisi naturam completam constitutam ex genere et differentia et hanc esse conceptum essentialem speciei hoc n. modo ipsi distinguimus a genere et differentia ipsam ubi [illegible] concipimus ut communis omnibus speciebus et conformiter communi modo loquendi dicunt speciem constare ex genere et differentia

Colligitur 2º subiicibilitatem non esse primum essentiale speciei conceptum quia non est de primario eius conceptu sed tantum esse proprietatem [illegible] speciei consequentem ex eo n. quod species constat ex genere et differentia sequitur necessario quod sub genere collocanda sit et de ea possit genus praedicari

Colligitur 3º praedicabilitatem neque esse de essentia speciei potest n. dari species inmultiplicabilis ut est natura divina quae praedicabilis non est praedicabilitas [illegible] non [illegible] speciei in universum quia non convenit omni speciei ut est propria speciei multiplicabilis ex eo n. quod species possit esse in multis solo numero differentibus sequitur quod etiam de iis praedicari possit

Sub Sectio Prima De: Specie Subiicibili

Species subiicibilis definitur ab Porphyrio: id quod subiicitur generi [illegible] de quo genus praedicari potest in quid quae quidem definitio 1ª facie videtur facere circulum cum ipsa definitione generis nam genus definitur id quod potest praedicari de pluribus differentibus specie in quid et species id de quo genus potest praedicari in quid ergo species explicatur per genus et genus per speciem quod videtur circulus vitiosus sed [illegible] explicationem nullius habere [illegible] quando species explicatur per genus genus tamen non explicatur per speciem quia in definitione generis his verbis specie non significat speciem subiicibilem sed nomine [illegible] qui est [illegible] unde genus inde [illegible] a specie explicatur [illegible] sine illo circulo explicari potest per genus [illegible] definitio [illegible] aliud addatur [illegible] non est communis n. individuo [illegible] quod potest subiici generi

non solum

non solum mediate sed etiam immediate ut diximus et de ipso potest genus praedicari . . . quod scilicet de specie addendum igitur erat praedictae definitioni aliqua particula quae explicaret peculiarem modum quo species subiicitur generi qui in individuo non competit, potest igitur dici species subiicibilis esse illa, quae immediate solum subiicitur suo generi et sic apparet peculiaris modus quo species generi subiicitur, ipsa enim semper immediate subiicitur generi suo ita ut non possit ei subiici immediate, nam inter speciem et genus intercedit aliud tertium mediante quo species possit subiici generi at vero individuum potest quidem subiici generi immediate ut diximus sed etiam mediate mediante sua specie quae inter ipsum et genus mediat dixi suo generi nam species infima potest etiam subiici generibus sub alternis et supremo mediate sed talia genera non sunt sua, genus enim est id quod immediate est supra speciem et propria species explicatur

Dices etiam species potest subiici generi mediantibus individuis ergo solum quod immediate [illegible] posse subiici suo generi. Dissimilis ratio est species potest subiici generi mediantibus omnibus suis individuis coniunctis [illegible] nego consequentiam et consequentiam nam omnia individua non sunt aliquid rem distinctam a specie sed sunt ipsa met species unde cum illa mediantibus omnibus individuis subiicitur generi non subiicitur mediante alio distincto ab ipsa unde absolute non potest dici quod subiiciatur generi mediate

Quaeres hic quo nomine [illegible] species constituatur subiicibilis. Respondeo ad quaestionem posse [illegible] de subiicibilitate intrinseca speciei per quam ipsa quantum est ex se est subiicibilis aut de subiicibilitate absoluta seu qua ipsa absolute dicatur subiicibilis et quaestio procedit in [illegible] dico constitui subiicibilem per hoc quod abstrahatur ab omni specie [illegible] contradictione [illegible] [illegible] [illegible] in hoc est subiicibilis quantum est ex se generi [illegible] sit ipsa superioribus constituta non est tamen necesse ut [illegible] sit genus [illegible] et ipso quam [illegible] [illegible] posita [illegible] non est necesse ut sit aliquis [illegible] quod [illegible] quamquam ipsa existeret non [illegible] quod absolute subiicitur [illegible] absolute et proxime [illegible] subiicibilis requiritur etiam ut genus [illegible] ab omnibus suis speciebus ut constituatur

et constituatur extra vi subalternis adhuc. et ut absolute sit subiicibilis requiritur ut genus [illegible] ipsa [illegible] individuum non est genus absolute subiicibilis sed genus tantum constituitur ut sit genus [illegible] abstrahatur ab omnibus suis speciebus [illegible] ut genus [illegible] habet ab omnibus suis speciebus ut [illegible] [illegible] per unicam [illegible] multiplicari abstrahendo speciem ab omni singularitate et genus ab omnibus speciebus [illegible] dicitur per [illegible] non est [illegible]

Quaeres 2° an species adhuc ut sit subiicibilis requirat sub se plura individua. R. negative adhuc ut sit species subiicibilis nihil aliud requiritur nisi ut sit natura completa ex qua genus possit praedicari immediate solum sed etiam si esset species aliqua in individuo [illegible] adhuc esset natura completa de qua genus posset praedicari [illegible] solum ergo ad speciem subiicibilem non requiritur ut habeat sub se plura individua. Confirmatur [illegible] individuis sunt species subiicibiles de quibus possit praedicari [illegible] quae non est pluribus communicabilis ergo ad speciem subiicibilem non requiritur ut habeat sub se plura individua.

Ex quibus colliges speciem subiicibilem [illegible] non esse [illegible] requirit [illegible] ad [illegible] in multis quam non habet species ut subiicibilis [illegible] dum species subiicibilis quae sit unitas [illegible] non habet [illegible] subiicibilis quia ut [illegible] solum [illegible] generis.

[illegible] species quae [illegible] non est [illegible] et individua [illegible] species subiicibilis [illegible] est unitas [illegible] species subiicibilis et subiicibilis [illegible] est [illegible] naturam completam [illegible] potest esse [illegible] species subiicibilis [illegible] individua et [illegible] individuum [illegible] solum [illegible] est [illegible] ergo et id [illegible]

Differunt

Distinguo maiorem etiam individuum subiicientur immediate plures generi ut individuum est nego ut species est concedo maiorem et distinguo minorem hoc est solum inferior concedo nego interea negatio concedo minorem et nego consequentiam individuum [illegible] est [illegible] subiici generi [illegible] mediate hoc est [illegible] species [illegible] subiiciuntur [illegible] vero est individuum quod essentialiter est species subiicitur generi immediate solum hoc habet ut species est non omni specie hoc habet.

Dices 2° quodlibet inferius participat rationem superioris sed species [illegible] et inferior genere quod est [illegible] ergo etiam participat rationem [illegible] Distinguo maiorem quodlibet inferius participat rationem superioris secundum id quod [illegible] ratio [illegible] essentialiter et intrinsece concedo secundum id quod dicit accidentaliter et extrinsece nego maiorem et concessa prima parte distinguo secundum minoris quod est [illegible] essentialiter et intrinsece nego [illegible] accidentaliter et extrinsece concedo minorem et nego consequentiam [illegible] inferiora participant rationem superiorum [illegible] intelligendum est [illegible] ex quibus ratio superioris dicit essentialiter et intrinsece sic petrus qui est inferior [illegible] substantia [illegible] participat [illegible] rationem [illegible] id quod dicunt essentialiter et intrinsece et est [illegible] substantia [illegible] non autem ex eo quod dicunt accidentaliter et extrinsece non est [illegible] sicut est [illegible] substantia hoc [illegible] habeant accidentalitatem [illegible] extrinsece [illegible] ratio [illegible] et huiusmodi sint [illegible] omnibus [illegible] quod non habet.
Verum

Dices 3° species subiicibilis [illegible] subiicibilis est praedicabilis de hac et illa specie ut subiicibilis ergo species ut subiicibilis est [illegible] Distinguo [illegible] species subiicibilis ut subiicibilis essentialiter [illegible] secundum id quod dicunt intrinsece ut praedicabilis de hac et illa specie ut subiicibilis Nego accidentaliter [illegible] id quod dicunt extrinsece concedo [illegible] et distinguo consequens est [illegible] secundum id quod dicit essentialiter et intrinsece nego secundum id quod dicit accidentaliter et extrinsece concedo consequentiam species subiicibilis essentialiter [illegible] dicit posse esse subiectum generis [illegible] aliud [illegible]

hac

in re natura [illegible] non dicit nisi predicari de hac et illa specie [illegible] hoc
ratione subalternis [illegible] ab omnibus speciebus [illegible] et continere eas, ac
ab illis omnibus predicabilis. hoc autem est accidentale speciei subalternae,
nam etiam ratio subalternis non [illegible] ab omnibus speciebus subalter-
nis si nulla species esset subjicibilis generi. nos autem diximus speciem subalternam
ut subjicibilem non esse [illegible] sumus de ea quae dicit essentialiter et imperfecte
~~[illegible]~~

Sub Sectio Secunda De Specie Predicabili

Species quae constituit secundum predicabile [illegible] ab [illegible] [illegible] sic communiter definitur species est id quod est [illegible] et [illegible] de pluribus differentibus numero in quid [illegible] [illegible] [illegible] communi [illegible] et [illegible] [illegible] de pluribus et habent loco generis [illegible] [illegible] communiter omnibus predicabilibus [illegible] [illegible] solum differentibus numero in quid [illegible] habent loco differentiae [illegible] [illegible] predicari solum de pluribus differentibus numero [illegible] predicari ut tota essentia [illegible] [illegible] hoc modo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] species ab genere [illegible] predicari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] predicari ut [illegible] essentia [illegible] species predicatur [illegible] aliquid essentiale per modum [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] de iis quae differunt numero non [illegible] predicari nisi ut tota essentia nam non potest predicari ut pars essentialis [illegible] [illegible] predicatur per modum [illegible] [illegible] ut pars essentialis [illegible] hoc [illegible] predicabilis [illegible] de pluribus differentibus specie [illegible] species [illegible] predicabilis [illegible] aliquid essentiale per modum [illegible] [illegible] de pluribus differentibus numero non potest predicari nisi ut tota essentia.

Ex quibus colligitur [illegible] ut aliquid predicatur ut species requiri [illegible] ut [illegible] [illegible] tota essentia secundo

nomine

nomine substantivo et incomplexo l(icet) uno et alio incomplexo u(t) v(erbi gratia) dicerem Petrus est at (tamen) ratio proprie loquendo non esset predicatio specifica sed mixta ex generica et differentiali quia hic est ratio est complexus unius sine pars predicatur substantive et in quid ut pars essentialis mutui, alia adiective et in quale quid ut pars essentialis mutui ergo est mixta ex predicatione generica et differentiali ergo predicatio specifica debet fieri in termino incomplexo.

Obiicies 1° species non predicatur de proprio de genere et de differentia ergo non est ipsum predicabilis de pluribus differentibus n(umer)o. ant(ecedens) patet quia non dicimus at animal est homo risibile est homo, rationale est homo. Distinguo ant(ecedens) species est predicabilis de genere proprio et differentia ut ratio quibus de aptitudine concedo ut ratio repugnet et nego. Nego cons(equentiam) et consequentiam.

Obiicies 2° species potest predicari de pluribus differentibus specie ut cum dicimus homo est species leo est species ergo non solum est predicabilis de pluribus differentibus n(umer)o. R(espondeo) 1° species potest sumi vel pro specie metaphysica prout significat essentiam completam constantem ex genere et differentia et in hac significatione dicitur predicari vel ut terminum genericum vel ut differentialem de pluribus differentibus specie quia est de essentia hominis esse naturam completam et non solum hoc sed etiam esse talem naturam, hoc autem non explicatur per hic species ergo predicatur pars essentialis si autem hic species importet naturam completam in obliquo et id quod habet talem naturam in recto, predicatur ut pars essentialis per modum per se stantis et consequenter ut ratio generica, si vero hic species importet ipsam naturam in abstracto predicatur quidem pars essentialis sed per modum alteri adiacentis consequenter ut pars talis ut differentia non quidem infima sed subalterna. Potest 2° sumi species pro collectione plurium individuorum similiter non differentium et in hoc sensu predicatur etiam ut ratio generica quia predicatur ut pars essentialis mutui est e(nim) de essentia hominis esse collectionem individuorum similiter non differentia et non solum hoc sed esse talem collectionem que non explicatur in hic species est pars

essentialis

essentialis hominis infime sumpta et quia praedicatur per modum partis e
[illegible] sive ex praedicamenti ut partis essentialem, naturis tamen potest tamen
genere praedicare logica non substituitur sub praedicabili et sumpta hoc modo
potest praedicari de equo homine etc. praeterea quod intentionaliter et sic praedicatur
ut accidens pure singulare, vel secundo intentionaliter sumptis prout denotari
abstrahitur omnibus individuis et partibus sic modo sumptis praedicatur species ut
ratio generica quia essentiae est ratione hominis abstracte esse genus logicum
tamen non sit tota essentia quia propter hoc dicitur esse ratio specifica logica
quae substituitur non praedicatur et sic praedicatur ut pars essentialis non tamen
quia praedicatur per modum partis sumptis non praedicatur natura abstracta
sive et inconcreto ergo praedicatur ut pars naturalis et consequenter ut ratio
generica, unde numquam genus ut species praedicatur de pluribus differentibus
specie sed solum de pluribus differentibus numero.

Contra istis instat est species praedicatur ut ratio
generica ergo ut videtur quod simul esset species et genus et videtur negari aliquid
eius probatione quia potest idem esse genus et species ut videtur respectu diversorum
tamen ut sub diversa ratione ut esset in modo nostro

Obiicies 3º quod definitio vel conveniet omni
speciei praedicabili sive subalterni sive infimae, vel infimae tantum neutrum dici potest
ergo etc. negatur minorem et dico convenire omni generi non solum infimo sed
etiam subalterno, cum hoc praedicatur de individuis incomplexis, neque praedicatur
ut tota essentia sicut vero ipso praedicantur de individuis complexis quia
tamen praedicantur ut partis essentiae natura et ut ratio generica

Contra istis alia individua de quibus praedicatur potest species
subalterna differunt specie ergo falsum est species praedicatur solum de pluribus
differentibus numero, vel si hoc est verum talis definitio non conveniet speciei
subalternae. Probatur quia aliqua individua differunt specie realiter et ex parte
obiecti, conceptus ex parte actus neque quas ex eorum cum illa differentia, quam
habent ex parte obiecti non habeatur ex parte actus illa individua ex parte

actus

aliis differant solo numero unde ad hoc solum debet sumi vel exclusive hoc est quod individua de quibus praedicatur una species habeant [illegible] differentiae specificae vel praecisive quod ex parte eius abstrahantur praescindantur.

Quaeres hic in quo nam differat species subiicibilis a praedicabili. Resp. differre ratione termini quia subiicibilis respicit ut alteri genus cui subesse potest, praedicabilis vero respicit individua de quibus potest praedicari.

Quaeres 2° an species quae unum tantum habeat individuum possit esse praedicabilis. Resp. negative cum communi contra Caietanum c. 4° de ente et essentia. Ratio est clarissima quia species praedicabilis est illa, quae potest de pluribus differentibus numero praedicari. Illa autem quae unum tantum individuum habet non potest de pluribus praedicari, ergo non potest esse species praedicabilis. Ac huic argumento insistunt responso non nullorum Thomistarum ad rationem ad speciem praedicabilem sufficere quod sit praedicabilis de pluribus abstracta confusis, quia praedicatio specifica et unitas ex communi omnium sententia debet esse vera et non falsa [illegible] divina posita unitas non possit praedicari de pluribus diis abstracta confusis.

Sub Sectio Tertia An Omnis Species Sit Essentialiter Unitas Et Praedicabilis.

Ut hoc est species sit unitas et praedicabilis eo modo diximus debet habere sub se plura individua solo numero differentia quibus possit communicari. Unde dum quaerimus an omnis species sit unitas possit pluribus individuis solo numero differentibus communicari an vero possibilis sit aliqua quae ab uno tantum individuo participari possit et in hoc certum est naturam divinam esse huiusmodi unam non posse communicari pluribus diis sed ei tantum et essentialiter sit unica et singularis. Loquendo vero de creatis docent nonnulli

Thomistae

Thomistae non solum esse possibilem speciem creatam pluribus individuis solo n° differentibus incommunicabilem, sed etiam de facto omnes substantias spirituales completas, nullum in eorum ordinem vel materiam esse huiusmodi adversus Thomistas Granadensis noster cum aliis ab Arriaga disp. 4a de Angelis sectione 1a subsectione 1a et alii fere communiter extra Thomistas negant possibilem esse loquendo de necessitate, nullam speciem creatam pluribus differentibus solo n° non communicabilem in Suarez disp. 1a metaphysices sectione 2a n° 23 et tractatu de Angelis libro 1° ubi vero quam plures pro se citat etiam extra Thomistas Vazquez disp. 15a metaphysices sectione 3a, Arriaga citatus et alii communiter quibus ego adhaereo.

Dico possibilem non esse ullam speciem creatam substantialem [illegible] tantum [illegible] [illegible] possibilem et non communicabilem pluribus ratio [illegible] est quia implicat concretum sine forma quia concretum essentialiter includit ut partem ipsam formam sed si daretur talis species creata substantialis pluribus incommunicabilis daretur concretum sine forma ergo implicat talis species. probatur minor si daretur talis species, daretur natura creata substantialis implicans pluribus communicari sine implicantia ergo daretur concretum sine forma implicans. n. esse concretum supponitur pro forma implicantiam ergo si daretur implicans sine implicantia daretur concretum sine forma [illegible] [illegible] nullam possunt adversarii afferre implicantiam quae sequeretur si [illegible] naturam creatam substantialem esse pluribus communicabilem ergo talis natura implicans communicari sine implicantia. Confirmatur omnis [illegible] et incommunicabilitas non est necessaria naturae substantiae creatae ut natura substantiae creatae est, alias omnis natura substantiae creatae esset [illegible] et incommunicabilis [illegible] est [illegible] [illegible] plures substantiae creatae communicabiles [illegible] sunt ergo est [illegible] [illegible] substantiae creatae ergo [illegible] [illegible] [illegible] adversarii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in quo [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed non potest

abadverstariis

adversariis assignari [illegible] sit, [illegible] natura creata subsistit ex generatione
incommunicabilitas ergo subsistentia incommunicabilitas [illegible] [illegible] [illegible] ergo
principia natura explicantur multiplicari non replicantur. Nam [illegible] [illegible] inmultipli-
cabilitatem [illegible] in natura illius speciei quia haec est manifesta petitio principii
nam cum quaerimus an talis natura sit inmultiplicabilis et ex [illegible] esse inmultipli-
cabilem ratione huius naturae ergo assignas pro ratione id ipsum quod est in quaestione ergo
petis principium. Item esse inmultiplicabilem ratione naturae est esse inmultipli-
cabilem ratione praedicatorum essentialium; assigna igitur mihi quaenam essent illa
praedicata essentialia [illegible] exigentia inmultiplicabilitatem, non enim talis natura ut natura
creata et [illegible] exigeret inmultiplicabilitatem ergo ratione ulterioris [illegible] [illegible] nam
est quod talis [illegible] ratione cuius illa natura esset inmultiplicabilis et aliae
non. Confirmatur 2° [illegible] species inmultiplicabilis in solum individuum solo numero
differentia absque [illegible] assignari [illegible] [illegible] unde [illegible] talis inmultiplicabilis
[illegible] [illegible] [illegible] dicere possibile esse aliam speciem inmultiplicabilem in plures [illegible]
quia [illegible] [illegible] speciem non [illegible] sicut ipsi dicunt [illegible] speciem inmultiplicabilem
[illegible] [illegible] posset [illegible] solum esse speciem inmultiplicabilem quae omnia non conceduntur
adversariis

[illegible] [illegible] [illegible] alia ratio non [illegible] con-
[illegible], non est [illegible] et [illegible] divina omnipotentia [illegible] nulla est
[illegible] [illegible] nulla est [illegible] [illegible] assignentur [illegible] quaelibet natura creata
subsistens sit multiplicabilis in plura individua solo numero differentia [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] inmultiplicabilitas est principium [illegible]
possibile et nullam [illegible] [illegible] habent [illegible] ergo est
communicabilis creaturae [illegible] quae sunt [illegible] ubi nulla est ratio [illegible]
communicari possunt creaturis [illegible] nulla est ratio incontraria cur inmultiplicabilitas
non possit communicari creaturis [illegible] [illegible] [illegible] increatis. Respondetur [illegible]
[illegible] [illegible] Deus non solum est inmultiplicabilis in plures Deos solo numero differentes
sed etiam in plures Deos specie differentes ergo talis inmultiplicabilitas est
communicabilis creaturis si nulla est ratio incontrarium, sed nulla est ergo potest
dari

sui generis creatum etiam in plures species immultiplicabile quod non concedit Deus
ipsi contra. Ratio incontradicens est quia immultiplicabilitas inde oritur ex omnimoda
eius perfectione in omni genere sine ulla imperfectione et hoc supremo dominio quod
habet super omnia quae quidem cum non sint possibilia in creaturis [illegible] divinae
nulli creaturae communicari posse [illegible] immultiplicabilitatis. Prima [illegible] quia si
si Deus esset multiplicabilis in plures Deos sive numero sive specie differentes non haberet
omnem possibilem perfectionem non immixtam imperfectione cum non haberet
perfectiones alterius Dei sive numero sive specie differentis, hae vero ex omni parte essent
possibiles et nullam ex alia involverent imperfectionem, ergo Deus careret nobilibus
perfectionibus, non haberet omnem possibilem perfectionem non immixtam imperfectione.
Caret autem Deus iisdem numero perfectionibus creaturarum quia hae sunt pluribus immixtae
imperfectionibus quas non haberent perfectiones alterius Dei. Item non esset Deus supremus
Dominus tum quia alter Deus non esset ipsi subiectus et sic deesset ratio qui posset
obstare voluntati eius contra conceptum supremi Domini, tum quia omnes creaturae
vel dependerent solum ab hoc Deo vel simul etiam ab alio, si ab utroque creaturae [illegible]
dependerent, neuter posset de illis perfecte disponere independenter a voluntate
alterius et sic neuter esset supremus Dominus cum sit de conceptu supremi domini
posse perfecte disponere de re cuius est Dominus independenter ab alio; si dependerent
ab hoc Deo solum, hic Deus solum esset supremus Dominus et non alius, unde hic
solum esset Deus et non ille, ergo omne infinitae perfectionis in omni genere
ac supremi dominii oritur immultiplicabilitas in Deo. Hinc [illegible] pro mea
sententia facio, ut [illegible]. Ideo Deus est immultiplicabilis in plures Deos
vel specie vel solo numero differentes quia habet omnem possibilem perfectionem
in omni genere quae non est immixta imperfectioni et supremum dominium
supra omne id quod non est ipse, sed implicat creaturam habere omnem possibilem
perfectionem ac supremum dominium in omnia, ergo implicat naturam creatam
immultiplicabilem in plures vel specie vel solo numero differentes.

Obiicies 2° magis extenditur divina omnipotentia
si dicatur possibilis esse creatura immultiplicabilis, quam si negetur. Deus enim posset
facere

facere creaturam immultiplicabilem quam non posset facere a non esse possibilis ergo debemus dicere esse possibilem talem creaturam. Nego ans. quam si negatur immultiplicabilitas talis creaturae concedetur Deo potentia faciendi aliam creaturam similem illi quam adversarii dicunt esse immultiplicabilem et si talis immultiplicabilitas ponitur negatur Deo talis potentia ergo inconsistentia nostra magis extendit divinam omnipotentiam quam inconsistentia adversariorum

Obiicies 3º multiplicabilitas numerica oritur ex ordine ad materiam; sed possunt dari plures naturae creatae nullum dicentes ordinem ad materiam ut sunt scilicet omnes substantiae spirituales completae ergo potest dari natura creata ex suis immultiplicabilis. Nego maiorem cuius falsitatem satis superque supra ostendimus unde non est quid addendum

Obiicies 4º forma abstracta a materia non habet unde limitetur ergo habet omnem possibilem perfectionem in sua specie ergo in sua illa speciem non potest multiplicari. Nego ans. et ratio est quia spirituales et nullum dicentes ordinem ad materiam sunt limitatae et imperfectiones et hoc habent ex sola proprietatibus creatae quae essentialiter involvit limitationem et imperfectionem talis enim creaturae propria est ea limitatio in perfectione secundum talis infinitas quae ponerentur in substantiis spiritualibus completis vel essent intensiva vel extensiva. intensiva esse non posset quia perfectio intensiva angeli continetur intra certum limitem suae speciei et se extendit ad omnem possibilem perfectionem et sic non potest esse absolute illimitatus et infinitus sed solum secundum quid inquantum continet sub se infinitas species imperfectiores se et hoc modo etiam homo est infinitus; neque etiam quomodocumque est origo immultiplicabilitatis. non est enim ratio cur non possit similis infinitas ab alia creatura participari; si enim darentur infiniti gradus in creato, nec ideo sequeretur non posse dari aliud creatum sive finitum sive infinitum in aliquo sicut infinitum extensive ponimus ab adversariis manifeste principium dicunt enim talem creaturam esse immultiplicabilem quia ipsa habet infinitam extensionem perfectionem extensivam infinitam perfectio extensiva est multiplicatio perfectionis specificae in pluribus

individuis

individui, ergo dicunt unam creaturam esse inmultiplicabilem quia ipsa continet omnem perfectionem illius speciei et consequenter non remanere perfectionem aliqui communicabilem et hoc est in quaestione utrum possit dari aliquod individuum continens ipse omnem perfectionem suae speciei ita ut non possit dari aliud simile. non repugnat inquit [illegible] dicere in uno contineri omnem perfectionem extensivam illius speciei nam perfectio extensiva est multiplicatio individuorum intra speciei ergo tale individuum esset unum et multiplex quod implicat. Neque dicas tale individuum continere virtualiter non solum multa plurimum hoc est esse quidem unum sed ita perfectum ut aequivaleret infinitis quia homo esset etiam hoc modo infinite perfectus nam aequivaleret infinitis aliis quibus est perfectior et tamen est inmultiplicabilis

Arguitur ea quae non dicunt ordinem ad materiam differunt non materialiter ergo solum formaliter ergo specifice ergo non possunt solo numero multiplicari. Distinguo quae non differunt materialiter hoc est unione materiae concedo hoc est inmediate. Dico [illegible] et distinguo consequens differunt solum hoc est unione [illegible] quae non sit multis concedo hoc est numeraliter et specie nego primum et [illegible] consequens differre in materia non significat differre unione materiae sed individualiter et numerice propter unionem [illegible] separatam unde etiam substantiae spirituales complete nullum dicentes ordinem ad materiam differunt materialiter in hoc sensu

Arguitur 4º substantiarum plura [illegible] solo numero inmultiplicabilia ergo etiam poterit dari natura substantialis creata solo numero inmultiplicabilis. Dato antecedente nego consequentiam disparitas est quia in huiusmodi [illegible] possunt assignari aliquod principium essentiale unde oritur huiusmodi inmultiplicabilitas quale est vel esse dependentia decreti liberi Dei [illegible] aliquod propter talem [illegible] formam; et non aliam [illegible] illorum quae dicunt tale decretum compleri per aliquod existentiam vel connexio alicuius [illegible] fieri cum aliquo accidente [illegible] alterius similis sed quae assignare et examinare esse extra [illegible] logici [illegible] quae forma non possunt assignari in naturis substantialibus ideo mirum non est si possit dari aliquod individuum solo numero inmultiplicabile

et non substantia et propter hoc ego dixi supra possibilem non esse ullam rem creatam immultiplicabilem sed nullam abstractam creatam.

Sectio Tertia De Individuo.

Post [illegible] explicandum quid sit individuum quod est correlativum generis [illegible], duplici [illegible] unum individuum [illegible] transcendentaliter, [illegible] id quod habet [illegible] rei et esse [illegible] intentione [illegible] breviter [illegible] communibus [illegible]

Sub Sectio Prima De Individuo Primo Transcendentaliter Sumptum

Individuum transcendentaliter et ex se nihil aliud est quam res singularis. Definitur autem a Porphyrio hic c. 2° de specie id cuius omnes simul proprietates convenire alteri non possunt, et a D. Thoma 1a parte q. 29a articulo 4° id quod est in se indivisum et divisum a quolibet alio; hoc est illud quod dividi non potest in plura quae sint adaequate idem cum ipso.

Ex qua definitione colligitur 1° discrimen inter individuum et indivisibile; individuum n. solum dicit dividi non posse in plura quae sint adaequate idem cum ipso, potest tamen componi ex partibus quarum quaelibet est inadaequate idem cum ipso, et in eas dividi; indivisibile vero est aliquid omnino simplex et nullas habens partes, unde nullo modo dividi potest in plura quae sint inadaequate idem cum ipso.

Colligitur 2° differre individuationem non esse idem ac esse individuum, nam Petrus et Paulus differunt individuatione seu numero, et tamen non sunt individuum, et contra [illegible] est individuum et tamen non

differt

differt individualitati alterius, differunt individualitatibus ergo 2° est non differre specifice

Dices, Scotus 1° metaphys. q. 13 ait individuum non posse definiri. R° illum negasse individuum in suis singularibus definiri perfecte posse quia tunc particulares et singulares non sunt notis in natura [illegible] tunc communes generibus; non tamen negasse posse individuum in communi definiri hoc est dici individua [illegible] individui

Dices 2° ratio non potest dividi in plura quae sint [illegible] quale idem cum ipso, ergo hoc non est [illegible] individui. Respondeo ergo ratio non potest dividi in plura quae sint adaequate idem cum ipso et haec [illegible] et [illegible] aliquo, et quomodo [illegible] [illegible] corporis [illegible] [illegible] habet, posse dividi [illegible] quae sint adaequate idem cum ipso: [illegible] [illegible] posse dividi in plura quae re ipsa sint adaequate idem cum ipso, essent in re plura essent [illegible], [illegible] habet posse dividi in plura quae in re sint inadaequate idem cum ipso, apparent tamen esse adaequate idem cum ipso quod non habet individuum cum ipse non contineat plura [illegible] similia

Quaeritur hic an ab omnibus individuis primo intentionaliter [illegible] possit abstrahi ratio individui communis omnibus. R° affirmative cum Divo Thoma, Scoto, [illegible] Ariminensi, [illegible] et aliis contra Albert[um], Fonsecam, [illegible] [illegible] [illegible] apud [illegible] hic [illegible] 1a parte 3° ratio est quia omnia individua conveniunt in ratione individui ergo ratio individui potest ab omnibus abstrahi [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] ab omnibus hominibus potest abstrahi ratio hominis quia in hac ratione omnes [illegible] conveniunt [illegible] [illegible] conveniunt in ratione individui ergo potest haec ratio individui abstrahi ab omnibus individuis. Confirmatur hae propositiones Petrus est individuum, Petrus est singularis, sunt [illegible] ac Petrus est hoc individuum, Petrus est hoc singulare ergo illa priores sunt [illegible] communi ergo ratio individui potest abstrahi ab omnibus et praedicari de omnibus

Dices 1° idem non potest esse ratio communis et [illegible] [illegible] [illegible] ratio individui est ratio propria [illegible] [illegible] [illegible]

ergo

ergo non potest esse ratio conveniendi et distinguendi maiorem, idem sub ea idem ratione et respectu eiusdem cognitionis non potest esse ratio conveniendi et distinguendi [illegible] sub diversa ratione et respectu diversae cognitionis non potest esse ratio conveniendi et distinguendi, nego maiorem et distinguo minorem: ratio talis individui clare cognita est ratio per quam omnia distinguuntur, conveniendo ratio individui confuse cognita est ratio per quam omnia distinguuntur, nego minorem et distinguo consequens: non potest esse ratio conveniendi si cognoscatur clare et distincte ut [illegible] est conveniendi si cognoscatur confuse ut quid commune omnibus, nego consequentiam.

Singularitates individuationis sunt ultimae differentiae, ergo ab eis non potest abstrahi ratio communis. Nego consequentiam quia ab ultimis differentiis confuse cognitis potest abstrahi ratio communis ultimae differentiae quae unicuique ultimae differentiae convenit.

Urgebis ultimae differentiae se ipsis differunt ergo non conveniunt in aliqua ratione communi. Distinguo antecedens: se ipsis differunt positive et intrinsece, concedo (et hoc modo quaecumque [illegible] etiam genera se ipsis differunt cum sint identificata cum differentiis ultimis) intentionaliter et extrinsece ut distincte cum confuse cognoscuntur, nego; cum clare cognoscuntur, concedo et nego consequentiam. cum confuse cognoscuntur talis differentia non [illegible] sed [illegible] ratione communi. [illegible]

Obicies 2° a differentiis individualibus posse abstrahi plures rationes communes in infinitum abstrahendas, dantur processus in infinitum, consequens est absurdum, ergo et antecedens. Maior probatur quia in ratione abstracta ab omnibus differentiis individualibus habetur ratio communis quae etiam potest abstrahi et in hac ratione abstracta habetur ratio communis et sic potest abstrahi alia ratio et sic in infinitum. ergo [illegible] Distinguo antecedens, in ratione abstracta habetur ratio communis quae realiter et obiective est eadem cum ea, concedo; quae realiter et obiective est ab illa distincta, nego antecedens et consequentiam. rationes enim illae quae semper abstrahi possunt sunt una et eadem ex parte obiecti, consequenter non sunt infinitae [illegible] infinitae abstractiones infinitae abstractionis, in quo nullum est absurdum.

Obicies 3°

Dices 3° ratio individui distinguit rem ab omni eo quod non est ipsa ergo non potest esse quid commune. Distinguo antecedens ratio individui ut sic distinguit rem ab omni eo quod non est ipsa, nego ratio talis individui concedo antecedens et distinguo consequens ergo ratio individui ut sic non potest esse quid commune nego ratio talis individui concedo consequentiam. res igitur distinguuntur non per rationem communem omnibus sed per rationem talis individui sic petrus per petreitatem et non per rationem communem individui distinguitur ab omni alio qui non est petrus

Instabis differentia individuales non possunt constituere duos conceptus quorum unus sit ratio individui et alius talitas individui ergo non datur ratio ista communis omnibus individuis. Nego antecedens probatur differentiae specificae non possunt resolvi in duos conceptus quorum unus sit communis omnibus differentiis et alius non ergo nec ratio individui. Nego consequentiam quia ex omnibus differentiis potest abstrahi ratio communis omnibus, omnes enim sunt differentiae constitutivae specierum et haec est ratio communis omnibus contrariis ut est differentia contraria, quorum ultimus etiam est et sic de aliis

Dices 4° ratio individui est singularis ergo non potest esse universalis. Distinguo antecedens ratio unius individui est singularis concedo ratio plurium individuorum est singularis nego antecedens et distinguo consequens ergo non potest esse universalis si affirmatur de uno tantum concedo si affirmatur de pluribus nego consequentiam

Instabis ratio individui universalis non potest assignari ad aliquod ex quinque praedicabilibus memoratis ergo non potest esse universalis. Nego antecedens quia ut dico pertinet ad proprium universale nam individuatio est proprium quarto modo

Dices 5° si daretur ratio individui communis multis deberet collocari in recta linea praedicamentali et sic linea praedicamentalis non sisteret in specie infima sed deberet descendere ad hanc rationem individui communem sed hoc est falsum ergo non datur illa

ratio

ratio individui communis. Nego maiorem, quia haec ratio individui vagatur per omnia et singula praedicamenta, ut sic nullum praedicamentum sibi proprium vindicat sicuti etiam ratio speciei seu generis; ratio non est universalis, ergo non debet poni intra praedicamentum, neque ponuntur [illegible] universalia.

Sub Sectio Secunda De Individuo ~~Primo~~ Secundo Intentionaliter Sumpto

Individuum autem intentionaliter sumptum duplex est: aliud signatum et aliud vagum. Signatum est illud quod non solum re et ratione determinatum est, sed etiam ipsius denominatio cognoscitur ita ut possit digito designari ac vere v.g. aliquem cognoscimus et ipsum explicare possimus nomine proprio Petrus, Paulus, vel ipsum afficimus signo demonstrativo v.g. hic homo, ille homo, vel describimus ipsum per aliquas proprietates vel circumstantias quae ipsi soli conveniunt v.g. mater Christi, Deus homo &c. Hoc individuum duplex est: aliud subiicibile, et est illud quod subiicitur praedicatis ut ait Porphyrius, cuius definitionem videre est alia particula vel genere, cum ex dictis [illegible] immediate praedicari possit de individuis; aliud vero praedicabile, quod dicitur esse id quod de uno tantum praedicari potest, quae definitio ex dictis clarissime [illegible].

Dices: si individuum non potest nisi de uno praedicari, praedicatio individuorum esset identica et inutilis, quia idem de se ipso praedicaretur. R° posse praedicari individuum [illegible] praedicatione [illegible] non idem possit de se ipso praedicari et non [illegible] modo [illegible] ex parte subiecti et ex parte praedicati, unde [illegible]. Vocamus autem hic de individuo signato [illegible] praedicari v.g. Petrus est talis et talis homo. Secundo potest dici Petrus est [illegible] sufficientem ex parte praedicati ad [illegible] non solum [illegible] possum dicere hic homo est Petrus, Filius Mariae est Christus.

Dices 2°: [illegible] praedicamenti [illegible] individuum [illegible] praedicatur ergo [illegible] est [illegible] praedicabile [illegible]

R°

R° [illegible] negasse indiuiduum signatum praedicari praedicatione unita non autem singulari

Dices 3° indiuidua signata ut talia sunt sunt omnino diversa ergo non possunt unica definitione definiri. Distinguo ant. indiuidua signata ut talia secundum id quod habent realiter et ex se sine ullo ordine ad intellectum [illegible] concedo; secundum id quod habent ab intellectu [illegible] et in ordine ad intellectum sunt omnino diversa nego ant. [illegible] [illegible] non possunt definiri secundum id quod habent ex se sine ullo ordine ad intellectum transeat secundum id quod habent ab intellectu [illegible] in ordine ad intellectum nego [illegible] indiuidua signata secundum id quod habent ex se non in ordine ad intellectum non possunt unica definitione definiri cum sint inter se diversa Petrus [illegible] Petri et Paulus [illegible] Pauli [illegible] non potest unica definitione definiri cum ratio Petri non sit ratio Pauli. [illegible] indiuidua signata [illegible] [illegible] habent ab intellectu [illegible] [illegible] [illegible] in ratione [illegible] et praedicabilis quae [illegible] [illegible] ordine ad intellectum [illegible] [illegible] [illegible] possunt unica definitione definiri.

[illegible] [illegible] ergo [illegible] indiuiduum signatum commune pluribus [illegible] praedicabile de pluribus [illegible] nos [illegible] ut [illegible] dicimus indiuiduum signatum de uno [illegible] esse praedicabile hoc dicimus de eo [illegible] secundum id quod dicit ex se et intrinsece ut [illegible] [illegible] [illegible] communem indiuiduum signati ut Petrus ut Petrus est [illegible] Petro [illegible] [illegible] Paulus de solo Paulo [illegible]

Dices 4° Petrus potest praedicari de pluribus [illegible] [illegible] [illegible] indiuiduum signatum de uno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Petrus hic [illegible] Petrus hic [illegible] Petrus hic [illegible] [illegible] Petrus hic [illegible] Petrus [illegible] Petrus potest praedicari de pluribus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de quibus Petrus praedicatur sunt unum et idem [illegible] [illegible] [illegible] et secundum id quod invenio identificantur cum Petro [illegible] [illegible] de indiuiduo signato

[illegible] Indiuiduum autem vagum [illegible] [illegible] [illegible] indeterminate

in significato requirit ita ut non possit nomine proprio aut signo aliquo
demonstrativo designari quaerum, illa sit sed semper notetur signo aliquo disjunctivo
vel confuso, ut cum dicimus aliquis homo, significat aliquis equus ubi necessario ad
requirendum [illegible]

Quaeres hic 1° an illud individuum sit unum. R° negative
vera cum illis indeterminatio habeatur acquisitione utriusque plura ut plura
individuum vagum praetendebatur ea perfecte unum ut requiritur ad unitatem hinc
est tale vagum individuum non esse unum

Quaeritur 2° an indeterminatio quam importat
individuum vagum sit omnino illi extrinseca et ex parte actus nostri
intellectus indeterminate cognoscentis non esse vagum et determinatum, ut non etiam
se teneat ex parte obiecti ita ut ipsum obiectum independenter ab intellectu aliquam
habeat determinationem. R° cum Suarez hic communiter 1a parte 2° et [illegible]
ex [illegible] contra Arriagam hic disp. 8° quaestione 1a [illegible] indeterminationem
individui vagi esse extrinsecam et habere intellectu ut nullo modo in ipso obiecto
omnes enim res a parte rei sunt determinatae et certe ... tota indeterminatio provenit
~~[illegible]~~ nostro intellectu ~~[illegible]~~

Dices primo cum [illegible] dicimus vel Petrus vel Paulus
loquitur ergo ex parte ipsorum obiectorum habetur aliqua indeterminatio sufficiens ad indi-
viduum vagum. Nego consequentiam nam [illegible] indeterminatio se tenet ex parte actus
cognoscentis modo disjunctivo Petrum et Paulum. addo autem ut nullus cognitionis non
esse necesse ut ex parte obiecti habeatur aliqua indeterminatio sed sufficit si unus modo
loquatur et non certo ut dicimus [illegible]

Dices 2° cum Arriaga cum praecipitur die festo
audire missam [illegible] quacumque omnibus sacris [illegible] requiritur aliqua audi-
tio [illegible] non determinata quam [illegible] unde [illegible] satisfit praecepto ergo
aliqua indeterminata ut vaga haec vel illa ergo independenter ab intellectu in ipsis obiectis
habetur aliqua indeterminatio. Sed contra est quia non datur indeterminatio [illegible]
illa auditio missae indeterminata omnes enim sacerdotes celebrantes certum sunt

determinati

determinare et quaelibet celebratio determinata, sit ipsam audientes sacrum determi-
natae sunt et pro determinatam auditionem illius audiunt, ergo nulla habetur indeter-
minatio, nam si ad satisfaciendum praecepto requiritur aliqua auditio sacri inde-
terminata, sed nulla auditio sacri habetur vera et realis quae indeterminata sit,
ergo auditio sacri prout qua satisfit praecepto indeterminata non est sed determi-
nata; unde in forma ad argumentum nego minorem, nam ex eo quod satisfiat
praecepto per quamcunque auditionem infertur auditionem satisfactoriam esse inde-
terminatam, sed solum quamcunque missae auditionem oportet cum peccato omissionis
sacri tale in necessarium constituit ex carentia cuiuscunque auditionis; unde si habetur
haec auditio non habemus peccatum omissionis, si habetur illa non habemus peccatum
omissionis, ergo nihil habemus aliquam ex indeterminatum, sed negative indeter-
minatis actualiter significatur auditio sacri. ipse autem est transgressionem praecepti
incumbere negationes omnium auditionum sacrorum; et quamcunque auditionem
missae oportet cum sua negatione et consequenter cum aggregato negationum in quo
consistit transgressio praecepti. Secundo posset dici quamlibet auditionem missae
esse necessariam vel non peccandum in suppositione quod alia non fiat
unde haec determinata auditio est necessaria si non fiat quaelibet illa, et est
necessaria si non fiat reliqua, et sic de aliis, ergo nulla habetur indeterminatio.
et quod diximus de praecepto audiendi sacrum, potest applicari praecepto observandi
festum aut dies festos colendi et similibus

Dices 3° cum eodem Ariminensi, et aliis his
et nunc ipse ignis non requiritur hoc potius ubi quam illud hoc potius ubi
quam illud ergo habetur aliqua indeterminatio in talibus actionibus et ubi, Ergo
sicque nam requiritur hanc potius actionem quam illam hoc potius ubi quam
illud, nullam indeterminationem importat in istis actionibus et ubicationibus;
quaelibet enim earum est hoc determinatus et non alia et quaelibet ubi est hoc et
non aliud, sed solum importat quamlibet actionem esse sufficientem ad ducendum
caliditatem et quodlibet ubi esse sufficiens ad calefaciendum ignem
et nullam esse absolute necessariam esse, et una absolute necessaria est

nullam

nullam aliarum esse sufficientem sed solum quamlibet esse necessariam ex suppositione defectus aliarum

[illegible] praescindendo ab omni suppositione aliqua actio est necessaria. Dabo hunc ignem vel nullam determinatam ergo vel hunc vel illam indeterminatam et vagam vel quaeso assigna mihi quaenam sit ista actio indeterminata et vaga cum omnis actio sit essentialiter individua et singularis et certe quatenus determinata haec et non alia. Nego igitur majorem negheat sc. indeterminate aliquam actionem esse necessariam praescindendo ab omni suppositione necessitas n. alicuius actionis supponit defectum aliarum nulla autem facta suppositione nulla est necessaria sed est necessaria haec actio ex suppositione quod deficiant aliae et illa ex suppositione quod deficiant aliae et sic de ceteris [illegible]

Dices 3° in istis rebus nulla esset indeterminatio, nulla esset differentia inter suppositionem particularem et vagam quod est falsum ergo et unus. Nego maiorem suppositio n. particularis optime potest distingui a suppositione vaga per hoc quod suppositio particularis sit cum terminus aliquis communis supponit pro aliquo ex singularibus et pro actione singulari indeterminate in significatum ut cum dico aliquis homo currit hic homo supponit pro homine singulari et pro cursu singulari et determinato (supponit n. pro homine et pro cursu quae ex iis sunt quae non possunt esse nisi determinata) sed indeterminate significatis. at vero suppositio confusa habetur cum terminus communis non supponit pro aliquo particulari vel singulari neque significat actionem in particulari sed pro pluribus disiunctim acceptis ut cum dicimus aliquis equus requiritur ad equitandum non n. significatur equitatio in particulari cum ad hanc in particulari hic equus in particulari requiratur et non alius sed significantur omnes equitationes quae possunt fieri ab omnibus equis disiunctim in unde veritas illius propositionis est vel hic vel ille equus vel ille equus requiritur vel ad hanc vel ad illam equitationem per signum quaeritur ergo in ipsis rebus nullam haberi indeterminationem et rationem individui vagi solum haberi ad operationem intellectus habentis modum concipiendi indeterminatum et disiunctum

Adverto tamen duplicem haberi determinationem et indeterminationem in cuiusque intellectu aliam confusam aliam claram prima est ipso ex ignorantia non valet aliquis determinare inter unum et aliud ut ipso audiens loquentem aliquem et ignorans quodnam sit loquitur vel hunc vel illum hominem loquitur quia non novit illum specifice. Divini solum propria est cognitionis creatae et nullo modo competere potest divinae cognitioni, quae nullam potest habere imperfectionem. Determinatio clara est illa, quae perfectissime cognoscit obiectum, affirmat tamen illa indeterminate et disiunctive ex eo quia talia obiecta sunt ad aliquid negatum, sive ut non possit illud esse, cum contrario omnium aliorum et quodlibet, vel illud sufficiat ut non dicimus utique actio vel hoc vel illa est necessaria ad producendum Petrum, ista sunt indeterminata ex parte et parte cognitionis et nulla ex parte obiecti. ex parte obiecti solum habent [illegible] Petri ad extendendum cum carentia omnium aliorum et quolibet actio [illegible] ad dupliciter [illegible] Petro; Haec secunda determinatio ex suo conceptu non nullam includit imperfectionem potest esse in Deo tamen cum illa [illegible] ideo salvamus plures modi loquendi Scripturae Confirmatur Deus potest velle hoc aut illud disiunctive tum in lege veteri volebat sibi offerri [illegible] aut duos pullos columbarum ergo cognoscit vel hoc vel illud esse sibi utilium et praecipimus ex hoc vel illud sufficere ad non peccandum

Sectio Quarta De Differentia

Differentia est nomen quam petat ex illa ratio per quam una res differt ab alia et triplex est alia communis alia accidentalis alia propria alia proprissima et essentialis rebus nos tribuit tertia significatione agimus de differentia in praesenti; [illegible] postea de aliis [illegible] significationibus

Sub Sectio Prima De Differentia Proprissima Et Essentialis

Differentia

Differentia essentialis est itaque illa per quam aliquid essentialiter differt ab omni eo quod non est ipsum. Ita ut ait Porphyrius est id quo singula differunt secundum essentialia. differre essentialiter est differre primo secundum naturam per proprietates vero differre sunt non tamen primo quia tantum supponunt constitutionem in suo esse et differentias cum proprietates sint de secundario conceptu rei et consequentes ad eius essentiam

Differentia haec potest comparari vel cum genere vel cum specie vel cum suis inferioribus singulis habet et respectu cuiusque horum diversa officia munera quae nos breviter explicabimus. respectu generis differentia est contractiva et divisiva. genus enim est ~~[illegible]~~ indeterminatum quoddam et ex suo modo concipiendi indifferens ad contrahendum a pluribus speciebus. a differentiis autem dividitur et contrahitur ad hanc et illam speciem sic animal rationale et irrationale dividitur et contrahitur ad hominem et equum; contractio autem haec et divisio fit per significationem earum quae differentiae concipiuntur in genere quod antea fuerat conceptum sine illis; respectu speciei differentia est constitutiva eius ex genere et differentia constituitur species, quae compositio non est physica et realis sed metaphysica et rationalis, satis explicata. et ulterius consideratione definitur a Porphyrio id quo species abundat a genere hoc est id quod habet species supra genus, respectu vero inferiorum differentia est [illegible] et praedicabilis. hoc tamen non est proprium cuius quasi differentiae essentialis aut solum differentiae constitutivae speciei [illegible] quae rationes definitionis speciei differentia a Porphyrio, id est praedicatur de pluribus differentibus specie in quale quid. sed haec definitio solum convenit differentiis subalternis quae infra se aliqua habent non autem differentiis ultimis et infimis quae praedicari non possunt de pluribus differentibus specie; quapropter vel dicendum est differentiam esse id quod est praedicabile de pluribus differentibus specie vel numero vel absolute praedicabile de pluribus in quale quid quae definitio est optima cum omni et soli differentiae propriissime conveniat nihil enim est possit praedicari de pluribus in quale quid nisi sit pars essentialis tota et perfectiva generis differentia

Ex qua definitione colligimus differentiam debere praedicari

nomine

nomina adiectiva ut faciat tertium praedicabile distinctum accidens quia in illis haec praedicatio praedicatur ut species cum dicimus Petrus est rationale [illegible] rationale est [illegible] homo

Obicies 1° differentia rationalis praedicatur de hoc et illo rationali ut pars essentiae ergo saltem est praedicari ut partem saltem essentialem. Respondeo differentia ut differentia est praedicatur ut pars essentiae nego ut species concedo et eodem modo distinguo consequens; differentia quatenus [illegible] duorum incompletorum se habet ut species non ut differentia

Obicies 2° differentia est unum praedicabile ergo non potest praedicari in quale quid quia sunt diversi modi praedicandi continentes duo praedicabilia nego consequentiam nam quale quid simul continent unum praedicabile et separatim continent duo praedicabilia.

Obicies 3° differentiae infimae non adiacent individuis sed soli generi [illegible] ergo differentia non de individuis sed de solo genere praedicatur in quale quid. Nego consequentiam nam in definitione non dicitur differentias praedicari de pluribus adiacent sed de pluribus [illegible] verificatur de differentia quae praedicatur de individuis ut forma [illegible] alteri [illegible] generi; adde differentiam de genere non praedicari in quale quid sed potius in quale quia est extra essentiam generis

Obicies 4° [illegible] significare quale quid ergo non solum differentia praedicatur in quale quid. Nego consequentiam aliud enim est significare quale quid aliud praedicari in quale quid; significare quale quid nihil aliud est quam significare qualis sit quidditas et essentia rei quod [illegible] proprium accidentis [illegible] incognitae formae et essentiae rei per accidentia sensibilia; praedicari vero in quale quid significat praedicari ut partem essentialem saltem quod non convenit accidenti.

Obicies 5° differentia substantiva [illegible] modo praedicatur ac differentia infima ergo haec definitio non convenit omni. Nego antecedens probatur differentia substantiva quae dicatur de pluribus differentibus specie ut

differentia

differentia infima de pluribus differentiis ac ergo diverso modo praedicantur. Nego consequentiam quia etsi sint diversa ea de quibus praedicantur tamen eodem modo praedicantur quia utraque differentia praedicatur ut quae pars essentialis ... et perfectiva.

Unde Natura Desumitur Differentia Specifica

Genus simul cum differentia constituunt speciem et de toto in quid praedicari possunt. Quaeritur autem hic utrum sit aliud in re cuius ... habere genus et differentiam, seu in qua parte essentiae consistit genus et differentia. Caietanus, Ferrariensis et alii Thomistae apud Suarezium disp. 6 sectione 2a dixerunt in rebus compositis ex materia et forma genus a materia, differentiam vero a forma. Et in aliis rebus sive substantiis sive accidentibus non compositis ex materia et forma tum genus tum differentiam ... non desunt tamen aliqui Thomistae asserentes contrarium. Sententia quae dixerit in rebus non compositis ex materia et forma ... compositionem ex essentia et existentia et genus ab essentia, differentiam vero ab existentia sumi. Sed contra est quia plura genera non possunt in rebus compositis habere ipsa materia sed necessario importat indivisibiliter materiam et formam sub ... corporis ... compositi item genus substantiae completae ... quae non dicunt solam materiam; sola enim materia non est corpus seu compositum, non est substantia completa, non est ... sed haec ... important tam materiam quam formam. Ergo falsum est praedicatum genericum sumi a sola materia. Item etiam plures differentiae non sumantur a sola forma, ut differentia sensibilis et rationalis non importat solam animam quae sola sensitiva non est nec rationalis ... sed dicta important ... quae habere non possunt nisi mediantibus organis corporeis. Contra est 2o quia materia rerum omnium est eiusdem speciei vel eiusdem generis et tamen non est idem genus rerum omnium.

ergo genus

ergo genus non sumitur a sola materia. Contra est 3° differentiae constitutivae generum subalternorum vel sumuntur a materia vel a forma si a forma ergo genera subalterna non sumuntur a materia, sed tantum genus supremum quod dici non potest ab adversariis cum omnia eorum argumenta probent omnia genera debere sumi a materia si a materia ergo non omnes differentiae desumuntur a forma sed tantum differentia infima. Contra est 4° quia substantiae simplices et accidentia non habent genus a materia et differentiam a forma sed utrumque petitur ab eadem indivisibili essentia ergo etiam in compositis potest utrumque sumi ab utraque parte indivisibiliter sumi et non est necesse ut genus a materia differentia a forma sumatur. Consequens patet quia in rebus simplicibus non habent materia et forma et [illegible] est in his rebus genus sumi ab essentia, differentiam vero ab existentia, tum quia essentia et existentia nullo modo realiter distinguuntur, tum quia essentia rerum non consistit in solo genere cum omnes essentiae per seipsas differentes aliter neque per existentiam differunt, existentia enim solum facit essentiam existentem ergo si essentia non est differens existentia [illegible] non est differens.

Secundo alii apud eundem Suarezium docuerunt non esse formam substantiae realiter distinctam in compositis sed unam differentiam in ipsis. Sed contra est quia nulli est necessitas multiplicandi has formas cum possint omnia haec [illegible] haberi absque propria forma simul cum materia sicut et in rebus simplicibus habent in una indivisibili essentia contra dicerent non posse genus sumi ab una natura partis nempe a materia et differentiam ab alia nempe a forma sed necessario ab utraque indivisibiliter utrumque petendum esse, est ita Alexander a Salabus, Sextus, Suarez et alii apud eundem auctorem. Sed contra est quia nulla est assignabilis sufficientia in hoc quod absit proprium genericum sumatur a sola materia et ultimam differentiam a sola forma. Secundo in homine habetur praedicatum genericum substantiae quantitativae quae non sumuntur a materia et forma, unica enim substantia non facit hominem materiam nec suscepturam quantitatis ergo haec possunt sumi a sola materia. Cur ergo non potest dari esse susceptivum quantitatis ut tamen ut praedicatum susceptivum quantitatis sit genericum et habeatur a sola materia

praedicatum

gradum vero ultimum sit differentiale et habeatur ab ulta forma.

Medium tenendum dico posse aliquod praedicatum generium haberi a sola materia et aliquam differentiam a sola forma assumpta pro libitum est sed hoc non est necessarium cum possit etiam utrumque praedicatum indivisibiliter haberi ab utraque parte ut ratio entis complexi substantiae completae corporis metaphysici etc. ex hoc dico omnia praedicata quae ponuntur in linea praedicamentali non habentur a sola materia vel sola forma sed ab utraque cum in tali linea non ponantur nisi entia completa quae essentialiter important utramque partem.

Dices Aristoteles et Sanctus Thomas saepe vocant genus materiam et differentiam formam ergo genus habetur a materia, differentia a forma. Nego consequentiam dicunt genus vocari materiam et differentiam formam non propter identitatem quam habet genus cum materia et differentia cum forma sed propter similitudinem; sicut enim materia per formam determinatur ad hoc compositum ita genus a differentia ad hanc speciem. Secundo sicut materia est ignobilior forma ita genus est ignobilius differentia. Tertio sicut materia potest uniri cum pluribus formis ad constituenda plura composita ita et genus identificari potest cum pluribus differentiis ad constituendas plures species.

Confirmatur genus est potentiale et indifferens ad hanc et illam differentiam ergo debet esse materia quae est realiter indifferens. Distinguo maiorem genus est potentiale et indifferens intentionaliter et ex nostro modo concipiendi concedo est potentiale et indifferens physice ac realiter nego maiorem [illegible] nego consequentiam.

Dices 2° si genus et differentia aliquo identificarentur cum materia et forma ergo sunt physice composita. Concedo consequentiam quaelibet res ex his praedicatis est physice compositum cum constet ex materia et forma sed unum cum alio non facit compositionem physicam sed metaphysicam genus enim constat ex materia et forma sicut et differentia attamen eadem materia et eadem forma ut genus et differentia unde compositio facta ex genere et differentia non potest esse physica sed metaphysica cum partes ex quibus fit sint inter se realiter et physice identificatae et solum intentionaliter et extrinsece distinctae inquantum eadem materia et forma

cum uno

cum uno conceptu sub quo denominantur genus [illegible] unum cum se ipsis sub alio conceptu sub quo denominantur differentia

Dices 3° ergo posset dari genus realiter distinctum a differentia. Concedo conseq.tiam nos autem cum dicimus genus et differentiam et omnes gradus identificari inter se loquimur de ijs quae denominantur ab una indivisibili entitate ut ex. gr. [illegible] sola anima vel sola materia vel de ijs quae [illegible] denominantur [illegible] ita ut quaelibet cum omnibus illis identificentur. et hi sunt gradus metaphysici, praeterea quia quaedam unum habeant aliud ab alio. part. sunt gradus physici non metaphysici cum et differentia rerum compositarum quae indivisibiliter ab utraque parte compositi denominantur esse physice compositae. Contra est 2° quamlibet differentiam esse metaphysice compositam ex duobus conceptibus quorum unus sit genericus et alius differentialis quaelibet enim differentia est definibilis consequenter constat ex genere et differentia. Dubium [illegible] est praecipue de differentijs infimis an possit dari aliqua differentia quae componatur ex duabus quarum quaelibet diversam speciem constituere possit Ut [illegible] an possit dari differentia alicuius [illegible] quae non sit sola indivisibiliter sola rationabilis sed unius indivisibiliter ita ut illud [illegible] sit risibile et rationabile Sub Sectio 3a Ar[illegible]

Dantur differentiae Metaphysice compositae et simplices

Dico 1° posse dari differentiam infimam quae metaphysice non sit composita sed omnino simplex et quae unicam speciem constituat nulla enim est assignabilis implicantia in huiusmodi differentia. Quod si Aristoteles docere videatur omnem differentiam esse compositam dicendum est vel loquutum fuisse de differentijs communibus [illegible] accidentalibus vel sicut essentialibus loquutum fuisse de differentia quae ponenda est in definitione; [illegible] ipse non definiendam esse per aggregationem plurium differentiarum subalternarum quae communiores sunt et [illegible]

Dico 2° posse dari aliquam differentiam infimam metaphysice compositam ex pluribus differentijs quarum quaelibet possit esse in distinctis speciebus ut rationabile risibili, nulla enim est assignabilis implicantia. In huiusmodi differentia [illegible] sunt plures differentiae [illegible] differentia [illegible]

principium

primi generis obedientiae et charitatis quae duo convenientes sunt [illegible] genere [illegible] generum [illegible] et possunt in aliquibus speciebus reperiri quamvis una sit principium solius obedientiae et alia solius charitatis posset etiam dari actus qui ipsis [illegible] natus ex motivo obedientiae et charitatis qui actus habet differentiam compositam ex differentia obedientiae et ex differentia charitatis quae ipsa semper habentur [illegible] et reperiuntur in aliis speciebus [illegible] in actibus solius obedientiae et solius charitatis simul tamen [illegible] nisi [illegible] illa species non differt ab omni alia per solam differentiam obedientiae neque per solam differentiam charitatis sed per utramque ergo potest optime dari differentia infima ex pluribus [illegible] ex compositis

Obiicies 1° duplex differentia duplicem speciem constituit ergo non potest una species constare ex duplici differentia. Distinguo ant. duplex differentia adaequata duplicem speciem constituit concedo. duplex differentia inadaequata nego ant. et distinguo consequens una species non potest constare ex duplici differentia adaequata concedo ex duplici differentia inadaequata nego consequentiam [illegible] autem [illegible] illae duae differentiae essent inadaequatae [illegible] constituitur adaequatam differentiam per quam ille actus differt ab omni alio.

Obiicies 2° differentiae sunt oppositae ergo non possunt unam speciem constituere. Distinguo ant. differentiae adaequatae sunt oppositae concedo inadaequatae nego [illegible] ant. et distinguo consequens ergo non possunt unam speciem constituere si sint adaequatae concedo si sint inadaequatae nego consequentiam. differentiae oppositae sunt illae quae sunt adaequatae quales esse obedientia pura et charitas pura quae simul [illegible] non possunt ad constituendam unam speciem secus vero obedientia et charitas [illegible]

Obiicies 3° si possent duae differentiae componere speciem [illegible] differentias esse sub duobus generibus non subordinatis. Ut actus obedientiae charitatis esset sub genere obedientiae et sub genere charitatis nam charitas et obedientia essent genera ad obedientiam et charitatem puram et [illegible] ex utraque, inter [illegible] non essent subordinata cum nec obedientia sit sub charitate

nec charitas

nec caritas sub obedientia sed per illam duo genera non subordinata non possunt
constituere unam speciem ergo non potest dari differentia composita. Dices ergo maior
species constituta ex differentia composita esse sub duobus generibus non subordinatis
inadaequatis et oppositis, neque inadaequatis nec oppositis continendo maiorem et similiter
minorem per illa duo genera non subordinata sed adaequata et opposita non
possunt constituere unam speciem continendo inadaequata et non opposita neque maiorem
et contra quia in ea natura illa duo genera respectu ipsius speciei essent ina-
dequata; illa enim aliqua constaret ex utroque genere nec inter illa est implicantia
quia cum illa duo genera non essent inter se opposita ut esset corporeum et
incorporeum et simul subordinarentur alteri generi participato ab illa specie v.g. actus
[illegible] et honestas

Dices 2° ex hoc sequeretur quod duo genera se haberent
mutuo respectu alterius ut differentia et unum ab alio contraheretur consequens est
absurdum ergo et [illegible] superius neque maiorem [illegible] non est genus inferius
alteri respectu caritatis neque caritas respectu obedientiae sed obedientia vel caritas
[illegible] est genus respectu purae obedientiae vel caritatis et respectu obedientiae
caritatis data [illegible] maior potest aequari minori possunt et duo mutuo se habere ut
genus et differentia. sic ratio spiritualis est genus respectu substantiae et [illegible]
et ratio substantiae est genus respectu spiritualis [illegible]. ratio animi est [illegible]
respectu istius generis et differentiae inter se dependent [illegible] modo concipiendi
quia vario modo [illegible] etiam circa idem

Maior difficultas est an differentiae infimae in suo
conceptu [illegible] includant genera et differentias superiores [illegible] praedicamentalis
[illegible] an concipiatur aliqua differentia infima v.g. ratio vel indivisibilitas [illegible]
[illegible] concipi [illegible] genera et differentiae superiores [illegible]
[illegible]

Dico dari plures differentias infimas quae concipi
non possunt absque eo quod concipiantur genera et differentiae superiores ita [illegible]
hac q. 3. articulo 2° quod ratio est differentia infima et tamen concipi non potest

sine

quia cognoscatur ut non potentia sensitiva, vel ut est [illegible] dependenter
a sensibus. indivisibile risibile quae sunt differentiae infimae et tamen cognosci non possunt absque
eo quod cognoscatur ratio universalis ut probo, quoniam obliquum [illegible] praecise cognosci non
potest quia cognoscatur obliquum [illegible] illud praecise cognosci potest absque eo
quod cognoscatur istud ut patet ex dictis sed obliquum indivisibilis et risibilis non potest
cognosci quia cognoscatur obliquum universalis ergo neque indivisibile et risibile possunt
cognosci quia cognoscatur universale. Minor probatur quia obliquum indivisibilis et risibilis
est [illegible] et [illegible] non [illegible]: sed [illegible] et nisi cognoscatur in eo ratio universalis
[illegible] non cognoscerent ut obliquum differentiae equi et leonis. nam leo et equus non
sunt principium [illegible] modus [illegible] [illegible] praescindendo ab hoc quod [illegible]
ab [illegible] producat [illegible] modus et [illegible] producere [illegible] et [illegible]
[illegible] non [illegible] indivisibilis et risibilis [illegible] differentiae equi et leonis ergo
[illegible] praescindens [illegible] non est obliquum sufficiens ad [illegible] differentiam
equi vel leonis ergo ut [illegible] eam [illegible] vel [illegible] est, esse obliquum [illegible]
ergo non potest cognosci obliquum indivisibilis et risibilis nisi cognoscatur obliquum universa-
lis [illegible] potest cognosci indivisibile et risibile nisi cognoscatur universale [illegible]
[illegible] differentia [illegible] est differentia habentis naturam quae [illegible] non potest
absque eo quod concipiatur habens naturam, [illegible] non est [illegible] sed [illegible]
naturae [illegible] si ergo homo habens naturam [illegible] non [illegible] [illegible] parte
non esset [illegible] ergo esse [illegible] est habere naturam [illegible] ergo non potest [illegible]
differentia [illegible] nisi concipiatur praecise genericum habens naturam.

Dico 2° cum eodem [illegible] [illegible] et Scoto
ab ipso [illegible]. differentiae quae non possunt praescindere [illegible] generica
et superiori non informat ipsam ut [illegible] sed [illegible] ut [illegible]
essentiale; [illegible] [illegible] non [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] potest aliquid informare [illegible] [illegible] 1° ut pars et constitutivum sicut
se habet [illegible] differentia respectu [illegible] anima respectu hominis [illegible] secundo
[illegible] essentialiter requisitum ad [illegible] constitutivum [illegible] creatura
essentialiter requirit Deum, cum tamen Deus est pars creaturae [illegible] non
includit

includit ut partem potentias sensitivas, sed naturam eius essentialiter contrariam[?]. hoc est non potest componi ipsis, quia cognitivas[?] est potentia dependens[?] dependens[?] operativa sensibilis et corruptibile non includat ut quid intrinsecum rationem viventis sed tantum illam consequatur. indivisibile ergo est principium indivisibilis [illegible] identificatur cum vivente. ergo dico, de ratione [illegible] non est [illegible] et [illegible] [illegible] habens convenientiam [illegible] [illegible] ratione naturam [illegible] similiter [illegible] pro [illegible] naturae. [illegible] differentiae intellectivae[?]. genus ut [illegible] illa non est differentia sed species; constat enim ex genere et differentia, ergo est species.

Dices: ratio importat rationem intellectivi tanquam quid intrinsecum sibi constitutivum, sed ratio intellectivi est superior respectu rationis cum sit communis hominibus et Angelis; ergo differentia inferior includit tanquam quid intrinsecum rationem superiorem. Distinguo maiorem: ratio ut species includitur[?] rationem intellectivi tanquam quid intrinsecum, concedo; ratio ut differentia est, subdistinguo: ut differentia respectu ipsius intellectivi et in eadem linea in qua illa se habet ut genus, nego; ut differentia est respectu aliis et in linea in qua alia se habet ut genus, concedo maiorem et distinguo minorem: ratio intellectivi est superior respectu rationis ut species est, concedo; ut differentia est, subdistinguo: respectu sui, nego; respectu aliis, concedo minorem et nego consequentiam. ratio enim respectu intellectivi ut species eiusdem naturae non est inconveniens[?] includat ipsum rationem intellectivi ut genus. neque tamen[?] est idem partem in eadem linea respectu unius se habere ut differentiam et in eadem linea respectu alterius ut speciem. [illegible] [illegible] linea [illegible] Viventis[?] [illegible], ipsa ratio se habet ut differentia in [illegible] substantiae[?] corporeae[?] [illegible] alia linea per spiritum intellectivum ipsa ratio se habet ut species.

[illegible]: si ratio esset species esset natura completa et perfecta; consequens est falsum, ergo et antecedens. Distinguo maiorem: si ratio esset species perfecta esset natura completa et perfecta, concedo; si esset species imperfecta esset natura completa et perfecta, [illegible] maiori et concessa minori nego consequentiam eo enim modo quo [illegible] est species est natura ratio[?] ut species imperfecta [illegible]

continet[?]

continet aliquid proprium generium et aliquid differentiale non tamen omni parte ... specierum perfectam, tamen aliqui contrahitur et magis praedicatur non est tam perfecta

Sectio Quinta De Differentia

~~De~~ Proprio

Terminata 5ª praedicabilia quae iam explicavimus, dicemus etiam ... reliqua duo quae supersunt explicanda appellantur ... alterum 1um est proprium de quo agimus in praesenti, secundum ... accidens de quo agemus in sequenti sectione

Sub Sectio Prima De Proprio

Primo Intentionaliter Sumpto

Quatuor modis apud philosophum et alios communiter accipitur proprium. 1º pro eo quod convenit uni et soli speciei sed non omnibus individuis, ut illa convenit ut esse medicum homini. 2º pro eo quod convenit solis hominibus sed non omnibus. Secundo pro eo quod convenit omnibus individuis alicuius speciei sed non ipsis solum sed aliis etiam speciebus ut esse bipedem quod convenit omnibus hominibus, non solis tamen sed etiam aliis speciebus ... Tertio pro eo quod convenit uni tantum speciei, omnibus eius individuis sed non semper ut esse canescere quod omnibus et solis hominibus convenit sed non semper. Quarto denique pro eo quod convenit uni tantum speciei omnibusque eius individuis et semper ut risibile quae omnibus solis et semper convenit hominibus

Controversia tamen est inter doctores utrum nam ... et communiter proprium rigorose sumendum sit ... aliqui cum ... 8ª sectione 2ª putant proprium rigorose sumendum in 4ª acceptione pro eo quod convenit omni et soli sed non semper ut canescere; alii cum ... disp. 6ª sectione 5ª in omnibus quatuor modis proprium rigorose sumunt quod

commun...

conuenit tamen non negatur esse absolute hic controuersia 2a pars. 1o proprium in 4a
acceptione rigorose proprium esse certum quod pertinet ad 4um praedicabile in aliis autem
acceptionibus appellandum potius accidens commune quod pertinet ad 5um praedicabile
in hac quaestione quae est de solo nomine (nam in re dubitari potest an dicantur
illa quatuor differentia accidentium) respondendum non arbitror communiori senten-
tia conuenit autem sententia rigorose et absolute loquendo proprium appellari id quod con-
uenit omni soli et semper ergo solum proprium in quarto modo est absolute et
rigorose proprium

Probatur 1o ex Aristotele 1o topicorum c. 4o cuius auctoritas
magnam habet uim in quaestione de nomine illud absolute philosophus proprium appellat
quod soli inest et conuertibiliter praedicatur de re sed haec uerba uerificari non possunt nisi
de proprio in quarto modo ergo hoc est absolute et rigorose proprium, minor patet
quia proprium in secundo modo non inest soli reliqua uero duo non possunt absolute
conuertim praedicari, illud n. potest ad conuertibiliter de re praedicari quod conuenit
omni et semper 1um proprium non conuenit omni tertium non conuenit semper,
ut optime dicimus est homo ergo est risibilis est risibilis ergo est homo, non tamen
possumus dicere est homo ergo est logicus et uicissim est logicus ergo est homo neque
nec possumus dicere est homo ergo canescit et uicissim canescit ergo est homo,
ergo de solo proprio in 4o modo uerificantur uerba Aristotelis ergo illud est uere proprium,
ideoque Porphyrius in fine capitis concludit uere proprium est proprium in 4o modo

Probatur 2o quia proprium ut communiter accipitur
accepta definitione est illud quod est extra essentiam rei et necessario illam
consequitur sed haec definitio non conuenit nisi proprio in 4o modo ergo solum
illud est uere et rigorose proprium; minor patet quia omne id quod non
conuenit omni soli et semper non necessario comitatur essentiam rei si n.
omni et soli sed non semper conueniat non necessario comitatur essentiam rei;
et multo minus si soli sed non omni conueniat; si uero omni sed non
soli conueniat est quid commune et non quid necessario comitans essentiam
rei et ab illa profluens, cum inueniatur etiam in aliis rebus illam essentiam non
participantibus

participantibus ergo illud tantum necessario comitatur essentiam rei quod convenit omni soli et semper.

Proprium in 4° modo dividitur in genericum et specificum; genericum est illud quod convenit soli generi omnibusque speciebus et individuis sub illo contentis et semper, qualis est potentia nutritiva [illegible] respectu [illegible]; specificum est illud quod convenit soli speciei et omnibus individuis sub illa contentis et semper, ut visibilitas in homine. De proprietatibus rerum singularium nulla hic fit mentio, cum hae magis sint proprietates [illegible] quam praedicabiles de pluribus de quibus hic agimus.

Dividitur 2° proprium in physicum et metaphysicum; physicum est illud quod realiter distinguitur ab essentia quam necessario comitatur, sicut est potentia intellectiva in aliquorum sententia respectu animae rationalis; metaphysicum vero est illud quod realiter et physice cum essentia identificatur, concipitur tamen a nobis ut quid ab ipsa profluens et emanans, ut visibilitas in homine, omnipotentia in Deo etc.; proprium physicum dici solet passio, metaphysicum vero attributum.

Obiicies 1° esse logicum, disputare, saltare, ridere dicuntur propria hominis et tamen non sunt propria in 4° modo, ergo non solum proprium in 4° modo est vere et rigorose loquendo proprium. Distinguo antecedens: sunt propria rigorose et stricte loquendo, nego; late sumpto vocabulo, concedo antecedens et nego consequentiam. Tametsi plura sint propria, tamen rigorose loquendo unum tantum est proprium, nempe illud quod necessario comitatur essentiam rei et soli inest, ac convertibiliter de re praedicatur, quod habet solum proprium in 4° modo.

Obiicies 2° frigiditas in summo est proprium aquae et tamen non soli et semper illi convenit, ergo etc. Respondeo: nego antecedens; frigiditas in summo non est [illegible] proprietas sed accidens aquae.

Obiicies 3° proprium physicum saltem de potentia Dei potest ab essentia separari, ergo non necessario comitatur essentiam rei. Distinguo antecedens: potest ab essentia rei separari contra exigentiam ipsius rei, concedo; secundum exigentiam rei, nego antecedens et distinguo consequens: non necessario comitatur essentiam

vel

rei spectata eius natura et exigentia rei nego minorem consequentiam et ex suppositione quod Deus velit efficere contra exigentiam rei connaturalem corporeitatem non auferretur proprium conniti necessario essentiam rei intelligitur intra essentiam ipsius ita ut talis res exigat illam proprietatem et si Deus [illegible] velit ut nullam naturae nullam inferendo [illegible] violentiam necessario deberet illam cum talis proprietas conniteri

Sub Sectio Secunda De Proprio Secundo ~~[illegible]~~ Intentionaliter Sumpto

Proprium 2° intentionaliter sumptum seu ut praedicabile bene definitur a Porphyrio id quod potest praedicari de pluribus inaequaliter necessario quid ultima particula huius definitionis proprium differt a [illegible] quod non est ipsum, nam quod sit inaequaliter differt a [illegible] iam explicatis praedicabilibus. nunc inaequaliter significat praedicari nomine adiectivo seu secundum formam aliquam adiacentem quae non sit de essentia rei illa enim tria praedicabilia ut quid essentiale praedicantur per hoc necessario differt a [illegible] praedicabili quod est accidens et praedicatur inaequaliter contra per se et necessario sed contingenter

Hic autem advertite 1° proprium ut 4um praedicabile non respicere [illegible] infinita hoc et illud proprium, neque genus aut speciem quam necessario comitatur quia proprium respicit [illegible] et illius proprietatem habet [illegible] essentiale. generi [illegible] et non ut aliquid [illegible] illorum necessario [illegible] respectu generis et speciei se habet ut [illegible]. aequale [illegible] genus aut species quam proprium. Respicit ergo proprium ut 4um praedicabile et [illegible], si est genericum singula species et individua quae sub illo genere continentur, si vero est specificum singula individua illius speciei de quibus praedicari potest, ut [illegible] et [illegible] risibile, quod est proprium specificum ut 4um praedicabile non respicit [illegible] sed Petrum et Joannem [illegible]

Advertite 2° proprium debere praedicari nomine adiectivo et inaequaliter, si [illegible] praedicetur [illegible] non pertinet ad 4um praedicabile,

vel predicatio est falsa; nam quod est proprium physicum vel metaphysicum speciei et predicatur de suis inferioribus proprio est falsa etiam respectu [illegible]; nec falsa est sive proprio [illegible] est potentia intellectiva in metaphysicum proprio est falsa respectu falsa ut non dicimus Petrus est visibilis; in vero [illegible] potest dici de hoc et illo proprio [illegible] [illegible] pertinebit ad 2um predicabile et predicabitur ut species et ut non [illegible] ut non dicimus hic visibilis est visibilis vel ut Petrus ut non dicimus visibilis est proprium

Dices proprium et commune inter se opponuntur ergo proprium non est predicabile de pluribus quia illud quod est predicabile de pluribus debet esse commune. Distinguo antecedens proprium et commune respectu eiusdem opponuntur concedo respectu diversorum nego antecedens et consequentiam. proprium enim est proprium respectu speciei vel generis commune tamen respectu inferiorum de quibus predicatur unde proprium est commune et predicabile respectu illorum, respectu quorum [illegible] nominatur non est proprium sed commune sic visibile est proprium respectu hominis et ratione est predicabile de Petro Paulo Joanne etc respectu quorum non est proprium tamen etiam potest dici proprium quatenus non est Petrus vel Paulus etc sed est homo etc.

Sectio Sexta De Differentia Communi Seu De Accidente

Non agimus hic de accidente prout est aliquid suis substantia distinctum et de accidentibus physicis; nec prout est aliquid praeter essentiam quia inter hoc etiam proprietates sunt accidentia; sed prout est aliquid praeter essentiam [illegible] proprio nempe explicato distinctum et quod non necessario constituit essentiam rei et appellatur accidens logicum seu metaphysicum quia ratio accidentis etiam substantiis convenire potest. Et vide [illegible] substantia est accidens [illegible] respectu alterius [illegible] accidentia tamen physica sint substantia

Sub

Sub Sectio Prima De Accidente Primo Intentionaliter Sumpto

Huiusmodi accidens logicum 1º intentionaliter sumptum sic a porphirio definitur id est quod adest et abest praeter subiecti corruptionem: in qua definitione particula et idem valet ac vel cum nunquam accidens simul possit esse et non esse in subiecto et tamen definitio varias patitur difficultates et variis modis ab auctoribus explicatur quia omnes non satisfaciunt ita ut ipsimet auctores propriis explicationibus non acquiescant. Arriaga disp. 8a sectione 3a explicata iuxta sua principia hac definitione concludit eam ad 4um ac 5um praedicabile comprehendi. Oviedus hic contra 2a punto 1º n. 8 examinata hac definitione concludit non multum referre dicere cum Arriaga inter 4um et 5um praedicabile comprehendi vel non. Hurtado disp. 6a sectione 6a inceptum esse dicere definitionem hanc tradidisse Porphyrio, hanc 2am partem libenter amplector cum meo doctissimo praeceptore in compendio logicae n. 0 16 aliisque recentioribus passim. Ratio: definitio non convenit omnibus accidentibus plura enim sunt accidentia, quae non possunt a suo subiecto realiter separari sine corruptione et corruptione subiecti ut nigredo a corvo albedo a cygno rotunditas a caelo humiditas ab aqua calor ab igne etc. item sunt plura accidentia quae non possunt adesse sine corruptione subiecti calor v.g. in summo esse accidens aquae et tamen non potest adesse sine corruptione ipsius. item frigus ut quatuor esse accidens ignis et tamen non potest in igne esse sine corruptione ignis etc. ergo non omne accidens potest adesse et abesse sine subiecti corruptione

Explicant aliqui 1º hanc definitionem quod accidens possit separari a subiecto non absolute sed quantum est ex natura subiecti sine corruptione ipsius. Sed contra est quia color natus [illegible] natura hominis non potest ab homine separari sine destructione ipsius et tamen est accidens hominis. Contra est 2º quia sunt plura accidentia logica identificata realiter cum subiecto de quo contingenter praedicantur ut sunt omnes differentiae respectu generis et tamen

haec

hic nullo modo sunt a subiecto separabilia sine destructione ipsius subiecti etiam per potentiam illius

Secundo dicunt alij 2° hic solum definiri a Porphyrio accidentia separabilia quae possunt a subiecto separari sine corruptione ipsius subiecti. Sed contra est quia Porphyrius tradita hac definitione dividit accidens definitum in separabile et in inseparabile ergo definitio tradita prius fuit pro accidente communi quod dividitur in separabile et inseparabile. Neque dicas hanc fuisse Porphyrium ut [illegible] definiret accidens separabile, quia praeterquam hoc dicit [illegible] hoc ipse adiunxisset quod non fecit. Contra est 2° quia haec definitio esset deficiens et diminuta cum non comprehenderet omnia accidentia.

Dicunt alij 3° accidens esse illud quod potest adesse et abesse de potentia Dei absoluta praeter subiecti corruptionem. Contra est quia etiam propria physica possunt de potentia Dei absoluta separari sine corruptione subiecti ergo definitio hoc modo explicata competit alteri a definito. Contra est 2° quia accidentia metaphysica cum subiecto identificata nec de potentia Dei absoluta possunt separari a suo subiecto sine eius destructione ergo saltem ista accidentia possunt adesse et abesse cuius est accidens de potentia Dei absoluta.

Dicunt alij 4° definitionem hanc ita explicandam esse quod accidens cum adest in uno subiecto potest communicari alteri subiecto a quo abest sine corruptione illius subiecti. V.g. albedo est accidens commune quia ita est in ligno ut poni potest in [illegible] a quo abest sine reali destructione ipsius ligni. Sed contra est quia calor intensus est accidens commune et tamen non potest poni in homine a quo abest sine corruptione hominis ergo non omne accidens potest alteri communicari sine illius destructione. Contra est 2° quia accidens metaphysicum non potest alteri communicari. Contra est 3° quia proprium physicum potest etiam alteri a quo abest communicari sine illius destructione ergo definitio hoc modo explicata convenit alteri a definito atque patet potest de subiecto divinitus quod possibile sit quod nivis [illegible] ligni quae est proprietas [illegible] sine ligni destructione etc.

Dicunt

Dicunt alii 5° accidentia quae non possunt abesse a subiecto sine illorum corruptione non esse accidentia communia quinti praedicabilis sed proprietates. Contra tamen est quia proprium est id quod convenit omni soli et semper sed plura ex istis accidentibus inseparabilibus non conveniunt omni soli et semper nigredo enim est accidens inseparabile corvo et tamen non convenit soli corvo calor nativus est inseparabilis ab homine et tamen non convenit soli homini. Resp. dicunt haec esse propria generica et nigredinem esse proprium omnis corporis habentis tale temperamentum ex quo nigredo oritur sicut et calorem nativum esse proprium animalis non hominis. Contra est nam etsi sint propria generica respectu tamen specierum et individuorum sunt accidentia communia et tamen etiam sunt inseparabilia a specie vel individuo ergo sunt accidentia communia. Contra est 2° quia ipse Porphyrius dividit accidens definitum in separabile et inseparabile ergo id quod non potest a subiecto separari non est illius proprietas. Contra est 3° quia accidens metaphysicum non potest realiter a subiecto separari et tamen sit accidens et 5um praedicabile distinctum a proprio ergo falsum est quod illud quod non potest separari a subiecto sit proprietas illius. Resp. dicunt hic solum definiri accidens physicum cum hoc sit proprie accidens. Contra hoc falsum est nam sicut proprium aliud est physicum et aliud metaphysicum ita non etiam accidens sit vel physicum vel metaphysicum item ubi hic definitur illud accidens quod est 5um praedicabile ergo tam physicum sive metaphysicum hic definiri debet.

Alii aliud argumentum plura dicunt esse accidentia quae non possunt esse a subiecto sine corruptione ipsius ut calor in summo ignis respectu aquae et dicunt haec non esse accidentia subiectorum quae ad eorum adventum destruuntur. accidens enim est illud quod accidit subiecto et est in subiecto ergo illud quo adveniente subiectum destruitur non est accidens illius, unde concludunt mortem et similia accidentia non dicenda subiecti esse quidem accidentia materiae non cuiusque subiecti sive ipsius hominis, non vivi, quod ad eorum adventum destruitur.

Sed contra est quia hoc modo illa particula potest abesse praeter subiecti corruptionem esset omnino superflua nihil enim est corruptibile

quod

409 qd alicui accidat et illud corrumpat et in illud corrumpi [illegible] non accidit illi. Contra est 2° quia si Deus poneret in aliquo calorem in summo talis calor exigeret determinatum subiectum in quo est ergo non esset in illo sine corruptione eius, qd autem definitio debet intelligi non de carentia corruptionis absolute vel de carentia exactionis corruptionis [illegible] quia separatam [illegible] calor natus est proprietas eius non quia calor absolute non possit separari ab illo cum possit [illegible] de potentia Dei separari vel quia exigit non separari. Contra est 3° quia cum dico homo est mortuus predico de homine accidens ergo mors respectu hominis est accidens et tamen non potest esse in homine sine eius corruptione

[illegible] Ad rationes [illegible] alij duplicem assignant separationem necessario realem seu physicam et intentionalem, physica habetur vel carentiam [illegible] accidentis cum subiecto ut cum lignum [illegible] dividitur in duo ligna [illegible]; intentionalis dupliciter potest haberi 1° quod per cognitionem precisivam unius [illegible] cognoscitur et non aliud modo supra explicato vel per actum [illegible] negationem alterius; duplicem etiam assignant corruptionem alicuius rei physicam [illegible] et intentionalem, et utramque mediatam vel immediatam; corruptio physica et immediata alicuius rei [illegible] qd res illa immediate desinit [illegible] rei ut cum desinit existentia [illegible] cum destruuntur omnes dispositiones et accidentia que naturaliter requiruntur ad existentiam illius rei, destructio rei intentionalis immediata habetur cum aliqua res concipitur sine aliquo predicato essentiali vel per cognitionem precisivam ut cum intelligo cognoscitur solum [illegible] vel per iudicium negativum quo negamus esse sine aliquo predicato essentiali qd illi convenit ut cum negamus hominem esse rationalem vel per iudicium affirmativum s. cognoscimus esse aliquod predicatum oppositum iis que illi conveniunt ut [illegible]. Mediata vero corruptio habetur cum tollitur aliquod predicatum necessario cum essentia rei connexum per iudicium negativum cum negamus [illegible] esse visibilem [illegible] explicant aliqui autores ultimam definitionem de separatione intentionali accidentis a subiecto sine eius corruptione intentionali nec mediata [illegible] ut [illegible] accidens

esse

esse illud quod potest adesse intentionaliter per essentiam et abesse per dictam(?) sine corruptione intentionali subiecti. Non accidens non est proprium essentiale ex cuius ablatione sequatur corruptio immediata subiecti nec aliquod necessario conveniens cum essentia subiecti unde mediante corrumpitur ipsum subiectum. Sed contra est quia hoc modo ostenditur imperfectissima esse hanc definitionem, nam ad intelligendum est necessaria non explicationes et continentia quae ab ipsis verbis non explicantur; definitio enim debet esse clara et quae ita explicet naturam rei definitae ut non indigeamus ulteriori explicatione. Contra est 2° quia proprietates generis sunt accidentia communia respectu specierum et individuorum, non respectu cuiuslibet speciei non convenientia omni soli et semper et tamen non abesse illorum etiam intentionaliter separabilis esse mediante corruptione subiecti seu essentiae si enim dico hoc non est quadrupedum(?) subiectum bene infero ergo non est homo ergo hic separatione intentionali accidentis sequitur etiam corruptio subiecti; idem apparet in accidentibus inseparabilibus si enim dico hoc non habet calidum naturam bene infero ergo non est homo

Melius ergo et clarius potest accidens definiri dicendo esse praedicatum extra essentiale contingenter conveniens subiecto seu non conveniens omni soli et semper quae definitio optime explicat naturam accidentis logici et quinti praedicabilis quod intentionaliter sumpti et facit illud ab aliis differre quae in eo sunt praedicabilia essentialia quorum necessario conveniunt subiecto aliqua conveniunt omni soli et semper ergo esse praedicatum extra essentiale non conveniens omni soli et semper convenit solum accidenti logico et quinto praedicabili; item haec definitio [deleted] conveniens omnibus accidentibus sive physicis sive metaphysicis

Dices ergo unde non admittitur definitio Porphyrii cum do unus(?) negatur ne aliqui mittatur adeo venerandum si non admittitur definitio Porphyrii; 2 quod mirum est etiam definiendo accidentem [illegible] erraverit Porphyrius ipsi nocte errore [illegible] et [illegible] aberravit 2 respondere etiam possumus aliquos ingratiam(?) Porphyrii praedictam definitionem explicari bene posse ita ut non differat

a nostra

nostra definitione dicendo accidens esse illud quod potest adesse et abesse praeter subiecti corruptionem quod non communiter convenientiam inseparabilem non convenit omni soli et semper cuipiam subiecto et accidens non in particulari sed in specie et in communi v.g. non hanc nigredinem albae corvo sed nigredinem corvo, et in hoc modo inseparabile accidens potest abesse non corrupto subiecto ergo abesse non convenit omni iam in aliquibus subiectis abesse abesse sine corruptione illorum et iterum si nigredo in aliquibus corvis adesse in aliis abesse et non conveniret semper quia ipso abesse quo ipso abesse sine corruptione subiectorum ut est discurrere et non conveniret soli iam eundem denique posset abesse illud accidens ab hac specie in nigredo dicitur abesse corvo saltem in omnibus nigredo est inseparabilis, atque haec explicatio est contra orationem Porphyrii qui de ... accidens dixit esse id quod non est genus non species non differentia non proprium sed proprium est id quod convenit omni soli et semper ergo dicendo accidens esse illud quod non est proprium dicit accidens esse illud quod non convenit omni soli et semper

Dices mors est accidens hominis et tamen non abest sine hominis corruptione ergo etc. Respondeo posse mortem et corruptionem essentialiter esse accidens inseparabile essentiae quae eo modo quo dicitur esse subiectum existentiae vera est cum essentia existentia seu cum morte mortuo homine seu cessante existere, adhuc remanet conceptus essentialis hominis cum ... existere et non existere iam non est mors.

Sub Sectio Secunda De Accidente
Secundo Intentionaliter Sumpto

Accidens 2° intentionaliter ut 5.um praedicabile ab aliis contra distinctum definitur esse id quod praedicatur de pluribus in quale contingenter hoc est tanquam id quod non convenit omni soli et semper quae definitio est optima cum conveniat omni et soli 5° praedicabili.

Advertendum autem hic accidens ut 5.um praedicabile debere praedicari in concreto sive in abstracto praedicatur vel praedicatur de individuis ut in abstracto ut cum dicimus albedo est color et hoc modo praedicatur ut genus vel

vel praedicatur de ipsis accidentibus vel concretis in concreto vel de subiectis quibus vere propter convenit et his duobus ultimis modis praedicatio est falsa; falsum enim est dicere album est color vel cignus est albedo

Advertite 2° ut quintum praedicabile solum possit praedicari de subiectis quibus contingenter convenit de aliis enim vel falso praedicatur vel non praedicatur ut accidens

Dices quidem in concreto dicit in recto subiectum et in obliquo formam accidentalem sed secundum id quod dicit in recto est essentiale subiecto ergo non est quintum accidentale. Concessa maiori et minori nego consequentiam ad quintum in essentiale in concreto requiritur ut rectum et obliquum sint de essentia subiecti de quo praedicatur sicut ad praedicationem veram requiritur ut rectum et obliquum de subiecto verificentur

Dices 2° cum dico Petrus est albus ut est genus praedico accidens non in quale sed in quid cum praedicem nomine substantivo ergo falsum est accidens praedicari in quale. Distinguo antecedens praedico non in quale sed in quid grammaticaliter concedo non in quale sed in quid logicaliter nego antecedens et consequentiam praedicari in quid grammaticaliter est praedicari nomine substantivo; praedicari vero in quid logice est praedicari ut aliquid essentiale quod non convenit unquam accidenti et aliquo praedicatur nomine substantivo

Quaeres hic 1um an hoc praedicabile requirat existentiam actu existentia. Respondeo ad praedicabilitatem accidentis non requiri actualem existentiam inferiorum quia etiam si nullum subiectum esset album sed plura possent esse alba; adhuc intellectus ab omnibus albis possibilibus posset praescindere unum album et constituere unum unum et aptum praedicari de illis. Ad actualem tamen praedicationem huius praedicabilis requiritur existentia illorum de quibus praedicatur quia in praedicatione accidentali verbum est supponit existentiam subiecti et albo dici non potest cum existere. Antiperistasis est albus vel subiectum est

Quaeres 2° an possit deus saltem albedinem ab omnibus subiectis ut ab albo albedinem est illo albo praecise absque... Respondeo affirmative quia albedo

albedo esset realiter una et singularis, velut in quibus ratio albi praedicabilis [illegible] essent realiter et intrinsece plura [illegible] realiter, in ratione cognitionis conceptus essent praestare unum et sic ratio albi esset univoca quae esset multiplex realiter et intentionaliter una

Sectio Septima De Iis Quae Communia Sunt Quinque Praedicabilibus

Egimus iam de quinque praedicabilibus seorsim; superest nunc ad perfectam eorum notitiam ut ea inter se et cum univoco in communi comparemus

Sub Sectio Prima De Divisione Universalis In communi In Quinque praedicabilibus

Quaeritur hic 1° an haec divisio sit bona et adaequata.

R° affirmative [illegible] praedicabile in communi dividi in quinque membra vel in plura, attamen optime et adequate divisum fuit in haec quinque: ratio est, quia divisa univoci debet fieri per divisos modos essendi in multis et praedicandi de multis, quia univocum non potest ab alio differre nisi univocis, quae est essendi in omnibus, ergo solum potest differre nisi modi existendi in multis et praedicandi de multis, cum univocum habeat suam unitatem et aptitudinem ad essendum in multis; sed modi diversi [illegible] univocum essendi in multis et praedicandi de multis sunt solum quinque, ergo divisio univoci in eos quinque univoca et praedicabilia est adequata: minor [illegible] [illegible] potest esse in multis et praedicari de multis vel ut illis essentiale vel non; si essentiale [illegible] se habet ut tota essentia perfecta eorum essentialis, si ut pars [illegible] differentia est, quibus si est pars essentialis [illegible] est [illegible] materialis essentialis et perfectibilis vel [illegible] et perfectiva; si est pars [illegible] differentia; si non est essentiale vel est necessario connexum cum essentia,

ita

ita ut conveniat omni soli et semper vel non si quarta est proprium si separabilem est accidens. motiva patet quia divisio facta est per membra contradictoria quae excogitari possunt [illegible] contradictionis nullum potest commune reperiri et assignabile quod non reducatur ad hec

Quaeritur 2° an hec divisio fuerit apta et commoda ad varios equivocas. R° affirmative quia [illegible] incommunicabile dividendum in pauciora membra divisio fuisset diminuta et non ita clara sicuti deberet esset si in plura separatis propter confusionem ergo divisio in hec quinque fuit apta et commoda. Confirmatur hec est populorum et auctorum [illegible] qui tenuerunt hos quinque modos diversos predicandi ut aptos ad [illegible] componendos [illegible] sint nec vos diminuere aut magis dividere ergo signum divisionis est quod hec divisio fuerit magis apta et commoda

Obiicies 3° predicabilia deberent esse essentialiter diversa ratione modi predicandi non ratione materie sed quartum et quintum predicabile sunt diversa solum ratione materie contingentis et necessarie ergo non sunt diversa predicabilia. Nego minorem modus enim quo predicatur proprium diversus essentialiter est a modo quo predicatur accidens sicut diversus est modus quo convenit subiecto proprium ac accidens hic enim convenit contingenter et illud necessario et hec diversitas oritur [illegible] sicut diversus est modus quo predicatur aliquid essentialiter ac modus quo predicatur aliquid extra essentiale et hec diversitas etiam oritur [illegible] non tamen omnis diversitas materie sufficiens ad faciendum diversum modum predicandi sed tantum ille qui facit ut predicatum diverso modo subiecto conveniat

Obiicies 2° predicamenta sunt decem ergo et predicabilia debent esse decem cum predicamenta sint plura pluribus communia. Nego consequentiam quia diversitas predicamentorum desumpta fuit ex diversitate entium ipse quae reducit philosophus ad decem [illegible] entia [illegible] et predicamenta; at vero diversitas predicabilium desumpta fuit ex diversis modis quibus predicata predicari possunt quae non sunt alii quinque [illegible] conveniunt omnibus predicamentis, via [illegible] cum genera suis speciebus differentiis

differentias proprietates et accidentia: et ideo [illegible] pertinentia quinque [illegible] modis diversis praedicantur et reducuntur ad quinque praedicabilia. Ubi huius divisionis [illegible] alia [illegible] [illegible] principes philosophorum [illegible] quibus [illegible] [illegible] ad [illegible] apparendum visum est dividere omnia [tanquam in specie] praedicamenta et omnia praedicabilia communia in quinque classes cum [illegible] atque dividere in plures et pauciores

Obiicies 3° [illegible] 1° Topicorum c. 3° quatuor [illegible] enumerata [illegible] omnia nempe genus proprium accidens et definitionem quam ipse vocat [illegible] ergo non sunt quinque. Respondeo [illegible] in definitione includit duo [illegible] nempe genus et differentiam [illegible] [illegible] sunt quinque

Obiicies 4° dantur plura [illegible] omnia [illegible] quae ad nullum ex praedictis reducuntur ergo sunt plura quam quinque. Neg. [illegible] ad [illegible] probatur multipliciter. Primo ex istis propositionibus [illegible] est ad [illegible] est possibile quae ad nullum ex praedictis reducuntur. Respondeo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro ut significat [illegible] et hoc modo [illegible] praedicari [illegible] proprium genus de specie in secundum differentiam subalternam [illegible] [illegible] et [illegible] et hoc modo dico praedicari accidens quia genus et differentia subalterna non sunt de essentia differentiae infimae [illegible] convenientia omni soli et semper

Secundo ex iis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] Respondeo [illegible] reduci ad genus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] esse [illegible] intellectum, [illegible] vero [illegible] [illegible] proprium [illegible] [illegible] [illegible] est extra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Tertio ex hac [illegible] liber est [illegible] Respondeo reduci ad accidens quia significat librum esse possessum [illegible] quod est accidens libri

Quarto ex hac alia [illegible] est aliquis. Respondeo hic aliquis [illegible] significare individuum in communi [illegible] reducitur ad proprium [illegible] individui [illegible] [illegible] [illegible] individuum [illegible] [illegible] indeterminate hoc vel illud et hoc modo non est pro [illegible] [illegible] [illegible] sed de singulari [illegible] [illegible] significato. Quinto ex hac homo [illegible] Christus est Deus. Respondeo ad nullum reduci quia hic Deus non est [illegible] sed singulare

Sexta

Secto extrinsecus alia Deus et homo [illegible] ad [illegible] quia homo contingenter [illegible] conveniunt [illegible] extrinsecus alia humanitas et utrumque [illegible] ad [illegible] in [illegible] ad [illegible] circa album [illegible] praedicatur de pluribus [illegible] circa album [illegible] non est [illegible] neque specificum neque differentiale; non [illegible] talis [illegible] visionis [illegible] circa album [illegible] differunt [illegible] circa album B. neque est [illegible] extra [illegible] non [illegible] visionibus esse [illegible] [illegible] ergo datur [illegible] commune quod ad nullum ex praedicabilibus reduci potest [illegible] talis [illegible] esse quidem commune [illegible] [illegible] differentiae individualis [illegible] [illegible] non [illegible] nisi [illegible] Porphirius [illegible] praedicabilia [illegible] praedicabilia [illegible] [illegible] non [illegible] praedicabilia [illegible]

[illegible] hic an [illegible] immediate [illegible] esse immediatum [illegible] immediate [illegible] praedicabile in communi [illegible] immediatius in praedicabile esse et [illegible] [illegible] et [illegible] praedicabilibus in communi

Sub Sectio Secunda An Praedicabile o[mni]bus Communi Sit Posterius Genus Ad Quinque Praedicabilia

Dico [illegible] potest abstrahi ex omnibus praedicabilibus [illegible] et praedicabilis de pluribus quia [illegible] perfecte una et [illegible] communis [illegible] [illegible] et [illegible] praedicari de pluribus ergo potest ex omnibus [illegible] abstrahi [illegible] et fieri [illegible] patet [illegible] [illegible] perfecte conveniunt [illegible] potest illa ratio abstrahi et fieri [illegible] nihil obstat [illegible] conveniunt in ratione [illegible] et praedicabilis de pluribus et nihil obstat quin illa ratio abstrahatur et fiat [illegible] ergo potest abstrahi et fieri [illegible]

Dico

Obiicies 2° haec ratio abstracta ab omnibus praedicabilibus esset genus
aliquod, tanquam ad species; sed ratio haec abstracta potest praedicari de pluribus
differentibus specie ut pars essentiae materialis ergo est genus. consequentia probatur: minor
sed haec ratio abstracta potest praedicari de quinque praedicabilibus quae specie differunt
inter praedicabilia. cum teneant modum praedicandi ex communi philosophorum sententia
[illegible] directum in quid essentiale; essentia vero est quinque praedicabilibus essentiam
ut praedicabile de pluribus, nam ut nunc essentia, quia quodlibet praedicabile
[illegible] hanc rationem communem essentialem importat differentiam quae praedicatur di
[illegible] modo ac aliud; ergo ut pars essentiae, non [illegible] quia haec non praedicatur
per modum alteri adhaerentis et ut pars perfectiva cum sit ratio communis
et praedicabilis ad differentias ergo quodlibet praedicabile ergo ut pars materialis

Obiicies 3° si praedicabile in communi esset genus omnia
praedicabilia inferiora essent genus consequens falsum est et absurdum ergo et antecedens. Sequela
probatur: inferiora participant rationem superioris sed omnia praedicabilia sunt inferiora
respectu praedicabilis in communi ergo debent participare rationem superioris sed haec
est genus ergo omnia essent genera. Retorqueo argumentum: ut est genus ergo omnia inferiora
debent esse genera; homo est species ergo omnia individua sunt species. Distinguo
maiorem: omnia inferiora participant rationem superioris secundum id quod est in illis ratio
dicit essentiale et intrinsecum concedo, secundum id quod dicit accidentale et extrinsecum
nego maiorem ut patet ex exemplis allatis et concessa minori distinguo con-
sequens ergo debent participare rationem superioris 2^[um] id quod in illis ratio
dicit essentiale et intrinsecum concedo, 2^[um] id quod dicit accidentale et
extrinsecum nego consequentiam. et distinguo maiorem subsumptam praedicabile in communi est
genus essentiale et intrinsecum nego, accidentale et extrinsecum concedo minorem et
nego consequentiam. praedicabile in communi essentialiter solum dicit esse unum et aptum praedi-
cari de pluribus quae ratio non est sufficiens genus et haec participatur ab omnibus
praedicabilibus ut patet; accidentaliter autem habet rationem generis, accidentaliter
ex eo quod ipsis praedicatur tanquam pars essentialis materialis, sicut accidentale est alicui
esse album quod in [illegible] ex eo quod praedicatur albedo et illa differentia praedicatur
sicut ab albo et ab illa differentia; ideo ratio generis non habet ab omnibus
praedicabilibus

predicabilibus particularibus

Arguebis predicabile in com̄i importare essentias non est genus ergo vel est aliquid aliud ex quinque predicabilibus vel datur aliud predicabile praeter quinque nego consequentiam dico predicabile in com̄i si sumatur secundum id quod dicit realiter et ex parte obiecti esse via quinque predicabilia sicut ens est via alia si vero sumatur formaliter et ex parte actus dico praescindere ab omnibus. neque mirum est conceptum communem predicabilis praecisum ab omnibus nullum includere. Neque ex hoc sequitur dari sextum predicabile, sed tantum a quinque posse praescindi conceptum communem

Obiicies 2° si predicabile et unum in com̄i esset genus posset sinere ad quintum predicabile sed hoc videtur absurdum ergo non est genus. Distinguo maiorem posse ad quintum predicabile secundum id quod dicit essentialiter nego secundum... essentia realiter est via quinque predicabilia formaliter nullum. secundum id quod dicit accidentaliter, concedo maiorem et distinguo minorem hoc est absurdum intrinsece negato concedo intrinsece concesso nego minorem et consequentiam

Arguebis si predicabile in com̄i esset genus esset com̄e omnibus predicabilibus et non esset commune quia ratio generis non est communis omnibus predicabilibus sed hoc implicat ergo. Distinguo maiorem esset commune et non esset com̄e sub eadem ratione nego sub diversa ratione concedo maiorem et distinguo minorem hoc implicat intrinsece negatum concedo, intrinsece concesso nego minorem et consequentiam. nulla est enim implicatio in hoc quod aliquid sub una ratione sit com̄e et sub alia non sit com̄e predicabile in com̄i in ratione unius et predicabilis sive formaliter quam essentialiter importat est com̄e quinque predicabilibus. in ratione vero predicabilis in particulari essentialis materialiter quam importat accidentaliter non est com̄e sicut ens in ratione principii particularis quam essentialiter dicit est com̄e cuilibet enti in ratione vero generis quam dicit accidentaliter non est com̄e

Urgebis predicabile in com̄i accidentaliter sumptum est genus et est commune omnibus predicabilibus ergo eodem modo sumptum et secundum eandem rationem esset et non esset com̄e Distinguo ans quoad ad quintum partem predicabile

predicabile in quid accidentaliter nomen et falsum genus est conc. secundum id quod dicit accidentaliter et in ratione generis nego secundum id quod dicit essentialiter concedo 2am partem et distinguo secundum ea non est conc. secundum id quod dicit accidentaliter concedo secundum id quod dicit essentialiter nego secundum partem antis et consequentiam dico in predicabile et multis accidentaliter nomen et falsum genus esse conc. quia ratio accidentalis generis non competit ipsi id quod habet essentialiter est conc. in non secundum id quod habet accidentaliter sed secundum id quod habet essentialiter hoc est ut conc. secundum rationem predicatis de pluribus quam habet essentialiter non secundum rationem generis seu predicatis de pluribus ut pars essentiae multis quam habet accidentaliter sic et accidentaliter nomen et falsum sunt genus (que ratio est illa accidentalis) est conc. omnibus aliis non in secundum hanc rationem accidentalem sed secundum id quod est dicit essentialiter nomen secundum principale significatum. igitur aliud est accidentaliter nomen est conc. et aliud secundum id quod dicit accidentaliter et conc. 1am et 2am secundum est falsum

Replicatur predicabile in quid est predicabile de quinque predicabilibus ut genus ergo est conc. secundum id quod dicit accidentaliter. Distinguo ans est predicabile de quinque predicabilibus ut genus hoc est cum est [illegible] genus concedo hoc est secundum rationem generis ita ut ipsa met ratio generis predicetur nego ans et consequentiam, aliud predicabile ut genus est equivocum et potest [illegible] in [illegible] sensu nempe quod cum est predicabile de quinque predicabilibus cum est genus et si genus non esset non esset de illis predicabile et hic est verissimum potest etiam [illegible] in alio sensu nempe quod secundum rationem generis sit predicabile ita ut ipsa ratio generis predicetur et hoc est falsum patet hoc clarissime inde quod ut genus est predicabile de pluribus speciebus hoc est cum est constitutum genus. non autem secundum rationem generis quae non potest de speciebus, neque de individuis [illegible] predicari

Obiicies 2o in predicabile et multis in ratione generis esse genus esse inferius et superius ex ipso est quod predicabile quia ut genus [illegible] 2o predicabile [illegible] ad predicationem, sed hoc est absurdum ergo [illegible] distinguo

maiorem

maiorem esse inferius et superius se ipso sub eadem ratione nego, sub diversa ratione concedo maiorem et distinguo minorem hoc est abstrahendo inferiora concedo, nego inferiora negato concedo minorem et nego consequentiam praedicabile. et in cõi essentialiter sumptum hoc est praedicabile de pluribus est superius 1o praedicabili et se ipso accidentaliter sumpto cum secundum hanc rationem magis late pateat quam genus ut [illegible] accidentaliter sumptum praedicabile de pluribus differentibus specie in quid est inferius 1o praedicabili et in praedicatione genus est minus late patet quam genus in cõi et se ipso essentialiter sumpto nulla autem est implicatio in hoc quod idem respectu eiusdem ipso et respectu sui ipsius sub diversa ratione sit superius et inferius

Ex secundis praedicabile in cõi non est superius nisi abstrahatur ab omnibus praedicabilibus in particulari ergo accidentaliter sumptum est superius sed accidentaliter sumptum est inferius se ipso et 1o praedicabili ergo est inferius et superius se ipso sub eadem ratione, concesso ante distinguo consequens accidentaliter sumptum est superius secundum id quod dicit accidentaliter nego secundum id quod dicit essentialiter concedo consequentiam et distinguo minorem accidentaliter sumptum est inferius se ipso et 1o praedicabili secundum id quod dicit accidentaliter concedo secundum id quod dicit essentialiter nego minorem et consequentiam quia tamen [illegible] genus [illegible] in cõi non esse superius nisi abstrahatur ab omnibus praedicabilibus quae abstractio ut illi [illegible] abstractionem duplicem habet rationem unam essentialem nempe praedicabilitatem de pluribus secundum quam est superius omnibus praedicabilibus et se ipso ut genere et [illegible] accidentalem nempe praedicabilitatem de pluribus differentibus specie in quid secundum quam non est praedicabile de omnibus praedicabilibus sed est inferius 1o praedicabili et se ipso essentialiter sumpto secundum rationem praedicabilis de pluribus [illegible] ratio superioritatis et inferioritatis est sub diversa ratione

Urgebis [illegible] in cõi non est superius praedicabilibus in particulari nisi ut genus sed ut genus est etiam inferius se ipso [illegible] est superius et inferius se ipso et 1o praedicabile. Distinguo maiorem non est superius nisi ut genus hoc est nisi sub [illegible] genus concedo hoc est nisi secundum

rationem

rationem generis nego maiorem et distinguo minorem ut genus est etiam inferius hoc est secundum rationem generis concedo hoc est cum est constitutum genus subalternum quod est inferius secundum rationem essentialem praedicabilis in communi nego secundum rationem accidentalem generis concedo minorem et nego consequentiam quia cum est genus duas habet rationes unam essentialem nempe esse praedicabile de pluribus secundum quam est superius, alteram accidentalem nempe esse subiicibile praedicabile secundum quam est inferius

Obiicies 4° si praedicabile in communi esset genus quinque praedicabilia essent species sed non possunt esse species ergo. Distinguo maiorem quinque praedicabilia essent species subiicibiles concedo essent species praedicabiles nego maiorem et distinguo minorem non possunt esse species subiicibiles nego praedicabiles transeat minor et nego consequentiam nullum enim est absurdum quod quinque praedicabilia sint species subiicibiles respectu praedicabilis in communi et quod ipsum met praedicabile in communi sub una ratione subiiciatur sibi sub alia ratione ut supra explicuimus

Obiicies 5° id quod abstrahitur ab aliquo non supponit in illo denominationem quam acquirit mediante abstractione, sed ratio praedicabilis in communi supponit in uno ex quinque praedicabilibus rationem generis ergo non acquirit hanc denominationem generis mediante abstractione cum hanc supponat. Distinguo maiorem id quod abstrahitur ab aliquo si haec fuerit 1a intentio obiectiva non supponit in illo denominationem quam acquirit mediante abstractione concedo si illud a quo abstrahitur fuerit 2a intentio obiectiva nego maiorem et concessa minore nego consequentiam cum enim aliquid abstrahitur a secundis intentionibus, potest in illis supponi ratio quae acquiritur mediante abstractione quia cum secundae intentiones includant formam aliquam habitam atque possunt participare ~~rationem~~ denominationem eandem quam acquirit ratio ab illis abstracta in primis autem intentionibus nunquam supponitur denominatio quae acquiritur mediante abstractione quia primae intentiones nihil includunt habitum obiectum cum vero ratio praedicabilis in communi abstrahitur a quinque praedicabilibus, abstrahitur a secundis intentionibus obiectivis unde mirum non est si supponat ~~rationem~~ in illis rationem generis quam acquirit mediante hac abstractione ab illis

Obiicies 6° quod tria priora praedicabilia magis proprie participant rationem praedicabilis quam duo posteriora, quia illa essentialiter et haec accidentaliter praedicantur

praedicatur ergo praedicabile in communi non potest esse genus ad quinque praedicabilia quia genus eodem modo participatur ab omnibus suis speciebus distinguo antecedens tria priora praedicabilia magis perfecte participant rationem praedicabilis et ut differentiam concedo et minorem, tunc nego consequentiam et consequentiam, ut perfectius est homo quam equus non ideo tamen ut non est genus ad hominem et equum quia illa maior perfectio in homine provenit a differentia non a ratione communi

Obiicies 1° si praedicabile in communi esset genus omnia praedicabilia essent inclusa in 1° praedicabili consequens est absurdum quia hoc modo distinctio ceterorum quinque praedicabilium non esset bona nec facta per membra contra distincta ergo et consequentiam nego sequelam; probo omnia praedicabilia includuntur in praedicabili in communi praedicabile in communi includitur in 1° praedicabili cum ut genus ergo et omnia quinque praedicabilia includerentur in 1° praedicabili distinguo maiorem omnia praedicabilia includuntur in praedicabili in communi essentialiter sumpto concedo in praedicabili in communi univocabiliter sumpto nego maiorem et distinguo minorem praedicabile in communi secundum id quod habet essentialiter includitur in 1° praedicabili nego secundum id quod habet univocabiliter concedo minorem et nego consequentiam

Obiicies 2° si praedicabile in communi esset genus abstraheretur a quinque praedicabilibus abstraheretur a se ipso quia abstraheretur ab omnibus praedicabilibus in particulari et ab omnibus generibus inter quae est ipsum, sed hoc videtur absurdum ergo praedicabile in communi non est genus distinguo maiorem praedicabile in communi essentialiter sumptum abstraheretur a se ipso univocabiliter sumpto concedo abstraheretur a se ipso essentialiter sumpto nego maiorem et distinguo minorem hoc est absurdum in primo nego [illegible] concedo in secundo consequentia nego minorem et consequentiam

[illegible] Suppositis [illegible] ultima [illegible] univocabiliter sumpto non posset [illegible] minorem quod [illegible] distinctum [illegible] hoc est absurdum ergo absurdum est quod praedicabile in communi essentialiter sumptum abstrahitur a se ipso univocabiliter sumpto nego minorem ratio [illegible] esse praedicabilis de pluribus [illegible] ratio praedicabilis in communi; [illegible] abstrahitur esset ratio generis quae univocabiliter et

contingenter

contingentia corporis perfectibilis incorr.

Ulterius si perfectibile incorruptibile abstraheretur ab ipso eadem ratione magis supponeretur esse genus antequam abstraheretur a quaque perfectibilibus sed hoc est falsum quia ipsum per abstractionem a quaque perfectibilibus fit genus; ergo non potest abstrahi ab ipso aut [illegible] [illegible]. Ergo ex quibus minimis antequam a perfectibili incorruptibili abstraheretur a quaque perfectibilibus supponitur quidem generalizabile non tamen constituens genus.

Probatur antecedens: ad abstractionem supponuntur omnia ea a quibus debet fieri abstractio, ergo antecedens: ad abstractionem perfectibilis incorruptibilis supponuntur omnia quaeque perfectibilia inparticularia a quibus debet fieri abstractio, ergo supponuntur omnia genera, ergo supponitur ipsum perfectibile incorruptibile iam genus, ergo antequam abstraheretur esset genus. Distinguo antecedens: ad abstractionem supponuntur omnia ea a quibus debet fieri abstractio ut actu existentia, nego; sive ut actu existentia sive ut possibilia, concedo antecedens et eodem modo distinguo consequens: supponuntur omnia quaeque perfectibilia inparticularia actu seu constituta in suo esse, nego; sive ut actu constituta in suo esse sive ut possibilia, concedo primum consequens et eodem modo distinguo secundum consequens, nego tertium consequens: ea a quibus debet fieri abstractio aliquando fieri non debent esse actu existentia, sed sufficit si sint possibilia, ut patet; unde cum abstrahitur a quaque perfectibilibus ratio perfectibilis de pluribus non debent supponi quaeque perfectibilia esse actu iam constituta in suo esse, sed sufficit ea supponantur possibilia, unde perfectibile incorruptibile ante abstractionem non debet supponi factum iam genus sed tantum generalizabile seu factibile genus, in quo nullum est absurdum.

Replicabis contra: abstrahendo perfectibile tantum incorruptibile ab omnibus perfectibilibus inparticularibus debet cognoscere omnia genera ut omnes generalitates in confuso; ergo etiam debet cognoscere reflexe se ipsum quia ipsum est genus, sive quia perfectibile incorruptibile constituitur genus, sed hoc est absurdum, ergo et antecedens. Concedo antecedens, [illegible] nego minorem subsumptam, quia nullum est absurdum quod aliqua cognitio reflectat confuse supra se ipsam, sic cognitio qua dicuntur omnes cognitiones necessario esse reflectat supra se ipsam et cognoscit se ipsam confuse cum ipsa

sit

ut una ex definitis vera cognitio qua omne ens confuse cognoscitur debet necessa-
rio cognoscere se ipsam cum ipsa sit ens

Questio Quarta De Antepredica- mentis Aristotelis

Ecce iam tandem absolutis questionibus proemialibus ad explicandam doctrinam quam Aristoteles tradit totius organi seu logica pervenimus in primo libro Chategoriarum seu predicamentorum philosophus est appellatus nobis tria fere capitibus constans et in tres tractatus divisus in primo explicat Aristoteles nonnulla que ad notitiam predicamentorum valde utilia sunt et necessaria significationes aliquorum scilicet terminorum ut sunt equivoca univoca denominativa et analoga quarum intelligentia maxime iuvat ad distribuendas res in suas classes seu predicamenta et ideo dictus est hic primus tractatus ante predicamenta et ab aliquibus addendum est proprium ad distinctionem libri predicabilium Porphirii qui dictus est ante predicamenta veterum; in secundo agit de predicamentis quantum ad logicum necessarium est in tertio vero agit de aliquibus proprietatibus predicamentorum ut de oppositione prioritate et ceteris quas omnia habent respectu aliorum ideoque vocantur post predicamenta nos igitur absolutis ante predicamentis Porphirii Aristotelica accedamus et cum ipso declaremus quid sint equivoca univoca denominativa et analoga

Sectio Prima De Equi- vocis

Non solum nomina et voces sed et ipsas res ipsis vocibus significatas dicimus equivoca cum hoc tamen discrimine quod illa dicuntur equivoca equivocantia et ista equivoca equivocata seu facta equivoca. Equivocatio autem ex rerum multitudine et nominum paucitate orta est nam cum res

sint

sint secus infinite et species nulla terminata, hinc est quod cognitione una utraque
unica neq istis se nulla (absolute) significant

Aequivoca vero equivoca definiuntur hic ab Aristotele cap. 1°
illa quorum nomen solum commune est, secundum nomen autem ratio substantiae
diversa, in qua definitione ut videtis solum definiuntur equivoca aequivocata
non aequivocantia, et illa particula quorum nomen commune explicant genus sed
etiam univoca et alia quae habent nomen commune, reliqua vero differentiam
per quam aequivoca differunt ab aliis. Ad intelligentiam autem huius definitionis
notate 1° per nomen non intelligi illam orationis partem quae est contra distincta aliis
a grammaticis nomen, vel quamcunque vocem, cum non solum nomen sed etiam
verbum, adverbium et aliae partes orationis sint aliquando aequivoca, insuper autem vox
ad hoc ut sit communis non solum debet habere easdem litteras et syllabas sed etiam
eandem pronuntiationem unde hoc vox malus non est proprie nomen aequivocum, quia
cum significat hominem scelestum habet primam syllabam brevem, cum vero significat arborem
vel navis habet primam syllabam longam. Notate 2° per nomen substantiae non intelligi
substantiam rigorose sumptam ab accidente distinctam, sed essentiam et quidditatem cuiuscunque
unius rei sive substantia sit sive accidens, quia non solum substantiae sed etiam
accidentia possunt esse aequivoca. Notate 3° ad aequivoca non sufficere ut habeant nomen
commune et substantiam diversam, sed requiri ut habeant diversitatem secundum
id quod significatur a tali nomine, nam secundum alias rationes diversitatem
non habeant; unde in definitione ponitur ratio substantiae 2° nomen hoc commune
significationem debere esse diversam, ut canis marinus et terrestris aequivoca
sunt quia hi canes significant ultimam differentiam utriusque, etsi secundum quod
diversa sunt ex parte nominis alias diversitatem non ... Notate 4° ad aequivoca
requiri omnimodam diversitatem in ratione significata, quia nomina non sunt aequivoca
solum habere nomen commune, necesse est ut ratio secundum quam a tali nomine
significantur sit omnino diversa

Hinc colligitur 1° denominationem aequivocam esse
partim intrinsecam et partim extrinsecam, procedit enim ex eo quod aut sint

habentia

habentia diversitatem essentiae et naturae quae diversitas est univoca et ex eo quod habeant nomen commune significans talem diversitatem quod quidem est univocum.

Colliges 2.° ea quae sub uno nomine sunt aequivoca sub alio posse esse univoca; sic taurus mons et taurus animal sub nomine tauri sunt aequivoca, sub nomine vero corporis et substantiae univoca.

Dices omnia aequivoca unica definitione definiuntur ergo habent eandem communem substantiam quia non possunt plura unica definitione definiri nisi habeant eandem substantiam et essentiam ergo falso dicuntur habere diversam substantiam. Distinguo antecedens omnia aequivoca definiuntur unica definitione sub ratione communi aequivoci concedo, sub ratione particulari aequivoci V.G. sub ratione canis galli tauri et ceterorum nego antecedens et distinguo consequens ergo habent eandem rationem substantiae secundum quam definiuntur concedo secundum quam non definiuntur nego primam et secundam consequentiam. Aequivoca enim duplicitur possunt considerari in communi sub ratione aequivoci et sub hac omnia conveniunt, omnia enim habent nomen commune et rationem significatam per nomen omnino diversam unde omnia possunt unica definitione definiri. Secundo sub ratione particulari diversa quae significantur a nomine aequivoco in particulari V.G. sub ratione significata sub hoc nomine gallo quae significat differentiam galli gallinacei et originem hominis a Gallia regione et sub hac ratione non possunt unica definitione definiri sed quodlibet debet sua definitione definiri unde Tertullianus etiam 1.° Topicorum cap. 2.° cap. 5.° aequivoca prius dividenda esse quam definienda aequivocum enim sub ratione particulari diversa significata a nomine aequivoco in particulari non possunt unica definitione definiri.

Definitis ergo aequivocis conveniunt et disconveniunt cum univocis; definitio conveniunt enim in eo quod ratio in qua aequivoca conveniunt et illa in qua univoca conveniunt habeant utrique cognitionibus ratio enim aequivocantis habent atque cognoscentis corporis rationem diversitatis plurium significatorum per nomen commune, ratio vero univocantis habent a cognitione conveniente hanc et illam diversitatem significatam nomine commune

Disconveniunt

Dicuntur equivoca; in equivoca a casu et a consilio; equivoca a casu sunt illa quae fortuito et casu praeter intentionem imponentis idem habent nomen significans diversa ut nomen gallus fortuito impositum fuit ad significandum hominem natum in gallia et gallum gallinaceum equivoca vero a consilio dicuntur illa quibus non casu et fortuito sed ex industria impositum fuit idem nomen significans diversa et hoc propter similitudinem aliquam quam inter se habent vel propter aliquod aliud ut nomen canis quod primum impositum fuit cani latrabili translatum deinde fuit ad significandum canem coelestem et marinum propter similitudinem quam cum illo habent

Quaeres hic quomodo definiatur equivocum equivocum seu nomen equivocum dicitur posse illud modum definiri vox plura vel plures significans ut exemplum eorum dispositum; unde vox equivoca est unius plures et habet multiplicem significationem, itaque dicitur multiplex cum vox significativa sit concretum constans ex materia et forma et hic significatione ex forma unde cum multiplicatur significatio vocis multiplicatur forma huius concreti non ideo tamen multiplicatur concretum sed est una vox et unum nomen quia concreta accidentalia qualis est vox significativa non multiplicantur ad multiplicationem formae sed ad multiplicationem subiecti ut album est album si est unum subiectum habens plures albedines, hic autem advertite nomen equivocum non significare plura ut plura distincte et clare sed cum aliqua confusione quae occasionem praebet intellectui intelligendi modo unum modo aliud ex iis quae significat itaque absolute nomen equivocum dicitur nihil significare hoc est nihil determinate significare quia plura significat indeterminate cum possit accipi tam pro uno quam pro alio, unde nisi ex circumstantiis colligatur in qua nam ... significatione accipiatur ut ... equivocatio seu indeterminatio collatio relinquit intellectum suspensum et dubium, quae res dat occasionem errandi.

Ex quibus colligitur nomina equivoca a casu dici esse vere equivoca haec enim significant plura natura diversa ut canis taurus gallus; at vero nomen hoc equivocum in consilio non est vere equivocum

sicut

hic dicatur equivocum sed est equivocum in actu signato ut alij dicunt non tn. in actu exercito, id est equivocum sed non exercet munus equivoci non tn significat plura inter se diversa quia ut diximus omne equivocum convenit ratione equivoci absolute nominis cum significata non, ideo tn est univocum quia ad nomen univocum requiritur ut significet plura cum conceptu absoluto unius et nullo modo diversificatur pluralitas nec posset dicere quis id in illis hoc quod plura nomina ponit hoc equivocum significat plura cum aliqua eandem conceptionem, sed non una ea quae est necessaria ad perfectam univocationem ita ut ea conceptio conceptus et tantum posset dicere hoc esse plura nam eo ipso quod ego intelligo equivocum intelligo plura habentia nomen commune et rationem significatam omnino diversa hoc [illegible] ratio significata unius nominis convenire pluribus necessario convenit unde potest quidem in omnibus equivocis aliqua ratio equivoci non tn fieri unitas cum non possit fieri perfecta unitas cum [illegible] inter diversitatem pluralitas

Sectio Secunda De Univocis

Univoca alia dicuntur univocata et alia univocantia illa sunt illa quae univoca denominantur ut hoc termini quae ex sua univoca denominant. univoca univocata alia dicuntur participantia et alia participata univoca participata sunt quae superiora speciei inferioribus includi ut ratio illa quae est in equo homine et ceteris: ratio hominis quae est in Petro Paulo et participantia vero dicuntur inferiora quae participant et includunt rationem superiorem

Porro autem univoca univocata participantia definiuntur ab Aristotele citato sic: illa univoca nomina est cum commune et nomen eadem substantiae ratio, seu illa quae habent nomen commune et essentiam seu illud nomen significatam omnino eandem. Tria igitur requiruntur ad univoca, primum quod habeant nomen commune quod habent etiam equivoca ut in dicta definitione ut generis secundum non habeant rationem eadem omnino et eadem

inquo

inter se differunt aliquomodo non quidem identitate reali sed intentionali, tum quia aliter non essent plura et univoca sed unum quod realiter est. Item quia nomine univoci significatur conceptus unitus est complectens plura realiter sed intentionaliter unum et idem. Unde colliguntur tres personas divinas habentes nomen commune Deus, et eandem rationem essentiae non tamen esse univoca quia ratio essentiae in illis est realiter eadem et una, non multiplex. Et ratio ut hic ratio essentiae communis et eadem explicetur per nomen commune per quod est communicatur univoca univocata in ratione univoci.

Hinc colligitur univoca in ratione communi univoci non esse perfecte univoca, licet ratione appareat pluralitas, nam intellectus non potest cognoscere rationem univoci nisi cognoscat plura habentia nomen commune et rationem significatam per nomen omnino eandem; postquam autem cognovit illa habere aliquam convenientiam et perfecte non differre unum ab alio, attamen cognoscit illa esse plura. Et possit dicere haec sunt plura quae cognitio non est sufficiens ad constituenda ea perfecte univoca, tamen distinctio est requisita ad univoca et univocum; sicut igitur aequivoca in ratione communi aequivoci non sunt aequivoca, ita et univoca in ratione communi univoci non sunt univoca ad [illegible] rationem particularem ut in ratione hominis, in ratione animalis.

Dicitur univoca non ex parte [illegible] illa ergo ratio significata per nomen debet esse realiter eadem in omnibus; dicuntur univoca fundamentaliter, tamen non dependent ab intellectu [illegible] [illegible], et consequenter univoca fundamentaliter tamen dicuntur illa quae habent rationem in omnibus ut sit sufficiens fundamentum ad hoc ut intellectus possit illam ab omnibus separare et concipere perfecte et intentionaliter unam, a qua unitate denominantur univoca.

Univoca univocata rursus dividuntur in univoca [illegible] et essentialia. Essentialia dicuntur illa quorum ratio communis per nomen commune significata est de essentia illorum ut homo respectu Petri et Joannis, [illegible] vel color respectu albedinis nigredinis etc. Accidentalia vero sunt illa quorum

ratio

ratio cuius significatum per nomen commune est illis in his ut ratio albi respectu Cygni nivis parietis &

Sectio Tertia De Denominativis

Denominatiua alia sunt denominata alia denominantia. Haec sunt accidentalia, haec quae suum nomen ab albedine ut album dicitur, illa vero sunt formae subiectum denominantes, tribuentes illi nomen ut albedo quae denominat hoc dicitur albedo paries album, absolute autem nomine dicitur denominatiuum

Denominatiua ipsa alia sunt accidentalia alia essentialia nam forma denominans potest esse accidentalis vel essentialis subiecto denominato, nam ab humanitate essentialiter denominatur Petrus homo et ab albedine dicitur accidentaliter albus; rursus denominatiua alia sunt substantiua seu significata nomine substantiuo ut homo vel artifex, alia adiectiua seu nomine adiectiuo significata ut rationalis vel album; absolute tamen hic communiter sumuntur denominatiua pro accidentalibus et adiectiuis, unde Aristoteles 2° Topicorum c. 2° dixit genus non praedicari de speciebus denominatiue, hoc est accidentaliter et adiectiue, sic ergo igitur recte ut ab eodem philosopho denominatiua definiuntur: ea quae ab aliquo nominis appellationem habent et solo casu ab illo differunt hoc est sola desinentia et consortia uocis ita ut non eodem modo desinant vox rei denominatae et formae denominantis

Ad huius definitionis explicationem aduertendum est quaedam denominatiuorum quaedam participant formam sine ipsa non tamen nomen formae ut studiosus qui significat idem ac virtuti deditum et participat virtutem ipsam sine tamen nomine eius; alia vero solum nomen formae participant non autem ipsam formam ut officiosus qui significat idem ac obsequiosus et participat nomen solum officii quia hoc non significat apud latinos obsequium; alia tamen et nomen et formam ipsam

aequa-

aqua denominantur participant ut fortis qui non solum nomen fortitudinis
a qua denominatur participat sed ipsam etiam fortitudinem. illa duo prima
circa sunt nomen denominativa nec ab illis hic definita quae solum definitur
denominativa proprie parens nec omnia sed solum illa quae tres habent conditiones
1^a est ut subiectum denominatum et forma denominans conveniant in nomine et
in voce qua significantur, secundo ut differant in cadentia. 3 differentia vocis
ut formam significent in abstracto subiectum vero denominatum in concreto ut album
et albedo, et ratio ut utrumque nomine significetur in aliquo modo. omnis subiecto
et formae sic propter defectum 1^{ae} conditionis [illegible] non est denominativum
hic definitum quia non habet idem nomen ac virtus a qua denominatur forma denominatum
sic musica quae absolute musica sunt quamquam a forma [illegible] denominatur
musica et absolute grammatica est grammatica propter defectum secundae conditionis
quia definit in voce eodem modo ac forma denominans cum utraque
dicatur musica idem dico de officio propter defectum tertiae conditionis parens
parens nomen officii non convenit et cum eo [illegible]

Dices denominativa non solo casu differunt quia
dulce est denominativum a dulcedine et tamen ab illa plus quam casu differt quia
dulce realiter distinguitur a dulcedine nec omne id quod dicit dulce dicit dulcedo
ergo falsa est definitio Aristotelis. Resp. Aristotelem dum dixit denominativa solo casu differre
a radicibus solum id quod denominativa subiecti importent et secundum hoc dixisse
ea differre a forma denominante sola differentia vocis denominativa et
subiecto importat eandem prorsus formam denominantem unde album solo casu
hac differentia vocis differunt et propterea secundum id quod dicunt casu ita de aliis
non solo casu differunt nec album et differt realiter ab albedine [illegible] subiecti
connotata subiecti non differt nisi [illegible] differentia vocis quia subiecto hoc connotato
[illegible] idem est ac albedo, quae illud denominat album

Dices 2° haec denominativa etiam si explicata
sint, univoca vel aequivoca; visibile et quod denominatur a visibilitate et album
ab albedine sunt univoca; commune etiam quod denominatur a communitate est
aequivocum

equivoca ergo non datur quartum denominativum ab univocis et equivocis. R° maiorem falsam, esse omnia denominativa esse univoca aut equivoca. Secundo in divina est denominativum ab infinitate et tamen non est equivoca ut patet, nec univoca cum non sit realiter et omne univocum realiter sit. R° 2° denominativa esse aut univoca aut equivoca realiter non tamen [illegible] [illegible] non univoca [illegible] denominativa [illegible] realiter sunt eadem, sic arguunt [illegible] quam [illegible] sit univocum [illegible] univocis [illegible] denominativum [illegible] abstractis denominatum et alia differt [illegible] denominativa nomen; Hos autem [illegible] [illegible] de denominativis ut [illegible] quae sunt diversa denominativa ea quae [illegible] dicuntur univoca aut equivoca.

Dicitur 2° iustus non dicitur ab iniustitia sed [illegible] iustitia iniusto ergo non denominatur iniustitia ergo non est denominativum. R° [illegible] iustus non denominatur iniustitia sed iustitia iniusto grammaticaliter [illegible] Philosophice [illegible] et eodem modo [illegible] 2° [illegible] [illegible] grammatici ut plurimum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] naturam philosophi [illegible] priori [illegible] [illegible] concreta ab [illegible] [illegible] abstracta [illegible] natura sua [illegible] priora [illegible] quae componunt.

Quod si [illegible] [illegible] hec considerationes [illegible] logicus [illegible] habeat [illegible] quomodo distinguit nomen [illegible] proprium est grammaticorum [illegible] definitionem [illegible] omnia denominativa dicas cum Araujo [illegible] 10 n° 4° denominativum esse ea quae [illegible] forma accidentali denominantur [illegible] [illegible] definitionem complectentem etiam denominativa [illegible], dicas esse ea quae [illegible] forma denominantur

Sectio Quarta De Analogis

Analoga dicuntur ab analogia quae latine significat [illegible] proportionem similitudinem convenientiam et proportionem. Analoga [illegible] [illegible] cum univocis et univocum dicitur [illegible] non [illegible] equivocum [illegible]

aliquando confunduntur cum equivocis, nos autem hic sumimus analoga prout est distincta ab equivocis et univocis, sunt et [illegible] philosophi [illegible] de his [illegible] questionem et [illegible] [illegible] distinguuntur ab univocis et equivocis analoga ut ab his contradistincta. aliqui sunt analoga analogata res que denominantur analoga, alia analogum analogans sive nomina quibus res analoge significantur, nullam istis definitionem analogis non apponit quia ut notat Cajetanus hic q. [illegible] articulo cum sint media inter univoca et equivoca ex eorum definitionibus colligi potest. sic tamen analoga analogata communiter definiuntur analoga sunt ea quorum nomen est commune ratio vero substantie significata per nomen partim eadem partim diversa. hec est ratio analogi non est perfecte una [illegible]. ratio omnia analoga perfecte conveniunt sed imperfecte, et ipsa definitione colliguntur [illegible] convenire analoga cum univocis et equivocis in hoc quod habeant nomen commune ab illis vero differre vero per hoc quod ratio significata per nomen sit partim eadem partim diversa.

Dividuntur analoga in analoga inequalitatis in analoga attributionis et in analoga proportionis, analoga inequalitatis sunt ea quorum nomen est commune ratio vero substantie per nomen significata est eadem sed inequaliter ab illis participata ratione differentiarum sic [illegible] [illegible] est perfectius substantie quam [illegible] [illegible] aliquo modo est idem [illegible] [illegible] [illegible] aliquo modo idem et aliquo modo diversum. sed hec analoga non sunt pure analoga contra distincta ab univocis [illegible] hic [illegible] ultra nulla [illegible] ratio univoca sed omnia essent analoga, omnia enim univoca inequaliter participantur a suis inferioribus ratione differentiarum quarum alie sunt perfectiores imperfectiores alie. ratio [illegible] est quia [illegible] ex parte obiecti habentur [illegible] [illegible] et [illegible] non habentur ex parte actus [illegible] significantur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] univocationem. ergo analoga inequalitatis non sunt absolute et simpliciter analoga ab univocis contradistincta.

Analoga attributionis dicuntur illa quorum nomen est commune ratio vero significata per nomen est eadem [illegible] [illegible] diversa vero secundum habitudinem seu ordinem et attributionem ad illud

sic

si ratio sani ex cognitione porrecta est analogia attributionis quia nomen sanum est com-
munibus nempe ut medicinae cibis pulsui, urinae colori etc. quae omnia dicuntur sana
et ratio sani est eadem in omnibus secundum se, non tamen ab eadem sanitate
denominantur sana; sed ex diversa ratione ordinis et connexionis, quam quodlibet
ex his habet cum sanitate; et ita est nomen quia ipsa est sanitatis causa habet sanitatem
medicina cibi etc. dicuntur sana quia habent omnem causativam sanitatis
color et pulsus sunt sani, quia sunt signa indicativa sanitatis, unde omnia
haec dicuntur sana ab eadem sanitate et ob diversam connexionem quam cum illa
habent, unde ratio sani est in ipsis partim eadem et partim diversa ex his om-
nibus ut etiam principatum analogatum quod ipsum principaliter participat sani-
tatem, reliqua vero dicuntur minus principalia quia non habent ipsae sanitatem
sed tantum ordinem et connexionem cum sanitate quae est in illo

Hinc colligitur formam adaequatam denominationis
huc analogam non esse solam sanitatem neque solam connexionem cum sanitate sed
utramque indivisibiliter si enim haberent connexionem cum sanitate non dicerentur
sana sicut nec si solus connexio quae nominaretur ad sanitatem

Colligitur 2° ad hoc analoga denominanda non sufficere
connexionem diversam cum eodem termino sed etiam requiri nomen commune unde
amor et cognitio sanitatis, et habeant connexionem cum sanitate quia tamen non
denominantur sana non dicuntur analoga

Colligitur 3° diversitatem et identitatem quam
habent analoga ad hoc ut recta denominentur debere explicari nomine communi;
sed hoc significat solam diversitatem neque exprimit solam identitatem
neque univoce a ratione indicativa sanitatis omnes colores et pulsus perfecte
et univoce conveniunt sicut ratione causae sanitatis omnes medicinae et cibi
imo haec in ratione connexionis cum sanitate pulsus medicina etc. univoce
conveniunt, sed analogice in ratione sani; quia nomen sanum non significat solum
ea quae habent connexionem cum sanitate sed etiam ea quae diverso modo
dicunt ordinem ad sanitatem

Colligitur

Colligitur 4° formam aquam analoga denominantur debere esse intrinsecam principali analogato extrinsecam vero minus principalibus ut minus soli atque ut intrinseca medicina vero aeri pulsu et urine [illegible]

Colligitur 5° analoga attributionis explicari esse amplius ut absolute analoga denominationis [illegible] aequivocis quia cum hec analoga respiciunt eandem rationem et non habent aequivoca dicuntur enim analoga quia important diversam connexionem cum eadem ratione

Dices formam in medicina denominante sana a causa causa sanitatis ut calor cum indicativa sanitatis et quod talis est extrinseca medicina ut colori ergo denominantur a forma intrinseca; Nego maiorem medicina et species non denominantur sana cum causativa sanitatis actuale ut dicitur pulvibus non sana non sufficit connexio cum sanitate ad denominationem quia aliter cognitio sanitatis dicerentur sana denominantur [illegible] sana cum cognitione a connexione cum sanitate sunt alicui sanitate [illegible] particulari forma

Dices 2° urina non significat nisi quod significat id quod est connexum precise cum sanitate absque eo quod sit capax denominationis sanitatis R° hoc non colligere apostere quia non quidquid est connexum cum sanitate dicitur sanum ergo signum ut sanum non significare solum id quod est connexum cum sanitate sed aliquomodo significare peculiares connexiones cum sanitate neque connexionem intrinsecam vel extrinsecam in ratione significabilis vel causae contrariae patet

similitudo

similitudo imperfecta. facit tamen univocationem non analogiam. ac risus dictus de homine, de prato et de caelo sereno est ratio analoga analogia proportionis, quia risus proprie convenit homini et non prato nec caelo sereno propter quandam in similitudine imperfectam quam habet risus hominis cum viriditate prati et serenitate caeli. dicitur [illegible] de iis et explicat similitudinem imperfectam quam habent cum risu hominis qui est principale analogatum.

Hinc colligitur inter alia posse assignari analoga proportionis praeter metaphoras in quibus fit impositio nominis analogi quando id quod proprie significat nomen id ad quod significandum transfertur. ratio est quia cum praedicamus de creaturis et divinas perfectiones videtur non praedicamus de ipsis metaphorice, alias praedicatio esset falsa, sed praedicamus de ipsis cum [illegible] [illegible] similiter [illegible] [illegible] [illegible] est hoc nostra [illegible] his dicunt communiter quod ratione metaphorae debet esse principium aliquod illud a quo denominatur vox alteri non denominatur hominis per translationem ut si risus dicit quod in homine esse [illegible] humanae [illegible] [illegible] [illegible] est ut utraque res convenit [illegible] id unde primitus vox et id cui applicatur.

Colligitur 2° ad analogiam proportionis requiri quod ratio significata per nomen uni proprie conveniat ceteris vero improprie. si enim omnibus proprie conveniat, non tamen est ratio analoga quae aequivoca, quia [illegible] perfecte una et eadem non partim eadem partim diversa ut requiritur ad analogiam. ac risus de omnibus hominibus quibus proprie convenit praedicatur ut ratio univoca. si autem uni proprie et ceteris conveniat non est [illegible] propter similitudinem et diversam quia non omnibus eodem modo convenit, cum ergo tam similitudo quam dissimilitudo nomine analogo explicetur, ut praedicatur de pluribus partim eadem partim diversa.

Colligitur 3° id cui proprie convenit ratio per nomen analogum significata posse cognosci absque eo quod cognoscantur ea quibus improprie conveniat, ea vero quibus improprie conveniat cognosci non posse nisi cognoscatur id cui proprie convenit, ratio est quia illud participat rationem

illam

illam ex eo ut sine ordine ad illud, ut vero hoc illam participat cum ordine
ad illud propter similitudinem quam habet cum illo ergo istud sicut ordi-
nem ad illud cognosci non potest nisi illud cognoscatur, ut vero illud cum nullum
dicat ordinem ad hoc potest cognosci absque eo quod hoc cognoscatur sic cum cognosco
risum hominis non est necesse ut cognoscam risum prati et e contra ut cum
cognosco risum prati et eum debeo necessario cognoscere risum hominis
quia hic dicatur ridere propter similitudinem quam habet cum risu hominis

Colligitur 2º aequivoca a consilio esse proprie
analoga proportionis quia habent nomen commune et rationem significatam per
nomen propter similitudinem ipsius secundum non omnino diversam sed partim
eandem partim diversam et ideo a philosophis dicuntur aequivoca. Similiter hoc
nomen lupus pro ut significat omne id quod nomen commune in aequa significa-
tione comprehenduntur analoga cum aequivocis non ergo tamen dari aliqua aequivoca
a casu quae non proprie sint aequivoca et analogis contra dictum est
si quis imponeret filio suo nomen Petri ut signa nati est die sacro dicto
Petro et ut aliquis alteri suo qui diceretur Petrus tunc ratio significatas
significata ab illo nomine communi esset omnino diversa

Dices dantur ratio analoga analogiae proporti-
onis proprie ergo falsum est analoga proportionis esse aequivoca. Minor probatur, ratio
entis est analoga respectu Dei et creaturae respectu substantiae
et accidentis et tamen proprie convenit Deo et creaturae substantiae et accidenti
ergo. Hoc argumentum postulat ut examinemus an ratio entis sit univoca
vel analoga. ideo sit

Sectio Quinta. Utrum Ratio Entis Sit Univoca An Analoga Respectu Suarum Differentiarum

[illegible]

ratio entis sit univoca an analoga respectu suarum differentiarum

Ad intelligentiam quaestionis suppono 1° rationem seu conceptum obiecti=
vum entis consistere in aptitudine seu possibilitate rei ad existendum ergo est illud
quod potest existere seu illud quod in existere nullam involvit contradictionem

Suppono 2° plures esse differentias entis ergo aliud
est increatum et aliud creatum, increatum est illud quod potest existere ne
sine ulla dependentia ab alio ut Deus; ens vero creatum est illud quod
potest existere sed dependenter ab alio; tales sunt omnes creaturae quae existere
non possunt sine dependentia saltem a Deo item ens aliud est substantia aliud
accidentale; substantia est ens quod in se ipsum [illegible] accidentale vero quod solum
propter aliud intendibile [illegible] ut infra explicabimus; Quaeritur ergo hic an
ens tam Deo et creaturis substantiae et accidenti sit univocum an analogum
verum esse et non esse aequivocum quidquid dixerit rabbi Moyses apud divum
Thomam q. 3ª de potentia articulo 8° et Suarez apud Capreolum in 1°
distinctione 2ª quaestione 1ª nam ad aequivocationem requiritur omnimoda diversitas
omnino conceptus significata ut saepe diximus; sed possibilitas ad existendum
significata per hoc nomen ens non est omnino diversa in Deo et creaturis in
substantia et accidente nam inter Deum et creaturam, inter substantiam et accidens
habetur aliqua proportio, et similitudo in possibilitate ad existendum sicut enim Deus
in existendo nullam involvit contradictionem ita et creatura idem dico de substantia
et accidente ergo ratio entis non est aequivoca respectu Dei et creaturae
neque substantiae et accidentis, ad decisionem autem principalis controversiae

Dico 1° posse perfecte praescindi rationem entis
ab omnibus supra dictis differentiis in Suarez d. 2ª Rubio [illegible]
lib. [illegible] Gratius et alii communiter contra [illegible] et alio
potest ens confuse cognosci non cognito distincte differentia creati et increati
substantiae et accidentis ergo potest ratio entis praescindi [illegible] differentiis
[illegible] patet experientia nam quisque nostrum considerans [illegible] ad
existendum nullo modo advertendo an ens creatum an increatum
[illegible] neque advertit [illegible] ergo [illegible] non

potest

posset fieri in mente cum suis inferioribus aliis propriis convenientibus in ratione entis in
ratione [illegible] [illegible] consequentia patet quia praedicatum quidditativum commune omnibus dictis
rebus nihil est aliud quam [illegible] confuse cognoscere in ut ex vi huius cognitionis
illius non separat eius differentias ergo et ratio entis confuse cognosci
ut eius differentiae non [illegible] potest [illegible] praescindi

Dico 2° ratio entis non potest perfecte abstrahi a differentiis
entis praedicatur ut sit univoca non analoga. ita Scotus et Scholastici communiter contra
[illegible] [illegible] [illegible] aliisque recentioribus probatur quia potest ratio entis
ita confuse cognosci ut eius differentiae nullo modo distinguantur et exprimantur
ex parte illius [illegible] ergo conceptio [illegible] potest abstrahere ex vi huius cognitionis
[illegible] [illegible] Deum neque creaturas neque substantiam neque accidens ergo ratio
entis potest perfecte praescindi et esse univoca, consequentia patet quia ideo ratio
aliqua potest perfecte praescindi et esse univoca quia potest ita confuse cognosci ut
eius differentiae non distinguantur nec actualiter cognoscantur, sed haec etiam
potest fieri in ratione entis ergo et potest etiam perfecte praescindi et esse univoca
Confirmatur cum istius praedicati ratio entis, nullam includit [illegible]
[illegible] nec pluralitatem ergo talis ratio simpliciter est omnino eadem et
perfecte una et consequenter univoca nam ad hoc ut esset analoga deberet
cognosci partim eadem partim diversa rationibus

Obiicies 1° si ratio entis praedicaretur univoce de Deo
et creaturis esset superior Deo sed hoc est absurdum ergo non potest perfecte
praescindi. Distinguo maiorem esset superior Deo hoc est nobilior et perfectior
Deo nego esset superior hoc est [illegible] Deo concedo maiorem et distinguo
minorem hoc est absurdum [illegible] [illegible] [illegible] concedo nego
[illegible] et consequentiam nullam [illegible] est absurdum esse [illegible] [illegible]
Deo

Obiicies 2° ratio entis [illegible] esset prior Deo
sed hoc videtur absurdum ergo. Distinguo maiorem esset prior Deo
prioritate logica seu secundum rationem subsistendi consequentiam concedo prioritate
physica

sphaera nego maiorem et distinguo minorem hoc est absurdum in sphaera magis remota sphaera concedo nego minorem et consequentiam nullum .n. est absurdum quod duo aliqua prius deo prioritate logica seu naturae absurdum esse si esset aliquid prius simpliciter deo esset prius tempore aut causalitate nullum .n. potest esse prius deo neque esse causa dei

Obiicies 2° quia creatura dependet essentialiter a deo in esse et in suis operationibus ergo ratio entis non potest esse univoca respectu entis creati et increati independentis et dependentis. Nego consequentiam quia dependentia unius ab alio non impedit univocationem nam unus est ab alio dependet unus homo ab alio et tamen ratio entis [illegible] hominis potest esse univoca tamen etiam ratio entis potest esse univoca omnium quae dependent ab alio et ratio est quia potest ratio entis in conceptu communi ita concipi ut talis dependentia ab ista non exprimatur nec importatur ex parte actus

Obiicies 3° ratio entis prius participatur a deo quam a creatura prius essentialiter quam a creatura ergo non potest esse univoca. Nego consequentiam nam in tantum non sufficit de prioritate temporis aut naturae et causalitatis quod sufficit de prioritate temporis et non obstat univocationi nam constat esse prius tempore quam aliud et unus homo prior alio est tamen ratio entis et hominis est univoca quod sufficit de prioritate causalitatis haec nihil aliud importat nisi quod unum est causa alterius et neque impedit univocationem quia unus est et unus homo est causa alterius et tamen est univoca ratio et talis prioritas non exprimitur ab ista unde quod unum non dividitur intrinsece sed remanet [illegible] individuum et unum perfecte univocum

Obiicies 3° a ratione entis esse univocam respectu dei et creaturae sequitur deum convenire cum creatura sed hoc videtur inconveniens deo ergo ratio entis non est univoca respectu dei et creaturae. Nego minorem nullo enim modo obest divinae celsitudini communicatione cum creaturis haec .n. nihil aliud importat nisi quod creatura participat aliquam perfectionem divinam quae non habeatur ideo convenit cum omnibus possibilibus perfectionibus

et separata

et separata [illegible] omnem imperfectionem; in creaturis vero [illegible] ex pluribus mixta imperfectionibus, non fuit ut Deum nullo modo comparari creaturis. [illegible] est solum quod habentur in illo esse, in creaturis vero [illegible] praedicatur ab ipso. Deo; idcirco talis communicatio non est indigna Deo, cum ratione bonitatis maxime conveniat ipsius ut [illegible] se communicare.

Obiicies 3° plures S. Patres negant Deum esse sub genere, ergo ratio entis non est univoca respectu Dei et creaturae [illegible] generis. Resp. S. Patres negant Deum esse sub genere limitato quale est ens creatum, non autem sub genere [illegible].

Urgebis: si Deus esset sub genere componeretur ex genere et differentia, sed hoc est absurdum, ergo Deus non est sub genere. Nego minorem. Probas: Deus est ens simplicissimum, ergo absurdum est quod componatur ex genere et differentia. Distinguo ant.: Deus est ens simplicissimum physice, concedo; metaphysice nego ant. et consequentiam. Nam [illegible] divinae simplicitati compositio metaphysica haec, et est extrinseca neque aliud importat nisi quod Deus possit concipi [illegible] cum pluribus aliis, nunc clare ita ut distinguatur ab omnibus eo quod [illegible] Deus [illegible] unde Deus remanet [illegible] simplicissimus.

Obiicies 4° ens includitur [illegible] in omnibus suis differentiis, non [illegible] possit separari [illegible] vel [illegible] conceptum harum differentiarum, sic ens ergo non potest esse univocum respectu Dei et creaturae, substantiae et accidentis. [illegible] negari [illegible] quia non obstat univocationi entis quod includatur [illegible] sufficit [illegible] differentiarum [illegible] non includantur [illegible] ens [illegible] et [illegible] non [illegible] dividatur [illegible] et ideo [illegible] univocum [illegible] ut [illegible] partem [illegible] differentiae in ipso includi; [illegible] in ipso non includuntur [illegible] nec [illegible] sicut [illegible] includuntur [illegible] non includuntur [illegible]

et intentionaliter est perfectior [illegible] per illam consequenter minorum

Praeterea separatio vel non separatio est mutua ergo si differentiae specificae includunt ens, ens includet ipsas differentias, distinguitur enim separatio vel non separatio realiter est mutua, concedo intentionalis nego ans. et consequentiam intentionaliter. n[am] potest aliqua res intelligi esse concepta sine alia licet cognosci non possit sine illa et sic includit hanc intellectu non tamen illam in ipsa, sicut homo non potest cognosci sine animali, tamen animal cognosci sine homine

Praeterea ratio differentiae non [illegible] includit ens ergo [illegible] aliqua res addit differentias aliquod ens ultra ipsum [illegible] dum ergo [illegible] Nego consequentiam [illegible] homo [illegible] non [illegible] [illegible] quod [illegible] ab [illegible] differentiae [illegible] aliquid [illegible] quod [illegible] includunt [illegible] aliquid [illegible] [illegible] includuntur [illegible] differentiis, quia tamen differentiae addunt aliquid aliud supra ens, non ens [illegible] hoc [illegible] non [illegible]

Praeterea [illegible] aliquid aliud quod addunt [illegible] ens [illegible] ens [illegible] ergo [illegible] aliquid aliud est [illegible] ens [illegible] aliquid aliud quod [illegible] ens [illegible] [illegible] quod addit supra ens [illegible] ut [illegible] consequentia [illegible] est [illegible] differentiae [illegible] includunt ens, addunt aliquid aliud supra ens [illegible] differentiae [illegible] ens [illegible] est [illegible] differentiam [illegible] ens [illegible] hoc [illegible] non [illegible] quod supra ipsum addunt differentiae [illegible] differentiae [illegible] non possunt sine ente

Praeterea [illegible] ens et aliquid aliud ergo differentiae nihil addunt supra ens [illegible] differentiae

nihil addunt supra ens ergo nec dicuntur nisi fuerint differre ens illud. n.
quod dicitur ut fuit differre ens debet addere aliquid aliud supra ens
quod est communis et non includitur ut patet. Distinguuntur igitur differentiae
a ratione entis ut aliquid aliud distinctum solum saltem ab ente. nego ans et eodem
modo distinguo consequens nam per conceptum differentiae explicatur aliquid quod
non explicatur per conceptum entis.

Respondeo differentiae sunt saltem ens ergo
non distinguuntur saltem ab ente. Distinguo ans et formaliter sunt saltem ens
nego ens et aliquid aliud conceptu ans. et distinguo consequens ergo non distin-
guuntur saltem et adaequate ab ente concedo saltem et inadequate nequaquam
tamen a parte ergo. Sicut enim quod differentiae saltem includunt ens
et aliquid aliud et habent ut species ut in tertio metaphysicorum includunt
genus et partem metaphysicam et sic distinguuntur ab eo ut totum
a parte.

Respondeo post 2° ad principale argumentum negando
ans. ens a saltem non includitur in differentiis nam ab eis distinctae
cognosci possunt absque eo quod cognoscatur et explicetur ratio entis.

Dices non potest explicari quid est ratio entis ut sunt
ab infinito et a creaturis sine possibilitate ad existendum ergo non possunt
differentiae entis cognosci sine ente. ergo ens saltem includitur in differentiis.
Nego ans et ratio haec differentiis ratio entis est non indigentia alterius ad
existendum ratio vero creati est indigentia alterius ad existendum in genere
ergo ens illud quod a se existit non indigendo alterius actione nec ab aliquo
dependens ratio vero creati est illud quod a se existit indigens alterius et ab aliquo
dependens in quibus conceptibus non includitur possibilitas ad existendum ad abstra-
hendum quae a se sit aliquid indigens vel non indigens vel non indigens alterius
a se existit nihil ex his conceptibus in illis posset existere vel non consequenter
nihil in se ens vel non idem dico de differentiis substantiae et accidentis.
ratio

ratio .x. quidditatis est ordinabilitas ad aliud ut adaequate distinctum sicut et ratio
possibilis est non ordinabilitas ad aliud ut adaequate distinctum praescindendo ab hoc
quod sit possibile vel non. Confirmatur simul et explicatur magis conceptus creaturae
et involvat possibilitatem et quidditatem si futura includeret rationem entis realis non
posset esse ratio entis impossibilis [illegible] patet quia hoc est falsum datur .x. quod
imaginatum impossibile ut est chimaera persona [illegible] quae si existeret [illegible]
dependeret nec imperfecte [illegible] et quod creatum impossibile ut est homo [illegible]
quo verificatur quod si existeret dependeret ab aliqua causa; idem dico de [illegible]
[illegible] et [illegible] ergo [illegible]. Confirmatur ulterius cum ego cognosco conceptum creaturae
cum involvat [illegible] vel quidditatis non ergo cognosco esse possibile sed adhuc dubito
de eius possibilitate vel possibilitatis futuro non includit, remanet modo rationis
alioquin nulla esset ratio dubitandi an essent possibilis vel non

Secundo contrahitur et id quod necessario existit [illegible]
[illegible] necessario existere includit futuram possibilitatem ad existendum ergo differentia
creatae includit futuram possibilitatem ad existendum consequentia [illegible]
[illegible] distinguo maiorem [illegible] id quod necessario existit [illegible]
ergo [illegible] suppositione quod sit possibile concedo maiorem et concessa minori nego
consequentiam ratio .x. creata [illegible] non [illegible] necessitatem ad existendum sed
ex suppositione quod sit conveniens cum possibilitate ad existendum [illegible]
persona trinitatis et [illegible] quod non necessario existit cum sit impossibilis

Tertio [illegible] ratio entis creati genetica non potest contrahi
differentiis realibus praescindentibus creabilitate et increabilitate sed [illegible] contrahi a
differentiis realibus ergo differentiae entis realis includunt realitatem et possibilitatem
ad existendum. Distinguo maiorem ratio entis realis genetica non potest contrahi per
differentias praescindentes realiter et ex parte obiecti [illegible] quando differentiae
futurae creabilitate praescindentibus nego [illegible] et consequentiam differentiae .x. entis realis
non possunt creabilitatem praescindere [illegible] et ex parte obiecti [illegible]
realis at vero futurae non habent realitatem neque creabilitatem sed abstrahunt [illegible]
alioquin non essent differentiae nec contraherent eius rationem .x. contractam debent futura

distingui

diversi [illegible] esse

Urgebis: si differentia entis [illegible] non includeretur realiter, ens reale esset simul genus et differentia respectu illarum, et differentiae essent simul genus et differentiae respectu entis; sed hoc est absurdum, ergo. Nego minorem: nullum enim est absurdum quod duo se habeant ut genus et differentia et mutuo se se constituant [illegible] [illegible] hoc ratione [illegible] quae est genus [illegible] et [illegible] et ipsa substantia est genus ad [illegible] et [illegible]

Urgebis: si mutuo essent genus et differentia, unum esset [illegible] et superius alio et non esset [illegible] et superius illo, quia illud esset [illegible] hoc; sed hoc implicat, ergo. Nego sequelam [illegible] maiorem, et ad [illegible] probationem dico duo posse esse mutuo [illegible] et superiora respectibus [illegible] ad aliquid ad quod non [illegible] aliud, ut patet in ratione [illegible] et substantiae, nam [illegible] [illegible] et [illegible] substantia [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] respectu [illegible] [illegible] ad substantiam [illegible] sic ratio entis est [illegible] respectu [illegible] differentiae V.g. respectu [illegible] quia magis late patet quam ratio increati; ratio vero increati est [illegible] [illegible] [illegible] ad impossibile, quod non est ens, unde ad [illegible] determinanda et [illegible] ratio increati determinat ens indifferens ad [illegible] ens creatum et increatum ad solum increatum; et ratio entis realis determinat rationem increati indifferentem ad possibilem et impossibilem ad possibilem [illegible]

Replicabis: si ratio entis non includitur [illegible] [illegible] eius differentiis, nulla erunt [illegible] transcendentia; sed hoc videtur absurdum, ergo. [illegible] majorem, nulla erunt [illegible] realiter transcendentia [illegible] [illegible] transcendentia [illegible] maiorem et [illegible] hoc est absurdum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] non transcendat per omnes suas differentias [illegible] [illegible] [illegible] omnes [illegible] differentias [illegible] [illegible] [illegible] dicas etiam ut et [illegible] aliud [illegible] hoc modo [illegible] quia ut [illegible] solum [illegible] differentias [illegible] [illegible] [illegible] possibilia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]

[illegible]

Obiicies 5° ratio entis improprie convenit creaturis sed Deo proprie
ergo ratio entis est analoga analogia proportionis impropriae. Nego antecedens quaelibet enim
creatura vere et proprie est ens ut si aliqui S. Patres dicunt Deum proprie esse
ens creaturas vero improprie loquuntur non univoce philosophice sed comparatione morali
comparantes creaturas valde limitatas in sua perfectione cum Deo infinito et omnimode
perfecto ad exaggerandam magnitudinem Dei sic dicunt creaturas respectu Dei non esse
ens cum respectu illius ita sint ac si non essent

Obiicies 6° Aristoteles docet in pluribus locis
ens esse analogum ergo non est univocum. Respondeo nomine analogi illo loco Aristoteles et
philosophi intelligi id quod non est aequivocum unde potest dici ens analogum hoc est
non aequivocum. Secundo ens potest dici analogum inaequalitatis nam ratio entis
est maxime inaequaliter in Deo et creaturis in substantiis et accidentibus sed talis analogia
proprie est univocatio ut diximus unde si ens est analogum inaequalitatis est
univocum. Tertio nomine entis esse intelligi quod commune enti reali et chimerico
et talis ratio entis est analoga analogia proportionis impropriae cum ens chimericum
improprie sit et dicatur ens

Obiicies 7° si ens esset univocum posset dari communis
ratio univoca enti et non enti, enti reali et enti chimerico sed hoc est falsum ergo et
illud. Respondeo vel habetur peculiaris repugnantia in ratione univoca enti et non enti, enti
chimerico et reali vel nulla. Si nulla concedo sequelam maioris et nego minorem
si habetur aliqua peculiaris repugnantia [illegible]
concedo maiorem et nego minorem talis est ratio intelligibilis et definibilis quae
convenit enti et non enti et enti ficto et ab omnibus praescindit potest praedicari et
contrariis propositionibus vera et univoca. Item dico intelligibile [illegible]
sit reale vel fictum positivum vel negativum consequenter est ratio univoca

Contra. [illegible] illa ratio communis enti et non enti vel est ens
vel non est ens si est ens non potest praedicari de non ente, si est non ens non potest
praedicari de ente ergo non potest dari ratio univoca enti et non enti. Nego maiorem
nam realiter talis ratio est partim ens partim non ens. Si fictio vero neque est ens

neque

neque pro vero sed utrumque praedicabile, et potest de utroque praedicari sicut dictum est quod realiter est partim vitale partim inertia et similiter utrumque praedicabile potest non de vitali nam de inerti praedicari.

Obiicies 8° si ratio entis est univoca non potest assignari [illegible] et quinque praedicabilibus pertineat [illegible] ergo [illegible] Nego maiorem et dico pertinere ad genus ens ut praedicatur de pluribus differentibus specie et per se [illegible]

o Instabis si ens est genus non potest convenire Deo nam genus debet abstrahere ab existentia et esse contractum ad aliquam perfectionem cum exclusione aliarum sed Deo non potest convenire aliquid abstrahens ab existentia et contractum ad aliquam perfectionem cum exclusione aliarum ergo si ens genus non potest convenire Deo. Nego sequelam et ad eius probationem distinguo maiorem genus debet abstrahere realiter ab existentia hoc est debet esse aliquid realiter non existens nego debet abstrahere similiter ab existentia hoc est cum cognoscitur et explicatur non est necesse ut cognoscatur et explicetur existentia concedo primam partem et distinguo secundam debet esse contractum ad aliquam perfectionem cum exclusione negativa hoc est non explicata aliarum nego cum exclusione positiva concedo secundam partem maioris et distinguo minorem in Deo non potest esse aliquid abstrahens realiter ab existentia et contractum ad aliquam perfectionem cum exclusione negativa aliarum concedo non potest esse aliquid abstrahens similiter ab existentia et contractum ad aliquam perfectionem cum exclusione positiva aliarum nego minorem et consequentiam.

o Instabis genus est ex se indeterminatum et perfectibile a differentiis sed in Deo nihil potest esse indeterminatum et perfectibile ergo in Deo non potest esse genus. Distinguo maiorem genus est ex se indeterminatum et perfectibile a differentiis realiter nego similiter et ex nostro modo concipiendi concedo maiorem et distinguo minorem in Deo nihil potest esse indeterminatum et realiter perfectibile concedo nihil potest esse indeterminatum [et] perfectibile similiter et ex nostro modo concipiendi nego minorem et consequentiam.

Obiicies 9° praedicamentum habet unum genus supremum

ea

ea non dicit genus univocum ergo ens non potest esse genus univocum etc.

in supra dicta praedicamenta distinguo maiorem praedicamenta habent non ens genera absolute nego respectu inferiorum et entis sive concedo ens et nego ergo ens sic genera inspicitur scilicet proximus et supremus dominus sicut est subditus regis et regis scilicet proximus et absolutus dominus superius regis sicut sit subditus pro

Obiicies 10 Aristoteles 4° Topicorum capite 1° loquens de ente et uno ait si quis ens quidquam superius genus quippiam affirmaverit, nihil genus participare speciei nam de omnibus quae sunt ens et unum praedicantur ergo non possunt genera perfecta et univoca. Nego consequentiam Aristoteles in loco citato non dicit ens includere speciem sed non posse dari genus ut ens et unum aliter tale genus includeret species cum tale genus esset etiam ens quae esset species

Obiicies Aristoteles 3° Metaphysicae negat unum et ens esse genus ergo etc. Respondeo Aristoteles negare ens esse genus praedicabile et determinatum ad unum certum praedicamentum cum sit commune omnibus ut patet et vis ex eius ratione quod affert ait in neque unum neque ens posse esse genus quia necesse est omnes eius differentias et esse et unum esse cum ergo genus commune sit omnibus his differentiis non potest esse genus univocum et [illegible] non negat autem ens posse esse genus commune omnibus ut nos diximus

Sectio Sexta Quid Sit

Quod Sint Praedicamenta Et Quae Debeant Et Quae Debeant Poni In Praedicamentis

In ordine ad primam quaestionem dico praedicamenta nihil aliud esse nisi plures classes in quas divisum et distributum a philosophis est ens reale [illegible] quia dicuntur autem praedicamenta hae species entis quia haec divisio et distributio facta est in ordine ad praedicationem quae [illegible] ut logicam et alia maxime consideratum. Praedicamentum igitur, ut Graece dicitur cathegoria, idem est ac enunciatio seu praedicatio. Sumitur autem hic

prius[?]

quo ipsi sunt rebus quae praedicantur sicut communis nominis ratio convenit [illegible] congregatio pro ipsis congregatis et infra tota definitione [illegible] [illegible] singulorum praedicamentorum est id, quod de aliquo aut de aliquibus dicitur. omnia autem quae possunt de aliquo praedicari distributa sunt a philosophis in decem classes constantes ex summis et intermediis generibus usque ad singularia; classes vero istae praedicatorum decem dictae sunt praedicamenta, unde ac definiri potest praedicamentum modo convenienti quod classis ordinata generum et subalternorum [illegible] usque ad singularia per species et genera intermedia. Ut [illegible] substantia dividitur per substantiam corpoream [illegible] [illegible] hominem usque ad [illegible] praedicamentum substantiae.

Ad decem praedicamenta reducit Aristoteles omnia quae sunt autem haec, Substantia, Quantitas, Qualitas, Relatio, Actio, Passio, Ubi, Duratio, Situs, et Habitus. Hanc autem divisionem esse bonam et [illegible] [illegible] probat per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod plura [illegible] numero [illegible] constituere praedicamenta; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] reducit Aristoteles ad divisionem praedicamentorum quod [illegible] [illegible] aut non potest [illegible] aliud [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] aut [illegible] [illegible] possunt haec distingui [illegible] [illegible] [illegible] possunt ipsa dividi [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] praedicamentum, breviter nunc [illegible] [illegible] decem. Substantia est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Quantitas est id quod reddit corpus impenetrabile cum alio corpore. Qualitas est id [illegible] aliquid [illegible] quale, Relatio est id quo aliquid respicit aliud. Actio est id quo causa producit et dat existentiam effectui. Passio est id quo effectus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ubi est id quod res existit in loco [illegible]. Duratio est id quod res durat et est in tempore, Situs est dispositio corporis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Habitus denique est id quo [illegible] [illegible] [illegible], haec omnia praedicamenta non sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Aristoteles in uno praedicamento [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nobilissima [illegible] [illegible] [illegible] praedicamenta.

ergo male fuerunt distributa haec praedicamenta. Atque contra quod insurgitur n. cognoscitur in uno praedicamento solum id quod pertinet ad substantiam at vero maxime habemus varietas in accidentibus unde mirum non est si haec fuerunt distributa in decem classes. Secundo ex accidentibus cognoscitur ergo divisio accidentium et eorum distincta cognitio maxime iuvat ad cognitionem substantiae.

Secundum ad tertiam quaestionem quae erat quid debeat poni in praedicamento, respondemus nobis esse explicandum quo aliquid poni in praedicamento vel per se vel reductive; illud poni dicitur in praedicamento quod habet omnes conditiones requisitas ad hoc ut ponatur in ordine praedicamentali sive directe idest in recta linea sive lateraliter idest in lateribus lineae rectae ubi ponuntur differentiae; esse vero reductive in praedicamento est esse partem intrinsecam vel complementum illius quod potest poni in praedicamento ut anima dicitur esse reductive in praedicamento substantiae quia est pars hominis qui potest in eo poni quia habet omnes conditiones requisitas ad hoc ut aliquid possit poni in praedicamento in sua recta linea.

Prima conditio est ut sit ens reale. Illud enim ens reale dicitur in ordine praedicamentali non ergo in posset etiam dari decimum praedicamentum de entibus fictis ut sunt entia impossibilia corporeum corruptibile incorruptibile rationale irrationale [illegible] nomine autem entis realis solum intelligitur ens positivum carentia et absolute non est ens reale sed non ens reale. Secunda conditio est ut sit res incomplexa ratio est quia nullo termino explicantur genera species et differentiae; terminus vero complexus continet duplex praedicabile.

Tertia conditio est ut sit ens [illegible] completum et totale nullo modo in una ponitur idest non ponuntur per se in praedicamento substantiae materia et forma et unio sed tantum reductive ad illud pertinent ut partes corporis viventis idem dico de partibus integrantibus praecipue heterogeneis ut sunt manus caput pes ratio est quia in praedicamento ponuntur ea quae de individuo possunt praedicari in recto cum autem partes non possint [illegible] de individuo praedicari. Quarta conditio est ut id quod ponitur in praedicamento sit univocum

unde

451

unde excluduntur equivoca et analoga quia cum hec sint plura et alia non habent genera et species communes; id tamen quod ponitur in supremo loco predicamenti non debet esse univocum quod sit predicatum et singulare ut patet consequentia ponente in supremo loco huius predicamenti semper aliquid singulare

Quinta conditio generis et speciei in predicamento subjiciendi debent poni in concreto non in abstracto in tali predicamento que predicantur de individuo singulari predicamenti id autem quod predicatur de Petro v.g. non est albus sed quid, ~~sed~~ non est humanitas sed homo [illegible] predicamentis accidentis in abstracto debent species et genera poni qualitate [illegible] predicamenta quantitatis qualitatis relationis et ceterorum non quanti quali relati etc.

Dices predicationes accidentium fiunt in concreto ergo in predicamentis accidentium genera et species debent poni in concreto. Distinguo antecedens predicationes accidentium fiunt in concreto de substantia concedo de iis que sunt in predicamento nego antecedens et consequentiam de iis autem optime possunt immo debent predicari in abstracto ut dicimus [illegible] principaliter [illegible] est quantitas [illegible] est qualitas

Has porro [illegible] conditiones [illegible] ut res creatum et finitum [illegible] res creatum [illegible] [illegible] sed hoc est [illegible] [illegible] modo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sub predicamento substantie comprehendi ut ipsa [illegible] de iis que necessaria sunt ad predicamenta [illegible] [illegible] [illegible] ad ea considerandum in particulari hic [illegible] [illegible] duo [illegible] substantiam et relationem [illegible] [illegible] [illegible] philosophicam considerationis [illegible] [illegible]

Cusano

Quaestio Septima De Substantia

Dum autem rerum varietatem aliquid est ad [illegible] constituuntur et non ad [illegible] omnium philosophorum [illegible] quia [illegible] aliqua entia quae existere non possunt nisi [illegible] ut albedo [illegible], ne detur processus in infinitum [illegible] fundamentum quod [illegible] alteri non [illegible] et hoc est substantia; alia vero entia [illegible] hoc est accidentia [illegible] alteri; [illegible] est igitur de substantia [illegible] quid sit substantia

Sectio Prima Quid Sit Substantia

Variae sunt sententiae de [illegible] in substantia quod indicat quam difficile sit conceptum substantiae [illegible] et primo quidam [illegible] substantiam esse id quod subest accidentibus sed hoc dici non potest primo quia Deus est substantia et tamen nulli subest accidenti. Secundo quia [illegible] accidentia quae substant aliis accidentibus ut quantitas in qua [illegible] accidentia [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible]

Alii 2° dixerunt substantiam esse id quod [illegible] sed contra est quia haec sententia supponit omnem substantiam habere [illegible] ut est [illegible] Deus Angelus [illegible] quae sunt substantiae et tamen

non habere subiectum. Contra est 2° quia subiectum in quo est substantia vel est vera substantia vel accidens; non potest dici secundum quia substantia non potest subiectari accidenti, sed e contra accidentia subiciuntur in substantia; non primum quia tunc substantia vel subiectaretur in alia substantia vel non; si secundum ergo datur aliqua substantia quae in nullo subiecto est; ergo substantia non est ea quae absolute [illegible] corrumpitur ultimum ut primum [illegible] sufficientiam.

Alii 3° dixerunt substantiam esse ens non habens idest non dependens in sua existentia ab alio; sed contra est quia forma equi vel ignis est substantia et tamen dependet in sua existentia a materia quia sine illa existere non potest.

Alii 4° voluerunt substantiam esse ens quod est principium subsistentiae. Sed contra est quia subsistentia ut inferius dicemus est complementum naturae substantialis, ergo prius debet explicari quid est substantia, aliter committeretur circulus vitiosus, nam substantia est esse principium subsistentiae et subsistentia complementum substantiae seu naturae substantialis et sic idem per idem explicaretur. Contra est 2° quia subsistentia est etiam substantia et tamen non est principium alterius subsistentiae.

Alii 5° aiunt substantiam esse id quod unum per se constituit, accidens vero unum per accidens. Sed contra est quia exercitus, populus et sunt unum per accidens et tamen constant ex substantiis simul et accidentibus, nam constant ex pluribus hominibus qui sunt substantiae et ex eorum aggregatione quae est accidens; ergo etiam substantiae constituunt ens per accidens. Contra est 3° quia albedo est accidens et tamen facit album quod tamen non est unum per accidens sicut aliquis lapidum [illegible] et in quibus habentur plura per accidens simul aggregata, quam inter albedinem et parietem habetur vera et physica unio sicut requiritur ad constituendum unum per se quod a nomine unius per accidens intelligitur unum factum ex aedificatis partibus [illegible] quaero quid sit [illegible] respondeas esse id ex quo fit unum compositum ex applicatione [illegible] nihil [illegible].

Videndum deinde [illegible] ratione 2a [illegible] substantiam esse ens per se [illegible] conceptum quidditativum vel quo [illegible] ceteris

omnibus

omnibus aut mutatis aut remanentibus quo alterato res posset remanere adhuc eadem.
Sed contra est quia conceptus aliquibus est conceptus proprius constitutivus unius substantiae
et accidentis quidem proprius ipsius substantiae quia albedo est de conceptu quidditativo
albi sicut forma equi de conceptu quidditativo equi et ea durante in subiecto durat
album non minus quam durante ea est forma equi cum unione durat equus ergo
albedine posita album sicut remanente forma equi posita equus ergo nulla definitio
competit accidenti.

Respondeo Vasquez albedinem constituere quidditatem album
tantum album non tamen [illegible] rei eadem potentia qua illo posito et
remoto illo, substantia ipsius non est [illegible] constitutivum sed illud quod constituit
rem autem est illa quae sub mutationibus aliquibus adhuc tamen dicitur manere eadem
res ideoque albedo calor frigus etc. non sunt res, paries vero homo etc. dicuntur
res quia sive alba sint sive non sive calida sive frigida eadem semper eadem
res. Sed contra est quia mutatis calore colore odore et similibus remanet eadem
quantitas ergo quantitas est res et substantia quod est falsum. Contra est 2° quia res
immutata vel debet esse accidentibus vel substantiis non remanebit quia ut ipse dicit Vasquez
facta mutatione substantiae non remanet eadem res. Si 1um petit principium et
nihil explicatur quia substantia dicitur illa quae est res ergo illa quae remanet
eadem facta mutatione accidentali mutatio accidentalis est mutatio illorum quae non
sunt res; res igitur et substantia est illa quae remanet eadem mutatis illis quae non
sunt res in quo nihil explicatur. Contra est 3° quia quo quis macrescit dicitur remanere
idem homo et tamen facta est mutatio substantiae. Contra est 4° non tam accidentia dicuntur
non res. Res enim est terminus transcendentalis qualis est etiam ens sicut igitur accidentia dicuntur
entia dicuntur etiam res.

[illegible]

Alii Vasquez transformationem hic doctrinae interrogantibus quid sit res
nos respondere non per accidentia sed per substantiam si quis dicat quid est hoc
non distinguens album et calidum etc. sed est homo, est equus etc. ideoque substantia
dicitur res. Sed contra est quia saepe interroganti quid sit res respondemus per accidentia
ut cum aspicimus de re artificiali sive interrogationi respondemus
dicendo

[illegible] est genera et [illegible] quae omnia sunt concreta [illegible] [illegible] [illegible] audientia non [illegible] rei [illegible] pro hoc explicandus conceptus substantiae potius advertendum est quia nomina sunt imposita ad placitum hominum sicut igitur substantia dicitur res ita et accidens potest dici res ergo ex hoc non bene distinguitur [illegible] substantia ab accidente. Dices hoc nomen res [illegible] permittet imponi nomen soli substantiae [illegible]. Substantia igitur est illa quae dicitur res, sed adhuc nihil explicatur per nomen [illegible] ideo non possum ego intelligere quid sit substantia nisi sciam quid significet hoc nomen res explicandum igitur restat significatum huius nominis res, quae [illegible] explicat substantiam quam [illegible] non accidentia

Arriaga disp. 1 s. 1 [illegible] [illegible] substantialiter nisi substantia est [illegible] [illegible] non nomine [illegible] per se radicaliter id est per se [illegible] per se independenter [illegible] quia per se et [illegible] existit hoc est non existit in alio tamquam subiecto aut quia est prima radix [illegible] ut ipsa non habeat ante se aliam sui priorem radicem. Ipsa definitione [illegible] omnes substantias comprehendit [illegible] cum omnibus substantiis simplicibus et [illegible] prima quae per se existit comprehenditur etiam forma [illegible] quia haec est radix etiam operationum et accidentium quae sunt in compositis. Sed contra est quia conceptus substantiae hoc modo non esset univocus communis omnibus substantiis ergo non debet definiri substantia per disiunctionem quae [illegible] univocationem. Nec dicas hoc absurdum non esse quia res alio modo definiri non potest quia ut infra dicemus optime potest substantia sine illa disiunctione definiri et sic univoce convenire omnibus substantiis. Contra est 2° quia substantia est substantia et tamen non existit per se quia [illegible] [illegible] est prima radix [illegible] ipsa solum est mera conditio ad producendum et non concausa et supponit ante se aliam priorem radicem [illegible] forma [illegible] ergo substantiae non competit definitio [illegible]. Nec dicas [illegible] substantia [illegible] esse per se [illegible] [illegible] per Arriaga est vel per se et per se existere vel esse prima radix aut aliam non supponere ad nullum ex iis convenit substantiae ergo [illegible] non est per se [illegible] esse [illegible]

substantiam

informam creaturam significat non intendi propter aliud hoc utique convenit substantiae sed ut si intelligere [illegible] sufficit ipsorum conceptus ad distinguendam substantiam ab accidente et per hoc solum poterit definiri sine ulla explicatione

Dicendum igitur ... cum Scoto et aliis passim recentioribus substantiam esse ens quod et per se expetibile creatura per quod enim non intenditur ultimo propter aliud esse adaequate distinctum, pro cuius definitionis explicatione [illegible] nobis est non omnino certa. esse ergo eodem modo appetibilia omnia [illegible] appetuntur propter se quia et propter bonitatem quam habent ipsa non quia sunt bona alteri et alia solum appetuntur propter perfectionem et [illegible] alterius, ideo nec si alteri bona non essent illudque non perficerent nullo modo appeterentur sicuti nos plura amamus propter se hoc est propter bonitatem quam habent ipsa non [illegible] amamus enim quia bonum ipse est et alia amamus quia sunt bona nobis vel alteri hoc modo appetimus pecuniam medicinam etc. et ut natura ista [illegible] [illegible] quae propter se appetibilia sunt non propter aliud esse adaequate distinctum omnia intenduntur vocantur substantiae illa vero quae intenduntur solum propter aliud et quia sunt alteri bona dicuntur accidentia. Advertendum autem est plures substantiae appetuntur propter aliud. nam partes substantiae omnia appetuntur propter totum hoc tamen non obstante dicuntur appeti propter se quia totum non est separabile pars adaequate distinctum itaque in definitione posuimus illa verba est autem non intenditur ultimo propter aliud ab se adaequate distinctum addendo particulam ultimo ne excluderentur a definitione forma substantialis quae et omnia intenduntur vel perficiendum [illegible] [illegible] ultimo intenduntur propter totum a se adaequate non distinctum

Haec definitio sic explicata probatur 1° ut reliquae aliorum definitionum non ... melius explicari possit natura substantiae et accidentis

Probatur 2° quia haec definitio competit omni et soli substantiae est competit omni substantiae quia competit tam substantiae completae quam incompletae, [illegible] non intenditur propter aliud ab se adaequate distinctum nam partes substantiae ut diximus intenduntur propter totum a se adaequate non distinctum substantiae vero completae nullo modo intenduntur propter aliud est autem competit soli substantiae

patet

natur[ae] [illegible] quia accidens [illegible] [illegible] subjecti [illegible] et accidens [illegible] est illud [illegible] [illegible] illud [illegible] [illegible] aliquam formam [illegible] illud [illegible] [illegible] et [illegible] accidens est [illegible] [illegible] et intrinsecus [illegible]

Obicies [illegible] potentia est substantia [illegible] [illegible] propter naturam humanam Christi et propter personalitatem [illegible] [illegible] [illegible] adaequate distinguitur ergo [illegible] est substantia [illegible] est non [illegible] propter aliud [illegible] adaequate distinctum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ultimo propter naturam humanam Christi et personalitatem [illegible] nego [illegible] ultimo [illegible] [illegible] nego [illegible] unio [illegible] [illegible] ultimo propter Christum [illegible] adaequate non distinguitur Christus [illegible] est [illegible] humana [illegible] [illegible] verbo

Obicies 2.° [illegible] accidens [illegible] propter aliquid [illegible] adaequate non distinguitur ergo [illegible] [illegible] accidens [illegible] ergo [illegible] [illegible] calor [illegible] propter [illegible] calidum [illegible] adaequate non distinguitur [illegible] forma equi [illegible] propter equum [illegible] [illegible] [illegible] quia calor non [illegible] primario propter calidum [illegible] [illegible] sed propter subjectum [illegible] [illegible] calor primario [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] subjectum vel recipiendum aliquam formam vel ad operandum vel [illegible] accidentalibus [illegible] [illegible] quia hoc [illegible] non potest nisi [illegible] hoc [illegible] calidum [illegible] [illegible] propter calidum [illegible] at [illegible] forma equi primario propter equum [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] equum primario [illegible] [illegible] [illegible] nisi illud habeat

Obicies 3.° [illegible] assignari [illegible] [illegible] [illegible] substantia est [illegible] [illegible] [illegible] accidens vero [illegible] sed non potest assignari ergo [illegible] [illegible] [illegible] ergo [illegible] [illegible] [illegible] mihi [illegible] [illegible] [illegible] homo [illegible] [illegible] non potes aliud [illegible] assignare quia [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non possumus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] substantiae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] probare [illegible] non [illegible] [illegible] substantiae [illegible] definitione [illegible]

Obicies 4.°

Si dicas 4° posse dari aliqd accidens perfectius
et dignius ipsa natura ergo poterit natura plures intendi usque vbi accidens quo
nobiliori [illegible] natura Xᵒ inmo posse loqui [illegible] de arte perfectioni respectu
naturae [illegible] accidens vel respectu alicuius [illegible] [illegible] accidens [illegible]
de accidente perfectiori respectu substantiae cuius est accidens [illegible] [illegible] debet intelligi
[illegible] ut ex eo possit inferri aliquid contrarium [illegible] accidens non esse possibile [illegible]
et quia substantia quae perfectiora accidentia exigit et recipere potest eo etiam
perfectior est [illegible] illa perfectio accidentis [illegible] habens [illegible] [illegible]
etiam habet alias perfectiones quas non habet illud accidens et [illegible] intendi
[illegible] et [illegible] perfectior et estimatio substantiae quam accidens [illegible]
non ea cuius est accidens [illegible] [illegible] de accidente perfectiori substantia
cuius non est accidens [illegible] non esse [illegible] possibile accidens substantia perfectius
[illegible] et [illegible] valde [illegible] [illegible] non esse possibile [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] perfectio quae est [illegible] intendi [illegible]
[illegible] alia perfectione [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quam illa [illegible] valde [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliud [illegible] in hoc est [illegible] accidens
perfectius substantia cuius non est accidens non requirit vbi accidens posse [illegible] intendi
et illam substantiam propter hoc accidens non [illegible] ordo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] accidens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] substantiam [illegible] [illegible] [illegible] perfectionem [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] esse [illegible] [illegible] non [illegible] propter aliud esse [illegible]
[illegible] accidens [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propter aliud [illegible]
[illegible] [illegible]

Sectio Secunda Quotuplex Sit Substantia

Substantia alia est increata alia creata [illegible] [illegible]
[illegible] creata alia est completa alia incompleta completa est quae se habet per
modum totius ut homo et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est pars

[illegible]

complexum ut [illegible] forma ⊕ Hec autem [illegible] divisionem non esse [illegible] cum unum membrum includatur in alio nam substantia incomplexa includitur in complexa

Dividitur rursus substantia in singularem et universalem prima substantia est substantia singularis secunda est universalis quae divisio non est divisio substantiae per [illegible] [illegible] sed divisio substantiae prout substat [illegible] intentionibus et est divisio [illegible] in accidentia intentionalia ita ut [illegible] sit substantia [illegible] cognita [illegible] explicante singularitatem vel cognitionem abstrahente a singularitate

Dices substantia quae dividitur est universalis substantia idest [illegible] et [illegible] ergo non potest dividi in singularem et universalem per [illegible] et [illegible] [illegible] substantia quae [illegible] ex [illegible] substantia [illegible] universalis [illegible] et denominatur [illegible] secunda et universalis [illegible] nego [illegible] [illegible] quia nos hic non dividimus substantiam [illegible] [illegible] [illegible] dividimus substantiam [illegible] universalis seu [illegible] [illegible] quod est [illegible] [illegible] capacitatem [illegible] dividimus [illegible] [illegible] [illegible] accidentia intentionalia quorum [illegible] esse cognitum [illegible] explicante singularitatem aliud cognitum cognitione ab ea abstrahente quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dividimus [illegible] singularem et universalem [illegible] dividitur [illegible] monosyllabum et polysyllabum [illegible] divisione non [illegible] [illegible] [illegible] vox sed id quod [illegible] significatur [illegible] ab hoc quod sit polysyllabum vel monosyllabum [illegible] id quod hic dividitur est ratio [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intentionem [illegible] et [illegible] ab hoc quod sit singulare et universale et dividitur in singulare et universale

Dices 2° unum membrum divisionis includitur in alio membro divisionis nam substantia singularis includitur in universali ergo non est bona ista divisio [illegible] vel distinguo [illegible] unum membrum [illegible] [illegible] includitur in alio nego unum membrum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et nego [illegible] [illegible] in divisione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debent esse [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] [illegible] substantiae [illegible] includuntur [illegible] quae [illegible] [illegible] substantias [illegible] cognitas in [illegible] [illegible]

includitur

medullitus cognitio illius explicans singularitatem nostra denominatio singularis

Sectio Tertia Quodnam Sit Summum Genus Praedicamenti Substantiae

Quaeritur quid summum genus sit praedicamenti substantiae. Aliqui dicunt esse substantiam ratione comprehendens omnium substantiarum sive creatarum sive increatarum. Cum vero nullis substantia ita hic sumpta non comprehendat omnes substantias dicunt aliqui huiusmodi genus esse substantiam corpoream corruptibilem unde excludunt a praedicamento substantiae caelum Angelos ac Deum. Alii dicunt esse substantiam corpoream sive corruptibilem sive incorruptibilem et solum Angelos denique excludunt. Alii ponunt pro summo genere substantiam creatam per se completam et solum Deum excludunt. Alii vero dicunt substantiam ratione praescindentem non solum a creata et increata verum completa et incompleta esse summum genus sed [illegible] ipse verius.

[illegible]

Dico 1º summum genus praedicamenti substantiae per se ponendum esse substantiam completam ratione comprehendentem creatam et increatam. Ita Gregorius Gabriel Major et alii apud Hurtado hic Vasquez Arriaga ibidem Oviedus et recentiores communiter. Prima pars huius conclusionis est in se certa quia summum genus per se ponendum in praedicamento substantiae est substantia completa, patet ex dictis supra ubi diximus non posse res incompletas poni in praedicamento. Secunda vero

Probatur 1º ex Aristotele libro 5º Metaphysicae ubi in praedicamento substantiae numerat Deum et naturam intelligentias quae naturam Angelicam his verbis [illegible] bonum totidem modis dicitur quam ideo est esse (hoc est ens) nam et in substantia ut Deus et mens et in qualitate virtus. Ex quibus verbis clarissime docet Deum et Angelos includi in praedicamento substantiae nam dicit bonum totidem modis dici quam ens et descendendo ad particularia exemplificat bonum dici de omnibus praedicamentis et 1º de substantia in qua Deum et mentem posuit praedicari bonum ergo Deus et Angeli ab illo includuntur in praedicamento substantiae.

Probatur 2º

Probatur 2° summum genus in aliquo praedicamento debet compre-
hendere omnia ea quae in illo genere possunt convenire sed in genere substantiae non solum creaturae
sed etiam Deus possunt convenire ergo summum genus substantiae debet comprehendere
non solum substantiam creatam sed etiam increatam maior patet quia si omnia in illo genere possunt
convenire ergo est maior ratio cur debeant includi aliqua et non omnia. minor probatur
quia non solum substantia creata est per se et [illegible] sed etiam substantia increata
ergo in ratione substantiae possunt convenire [illegible] Deus est substantia infinita [illegible]
creata vero finita [illegible] et [illegible] ex parte differentiarum nec
includitur in ratione substantiae quae [illegible] differentiis [illegible] praedicatur [illegible]
et [illegible] quae [illegible] conceptum [illegible] ergo in ratione substantiae possunt con-
venire Deus et creatura. Confirmatur nulla est ratio propter quam Deum non includi
in praedicamento substantiae ut patebit ex solutione [illegible] ergo includitur. Confirmatur
2° logica debet ordinare [illegible] rerum [illegible] quarum potest esse aliqua notitia
et [illegible] si non ordinaret etiam [illegible] Dei quae debent [illegible] examinari in theologia et metaphysica

Solvitur 1° Deus non est species ergo non comprehenditur
sub genere substantiae. Distinguo [illegible] non est species praedicabilis concedo non est species subi-
[illegible] nego [illegible] [illegible] Deus non sit species praedicabilis non de pluribus
[illegible] praedicari non possit attamen est species [illegible] quia potest [illegible]
substantiae [illegible] [illegible] Deus est [illegible] substantia [illegible] [illegible] contineri in specie
[illegible] [illegible]

[illegible] quicquid est [illegible] est infinitum sed genus substantiae
non potest esse infinitum non [illegible] [illegible] [illegible] infinita ergo Deus
non potest [illegible] [illegible] Distinguo maiorem quicquid est [illegible] est infinitum
[illegible] concedo [illegible] nego maiorem et distinguo minorem sed genus substantiae
non potest esse [illegible] infinitum [illegible] [illegible] non potest esse
adaequate et [illegible] omnia quae dicit infinitum [illegible] [illegible] inadaequate
nego minorem et [illegible] [illegible] genus [illegible] esse [illegible] [illegible]
infinitum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ratio [illegible] [illegible]
[illegible]

quatenus est ratio generis, substantiae vero non, quatenus non abstrahit a [illegible] principalibus [illegible] posita ratio substantiae esse genus univoce Deo et creaturis vel genere de utroque praedicari

Urgebis quidquid est in se substantia est infinitum ergo nulla superaddita distinctio, tum quidquid est ipso substantia est infinitum et consequenter quod dicamus conveniat praedicabilitas absolute divinae ergo tum et consequenter non constituitur [illegible] nomine generalis praedicabilis non absolute [illegible] non [illegible]

Obicies 2° magis differunt Deus et lapis quam lapis et albedo, sed albedo non ponitur in eodem praedicamento substantiae cum lapide, ergo multo minus Deus et lapis debent poni in eodem praedicamento substantiae. Consequentia probatur maiori [illegible] ergo corpus [illegible] quae duo inter se magis differunt quam alia duo non illa poni in eodem praedicamento, haec vero non se magis differunt gratia et peccatum quam actio et passio, tamen actio et passio sunt in diversis praedicamentis, gratia vero et peccatum in uno et eodem praedicamento qualitatis; nam ad hoc ut duo ponantur in eodem praedicamento sufficit si conveniant in illo [illegible] quo praedicamentum determinatur, unde cum Deus et lapis quantumcumque differant inter se conveniunt ratione substantiae qua determinatur praedicamentum, hinc est quod ponuntur in eodem praedicamento. Lapis autem et albedo [illegible] differunt tamen non conveniunt in aliqua parte qua [illegible] determinatur praedicamentum, ideoque lapis ponitur in praedicamento substantiae, albedo vero in praedicamento qualitatis.

Obicies 3° Augustinus et alii Patres negant Deum esse substantiam et poni in praedicamento substantiae. R(espondeo) Patres negantes Deum esse substantiam vel poni in praedicamento substantiae intelligunt nomine substantiae vel id quod subsistit accidentibus vel substantiam creatam limitatam multiplicabilem et in quibus sensibus non possunt dici Deum esse substantiam. Quando vero ratio substantiae sumitur pro ente per se [illegible] praecisa ab illa limitatione et imperfectione non est dubium quin possit esse genus commune Dei et creaturae

Sectio

Sectio Quarta Assignantur Proprietates Substantiae

Assignantur plures ab Aristotele proprietates substantiae quae tamen non sunt rigorosae proprietates in quarto modo non enim conveniunt omni soli et semper. Prima est non esse in subiecto inhaesionis seu non inesse subiecto; dum dicit dependenter a subiecto ipsum esse et esse extra conceptum [illegible] ex intrinseca natura; substantia autem potest esse in subiecto et dependenter tamen esse a subiecto tamen est non per se ex intrinseca natura unde non dicitur inesse subiecto.

Secunda proprietas est convenire a substantia praedicari idest essentialiter et ab illo praedicamento, non praedicatur tamen de eo essentialiter sed accidentaliter. Tertia est, quod significet hoc aliquid; significare hoc aliquid est significare quod sit; et quia quando nos interrogamus quid sit aliquid solemus respondere per substantiam et non per accidens ideo dicitur substantia significare hoc aliquid.

Quarta est non habere contrarium in genere nam contrarietas proprie significat oppositionem quae est inter qualitates quae se mutuo expellunt ab eodem subiecto ut est calor et frigus. Quinta est non suscipere magis et minus nam unus homo non est magis homo quam alius sicuti unus potest esse magis vel minus calidus quam alius.

Sexta et ultima est posse recipere contraria per quandam sui mutationem praecipue de uno ad aliud [illegible] nam sunt calidus nunc frigidus nunc est niger nunc albus frigidus nunc [illegible] nunc [illegible] nunc aliud; haec autem proprietas Deo competere non potest qui nulla habet accidentia.

Quaestio Octava De Relatione

Absolutis iam illis quae de substantia quaeri possunt sequitur iam [illegible] [illegible] [illegible] dividitur multis ex quibus relatis aliis tamen solae in logica [illegible] hoc autem est relatio quae [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] ipso [illegible] hic [illegible] [illegible] maiores [illegible] difficultates nos vero [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et maiori qua poterimus claritate omnia quae hic de relatione quaeri solent explicare conabimur.

Sectio Prima Quid Sit Et An Sit Relatio in Communi

Nomen relationis non invenitur apud Aristotelem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] relativa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad maiorem explicationem eius significatio colligenda est ex aliis nominibus quibus communiter vocatur relatio scilicet nexus, unio, ordo, habitudo, respectus, [illegible] [illegible], [illegible] ad [illegible] significat igitur relatio eam formam qua [illegible] respicit aliud et connectitur cum alio nam [illegible] esse absolutum significat esse absolutum [illegible] ita ut [illegible] [illegible] [illegible] ab alio sic relativum [illegible] [illegible] significat esse [illegible] cum alio ita ut [illegible] [illegible] aliud. Relatio igitur est nexus unius cum alio; nexus autem duplex est alius realis alius mentalis. Nexus realis habetur inter ea quorum unum existere non potest [illegible] alio existente vel [illegible] [illegible] aliud [illegible] connexionem habent omnes cum Deo quia existere non possent nisi existente Deo. Nexus mentalis habetur inter ea quorum unum cognosci non potest nisi aliud cognoscatur, ipsa

[illegible]

se habet visio, quia cognosci non potest nisi cognoscatur obiectum, et tamen quia visio clarius est. Sic etiam pater cognosci non potest nisi filius cognoscatur, cum tamen clarius filius sit quam pater. Relatio autem transcendentalis non est nexus realis sed intentionalis, quia plura dantur relativa quae solum intentionaliter connectuntur cum aliis non autem realiter, ut cognitio quae cognitio chimerae est relativa ad ipsam chimeram tamquam ad obiectum, et tamen cognitio non est connexa cum chimaera nisi in possibilitate chimerica, sed satis est quod non possit cognosci cognitio ista nisi cognoscatur chimaera. Ad quod dicimus relationem esse nexum intentionalem, non intelligimus ipsam habere dependentiam a subiecto et consistere in eo, quia relatio est aliqua forma realis quae facit ut cum cognosci non possit absque eo quod aliud cognoscatur, unde quae cognoscuntur sine non semper [illegible]. Dicitur igitur nexus intentionalis non quia realis non sit aut in intentione consistat, sed quia est inordinata ad intentionem, [illegible] esse relationem quae non possit intelligi, aliquid eo quod ille necessario aliud trahat. Hinc et [illegible] sic definiri potest: relatio est ratio forma qua unum respicit aliud, sive mediante qua unum cognosci non potest nisi cognoscatur et respiciatur aliud.

Ex quibus colligitur plura requiri ad relationem seu denominationem relativam. Primo requiritur subiectum quod denominatur relatum, et hoc duplex est, aliud proximum, aliud remotum. Proximum est illud in quo immediate est relatio seu denominatio relativa; relatum remotum est illud in quo est subiectum proximum; sic subiectum proximum relationis similitudinis duorum alborum est albedo, quia in albedine immediate est similitudo; remotum vero est paries in quo est albedo, qui ratione albedinis dicitur etiam similis. Secundo requiritur terminus, quod est id quod a relatione respicitur seu cognoscitur, [illegible] debet esse realiter distinctum a subiecto, ut quo respicitur ut patet ex definitione relationis in qua dicitur esse forma mediante qua unum respicit aliud, aliud autem significat non solum quod distinctum sed etiam contradistinctum. Terminus etiam alius est proximus, alius remotus; proximus est ille qui immediate respicitur, talis est haec albedo respectu similitudinis quam ad illam habet alia albedo; terminus remotus est ille qui habet ipsum terminum proximum, mediante quo ipsum relatio respicit, ut alius paries. In relationibus transcendentalibus habent quidem subiectum et terminum proximum similitudinis, non vero remotum, quia habet duas albedines, non tamen est [illegible] paries. Terminus autem et subiectum vocantur communi nomine extrema. Tertio requiritur ad relationem ratio fundandi, quae etiam vocari solet fundamentum

proximum

proximum relationis (et nomine fundamenti aliqui intelligant ipsum subiectum) pro ocasio conditio, sine qua non est ratio illa propter quam habeat relatio et sine qua habere non potest, non propterea ratio fundandi est realiter distincta ab extremis ut infra melius declarabimus quae omnia ad relationem requiruntur utrum autem debeat esse omnia extrema, ut non et utrum relatio ab iis [illegible] distinguatur aut non, sunt quaestiones infra appendum, pro nunc sufficiat nobis ad intelligentiam terminorum quae passim usurpantur in hac materia, nunc haec repetit et quid significet

Dico primo ego cognosco etiam cognosco connexionem et tempus proximum et ipso cognosco album cognosco etiam duo, nempe subiectum et albedinem et tamen non sunt relativa ergo relativum non est ~~[illegible]~~ id quo cognito cognoscitur aliud dum in cognoscendo etiam cognosco tempus proximum et connexionem non cognosco nec in etiam aliud sed cognosco eius partes constitutivam quae non sunt aliud [illegible] ita etiam dum cognosco dum cognosco album cognosco subiectum et albedinem quae sunt partes constitutivae albi et ipsum album non aliud ab ipso, ideo non est relativum quia relativum est illud quo cognito non solum debeat cognosci omnes eius partes constitutivae sed aliud ab ipso, consequenter.

Dico 2° ergo etiam negatio rei possibilis esset relatio quia non potest cognosci quin cognoscantur res quam negat concedo a non concedo autem inter relativa ab ipsis ~~[illegible]~~ quia ipsum solum consequitur ea quae poni possit post negatio praedicamento non ponantur

Dico 3° ergo ratio esset etiam relativum ad aliud quia cognosci non potest quin cognoscatur aliud ergo corpus an quia ipso ~~[illegible]~~ ratio non fuit et una cognosci non posset quin cognoscatur aliud aliud autem non est aliud a ratione sed est ipsa ratio unde mirum non est si cognitio realis cognosci non possit aliud, quia eadem res non possit cognosci sine se ipsa unde nullo potest esse relatio realis inter aliud et rationem quia haec requirit terminum realem aptitudo, relato distinctum.

Dico 4° dum cognosco albedinem multorum non cognosco Deum et tamen albedo dicit relatio non [illegible] nec perfectus [illegible] primo potest relativum cognosci absque cognitio fuerit aliud cognoscere

distinguo

Distinguo antecedens quando cognosco perfecte [illegible] non cognosco Deum nego quia
si illum perfecte cognoscerem cognoscerem esse dilectum a Deo et esse effectum a Deo
productum et sic etiam cognoscerem ipsum Deum. dum cognosco illum imperfecte
non cognosco Deum concedo antecedens et distinguo consequens potest relativum cognosci
perfecte absque eo quod fiat aliud cognoscere nego potest relativum cognosci imperfecte
absque eo quod fiat aliud cognoscere concedo consequentiam nos autem cum definimus rela-
tivum cognitum natura necessario cognitionem alterius, loquimur semper de cognitione
perfecta. Sic non potest quis [illegible], qui est pater Antonii, perfecte cognoscere
quin cognoscat ipsum Antonium nam dum illum perfecte cognoscit cognoscit esse
patrem et cognoscit esse perfecte esse patrem cognoscit cuius filius sit et ideo
necesse quoque cognoscit Antonium at vero si imperfecte illum cognosceret
non cognosceret esse patrem consequenter non cognosceret Antonium cuius est
pater

Quo ad ultimum respondeo [illegible] negatur esse [illegible] ni-
hil [illegible] non [illegible] dixerint omnes relationes esse fictas et extrinsecas
[illegible] ab intellectu [illegible] est apud [illegible] et [illegible] contra-
rium [illegible] philosophorum et [illegible] quod est dari a parte rei inde-
pendenter ab intellectu aliquas relationes cum non [illegible]. [illegible]
[illegible] etiam fides ipsa quae infallibili Dei [illegible] auctoritati docet
[illegible] relationes reales quibus [illegible] personae divinae [illegible]
[illegible] et ratio est quia [illegible] si nullus esset intellectus qui posset fingere
relationes [illegible] unus paries esset alteri parieti aequalis et [illegible] album alteri
albo simile et dissimile nigro et unus homo pater alterius [illegible]
[illegible] ergo dantur a parte rei independenter ab intellectu relationes et sic dicimus
has esse fictas in [illegible] ego esse album esse [illegible] esse [illegible]

Sexto Secunda Quaestio Est

Relatio

Relatio

Relatio dividitur 1° in relationem realem et rationis; realis est illa quae habet aliud esse praeter esse obiectivum in intellectu, et non solum relatio similitudinis, paternitatis [illegible] sed etiam omnes relationes quas habent actus intentionales respectu suorum obiectorum et principiorum a quibus procedunt quia hae sunt verae relationes reales et distinguuntur a relationibus rationis sicut et ipsi actus intentionales dicuntur entia realia non entia rationis quae habent aliud esse praeter esse obiectivum. Relatio rationis est illa quae solum habet esse obiectivum in intellectu talis est relatio quam habent universalia [?] ad hominem et alia inferiora quae solum habet esse obiectivum in intellectu, eam nec sit neque possit esse a parte rei.

Secundo dividitur in positivam et privativam; positiva est illa quae est in rebus positivis ut paternitas similitudo etc., privativa vero est illa quae est in non entibus quae sunt relativae aliorum terminorum. Tertio dividitur in creatam quae habetur in creaturis et in increatam quae reperitur in Deo. Quarto dividitur in mutuam et non mutuam; mutua habetur inter duo extrema quae ad invicem respiciuntur talis est similitudo quae reperitur inter duos parietes albos qui ad invicem sunt similes, non mutua habetur inter duo quorum unum respicit aliud, aliud vero non respicitur sicut si ipsum respicit [illegible] talis est relatio qua creatura refertur ad Deum, Deus vero non refertur ad creaturas, sed solum [illegible] etc. an autem sit mutua vel non est quaestio alibi examinanda.

Quinto relatio mutua dividitur in relationem aequiparantiae et disquiparantiae; 1a est relatio eiusdem nominis et rationis in utroque extremo talis est similitudo quae habetur inter duos parietes albos, utrumque enim est et dicitur similis et ideo vocatur relatio eiusdem appellationis; secunda est relatio diversi nominis et rationis ac alia sibi correspondens talis est relatio patris ad filium quae est et dicitur paternitas cum relatio filii ad patrem dicitur et est filiatio; hae enim dicuntur relationes diversae appellationis, sed hic adverte aliquas relationes secundum differentias particulares esse disquiparantiae

ut maioritas

ut maioritas et minoritas quae sunt in quantitate et in qualitate sed secundum [illegible] por-
ratum esse equivalentie; nam illa maioritas et minoritas [illegible] inaequalitas et
in qualitate [illegible] in qualitate inaequalitas quam in quantitate [illegible] inaequalitas [illegible]

Dividitur 6to relatio [illegible] in relationem suppositi-
tionis praecedente [illegible] secundum [illegible] et in relationem suppositionis, infe-
rioritatis [illegible] secundum differentiam [illegible] quae supponit [illegible] aliquam superioritatem
[illegible] alterius ut relatio domini ad servum maioris vel minoris. Secunda
est quae dicit inferioritatem ut relatio servi ad dominum minoris ad maiorem

Dividitur 7° relationem secundum dici et secundum
esse quam divisionem [illegible] auctores secundum [illegible] quam [illegible] in hac di-
visione [illegible] non explicaverunt [illegible] [illegible] varios di-
versi modi explicandi. Aliqui dicunt relationem secundum esse esse realem
secundum dici esse relationem rationis. Alii 2° dicunt relationem secundum
dici esse transcendentalem praedicamentalem vero secundum esse quod [illegible]
[illegible] relatio praedicamentalibus et transcendentalibus infra explicabimus. Alii 3°
dicunt relationem secundum esse esse relationem realem seu illam ex qua
[illegible] subiectum vere et realiter constituitur relatum, relationem vero secundum
dici esse [illegible] qua [illegible] subiectum non est relatum sed concipitur et explicatur
[illegible] adhuc [illegible] in illo [illegible] aliquam relatio sed quia concipitur
et explicatur ad modum alterius ut [illegible] [illegible]
[illegible]. Alii 4° dicunt relationem secundum dici esse omnem [illegible] quo alio
modo dicitur relatio secundum vero esse [illegible] relationem praedicamen-
talem quae pertinet ad 4um praedicamentum, hoc est habet esse relationis
[illegible] praedicamentum [illegible] [illegible] divisio
sic explicata rigorosa non est quia secundum [illegible] [illegible]
vel [illegible] [illegible] nihil [illegible] explicat hanc relationem
[illegible]

Dicamus [illegible] oppositis relationem [illegible]
[illegible] [illegible] adveniens est [illegible]

[illegible]

[illegible] posita ex termino necessario [illegible] talis est in relationibus [illegible] similitudo [illegible]
[illegible] albus [illegible] non potest non habere [illegible] illa
quae non fundamentum et terminum non necessario habent sed aliquid aliud requiritur ad
hoc ut [illegible] talis est [illegible] quae non [illegible] habere Petrus et Paulus existit
ponit [illegible] Petrus et Paulus [illegible] ut [illegible] Petrus fuit [illegible] Paulus
potuerit produci ab alio

Dicendum quod inter multa quae de relationibus [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] mensura et mensurabili [illegible] explicationem [illegible] ad relationem [illegible] ratio fundandi
haec ratio fundandi triplex est et ex eo triplex relatio [illegible] prima est unitas
et numerus seu convenientia et disconvenientia [illegible] talis convenien-
tia est [illegible] relatio [illegible] resultans [illegible] et [illegible] Petrus
et Paulus habent ad invicem relationem [illegible] quia conveniunt in eadem natura [illegible]
[illegible] talis convenientia [illegible] relatio [illegible] aequalitas similitudo
et disconvenientia [illegible] dissimilitudo [illegible] alterius ab alio et dissimilis
[illegible] convenientia [illegible] aequalitas et disconvenientia inaequa-
litas [illegible] et [illegible] primo [illegible]
[illegible] non [illegible] ordinatur ad [illegible]
[illegible] secunda ratio fundandi est actio vel passio ex eo quod unum producit
aliud et [illegible] ab illo producatur, resultat relatio [illegible] inter ea [illegible]
quae resultat ab actione [illegible] producat filium et relatio filii quae resultat ex
passione [illegible] ex eo quod filius [illegible] tertia ratio fundandi est mensura
et mensurabile [illegible] illud [illegible] et [illegible] hoc
est ad [illegible] causa [illegible] et [illegible] non requi-
sita ad hoc ut [illegible] aliud talis est cognitio quae [illegible]
[illegible] cognitio [illegible] requiruntur ad repraesentandum obiectum [illegible] obiectum [illegible]
[illegible] respicit [illegible] modo [illegible]
[illegible] cognitioni [illegible] requiritur ad hoc ut [illegible] modo [illegible] obiectum,
talis

rebus et creaturis quae supra [illegible] specificative naturalia aliis rebus [illegible]

Quaeritur ultimo quo principaliter relatio transcendentalis et praedicamentalis differant. Circa quam [illegible] huius modi relationis [illegible] certum est non tamen [illegible] convenire inter auctores et [illegible] his terminis et [illegible] non differat relatio transcendentalis a praedicamentali.

Nonnulli 1° aiunt relationem praedicamentalem a transcendentalem differre per hoc quod praedicamentalis exigat necessario terminum actu existentem; transcendentalis vero non. Sed contra est quia unio est relatio transcendentalis sicut etiam actio et tamen unio [illegible] corporibus unitis nec actio sine effectu qui est eius terminus existere potest etiam de potentia Dei absoluta. Item etiam omnes creaturae transcendentaliter referuntur ad Deum et tamen existere non possunt Deo non existente ergo datur aliqua relatio transcendentalis quae requirit terminum actu existentem et per hoc non differt a relatione praedicamentali. Alii dicunt has relationes esse praedicamentales, non quia hoc est contra communem sententiam quae maximam habere debet vim in hac quaestione, tum maxime tum quia relatio praedicamentalis, ut ex ipso nomine patet, est illa quae spectat ad 4um praedicamentum distinctum ab aliis, transcendentalis vero quae transcendit omnia praedicamenta sed unio et actio non pertinent ad 4um praedicamentum, actio enim constituit sextum praedicamentum et unio reducitur [illegible] [illegible] quae sunt ad substantiam formae ergo non possunt esse relationes praedicamentales sed transcendentales.

Alii 2° communiter dicunt relationem transcendentalem et praedicamentalem differre solum ratione termini existentis vel non existentis, si enim existit terminus est relatio praedicamentalis, si vero non existat eadem relatio erit transcendentalis; sic paries albus refertur relatione similitudinis praedicamentali ad parietem B album existentem, ad eundem vero non existentem refertur relatione similitudinis transcendentali. Sed contra est quia hoc est contra communem sententiam nullus [illegible] ergo [illegible] ut eandem relationem modo esse praedicamentalem modo transcendentalem ex praecisa mutatione termini; ratio a priori est quia nulla relatio vel includit vel [illegible] aliquod praedicamentum pertinens ad aliqua praedicamenta quae non sunt 4um vel solum spectat ad 4um praedicamentum relationis, si primum semper erit transcendentalis, si 2um semper erit praedicamentalis

sive

sive existat terminus sive non ergo non potest dari relatio quae eodem modo sit praedicamentalis existente termino et modo sit non existente sit transcendentalis

Alij 3° dicunt relationem transcendentalem esse eam quae ordinem importat cum suo termino sic scientia Dei divina est relativa transcendentaliter ad creaturas non existentes sed contra est quia omnis relatio realis essentialiter exigit terminum distinctum a subiecto et fundamento quod mediante ea ad ipsum refertur sive transcendentalis sit sive praedicamentalis relatio et natura sui qua natura requirit aliud ad existendum illatum ex scientia divina 2° etiam scientia non refertur transcendentaliter ad creaturas divinam essentiam nam esset relativum ad species quod nemo dicet et omnes doctores ex eo colligunt distinctionem inter personas divinas quia solae personae mutuo sunt relativae nam Pater refertur ad Filium et Filius ad Patrem et Pater et Filius ad Spiritum sanctum et Spiritus sanctus ad utrumque.

Alij 3° cum Fonseca 5° metaphysicae dicunt relationem praedicamentalem esse eam quae non causatur a suo termino, transcendentalem vero esse eam quae a suo termino causatur sed contra est quia potentia visiva refertur transcendentaliter ad visionem et tamen visio non est causa potentiae, cognitio refertur transcendentaliter ad obiectum et obiectum non est causa visionis ergo etc. contra est 2° quia similis paternitas refertur praedicamentaliter ad filium

Alij 4° cum Scoto in 4° dicunt relationem praedicamentalem esse relationem intrinsecus advenientem, transcendentalem vero extrinsecus advenientem sed contra est quia unio est relatio transcendentalis et tamen est intrinsecus adveniens nam posito Verbo et fundamento talis relationis in hoc tempore quod est necessario habebit unionem in hoc tempore separata, quae divina nec de potentia Dei absoluta posset ullam non existentem sine unione ergo relatio transcendentalis potest esse intrinsecus adveniens item relatio creaturae ad Deum est transcendentalis et tamen necessario habetur posita creatura et Deo ergo est intrinsecus adveniens ergo nullum est discrimen

Alij 5° cum Oviedo disp. 10 et Arriaga Oviedo asserunt relationem transcendentalem esse illam quae in est de essentia entis proximi esse

illa

illi aliqualiter identificata. Sed contra est quia anima per unionem refertur transcendentaliter ad formam et per eandem formam ultimam et tamen unio est distincta ab anima et forma; item causa efficiens per actionem refertur transcendentaliter ad effectum et effectus per eandem ad causam et tamen actio est distincta ab utroque; ergo relatio transcendentalis non est illa quae aliqualiter identificatur cum subiecto proximo. Atque dices hanc unionem assignatam non esse subiectum proximum quia ipsa non est ipsa relatione unionis et actionis ad dictam relationem unitae efficientis et effectus; subiectum autem proximum relationis unitae non est unio sed anima et forma, sicut subiectum proximum relationis efficientis est causa. Contra est 2° quia duratio divina est transcendentalis qua Deus refertur ad tempus et tamen illa duratio non aliqualiter identificatur cum Deo ut dicemus infra; ergo relatio transcendentalis non est illa quae aliqualiter identificatur cum subiecto proximo.

Alii 6° dicunt relationem transcendentalem esse illam quae non includit rem aliam ut partem sui, praedicamentalem vero illam quae ex compositione ex subiecto et termino ut partibus. Sed contra est quia duratio divina est relatio qua Deus transcendentaliter refertur ad tempus sic dictus in aliquo tempore durare, et tamen duratio divina includit ut partem sui extrinsecum Deum et tempus; ergo falsum est relationem transcendentalem esse illam quae non includit terminum ut partem sui.

Alii 7° dicunt relationem transcendentalem esse ordinem quendam per respectum unius rei ad aliud transcendentem per res omnium praedicamentorum ut transcendentalibus nomen tradit, talis est dependentia creaturae respectu Dei quae communis est rebus omnium praedicamentorum, omnia enim praedicamenta sunt erga Deum dependentia; relatio vero praedicamentalis est peculiaris quidam ordo unius rei ad aliud conveniens rebus aliquorum tantum praedicamentorum et non convenientibus rebus omnium praedicamentorum; talis est relatio paternitatis et filiationis conveniens hominibus positis in praedicamento substantiae; relatio similitudinis et dissimilitudinis conveniens qualitatibus; relatio aequalitatis vel inaequalitatis conveniens quantitati et similibus. Sed contra est quia hac ratione sequitur relationem dependentiae a Deo esse transcendentalem ex hoc capite quia non reperitur per res omnium praedicamentorum, nam omnia praedicamenta sunt erga Deum dependentia, praedicamentum substantiae non est praedicamentale

ratio

altero dependentes cum principaliter independentiam et independentiam et ipsa includatur Deus
independentibus contra est 2° quia hoc modo conveniunt [illegible] transcendentalis
quia conveniunt rebus omnium praedicamentorum sed hoc est verum [illegible] transcendentes
in omnibus relationibus fundatis [illegible] et 2° [illegible] transcendentalibus contra est 3°
quia sic unio dependentia causae creatae relatio creatoris vel creaturae [illegible] praedi-
camentalibus quia conveniunt rebus aliquorum praedicamentorum et non omnibus nec
rebus omnium praedicamentorum ut patet sed hoc est falsum [illegible] esse
transcendentalibus ergo

His igitur rejectis dico relationem praedicamentalem esse illam
quae nullius alterius munus exercet praeter suum munus relationis ideoque solum pertinet
ad 4um praedicamentum transcendentalem vero esse illam quae praeter munus relationis
aliquod aliud facit munus ideoque non pertinet ad 4um praedicamentum [illegible]
[illegible] sic unio refertur transcendentaliter ad extrema quia non solum facit [illegible]
effectum quod est munus relationis sed etiam illum producit et denominat principium
productivum producens quae munera non pertinent ad praedicamentum relationis sed ad
praedicamentum actionis et passionis unio est relatio transcendentalis quia non solum refertur
ad extrema et formam sed unit ea quod munus non est munus relationis cognitio
est relativa transcendentaliter ad obiectum quia non solum refertur ad illud sed etiam illud
intentionaliter repraesentat quod non est munus relationis et idem patet in aliis relationibus
quae communiter dicuntur esse transcendentales at vero similitudo aequalitas et similes
sunt relationes praedicamentales quia nihil aliud praestant munus nisi referre
unum ad aliud [illegible] solum facit ut unum corpus non possit sine [illegible] cognoscatur
aliud ideoque dico de aequalitate non transcendentaliter [illegible] munus proprium 4i praedicamenti
ergo sunt praedicamentales hanc sententiam [illegible] Suarez et [illegible]
[illegible] in logica [illegible] n° 88 [illegible] et alii dicentes relationem praedicamentalem
esse illam quae respicit [illegible] ut purum terminum hoc est quod circa terminum nullum aliud
munus exercet nullamque ei tribuit denominationem nisi respectum sed nihil aliud praestat
circa illud nisi [illegible]

Haec explicatio [illegible] melius explicari potest
conceptus relationis praedicamentalis et transcendentalis et sic utraque ratio explicata [illegible]

omnibus

omnibus relationibus quae concipi solent transcendentalibus et praedicamentalibus

Probatur 2° quia relatio praedicamentalis ut ex ipso vocabulo
constat patet est illa quae constituit peculiare praedicamentum neque [illegible]
[illegible] transcendentalis vero non est illa quae transcendit per omnia praedicamenta atque
pertinens ad unum [illegible] aliud praedicamentum ut notum est non [illegible] ergo
relatio praedicamentalis est illa quae non exercet aliud munus quam referre unum
ad aliud, transcendentalis vero est illa quae praeter hoc exercet aliquod munus in ordine
pertinens ad aliud praedicamentum [illegible] patet quia si praedicamentalis praeter referre [illegible]
exerceret aliud munus in ordine pertineret ad aliud praedicamentum et si transcendentalis non
exerceret aliud munus non posset pertinere ad aliud praedicamentum ergo relatio praedica-
mentalis solum habet referre unum ad aliud et transcendentalis praeter hoc exercet aliud
munus pertinens ad alia praedicamenta

Dices relatio patris est praedicamentalis et tamen non solum
facit ut unum referatur ad aliud sed etiam producit filium quod non est munus relationis ergo
relatio praedicamentalis non est illa quae solum exercet munus relationis. Nego consequentiam
ratio patris proprie non consistit in sola actione generativa qua pater producit filium
sed in constituto ex multis [illegible] est constitutum non producit filium sed solum denominationem
quae denominatio [illegible] non potest nisi [illegible] filius ideoque solum munus relationis exercet

O [illegible] proprie paternitas consistit [illegible] patris [illegible]
filii et in actione generativa quae [illegible] sed tale constitutum est producere filium
ergo paternitas est producere filium. Nego minorem probatur quoniam una pars producere
aliud [illegible] solum est producere illud nam ex eo quod anima intelligit est homo intelligens
[illegible] ergo ex eo quod generatio producat filium ideo est totum constitutum ideo includitur
generatio ut posset producere filium. R° [illegible] quod una pars producit aliud non
dicit producere illud [illegible] tamen illud non producit [illegible] unde [illegible] constitutum
ideo consistit paternitas dicitur producere filium tamen [illegible] non producens
sed una [illegible] quae non est paternitas [illegible] paternitas [illegible]
referre unum ad aliud; secundo dico neque [illegible] absolute verum esse [illegible]
denominatione producentis non [illegible] solum [illegible] producere [illegible]
illud

illud producit; sed ad sermonem quo pater producit distinctum consubstantialem sibi, ut naturæ [illegible] de intellectione interna, et intellectu productam. ipsa anima Christi produci [illegible] quia intellectio est [illegible] contradictoria et non includit in illo ut pater ut verbo quo pater constat et efficit alium compositum non dicit potentiam illum producere a[c] [illegible] tamen non idcirco Christus homo recipit tamen producit [illegible] [illegible] potentiam producere [illegible] quia [illegible] est pars [illegible] [illegible] incarnatione cum filius sit pars paternitatis ut diximus ex eo [illegible] quo sit [illegible] pars productionis non dicit paternitas producere filium unde ipsa predicta doctrinam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Ex dictis colligitur relationes omnes fundatas in [illegible] [illegible] esse prædicamentales quia convenientia vel disconvenientia non exercet aliud munus [illegible] per [illegible] alia premissa que non sunt [illegible].

Colligitur 2° non omnes relationes fundatas in actione et passione esse prædicamentales nam vel actio causæ et effectus cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel aliud non est prædicamentalis sed tantum paternitatem et [illegible].

Colligitur 3° relationes fundatas in mensura et mensurabili esse [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] relationis [illegible] aliud [illegible] ut patet inductione non cognitio [illegible] obiectum [illegible] producit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] relationem prædicamentalem et [illegible] [illegible] [illegible] principalis controversia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] questio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prædicamentalis [illegible] [illegible]

Sectio Prima [illegible]

[illegible] Relatio Prædicamentalis

Plures [illegible] [illegible] [illegible] quæ omnes oportet [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in quibus

[illegible]

impugnatis aliquorum rationibus probabiliora agimus

Sub Sectio Prima An Relatio Praedicamentalis Realiter Distinguatur a Fundamento et Termino et Ratione Fundandi.

Prima sententia affirmat relationem praedicamentalem requirere distingui a fundamento realiter et termino fundandi, nam dicit positis his v.g. Petro et Paulo et generatione Pauli a Petro statim resultare in ipso Petro entitatem quamdam modalem ab ipso distinctam quae vocatur paternitas et constituit illum formaliter Patrem, et aliam etiam in Paulo resultare quae vocatur filiatio et constituit illum formaliter filium; tales autem modi existentibus extremis permanent, si vero unum ex iis pereat, pereunt utique modi cum a quolibet non solum a fundamento sed etiam a termino dependeant. Ita ergo in hac sententia relatio consistit in modis quibusdam superadditis qui positis duobus albis v.g. mutuo resultant. Ita docent Gabrielis Capreolus Ferrariensis et Thomistae apud Oviedum Molina Suarez passim Albertinus Fabius Granado et alii contra quos scripsit doctissimus Oviedo in logica controversia 9 a[l]egimus rationem in eius usque copiose videndo.

Primo quia nullam video necessitatem multiplicandi ita entitates modales, cum per has absque aliis possint relationes praedicamentales et omnes explicari ex solutione obiectionum et ex nostra ratione probationibus.

Secundo quia plurimae relationes praedicamentales quae distinctae dicuntur procedunt in infinitum, sed hoc est absurdum, ergo non erat distincta. Sequela maioris probatur quia etiam duae similitudines sunt inter se similes et denominationem similis habent a forma distincta, ergo debent habere aliam similitudinis distinctam quae cum sint etiam similes, debent habere alias similitudines distinctas et sic in infinitum, ergo si sint distinctae, procedunt in infinitum.

Ad hoc 2um argumentum respondet 1o Scotus cum suis, Ruizius et alii concedendo dari processum in infinitum neque enim hoc putant absurdum, sed hoc satis durum est cum sine ulla necessitate infinitum statuit praeterquam

Alij 2° respondent unam relationem non posse fundare aliam relationem eiusdem rationis sed solum aliam diversae rationis. sic paternitas dicunt habere relationem similitudinis cum alia paternitate, at similitudo non fit alteri similis per aliam similitudinem quia per se ipsam est talis et similitudo. Sed contra hoc est quod in ista responsione non vitatur infinitum nam sic mediis duae paternitates fundabunt duas similitudines et duae similitudines fundabunt dissimilitudines a paternitatibus quibus sunt dissimiles rursus istae duae dissimilitudines habebunt supra se similitudines quia inter se sunt similes et sic in infinitum ergo non vitatur infinitum dicendo unam relationem solum posse habere supra se relationem diversae rationis

Alij 3° dicunt relationes fundatas in quantitate et n° non esse rationes reales sed rationis et solas fundatas in actione et passione esse reales et hoc modo putant infinitum vitare quia esse unam relationem similem vel dissimilem alteri non importat modum super additum et ideo vitant infinitum. Sed contra est quia non minus relatio fundata in quantitate et n° est realis quam fundata in actione et passione nam utrumque dicunt inde procedentes ab intra. Contra est 2° quia dato quod solum relatio fundata in actione et passione sit realis adhuc sequitur infinitum quia talis relatio est effectus fundamenti ergo habebit relationem effectus et fundamentum relationem causae, item haec secunda relatio est etiam effectus ergo debet habere aliam relationem et per consequens eorum haec aliam et sic in infinitum

Alij 4° in philosophando ipso aliqua sit est ultima determinatio unam ultimam rei indifferentis in aliquo genere non potest ista forma determinari et fieri talis per aliud super additum sed per se ipsam est talis sic [illegible] ultima [illegible] determinatio qua posito materia et forma sive unit indifferentes sed non communicat unio non unita [illegible] et unio non unitur per aliam unionem superadditam sic etiam actio non fit per aliquam actionem albedo non fit alba per aliam albedinem ita etiam dicunt relationem non referri per aliquam aliam relationem sed per se ipsam esse similem dissimilem. Sed contra est quia sit paternitas sit ultima determinatio fundamenti concretum, patris, et sic per se ipsam est paternitas et non fit talis per aliam paternitatem attamen non est ultimam determinationem in ratione similitudinis

et sic potest fieri similis per similitudinem superadditam: tunc similitudo non est
ultimum determinativum subiecti dissimilis ergo potest fieri dissimilis per dissimilitudinem
novam superadditam et sic in infinitum ergo non est ultimum in infinitum. Contra est 2° quia si
praesentia sua ubi quod se [illegible] spatium est praesens spatio in quo [illegible] praesens
attamen ipsum ubi [illegible] est alii quae indiget alio ubi in infinitum [illegible]
in ipsum dependet a principio aliquo ergo [illegible] in infinitum dependentium, si ita
talis relatio non dependet ab alio principio indiget alia relatione superaddita ergo
etiam relatio si per se ipsam refertur ultimum aliquem fuit referri [illegible]
fundamentum tamen ad hoc ut referatur relatum per [illegible] indiget relatione superaddita
ergo similitudo huius albi si per se ipsam refertur albo tamen ut refertur albo
termino ad quem non fuit referre [illegible] subiectum indiget alia similitudine sic unio
integralis qua una pars quantitatis continuatur cum alia parte si per se ipsam cum ipsis
partibus unitur tamen continuo per aliam unionem cum partibus [illegible] unitur
cum alio termino cum quo potest non esse unita. Contra est 3° quia si hae relationes non
possunt esse per se ipsas similes et dissimiles [illegible] posita nova entitate [illegible]
[illegible] relationes incipiunt esse vel similes vel dissimiles sed haec similitudo vel dissimili-
tudo non potest esse una [illegible] identificata ergo [illegible] et dissimilis per aliam
similitudinem [illegible] tamen in tali similitudo vel dissimilitudo [illegible]
[illegible] identificatam [illegible] relationes [illegible]
terminus iste novus [illegible] tamen non fuit talis similitudo vel dissimilitudo quae adveniat
ad productionem novi termini ergo non potest esse identificata. Neque dicas productio novo
termino tantum desinere omnes relationes et advenire alias quae [illegible]
respiciant illum novum terminum, contra [illegible] quia hoc modo ad productionem cuius
libet novi termini [illegible] omnes relationes [illegible]
quae [illegible] per mutationem [illegible] in quolibet instanti mutari
omnes relationes [illegible] in quolibet instanti producuntur novi [illegible] in mundo. Contra est 4°
existente fundamento [illegible] et termino [illegible] debent [illegible] et alia
nova adveniret quia [illegible] ad hoc ut [illegible] illa duo ergo [illegible]
existentibus [illegible] non mutatur unio [illegible] existentibus [illegible] debet
mutari [illegible]

Ab alio

Alij aliquo dicunt unam relationem non fundare aliam realem propter hoc ipsum absurdum quia sequeretur infinitum quod est absurdum et inconveniens inter. Sed contra est quia radix et origo primandi huius absurdi est esse distincta quia si relatio non esset distincta non sequeretur infinitum ergo in talibus relationibus ut admittenda dixit, quam esse absurdum id unde sequitur. Contra est 2° quia tale rationis ratio non debet admitti infinitum nec ratio propterea procedere. Deinde si aliquae relationes esse reales et aliae rationis cum idem habeant fundamentum esset maxima inconveniens, nam omnes relationes fundatae in unitate et nu° in actione et passione sunt reales vel omnes rationis; si ergo se ponuntur multiplicibus relationibus debent etiam ita poni et si reponantur in omnibus sequitur infinitum ergo vel in utroque procedendum vel admittendum infinitum cum idem fundamentum habeant in omnibus. Quando esse reales quia interim dicimus relationem fundatam in actione et passione esse realem quia revera et realiter unum est causa alterius et hoc effectus illius et similiter dicimus relationes fundatas in unitate et n° esse reales quia inde producentur abstracti unum esset sicut aliud sed hoc fundamentum haberent etiam in istis relationibus si essent reales distinctae quia una relatio non realiter effectus sui fundamenti ergo deberet referri ad illud per quam ad causam et una relatio conveniret vel disconveniret cum alia intellectualiter abstracta ergo deberet referri realiter ad aliam sicut unus paries refertur ad alium quia est albus sicut et alius.

Alij huiusmodi relationes denominant reales magis communibus ex eorum realitate nullum sequitur absurdum, si autem istas relationes denominaret reales in istis relationibus sequeretur infinitum et ideo in istis non sunt reales; in aliis autem relationibus non sequitur infinitum et ideo dicimus in aliis esse reales. Sed contra est quia hoc absurdum non sequitur ex realitate relationum sed ex earum repetitione unde debemus remanere relationes reales et solum earum distinctio vel repetitio absurda. Contra est 2° quia ipsum infinitum sequeretur nulla ... in istis relationibus de convenientia vel disconvenientia et hoc apud multos non minus quam via alia relatio realis ergo et tali convenientia vel disconvenientia actione vel passione non videtur dari ullam relationem realem et si quis omnes negaret relationes

entitatis realis non posse ab utrisque convenire

Contra hanc sententiam argumentor 3° huiusmodi denominationes relativae saluantur in utrisque sine ulla entitate super addita ergo etiam [illegible] [illegible] potest participare [illegible] Deus intelligit [illegible] intellectiuae et spiritualis creaturis unde ratio [illegible] intellectiui est [illegible] respectu Dei et creaturarum ergo Deus et creatura in [illegible] omnibus debent convenire [illegible] in [illegible] univoce [illegible] deberet esse plures convenientia [illegible] in aliqua ratione quae similitudo est realis [illegible] formalis et realis item Deus intelligit res perfectissime [illegible] et est realiter diversus a creaturis ita ut etiam nullo unquam [illegible] esse adeo diuersus sed huiusmodi denominationes relativae non important in Deo entitatem super additam cum Deus non sit capax entitatis [illegible] ergo saluantur huiusmodi denominationes relativae [illegible] super addita

Dices in Deo [illegible] entitatis super additae non dantur quia Deus est incapax illarum in creaturis vero dantur quia sunt illarum capaces quia Deus est incapax [illegible] ~~ergo~~ et in [illegible] saluantur hae denominationes relativae ergo etiam et in creaturis saluari possunt [illegible] denominationes sine entitate super addita. Contra cont. Deus in aliquibus [illegible] convenit cum creaturis et in aliis [illegible] [illegible] ab illa [illegible] ad saluandum huiusmodi convenientiam et diuersitatem non possunt inesse entitates [illegible] cum ipse illius sit incapax ergo etiam eaedem denominationes saluari possunt in creatura sine entitate super addita ergo et creatura sit capax talis entitatis saluari possunt [illegible] eaedem denominationes sine entitate superaddita ergo talis entitas est in illa superflua

Dices 2° [illegible] ergo fundamentum similis et diuersitatis non [illegible], quia [illegible] similitudo et diuersitas [illegible] per modum illarum super additarum cuius Deus non est capax sed contra est quia eodem modo denominatur Deus similis et diuersus respectu creaturae quo creatura respectu Dei ergo [illegible] [illegible] [illegible] in creaturis similitudinem et diuersitatem [illegible] [illegible] in Deo talem similitudinem et diuersitatem debet importare [illegible] in Deo non [illegible] similitudinem et diuersitatem [illegible] [illegible] eandem importabit

in creaturis

tot increatis, contra est 2° illud ad est fundamentalibus simile et diversum non potest absolute dici simile et diversum sed semper cum addito nempe fundamentaliter, sicut Deus absolute et sine ullo addito dicitur similis et diversus, ergo sufficit et non tantum fundamentaliter est similis et diversus, maior patet sufficienter inductione per omnes denominationes quae proveniunt ab aliqua forma superaddita sine qua res absoluta est non denominatur talis, sic cignus sine albedine non potest dici absolute albus, sed tantum fundamentaliter albus, et sic cognitione non dicitur absolute sed tantum fundamentaliter cognoscens et sic de aliis. Contra est 3° illud est fundamentaliter simile et diversum quod potest fundare et producere ipsam similitudinem et diversitatem, sicut quia fundamentaliter similis et diversus, idem est ac fundamentum et origo et radix, sed nihil potest similitudinem et diversitatem fundare, sed Deus non potest ipse producere talem diversitatem et similitudinem, ergo non potest dici fundamentaliter similis aut diversus. Contra est 4° quia relatio similitudinis et diversitatis semper est mutua, ergo si creatura respectu Dei habet similitudinem et diversitatem, etiam Deus respectu creaturae eandem relationem habebit.

Subsectio Secunda. An Relatio

Adaequate distinguatur cum Fundamento

Posito quod relatio non sit realiter distincta a fundamento, sed non [illegible] fundanti, petitur non multi esse adaequate identificatam, quin sufficit proxime tantum fundamento requirere in termino vel ratione fundandi, sunt tamen [illegible] [illegible] quae hac sententia Durandus, Nominales, Suarez et alii qui [illegible] [illegible] [illegible], docet [illegible] absolute [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] relationem con[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intellectu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] constitutivum [illegible] importat intelligimus sed quidquid sit de istorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] natura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propugnantes; ut autem hae sententiae intelligantur

ergo

[illegible] [illegible] clarius appareat, oportet doctrinam advertere in hac materia expositam in omni scientia necessariam.

Advertere 1° quod connotatum idem esse ac consignificare seu significare cum alio unde connotans erit illud quod facit intellectum venire in cognitionem cuiusque rei singularia et connotatum erit illud quod comprehenditur simul [illegible] quod simul cum alio [illegible] dicitur connotatum. duplex autem est connotatum aliud essentiale et aliud non essentiale; connotatum essentiale est id quod ita est connexum cum connotante ut sine eo nec perfecte intelligi nec esse de potentia Dei absoluta possit; sine illo sicut est Deus sine quo nec intelligi nec existere potest creatura, [illegible] etiam non anima et corpus sine quibus nec intelligi nec esse potest unio. non essentiale vero est illud sine quo intelligi connotans perfecte non potest, ad cuius autem existentiam non ita requiritur ut saltem divinitus esse non possit, ut est [illegible] obiectum [illegible] est connotatum non essentiale visionis quia sine obiecto visio intelligi non potest perfecte, visio potest saltem divinitus existere absque eo quod existat obiectum visum.

Advertere 2° connotatum essentiale aliud esse intrinsecum aliud [illegible] constitutivum seu partem componentem essentialem rei connotantis sic anima est connotatum intrinsecum hominis et aliud esse extrinsecum quod est aliquid requisitum quidem essentialiter ad existentiam connotantis ut sine illo nec divinitus existere possit; non tamen [illegible] non est pars constitutiva illius, sic Deus se habet respectu creationis creaturae sine quo existere non potest, non tamen Deus est pars creaturae [illegible] nam disponi [illegible] an aliquid sit connotatum essentiale intrinsecum an vero solum extrinsecum ad quod [illegible]

Advertere 3° connotatum essentiale intrinsecum esse vel adaequatum vel inadaequatum; adaequatum complectitur omnes eius partes quae [illegible] constitutiva; inadaequatum vero [illegible] non omnes; illud autem erit constitutivum et connotatum essentiale intrinsecum et adaequatum cuiusvis rei quod solo [illegible] ceteris omnibus sive per possibile sive per impossibile [illegible] suo esse sic [illegible] adaequatum constitutivum hominis quia [illegible]

partium ipsius tali ex posito rursus impossibile est non esse deus adhuc remanente homo ergo ut talis est adequatum constitutivum hominis et non [illegible] constitutivum [illegible] [illegible] connotatum [illegible] et [illegible] inadequatum alicuius rei, [illegible] illud uno [illegible] sublato et [illegible] omnibus quae per possibile [illegible] aut impossibile remanentibus non remaneret illa res [illegible] sublata partium anima [illegible] et [illegible] omnibus aliis per possibile [illegible] aut impossibile remanentibus non remaneret homo [illegible] colligitur animam esse connotatum [illegible] inadequatum hominis; haec autem regula [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] ex omnibus quae sunt constitutiva alicuius rei sublata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliis [illegible] remanentibus [illegible] anima homo non remaneret [illegible] et [illegible] constitutivum est anima quae sola non remanet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et remanentibus [illegible] anima et corpori [illegible] remanet homo [illegible] [illegible] est [illegible] adequate constitutivum homo [illegible] homo non [illegible] esse deficiente aliqua [illegible] [illegible] constitutiva.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse relationem praedicamentalem adequate identificari cum [illegible] maxime per relatio [illegible] [illegible] termino et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae [illegible] respectus ad [illegible] [illegible] filium nihil aliud esse nisi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnis ea [illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible]

Haec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1° [illegible] [illegible] inconveniens esse relationem esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Reiicitur 2° [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non potest idem esse et non esse [illegible] relatio esse adequate identificatur cum fundamento esset et non esset ergo non potest esse adequate identificata cum fundamento [illegible] [illegible] [illegible] remanente fundamento et [illegible] termino ex una parte perit et non est amplius relatio [illegible] [illegible] simili modo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex alia parte non perit quia remanet [illegible] fundamentum [illegible] [illegible] adequate identificata ergo esset et non esset [illegible]

[illegible]

Huic argumento respondent 1° aliqui [illegible] termino perempto relationem non existente nec fundamento sed non perire secundum esse relationis sed secundum conceptibilitatem [illegible] quia et remaneat totum esse relationis tamen non potest amplius concipi uno verbo dicunt terminum [illegible] cum esse relationis sed contra est quia ista conceptibilitas quae perit aut est pars constitutiva relationis aut non si 1um [illegible] quia cum constituit totum esse partem relationis cum terminus sit pars constitutiva, et conceptibilitas relationis si 2um ergo perempto termino [illegible] fundamento remanente ipsa constitutiva relationis et consequenter remanet cum toto sicut si remaneret corpus anima [illegible] et unio remanet tota [illegible] remanet homo quia homo nihil est aliud nisi anima corpus et unio ergo si [illegible] est [illegible] identificata cum fundamento, remanente fundamento remanet toto [illegible]. Est 2° quia nec conceptibilitas perit quia [illegible] [illegible] perire conceptibilitas relationis quia [illegible] concipi non potest nisi concipiatur terminus nec [illegible] quamvis non existat atque potest concipi ergo remanet etiam conceptibilitas relationis. Confirmatur non existente toto adhuc remanet conceptibilitas relationis transcendentalis quae est [illegible] quia est adaequate identificata cum [illegible] ergo etiam perempto termino remanet vel [illegible] est adaequate identificata cum ipso fundamento. Contra est 3° quia per hos autores terminus et ratio fundandi non possunt esse connotata essentialia relationis ut ipsi dicunt quia connotatum essentiale est illud sine quo connotans non solum non potest concipi sed nec potest existere sed relatio potest ~~[illegible]~~ existere non existente termino et ratione fundandi ergo terminus et ratio fundandi non sunt connotata essentialia relationis minor probatur quia potest fundamentum existere absque [illegible] existit terminus et ratio fundandi ergo et relatio quae est idem cum ipso fundamento [illegible] esse connotatum essentiale conceptibilitatis non existentiae [illegible] quia omne connotatum est essentiale ad conceptibilitatem connotantis sic dicimus [illegible] est connotatum essentiale cognitionis et essentiale ad eius conceptibilitatem quia non potest concipi cognitio absque cognito [illegible] [illegible] autem connotatum essentiale vel non essentiale quia res connotans nec concipi nec existere potest sine connotato essentiali potest tamen existere sine connotato non essentiali licet sine eo concipi non possit

Responderi

Respondebis 2° pereunte termino manere relationem non 2um esse ipsam formam sed 2um extrinsecum a quo dependebat. Sed contra est quia si forma esset intrinseca relationis periret ergo perit relatio quia nihil aliud est nisi suum esse intrinsecum sicut homo non est aliud nisi anima corpus et unio quae sunt partes eius intrinsecae ergo pereunte termino remanet relatio similitudinis in pariete albo quae nihil aliud dicit intrinsece nisi ipsum esse parietem album. Contra est 2° quia non aliquid dependet ab aliquo extrinseco ut non possit habere suum esse intrinsecum nisi habeat aliquid illud extrinsecum sed relatio potest habere totum suum esse intrinsecum absque eo quod habeat terminum extrinsecum ergo non dependet ab illo maior patet vel assignent adversarii in quo enim consistit ista dependentia.

Respondebunt 3° pereunte termino perire relationem secundum id quod dicit in obliquo non secundum id quod dicit in recto. Sed contra est quia vel id quod [illegible] relationis vel non si 1um ergo non est adaequate identificata cum fundamento [illegible] ergo ista relatio remanet sine [illegible] obliquo. Contra est 2° quia pereunte obiecto perit cognitio secundum id quod dicit in obliquo et tamen remanente cognitione remanet tota vera [illegible] falsi quia est adaequate identificata cum cognitione ergo etiam pereunte id quod relatio [illegible] dicit in obliquo si remaneat fundamentum cum quo ipsa est adaequate identificata debet ipsa remanere.

Respondebunt 4° pereunte termino perire relationem filiationis non paternitatis. Sed contra est quia manere filiationem nihil aliud est nisi permanere filiationis relationem sive forma quae constituit filium relatum vel dicas quid sit tum sic arguo ipsa filiatio relationis vel est adaequate identificata cum fundamento vel non si 2um habeo intentum quia mihi [illegible] filiationem relationis seu formam quae constituit filium relatum non esse adaequate identificatam cum fundamento si 1um ergo remanet etiam tota filiatio relationis ergo remanet tota ipsa filiatio.

Dices filiationem relationis [illegible] non filiationem esse adaequate identificatam cum fundamento. Sed contra est quia si filiatio [illegible] vel addit aliquid reale quod aliquid dependens ab illo [illegible] ergo filiatio relationis non est realiter adaequate identificata cum fundamento cum includat etiam aliquid reale distinctum ab illo.

si 2um

si 2um ergo relatio non est pura realis sed includit etiam aliquid [illegible] secundum [illegible]
[illegible] est ut falsum non Petrus V.G. est pictus parietis est similis [illegible] nullo intellectu
cogitante

Respondebis 1o pereunte tamen pariete [illegible] relationem denomi-
natione non [illegible] ideo non posse amplius subiectum dici simile licet remaneat tota
ipsa similitudinis sed contra est quia ut optime et ingeniosissime dumtaxat advertit
Arriaga cum ista responsio est manifesta petitio principii. sic enim quaeramus abeunte
pariete cur remanente tota ipsa similitudinis subiectum non dicatur simile. Respondebis
quia perit denominatio similis; perire autem denominationem similis idem est ac non
denominari simile seu non dici simile et sic respondebis idem per idem, nos. n. quaerimus
cur non denominetur simile non dici simile perire denominationem similis [illegible]. Contra
est 2o quia perire denominationem similis sed est perire solum nomen et plura
nomina similis, vel etiam dicit perire aliquid distinctum quod significatur ut 2um.
ergo subiectum eodem modo est simile sicut antea licet non vocetur simile, parum autem
curamus de voce sed quaerimus de entitate ipsa similitudinis sicut si existerent duo
alba et nullus esset intellectus et nulla vox quae diceretur similia, adhuc tamen in
re essent similia. si 2um ergo non manet tota ipsa quae significatur per hanc vocem
simile ergo tota similitudinis etiam [illegible] perit et non denominatur solum. Contra
est 3o quia denominatio concreti non dependet nisi a denominabili vel subiecto denominabili
vel forma denominanti sed ut convincebat adversarius tota ipsa concreti similis remanet
ergo tota etiam denominatio remanere debet, implicat n. ut sit entitas albedinis in
pariete et non sit denominatio albi ergo etiam implicat ut sit ipsa similitudinis entitas
et non sit denominatio similis

Dices requiritur ut [illegible] terminus conditio ad talem deno-
minationem sed contra est quia id quod non est conditio vel exhibitiva formae subiecto
non est conditio ad denominationem habendam ab illa forma quia ut [illegible] est in
subiecto non potest illud non denominare sed terminus non est conditio vel exhibitiva
similitudinis in subiecto cum sit cum illo identificata ergo neque ad denominationem similis
[illegible] quod est quia hic esse simile nihil aliud est nisi subiectum habens similitudinem

sed tamen

rest [illegible] ut convenit utrum sit similitudinem quam [illegible] non possit cum illam.
habeat eandem identificationem ergo tunc est similis aliqui dicam predictam non esse aliud etiamsi
habeat inter alterationem nisi existat unquam conditio alicuius partis illius

Non desunt aliqui qui dicant quando homo perit vel totum
desinit esse extrinsecum non secundum esse intrinsecum [illegible] loquendo
implicat [illegible] quamdiu possit esse esse extrinseca quod magis est intrinsecum rei
quam esse quae est ipsa tota res. dicere autem esse extrinsecum idem est ac dicere
res extra se tam aliis autem quaestionis de vocabulis [illegible] esse
extrinsecum [illegible] vocant, sit partis constitutiva illius sit ut anima hominis an non
si 1um ergo vel non est adaequata identificatio cum toto si 2um ergo etiamsi non remaneat
totius [illegible] remanet cum remaneant omnes eius partes puta remanente anima
corpore et unione etiamsi [illegible] perit [illegible] homo

Resp. [illegible] absoluta [illegible] connotativa; absoluta sunt illa quae non praedicant ab aliquo extrinseco
vel potius omnibus eius partibus intrinsecis existentibus [illegible] praedicata non
possunt ut homo qui existit existente anima et corpore etiamsi nullum aliud sit
extrinsecum non potest perire nisi aliqua ex his partibus pereat; connotativa vero seu
respectiva requirunt connotationem alicuius extrinseci et illo [illegible] ut si desinat
[illegible] etiamsi remaneant omnes eius partes intrinsecae non remanent [illegible]
[illegible] statim incipiunt esse etiamsi nihil de novo producatur intrinsecum; vero autem est
[illegible] constitutum [illegible] dependet [illegible] a connotato extrinseco [illegible]
etiamsi tota eius partes remaneant [illegible] praedicatum [illegible] de novo producantur [illegible]
statim incipiat esse de novo etiamsi nihil intrinsecum producatur sed solum illud extrinsecum

Sed contra est quia totum [illegible] modo
explicata intelligibilia sunt quia [illegible] intelligere [illegible] remaneat [illegible] partes [illegible] omnes
eius partes constitutivae et res ipsa non remaneat cum ipsa nihil aliud sit nisi omnes
suae partes [illegible] producatur nova res [illegible] nulla eius
pars [illegible] de novo producta [illegible] philosophia [illegible] principia
[illegible] rationi humanae repugnantia [illegible]

quae

quae non connotatiua vel chimerica dicens appellatiuis nullam dicetur illa connotatiua nisi alia
connotata nam ipsa omnis supra explicata sunt. Contra est 3° cognoscens est eius connotatum
et ita si supponatur intellectus et cognitio in illo [illegible] habebit cognoscens [illegible] non habebit
obiectum quod est connotatum extrinsecum nec ex sola positione obiecti illius et non cognoscente
ponatur [illegible] cognoscens vel requiritur ut producatur cognitio quae est pars intrinseca illius
concretae ergo non dicetur huiusmodi [illegible] connotatiua sicut [illegible] abundantia ergo
relatio non est talis eius connotatiuum. Item facias obiectum non esse connotatum essentiale cogno-
scentis [illegible] esse connotatum essentiale similis quia si obiectum non est connotatum
essentiale cognoscentis nec [illegible] potest esse connotatum essentiale similis quia si [illegible] obiectum
non est essentiale connotatum cognoscentis quia cognitio potest haberi in illo absque eo quod habeatur
obiectum vel etiam similitudo habens [illegible] ubi eo quod habeatur [illegible] cum sit identi-
ficata cum ipso ergo [illegible] erit connotatum essentiale similis. Item dicas 2° non existente
termino existente quidem similitudinem quo ad existentiam non quo ad substantiam quia non
existente [illegible] et [illegible] ad existentiam et quo ad substantiam habebis cognoscens ergo etiam
simile non existente termino et quo ad existentiam et quo ad substantiam erit similis consequentia
[illegible] non existente obiecto erit cognitio in illo habebis cognoscens et quo ad
existentiam et quo ad substantiam quia habebis intellectum et cognitionem [illegible]
intellectum cognoscentem etiamsi non habeat obiectum vel eius non existentis termino habens [illegible]
similitudinem quae est forma [illegible] hoc concretum simile et habebis [illegible] ergo
non existente termino debet esse simile et quo ad existentiam et quo ad substantiam quod si
[illegible] dependentiis. Contra est 3° quia si dicetur huiusmodi [illegible] connotatiua
[illegible] omnes formas accidentales esse identificatas cum subiecto et esse omnia ipsa connotatiua
quae posito subiecto [illegible] haberent quo ad existentiam ad hoc ut [illegible] quo ad
substantiam requirunt connotatum extrinsecum ideoque [illegible] in [illegible] [illegible]
identificari cum anima et si [illegible] non [illegible] anima [illegible]. Dicam hoc
esse non [illegible] [illegible] [illegible] quae non cum ipsa identificata vel [illegible]
[illegible] connotatiua existentia quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si [illegible]
[illegible] obiectum [illegible] et [illegible] impedimenti [illegible] connotatum essentiale [illegible]
[illegible] habens visio et [illegible] ex his [illegible] [illegible] non habens [illegible] cum

anima

[illegible] identificata sicut ipsi dicunt de similitudine

Dices ad[illegible] auditionis [illegible] requirunt species [illegible] quae adiuvant tamquam comprincipia potentias intentionales ad producendos [illegible] actus ergo apparet [illegible] non sufficit [illegible] connaturalem existentiam sed [illegible] debent produci nova [illegible] Respondeo [illegible] quia [illegible] species impressae [illegible] existentia [illegible] ad hoc ut [illegible] auditio [illegible] quae [illegible] solum quia ad [illegible] incipiant esse [illegible] multo [illegible] requisitionem species impressas [illegible] potentiam [illegible] et [illegible] impedimentum tamquam connaturalem existentiam

Instabis haec [illegible] existentia visionis ergo non sufficit [illegible] consequentiam quia [illegible] quae [illegible] Romae [illegible] existentia [illegible] [illegible] Romae [illegible] [illegible] propter [illegible] existentia [illegible] ergo [illegible] [illegible] [illegible] impedimentum tamquam [illegible] existentias [illegible] anima [illegible] [illegible] auditio [illegible] identificatur cum ipsa anima

Dices 2° causa [illegible] et defectum alicuius requisitionis existentiae [illegible] impediri ne producat [illegible] effectum [illegible] si non est approximatus mihi non [illegible] ergo etiam et defectum [illegible] existentiae [illegible] impediri [illegible] [illegible] Nego consequentiam disparitas est manifesta quia causa distinguitur [illegible] effectu et ad illum producendum requirit aliquas conditiones quibus deficientibus non potest illum producere unde non [illegible] quod [illegible] defectus conditionis existentiae [illegible] non potest impedire [illegible] potentia [illegible] quae est identificata cum ipso [illegible] unde sicut nec de potentia Dei [illegible] et defectum [illegible] existentiae [illegible] [illegible] non est [illegible] nec potest impediri quia [illegible] in hac [illegible] [illegible] unde non potest [illegible] quid impediret illud existentiam ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~

~~Dissolvitur [illegible] [illegible]~~
~~[illegible]~~

Sub secundo tamen statu [illegible] identificatur
adequate cum sola ratione fundandi

[illegible] 3°.

Dices 3° dicat relationem praedicamentalem esse adaequatam non sola ratione fundandi unde relationes fundatae in actione et passione in ipsa actione adaequate consistunt, sicut in inimicitia et [illegible] ita ipsi intrinsece fundationem [illegible] ergo hanc sententiam Franciscus Cortelius [illegible] aliquis apud ipsum

Distinguo [illegible] 1° nam intentionem [illegible] ponunt relationem consistere in sola ratione fundandi ut excludunt terminum a constitutiva relationis ~~[illegible]~~

[illegible] consistit in ratione fundandi adaequate terminus includitur ut patet in aliquibus relationibus ergo [illegible] minor [illegible] ratio fundandi relationis fundatae in unitate et 1° adaequate [illegible] in utroque extremo proximo ergo relationis fundatae in unitate et 1° adaequate consistit in utroque extremo [illegible] includuntur termini ut patet [illegible] [illegible] adhoc ut hic [illegible] sit similis alteri non sufficit [illegible] habeat albedinem sed requiritur etiam ut aliquis alius [illegible] non est albus non [illegible] hic similis illi sed non similis [illegible] adhoc ut ego habeam relationem identitatis cum Petro non sufficit [illegible] ego sim homo sed requiritur etiam ut Petrus sit homo idem dico de relatione aequalitatis, adhoc [illegible] ut hic [illegible] [illegible] [illegible] sit aequalis alteri requiritur ut sit [illegible] alia quantitas [illegible] et sic de aliis

Dices ratio fundandi [illegible] est sola qualitas [illegible] [illegible] et non requiruntur alia existens [illegible]; unde existente [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si non sit [illegible] habeat [illegible] [illegible] non [illegible] dico de aliis relationibus fundatis in unitate et 1° [illegible] in duabus quantitatibus aequalibus [illegible] non [illegible] [illegible] eadem [illegible] [illegible] non existente [illegible] [illegible] [illegible] et contra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Suarez [illegible] ad relationem praedicamentalem [illegible] [illegible] esse terminum realem et realiter existentem et hanc esse [illegible] [illegible] [illegible] philosophorum [illegible] [illegible] [illegible] Theologorum ut patet ex divo Thoma [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] doctorum [illegible] relationem praedicamentalem [illegible] existere terminum realem realiter existentem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non est [illegible] sine [illegible] [illegible] [illegible] nulla est [illegible] ratio

Suarez

fuerit similitudinem aequalitatem et alia relationum praedicamentalium existere tantum per relationem ut patebit ex solutione objectionum, ergo non est dicendum has relationes existere tantum non existente.

Dices sunt etiam aliqui doctores dicentes relationem praedicamentalem non requirere terminum existentem ut Franciscus Toletus et [illegible] Bonespei citatus Suarez sed contra est quia hi non sunt tales ut eorum sententia praeferenda sit toti fere omnium doctorum praecipue cum nulla urgeat ratio ad recedendum a communissima sententia. Contra est 2° quia Franciscus Bonespei [illegible] dicit relationes fundatas [illegible] et 2° non requirere terminum existentem quia ipse putat [illegible] corpore [illegible] utroque existente duas qualitates [illegible] quantitates aut duas relationes ad [illegible] duas quantitates Et [illegible] est [illegible] qualitates existunt [illegible] auctoribus [illegible] [illegible] relationes ipsas non [illegible] terminum sed [illegible] rebus [illegible] habere [illegible] Franciscus [illegible] aliquas relationes praedicamentales non requirere terminum existentem [illegible] logica [illegible] [illegible] relationem [illegible] rebus [illegible] et [illegible] de similitudine [illegible] nihil aliud esse quam duas qualitates [illegible] in [illegible] principaliter in una [illegible] principaliter [illegible] quam aliam [illegible] principaliter [illegible] asserat hanc doctrinam non esse [illegible] quia [illegible] sunt aliquae denominationes relativae quae ab una tantum forma habentur ut denominatio dextri quae a sola dextera habetur [illegible] etiam aliae quae [illegible] habentur ut similitudo et [illegible] 3° ait magnus [illegible] a sanctis patribus Augustino et Thomam et [illegible] [illegible] relationem [illegible] denominationem relationem [illegible] partim ab [illegible] forma [illegible] dici a forma sibi intrinseca et propria et ab aliqua extrinseca

Dices 3° communis doctorum sententia [illegible] similitudinem et relationes praedicamentales non ut [illegible] requirere terminum existentem

unde

unde primo non existente requiro quidem relatio relato vel non est amplius praedicamentalis sed transcendentalibus [illegible] contra est quia cum persona quae dicit relationes praedicamentales requirunt essentialiter terminum existentem sicut etiam hae relationes tempore esse praedicamentales et non modo praedicamentalibus existente termino modo et non existente transcendentalibus unde [illegible] essentialis [illegible] autem natura quo ad illam [illegible] similes vel relationes [illegible] ad intrinseca [illegible] [illegible] est una harum relationum [illegible]

Argumentum igitur 2° si ad has relationes non requireretur existentia termini [illegible] album esset similis puncto non albo vel non existente quia possibile est talem punctum esse album item [illegible] esse aequalis lapidi quia lapides [illegible] [illegible] in [illegible] et ille aequalis fieri etiam Christus [illegible] esse [illegible] [illegible] praedicatur quia hic potest esse [illegible] sicut Christus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] etiam quis dicere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicitur esse [illegible] [illegible] cur non possum ego dicere [illegible] esse similem mihi praecipue cum hae relationes [illegible] [illegible] [illegible] alter [illegible] est similis ille vel [illegible] est esse similem non existentem ergo [illegible] etiam [illegible] posse dari similitudinem [illegible] non existentem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicere me posse esse magistrum [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse. posse esse dominum servi non existentis posse esse [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] de aliis quae esse putat quam sunt [illegible] non posse [illegible] [illegible] posse [illegible] ad [illegible] [illegible] posse dari similitudinem aequalitatem [illegible] ad terminos non existentes [illegible] a priori est quia cum [illegible] similem alteri [illegible] [illegible] aequalis [illegible] [illegible] quantitatem esse aequalem alteri [illegible] [illegible] quantum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illam [illegible] [illegible] ab illa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existentia [illegible] qui si non existat non possum esse [illegible] aequalis [illegible] [illegible] [illegible] aequalis [illegible] [illegible] dicit me [illegible] [illegible] illum [illegible] [illegible] dicas sufficere me esse talem qualis ille potest esse quia hoc modo [illegible] similis vel assimilabilis [illegible] [illegible] Christus [illegible] est similis mihi vel [illegible] mihi assimilabilis [illegible] ergo non sim vel

[illegible]

potest esse prius et christus

Respondetur 2° ad similitudinem et alias relationes requiritur sola possibilitas termini [illegible] possibilitas non requiritur ut [illegible] existentiam [illegible] sed ut [illegible] similitudinis ergo iam relatio illa non consistit in sola entitate fundamenti sed [illegible] fundamentum et terminum possibile est ipsi non conveniens [illegible] illud et [illegible] constitutionem inadaequatam quae alias sive per possibile sive per impossibile [illegible] non conveniret [illegible] si per impossibile [illegible] possibilitas termini [illegible] non esset [illegible] similitudinis [illegible] qualitatis [illegible] impossibilis alia albedo non esset [illegible] similis [illegible] impossibilis alias [illegible] non esset idem cum alio in [illegible] [illegible] possibilis aliis [illegible] non posset esse illi aequalis quomodo [illegible] posset aliquid esse simile vel aequale illi quod neque est neque potest esse sicut est illud ergo possibilitas termini est [illegible] relationis

Dices enim [illegible] similis [illegible] non existente ut [illegible] mortuus [illegible] non est mortuus similem [illegible] post [illegible] ergo non requiritur ad [illegible] termini existentia. Respondetur 2° [illegible] non esse [illegible] sed illud dici similem sed [illegible] denominationem [illegible] [illegible] in [illegible] illa non [illegible] [illegible] quae per [illegible] praeteritam [illegible] [illegible] 24° [illegible] maior vel minor vel similis [illegible] post [illegible] relationis [illegible]

Dices 2° esse similem nihil aliud est nisi quod duae qualitates [illegible] ergo [illegible] duae qualitates [illegible] non existunt ergo ad similitudinem non requiritur existentia utriusque extremi. Respondetur [illegible] unam qualitatem [illegible] alia non requiritur quod aliquam existere ergo potest dari similitudo [illegible] fundamentum [illegible] terminum existens quod non [illegible] [illegible] non esse [illegible] similitudinis [illegible] propter [illegible] similitudinem sive [illegible] sive possibilem

511
495

et a complexibus cum compositione quae non est propria rerum actu existentium sed etiam possibilium cum et impossibilium habeatur aliqua proportio. Conc.

Dices 2° ergo cum dissimiles etiam chimaerae esse aliquis relationes solum non requiritur terminus existens sed nec possibilis. Distinguo ant. ergo non dissimiles chimaerae dissimilitudine adaequate et realiter nego; dissimilitudine partim reali partim chimaerica concedo ant. et distinguo consequens ergo ad has relationes adaequate reales non requiritur terminus nec existens nec possibilis nego; ad has relationes inadaequate reales concedo consequentiam talis est dissimilitudo consistit in negatione quae est intrinsece chimaerae atque haec dissimilitudo chimaerae nihil aliud est nisi quod ea non est realis et illam impossibilem [illegible] relationes autem adaequate reales de quibus loquimur requirunt terminum non solum possibilem sed etiam existentem.

Objicies 2° hanc sententiam quia paternitas et filiatio non possunt adaequate consistere in actione generativa quae est ratio fundandi huiusmodi relationes ergo non possunt [illegible] adaequate consistit in ratione fundandi ant. probatur 1° quia improbabilissima sententia quae docet accidentia nullo modo influere in substantiam quia nullam aliam actionem habet in filium nisi illam per quam disponit materiam atque debet introduci anima filii praeparando illam et in ea producendo omnes propositiones requisitas ad [illegible] generationem [illegible] unio inter animam filii et hanc materiam producitur tantum ab eo [illegible] talis actio non est paternitas ergo paternitas non consistit in actione generativa minor probatur quia si talis actio esset paternitas omnis homo habens in se [illegible] alium filium generationem esset pater quia cum haberet actionem illam disponendi et [illegible] in patrem sui [illegible] dispositiones [illegible] ad producendum dispositionem est paternitas ergo omnis homo esset pater sed hoc est falsissimum ut [illegible] pater ergo etiam falsissimum est paternitatem in actione generativa consistere supponendo [illegible] quidem adhuc concurrere et influere ad producendam materiam [illegible] accidentia producunt [illegible] concurrere ad producendam [illegible] animam filii [illegible] tantum [illegible] patrem producere filium adhuc [illegible] paternitatem in tali actione non consistere.

Si paternitas in tali actione consisteret daretur aliquid paternitas [illegible] haec consequentia est absurdum ergo [illegible] minor patet cum [illegible] paternitatis requiratur esse [illegible] falsum et patet ex

conc.

Thomae contra non solum philosophorum sed etiam quorundam patrum docentium paternitatem consequenter paternitatem esse non posse sine filii existentia atque adeo filium hac relatione filiationis esse existentia patris ut asserit [illegible] apud Ruiz, sequentem maioris [illegible] eius quam sine qua generativo filius ex illa qua producitur [illegible] existens ut [illegible] ratione [illegible] patris sed ipso instanti potest non existere pater cum possit esse mortuus ut [illegible] [illegible] ergo saltem etiam [illegible] paternitas et filiatio sine patre

Concedunt aliqui [illegible] consequens esse absurdum [illegible] [illegible] etiam [illegible] non [illegible] [illegible] sed contra est quia [illegible] hoc est contra [illegible] [illegible] philosophorum Theologorum et Patrum requirentium [illegible] existentiam non solum fundamenti sed etiam termini et S. Gregorius [illegible] apud [illegible] [illegible] ad relationes fundatas in actione et passione non requirit existentiam fundamenti [illegible] eius [illegible] et [illegible] [illegible] aliorum [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ipse [illegible] [illegible] [illegible] paternitas et filiationis vel de relatione [illegible] quae non existens [illegible] ad effectum quae [illegible] non est fundamentum [illegible] et [illegible] physica [illegible] non [illegible] physicum effectum [illegible] moraliter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] necessaria ad [illegible] non habet causalitatem physicam ad effectum [illegible] [illegible] [illegible] non est [illegible] existens [illegible] [illegible] [illegible] paternitatis et filiationis est physica et realis [illegible] [illegible] [illegible] fundamentum [illegible] Contra est 2° denominatio patris est realis nulla [illegible] denominatio realis [illegible] denominationes praeteriti et futuri [illegible] [illegible] non existens ut patet inductione [illegible] [illegible] denominationis realis non solum [illegible] sed [illegible] [illegible] [illegible] non existens [illegible] [illegible] hac est denominatio rationis non realis

[illegible] [illegible] hoc [illegible] [illegible] paternitatis [illegible] [illegible] generationem requirere [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] non [illegible] sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] paternitas sine patre [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] ad effectum [illegible] consistere in sola actione [illegible] [illegible] non posse sine agente et effectu sed contra est quia [illegible] impossibile

habent

771

haberent sola actio generativa conductiva cum generato ubi non haberetur paternitas
et filiatio ergo non sunt [illegible] solum adaequatum constitutivum paternitatis et filiationis.
[illegible] quia conceptus essentialis paternitatis est ~~filiationis~~ esse viventis a viventi per
principium coniunctum in similitudinem naturae sicut filiatio est esse viventis a vivente
per principium coniunctum in similitudinem naturae sed si haberetur sola actio generativa conductiva
non generante non haberetur huiusmodi conceptus ergo si per impossibile haberetur sola actio
generativa conductiva cum generatis ubi non haberent paternitas et filiatio. Maior est
certa et recepta apud omnes definitio paternitatis et filiationis. Quod autem illa omnia requirantur
probatur quia [illegible] requiritur ut sint viventes quando genitum sint inanimata lux et lumen ratio
solum habetur [illegible] non [illegible] generans lucem non est pater lucis quia
nec ipse nec lux est vivens; item debet genitum esse a generante per principium
coniunctum hoc est [illegible] illud mediante quo generatur et etiam debet esse
coniunctum et unitum cum ipso generante hoc est pars ipsius generantis [illegible] non ab
[illegible] non quidem legitimae generationi sed [illegible] [illegible] pater [illegible]
generante; hoc autem necessario requiri ad paternitatem et filiationem patet quia filius est
pars et [illegible] patris unde si aliquis homo procrearet cum alio [illegible] partem aliquam
[illegible] illius informata ex quo deinde generaretur filius talis homo non esset pater [illegible] quia
non genuisset eum per principium coniunctum ideoque dicunt communiter Beatam Virginem non
fuisse vere matrem Christi si ex ejus purissimo sanguine Christi corpus esset formatum non
fuisset sed ex aliorum sanguine quae ex alia via [illegible] adeptam dispositionem conveniret Beata
Virgo. Tertio requiritur similitudo inter naturam geniti et generantis non enim dicitur
pater pediculi aut aliorum [illegible] qui ex mea [illegible] generantur [illegible] ex hoc [illegible]
non sunt ei similis natura. Requiritur ergo ad paternitatem et filiationem [illegible] similitudo
naturae generantis et geniti sed haec omnia non haberentur si per impossibile haberetur sola
actio generativa [illegible] conductio cum generante ergo haec duo non sunt adaequatum
constitutivum paternitatis. Minor probatur quia [illegible] non haberent principium coniunctum
[illegible] filium esse partem patris [illegible] oporteret [illegible] illam quae [illegible]
[illegible] ab anima filii informata fuisse ab anima patris et sic [illegible]
generativa patris et generata filii [illegible] quae [illegible] generativa patris

et genera

ut oriretur filius non haberetur nullo modo oppositio inquo convenit actio genera-
tiva cum generatione, quia tantum ipsum haec habet, similitudo tantum similitudo
in tantum [illegible] existentia [illegible] conditio non differentiva [illegible]
existentia patris et filii quo existentia ergo si per impossibile haberetur illa
actio generativa et conditio non generans non haberetur conceptus essentialis
paternitatis et filiationis.

[illegible] non requiritur ad paternitatem [illegible] similitudo
tantum sed sufficit solus actio generativa quae sit origo pro eo haberet similitudinem
in effectu. Sed contra est quia actio generativa qua generatur filius non est actio
procedens a principio simili tantum [illegible] effectu [illegible] quia procedit nisi [illegible]
[illegible] a patre mediante [illegible] illa non [illegible] tamen [illegible] effectu [illegible]
filio et sic non est actio procedens a principio simili; [illegible] actionem mediante
procedit a principio simili tantum non effectu quia actio non [illegible] a principio mediate
sed tantum ab immediato [illegible] est actio qua [illegible] terminus [illegible] vel
[illegible] filium sine haec accidentia [illegible] producit sine [illegible] sine
[illegible] causa et tamen non esset paternitas [illegible]. Illa non a patre simili sed ab
alia causa [illegible] producta ergo non sufficit sola illa actio ergo [illegible] requiritur [illegible]
actio et illa qua filius immediate producitur [illegible] et illa qua haec accidentia
a patre producantur.

Contra est 2° haec actio quae procedit mediate a principio si-
mili tantum non effective procedit non solum mediate sed etiam immediate [illegible] et tamen
non [illegible] patrem non [illegible] nisi quia [illegible] non est [illegible]
non filius quae ipsum producit [illegible] ergo non sufficit sola
actio ad denominationem patris sed requiritur etiam similitudo inter generantem et
genitum et quod haec producantur ab illo principio [illegible] ut supra [illegible]

Sub Sectio Quarta Habetur Quomodo Relatio Predicamentalis [illegible] Identificatur Cum Extremis et Ratione Fundandi

Illis 4° dicere relationem praedicamentalem esse complexum duorum extremorum seu binarium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] patris et filii [illegible] hoc [illegible] [illegible] quia [illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo illa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Propositio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex utroque extremorum [illegible] etiam rationem fundandi [illegible] similitudo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Petrus Paulus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Petrus ergo non sufficiunt [illegible] [illegible] sed requiritur etiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Propter hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fundamentum [illegible] [illegible] [illegible] cum ratione fundandi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnes [illegible] partes [illegible] [illegible] simul sed una post aliam [illegible] [illegible] [illegible] duas quantitates [illegible] [illegible] [illegible] existentes equalitas duas quantitates [illegible] existentes [illegible] una nec excedat aliam nec excedatur ab alia [illegible] etiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quo [illegible] cum [illegible] Gregorium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Item [illegible] [illegible] Augustinum [illegible]

Bonaventuram

permanentia a fundamento variis philosophis et theologis visis existimasse relationem esse absolutorum collationem et non modos (non possunt autem duo absoluta inter se conferri nisi sit ratio fundandi) quia imo in tempore relativum convenient sed quicquid ab dictum

Probatur 1° nostra conclusio ex philosophis qui non aliquid pertinere relationi substratam ... ad significandum eam non esse formam a fundamento distinctam et ipsi attribuentem nec in singulari sed in plurali ut patet ex capite ad aliquid, in quo definitionem relativam dat; ad aliquid vero talia dicuntur, non definitionem similia aequalia, sunt res quarum qualitas est una, aequalia quorum quantitas est una ... ad contradictionem relationem adaequate identificari cum ipsis relativis nempe cum fundamento et termino simul sumptis cum ratione fundandi sive ea ut non sunt relativa sed absoluta ut bene notavit Boetius in fine libri dicens talia ... non uno tale sed plurali numero ... dicuntur ... relativorum ... non in singularitate sed in pluralitate consistat.

Probatur 2° ratione ex ... relatio non potest esse quid distinctum a fundamento, termino et ratione fundandi neque potest identificari cum solo termino aut cum solo fundamento nec cum utroque sine ratione fundandi ex quo existentia utriusque ergo debet identificari cum omnibus his et includere haec omnia tanquam intrinsece constituentia.

Probatur 3° ex quibus relatio ... et quid dic... fundamentis in ... ex 2°, sine praedicto existat fundamentum terminus et ratio fundandi existens per impossibile nulla alia res esset in mundo adhuc haberentur ... relationes et quaelibet ex his ablata ... quaecumque alia remanerent non haberentur hae relationes ergo adaequate in omnibus his consistunt vel haec includunt intrinsece ut partes constituentes ... patet ... quo ad 2ᵃᵐ partem ... supra probatum est probabimus ... scilicet requiri ad has relationes praeter fundamentum et terminum cum ratione fundandi, 1ᵃ pars ... posito Petro et Paulo et ... quacumque ... habebunt relationem ... inter se et positis ... duobus albis haberent ... et positis duabus quantitatibus ... haberent aequalitatem ergo ad has relationes non requiritur alia entitas ... sed sufficit solum fundamentum terminus et ratio fundandi quae ... patet ... ratione a priori ... esse

Pet...

Petrum eandem naturam hominis cum Paulo nihil aliud est nisi Petrum esse naturae hominis speciei et Paulum habere parem esse similem illi nihil aliud est nisi esse album sicut ipse ille et unam quantitatem esse aequalem alteri nihil aliud est nisi quod neque excedat aliam neque excedatur ab alia sed praeter quod habeantur duo homines iam unus est in natura hominis sicut est alius et si sunt duo alba iam unum est tale quale est aliud et si sunt duae quantitates palmares iam una neque excedit aliam nec ab alia exceditur ergo praedictis positis extremis cum ratione fundandi habentur hae relationes. Similiter quia hae relationes paternitatis et filiationis posito namque quod sit Petrus et Paulus et Paulus genere [illegible] mediante semine quod fuerit partis Petri et ideo dispositum iam habent paternitas et filiatio cum habeant ergo utraeque [illegible] per principium [illegible] [illegible] omnia praedicta quaecumque [illegible] super addita et quicumque ~~[illegible]~~ et his ablatis [illegible] per impossibile remanebunt certe omnia non habebunt paternitas et filiatio ergo haec omnia sunt adaequatum constitutivum paternitatis et filiationis haec autem omnia simul existere non possunt nam [illegible] filii esse patrem et [illegible] ~~[illegible]~~ non potest habere cum est filius [illegible] [illegible] non est pars patris [illegible] fuit, item actio illa qua maligna parte sanguinis patris [illegible] dispositionibus seminis non potest [illegible] est filius cum adhuc non est productus solum semen quae existit potest cum patre et filio actio generativa qua [illegible] et a natura et ab accidentibus patris hominis ut causa adaequata [illegible] et natura sola ut causa et accidentibus seminis ut dispositionibus [illegible] unio inter [illegible] et animam filii quae generatio est complementum rationis fundandi paternitatem et filiationem et non adaequatam rationem fundandi ut supra probatum est [illegible] dicti supra relationem constitui a fundamento et termino quae existentibus cum ratione fundandi [illegible] remanebit cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Respondent adversarii duo alba [illegible] praedicta [illegible] [illegible] modo [illegible] [illegible] similia et relata [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] et quia [illegible] [illegible] et non [illegible] [illegible] [illegible] non possunt [illegible] dici similia relata sed duo dicuntur [illegible] similia ex eo praecise quod habeant eandem qualitatem ~~et esse [illegible] similia~~ [illegible] [illegible] dicuntur similia quorum qualitas est una ergo habere eandem qualitatem est [illegible] simile item duae quantitates

quarum

quarum una nec excedat aliam nec excedatur ab alia dicuntur absolute æquales idem dico de aliis relationibus. Contra istud 1° quia ex parte duo candida qualitate eo esse solum fundamentaliter similia explica mihi formam quam superaddit similitudo nudo fieri et quid etiam addat æqualitas fieri supra duas quantitates quarum una nec excedat aliam nec excedatur ab alia item quid supra hominem generantem aliud modo explicato addat paternitas fieri dicta quasi mihi tamen formam [illegible]

Dices esse formam quandam quæ facit hoc connexum simile æquale patrem filium &c. sed nihil explicas hoc n. ego quæro quid sit esse simile æquale patrem filium fieri & quæ forma addatur fieri similitudo æqualitas paternitas et filiatio supra illa in quibus tu dicis consistere similitudinem æqualitatem paternitatem et filiationem fundamentalem.

Dices 2° similitudo fieri esse convenientia in qualitatibus super addita. Sed contra est quia convenientia in qualitatibus est duo habere eandem qualitatem si autem solum habeant unum album et alterum album iam habetur convenientia in qualitatibus explica mihi igitur formam huius convenientiæ super additæ et quid addat supra duo alba.

Dices 3° addit ambas quoddam modalitas distinctum. Sed contra est quia ego hoc quæro quid sit hæc ambarum modalitas distincta et quam sine eius forma et tamen non explicas cum solum dicis solum esse ambas modalitas distinctum sicut si aliquis quæreret quid sit albedo modo eam definiret si diceret esse ambas distinctum vero esse quia hæc forma sunt pure generica et non explicant differentiam huius relationis fieri et sic definitio conveniret aliis a definito

Ex his infertur 1° relationem positam esse intrinsecam et positam extrinsecam fundamento adeo ut distinctio non solum intrinsece includit fundamentum sed etiam terminum et in ea parte relationis quæ est fundamentum est intrinseca ipsi fundamento nihil n. magis est alicui intrinsecum quam proprium esse relatio posita quæ est terminus est extra fundamentum terminus semper distinguitur a fundamento cum nulla res referri possit ad se ipsam sed semper referatur ad aliud

vato

ratio fundandi aliquo fundamento extrinseca est ut actio generativa principio generanti, aliquo vero partim intrinseca, partim extrinseca, ut ratio identitatis quae fundatur in duabus [illegible] natura humana patris quae est fundamentum utriusque et natura humana pauli quae est terminus; idem dico de ratione fundandi paternitatem quae non est sola actio generativa sed importat etiam hanc praecedente [illegible] per principium conjunctum [illegible] paternitatis similiter filio [illegible] est partim est intrinseca partim extrinseca patri importat et ipsam [illegible] patris ipsi maxime intrinsecam et reliqua supra explicata ipsi extrinseca

Dices 2° in creatis relationem generantis desumi a ratione patris generantis et solum dicit [illegible] generantis. [illegible] posita cum ipsa actione generativa et [illegible] ut terminum [illegible] extrinsecum patris. Vero non solum dicit [illegible] generantis cum ipsa actione generativa sed etiam includit ipsum [illegible] ut [illegible] et non [illegible] ut terminum [illegible] ut alia [illegible] unde multiplicatis filiis multiplicatur [illegible] ratio [illegible] ut una [illegible] adaequate [illegible] ut alia dixi [illegible] quia [illegible] Pater vero [illegible] filio [illegible] patrem per generationem activam [illegible] [illegible] unde ratio paternitatis [illegible] per hujus [illegible] est adaequate identificata cum fundamento non solum ratione sed etiam [illegible] quia est illi [illegible] et filiis [illegible] et sic dum [illegible] Pater [illegible] generat [illegible] [illegible] sit in [illegible] Patris per ipsam generationem [illegible] [illegible] filio qui [illegible] patris per ipsam generationem [illegible] adaequate non identificata per ipsam generationem [illegible]

Dices 2° dicunt Paternitatem identificari quibus realiter et adaequate cum generatione activa et realiter vel [illegible] ab iis [illegible] [illegible] [illegible] paternitatis in creatis [illegible] quia [illegible] Ut 4. est indifferens ad habendam et non habendam denominationem patris et [illegible] generativa [illegible] per principium constitutum in similitudine naturae [illegible] cum denominatione patris [illegible] ex hujus [illegible] non est patris [illegible] [illegible] paternitatis [illegible] ab ipsa parte et includit intrinsece [illegible] patris

actionem generationis terminum. Ad primam [illegible] probabile esse [illegible] in quantum verbo Dei [illegible] duplicem relationem (et idem [illegible] aliis personis [illegible]) quarum [illegible] representantem adaequatam identificatam cum generatione activa et [illegible] [illegible] et aliam [illegible] partim intrinsecam ab ipso Patre [illegible] et partim extra [illegible] Filio [illegible] ut patet esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Filium unde si [illegible] impossibile [illegible] [illegible] non [illegible] non [illegible] patet ut supra probatum est [illegible] explicatio magis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] dici [illegible] esse personam Patris [illegible] Filii. Ad [illegible] istam hanc explicationem [illegible] [illegible] [illegible] Patris [illegible] Filium [illegible] [illegible] personam Patris [illegible] [illegible] [illegible] denominatur pater [illegible] esse personam [illegible] illam quae denominatur Filius [illegible] [illegible] a quo denominatur Pater identificetur cum persona Patris et Filii divinis

Sub Sexto Pugna Johannes [illegible]

Contra Nostram Sententiam

Obiicies primo [illegible] praedicamentalis non debet pertinere ad alia praedicamenta nisi ad 4um [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] identificata cum fundamento [illegible] et [illegible] fundandi pertinere ad alia praedicamenta [illegible] [illegible] [illegible] ergo est [illegible] ab illis. Nego minorem [illegible] [illegible] identificatur [illegible] cum fundamento [illegible] et [illegible] fundamenti quo [illegible] pertinet ad fundamentum et [illegible] [illegible] [illegible] pertinet ad praedicamentum [illegible] si [illegible] qualitas ad praedicamentum qualitatis quo [illegible] pertinet ad praedicamentum [illegible] ratio fundandi ad praedicamentum actionis vel passionis vel ad aliud ergo [illegible] pertinere ad alia praedicamenta. Distinguo minorem ~~[illegible]~~ praedicamentalis [illegible] Ad [illegible] [illegible] pertinere ad aliud praedicamentum [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] aliquid [illegible] [illegible] relationem pertinere ad alia praedicamenta nego minorem et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non pertinet ad aliud praedicamentum nisi ad 4um [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nisi ad 2um [illegible] [illegible] pertinere

ad praedica

ad praedicamentum [illegible] eius color vel praedicamentum [illegible] qualitatis eius dispositio ordinata vel etiam non tantum ut talis existentia unius partis substantiae pertinet ad praedicamentum ubi et tamen omnia simul tamen pertinent ad praedicamentum habitus et solum munus huius praedicamenti exercent ita ut partes relationis. explico rem exemplo multi possunt plures homines singulatim tamen pertinere ad plures solemnitates et exercere diversa munera simul autem tamen constituere et conflare unam solemnitatem distinctam ab illis et exercere solum munus ad quod ipsa instituta est vel [illegible] VG in [illegible] [illegible] ita ut partes relationis [illegible] singulatim exercent diversa munera et ad diversa pertinent ad praedicamenta tamen collective tamen possunt ad solum 4um praedicamentum pertinere solumque munus relationis exercere

Ad [illegible] ex his [illegible] VG. nihil aliud dicit nisi unum et aliud album [illegible] est relativum hoc est absurdum ergo dicit aliquid ab his distinctum. Nego maiorem probo unum album contrarium adveniens [illegible] tamen aliud album est absolutum et [illegible] adveniens est etiam absolutum quia est eiusdem [illegible] fundamento ergo si relatio nihil aliud dicit propter hoc et aliud album nullum esset relativum distinguo [illegible] unum et aliud album non absolute sumptum [illegible] simul non [illegible] ergo [illegible] et [illegible] nec hoc mirum videri debet plura in esse, quae si consideremus seorsim non habent illam realem denominationem quam habent simul sic magister et discipuli si seorsim [illegible] nec unus est magister nec alius discipulus unumque denominatio [illegible] et unum et alios includat eodem modo relatio [illegible] hic unum album et aliud album vel separata non [illegible] ulla similitudine inter ea [illegible] absoluta simul [illegible] quo [illegible] relativa

Obiicies 2o [illegible] potest explicari quid sit similitudo [illegible] sed hoc est absurdum ergo relatio est distincta a [illegible] et [illegible] fundamenti hoc [illegible] etiam ipsi debent [illegible] adversarii [illegible] [illegible] non potest explicari quid sit similitudo [illegible] ipsi [illegible] potest explicari quid sit similitudo [illegible] [illegible] distincta [illegible] [illegible] fundamenti quo [illegible] hi igitur [illegible] ipsi dicunt esse similitudinem fundamentum [illegible] dicam ego esse similitudinem [illegible] [illegible] similitudinem in [illegible]

esse.

esse duo equalia convenientia inter se sine non notabiliter differentia et simul separata

ostendes hic convenientia inter se sine notabiliter
non differentia quod addit aliquid aliud supra duo equalia aut non si addit aliquid
aliud ergo talis convenientia et similitudo erit distincta a duobus equalibus si non
addit ergo habitis duobus equalibus habebitur talis convenientia sed hoc est falsum tamen
et falsum sunt duo equalia et tamen inter ea non habetur talis similitudo et convenientia

Antequam respondeam oro te ut explices mihi similiter fundamentaliter meam et hoc
idem sumam argumentum contra te retorquendo ut clarissime obtineas quam fallax illud
sit et sophisticum dicis similiter fundamentaliter esse duo equalia ipsa fundare similitudinem
illam tantum et convenientiam supra additam. Ecce est eadem questio et videbis ergo
a … meum optimum argumentum … retorqueo hic ipsa fundare similitudinem
seu convenientiam … aut addit aliquid aliud supra duo equalia aut non si
addit aliquid aliud ergo convenientia et similitudo fundamentalis erit distincta a duobus
equalibus … si non addit aliquid aliud ergo habitis duobus equalibus habebitur ipsa
talis fundamentalis similitudinem supra additam sed hoc est falsum nam … sunt
duo equalia et tamen non sunt ipsa fundare similitudinem supra additam quod dicis adhuc
equalibus … ergo … sibi … concludere ut non
probares similitudinem esse tantum supra additam duobus equalibus non poteris esse
fundamentum similitudinis esse aliquid distinctum a duobus equalibus …

Respondeo igitur dicere, hic convenientia sine non notabiliter
differentia addere aliquid aliud distinctum a duobus equalibus … nomine … equalia …
convenientia sine notabiliter non differentia non tamen addere aliquid distinctum a duobus …
que sunt se notabiliter non differre, similiter … addit quidem aliud distinctum
a … non … at … non tamen addit aliquid aliud supra … hominis
quia addit differentiam … hominis … hic notabiliter non differentia
supra duo equalia addit differentiam illorum … quod non est … distincta
sed cum ipsis identificata.

Obicies 3° si … in fundamento … quae
… ergo non posset … predicamentum …

quia

quia aggregata per accidens sub nullo praedicamento collocantur. Si in proposito aut esset aggre-
gatum per accidens physice quia intrinsece et realiter dicit plures entitates quae se non
invicem neque ordinantur ad faciendum unum per se, convenit aggregatum per accidens
logice et ex modo significandi neque aut et [illegible] ut aliquid collocetur sub
aliquo praedicamento illud constituat non obstat quod sit aggregatum per accidens physice
hoc n. modo habitus non posset constituere peculiare praedicamentum cum sit aggregatum
per accidens physice [illegible] cum ex pluribus entitatibus nullam unitatem physicam
habentibus consistat, ergo quod non sit aggregatum per accidens logice sed quod habeat aliquam
unitatem logicam et rationalem omnesque eius partes considerari possint per modum unius
ut exemplis ~~[illegible]~~ [illegible] eorum [illegible] ubicationes, sed quia possunt ad instar substantiae
per modum unius habitus exprimi possunt sub praedicamento habitus collocari, idem sic
de relatione quae constituitur ex pluribus entitatibus quia tamen omnes illae [illegible] considerantur
per modum unius ordinis et respectus exprimunt unitatem quandam rationalem et logicam
ratione cuius exprimi possunt constituere 4um praedicamentum.

[illegible] tela vestitus [illegible] sunt per accidens physice
[illegible] non logice, possunt n. considerari omnes earum partes ad modum unius et tamen ad
nullum pertinent praedicamentum, ergo non sufficit unitas logica ad hoc ut aliquid collocetur
in praedicamento. R.o vestitum tela et similia exprimi possunt collocari analogice praedica-
mento [illegible] sit philosophis praedicamentum denominationibus [illegible] constituunt
in peculiari praedicamento neque enim [illegible] [illegible] [illegible]
neque [illegible] rei alia potest assignari ratio nisi earum [illegible] et individuum et [illegible]
fere [illegible] patet [illegible] quod modi [illegible] ad ea non collocanda in praedicamentis
[illegible] quod non habeant [illegible] logicam perfectam, [illegible] ut neque [illegible]
[illegible] sub nomine [illegible] ad [illegible] cognosci possunt absque eo quod appareat pluralitas, at
vero habitus vestitus et similia possunt [illegible] cognosci in ut pluralitas non appareat
non. n. cum dico [illegible] ex [illegible] nominis cognosco [illegible] ex pluribus
[illegible] partibus sed unum cognosco ex forma qua unum [illegible] ad [illegible]
[illegible] ad hoc quod illud [illegible] aut non.

Obiicies 4o Aristoteles non [illegible] accidentium
[illegible] et [illegible] [illegible] habitudines quantitatis partis et ad

particulam

paternitatem B hac relatione similitudinis quam habet paternitas A ad paternitatem B [illegible]
[illegible] ergo [illegible] distingui [illegible] distinguitur maiorem esse et eadem realiter [illegible]
paternitas A [illegible] B [illegible] A secundo esset eadem [illegible] et [illegible] modo
[illegible] neque maiorem [illegible] distinguitur minorem [illegible]
neque [illegible] negatur [illegible] et neque [illegible] dico [illegible] realiter [illegible]
relativi [illegible] correlativi [illegible] distingui [illegible]
quia [illegible] modo [illegible] una ab alia. dum [illegible] dico paternitas A est [illegible] paternitatis
B paternitas A imperfectior tamen paternitatis B [illegible] dico paternitas B est [illegible]
paternitas A paternitas B imperfectior [illegible] et paternitas A [illegible] paternitas [illegible]
[illegible] imperfectior [illegible] paternitas [illegible] non [illegible] est paternitas [illegible]
[illegible] una [illegible] habens [illegible]

[illegible] paternitas imperfectior [illegible] est ad [illegible]
ergo possum dicere quod [illegible] imperfectior [illegible] et [illegible]
[illegible] Utraque [illegible] paternitas [illegible]
[illegible] est ad [illegible] nullum habens fundamentum [illegible]
[illegible] fundamentum [illegible] et [illegible]
et aliud [illegible] cum aliquo fundamento in [illegible]
[illegible] est connexio unius cum alio [illegible]
[illegible] significans [illegible] cum fundamento [illegible] liber Petri [illegible]
possum dicere liber Petrus aut Petrus liber [illegible] significatione [illegible]
propositione cum significans [illegible]
dico Petrus [illegible] Paulo [illegible] autem nulla est connexio unius cum alio
[illegible] vel aliud [illegible] in recto
est [illegible] fundamentum [illegible] et [illegible] connexio [illegible]
fundamentum [illegible] significans [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible] est [illegible] dicere [illegible]
[illegible] et aliud [illegible] possunt [illegible]

[illegible]

509

albedinem. Respondeo argumentatione a parte rei non habet neque rectum neque obliquum ergo idem est dicere Creatura Dei et creatura Deus ergo sicut significatur a parte rei creaturam Dei praecedit etiam significat creatura Deus praecedit quod est falsum. Similiter ipsi [illegible] a parte rei non habet neque rectum neque obliquum saltem convenit fundamentaliter neque quia a parte rei reperitur fundamentum propter quod una pars debeat concipi in recto et alia in obliquo quod fundamentum est connexio inter unum et aliud et eodem modo [illegible] contingit.

[illegible] Replicas: quando unum reperitur in recto et aliud in obliquo non potest ex hoc utraque similitudo fieri saltem diversa quia cognitio unius et alterius semper eadem concipiunt quod id quod unum concipit in recto ipsa unius et in obliquo ergo diversas [illegible] obiecti non potest illis similitudinibus saltem diversificari. Negatur quia diversitas conceptus non sumitur semper ex diversitate obiecti sed aliquando diversitate ex diversitate modi [illegible] de indictione [illegible] utriusque similitudinis cognitio eiusdem rei exponunt tamen diverso modo una res [illegible] et alia quia concepit unius in recto et alius in obliquo tunc diversum modum tendendi aut concipiendi [illegible] utrumque recto aut quia concipiunt in obliquo id quod alius repraesentat in recto et e contra id quod alius repraesentat in obliquo [illegible] et ideo quia solum [illegible] concipitur in propositione cum subiecto non autem in obliquo unde [illegible] diversa est ista propositio [illegible] est albus et ista [illegible] est subiectum et albedo; 1ª est vera 2ª falsa quia [illegible] idem attingit obiectum [illegible] 1ª attingit albedinem in obliquo ex praedicato et 2ª in recto unde [illegible] formaliter differunt similitudo quae habet paries A cum pariete B a similitudine quam habet paries B cum pariete A quia 1ª similitudo dicit parietem B in recto et parietem A in obliquo. Secunda vero dicit parietem B in recto et parietem A in obliquo unde [illegible] potest paries A esse similis parieti B quia cum rectum [illegible] praedicatur idem habet cum subiecto si autem [illegible] in recto falsa esset propositio quia paries A non idem habet cum pariete B et propter eandem rationem [illegible] etiam potest paries B esse similis parieti A

Replicas

Urgebis de toto debere omnes eius partes predicari in recto est
falsa propositio in qua de toto non autem omnes predicari in recto et alia in obliquo
sic falsa est ista propositio [illegible] est tua [illegible] forma vel debet dici est tua
forma et universe falsum est relationem dicere fundamentum et terminum in
obliquo vel [illegible] fundamentum quam terminum ex ratione fundandi et [illegible] debet importari
in recto [illegible] de toto adequate sumpto debet omnes eius partes predicari in recto
concedo de toto inadequate sumpto et denominative debere omnes eius partes predicari in
recto nego [illegible] et [illegible] pro utroque [illegible] falsum est relationem adequate
sumptam [illegible] importare fundamentum in recto et terminum in obliquo concedo [illegible]
et relationem in concreto inadequate et denominative sumptam dicere fundamentum
[illegible] et terminum in obliquo nego [illegible] relatio secundum modum [illegible]
inadequate et hoc modo [illegible] est importare omnes [illegible] partes [illegible]
[illegible] similitudinis [illegible] paries A albus [illegible] paries B [illegible] paries A albus
et paries B albus [illegible] inadequate [illegible] similis pro
[illegible] predicatur [illegible] et hoc modo importat fundamentum in
recto et terminum in obliquo alias falsa esset propositio qua
dicitur paries A est similis parieti B [illegible] similis importaretur utrumque
in recto non esset similis [illegible] paries A et paries B [illegible] paries B quod est
falsum ideoque [illegible] propositionis [illegible] contradictionem
habet paries A [illegible] cum [illegible] B debet paries B venire in obliquo
et paries A in recto et non utrumque [illegible]
importare unum in recto et aliud in obliquo [illegible] de ea sumpta
in concreto et denominative secundum [illegible]
et [illegible] illud esse connexum cum termino [illegible] adequate
sumpta et in abstracto hoc modo de [illegible] predicari non potest [illegible]
[illegible] paries est similitudo sicut [illegible] dicitur est albedo

~~[illegible]~~

Urgebis adhuc contra haec relationis [illegible] et ubi quae [illegible] distinguuntur nisi [illegible] [illegible] Loquendo de relationibus aequiparantiae non est absurdum ut [illegible] quae non [illegible] nomine et [illegible] non distingui sufficit distinctione rationis [illegible] quae [illegible] eadem est realiter ac [illegible]. [illegible] quae [illegible] [illegible] cum utrumque [illegible] invicem et ubi [illegible] et ubi [illegible] eadem [illegible] quo [illegible] cum [illegible] ac quo [illegible] [illegible] potest [illegible] similitudo distingui ab [illegible] solum distinctione rationis [illegible] eadem similitudo potest distingui [illegible] cognitionibus [illegible] non [illegible] [illegible] similitudinis [illegible] similitudinis sub quo non cognoscuntur clare et [illegible] partes [illegible] quibus [illegible] posse [illegible] distingui distinctione rationis [illegible] quae [illegible] similitudines apprehenduntur a nobis [illegible] formaliter distinctam [illegible] una [illegible] eadem [illegible] [illegible] [illegible] ad aliud [illegible] et alia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] ita [illegible] [illegible] relationis [illegible] [illegible] partes denominant similes [illegible] denominatione [illegible] [illegible] invicem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] realiter [illegible] contra in relationibus disquiparantiae ut paternitas et filiatio diversa est ratio [illegible] sub [illegible] clare [illegible] [illegible] distinguuntur distinctione rationis [illegible] quia [illegible] utraque relatio [illegible] [illegible] invicem paternitas [illegible] [illegible] [illegible] fundamentum [illegible] actionem qua pater generat filium [illegible] [illegible] relatione [illegible] [illegible] pater [illegible] invicem [illegible] [illegible] relationis [illegible] [illegible] mediante ea actione generat illud filium et filius [illegible] invicem et [illegible] [illegible] pater [illegible] est pater et filius [illegible] quo [illegible] actio qua pater generat filium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ratio fundandi [illegible] [illegible] et filius [illegible] invicem [illegible] [illegible] relationis [illegible] [illegible] [illegible] mediante actione generatur a patre et pater [illegible] invicem et [illegible] [illegible] filiatio [illegible] est filius et pater [illegible] quo [illegible] et [illegible] generativa qua filius generatur a patre [illegible] propter hanc diversitatem rationis fundandi et denominandi [illegible] [illegible] [illegible] oportet paternitatem distingui [illegible] [illegible] [illegible] alia sequuntur [illegible] [illegible] disquiparantiae ut relatio magistri et [illegible] [illegible] [illegible] disquiparantiae [illegible] utraque [illegible] partibus [illegible] [illegible] quia [illegible]

[illegible]

[illegible] est ab alia diversa et ex parte diversitas habens ex diverso modo quo relatio fundamenti unius et alterius respicit utrumque extremum relatio magistri est extrinseca magistri et extrinseca discipuli et doctrina quam ille tunc docet in contra relatio discipuli est extrinseca discipuli et magistri et doctrina quam hic docetur ab illo

Replicabis proportionis includere [illegible] filium [illegible] est pater [illegible] tantum [illegible] pro correlato [illegible] distinguo consequens [illegible] est pater [illegible] [illegible] adequate pro toto correlato correlato [illegible] [illegible] pro [illegible] qui denominatur [illegible] correlativum [illegible] non est [illegible] qui [illegible] est [illegible] correlati [illegible] [illegible] correlati magistri [illegible] [illegible] [illegible] denominatur magister

[illegible] [illegible] est ad aliud [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] fundamento non esse ad aliud ergo relatio non [illegible] [illegible] ex fundamento [illegible] et [illegible] fundamenti [illegible] argumentum [illegible] adversarij [illegible] [illegible] relationibus [illegible] includunt ut [illegible] ipsum [illegible] omnibus [illegible] [illegible] [illegible]; relatio [illegible] est ad aliud [illegible] quo est [illegible] [illegible] consequenter ad ipsum [illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] includit [illegible] [illegible] ut partem [illegible] [illegible] duo extrema quae [illegible] [illegible] [illegible] ratio [illegible] utrumque [illegible] [illegible] et adequatam ratio [illegible] non esse ad aliud item relatio magistri [illegible] ad discipulos [illegible] relatio magistri ad discipulos et [illegible] [illegible] relatio [illegible] [illegible] [illegible]; utrumque autem extremum non est ad aliud [illegible] Deus [illegible] est ad aliud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] divina [illegible] [illegible] ex [illegible] Dei et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] est [illegible] ad aliud et [illegible] relatio utrumque extremum [illegible] includit ut partem cum [illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] hic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adequate [illegible] et [illegible] non esse ad aliud sed [illegible] [illegible] et inadequate [illegible] [illegible] [illegible] quae denominatur relata esse ad aliud unde non sine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible] et non dixi relationem esse ad aliud sed relatum [illegible] ad aliud [illegible] [illegible] et adequate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et fundamenti [illegible] [illegible] [illegible] denominatur relatum [illegible] denominationem non [illegible] [illegible]

quam

quia cognoscatur aliud et ideo dicitur esse ad aliud [illegible] paries albus et paries [illegible] albus [illegible] adaequata similitudo denominat parietem similem parieti [illegible] et [illegible] denominationem parietis [illegible] cognosci non potest quia cognoscatur paries [illegible] etiam eadem denominatio similis [illegible] quia [illegible] nec cognosci potest quin cognoscatur paries, et ideo dicitur esse ad parietem. [illegible] haec doctrina nova est sed [illegible] ad [illegible] adaequata [illegible] distantia [illegible] a Paulo non distat a Paulo [illegible] includit ut partem ipsum Paulum sed [illegible] denominat distantem [illegible] et Paulum distantem [illegible] adaequata magisterii [illegible] vero magister non est ad alium neque dicit aliud [illegible] includit ut partem ipsum discipulum sed denominat [illegible] magistrum [illegible] ego ut magister [illegible] ad alium [illegible] cognosci non possum quin cognoscatur discipulus [illegible] de relatione
+ discipuli ad magistrum quae [illegible] adaequate sumpta non est ad alium [illegible] includit ut partem ipsum magistrum [illegible] adaequate sumpta [illegible] ad aliud [illegible] ad tempus [illegible] includit ut partem ipsum tempus sed denominat [illegible] durationem [illegible] ad tempus [illegible] ad argumentum [illegible] maiorem vero [illegible] adaequate sumpta est ad aliud nego [illegible] denominatione sumpta [illegible] denominationis relatum est ad aliud concedo maiorem et concessa minori nego consequentiam.

[illegible] secundum esse quae dicitur debere referri ad aliud sed si non est distincta [illegible] non potest [illegible] secundum esse quae dicitur referri ad aliud ergo necessario debet esse distincta. [illegible] maiorem [illegible] fundamentum refertur ad aliud propter relationem adaequate sumptam [illegible] propter esse quae dicitur vero ergo et ipsa vero secundum esse quae dicitur debet referri ad aliud. [illegible] ergo consequentiam [illegible] propter [illegible] ut illud magis [illegible] referri ad aliud propter esse quae dicitur [illegible] ergo vero secundum esse quae dicitur refertur ad aliud [illegible] propter [illegible] ut illud magis [illegible] ego [illegible] a Paulo propter distantiam adaequate sumptam ergo et ipsa distantia distat a Paulo [illegible] distinctio maiorem [illegible] denominatio communicetur omnibus partibus ex quibus constat [illegible] denominative concedo, si denominatio communicetur uni tantum parti nego maiorem et concessa minori nego consequentiam quia vero [illegible] ex fundamento [illegible]

[illegible]

quo differentia tamen non denominat relatio nisi fundamentum ut supra [illegible]
[illegible] non est [illegible] quae dicit non refertur ad aliud [illegible] in
[illegible] distinctis [illegible] quae non [illegible] omnes partes ex quibus
[illegible] quae [illegible] hanc doctrinam [illegible]
quae dicit [illegible] esse modum [illegible] refertur ad aliud
et tamen ipse modus ad [illegible] non refertur ad aliud

Obicies [illegible] concreti [illegible]
[illegible] et aliud [illegible] posset concipere omnem [illegible] ad hoc
[illegible] ergo [illegible] maiorem probo [illegible] omne simile debeo concipere
[illegible] recta huius concreti simul cum omnibus obliquis sed haec non possunt concipere
ergo non possum concipere omne simile. Concessa maiori [illegible] probo
[illegible] gratia cum debet concipi omne simile [illegible] a parte dextera [illegible] recta
[illegible] a parte sinistra [illegible] obliqua [illegible] recta debent distingui
ab obliquis sed [illegible] recta [illegible] parte dextera et obliqua ex parte
sinistra [illegible] recta sive obliqua [illegible] obliqua recta ergo non possum concipere
[illegible] recta et [illegible] obliqua [illegible] omne simile [illegible] debeat
[illegible] ab omnibus [illegible] concipitur omne simile [illegible] similitudo debeat concipi
[illegible] in quibus est modus similitudinis et omnes [illegible]
et in [illegible] quae est [illegible] omnis [illegible] et omne
[illegible] non [illegible] possunt poni [illegible] recta [illegible] una parte
et [illegible] obliqua ex altera [illegible] recta sive obliqua et [illegible] obliqua recta. Distinguo
maiorem [illegible] debent distingui ab obliquis [illegible] et [illegible]
[illegible] collective [illegible] maiorem et distinguo minorem [illegible] recta
et obliqua [illegible] collective [illegible]
[illegible] obliquo [illegible] minorem
et [illegible] modo [illegible] consequens [illegible] possunt [illegible] recta et [illegible]
[illegible] collective concedo [illegible] distributive nego consequens
hoc [illegible] non possunt [illegible]
[illegible] ex una parte [illegible] ex alia [illegible]

515

Sed cum [illegible] concipi debet [illegible] contradictoria debent distingui ab obliquis et [illegible] et distributive [illegible] non autem [illegible] collective unde cum contrariae omnes simile debent concipi [illegible] binaria in quibus [illegible] distinguitur ab obliquis sic cum concipitur omne contradictorium debent concipi [illegible] binaria in quibus [illegible] unum alteri contradicit contradictorium [illegible] non habet contradictorium [illegible] cum concipiatur omne distinctum debent concipi [illegible] binaria ex quibus constat omne distinctum [illegible] non [illegible] collective [illegible] distinguuntur ab obliquis et [illegible] quia omne contradictorium [illegible] opponitur [illegible] contradictoria [illegible] vel unum in particulari opponitur alteri omne distinctum [illegible] includit ipse omne id est distinctum vel in particulari [illegible] distinctum [illegible] collective [illegible] vel [illegible] distributive [illegible] quia non [illegible] in nominibus rectis

Dicimus 3° [illegible] dicit fundamentum [illegible] et [illegible] [illegible] ergo definire quolibet horum dicitur relato vel hoc est falsum ergo [illegible] [illegible] 3° [illegible] ergo minorem [illegible] [illegible] [illegible] generationis [illegible] generativa [illegible] quia ex [illegible] filius [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] paternitatis quia [illegible] ille [illegible] pater ergo [illegible] est definire quolibet [illegible] [illegible] 2um [illegible] [illegible] physice et [illegible] [illegible] moraliter [illegible] [illegible] physice [illegible] est [illegible] omnes motus physicas illam [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] hominum [illegible] [illegible] esse patrem ac [illegible] generaret filium sic etiam homo [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] benedictiones [illegible] [illegible] loquimur et [illegible] [illegible] patrem etiam mortuo filio [illegible] filium mortuo [illegible] philosophica [illegible]

Dicimus 8° [illegible] consistere [illegible] quod [illegible] dissimilitudinem inter [illegible] mores et mores [illegible] [illegible] nobis mores [illegible] [illegible] talis dissimilitudo [illegible] quia [illegible] mores dissimiles [illegible] magistri est bona

[illegible]

si autem vellet malos mores petri esse mala ergo pro posse retorquere argumenta
sua propria quibus radicem dissimilitudinis inter suos mores et malos mores Petri
negabit aliquid bonum quia radix quae posset causare aliquid bonum bona est ra-
dix autem dissimilitudinis inter mores Petri posset causare bonum posset n[?]
causat dissimilitudinem quae est bonum, ergo ideo qua quis vellet talem ra-
dicem esse bona sed si quis radix conflaverint ex malis moribus Petri qui vellet talem
radicem vellet malos mores Petri consequenter vellet aliquid malum ergo talis
volitio ad malum terminata non esse bona. quidquid ipsi dicant de radice dissimili-
tudinis quae [illegible] bona esse quam ipsa dissimilitudo dicam ego de dissimilitudine
[illegible] Petri aliquo aliquid, etiam quod bonum quidem et honestum est includi [illegible]
[illegible] partem malam sicut e contra aliquod malum includit partem bonam
[illegible] ut punitio peccatorum quae ipse bona est et [illegible] inclusit [illegible] et
partem ipsa peccata sine quibus non esset punitio sed afflictio [illegible] et [illegible]
[illegible] facta deo propter iniurias et offensas eorum [illegible] confficitur
ab ipsis iniuriis et offensibus ut aperte sine quibus non esset compensatio et [illegible]
[illegible] ut eorum [illegible] non fuit penitentia [illegible] in Christo domino
[illegible] non possunt absolute aperi et desiderari si erat [illegible] innocens et
nullo commisso peccato [illegible] penitentiam aut penitentem peccare nullus
a absolute peccata quae essentialiter includit penitentia et punitio et quae absolute aperi
non possumus, cum sint quid malum ex suppositione tamen quod peccata [illegible]
non esse possunt [illegible] desiderari [illegible] et desiderium non solum [illegible]
in alia displicentia de peccatis et in eorum poenam sed etiam in ipsa peccata [illegible]
[illegible] constituunt [illegible] et punitionis [illegible]
dico [illegible] dissimilitudine de malis moribus Petri quae ipse bona est [illegible] in-
cludat malos mores Petri ut partes [illegible] non potest absolute aperi sed tantum
ex suppositione [illegible] malorum morum Petri quae absolute etiam non aperiuntur sed solum
ex suppositione quod sint ut partes constituant dissimilitudinis [illegible] debeat [illegible]
adversarii aperi posse radicem [illegible] quae per ipsas est dissimilitudo; in
forma igitur ad argumentum [illegible] vellet etiam malos mores

Petri

Resp. absolute nego suppositionem sed [illegible] nego [illegible] illas [illegible] nego ut partes [illegible] concedo maiorem et [illegible] minorem [illegible] ut [illegible] inferentia negato [illegible] inferentia [illegible] nego minorem et [illegible]

Obiicies 3° [illegible] quae probatur [illegible] praedicamentalis [illegible] quantum [illegible] absoluta [illegible] ergo negatio [illegible] et [illegible] consequentiam [illegible] est [illegible] absoluta et ratio fundandi [illegible] quia illa non potest relativa [illegible] modum [illegible]

[illegible] philosophus [illegible] aequalitatem non esse [illegible] Resp. [illegible] negans et [illegible] aequalitatem non esse [illegible] aequalitatem esse [illegible] nec [illegible]

Expediuntur Reliqua de Relatione.

Quaeritur 1° an relatio praedicamentalis possit habere pro termino aliquid impossibile. Resp. negative [illegible] ex [illegible] conceptu [illegible] relatio [illegible] realis [illegible] formam [illegible] relatio praedicamentalis [illegible] impossibile [illegible] negatio non esse realis [illegible] hoc [illegible] partes esse reales [illegible] aliqua relatio [illegible] habet pro termino aliquid impossibile [illegible] ex eo [illegible] relatio [illegible] fundamento [illegible] esse [illegible] impossibilis

Quaeritur 2° an relatio praedicamentalis [illegible] terminum existentem. Resp. affirmative [illegible] praedicamentalis [illegible] termino necessario [illegible] terminum existentem [illegible] existens non possit [illegible] non existentibus

Quaeritur 3° an relatio terminetur ad absolutum an ad respectivum. Resp. [illegible] praedicamentalis non [illegible] terminare ad absoluta [illegible]

non est

non est respectivus nisi mutuus quod terminari ad respectivum; quia cum utrumque extremum sit respectivum non potest unum respectivum ad aliud respectivum non terminari. Licet ita productus terminatur ad effectum productum qui est respectivus, respicit enim causam producentem quam respicitur. Hoc modo etiam creaturis sese respicient. Praeterea non habent etiam [illegible] [illegible] unam relationem si loquimur autem de relationibus praedicamentalibus creatis [illegible] inmissa sententia relationem neque ad absolutum neque ad respectivum terminari quia [illegible] [illegible] non est aliud nisi fundamentum [illegible] [illegible] fundamenti [illegible] existentia [illegible] [illegible] autem aggregatum non terminatur ad aliud sed ipsum [illegible] aggregato resultat quaedam denominatio partim intrinseca partim extrinseca fundamento quae non potest [illegible] nisi [illegible] [illegible] [illegible] qui est aliud quidem a fundamento non in aliud [illegible] denominatione. Unde [illegible] est fundamentum [illegible] denominatur relatum [illegible] [illegible] terminari ad aliud relatum denominatur [illegible] unum denominatione respectivum terminari ad aliud respectivum etiam denominativum; sententia autem eorum qui dicunt relationem esse [illegible] distinctas a fundamento [illegible] explicare non est an relatio terminetur ad absolutum an vero ad respectivum; explicent ipsi hoc iuxta propria principia.

Quaeritur 2° an relatio identitatis quam habet unus equus cum alio equo specifica sit eadem quam habet unus homo ab alio homine [illegible] [illegible] [illegible] duorum [illegible] [illegible] [illegible] similitudinis duorum nigrorum. [illegible] eiusdem speciei quia [illegible] duo equi differunt specie a duobus hominibus et duo alba a duobus nigris [illegible] non differunt [illegible] relationes quia considerantur sub eadem ratione [illegible] ut duo [illegible] vel ut duo qualitates [illegible] convenientes et [illegible] hominem vel equum album vel nigrum [illegible] se habet ad relationem.

Quaeritur 3° an relatio suscipiat magis et minus.

R° [illegible] relationes omnes fundatas in actione et passione non suscipere magis et minus [illegible] [illegible] magis vel minus filius aut pater quam alius [illegible]. Item relationes aequalitatis [illegible] magis et minus non possunt [illegible] non est magis vel minus aequalis [illegible] quam [illegible] (cum hae [illegible] in indivisibili consistant); de relatione identitatis, distinctionis et inaequalitatis [illegible] est posse suscipere magis et minus, nemo enim dubitat magis distinctum esse lapidem ab homine quam equum et magis [illegible] equum cum homine quam lapidem

et magis

et magis inequaliter pulchro album quam [illegible] et ratio est quia potest una albedo convenire cum superioribus vel paucioribus gradibus qualitatis correspondentes magis vel minus conveniunt quia quod magis convenit minus convenit et quod minus convenit magis convenit item inequalitas consistit in excessu vel defectu 2ᵘᵐ [illegible] Aristoteles magis et minus, Maior difficultas est de ratione similitudinis et equalitatis qui [illegible] est practica ea quae habent eundem gradum qualitatis v.g. duo alba ut quatuor vel duo calida ut tria [illegible] similitudinem non suscipere magis et minus propter eandem in ratione eodem modo de similitudine et equalitate [illegible] dissimilitudo non quae huic opponitur suscipit magis quod minus [illegible] magis [illegible] dissimile ut duo albo ut octo quam album ut quatuor quae vere dicuntur dissimilitudinem [illegible] requirit convenientiam [illegible] 2ᵘᵐ [illegible] qualitatis debent diversas consequenter similitudinem suscipere magis et minus, sic album ut quatuor [illegible] ut duo [illegible] ut octo [illegible] est magis simile album ut quatuor quam ut duo [illegible] [illegible] non suscipit magis et minus quia consistit in [illegible] qualitatis [illegible] non suscipit magis et minus. [illegible] album [illegible] convenit.

[illegible] Quaeritur ultimo an detur ratio quaedam communis et univoca omnibus relationibus [illegible] affirmative [illegible] est quia omnes relationes conveniunt in hoc [illegible] aliud [illegible] ab omnibus relationibus [illegible] ergo datur ratio quaedam communis et univoca omnibus relationibus

Circa

Tractatio Decima

De post Praedicamentis

Post quam omnia [de] illis breviter peregerimus praedicamentalia nonnulla restant quae ad perfectionem eorum notitiam necessaria sunt, ideoque de his nunc agemus, dicuntur post praedicamentalia quia sequuntur tractationem praedicamentorum. Nos etiam philosophum sequentes de istis ipsis post praedicamenta dicere breviter aggredimur.

Sectio Prima: Quid et quotuplex sit Oppositio

Cum oppositio sit impedimentum diversis omnibus competens, videndum est imprimis quomodo opponantur et quomodo sint priores et posteriores; et ut autem illam oppositionem intelligamus, supponendum est nobis oppositionem in communi nihil aliud esse nisi repugnantiam et incompossibilitatem duorum vel aliquorum, et aliam esse logicam et aliam physicam. Oppositio logica est illa quae habetur inter propositiones de qua supra egimus in Summulis. Physica vero habetur inter duas formas quae simul esse non possunt in eodem subiecto. Porro oppositio physica alia est impropria et alia propria. Impropria eadem est ac diversitas seu distinctio unde dicimus [illegible] opponi quia illa est diversitas et distinctio. Oppositio vero propria est repugnantia inter duas formas cum quibusdam conditionibus quas infra dicemus.

Rursus oppositio propria alia est positiva et alia contradictoria. Positiva est inter duas formas positivas et haec est contraria, alia relativa. Oppositio contradictoria est inter formam positivam et negativam, quae et haec est multiplex: alia est privativa, alia negativa, alia contradictoria, de quibus omnibus breviter agemus in sequentibus subsectionibus.

Sectio

Sub Sectio Prima De oppositione Carentiaria §1

Carentia in communi nihil est aliud quam non esse rei et alia est relativa et alia absoluta; relativa est carentia alicuius rei in aliquo subiecto ut est carentia caloris in igne; carentia [illegible] cum aequo quae est in spiritu; absoluta est carentia alicuius rei quae in nullo subiecto est ut carentia alterius mundi vel Philippi mortui tunc autem carentia est absoluta cum res quam tollit, si existeret in nullo deberet esse subiecto

Carentia relativa alia est privatio alia negatio; privatio est carentia in subiecto pro tunc capaci recipiendi illam formam; negatio e contra est carentia in subiecto incapaci saltem pro tunc ad recipiendam illam formam; unde privatio et negatio differunt ratione subiecti, conveniunt autem ratione carentiae et sic eadem carentia in uno est privatio in alio negatio, imo et in eodem pro diverso tempore carentia visus in [illegible] est negatio in [illegible] est privatio, [illegible] carentia [illegible] ante septimum diem [illegible] negatio quia pro illo tempore canis non est capax videndi post 7um diem privatio, quia incipit esse capax videndi [illegible] etiam aliqui carentiam non [illegible] nisi possibilis privationem et carentiam non [illegible] nisi impossibilis negationem

Ex quibus colligitur privationem et negationem duo dicere unum in recto et aliud in obliquo, in recto carentiam, in obliquo aptitudinem vel ineptitudinem subiecti aut possibilitatem vel impossibilitatem formae

Colligitur 2o eodem modo opponi privationem et negationem [illegible] unde [illegible] dicunt ineptum cum sua forma quia cum impossibile est existere carentiam [illegible] simul cum forma quam [illegible], [illegible] eo modo quam in forma privatio non est ad habendam eam simul cum forma sed ad habendam formam ipsa exclusa; Colligitur 3o oppositionem contradictoriam non esse inter [illegible] et privationem nec negationem nisi [illegible] est carentiam nisi unde verbi gratia non opponitur contradictorie cum privatione [illegible] etiam cum capacitate subiecti sed tantum cum sua carentia

ut, vel [illegible]

Quid Textus Secundus &c
Oppositio Relativa et Contraria

Oppositio relativa non est propria oppositio sed impropria relativum
n. oppositum cum suo relativo inseparatum debet esse ab illo et simul cum relativum est
dicimus debeat corpus respicere aliud; Oppositio contraria est inter [illegible] duas
res positivas nec inter se relativas ut frigus et calor et definitur inter oppositas duarum
formarum positivarum absolutarum incompatibilium [illegible] in subiectum et mutuo [illegible]
[illegible]; Non repugnat est ea quae non habet omnes conditiones quae requiruntur ad oppositionem
rigorose contrariam, hae autem explicantur in definitione quam ab [illegible] 10 metaphysicae [illegible]
[illegible] rigorose contraria [illegible]; contraria sunt ea; quae sub eodem genere maxime
distant et absolute [illegible] cui vicissim insunt mutuo sese expellunt, nisi alterum eorum
[illegible]; ad quius definitionis explicationem notandum est ea [illegible] dici contraria
quae sunt sub eodem genere hoc est in eodem praedicamento ita calor et frigus [illegible]
et [illegible] malus et bonus opponuntur quia sunt in eodem praedicamento qualitatis; secundo
dicuntur contraria esse ea quae maxime distant non quod oppositio contraria sit omnium maxima
nam magis distant inter se contradictoria [illegible] contraria [illegible] magis distant [illegible]
[illegible] contraria est avaritia liberalitati et tamen etiam prodigalitati [illegible] magis distat [illegible]
[illegible] ergo oppositio contrariorum non est omnium maxima; inter hos maxime [illegible]
[illegible]. Dico 3° contraria sese expellunt [illegible] hoc est [illegible] non efficienter
expellere [illegible] Ut frigus est [illegible] non expellendo [illegible] frigus [illegible]
sol expellit efficienter frigus [illegible] quia producit [illegible] calorem [illegible]
frigus; expellere [illegible] est [illegible] formam incompatibilem [illegible]
[illegible] expulsio [illegible] quoniam
[illegible] simul [illegible]
[illegible] contraria non possunt reperiri simul; sed per [illegible] quia in [illegible]
[illegible] potentia [illegible] ultimo contraria [illegible]
[illegible] nisi [illegible] habeant naturalem

et formam

et firmam connexionem cum ultimo gradu caloris, nam in illo casu expulso contrario non posset talis est respectu quae in uno expelli non posset ab albedine et calor qui [illegible] expelli omnino non potest a frigore.

Unde colligitur subiectum complexionis non esse rigorose contrarias nam non sunt ita ut una ab alia expelli possit ut homo et equus. Colligitur 2° calorem ut quatuor non opponi contrarie frigori etiam ut quatuor nam possunt esse simul in eodem subiecto nec calorem ut octo frigori ut duo sed calor opponi calori ut sex frigori ut quatuor vel ut quinque et ratio est quia contrarietas istarum qualitatum non oritur ex earum gradibus non ex essentia; sunt tamen aliqua contraria quae in quolibet gradu sunt opponuntur [illegible] ex earum [illegible] ut [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible].

Colligitur 3° quam possibile sit contraria [illegible] esse [illegible] rerum naturam, non de potentia Dei absoluta nam calor et frigus etiam in [illegible] ut octo esse in eodem subiecto sicut [illegible] gaudium beatificum fuit simul cum tristitia in anima Christi; non ergo tamen aliqua contraria nec de potentia Dei absoluta simul coniungi posse [illegible] sunt [illegible] contraria et [illegible] [illegible].

Colligitur 4° maximam [illegible] omnium oppositionem esse contradictoriam et ratio est quia contradictoria solum sunt [illegible] pone ipsa et includit repugnantiam unius [illegible] quod [illegible] aliud [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] intelligendum [illegible] duplex dari medium aliud per exclusionem aliud per participationem; medium per exclusionem inter duo est illud quod utrumque excludit, ut est [illegible] qui neque est lapis neque [illegible]; medium per participationem est illud quod participat de utroque extremo ut [illegible] quae constat ex quatuor gradibus frigoris et ex quatuor caloris, homo qui participat de [illegible] et de equo [illegible] medium per exclusionem inter duo aliud est per identificationem aliud per [illegible], medium exclusivum per identificationem est illud quod nec [illegible] cum uno nec cum alio extremorum [illegible] ego qui [illegible] contradictoria medium exclusivum per [illegible] est quod neutrum habet extremorum ut [illegible] qui nec frigus habet nec calorem, unde inter contradictoria [illegible] non datur medium per participationem nullum enim res potest constare ex duobus contradictoriis [illegible] et

Contraria

carentia rei, [illegible] ut per [illegible] homini naturae natum est neque datur medium exclusivum
ergo quod perceptionem namque non datur aliquid quod non habeat visum per carentiam
huius et datur medium exclusivum per [illegible] ergo in neque [illegible] chimaeram neque carentiam
chimaerae unde patet maximam omnium esse oppositionem contradictoriam nam in contrariis
datur medium per participationem saltem de potentia divina medium exclusivum per necessitatem
datum in Angelis qui nec frigus habent nec calorem; in relativis etiam datur ut lapis
medium [illegible] nec habet paternitatem neque filiationem; in privativis etiam datur ut
lapis non habet visum neque privationem visus [illegible] potest in eodem homo
[illegible] habeat visum neque negationem visus

Sectio Secunda Quid et Quotuplex Sit Prioritas et Simultas Rerum

Postquam Philosophus explicavit quomodo praedicamenta opponantur inter se; explicavit aliam proprietatem rerum quae est prioritas aut simultas per quam una res est prior alia vel simul cum alia; modo autem prioritatis assignat hic quinque modos. Primus est alius dicitur esse prior alio tempore quod idem est ac esse antiquius ita [illegible] dicitur esse prior [illegible] ut puer prius [illegible] ad scholam. Secundo aliquid est prius alio [illegible] consequentiae [illegible] quod est [illegible] alterius [illegible] ex hoc infertur illud prius ut est homo ergo est et non e contra. Tertio aliquid est prius ordine ut [illegible] inventione [illegible] Quarto aliquid est prius [illegible] sive physica sive morali ut homo [illegible] Quinto aliud est prior alio hoc est causa illius ut [illegible] Deus [illegible] causa [illegible] Sexto aliquid est prius origine [illegible] ordine originis [illegible] unum est prius [illegible] producens aliud et non sit causa illius [illegible] Septimo aliquid est prius alio [illegible] Octavo aliquid est

prius

[illegible] de opinione, ut contradictio [illegible] quam [illegible] opinionum [illegible] [illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible] quam [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible] quam in [illegible]

[illegible] modus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] et [illegible] [illegible] hoc est [illegible] [illegible]

Jhesus Maria

In libros Periermenias

Periermenias apud Graecos idem sonat hoc apud latinos quod interpretatio [illegible] unde deducta est vox ermeneia quae idem est ac expositio interpretatio [illegible] [illegible] vero apud graecos est interpretatio quae apud latinos, unde [illegible] idem est perihermenias ac de interpretatione, Aristoteles [illegible] libri hoc modo quia in iis libris agit de enunciatione vocali seu de vocibus quibus interpretatur et explicat secundas operationes intellectus dirigentes [illegible] regulas earumque proprietates [illegible] et falsitatem. Enunciatio autem vocalis [illegible] explicari non potest quam explicando partes integrales quae sunt nomen verbum [illegible] ex quibus ipsa conficitur, ideoque Aristoteles hic de his omnibus agere, et quia haec sunt rerum signa de signo [illegible] disputationem [illegible] sed [illegible] in iis [illegible]

[illegible]

inquirendo [illegible] hoc [illegible] de iis quae [illegible] maiori indigent [illegible]

Sectio Prima Quid et Quotuplex sit Signum et Commune

Signum [illegible] est id quod facit nos venire in cognitionem alicuius rei [illegible] ad illam et ad significationem; significare autem est facere venire in cognitionem alicuius rei.

Signum dividitur 1° in instrumentale [illegible] et in formale; instrumentale est illud quod cognitum facit nos venire in cognitionem alterius [illegible] quod cum cognoscitur facit cognoscere ipsum [illegible]; signum formale quod facit aliud cognoscere [illegible] ipsum non cognoscatur ut cognitio [illegible] impressa quae faciunt nos cognoscere aliud [illegible] non cognoscantur; hic autem advertendum quod signum formale [illegible] respectu diversorum potest etiam esse instrumentale, cognitio [illegible] cognoscentis [illegible] respectu [illegible] signum formale [illegible] qui per [illegible] reflexam [illegible] cognoscit [illegible] signum instrumentale.

Dividitur 2° in sensibile et insensibile; sensibile est illud quod potest [illegible] percipi ut fumus; non sensibile est illud quod [illegible] percipi potest, creatura spiritualis quae non potest nisi [illegible] cognosci [illegible] creatoris.

Dividitur 3° signum in proprium et in improprium; proprium est illud quod [illegible] libera voluntate hominum [illegible] est ut repraesentet aliquid [illegible] ut cognitio [illegible] improprium est illud quod neque [illegible] neque [illegible] hominibus [illegible] ut repraesentet aliud [illegible] illud repraesentat propter aliquam connexionem [illegible] illo habet [illegible] quae non fuit [illegible] et sic signum [illegible] ut effectus significat ipsam [illegible] etiam omnes alios effectus et omnes causas.

Dividitur 4° signum in [illegible] et [illegible]; [illegible] est quod facit [illegible] ut [illegible] signum [illegible] hominibus; 2um non [illegible]

agentibus [illegible]

agricultorem novi; 3um vero est quod significat rem futuram ut luna pallida pluviam pronuntiat

Quarto signum aliud est practicum seu efficax aliud speculativum; practicum est illud quod non solum aliquid significat sed etiam illud causat ut sacramenta novae legis quae non solum gratiam significant sed etiam causant. Speculativum est illud quod solum aliquid significat, non causat ut creatura significat non causat creatorem.

Sexto dividitur signum in naturale et ad placitum; naturale est illud quod habet a natura vim significandi aliquid ut fumus qui ex natura sua etiam si nullus vellet adhuc significaret ignem; ad placitum est illud quod ex libera voluntate aut [illegible] vel impositione hominum vel angelorum [illegible] [illegible] alicuius rei [illegible] est haec vox [illegible] quae [illegible], [illegible] hominis significant [illegible], [illegible] qui ex consuetudine significat [illegible] [illegible] etc.

[illegible] Secunda [illegible]

Ratio [illegible] seu Vis Significativa Signi

Signum est [illegible] quod duo importat extrinsecum [illegible] [illegible] signum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] significabili [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] consistit [illegible] signi [illegible] consistit vis significativa signi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] difficultas [illegible] [illegible] quae consistit [illegible] [illegible] signi quae [illegible] [illegible] habent [illegible] connexionem [illegible] [illegible] significata [illegible] possunt [illegible] illa cognoscere [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] effectus signi [illegible] [illegible] cognoscens [illegible] [illegible] difficultas [illegible] est de virtute significandi quam habent signa ad placitum quae est distincta ab [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] significativa [illegible] quod [illegible] significat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non significare [illegible] [illegible]

Nonnulli

Non nulli [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hic, resolutionem [illegible] dixerunt hanc virtutem signis ad placitum provenire ex voluntate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] impositione qui adducunt has voces et haec signa solum habere significationem haec autem est omnino improbabilis non quia nulla datur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non quia non possit vocibus [illegible] a libera hominum voluntate produci talis [illegible] voluntas iam non esse sed praecessit et tunc non esse approximata [illegible] vocibus [illegible] non potest [illegible] voluntatem [illegible] qui invenit dictionem aliquam [illegible] latinam ad significandum aliquid [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voce [illegible] vel ab aliis hominibus prolata [illegible] [illegible] significativa

Alii dixerunt signa ad placitum [illegible] significativa [illegible] vocis, [illegible] [illegible] voces [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propter illam [illegible] [illegible] vocis [illegible] secundo quia eadem [illegible] [illegible] [illegible] significationem vocis non est significativa [illegible] [illegible] [illegible] nos in [illegible] aliquam vocem [illegible] [illegible] significationem [illegible] nullam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nulla [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] homo, (idem [illegible] [illegible] alii) significare hominem ergo etc.

Dicendum igitur est [illegible] [illegible] significationem vocum et aliorum signorum ad placitum duo debere [illegible] [illegible] ipsarum vocum [illegible] primum [illegible] prolatum et voluntatem hominum impositionem [illegible] [illegible] ad significandum aliquid [illegible] [illegible] ita ut significativus sit [illegible] partim intrinseca partim extrinseca ipsis vocibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] voluntas iam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adhuc [illegible] [illegible] [illegible] voluntas [illegible] [illegible] [illegible] ut faciat omnes effectus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut non sit [illegible] [illegible] voluntatem [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] ut sit [illegible] [illegible] vel per [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] ad significandum id est [illegible] significabile [illegible] vox lapis habet posse significare lapidem ex [illegible] [illegible] voluntas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per quam [illegible] [illegible] voluerunt ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

unum [illegible] modo [illegible] nihil est aliud quam voluntas principiis dicentis nolo ut hoc [illegible] intelligam [illegible] per [illegible] ex eo patet quod homines voluerunt ut hac vox Deus significaret summum numen et solus voluntas non fuerit [illegible] aut [illegible] vel [illegible] aliam non habent impositionem nisi significandi summum numen neque aliquid aliud requirunt et ego non ex alio [illegible] campanae intelligamus tempus esse respondeo nisi quia hominum voluntate [illegible] est ut quotiescumque hac campana pulsatur tempus esse [illegible] intelligatur [illegible] plura signa [illegible] quibus [illegible] explicamus conceptus ex eo patet quod libere [illegible] hanc vel illam ad hoc signo dari [illegible] esse.

Obiicies 1° [illegible] significationem esse voluntas antiquorum [illegible] voluntas habeat pro obiecto [illegible] hoc est [illegible] Ergo [illegible] [illegible] voluntas habet pro obiecto [illegible] significationem vel [illegible] significativa [illegible] [illegible] voluntas [illegible] habeat pro obiecto [illegible]

[illegible] hac disputatione [illegible] Obiicies [illegible] respondebat [illegible] voluntas antiquorum non fuisse [illegible] significationem [illegible] sed [illegible] actualem significationem [illegible] voluerunt ut [illegible] vox caelum intelligeret [illegible] caelum et [illegible] voluntas non habuisset [illegible] significationem [illegible] sed contra [illegible] voluerunt [illegible] caelum intelligeremus caelum ad [illegible] intelligere [illegible] dependentem ab hac voce [illegible] 2um [illegible] hac vox non esset [illegible] insignum [illegible] voluntas antiqua [illegible] caelum [illegible] voluntas habuisset pro obiecto [illegible] intellectio caeli dependentes ab hac voce [illegible] voluntatem antiquorum [illegible] intellectio [illegible] ab hac voce [illegible] voluntas [illegible] antiqui qui voluerunt [illegible] intelligeremus caelum dependenter ab hac voce, [illegible] voluerunt intelligere caelum [illegible] voluntas habeat pro obiecto [illegible] 2° voluerunt antiqui actualem significationem [illegible] significationem [illegible]

ipse impositio voluntatis ergo nec voluntas volunt [illegible] signum. Tertio minor actualis significatio
non dicit aliam additionem vocis, scilicet, et intellectionem scilicet sicut quis audiens hanc
vocem et non audiens eam intelligeret scilicet hanc [illegible] vox [illegible] non significaret
scilicet ergo actualis significatio non dicit nisi duo [illegible] vel [illegible] cum cognitione
[illegible] significatur per memoriam voluntatis antiquorum. ergo actualis significatio praeter
additionem vocis et intellectionem scilicet dicit etiam memoriam voluntatis antiquorum
ergo voluntas antiquorum [illegible] actualem significationem [illegible] additionem vocis
intellectionem rei et memoriam sui ergo habetur propositum, et signum. Contra et 3o
quia positio [illegible] voluntatis [illegible] actualis significatio [illegible] impositionem aliquam
[illegible] nullus est actus [illegible] significationem sicut etiam voluntatem antiquorum [illegible]
[illegible] sed hoc est falsum ergo [illegible] minor [illegible]
[illegible] significant
et [illegible] quia voluntas Dei [illegible]
[illegible] non [illegible] est falsum [illegible]
[illegible] significationis
[illegible] significationem [illegible]
[illegible] voluntatis [illegible] logice [illegible]
[illegible] obiectum [illegible] voluntatis [illegible] impossibile voluntatem
[illegible] hanc vocem et hoc signum [illegible]
[illegible] illorum esse autem [illegible] signa [illegible] impossibile
voluntatem [illegible] hanc vocem scilicet [illegible]
[illegible] significationem [illegible] impossibile
[illegible] significativa illorum per voluntatem antiquorum [illegible]
[illegible] voluntatis [illegible] quia impossibile [illegible] voluntatis [illegible] impossibile
[illegible] significationes [illegible] impossibile [illegible] verum 2um est
falsum

[illegible] 2o voluntas antiquorum non significat [illegible]
[illegible] in illo [illegible] et omnes actus [illegible] ergo [illegible]
significatio.

significativa ad placitum non potest esse alius voluntas [illegible] consignat vocis significationem ad placitum non potest esse, ergo sola voluntas [concurrit] non potest esse ea voluntas simul cum illis vocibus et signis [illegible] ergo consequenter sola [illegible] consistit vox significativa ad placitum non est sola illa voluntas sed est simul cum illa

[illegible] vox nullam esse habere [illegible] significativam ergo sola vox significativa consistit in ea voluntate [illegible] voluntas significat naturaliter ergo non potest in ea consistere vis significativa ad placitum [illegible] [illegible] vox sola nullam [illegible] habet vim significativam [illegible] simul cum ea voluntate [illegible] et consequenter dicendum vim significativam ad placitum non esse solam vocem [illegible] voluntatem sed constitutam ex utraque [illegible] [illegible] natura et ex voluntate [illegible] formam

[illegible] illud constitutum constat ex una parte non significativa et ex alia naturaliter significativa ergo non potest inde consurgere vis significativa ad placitum

Nego consequentiam [illegible] significativa ad placitum est illa quae [illegible] naturaliter [illegible] extrinsecam [illegible] est intrinsece [illegible] significativa; cum ergo voluntas illa [illegible] sit [illegible] [illegible] significationum [illegible] quibus [illegible] ex ipsis non significativis et ex illa naturaliter significativa constituatur significativa ad placitum sicut aqua [illegible] nullo modo est calida et calor [illegible] est calor et tamen ex aqua et calore fit calidum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] non [illegible] calor [illegible] vocem et [illegible] non significativa et ex voluntate illa naturaliter significativa extrinsecam vocis fit significativam ad placitum

[illegible] 3° quia mutari aliquam vocem debet [illegible] per suam significationem illius [illegible] ad quod significandum est instituta [illegible] [illegible] voluntatem antiquorum ergo [illegible] est quod vocis significativa non sit [illegible] voluntas [illegible] maiori [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntatem illam dum [illegible] quid illa vox significet ut bene [illegible] [illegible] loquentes [illegible] [illegible] et similes non possent [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] illa voluntate in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illius sine iniuria [illegible] quia vero [illegible] [illegible] [illegible] esse

communem

dominium [illegible] cogitat [illegible] dicti [illegible] dominij, ac sic etiam quilibet [illegible]
[illegible] aut [illegible] parietes albos esse similes et tamen non cogitat albedinem similitudinem
[illegible] esse, quo existentiam duarum qualitatum [illegible] non differentiam [illegible]
[illegible]

Tertio [illegible] qui linguam aliquam addiscunt nihil [illegible]
in sua voluntate antiquorum, et iis [illegible] significationem vocum ergo [illegible]
non consistit [illegible] antiquorum. Dicitur: [illegible] nihil aliud [illegible] voluntatem
explicite et [illegible] [illegible] implicite et [illegible]. Nego [illegible]
[illegible] dum [illegible] linguam latinam [illegible] significare [illegible]
[illegible] implicite [illegible] antiquos voluisse ut haec [illegible] apud eos
[illegible] [illegible]

[illegible] verum [illegible] significationem vocum
[illegible] [illegible] ad [illegible] vel [illegible]
[illegible] quibus [illegible], ac [illegible] nomina [illegible] atque
implicite [illegible] voluntatem antiquorum ergo [illegible] significationem [illegible]
non [illegible]. Nego [illegible] non [illegible] significationem
vocum [illegible] quae [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nomina [illegible] quibus [illegible] [illegible]
[illegible] vel [illegible] ad [illegible] eandem [illegible]

[illegible] hic quod requiratur ad [illegible] significa-
tionem et [illegible] haec [illegible] significans [illegible]
[illegible] significationem [illegible] non [illegible] nihil potest [illegible] 2°
significari 2° [illegible] ut [illegible] [illegible] significatum [illegible]
significatum [illegible] [illegible] [illegible] non signi-
ficant prout [illegible] ab iis [illegible] non [illegible] intentione [illegible]
[illegible] significatum [illegible]
tempore [illegible] non [illegible] nec [illegible]

Tertio requiritur ut is cui proponitur signum [illegible] eius significationem percipiat et [illegible] vox significativa sit. Quarto denique requiritur [illegible] cognitio [illegible] signo significatur unde signis [illegible] ignarus linguae proferentis vocem non significant quia non [illegible] signum [illegible]

Quaeres 2° utrum aliqua vox vel signum possit [illegible] et clarius significare [illegible] loquenti. R° affirmative [illegible] ex verbis quae numquam fuit [illegible] loquentibus [illegible] de rebus [illegible] certe ego [illegible] et clarius [illegible] quam loquens [illegible] et ego de [illegible] loquens [illegible] Beatus [illegible] quam ego loquens [illegible] cognitio [illegible] non significant [illegible]

Quaeres 3° an signum [illegible] significata. R° negative 1° quia omne signum significat ex [illegible] 2° quia haec [illegible] significat [illegible] 3° quia [illegible] loquens [illegible] aliud dicam [illegible] dico [illegible] illa [illegible] significant [illegible]

Dices non potest idem esse significans [illegible] loquens et [illegible] audiens ergo non potest idem esse signum et significatum [illegible]

Quaeres 4° quid sit [illegible] in [illegible] R° [illegible] in [illegible] esse [illegible] pictura habet [illegible] hominum quia etiam [illegible] repraesentant [illegible]

quis

gnis alicui imagine depingi vult quae repraesentet beatam Virginem sign-
at ipsam depicta in scriptione aliqua vel alio signo externo ordinatur a domino
ut repraesentet aliquid aliud de institutione significativa scripturae nihil est adducendum
est ad homines s. ut vis significativa nominum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Conceptus Vocis et Scriptura. Signum [illegible] vero significativum [illegible] [illegible]
[illegible] vocale et scriptum, signum mentale sunt conceptus mentis seu cognitiones quae
aliquid repraesentant intellectui [illegible] sunt voces quibus utitur ad aliquid significandum. vox autem
est sonus ab ore prolatus cum impositione significandi aliquid ut est [illegible]; scriptura
est scriptura quae est signum aliquid factum [illegible] distributione characterum [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] in [illegible] vel [illegible] cum intentione significandi
aliquid. Quaeritur igitur hic quid significent haec signa primario et immediate in hoc

Suppono 1° conceptus mentis significare res quae cognoscuntur
et repraesentare eam quod [illegible] [illegible] signum [illegible] [illegible] istum [illegible]
reddit repraesentationem et obiectum quod repraesentat

Suppono 2° voces omnes quatenus significare [illegible] significantes
te ipsos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae [illegible] secundo significat
[illegible] [illegible] audita aliqua voce [illegible] nobis quod aliquis loquatur
[illegible] significare res quarum sunt instituta ut signa patet ex [illegible] [illegible]
significant ipsos conceptus qui sunt [illegible] loquentis, quia [illegible] loquentis cognoscit id
quod alteri [illegible] manifestare vult ex eo quod audimus ex aliquo homine [illegible] [illegible]
[illegible] loquentem et habere [illegible] apprehensionem hominis et loquentis aliquem
solemus dicere vide quomodo [illegible] hic habet in cerebro quam bene [illegible]

Suppono 3° scripturam quinque significare 1° se ipsam
2° scribentem 3° res significatas a vocibus [illegible] scriptura illa 4° conceptus
scribentis 5° voces ipsas [illegible] quatenus [illegible] characteres [illegible]
[illegible] loco illarum scriptura substituitur hoc autem non intelligendum est de omni
scriptura sunt s. aliquae scripturae quae non significant voces sed res tantum [illegible]
[illegible] 123 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] latina [illegible]
qui perscribe quid significet [illegible] quae vox latina illi correspondet [illegible]

[illegible]

si hec vox uno quærant apud hos res significationem et significare eandem adhuc ille numeris duobus manebit idem ex parte et eandem retineret significationem. Confirmatur hoc numeri communes sunt omnibus linguis saltem Europæis et res sicuti quæque illorum significationem sapere [illegible] regionibus quibus et vox quam Angli [illegible] aut Galli et [illegible] significant duo ergo illi numeri non significant voces sed res; tales sunt omnes aliæ cifræ et omnes similium scripturæ quæ non significant voces unde ad intelligendas eorum scripturas omnino [illegible] auribus et habere notitiam nominum quibus utuntur ad colloquendum illud et [illegible] cum difficultas solum est de modo, quo conceptus voces et scripturæ prædicta omnia significent. pro quo

Suppono 4° posse aliquod signum significare aliud per modum imaginis ut statua Cæsaris quæ repræsentat Cæsarem vel per modum [illegible] arguendo et inferendo ex eo aliquid aliud. Differt autem signum per modum imaginis a signo per modum arguendi quia [illegible] signo intentio imaginis cognoscimus aliquid aliud ex quo possimus affirmare quod existat [illegible] aut contradictoriæ [illegible] [illegible] (Cæsaris) cognosco ipsum Cæsarem non [illegible] ex eo signo inferre Cæsarem existere vel non, at vero ex signo [illegible] possum inferre rem significatam existere vel non [illegible] quia audiuimus hanc vocem homo cognoscimus dari invenire, loquentis saltem aliquem hominem.

Suppono 5° posse signum aliquid significare vel immediate sine ullo medio cognito vel mediate ex primaria intentione naturæ seu institutionis signum vel hæc secundaria eius suppositis.

Dico 1° conceptus mentis mediate significare res quia cum cognoscimus conceptum Petri statim cognoscimus ipsum Petrum [illegible] eo quod aliud medium cognoscimus per modum imaginis quia non [illegible] nobis inferre Petrum existere ex eo quod cognoscatur cum omnem cognitionem non necessario existat et ex primaria intentione [illegible] quam conceptus mentis [illegible] sunt [illegible] instituti ad manifestandas ipsas res, hoc [illegible] earum imagines et signa facta.

Dico 2° conceptus mentis significare [illegible] per modum cognoscentis et immediate quia statim hunc cognoscimus conceptum, cognoscimus dari

dum cognoscuntur, cognitio enim si est imaginatio solum est quod [illegible] cognoscimus et sic cogitamus ipsum existere et hoc immediate non enim est aliquid medium in quo cognoscamus cognoscitur

Dico 3° voces significare per modum imaginis et immediate res significatas non per modum argumenti; prima pars probatur quia voces sunt substitutae conceptibus unde sicut hi sunt rerum imagines ergo immediate significant eas et voces. Secunda quia statim hac audimus vocem aliquam venimus in cognitionem rei significatae ita tamen ut eius existentiam inferre non possimus. Secunda pars probatur etiam quia ex voce audita non aliquam vocem inferimus immediate aliquem loquentem et consequenter existere

Dico 4° voces significare per modum argumenti conceptus qui sunt in mente loquentis sed mediate quia statim audientes has voces v.g. Petrus est in horto statim arguimus dari in mente loquentis talem conceptum quia non possunt dari voces aliquid [illegible] significativam [illegible], [illegible] illam eadem [illegible] in mente conceptus [illegible] [illegible] inferimus dari in mente loquentis talem conceptum [illegible] [illegible] voces significare conceptus mediate tantum quia nos cognitis vocibus [illegible] significatis cognoscimus [illegible] conceptus [illegible] [illegible] significatis cognoscimus non possumus cognoscere conceptus [illegible] ergo [illegible] quid significant hae voces Petrus est in horto non possem cognoscere qui sunt conceptus hic in mente loquentis ergo [illegible] voces [illegible] [illegible] cognoscimus conceptus

Dico 5° voces ex primaria intentione [illegible] [illegible] non significare nisi res ipsas; ratio est quia voces inventae sunt ad id significandum [illegible] loquens [illegible] significare sed loquens non intendit significare nisi res ergo [illegible] significandas res [illegible] voces ab hominibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo ex [illegible] intentione naturae et [illegible] voces non significant nisi res [illegible] maior et contra [illegible] patet minor [illegible] quia [illegible] dico [illegible] [illegible] [illegible] non intendo ei significare nisi Dei [illegible] non autem conceptum quem ego habeo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conceptum non [illegible] si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] id [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quas omnes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per illas significatis intellexisse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ut [illegible] possunt audientes [illegible] ostenderet conceptus si inter se ipsas viderentur, ad conceptus [illegible] sunt significativa [illegible] ut manifestent ipsas res; ergo et voces solum sunt instituta ab hominibus ut res significent.

Dico 6° scripturam significare res scribentis conceptus qui sunt rerum [illegible] scribentis eo modo quo illas significant voces [illegible] scriptura [illegible] loco vocum ut [illegible] ergo [illegible] modo [illegible] significat res [illegible] et conceptus scribentis [illegible] voces; [illegible] dicitur solum de modo quo scriptura significat voces quarum loco instituitur pro quo.

Dico 7° scripturam significare voces immediate et per modum imaginis, non autem ex primaria intentione [illegible] et hominum 1a et 2a pars probatur quia cognitis caracteribus immediate cognoscimus voces illis correspondentes [illegible] argumentum [illegible] nomina vero solum per modum imaginis scriptura significat voces. Tertia pars [illegible] quia scribens [illegible] intendit manifestare suas voces sed res [illegible] curat de vocibus [illegible] significatis [illegible] scripturam aliquam quae nullam rem significat ut Burri, [illegible] esse scripturam non significativam [illegible] significare vocem [illegible] correspondentem ergo [illegible] primaria [illegible] intentum [illegible] significandi [illegible] voces [illegible] ratio est quia cognitio [illegible] intentum est [illegible] quia cognitis vocibus [illegible] res aliquas significant [illegible] scriptura immediate manifestat [illegible] ergo [illegible] manifestatio [illegible] ergo scriptura non fuit primario instituta [illegible] ad manifestandas voces sed [illegible] res [illegible]

Dices 1° voces non significant nisi mediis conceptibus quia ad significandum [illegible] requiritur ut illorum [illegible] manifestativa [illegible] quae [illegible] non [illegible] autem illam intentionem [illegible] manifestativi nisi [illegible] ergo voces immediate significant conceptus [illegible] voces non significant nisi mediis conceptibus [illegible] conditionibus [illegible] quibus non possunt [illegible] significare [illegible] nisi mediis conceptibus [illegible] ergo [illegible] significare esse conditionem sine

[illegible] qua vox illa non significat non autem conceptus esse obiectum immediatum [illegible] significatum medio cuius [illegible] immediate cognoscitur res

Obiicies 2°. Brutum [illegible] ab homine eo quod homo habet has voces ad significandos conceptus brutum vero non ergo voces immediate sunt ad significandos conceptus. Respondeo negando [illegible] ex eo quod homo habeat voces ad significandos [illegible] conceptus [illegible] habeat aliquas voces significativas conceptuum [illegible] intellectio [illegible] autem quod habeat omnes voces [illegible] ad significandos conceptus. Brutum vero neque habet voces ad significandos [illegible] ad significandos conceptus.

Obiicies 3° si voces non significarent immediate conceptus nullum [illegible] mendacium [illegible] ergo [illegible]. Nego sequelam maioris [illegible] mendacium consistit [illegible] quod voces significent diversum conceptum ab eo quem [illegible] habet [illegible] significat ergo si voces non significarent immediate conceptus nullum [illegible] mendacium [illegible] consistit in hoc quod voces significent diversum conceptum ab eo quem habet [illegible] loquens sed [illegible] quod voces significent rem aliter se habentem ac iudicatur [illegible] ergo audio Petrum non esse in foro et dico Petrus est in foro mentior quia profero voces significantes Petrum esse in foro et ego iudico Petrum non esse in foro; secundo posset dici [illegible] consistit in hoc quod voces immediate significent diversum conceptum ab eo quem [illegible] habet [illegible] ex eo quod mediate significent diversum conceptum concedo [illegible] et [illegible]

Obiicies 4° diversa est significatio harum vocum homo ac [illegible] et [illegible] [illegible] diversitas non potest provenire nisi ex eo quia diversum conceptum significat homo ac [illegible] cum [illegible] voces quam illa eandem rem significat ergo voces immediate et ex primaria intentione conceptus significant. Nego minorem [illegible] diversitas provenit ex modo significandi [illegible] significat hominem quam vox homo ex tali autem diversitate modi significandi [illegible] esse [illegible] [illegible] loquentis diversum conceptum [illegible] audientis [illegible] diversitas [illegible] ex modo significandi et ex [illegible] [illegible]

Obiicies 5°

Obiicies 5° bonum est [illegible] posse manifestare suos
conceptus ergo voces primario sunt institutae ad manifestandos ipsos conceptus et
ipsa cognosci non posse. Concessa ante distinguo consequentiam omnes voces sunt institutae
ad manifestandum ipsos conceptus nego aliquae concedo consequentiam [illegible] est
optime per [illegible] posse suos manifestare conceptus [illegible] aliquae voces ad
hoc ordinatae quibus sunt intellectio cognitio [illegible], neque hoc est contra doctrinam
nostram nos enim non negavimus dari aliquas voces ordinatas ad significandos conceptus
sed omnes nolumus esse et [illegible] [illegible] nomina [illegible] conceptus et [illegible]
significat et [illegible] [illegible] nostra doctrina voces esse institutas ad significandas res

Obiicies 6° non posset homo et conceptus loqui [illegible]
[illegible]. Respondetur quod [illegible] ergo signum est [illegible] manifestare et indicare
[illegible] et cognitionem loquentis. Concesso ante distinguo consequentiam signum est [illegible]
non manifestare immediate [illegible] et cognitionem loquentis concedo immediate nego
consequentiam nos enim [illegible] significatis vocibus et ex modo significandi [illegible]
[illegible] [illegible] immediate loquentis conceptus [illegible] [illegible] [illegible]
voces ipsas conceptus significare et [illegible] eo modo conceptus [illegible] loquentis
quo modo vocibus significantur.

Obiicies 7° [illegible] aliquis [illegible] legere scripturam [illegible]
vel Graecam et [illegible] pronunciare [illegible] quam non significet [illegible]
[illegible] et eo quia [illegible] vocum significationem [illegible] scriptura immediate significat
[illegible] voces et mediate res. Nego minorem [illegible] [illegible] eo quia [illegible]
quas res significat illa scriptura.

Obiicies 8° si [illegible] significatum vocum [illegible] significat
scriptura ergo scriptura immediate significat voces et mediantibus his res. [illegible]
[illegible] [illegible] una scriptura significat voces [illegible] diversis [illegible]
quia eadem est significatio vocis et scripturae [illegible] [illegible] significationem
vocum [illegible] significatio scripturae. Confirmatur [illegible] in [illegible] linguis
[illegible] voces diverso modo pronunciantur [illegible] [illegible] quae [illegible] significatio
scripturae et etiam [illegible] [illegible] Graecam vocis [illegible]
correspondeat

correspondebat ergo scriptura non significat res mediantibus vocibus

Obiicies 8° si homines carerent voce tunc ipsa scriptura significaret [illegible] sicut quando illi caracteres haberent idem significatum immediatum, nempe eorum [illegible] directum significatum mediatum ergo scriptura immediate significat voces et mediate res. Respondeo [illegible] [illegible] circa significationem immediatam scripturae et tunc caracteres significarent immediate [illegible] et non alia ratione sicut prius.

Obiicies 9° quando quis legit et profert voces caracteris [illegible] quas res significent dicitur sententiam scripturae ergo scriptura significat voces immediate. Respondeo: distinguo antecedens: dicitur sententiam scripturae pronuntiationis ~~[illegible]~~ hoc est dicitur verba quae scriptura continet, concedo; dicitur sententiam scripturae significativam, hoc est sensum vel significationem scripturae, nego antecedens et consequentiam.

Sectio Quarta An Conceptus Voces et Scriptura Significent Naturaliter An Ad Placitum

De conceptibus certum est eos significare naturaliter obiecta quatenus sunt cogniti quatenus sunt imagines natae ad res significandas [illegible] [illegible] et cognoscentem [illegible] dicunt ordinem et relationem [illegible] tanquam formae ad suum subiectum et effectus ad suum principium.

Certum est 2° voces ordinarie esse animi conceptus media. quia Deus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ipsos conceptus providere et debuit [illegible] sensibilibus media quibus possent internos animi conceptus manifestare et ad invicem [illegible] communicare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intelligentias [illegible] [illegible] hec autem media sunt voces sensibiles, quibus facile possunt homines [illegible] sic etiam natura dedit brutis media ad manifestandam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] manifestando hec autem media sunt voces [illegible] [illegible] [illegible] diversis

141

diversas juxta gentium diversitatem quibus nos intelligimus rerum [illegible]
vel dolorem aut [illegible], sicut risus et alia consimilia. Si ad [illegible]
[illegible] fugiunt ad latibula [illegible] ad [illegible] sed hec autem voces
[illegible] vel non articulate vel inarticulate; articulate sunt ille [illegible] una ab
alia littera et una ab alia sillaba distinguitur; inarticulate sunt [illegible]
neque nec litteris nec sillabis [illegible] distinguuntur, loquendo de vocibus inarticulatis

[illegible] est aliquas esse [illegible] significativas ut sunt
voces gentium et [illegible] significat [illegible] ne loquamur [illegible]
[illegible] et [illegible] significant [illegible]
[illegible] voces [illegible] esse ad [illegible] significationem [illegible]
[illegible] hominem [illegible]
[illegible] et [illegible] que sunt voces.

[illegible] significare [illegible]
[illegible] Socrates et [illegible] Platone [illegible] apud [illegible] libro
[illegible] et alii qui dicunt nomina [illegible] non [illegible]
[illegible] non posse significare [illegible] significat alia [illegible]
[illegible] significat [illegible]
[illegible] ideo dicunt [illegible] significare [illegible]
[illegible] significare [illegible] hominem [illegible]
[illegible]

Platonis [illegible] philosophorum
[illegible] voces significare res et conceptus [illegible]
[illegible] significare [illegible]
[illegible] nomina
[illegible] alia vocales [illegible] aliquid [illegible] suam [illegible]
[illegible] significationem [illegible]

[illegible] que [illegible] sunt [illegible]
[illegible] significare [illegible]
[illegible] omnibus [illegible] significatio vocum

non

non est eadem apud omnes gentes sed diversa pro diversitate nationum [illegible]
[illegible] ergo eius significatio non est [illegible] una [illegible] quia eadem
res [illegible] nationibus diversis nominibus significatur imo et eadem vox diversa
significat ut patet nam v.g. vox lego apud graecos est nomen significans homi-
[illegible] apud latinos vero est verbum significans actionem qua [illegible]
[illegible] [illegible] ut multi volunt [illegible] significat
apud omnes [illegible] et [illegible] indivisionem
[illegible] posse colligere.

Probatur 2° quia non [illegible] nomen [illegible]
et [illegible] rerum quas significant [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
vox [illegible] et vox [illegible] [illegible]
[illegible] significat [illegible] vox [illegible] animalium [illegible]
[illegible] significat [illegible] videntur [illegible]
[illegible] ut [illegible] in [illegible] cum [illegible]
[illegible] et [illegible] significarent [illegible]
[illegible] non est ut [illegible] hominibus
communis [illegible] aut ita [illegible] sine [illegible]
[illegible] nomen [illegible].

Probatur 3° [illegible] est imponere nomi-
na [illegible] quia [illegible] nomina
[illegible] nomina [illegible] velut Lego [illegible]
[illegible] nomina [illegible] quia posita significatione nomen [illegible] est [illegible]
[illegible] et proprietates earum quas [illegible] habet [illegible]
[illegible] datur nomen [illegible] [illegible]
aut [illegible] vox [illegible] et [illegible] applicat hoc nomen [illegible]
[illegible] Dominus [illegible] Apostolorum [illegible]
[illegible] ecclesia [illegible] appellavit Petrum sic [illegible]
[illegible] nomina eorum [illegible] explicantia [illegible]
noras

vocis illarum significationis instinctu ex [illegible] Dei [illegible]

Confirmatur [illegible] [illegible] omnia quae [illegible] [illegible]
[illegible] est nomina eius ergo nominata [illegible] sunt propria rerum [illegible] [illegible]
[illegible] Ergo consequenter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est quod [illegible] [illegible] ita dixerunt [illegible]
[illegible] est nomina [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nomine [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Arguitur 2° quia [illegible] conceditur brutis homini deesse
quae non debent esse in perfectione naturae sed [illegible] conceditur vox naturaliter
significativa ergo et hominibus. Minor patet tum ex Philosopho 1° politicorum c. 2° tum
ex divo Augustino 2° de doctrina Christiana c. 2° ubi habet [illegible] [illegible] exemplo galli
gallinacei vocantis reperto cibo gallinam et columbi gemitu [illegible] columbam [illegible] ergo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] non [illegible] homini
id est brutis concessit quod brutis autem non concessit nisi voces quasdam inarticulatas quae
naturaliter significant quas etiam concessit hominibus quas et [illegible] bestia et [illegible]
[illegible] significat [illegible] signa [illegible] possunt [illegible] significantia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nec [illegible] propositionem [illegible] [illegible]
voces [illegible] brutis [illegible] effectus [illegible] indigentis naturae explicandos [illegible] [illegible]
hominibus [illegible] [illegible] hominibus [illegible] ratione [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] bruta [illegible] nisi voces [illegible] habuisse significativas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] propter [illegible] rationem [illegible] animantibus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et alia quae non habet homo quia [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] necessaria [illegible]

Arguitur 3° Plinius libro 10° c. 24 narrat quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo [illegible] [illegible] [illegible] ergo voces naturaliter
significat

significat Pr^o respondeo non aliter nobis constare de veritate facti nec tamen admisso
negotio [illegible] ut patet quomodo aliqui sine loqui potuerint privatum est ne
uis ad producendas vocationes necessarias orti ex cerebro sed non omnes esse
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] excitat [illegible] [illegible] indiis
[illegible] ad loquendum sunt necessarii unde plerumque fit ut qui surdi sunt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] signo [illegible] necessitas ad audiendum
esse cum tamen ~~tantum~~ necessario ad loquendum fieri tamen potest ut [illegible]
locutiones sit [illegible] [illegible] cum etiam si quis mutus non erit surdus tamen potuit
esse aliquis credi filius [illegible] potuit audire illa verba [illegible] et hoc necessarium
[illegible] [illegible] adhibere conatum ut omnia [illegible] loquela [illegible] [illegible]
nulla verba at nemo surdus [illegible] [illegible] non sit mutus ut docet [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] 2° quia laesio fit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vel quia surdus numquam didicit formare vocem et multo minus [illegible] [illegible]
representabuntur

Psammetichus iussu [illegible] Aegyptiorum Regis duo infantes inter
pecudes educati sunt ea arte ut [illegible] vocem non audirent et post biennium
cum audirent [illegible] exclamarunt Beccus quae vox significat panem apud Phryges
quo facto Phrygiam linguam esse omnium antiquissimam [illegible] [illegible] [illegible]
ergo dicitur vocis [illegible] significativae [illegible] [illegible] illis pueri [illegible] [illegible]
illam [illegible] et scriptura similiter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuisse
[illegible] vocem [illegible] ut [illegible] esse [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] antiquissimos
et primos homines qui [illegible] lingua loquebantur, vel [illegible] illa [illegible] [illegible]
dici potest vel [illegible] voces forte ab aliquo didicisse [illegible] vel [illegible]
aut [illegible] ut [illegible] Phryges [illegible] [illegible] Beccus [illegible] [illegible] [illegible]
nostra aetate anno [illegible] 1590 [illegible] [illegible] Rex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] educavit [illegible] [illegible] linguam [illegible] [illegible] [illegible]
illius [illegible] [illegible] [illegible] nullum [illegible] verbum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apud quem causa fidei propagandae [illegible]
nostrae [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]

[illegible]

Quaeres 4° [illegible] 2° [illegible] respondeo [illegible] hominum. [illegible] voces [illegible] significant [illegible] homini [illegible] hoc [illegible] sibi voces [illegible] significant [illegible] [illegible] hoc [illegible] significat [illegible] et [illegible]

Quaeres hic 1° quisnam fuerit primus Auctor qui vocibus imposuit significationem. R° [illegible] philosophi [illegible] opiniones circa hoc [illegible] primus [illegible] qua ad voces primarias [illegible] appellavit [illegible] appellavit [illegible] imposuit nomina [illegible] ad illum [illegible] quid [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] homines [illegible] et [illegible]

Quaeres 2° an voces significent ex [illegible] loquentem [illegible] R° quia non [illegible] hominum [illegible] ego [illegible] [illegible] loquentem [illegible] significat [illegible] loquentes [illegible] et [illegible] [illegible] loquatur [illegible] de vocibus [illegible]

Sectio Quinta Quid sit Veritas et
Falsitas Signi Vocalis Mentalis
et Scripti

[illegible] propriissime [illegible] veritas [illegible] falsitas [illegible] [illegible] convenit signo [illegible] communicatur [illegible] [illegible] [illegible] duplex autem datur veritas et falsitas [illegible]
[illegible]

[illegible]

transcendentalibus et inexistendo aliae falsitatis et irrepraesentando; Veritas transcendentalis est proprietas entis quae ideo dicitur verum ex eo quia ipsi nihil deest ad esse quod debet vel qualitates non habet esse fictitie et apparenter sed re vera et proprie ... Veritas dicitur [illegible] [illegible] ... [illegible] falsitas cuius ... analogicas [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] falsa.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ergo quae ipsae reflexae cognitio [illegible] non est vera et est falsitas ipsius
ut dicunt hanc cognitionem [illegible] et bonus verum non esse nisi reflexae supra illam
per [illegible] cognitionem ut [illegible] [illegible] [illegible] quia cognitus [illegible] sunt
[illegible] sunt [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] falsitas per [illegible] [illegible] [illegible] ergo [illegible] [illegible] [illegible] in hac cognitione
falsa [illegible] [illegible] non est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sive cognitio esse
vera et quae [illegible] [illegible] non sufficere ad [illegible] [illegible] propositionem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fundamentum [illegible]
[illegible] [illegible] fundamentum autem esse [illegible] quod cognitio repraesentat [illegible] ut est
[illegible] [illegible] hoc modo [illegible] [illegible] [illegible] cognitio esse vera, posito quod
ipsa repraesentat [illegible] ut est [illegible] [illegible] conformatur [illegible] ergo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] [illegible]
[illegible] non falsitas quia [illegible] falsitas conformantur [illegible] [illegible] falsitas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo falsitas esset vera

Ad 2° dixerunt cognitionem [illegible] falsitas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab illa [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] ab
illa [illegible] [illegible] falsam per aliam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
illi [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non nulla
[illegible] [illegible] illam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] falsitas [illegible] [illegible] falsitas cognitioni [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognitio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] non [illegible] [illegible] per medium [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognitio [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] infiniti
modi [illegible] infinita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praedicamentalis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] per supra probavimus et [illegible] [illegible] qui dicunt esse [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut cognitio possit esse vera

[illegible]

et nunc si obiectum non existat ergo talis visio non potest esse [illegible] per [illegible]
atque distincta.

[illegible] 3° [illegible] de visione [illegible]
[illegible] adaequate identificari cum [illegible] et esse [illegible] ut neque [illegible] voluntate Dei
[illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible]
quo ego dico [illegible] nullam habere connexionem cum [illegible] omnino
esse [illegible] non ergo talis actus non est [illegible] indifferens ad
esse verum vel falsum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] talem connexionem [illegible] non existat [illegible]
[illegible] habere connexionem cum obiecto [illegible] causa
obiectum [illegible]
[illegible] requiratur obiectum [illegible]
[illegible] ad applicandam causam producendam [illegible]
[illegible] non existat [illegible]
[illegible] 3° [illegible] omnibus [illegible]
[illegible] non existat obiectum ergo [illegible]
[illegible] non existat obiectum ergo [illegible] connexionem
[illegible]
[illegible]
[illegible] obiectum [illegible]
[illegible] ad producendum [illegible]

causa

causae physicae ad producendum aliquem effectum non adeo disparatum ut [illegible]
quale est obiectum cognitionis cum intellectu potest enim quis dicere terminum magis debere esse [illegible]
terminationem causarum physicarum secundo obiectum [illegible] non est [illegible] ut [illegible] afferat
aliquid futurum [illegible] id autem quod non existit non potest [illegible] terminare
causam ad effectum producendum. Dices cognitio habet connexionem cum imaginis et
repraesentationis cum obiecto. Sed contra est quia cognitio est imago et repraesentatio et non
habet connexionem cum obiecto alias omnis cognitio esset vera. Contra est autem cognitionem
ut imaginem veram habere connexionem cum obiecto sed includere ipsum obiectum [illegible]
veram imaginem hoc importat ut existente imagine et obiectum eo modo quo repraesentat
existat. Dices dicas cognitionem habere connexionem cum obiecto ut contingenter vera quia hoc
modo posset praesupponere nam dum ego [illegible] sit connexa cum obiecto in [illegible]
esse connexam cum obiecto quia est imago contingenter vera esse autem contingenter veram idem est
ac esse connexam cum obiecto unde apparet [illegible] est inefficax. Contra est 2° haec
cognitio falsa Petrus [illegible] non habet conditionem inventam imaginis falsae nec negationis
veritatis [illegible] ergo non est contingenter falsa [illegible] quia haec cognitio non est imago
negationis veritatis sed [illegible] ergo non potest habere conditionem inventam imaginis
falsae cum negatione veritatis ergo non est contingenter falsa.

Contra est 3° cognitio esse contingenter falsa aut vera potest [illegible]
[illegible] cognoscere futurum liberum [illegible] Petrus [illegible] non [illegible]
[illegible] Dei [illegible] supponunt [illegible] Theologi ex illo [illegible] quae [illegible]
[illegible] quia [illegible] ergo [illegible] maior [illegible] hanc cognitionem
Petrus peccabit [illegible] quae habet [illegible]
[illegible] illius cognitionis quae est [illegible]
[illegible] vera aut est contraria [illegible] dici potest ex [illegible]
~~[illegible]~~ non haberet cognitio futurorum [illegible] cognitionis [illegible]
[illegible] ex qua cognoscentia futura libera quia [illegible]
[illegible] cognitio quam [illegible] cognoscerent [illegible] si [illegible]
quam haberent non possent cognoscere nam si [illegible] esse [illegible]
[illegible] species [illegible]
ignorare

cognoscere non posse, et sic valde imperfecte [illegible] actus cognoscere. Dicere autem [illegible] tam imperfectam cognitionem morum actuum [illegible] et quasi eorum differentiam specificam agnoscunt [illegible] et [illegible] ad [illegible] esse [illegible] et [illegible] intrinseca actibus

Contra est 3° quia ex hac sententia [illegible] aliquis liberum [illegible] existimare esse [illegible] peccatum et ex hac cognitione [illegible] ad non pecca[illegible] esse [illegible] ex parte [illegible] liber [illegible] ea existimatio quae concurrere ad [illegible] peccati [illegible] non posset [illegible] peccatum [illegible] ea existimatio esse [illegible] connexa cum [illegible] peccati ergo non [illegible] ad peccandum cum ea existimatione ergo [illegible] esse non esset liber ad peccandum et non peccandum sed necessitaretur ad non peccandum [illegible] est [illegible] si ea existimatio esset falsa nam cum ea non posset [illegible] actus bonus sed solum peccatum, necessario [illegible] potentia [illegible] ad oppositum ergo ille [illegible] non esset liber [illegible] falsum ergo [illegible]

Propter haec argumenta alii 4° ad [illegible] contingit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intrinsecis [illegible] [illegible] ea [illegible] (dicentes [illegible] esse [illegible] adaequate identificatam cum cognitione) requirit [illegible] existentiam [illegible] eo modo quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non esset [illegible] [illegible] [illegible] veritatem; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] ergo non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Quaestio igitur est cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognitionis esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ipsi cognitioni [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propositio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propositio esse falsa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognitio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possibili [illegible] [illegible]

impossibile

impossibile pro positio erit vera et possibile et ex his infertur non esse vera idem dicu[illegible] de falsitate et extremi positio [illegible] ignorare et Petrus non currat propositio erit falsa et [illegible] [illegible] erit falsa ergo veritas et falsitas adaequate involvunt [illegible] tamquam partes constitutivas non nego tamen quod veritas possit esse adaequate intrinseca cognitio [illegible] [illegible] cognitivae obiectum implicat esse idem

Obiicies 3° [illegible] est [illegible] cogni [illegible] repraesentativa [illegible] sed hoc est esse verum ergo veritas est [illegible] cogni. Nego minorem veritas enim requirit [illegible] quod [illegible] Petri [illegible] quae [illegible] non est [illegible] cogni

[illegible] cogni est [illegible] affirmare [illegible] verum et reale ergo veritas est [illegible] cogni. Nego consequentiam probatur veritas non [illegible] non est [illegible] verus [illegible] est cogni affirmare [illegible] verum et reale ergo [illegible] est cogni affirmare [illegible] [illegible] veritas est [illegible] cogni. Nego maiorem [illegible] non [illegible] nam [illegible] existit [illegible] est idem reale [illegible] existentiam [illegible] reale [illegible] quod possit [illegible] esse independenter ab illa quod [illegible] habet [illegible] existens [illegible] non [illegible] reales [illegible] existentiam [illegible]

Unde cognitio affirmans cursum Petri illum affirmat ex suppositione quod [illegible] Petri ex suppositione quod est [illegible] est ergo propositio requirit [illegible] existentia [illegible] ergo est [illegible] Nego maiorem cognitio affirmat cursum Petri ex suppositione quod apprehenditur esse non ex suppositione quod [illegible] ad affirmandum [illegible] existentia [illegible] non autem requiritur [illegible] existentia [illegible] posse esse propositio falsa [illegible]

Obiicies 2° [illegible] obiectum et partem repraesentans quod cognitio repraesentans obiectum [illegible] habere [illegible] sed hoc [illegible] ergo [illegible] habere [illegible] significat adaequate [illegible] 2um [illegible] dicere in[illegible] [illegible] et in obliquo [illegible] significat inadaequate 2um [illegible] [illegible] hoc est [illegible] [illegible] includit intrinsece [illegible] et obiectum [illegible] [illegible] veritas [illegible] hoc [illegible] non [illegible]

autem

tamquam [illegible] monstrare [illegible] quae denominatur [illegible] indigno [illegible]
obiectum [illegible] est reale [illegible] fictum [illegible] est realis non
ficta; utrum autem absolute dicenda sit realis vel ficta est quaestio de nomine
[illegible] aliqui dicunt dicendam esse fictam quia ad hoc ut tota sit ficta [illegible]
[illegible] sufficit si aliqua pars sit ficta [illegible] alii dicunt dicendam esse absolute reale
[illegible] i.e. [illegible] denominatio [illegible] reale [illegible] absolute
dicatur realis sicut domus absolute dicitur antiqua si antiquitas [illegible] a
quibus denominatur antiqua non existit sed illa domus quae est [illegible]

Obiicies 3° cognitio per se ipsam [illegible] vel conformatur obiecto
vel non; si conformatur ergo per se ipsam est [illegible] vera; si non conformatur ergo per se
ipsam est [illegible] falsa. Concessa maiori et 1a parte minoris nego consequentiam ex [illegible] illata
[illegible] 2am probo; propositio non esse falsam [illegible] non conformare obiecto sed propositio per se
ipsam [illegible] non conformatur obiecto ergo per se ipsam [illegible] est falsa. Concessa
maiori et minori nego consequentiam [illegible] maior est absoluta minor vero est modalis
[illegible] per se ipsam [illegible] quae sunt [illegible]
[illegible] habet [illegible] concessa maiori et minori negatur
consequentia [illegible] quia potest propositio esse non falsa [illegible] per se ipsam
[illegible] non conformatur obiecto potest n. conformari per aliquid extrinsecum [illegible]
non valet argumentatur [illegible] per se ipsam non est [illegible] ergo per se ipsam est [illegible]
per se ipsam n. neque [illegible] est neque [illegible]; [illegible] bene [illegible] propositio per se ipsam
non conformatur obiecto ergo per se ipsam est falsa.

Obiicies 4° actus intentionis [illegible] ab obiecto dependet
quam intentio repraesentationis [illegible] esse repraesentativum [illegible] obiecti [illegible] ergo et
esse verum [illegible] non dependet ab obiecto [illegible] repraesentando quo
modo [illegible] habet obiectum [illegible] eodem modo illud repraesentat sive
[illegible] existat [illegible] cognitio [illegible] repraesentat [illegible] in
[illegible] dependet ab obiecto [illegible] obiectum non est sicut repraesentatur [illegible] cognitio
[illegible] falsa non vera [illegible] obiectum [illegible]
[illegible]

Obiicies 5°

Obicies 5° si obiectum esset pars veritatis posset dici verum negative [illegible] cognitio dei vera esset solum quia pars [illegible] ad hoc esse absurdum ergo [illegible] infinitus ergo maiorem non [illegible] quaelibet pars habet bonum [illegible] totius si non est pars vere [illegible] dei vera cognitio [illegible] bonum est pars [illegible] non [illegible] dei libera [illegible] obiectum [illegible] pars veritatis ergo potest dici vera quia [illegible] [illegible] solum [illegible] supra [illegible] ergo [illegible] cognitio [illegible] [illegible] cognitio [illegible] vera secundo [illegible] maiorem nego minorem [illegible] obiectum [illegible] verum unde [illegible] dicimus verum dei

Obicies 6° veritas est perfectio cognitionis [illegible] perfectio est [illegible] rei quam perficit ergo veritas est [illegible] cognitionis [illegible] ergo veritas [illegible] minorem [illegible] perfectiones [illegible] perfectio mundi [illegible] creatio creaturarum [illegible] [illegible] laudatum esse [illegible] Deo secundo dixi [illegible] [illegible] perfectio cognitionis nego [illegible] secundum id quod dicit [illegible] [illegible] minori [illegible] [illegible]

[illegible] veritas divinae cognitionis qua [illegible] cognosco [illegible] est perfectior veritate [illegible] cognitionis qua ego cognosco [illegible] veritas [illegible] [illegible] cognitionis [illegible] obiectum [illegible] aequalis ergo [illegible] [illegible] veritas divinae cognitionis secundum id quod [illegible] est perfectior veritate [illegible] cognitionis [illegible] secundum id quod dicit [illegible] [illegible] ergo maiorem [illegible] minorem [illegible] [illegible] secundum id quod dicit [illegible] nego minorem [illegible] [illegible] solum est absurdum dicere veritatem [illegible] divinae cognitionis [illegible] esse aequaliter perfectam [illegible] absurdum esse [illegible] perfectionis similitudinem [illegible] ego habeo cum Deo et similitudinem quam Deus habet [illegible] [illegible] [illegible]

Obicies 7° veritas creata est proportionata [illegible] creata [illegible] Deus non potest esse proportionatus [illegible] creatae ergo non potest esse [illegible] veritas creatae [illegible] minorem [illegible] Deus [illegible] [illegible] [illegible] non sit proportionatus ad illum [illegible] [illegible] est proportionatus [illegible] [illegible] similitudinem quam ego habeo cum ipso

[illegible] 7°

Obijcies 1º propositiones de futuro sunt nunc verae et falsae sed actu non est obiectum ergo obiectum non desinit [illegible] propositionem veram aliter propositio esset actu vera sine adaequali veritate. Respondeo [illegible] ego existimo posse nos Caesare per existentiam praeteritam Caesaris et prior Antichristo per existentiam futuram Antichristi et ita ego ipse dicor posterior Caesare et prior Antichristo licet nunc non sit neque Caesar neque Antichristus qui sunt partiales formae denominantes. Item Dominus antiquus in tota aliqui constituitur [illegible] per durationem praeteritam quae modo non existit et tamen nunc actu vere Dominus est antiquus. Nego igitur consequentiam; et licet propositio de futuro sit actu vera non est necesse ut obiectum actu existat sed sufficit ut sit futurum; imo si actu existeret propositio de futuro falsa esset et non vera. Veritas igitur istius propositionis est ipsa et futuritio obiecti quae nunc datur ipsa et futuritio est eo modo quo est dari. Ergo illa propositio nunc est vera.

2º futuritio nunc actu non est ergo nunc non datur actualis veritas ergo non potest dici propositio vera. Respondeo argumentum [illegible] probat nunc antiquitas non est ergo non potest dici Dominus antiquus, prioritas mei respectu Antichristi nunc actu non est ergo non possum dici prior Antichristo, futuritio Antichristi nunc actu non est ergo non potest dici nunc Antichristus futurus. Negatur consequentia, imo et ego possum aliquam denominationem actualem quae habet pro forma actu existentem [illegible]. Quod dixi [illegible] non est contra 2am, quod est [illegible] in obliquo ut patet in exemplis allatis et in multis aliis.

3º Ergo Deus non potest actu dici album aut calidum quod nisi actu sint omnes partes constitutivae horum concretorum ergo non potest actu dici propositio vera nisi actu existant omnes partes constitutivae veritatis. Nego consequentiam; nam sunt aliqua concreta quae requirunt omnes partes suas existentes ut sunt concreta permanentia quorum partes possunt existere simul [illegible] existere post aliam, talia sunt album calidum dulce et [illegible] denominationem horum concretorum requiritur actualis existentia. Quaedam vero alia concreta quae [illegible] dicuntur esse [illegible] vel [illegible] vel futurum et haec sunt illa quorum partes simul existere non possunt sed [illegible] non [illegible] talia sunt concreta supra allata et cognitio vera de obiecto futuro vel praeterito

pertinet quia ad hoc ut dicatur vera vera sufficit si existat ipsa quae importatur in recto. aliarum vero ipsius est importatur in obliquo sufficit si fuerit vel fuerunt [illegible] ratio quia [illegible] quia homines [illegible] ut illa nomina [illegible] dicta [illegible] significant earum existentia 2um omnes partes alia vero nomina ut [illegible] tempore antiquum [illegible] significant earum existentia 2um id est de [illegible] [illegible] 2um id est importatur in obliquo.

Obiicies 5° [illegible] ex falsis [illegible] quae [illegible] in [illegible] ex obiecto perfectior esse aliquo falsitas quam veritas [illegible] dico Petrus [illegible] ipso [illegible] [illegible] propositio est falsa et falsitas consistit [illegible] et [illegible] Petri [illegible] cognitio [illegible] Petrus non currit vera et veritas [illegible] consistit [illegible] et negatione [illegible] perfectior autem est cognitio [illegible] quam cognitio et [illegible] veritas ergo perfectior esse falsitas quam veritas [illegible] Neg. [illegible] maiorem falsitas in [illegible] quia dico Petrus currit non [illegible] ex [illegible] ex [illegible] Petri [illegible] et [illegible] hoc in est falsificatione illius propositionis [illegible] Petri [illegible] non constatur falsitas ex [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] ex qua constatur veritas.

[illegible] ergo saltem esse neque perfecte [illegible] [illegible] nullam video ad [illegible]

Obiicies 6° amor non constituitur [illegible] boni per quam [illegible] ergo [illegible] cognitio constituitur [illegible] per obiectum cognitum [illegible] amor non [illegible] [illegible] boni [illegible] et [illegible] per ipsum obiectum [illegible] [illegible] [illegible] boni moralis [illegible] non [illegible] per ipsum obiectum ut in [illegible] [illegible] bonum [illegible] [illegible] et [illegible] ut [illegible] [illegible] et dixi. [illegible] ergo [illegible] cognitio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonitas [illegible] et [illegible] et [illegible] veritas [illegible] et [illegible] quae est identificata [illegible] [illegible] et [illegible] ipsum [illegible] [illegible] bonitas moralis [illegible] bonitas quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] unde [illegible] bonitas [illegible] creatura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquam [illegible] moraliter bonitas [illegible] ut [illegible] [illegible] bonum [illegible] [illegible]

ut [illegible]

ut bonum, unde amoris partis nam sicut amor ut sic moraliter bonus includit obiectum aliquod apprehensum ut bonum ita et cognitio ut falsa vera includit obiectum non apprehensum sed prout existens sicut aliquid representatur

[illegible] ad hoc ut amor sit bonus [illegible] debet ut bonum ergo ad hoc ut [illegible] sit vera sufficit [illegible] apprehendatur existens sicut representatur [illegible] Nego consequentiam. ad hoc ut actus voluntatis sit moraliter bonus sufficit conformatio dictamini rationis conformatio autem ad dictamen non [illegible] id est [illegible] bonum [illegible] actu cognitio vera requiritur ut conformetur ipsi obiecto unde [illegible] non [illegible] representationi [illegible] cognitio est falsa [illegible] veritatem [illegible] non sufficit [illegible] apprehensio obiecti [illegible] cuius [illegible] in ipsa [illegible] quam [illegible] conformitas termini cum obiecto non cum apprehensione obiecti [illegible] nulla [illegible] cognitio falsa [illegible] non posset [illegible] falso cognitio ut falsa [illegible] apprehensio ut [illegible]

[illegible] 20 [illegible] est mensura veritatis ergo non potest esse [illegible] veritas mensurata [illegible] distinguatur a mensurata [illegible] argumentum nihil probat nam [illegible] cognitio [illegible] cognoscit habet [illegible] pro obiecto ergo [illegible] colligitur ex his et similibus [illegible] nihil colligi contra nos [illegible] obiectum est mensura veritatis [illegible] 2um [illegible] nego est mensura veritatis 2um [illegible] nego consequentiam [illegible] mensurat cognitionem quae [illegible] non adaequatur [illegible]

[illegible] 21 cognitio [illegible] homo [illegible] et [illegible] cognitio habentes [illegible] et [illegible] cognitio [illegible] ut [illegible] fidei [illegible] cognitio divinae et aliae habent veritatem [illegible] identificatam [illegible] formaliter veritatem esse partim intrinsecam partim extrinsecam cognitio [illegible] cognitio habent [illegible] veritatem partim intrinsecam partim extrinsecam [illegible] cognitio [illegible] possint non esse [illegible] veritatem esse [illegible] identificatam cum cognitione [illegible] non

posset

potest esse per se ubi denominationem ergo nihil denominatum ab illo aliquid intrinsece non habet. creatura non potest ex se quia ut subdita Deo [illegible] potentia sic [illegible] [illegible] denominationem [illegible] dissimilis creaturis potest non [illegible] requiritur hanc denominationem esse aliquando [illegible] creaturae cum non illi [illegible] intrinseca [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognitionis veritas sit etiam [illegible] intrinseca [illegible] extrinseca [illegible] ab obiecto [illegible], [illegible] impossibile [illegible] cognitiones ve[illegible] videtur non esse sicut repraesentatur ab illis hae cognitiones non essent verae ergo veritas harum cognitionum includit ut partem ipsum obiectum existens eo modo quo ab his repraesentatur [illegible] [illegible] quia veritas est conformitas cognitionis cum obiecto ad conformitatem non solum [illegible] [illegible] cognitionem repraesentare illud obiectum, sed etiam obiectum esse sicut ab ea repraesentatur ergo [illegible] [illegible] quia si obiectum non esset, [illegible] non conformaretur illi re[illegible] ergo veritas cognitionis includit praeter cognitionem ipsum obiectum existens eo modo quo repraesentatur [illegible]. Confirmatur conformitas [illegible] [illegible] similitudo non est aliquando intrinseca [illegible] quae denominatur similis sed partim intrinseca illi et partim extrinseca [illegible] [illegible] [illegible] similis [illegible] [illegible] esse similem albo est esse album sicut [illegible] et sic dicit utrumque [illegible] album ergo etiam conformitas [illegible] [illegible] [illegible] non est aliquando intrinseca cognitioni repraesentanti sed praeter ipsam debet includere [illegible] [illegible] [illegible] ut ipsum obiectum existens sicut repraesentatur [illegible] [illegible] [illegible] similitudo includit utrumque [illegible] quia non est [illegible] aliud [illegible] [illegible] sicut est aliud sed etiam cognitionem esse conformem et similem [illegible] [illegible] ut ipsam repraesentare obiectum et obiectum esse sicut repraesentatur ergo [illegible] ipsam cognitionem et obiectum existens sicut repraesentatur.

[illegible] [illegible] cognitiones [illegible] [illegible] [illegible] habeant [illegible] connexionem cum suis obiectis ergo veritas [illegible] [illegible] ergo [illegible] intrinseca [illegible] [illegible] [illegible] ad 1am [illegible] [illegible] ergo 2am dico [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognitiones [illegible] habeant [illegible] connexionem cum suis obiectis et [illegible] veritate [illegible], pro nunc [illegible] non [illegible] [illegible] ex [illegible] veritatem esse illis aliquando intrinsecam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] aliquando intrinsecam sic [illegible] [illegible] creaturae [illegible] similitudo et dissimilitudo cum Deo [illegible] [illegible] non [illegible]

Deo

[illegible] in hoc [illegible] adequate [illegible] creature [illegible] ergo [illegible] ipsius [illegible] [illegible] non posse [illegible] quia [illegible] consequenter quia [illegible] non [illegible] hinc ipsius [illegible] [illegible] per impossibile [illegible] non [illegible] ergo ut [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] quam habet [illegible] [illegible] eo modo quo [illegible] [illegible] ergo [illegible] adequate [illegible] [illegible] non est [illegible] [illegible] [illegible] sicut [illegible] [illegible] [illegible] eo modo [illegible]

[illegible] [illegible] cognitio [illegible] [illegible] ergo [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] eo modo [illegible]

[illegible] hoc modo [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] adequatam [illegible] ergo non [illegible] idea creatura [illegible] [illegible] [illegible] pro conformitate [illegible] adequate [illegible]

Cum

in Deo esse falsa intentio [illegible] falsa est intentio [illegible] hec idea Deus est
[illegible] aliis adequate identificetur cum Deo [illegible] aliquid [illegible]
sola cognitio que est vera [illegible] nulla [illegible]
nulla cognitio vera [illegible] dicere [illegible] plures [illegible] pro cognitione [illegible]
et in hoc tertia [illegible] dici Deus est veritas [illegible] Deus est cognitio vera [illegible]
Deus est unitas et [illegible] veritas [illegible]
[illegible] ad denominationem [illegible] ideam [illegible]
cui aliquid conformari debet et non adequatam conformitatem unde cum Deus sit
perfectissimum exemplar cui omnis creatura quantum possunt conformari debent [illegible]
exemplaritatem

Respondebis si veritas et falsitas non esset intrinseca divine cognitioni, non repugnaret falsitas quia cum est extrinseca cognitio divina [illegible] nulla intrinseca perfectione [illegible] divine cogn. repugnat falsitas ergo veritas est adequate intrinseca divine cogn. Nego maiorem [illegible] probationem [illegible] quia cognitio divina intrinsece [illegible] vel quia falsitas oritur [illegible] ex ignorantia vel [illegible] cognitionis [illegible] et ratio est quia carere aliquo extrinseco [illegible] perfectionem [illegible] quod extrinsecum Deo [illegible] imperfectio [illegible] cogn. [illegible] Deum esse [illegible] perfectior [illegible] Deo et [illegible] carere non potest secundo dico [illegible] divine cogn. [illegible] extrinseca [illegible] divina [illegible] cognitio habet [illegible] intrinseca [illegible] habeat cognitionem aliquam [illegible] obiectum non [illegible] representationem [illegible] esse perfectionem intrinseca [illegible] argumentum [illegible]

Quaeres hic an cognitiones nostrae [illegible] habeant [illegible] connexionem cum [illegible] ita ut [illegible] per denominationem non adequate intrinsecam ad hoc quaesitum [illegible]

Dico 1° cognitiones nostras habere [illegible] nullam habere cum eo connexionem [illegible] extrinseca [illegible]
[illegible]

habitudo [illegible] extrinseca ulterius, et quia talis connexio est proxima perfectio quae sine fundamento proximo proveniat intrinseco non est, vel nullum habemus fundamentum dicendi cognitionem naturalem habere connexionem cum suis obiectis, [illegible] ut si obiectum non existat non possit vel alia cognitio ergo [illegible] et talis cognitionis nullam habere connexionem cum suis obiectis minus patet, ex eo quod nullam exigunt perfectionem positivam admirandam nisi quod ex [illegible] obiecto ubique sine [illegible] et esse vere; hoc autem nullum est quia non habent talia obiecta non existit nec [illegible] talia esse vide ex hoc non colliguntur habere connexionem cum obiecto

Dico 2º omnis cognitio naturalis abstractiva (cognitio abstractiva quae est illa quae cognoscit obiectum ipsum ut est sive sit actualiter existens) etiam habeat obiectum necessarium nullam habet ex connexione cum illo licet enim haec cognitio Dei sit et vera [illegible] possibilium quia possunt existere quamvis tamen existant obiecta attamen hoc provenit ex eo quia obiecta sunt necessaria non autem ex eo quia cognitio [illegible] existunt [illegible] cum talis cognitio [illegible] Dei non esset, at vero nec [illegible] possibilibus [illegible] nullum est fundamentum [illegible] inveniendi hanc intrinsecam connexionem [illegible] cum suis obiectis ergo [illegible] non est. Confirmatur [illegible] Dei [illegible] nullam habet connexionem cum [illegible] Dei [illegible] cognitio refertur ad existentiam Dei [illegible] 2a ad [illegible] scilicet 1a non habet illam connexionem cum actuali existentia Dei [illegible] 2a cum possibilitate Dei, neque dicas 1am permanere [illegible] Deo non existente [illegible] nullum [illegible] existentia possibilis Dei [illegible] non refertur ad existentiam possibilem sed ad existentiam [illegible] permanere [illegible] existentia ergo [illegible] permanere [illegible] 2a cognitio possibilitatis Dei posset permanere [illegible] impossibilitate Dei [illegible] iudicare [illegible] esse possibilem [illegible] possibilis [illegible] impossibilitate Deum [illegible] iudicare Deum esse possibilem ergo talis [illegible] connexionem cum Deo possibili neque dicas [illegible] possibilitatis Dei [illegible] non est [illegible] non posset esse [illegible] impossibilitas Dei non [illegible] posset esse [illegible]

ad hunc

videbimus atque veritatem ut supra probatum est

[illegible] cognitio sive ex obiectis contingentibus sive necessariis habentibus notitia evidentia ad [illegible] cum obiecto habent connexionem cum iis ergo [illegible] probat notitia evidentia influat intrinsecam connexionem necessariam inter ipsam et obiectum ergo [illegible] non probari potest quomodo notitia evidentia influat intrinsecam connexionem inter ipsam et obiectum, notitia evidentia [illegible] [illegible] [illegible] et evidentiam ac certitudinem [illegible] [illegible] [illegible] connexam cum obiecto

[illegible] quoniam notitia [illegible] evidentia non potest ergo [illegible] [illegible] ergo influat intrinsecam connexionem inter ipsam et [illegible] [illegible] non potest non esse [illegible] [illegible] habeat obiectum contingens [illegible] quia cognitio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et affirmare evidenter ipsam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] habeat obiectum necessarium [illegible] potest non esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obiecti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] notitia evidentia [illegible] [illegible] [illegible] cognitionem [illegible] connexam cum obiecto ergo influat connexionem [illegible] [illegible] notitia et evidentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] connexionem cum obiecto [illegible] connexio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potest

[illegible] notitia evidentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et evidentiae [illegible] propositionis [illegible] sub [illegible] vel [illegible] evidentiae praecedentis conclusionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praecedens [illegible] apprehensionem [illegible] conclusio [illegible] praemissis non habere connexionem cum obiecto ergo notitia evidentia influat connexionem intrinsecam cum obiecto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apprehensionem evidentem habere connexionem cum illa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illa praecedente et conclusio cum praemissis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apprehensionem evidentem et conclusionis cum praemissis evidentibus [illegible] [illegible] [illegible] cognitionem esse connexam cum obiecto [illegible] apprehensionis [illegible] praemissae praecedentes non habere ullam connexionem cum illo obiecto cum [illegible] connexio

[illegible]

sine illo possunt fundamenta. et consequenter non potest iudicium aut conclusio medio [illegible] ante [illegible] sine connexione cum obiecto [illegible] demonstrationis non possit esse [illegible] obiecti quia [illegible] possent esse sine illis si non demonstrantur [illegible] esse possent sine illis [illegible] hoc provenit sine [illegible] sed ex obiectis quae non possunt non esse [illegible] et haec nulla assignari connexio.

Dico 3° omnis cognitio sive naturalis sive supernaturalis tendens in [illegible] principia sive [illegible] tanquam [illegible] quo sit [illegible] ut [illegible] habet [illegible] connexionem cum [illegible] non fundamento obiecto sed ut principio [illegible] quia [illegible] cognitionem ut effectus cui obiecti [illegible] non potest esse sine illo consequenter habet connexionem cum illo [illegible] sed ut principio quia si non esset [illegible] nullo modo [illegible] alias [illegible] non dependeret [illegible] non [illegible]

Ad complementum huius quaestionis [illegible] divino habeant [illegible] connexionem cum [illegible] obiecti sed de hoc [illegible] habeat connexionem cum [illegible] producta ab [illegible] beatifica et [illegible] habeant connexionem cum [illegible] obiecti sed de [illegible] theologi [illegible] hanc cognitionem [illegible] naturalis sit connexa cum suo obiecto et de hoc [illegible] in libris de anima cum [illegible] de [illegible] intuitiva

~~[illegible]~~

Sectio Septima An possit

Eadem Cognitio transire de vera in falsam

An de falsa in vera

Haec quaestio non habet locum in [illegible] assensum [illegible] esse [illegible] cognitioni non [illegible] possit [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] de actibus divinis [illegible] de actibus fidei divinae [illegible]

et non habeat necessitatem ad quam determinatum sunt in [illegible] [illegible] propter [illegible] non [illegible] quam habent ut [illegible] non possunt [illegible] igitur nunc [illegible] [illegible] solum utrum quaestio est de aliquibus [illegible] ex indifferentibus ad veritatem vel falsitatem V.g. hic actus quo dico Petrus currit potest esse verus si Petrus currit, falsus vero si non currit, ex suppositione autem quod [illegible] verus, si Petrus currat quaeritur an existente vero [illegible] ille actus permanens evadat falsus, vel e contra [illegible] non est an [illegible] per productionem aliquis actus possit esse verus vel falsus hoc n. patet ex dictis; sed solum an possint [illegible] [illegible] [illegible] habita ut apprehendit falsitatem vel e contra sicut hic panis ex [illegible] alio [illegible] est albus [illegible] illo vero [illegible] non est amplius albus

Dico enim esse contra [illegible] [illegible] [illegible] aliquos actus [illegible] non posse mutari de vero in falsum aut de falso in verum ut [illegible] [illegible] [illegible] dupliciter potest cognitio affirmare [illegible] [illegible] [illegible] 1° pro aliquo instanti vel tempore determinato dicendo V.g. Petrus existit nunc [illegible] [illegible] [illegible] 2° pro aliquo tempore indeterminato V.g. Petrus existit [illegible] aut existet [illegible] affirmando determinate [illegible] [illegible] [illegible] an [illegible] [illegible] [illegible] et quidem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro [illegible] primi generis [illegible] posse ex veris fieri falsas vel e contra [illegible] est clara quia [illegible] propositio Petrus existit in instanti A [illegible] vera [illegible] instanti Petrus existit [illegible] hoc autem [illegible] falsa [illegible] [illegible] [illegible] existeret [illegible] [illegible] [illegible] implicat quod Petrus existeret et non existeret pro eodem instanti; ergo implicat quod propositio affirmans aliquid pro determinato tempore de vera fiat falsa. idem dico de propositionibus falsis.

Dices cognitio mea qua dico Petrus existit in instanti A [illegible] est vera pro eo tempore [illegible] instanti [illegible] vero [illegible] potest permanere eadem cognitio et Petrus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propositio quaecumque [illegible] vera [illegible] [illegible] [illegible] fit falsa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propositio non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro instanti A [illegible] [illegible] [illegible] Petrus [illegible] [illegible] [illegible]

Confirmatur igitur solum est an propositiones affirmativae [illegible] aliquid pro tempore indeterminato possint de veris mutari in falsas, [illegible] [illegible] [illegible]

posse

posse n[on] pr. ponatur q[uod] haec propositio A erit valeat non determinando tempus quo existit ergo ponatur ut haec propositio sit vera de futuro, tamen pro aliquo tempore vel hoc vel illo in quo sit, quia debet numquam illud existere sed impossibile est q[uod] A erit in aliquo tempore et numquam existat ergo impossibile est. [illegible] hanc dicere veram et [illegible] in futuris

dicitur p[rim]o [quod] illa propositio nullo principio ponitur est vera in p[rim]o instanti [illegible] durante et post in [illegible] sequentibus in quibus non incipit [illegible] loquendo illa propositio ponitur in p[rim]o instanti esse vera et [illegible] vel falsa. [illegible] illa propositio vel affirmativa [illegible] loqui pro p[rim]o instanti probationis [illegible] vel [illegible] probationes [illegible] tempus est vera, quia [illegible] [illegible] pro illo instanti [illegible] l[ine]a [illegible] quia [illegible] in p[rim]o instanti [illegible] est [illegible] probationes [illegible] loqui

Dicitur 2[o] potest haec propositio A erit tempus non [illegible] significare modo [illegible] modo [illegible] sed [illegible] in instanti [illegible] et [illegible] non [illegible] ergo potest propositio illa esse vera [illegible] ergo [illegible] propositio [illegible] non potest significare [illegible] mutare [illegible] esse [illegible] significatio [illegible] unde [illegible] significat [illegible] et hac doctrina verificatur de omnibus [illegible] [illegible] [illegible] tempus [illegible] modo [illegible] tempus vel [illegible] indeterminato, hoc est A erit [illegible] vel in [illegible] vel [illegible] A [illegible] in [illegible] [illegible] propositio [illegible] vera [illegible] numquam erit [illegible] [illegible] vel potest affirmare tempus determinate [illegible] A [illegible] [illegible] non [illegible] propositio [illegible] et hoc modo [illegible] erit, propositio [illegible] vera si [illegible] in aliquo [illegible] non erit [illegible] falsa; [illegible] affirmat A [illegible] pro [illegible] instanti [illegible] erit propositio [illegible] in 2[o] instanti [illegible] vera si pro illo non [illegible] falsa; non [illegible] propositio [illegible] [illegible] et [illegible] non [illegible] significationem [illegible] per [illegible] et [illegible]

[illegible]

Contra his actus voluntatis potest nunc velle unum et tamen nunc aliud sine sui mutatione ergo et actus intellectus potest nunc significare unum tempus determinate nunc aliud sine sui mutatione. Nego ant[ecedens] prob[atur] actus contritionis vult observare omnia quae praecipiuntur a Deo, nunc Deus praecipit confessionem et vult confiteri necessario quia si Deus [illegible] tollere praeceptum confessionis contritio non vellet confessionem sine sui intrinseca mutatione ergo idem actus voluntatis potest sine sui mutatione ~~[illegible]~~ velle unum et tamen nunc aliud. Dices: primam partem ant[ecedentis] actus contritionis vult confessionem absolute nego sub conditione quod sit praecepta a Deo concedo primam partem ant[ecedentis] [illegible] 2a nego consequentiam nam idem actus semper vult eadem [illegible] et si antea volebat confessionem sub conditione quod esset a Deo praeceptam eadem conditione volebat omnia quae possunt a Deo praecipi et postea eadem vult sub eadem conditione et ablato confessionis praecepto [illegible] nullam confessionem sub conditione quod esset a Deo praecepta vult, semper vult eadem obiecta.

Contra his contritio antea absolute volebat confessionem et ablato praecepto vult eius negationem ergo mutat obiectum. Nego ant[ecedens], contritio enim non magis petit confessionem quam eius negationem sub conditione quod sit a Deo praecepta et posito praecepto divino non mutatur contritio et voluntas conditionata [illegible] sed et [illegible] voluntas absoluta confessionis nam per contritionem homo vult servare omnia quae fuerint a Deo praecepta sub praedicta conditione et posita [illegible] alia voluntas absoluta rei praeceptae [illegible] contritio non mutat obiectum nam et hoc [illegible] magis quam si [illegible] sicut et voluntas illa conditionata non mutat obiectum in me actus istius.

Si [illegible] ista [illegible] homines qui sunt in foro [illegible] ista propositio significat Deum qui est in foro et [illegible] qui [illegible] non et significat [illegible] si [illegible] ergo eadem propositio potest significare nunc unum nunc aliud [illegible] ergo et nunc unum nunc aliud [illegible] et [illegible] pro [illegible] esse vera et pro alio falsa. Nego [illegible] illam propositionem aequivalere his [illegible] aliqui homines sunt in foro et hi [illegible] illi sunt [illegible] significat omnes homines [illegible] et indeterminate [illegible] in foro et hos [illegible] sint

sive sit Petrus sive Paulus qui currit et numquam variat significationem a nullo verifi-
catur de his modo de aliis sicut hec propositio aliquis homo currit semper significat
omnes homines disiunctive hoc est vel Petrum vel [illegible] et variare Petro
verificatur de Petro currente Paulo de Paulo retinendo semper eandem significationem
ratio est quia propositio indeterminata potest [illegible] et eandem retinere significationem
et verificatur vel per istud aliquid istius vel illius

Respondetur propositio vocalis potest [illegible] mutare significationem
ergo et per consequens [illegible] [illegible] ut quia propositio vocalis significat ad pla-
citum et habet suam significationem ex impositione unde non est mirum si eadem
[illegible] mutet significationem et modo sit vera modo falsa et vero propositio
mentalis quia per se ipsam significat non potest mutare significationem alioquin mutaret
etiam [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] vel tempus illa enim non mente
affirmo Petrus nunc currit istud nunc in mente non significat modo tempus [illegible] aliud
tempus sicut nox nunc sed tempus idem semper significat unde si pro illo propositio
est vera semper est vera si pro illo est falsa semper est falsa [illegible] tempore illud
[illegible] unde similis propositio mentalis [illegible] non solum tempus idem [illegible]
[illegible] [illegible] propositio affirmans currere Petri pro illo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non potest dici Petrus currit quia illa non mutat significationem
[illegible] [illegible] [illegible] non currit Petrus sed debet dici [illegible] illo tempore
Petrus currit

Contra 3° arg. 9° [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sanctus Thomas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] docet [illegible] propositionem transire de vera in falsam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de eadem specie [illegible] non de eadem [illegible] propositio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicimus [illegible] [illegible] in eadem opinione
non [illegible] in eadem [illegible] in eadem specie hoc est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] de eadem [illegible] propositione

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sit ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propositio [illegible] [illegible] Virgo concipiet et pariet [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] post nativitatem Christi [illegible]

in quo non ponitur permanere quia post nativitatem Christi non amplius fuisset futurus conceptus et partus virginis [illegible] illa prophetia non fuisset vera, amplius autem quod prophetia non sit vera; hoc tamen non obstante [illegible] ad prophetiam [illegible] illa et semper verum ratio est quia ipsa non affirmavit Virginem concepturam et parituram post totum tempus quo ipsa extitit sed solum affirmavit conceptum et partum Virginis futurum post illud quo ipsa fuit producta sic semper verum est Virginem concepturam et parituram post illud quo 1° producta fuit, illa prophetia unde potest tamen post nativitatem Christi [illegible] ista prophetia quia cum [illegible] tempore [illegible] nullo conceptionem et nativitatem Christi futuram [illegible] imago Christi crucifixi vel post [illegible] est vera imago [illegible] quia non repraesentat [illegible] signum pro nunc vel pro tunc

Sectio Octava de Ordine
Quo de Semper Verificatur Propositio
Vocalis Et Scripta

Suppono hic propositionem dicere non posse veritatem aut falsitatem nisi completa sit saltem esse, unde [illegible] veritas et falsitas sit proprietates propositionis non possunt adesse nisi esse ipsius esse completo; propositio mentalis cum sit indivisibilis [illegible] totum simul esse habet, vocalis autem et scripta dicuntur completae existere in ultimo instanti prolationis aut scriptionis [illegible] partes [illegible] completum esse [illegible] partes non existant simul unde [illegible]

Suppono 2° verbum in propositione non solum significare [illegible] aliquam vel [illegible] in quo sit [illegible] determinatione [illegible] praesens sive praeteritum vel futurum [illegible] [illegible]

Suppono 3° ad veritatem propositionis [illegible] non posse [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] impropriis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] impropriis [illegible]
illud tempus [illegible] [illegible] [illegible] representant [illegible] ad hoc ut [illegible] debent [illegible] pro eo
tempore [illegible]; propositionis [illegible] nominibus [illegible] [illegible] non significant ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] tempus [illegible] significant [illegible] [illegible] tempus praesens [illegible] [illegible]
[illegible] in propositionibus de praesenti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] tempus [illegible]; omnis igitur [illegible] [illegible] ad propositionis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] verborum significans tempus [illegible] vel non [illegible] in [illegible] [illegible]
propositio ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tempore [illegible] propositio [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] propositionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad veritatem [illegible] [illegible] propositionis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tempore, [illegible] [illegible] copula [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible]; [illegible] loquitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] loquitur; [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] verba [illegible] et 2° [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] hoc est [illegible] [illegible] [illegible] propositionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et non [illegible] ibi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ibi prolato [illegible] [illegible] et 3° [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] debere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad veritatem propositionis
non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] affirmative [illegible] [illegible] copula

[illegible] hoc argumenta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut propositio [illegible] non debere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propositio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] propositio
[illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propositionis.
Secundo [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propositio [illegible] [illegible] propositionis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] illud [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] ad veritatem propositionis [illegible] [illegible] [illegible]
requiri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

in ultimo instanti prolationis verborum id est [illegible] sub illis accidentibus est corpus christi
hec tamen sententia multis non placet quia sequitur [illegible] sacerdos [illegible]
[illegible] qui dum sacerdos [illegible] dicendo hoc est corpus meum, dicat hec est nulla panis
que propositio est falsa cum illud non sit nisi panis vel corpus christi et in [illegible]
vera [illegible] quia iam in principio propositionis ibi erat substantia panis secundo quia
si dum sacerdos diceret ego te absolvo alius diceret ille te non absolvit [illegible]
propositionis [illegible] tamen absolutionis [illegible]
[illegible] propositio [illegible] ego te absolvo [illegible]
[illegible] in principio [illegible] propositio illius qui dicit ille te non absolvit qui [illegible]
[illegible] propositio [illegible]
[illegible] quia ille [illegible]
[illegible] tertio quia cum dico ego non loquor nomen [illegible] quia hoc nomen ego [illegible]
[illegible] ergo [illegible]
[illegible] illa propositio

Propter hec [illegible] puto hic dicendum esse [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] propositio non [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] propositionis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Dicimus itaque [illegible] propositionis loquens nihil absolute affirmat [illegible]
[illegible] propositionis [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible] propositio [illegible]
[illegible] significat aliquid [illegible] cum dico [illegible]
[illegible] propositio [illegible] significat [illegible] propositio

tempus

semper verificatur, ergo et dicimus non est necessarium debere semper existere, et sic

Quaeres hic an propositio possit verificare se ipsam vel ponere obiectum a quo desumatur veritas. R.o affirmative quia potest aliqua propositio significare se ipsam, ergo et potest simul verificare se ipsam. Confirmatur: verificare propositionem est ponere obiectum sicut ubi ipsa significatur, sed potest aliqua propositio ponere et causare suum obiectum quod significat, ergo potest verificare se ipsam. Minor probatur: haec propositio nihil nihil debes habere pro obiecto [illegible] debet [illegible] ergo ipsa causat suum obiectum et sic est vera propositio [illegible]

Dices ante quam quis loquatur vere debet prius dicere propositionem quam vult proferre esse veram, ergo prius supponimus veritatem quam proferatur propositio, ergo praesupponitur prius obiectum, consequenter non causatur ab illa. Resp. neg. debet prius dicere propositionem esse veram antequam proferatur, nego; dum profertur, concedo ant. et nego consequentiam, quia ad loquendum [illegible] sufficit dicere propositionem proferendam futuram veram dum profertur; non autem necesse est dicere futuram veram antequam proferatur, idque in illis propositionibus quae causant suum obiectum sufficit dicere veram [illegible] et quis [illegible] sit ipse non [illegible]

Sectio Nona an
Veritas et Falsitas Suscipiant Magis et Minus

Certum est unam veritatem esse magis necessariam quam aliam, ut veritas huius propositionis: Deus est bonus, est magis necessaria quam veritas istius: Beata Virgo est bona, quia magis necessaria est bonitas Dei quam bonitas Beatae Virginis, et necessitas obiecti refundit necessitatem veritatis in propositionem affirmantem illud obiectum. Similiter potest una falsitas esse magis necessaria quam alia, ut falsitas istius propositionis: Deus non existit, est magis necessaria quam falsitas huius: Petrus non existit, existit vero quia Deus

necessario

necessario relatus ut necessitas divine existentie [illegible] necessitatem [illegible] propone negationem [illegible] existentiam Petri nec enim contingentes existens non potest respondere [illegible] correspondentem negationem eius existentie

Contra est 2º cum veritatem posse esse perfectiorem alia quia cum veritas consistat in [illegible] ex obiecto existente [illegible] possunt una cognitio et unum obiectum esse perfectiora quam alia cognitio et aliud obiectum sic perfectior est veritas cognitionis qua Deus affirmat existentiam Petri quam veritas cognitionis qua ego affirmo existentiam eiusdem Petri vel aliquid aliud quod ipsum est an una cognitio possit esse magis vera quam alia per magis conformis suo obiecto quam alia ita ut habeat se maior alia et intensior

Dico 1º non posse una cognitio esse magis vera quam alia nec una minus maior alia, ratio est quia ad hoc ut propositio sit vera requiritur ut obiectum sit omnimode sicut cognitio repraesentatur sed non potest unum obiectum esse omnimode sicut cognitio repraesentatur magis quam aliud ergo non potest una cognitio esse magis vera quam alia, maior patet quia si obiectum non est omnimode sicut cognitio repraesentatur iam ei non conformatur cognitio et sic non est vera, minor patet etiam quia non potest unum obiectum omnimode esse sicut cognitio repraesentatur et aliud esse magis tale quam aliud quia si omnimode utrumque est tale neutrum est capax maioritatis et minoritatis ut patet Confirmatur sicut aequalis est palmo palmus quam alia ulna ulnae ergo sicut est vera una cognitio quam alia consequentia [illegible] quia [illegible] unus palmus est sic aequalis alteri palmo quam ulna ulnae quia sic conformatur [illegible] unus palmus cum alio palmo quam una ulna cum alia ulna sed sic conformatur cum suo obiecto una cognitio quam [illegible] ergo sic est vera una quam alia Confirmatur [illegible] alterius eo ipso quod existit totum obiectum alicuius cognitionis illa cognitio habet summam conformitatem nec in ea potest alteri conformari [illegible] quia non est obiectum non auget nec minuit conformitatem cognitionis cum suo obiecto ergo non potest esse magis vel minus vera

Dices cognitionem perfectiorem esse [illegible] ergo est veriorem sicut [illegible] est perfectior [illegible] [illegible] quia est perfectius ens est perfectius verum [illegible] ens et verum convertuntur [illegible] Dei quo dicitur se existere conforme obiecto

obiecto quam actus minus [illegible] in assensu veritatis.

Dicimus 2° propter quod unumquodque tale et illud magis. Ad evidentiam [illegible] propter premissas ergo premisse sunt [illegible] tamen [illegible] magis [illegible] conclusio. [illegible] non [illegible] propter premissas [illegible] [illegible] conclusio vera est [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] premisse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et illi [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conformatur [illegible] [illegible] [illegible] propter premissas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Dicimus 3° [illegible] actus [illegible] est [illegible] magis conformatur [illegible] obiecto quam [illegible] quia primus [illegible] [illegible] [illegible] 2us [illegible] [illegible] magis adequatur [illegible] obiecto [illegible] quam 2us [illegible] magis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obiectum [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] obiecti adequatur [illegible] non magis [illegible] [illegible] conformatur [illegible] quam alius [illegible] magis [illegible] quam alius [illegible] magis [illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conformatur [illegible] obiecto actus [illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non ideo [illegible] [illegible] ex illis actibus [illegible] quam alius quia [illegible] non [illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] repraesentabilis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tale cum [illegible] [illegible] non repraesentatur non sequitur [illegible] actum primus [illegible] non [illegible] obiecto quam [illegible] quia tale non est obiectum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conformatur [illegible] obiecto quam primus [illegible] [illegible] [illegible] conformatur [illegible] [illegible] [illegible] habeat aliud obiectum [illegible] non [illegible] 2us sequitur [illegible] magis [illegible] quam 2us [illegible] non [illegible] [illegible] magis [illegible] quam [illegible] sequitur [illegible] magis [illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conformatur [illegible] obiectis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conformatur [illegible] [illegible] obiecto [illegible] habet [illegible] obiectum [illegible] quia cognitio [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] obiecti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] [illegible] obiectum

Dico

Dices 2° ex pluribus cognitionibus habentibus obiectum indivisibile
[illegible] magis [illegible] vel minus quam alias et in rebus cognitis una falsitas potest
esse maior quam alia quia in [illegible] magis hominibus falsior est cognitio magis
[illegible] [illegible] et [illegible] cognitio [illegible] dicens [illegible] [illegible] [illegible] quia haec
2ª cognitio magis [illegible] [illegible] quod 1ª [illegible] 1ª magis [illegible] [illegible] quod 2ª
ergo est magis falsa 1ª quam 2ª [illegible] qui dicit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] magis [illegible] [illegible] quam qui dicit [illegible] duas [illegible] ergo magis falsitas
et falsitatem [illegible] [illegible] Confirmatur [illegible] modo [illegible] [illegible] dicere [illegible]
magis falsi et [illegible] quam [illegible] et [illegible] esse [illegible] [illegible] quod [illegible] Confirmatur
2° ex [illegible] inaequalitatis [illegible] hoc [illegible] non potest esse magis minusque aequale alteri
potest esse magis [illegible] quia [illegible] magis vel minus [illegible] vel magis et
minus [illegible] [illegible] [illegible] una cognitio non potest esse magis vera quam alia potest
tamen esse magis falsa quam habens obiectum indivisibile potest magis disconformari obiecto quam alia
[illegible] magis [illegible] [illegible] quod [illegible]

Dices [illegible] [illegible] Roma [illegible] [illegible] quam qui est in Italia
ergo [illegible] [illegible] [illegible] una cognitio quam alia ergo omnes [illegible] non aeque
[illegible] Nego [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] Roma [illegible] qui est in Italia [illegible]
magis [illegible] qui est in Italia quam [illegible] [illegible] [illegible] utraque cognitio [illegible]
falsa [illegible] est magis falsa una quam alia

Dices 2° [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] ergo
[illegible] aeque [illegible] falsus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo [illegible] aeque falsus [illegible]
[illegible] [illegible] aeque [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aeque non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in utraque et aeque falsus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aeque [illegible] [illegible] [illegible] albedo [illegible] [illegible] albedo [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] aeque falsus [illegible] quia [illegible] [illegible] falsa [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quam ille

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ergo [illegible] Nego [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non

tamen

[illegible] intensionem [illegible] ratione [illegible] maior inaequalitas quam habet [illegible] respectu [illegible] aliter [illegible] maioris inaequalitatis [illegible] sed [illegible] est, quia cuilibet gradui [illegible] intensionis [illegible] illa [illegible] ex [illegible] omnes

Dico 3° [illegible] hominis [illegible] non affirmat [illegible] de qualibet [illegible] sed de omnibus [illegible] unius [illegible] omnes [illegible] ipsi [illegible] modo [illegible] in [illegible] non [illegible] magis altero [illegible] affirmative [illegible] in [illegible] quilibet [illegible] non [illegible] habeat connexionem cum alio [illegible] propositio [illegible] alii [illegible] sive non [illegible] alii [illegible] hoc [illegible] unico actu [illegible] superior [illegible] unico actu [illegible] non [illegible] sed [illegible] non [illegible] et hoc [illegible] actu [illegible] non [illegible] non posse affirmare [illegible] in indivisibili [illegible] non posse esse maiorem vel minorem [illegible] non posse [illegible] affirmare [illegible] alio [illegible] posse [illegible] altero [illegible] mille [illegible] 2[illegible]

Dico 3° [illegible] obiectum indivisibile non datur [illegible] maior [illegible] obiectum indivisibile [illegible] 2 [illegible] cognitio respectu [illegible] habere [illegible] posse habere [illegible] non est capax maioris vel minoris [illegible] non [illegible] unius [illegible] autem non posse quia [illegible] indivisibile

Sectio Decima in qua de cognitionibus [illegible] Veritas et Falsitas

[illegible]

[illegible] Suarda

In secunda [illegible] apprehensionem intellectus requirit veritatis et falsitatem [illegible] et conformitatis [illegible] quaestio [illegible] potest esse haec prima propositio quae [illegible] habet hic examinare

Suppono apprehensionem aliam esse simplicem et incomplexam aliam compositam seu complexam; incomplexa est quae unum tantum habet obiectum [illegible] ut cum apprehendo hominem aut album [illegible]; Complexa est quae plura habet obiecta et certo aliquo modo unita [illegible] integram propositionem ut cum apprehendo hominem album [illegible]

Suppono 2° certum esse in simplici apprehensione non inveniri veritatem aut falsitatem [illegible] quae ab his absolute [illegible] non [illegible] aut [illegible] nisi [illegible] quaestio [illegible] simplici apprehensione [illegible] potest aliquo modo [illegible] falsitas [illegible] propria

Dico 1° in simplici apprehensione incomplexa nullam posse dari falsitatem [illegible] quia talis apprehensio vel habet pro obiecto aliquid reale vel aliquid fictum si reale [illegible] obiecto [illegible] cognitio quia reale est et reale repraesentatur si fictum [illegible] cognitio [illegible] obiecto quia obiectum est fictum et fictum repraesentatur [illegible] quia apprehensio incomplexa non potest repraesentare obiectum aliter ac est in se [illegible] non potest esse falsa, [illegible] apprehensio incomplexa unum tantum habet obiectum ergo non potest illud repraesentare aliter ac est in se [illegible] ut aliquid aliud repraesentaret aliter ac est in se [illegible] repraesentaret vel aliquo [illegible] non habet [illegible] habet [illegible] repraesentare aliquid aliud [illegible] vel aliud [illegible] ergo cognitio habens unum obiectum non potest illud repraesentare aliter ac est in se

Dico 2° simplex apprehensio incomplexa potest aliquo modo dici [illegible] quatenus [illegible] aliquo modo [illegible] obiecto [illegible] illud [illegible] reale est reale repraesentat [illegible] fictum

si fictum sit, ergo iam aliquo modo conformatur obiecto et vera est

Dices non sufficit ad veritatem cognitionis conformitas quam habet cognitio falsa, sed conformitas quam habet cum suo obiecto apprehensio incomplexa est illa quam habet cognitio falsa, ergo non sufficit talis conformitas ad hoc ut dicatur vera, minor probatur quia apprehensio incomplexa dicitur conformari hircocervo, ubi quia hircocervum repraesentat, sed etiam cognitio falsa repraesentat eodem modo hircocervum, ergo etc. Nego minorem et ad eius probationem nego maiorem, conformitas quam habet apprehensio incomplexa non habetur in cognitione falsa, quia cognitio falsa difformatur obiecto, tum quia repraesentat quo circumscripta apprehensione incomplexa, atque in hircocervo repraesentat aliquid aliud quod in ipso non est, ideoque difformatur; at vero simplex apprehensio solum hircocervum repraesentat, ideoque non est conformatio quae conformatio non habetur in cognitione falsa

Dices 2º vera quaeque [illegible] apprehendit aliquid et apprehendit aliquid aliud tunc apprehensio est incomplexa et falsa, ergo etc. Nego assumptum, illa enim apprehensio non esset vera sed neque [illegible] pro obiecto solum [illegible] cui [illegible] conformatur ut [illegible] aliud habet obiectum cui difformatur, ergo dicenda esset vera non falsa [illegible] apprehendentem [illegible] non [illegible] in [illegible] apprehensionem esse falsam quia cognitio ut sit vera non debet conformari obiecto [illegible] ab [illegible] [illegible]

Dico 3º inapprehensionem compositam et complexam dari posse veritatem et falsitatem, probatur quia si apprehendo Petrum hominem vel Petrum album hominem apprehendo ut repraesento Petrum ut est, talis apprehensio conformatur obiecto, ergo vera est; e contra si apprehendo Petrum [illegible] non [illegible] vel [illegible] quod non habet talis apprehensio repraesentat Petrum aliter ac est in se, ergo est falsum quia difformatur obiecto, ergo in apprehensione complexa possunt dari falsitas et veritas [illegible] iudicium [illegible] est verum quando indicat rem ~~[illegible]~~ [illegible] esse [illegible] falsum [illegible] est falsum quia [illegible] aliter ac est in se, sed apprehensio complexa potest apprehendere rem aliter ac est in se et ut est in se, ergo potest esse vera aut falsa [illegible] 2º [illegible] imago [illegible] vera quia repraesentat [illegible] sicuti est

ut

[illegible]

[illegible]

Sectio Undecima [illegible]

Utrum Determinata sit Veritas et Falsitas De Futuris Contingentibus

[illegible]

Pro huius quaestionis intelligentia suppono 1° futurum idem
esse ac id quod [illegible] praesens [illegible] futuritio [illegible] importat non
[illegible] esse [illegible] tempore sequenti ad hoc [illegible] potest [illegible]
[illegible] futuritio

Suppono 2° futura alia esse absoluta alia conditionata seu condi-
tionate futura. Futura absoluta sunt ea quae [illegible] in aliquo tempore sequenti ut
Antichristus; futura conditionata sunt illa quae [illegible] ponerentur si ponerentur aliquae conditiones
nunquam [illegible] ponerentur quia nunquam ponentur conditiones [illegible] poenitentiam
[illegible]

Suppono 3° futura alia esse contingentia alia necessaria. Necessaria
sunt illa quae positis omnibus praerequisitis ad existendum non possunt non existere [illegible]
[illegible] futura contingentia [illegible] libera [illegible] illa
quae proxime [illegible] producit a libera hominis voluntate, illa dicuntur dependere
proxime a libera voluntate quae ab illa immediate producuntur ut sunt omnes actus [illegible]
illa producit [illegible] quae fiunt quidem ab aliis potentiis sed mediante
imperio voluntatis ut [illegible]

His positis dico cum omnibus [illegible]
S. Thomistis et aliis paucis ex omnibus [illegible] propositionibus contradictoriis [illegible] futuris
seu contingentibus unam habere determinatam veritatem aliam falsitatem. Haec conclusio ita certa
est ut merito dicant Vasquez [illegible] oppositum [illegible] est et [illegible]
quia unum ex his duabus contradictoriis Petrus peccabit Petrus non peccabit una est determinate
vera alia determinate falsa. Ponamus ergo quod Petrus peccabit, ergo determinate fuit vera
propositio affirmativa [illegible] Petrus erat [illegible] determinate [illegible]
quod [illegible] fuit futurum [illegible] determinate [illegible] quod Petrus [illegible]
ergo [illegible] determinate [illegible] Petrus [illegible] Petrus [illegible]
[illegible] Petrus [illegible]
[illegible] determinata [illegible] de futuris contingentibus

Probatur 2° [illegible] futurorum [illegible] in tempore [illegible]
[illegible] in tempore [illegible]

si esset

n est vera determinate. Vel hoc peccatum est futurum vel non est; ergo saltem erit determinate hoc peccatum erit futurum; ergo datur determinata veritas vel falsitas de futuris contingentibus.

Probatur 3° Deus determinate scit futura contingentia; ergo divinae cognitiones de his futuris sunt determinate verae; ergo datur veritas determinata de futuris contingentibus. Antecedens negari non potest salva fide; unius huius [illegible] non est mirum si Stoici, Tullius et alii Deo negaverint futurorum liberorum praescientiam; putaverunt enim argumenta quae probare videbantur huiusmodi praescientiam tollere libertatem nostram, atque ut facerent homines liberos fecerunt illos sacrilegos, dicit [illegible] ait Augustinus; unde non potest negari Deum scire omnia etiam libere agenda. Hoc in aperte constat ex Psalmo 138 ubi dicitur ex omnes vias meas praevidisti, et Daniele 13 Deus aeterne qui absconditorum es cognitor, qui nosti omnia antequam fiant. Idem confirmatur ex [illegible] praescientia [illegible] [illegible] divinitatem absolutam constat ex prophetiis praedicentibus res libere futuras.

Respondent alii cum Caietano et aliis Deum cognoscere determinate res futuras quia respectu Dei non sunt futura sed ipsi quo existunt in aeternitate. Sed contra est quia saltem respectu [illegible] respectu Dei non sunt futura sed in aeternitate quo existentes quia nihil [illegible] quo [illegible] Deo nisi existat et res non existunt in aeterno sed in tempore ut fide certum est; ergo etiam respectu Dei sunt futurae et non quo existentes.

Respondent 2° alii cum [illegible] Deum non cognoscere res [illegible] futuram sed solum hanc disiunctionem vel erit vel non erit. Sed contra est quia etiam hoc modo ego cognosco res futuras et possum quilibet hoc modo. Praescientia proprie Dei est. Hoc dicendum est cognoscere.

Respondent 3° alii futura contingentia scire a Deo esse cognoscibilia per cognitionem determinate verum non autem veritates. Sed contra est quia si Deus dicit: Petrus cras peccabit, illa propositio divina erit determinate vera; ergo etiam si ego hanc eandem dicam propositionem, mea propositio erit determinate vera quia implicat duas propositiones [illegible] affirmatas eiusdem non esse eiusdem modo veritatis. 2° si Deus [illegible] Petrus peccabit et ego dicam Petrus non peccabit

ergo existit ante existentiam ergo vera propositio de illo futuro est determinate falsa quia si [illegible] dicerem Petrus vel peccabit vel non peccabit non dicerem ullius rei certam veritatem

Obiicies 1° veritas consurgit ex conformitate cum obiecto sed futurum contingens non est determinatum ergo non datur de eo veritas determinata. Respondeo negando non est determinatum pro tempore sequenti, neque pro tempore praesenti concedo minorem et nego consequentiam

Contra: Sequitur obiectum determinatum pro tempore sequenti modo non est determinatum vel determinandum ergo nec cognitio non est determinate vera vel erit quoad determinationem obiecti. Respondeo negando consequentiam ad hoc enim ut propositio de futuro modo sit determinate vera non requiritur determinationem obiecti modo existentem sed sufficit tunc sicut propositio de praeterito modo est determinate vera licet modo non sit sed fuerit determinatio obiecti. Ratio est quia propositio non affirmat obiectum esse nunc determinatum vel determinandum unde ex hoc potius infertur propositionem nunc esse determinate veram quam oppositum explicatur hoc idem dicendo Petrus peccabit quia esse futurum ergo est dicere nunc futurum esse non esse actualis existentiae futurae absolute sed certa determinata distantia temporis et hoc est determinate verum ergo talis propositio nunc determinate vera

Contra: Sequitur adhuc quod quae non est non potest causare veritatem sed obiectum futurum non est ergo non potest causare veritatem. Concedo totum quod inde

Contra: Sequitur ergo non potest cognosci. Respondeo negando consequentiam quia ad cognoscendum non est necesse ut obiectum causet cognitionem producendo in actu species suas quia obiectum potest dum non est vel per species aliarum rerum vel per proprias infusas a Deo cognosci [illegible] non ut causa cognitionis sed obiectum illud solum terminat alias nec res praeteritae quae non sunt amplius cognosci possent

Obiicies 2° si propositio de futuris contingentibus haberet determinatam veritatem vel falsitatem talia futura non essent inde indeterminata et libera sed hoc est falsum ergo et primum. Respondeo negando sequelam nam aliud est existere determinate, existere necessario, determinatio enim opponitur indifferentiae sed ut modo propositio sit determinate vera requiritur tantum obiectum existiturum determinate non existiturum necessario ergo non liberum

R.

R.° duplicem dari determinationem effectus aliud praecedentem aliam determinatam veritatem effectus quo sit hic et non alius, quae contraponitur neutrae et indeterminatae haec autem determinatio non tollit libertatem quolibet enim effectus liber est ante determinatus et determinate existit in sua differentia temporis; alia determinatio habetur in ipsa causa quae ante determinata est ad producendum suum effectum ita ut non possit illum non producere et haec determinatio tollit libertatem nam causa libera est illa quae habet potentiam ad producendum et ad non producendum effectum et ex se indifferens est ad utrumlibet; ad veritatem determinatam non requiritur determinatio causae sed tantum effectus quae non opponitur libertati unde non obstante quod propositio sit determinate vera adhuc effectus potest esse liberum sicut propositiones de praesenti et de [illegible] adeo enim vere de effectibus liberis sunt determinate verae; respondeo ad argumentum distinguo maiorem id est existit determinate determinatione causae existit praecedente concedo determinatione quae [illegible] maiorem et hic minorem adhuc ut propositio sit determinate vera requiritur ut existat determinate determinatione quae concedo determinatione causae nego minorem et consequentiam

Dices 3.° cognitio divina de futuris contingentibus est determinata ergo illa non erunt libera sed hoc est absurdum ergo et primum. Probo consequentiam probo primum praescientia Dei de peccato Petri futuro non potest stare [cum] peccatum non esse futurum ergo non est liberum quia illud est liberum futurum quod ita est futurum ut possit non esse futurum sed posita praescientia Dei non potest non esse futurum quia tunc praescientia non posset falli ergo &

Pro solutione adverto duplicem dari impotentiam aliam antecedentem quae absolute et simpliciter dicitur impotentia et aliam consequentem seu ex suppositione seu 2.am quid ut impotentia antecedens est illa quae habetur in causa quatenus est determinata et inclinata ad unum effectum producendum ita ut non possit illum non producere, dicitur antecedens quia causa habet praecedentem seu antecedentem ante ipsum effectum ut diximus; impotentia consequens est illa quae habetur in ipso effectu qui ex suppositione quod sit non potest non esse nam [illegible] nec esse posset [illegible] eiusdem existentia; 1.a impotentia tollit libertatem causam [illegible] libera est illa quae est indifferens ad producendum vel non producendum effectum seu quae potest illum producere vel non producere, impotentia vero consequens non tollit libertatem quia non consistit nisi in hoc quod effectus non

posit

possit eligere, sicut inde contentia sui erat non tollit aliqua conditio requisita ad libertatem, causa est non dicitur libera quia potest ponere effectum sed [illegible] causa effectus seu quia ita potest ponere effectum in loco illius possit eum ponere eius contrarium [illegible] intelligitur quod affert praescientia Dei ad [illegible] est impotentia consequens quia praescientia Dei non est causa rei futurae nec ipso Deo peccato quia Deus hoc videt sed potius e contra ideo Deus hoc videt quia ego peccaturus sum [illegible] potentia ad non peccandum ut docet divus Hieronymus in cap. 26 Hieremiae non ex eo quod Deus scivit futurum aliquid idcirco futurum est sed quia futurum est Deus novit quasi [illegible]. Respondeo ad argumentum [illegible] concedo antecedens posita scientia Dei de peccato [illegible] futuro non potest tale peccatum tale peccatum non esse futurum impotentia antecedenti [illegible] impotentia quae sequitur concedo antecedens et nego consequentiam [illegible] [illegible] maioris [illegible] eodem modo [illegible] ut supra et nego consequentiam

10 [illegible] scientia Dei fuit ab aeterno et [illegible] [illegible] [illegible] futura ergo tale peccatum non potest non esse futurum [illegible] antecedenti. Nego consequentiam [illegible] impotentia [illegible] est illa [illegible] se tenet ex parte causae [illegible] Dei de peccato [illegible] futuro non se tenet ex parte causae [illegible] peccati per [illegible] et [illegible] ad tale peccatum est praecessit scientia Dei ab aeterno [illegible] [illegible] non est [illegible] [illegible] [illegible] quid consequens [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] operatio [illegible] [illegible] [illegible] neque [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potentias et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praecedente tempore et [illegible] ad aliud [illegible] ad determinationem, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] determinat ut patet quia ego [illegible] possum [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] futurum [illegible] [illegible] determinant futura [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tempore [illegible] [illegible] [illegible] illo [illegible] [illegible] determinatur

[illegible] [illegible] Petrus nunc non potest facere ut scientia Dei de eo peccato futuro non fuerit ergo non potest non peccare [illegible] non peccaret illa scientia non fuisset. Nego antecedens Petrus [illegible] [illegible] potest facere ut illa scientia [illegible] non fuerit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] consequenter potest facere ut Deus non [illegible] [illegible] peccaturum non potest [illegible] facere ut non sit [illegible] [illegible]

quia

rena ipsa est ex suppositione peccati, posito autem illo peccato non potest non esse [illegible] de [illegible] de ipso ut non potest nisi ita non esse rena quae impeccabili est con sequens ad existentiam peccati, ita supposito quod existat non potest simul non existere

In libro 2° perihermenias ~~[illegible]~~ de futuris contingentibus

indeterminate non sunt determinate vera vel determinate falsa [illegible] de futuris contingentibus absolute. Dicit aristoteles [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] propositionibus in futuris [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] determinate vera aut determinate falsa [illegible] [illegible] [illegible] contradictio ne futurum esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non est

Quaeritur

Congressio Undecima in Libros Priorum Analyticos

Haec est tertia pars logicae in qua agitur de tertia operatione [illegible] per quam quatuor libros texuit quos vocavit Analyticos, dividitur hos duos priores et duos sequentes posteriores. dicuntur autem analytici [illegible] resolutorii seu resolutivi, analysis graece apud latinos dissolutionem seu resolutionem sonat. [illegible] considerando [illegible] separatim [illegible] et hic examinantur singulae partes syllogismi et quasi fit anatomia [illegible] praemissarum ac praedicatorum syllogismi, unde hi dicti sunt libri resolutorii; dicuntur autem hi duo primi priores et sequentes posteriores, quia hic est sermo de syllogismo [illegible] in communi [illegible] de specie particulari syllogismi scilicet demonstrativi syllogismi [illegible] quam demonstrationem et [illegible] ideo [illegible] libri dicuntur priores et reliqui posteriores

Sectio Prima

An sit et Quid sit Discursus

Dari discursum [illegible] quia in nobis [illegible] certum est [illegible] [illegible] illum negare [illegible] discursum [illegible] [illegible] eo ipso discursum [illegible] [illegible] est. discursus autem proprie significat cursum de uno ad aliud locum, per metaphoram vero applicatur [illegible] intellectui [illegible] [illegible] progreditur ab uno objecto cognito ad aliud cognoscendum. potest igitur discursus in generali sic definiri: est progressio intellectus ab uno ad aliud objectum cognoscendum [illegible] ad aliud in [illegible] non realiter sed tantum [illegible] et [illegible] modo cognoscendi [illegible] [illegible] ex eo quia intellectus cognoscit [illegible] esse [illegible] ~~[illegible]~~

Dividitur discursus in [illegible] [illegible] est progressio intellectus ex uno objecto cognito per unam aut per plures [illegible] ad aliud per

aliam

aliam cognitionem comparandum ut cum dico Petrus est homo, homo est animal, ergo Petrus
est animal. hic autem discursus repugnat ipsi Deo cum dicamus perfectionem et simplicitatem
repugnat habere cognitiones intellectus realiter distinctas virtualiter est progressio intellectus ab
uno obiecto ad aliud cognoscendum per unam cognitionem ut cum unico actu dico Petrus
est visibilis quia est rationalis vel ipse est damnatus quia mortuus est in peccato, licet
autem huiusmodi discursum affirmare aliqui in Deo esse et se nullam importat imperfectionem
tamen cum possit haberi uno et simplicissimo actu; cum Deus [illegible] multiplicatio
nova non [illegible] quia obiecti non [illegible], ubi tamen excedit ut discursum [illegible] negamus
quia discursus iste progressionem intellectus ab uno in aliud obiectum aliunde non cognitum;
implicat autem Deum ex uno aliud cognoscere aliunde non cognitum cum visio ipsius
ipsius perfectissime cognoscat et infinita; non dico autem discursum illum in quo intellectus
ex uno cognoscit aliquid aliunde cognitum (ut [illegible]) quia tunc intellectus non progreditur
sed 2° cognoscit illud idem quod antea cognoscebat; quaestio tamen est de hoc nomine
verum est in Deum posse ex uno aliud cognoscere aliunde tamen cognitum [illegible]
propter aliud affirmare [illegible]; verum autem hic dicendus sit discursus [illegible] non
est quaestio de nomine quando loquamur [illegible]

Hinc colligitur ad discursum non sufficere quod intellectus
unum et aliud obiectum cognoscat ut unum ex alio, debet cognoscere ad cognoscendum ut
unum ex alio cognoscat et unum cognoscit. [illegible] de [illegible] [illegible] ex [illegible]
[illegible]; [illegible] ergo [illegible] homo [illegible] est [illegible] non discursum, unde
[illegible] [illegible] [illegible] ergo [illegible] significat [illegible] consequentis
[illegible] ideo utrumque aequivalet duobus iudiciis cum ego dico Petrus est
[illegible] ergo est visibilis propositio consequens idem affirmat ac [illegible] Petrus
est visibilis et [illegible] requirit [illegible] quia est [illegible]

Colligitur 2° discursum [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] esse [illegible] distinctum [illegible] [illegible] intellectus non [illegible]
[illegible] progrediendo ex uno in aliud sed [illegible] esse ut cum quis diceret
Petrus est visibilis ergo est visibilis

Dixi[illegible]

Dixi nunc dicendo solum illa progressione intellectus ex una ad aliam cognitionem. Hic oritur questio an ad discursum sufficiat [illegible] progressio ab una saltem cognitione ad aliam an requiratur progressio aliqua ita ut de pluribus stabiliter requirantur duas cognitiones antecedentes et unam consequentem. Respondeo discursum stabiliter requirere tres cognitiones saltem virtualiter distinctas; propositiones dicuntur virtualiter distingui quando una continet plus vel quod continet duas ut ista hec omnis homo est animal Petrus est homo. Ratio autem nostre quare ad discursum stabiliter requiruntur tres propositiones saltem virtualiter distincte est quia in discursu tres termini debent convenire cum utroque extremo conclusionis sed non possunt cum utroque convenire nisi sint due premisse vel una equivalens duabus ergo in omni discursu tres debent esse propositiones saltem virtualiter distincte nam preter premissas debet esse conclusio que ex ipsis infertur saltem ab illis distincta. Minor patet quia in una tantum propositione premissa medium cum uno tantum extremo conveniet potest cum hoc non est capax nisi unius subiecti et unius predicati.

Dices posset unum ex extremis conclusionis conjungi cum medio in una premissa tantum et aliud cum eodem medio in conclusione ut in hoc discursu omnis homo est animal ergo Petrus homo est animal ergo non requiruntur due premisse saltem virtualiter distincte. Concesso toto argumento adhuc nihil inferretur contra nos quia in illo discursu dantur tres propositiones virtualiter distincte conclusio enim equivalens duabus in quas resolvuntur in has duas Petrus est homo ergo Petrus est animal secundo respondeo conclusionem illam ergo Petrus homo est animal non posse inferri ex illo antecedente omnis homo est animal quia illud antecedens continet cognitionem utriusque extremi cum medio prius autem conclusio non supponit convenientiam utriusque extremi cum medio sed utriusque medium et ipse includit convenientiam alterius ergo non potest bene inferri ex illo.

Firmum igitur sit ad discursum essentialiter requiri duas premissas saltem virtualiter distinctas et conclusionem saltem distinctam ab illis. Hic oritur alia questio an omnes iste propositiones sint partes essentiales discursus eius in omnibus illis adequate consistat discursus an in sola conclusione vel in solis premissis. Respondeo adequatam constitutionem discursus esse omnes illas tres propositiones. Primo quia maxime habentur ille tres propositiones et quamvis alia operationes sunt per possibile. nunc

nec per impossibile habetur discursus et operationes ex illis conferatur non habetur discursus ergo constituentia adaequate discursus sunt omnes illae res. pro primis consequentia patet. ant. secunda probatum est.

Dices discursus est 3ª operatio ergo nullo modo includit praemissas. Dist. ant. discursus adaequate sumptus est 3ª operatio nego discursus terminative sumptus hoc est terminus discursus est 3ª operatio concedo ant. et dist. cons. quod discursus terminative sumptus non includit praemissas concedo adaequate sumptus nego consequentiam.

Dices 2º per discursum generantur scientia et opinio sed scientia et opinio sunt conclusiones illatae ergo conclusiones generantur a discursu omnis enim effectus [illegible] distinguitur a sua causa. Respondent aliqui per discursum partialem generari scientiam et opinionem non per discursum totalem et adaequate sumptum. dist. maiorem per discursum generantur scientia et opinio actuales nego habituales concedo maiorem et dist. minorem scientia et opinio actuales sunt conclusiones illatae nego scientia et opinio habituales sunt conclusiones illatae concedo minorem et nego consequentiam et [illegible] non generantur scientia et opinio actuales quae sunt partes discursus sed habitus scientifici et opinativi qui sunt omnino [illegible] ab illis [illegible]

Porro [illegible] cum praemissae quam conclusio sint partes discursus quaeritur utrum directe importentur in recto an una ex illis in obliquo et alia in recto. Levis est quaestio et de solo nomine in qua probabilius dicendum videtur tam praemissas quam conclusionem importari in recto. Ratio est quia discursus est motus intellectus ab uno ad aliud obiectum motus autem ab uno termino ad alium importat in recto duos motus terminos motum a termino a quo et motum ad terminum ad quem ergo discursus importat in recto utrumque motum intellectus primo constitutum in praemissis 2º in conclusione ergo tam praemissae quam conclusio importantur in recto.

Dices discursus est inferre unum ex alio ergo dicit per solum illationem dicit in recto. Nego ant. discursus enim est cognoscere unum et ex illo inferre aliud unde discursus tam praemissas quam conclusionem dicit in recto.

Hic

Hic colligitur 1° discursum posse fieri etiam in instanti quia non est de ratione discursus quod premisse et conclusio non possint simul esse simul premissarum non debeat tempore sed natura tantum et causalitate precedere conclusionem sicut in 1° operatio potest esse simul cum 2a et tertia in eodem instanti in quo in instanti est cognitio boni potest immediate esse amor illius in nulla est ratio cur simul produci et existere non possint premisse et conclusio

Colligitur 2° non fore [illegible] [illegible] quia non est necessaria ad discursus et discursus essentialiter requirit tres propositiones [illegible] alter distinctas hinc evidenter colligitur non dari [illegible] quod constet ex duabus tantum propositionibus [illegible] et conclusioni [illegible] dari in omnibus brevis [illegible] causa [illegible] dico Petrus est homo ergo Petrus est [illegible], in [illegible] [illegible] habemus alia propositio [illegible] homo est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad aliud. [illegible] [illegible] brevitatis causa non exprimatur [illegible] propositio [illegible] ipsius omnis discursus est syllogismus

Colligitur 3° discursum [illegible] non esse [illegible] ad syllogismum [illegible] [illegible] ad [illegible] est syllogismus et [illegible] modo [illegible] quia [illegible] omnis discursus essentialiter constet tribus propositionibus [illegible] alter distinctis omnis discursus erit syllogismus cum syllogismus [illegible] ex tribus propositionibus

[illegible] syllogismus [illegible] premissas [illegible] distinctas requirit [illegible] discursus [illegible] distinguuntur [illegible] ergo [illegible] ad discursum sufficit [illegible] premissa [illegible] [illegible] [illegible] syllogismus et [illegible] syllogismus [illegible] habere duas premissas [illegible] distinctas [illegible] et [illegible]

[illegible] syllogismus [illegible] [illegible] premissas [illegible] [illegible] [illegible] ergo [illegible] ergo [illegible] syllogismus [illegible] [illegible] [illegible] distinctas [illegible] quia non [illegible] propositio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad syllogismum [illegible]; at vero [illegible] [illegible] propositio [illegible] duabus

Concludamus igitur discursum [illegible] [illegible] a syllogismo

[illegible]

mentali nisi aliquam [illegible] syllogismus significat syllogismum internum [illegible] voces quibus explicatur internus quae syllogismus vocalis dici solent [illegible] vero solum significat [illegible] substitutum a syllogismo interno et non se extendit ad significandas voces quibus explicatur, quare haec non [illegible] et externus sicuti dicuntur syllogismus vocalis et externus.

Sectio Secunda An Conclusio Attingat seu Cognoscat Obiecta Praemissarum

[illegible] hoc an [illegible] conclusio [illegible] a praemissis an [illegible] conclusio attingat et cognoscat [illegible] id quod est cognitum per praemissas. V.g. an cum dico omnis homo est [illegible] Petrus est homo [illegible] in 2.° [illegible] dicere Petrus est [illegible] ut [illegible] dicere [illegible] Petrus est [illegible] est homo et omnis homo est [illegible] et [illegible] affirmationem [illegible] conclusio attingere obiecta praemissarum [illegible] quod est [illegible] ratio [illegible] affirmationi vel dissensionem [illegible] affirmata vel negata [illegible] conclusionis non attingi obiecta praemissarum [illegible] conclusio [illegible] habet sua obiecta [illegible] quaestio [illegible] obiecta praemissarum attingantur a conclusione ut quo [illegible] ratio [illegible] affirmationi [illegible].

Dico [illegible] sententia quam [illegible] Thomas [illegible] [illegible] conclusionem [illegible] attingi ut quo obiecta praemissarum.

Probatur si conclusio non attingeret obiecta praemissarum non posset [illegible] propositionibus syllogismi [illegible] conclusio quia [illegible] praemissis ad hoc [illegible] conclusio debet attingere obiecta praemissarum [illegible] conclusionem [illegible] 3.ª [illegible] praemissae [illegible] 2.ª ergo [illegible] praemissis [illegible]

[illegible]

in pluribus sillogismis in quibus conclusio potest esse una ex premissis et aliqua ex premissis conclusio ut videre est in aliis sillogismis ex positis Christus est filius Virginis sed hic homo est Christus ergo hic homo est filius Virginis in quo conclusio potest esse maior vel maior et minor vel maior conclusio hoc pacto: Christus est filius Virginis sed hic homo est filius Virginis ergo hic homo est Christus sed hic homo est Christus hic homo est filius Virginis ergo Christus est filius Virginis idem patet in aliis sillogismis ut omnis homo est visibilis omne animal rationale est visibile ergo omne animal rationale est homo et sic potest mutari omnis homo est visibilis omne animal rationale est homo ergo omne animal rationale est visibile en conclusio mutata in minorem et minor in conclusionem non est ergo maior ratio in his similibus sillogismis cur una propositio esset conclusio et alie premisse cur premisse possint esse conclusio et conclusio premissa si dicatur conclusionem necessario non attingere obiecta premissarum si vero hoc dicatur assignatur optimam distinctionem conclusionis a premissis dicendo conclusionem esse eam que pro assignatis obiectis habeat pro motivo obiecta premissarum, premissas vero non attingere obiectum conclusionis

Ad hoc argumentum respondent aliqui primo dicentes premissas esse illas que illuminant intellectum, conclusionem vero illam que producitur ab intellectu illuminato per premissas sed contra est quia hoc ipsum ergo quero cur ex tribus propositionibus que sunt in aliquo sillogismo due sunt illuminantes et alia non item cur illuminantes sunt ille et non hec cum hec possit esse premissa et consequenter illuminans

Dices premissas esse illuminantes quia sunt priores tempore sed contra est quia [illegible] inter [illegible] per [illegible] in sillogismo premisse sunt priores tempore conclusione cum possint esse simul tempore cum conclusione ergo non erunt priores vel he propositiones illuminantes et alia non.

Respondent 2° conclusionem esse illam que infertur ex premissis sed contra est quia nulla potest assignari ratio cur in multis sillogismis hec propositio inferatur potius quam alia nam ut vidimus quecumque potest inferri

Respondent

Respondent 3° conclusionem esse illam quae efficitur a praemissis praemissae vero quae efficiunt. Sed contra est quia si in ea probabimus [illegible] esse conclusionem non fieri a praemissis nullus erit actus intellectus sed esse pro diversitate solo sed quolibet abstractis solo ut operare vel non habitu

Respondent 4° conclusionem esse illud quod dependet a praemissis. Sed contra est quia posito quod conclusio non ex aliquo obiecto praemissarum omnibus tres propositiones essent aeque independentes quod dependentes inter se nihil unum quae alia haberet haec et unde absoluta pendentia ergo non dantur nihil [illegible] ergo per ea non posset distingui conclusio a praemissis. Confirmatur quoniam quae affirmatur in conclusione potest et re cognosci et assentiri independenter a praemissis [illegible] ergo conclusio in eo esse dependet a praemissis si habeat eandem obiecti [illegible] non liberet. Probatur 2° nostra conclusio intellectus assentitur obiecto conclusionis propter connexionem quam habet cum obiecto praemissarum ergo debet cognoscere solum connexionem consequentem obiecti praemissarum cum ea; patet talis connexio cognosci nisi cognoscantur ea inter quae habetur connexio. Patet antecedens quia solum propositiones magis maxime sufficientes assentiri nisi obiecto conclusionis connexio quam habet cum obiectis praemissarum ergo intellectus assentitur nisi obiecto propter eam connexionem. non enim intellectus per [illegible] necessaria non potest ei propter aliquid praemium sufficiens quam ipsi [illegible] [illegible] nisi propter ipsum. Secundo quia intellectus assentitur obiecto conclusionis et non praemissarum ergo assentitur propter connexionem quam habet obiectum conclusionis cum obiectis praemissarum non enim ex alio movetur a praemissis ad assentiendum conclusioni. Tertio quia tota vis syllogistica consistit in illo principio quae sunt eadem uni tertio sunt eadem inter se ergo intellectus propterea assentitur obiectis praemissarum non potest non assentire conclusionis obiecto propter connexionem quam habet cum obiectis praemissarum videlicet extrema conclusionis connexa cum una 3° in praemissis ergo movetur a tali connexione. 4° quia experientia videtur non posse effici ullam conclusionem nisi quae [illegible] absque eo quod cognoscatur; ergo ex alio ergo aliquid aliud cognoscere intellectus praeter subiectum et praedicatum conclusionis; hoc autem non potest esse nisi connexio obiectiva quam habet extrema conclusionis cum medio cognita in

praemissis

premissis. Neque dicas: in his ergo datur cognoscere dependentiam quam habet conclusio a premissis. tum quia talis dependentia nulla est, tum quia conclusio hoc modo intellecta negat se ipsam et cognoscere se dependentem a premissis quod gratis omnino dicitur; tum quia in his ergo cognoscitur maxima assentiendi extremis conclusionis istius aut non producunt ad talem illius nec independentia conclusionis a premissis nec connexione talium extremorum cum medio tertio; tum denique quia si cognosceretur talis dependentia comprehenderetur ipsa premissa consequenter verum obiectum ergo conclusio attingeret obiectum premissarum quod est in negans

Respondent alii qui primo aiunt premissis probabilibus et non evidentibus posse voluntatem impedire intellectum ne assentiatur conclusioni; quia premisse tantum probabiles non determinant necessario intellectum ad assentiendum conclusioni; sed contra est primo, ergo etiam conclusio evidenter deducta ex premissis evidentibus attingit necessario obiectum premissarum quia non potest voluntas impedire intellectum ne assentiatur conclusioni propter premissas evidentes. Contra est 2° quia si posset voluntas impedire intellectum ne assentiatur premissis probabilibus posito tamen quod intellectus illis assentiatur, justitia non potest voluntas impedire ne propter assensum conclusioni ex vi illarum nam sicut ex evidentibus sequitur conclusio probabilis ex premissis probabilibus quam evidens ex evidentibus quia illatio sequitur ex vi forme et dispositionis terminorum que est eadem in syllogismo probabili et evidenti ergo non potest positis premissis voluntas impedire intellectum ne assentiatur conclusioni propter premissas

Respondent 2° alii posse saltem distractionem voluntatis non attendere ad maximam propositionem a premissis nec assensum ipsius obiecti conclusionis propter veritatem quam in se habent. Sed contra est quia distractio est per accidens licet intellectus ipso non est distractus faciendo conclusionem illam propter maximam premissarum ergo conclusio per se attingit obiectum premissarum quod per accidens ratione distractionis non attingat. Contra est 2° quia si intellectus possit ratione distractionis non elicere conclusionem positis premissis utcumque si distractio non impedit conclusionem, nec impedire assensum conclusionis propter

maximam

motivum premissarum quod si possit esse talis dissensus sine non capiendi absolutam conclusionis sed solum ut secundum ex vi motivi premissarum dicam illam propositionem non esse conclusionem; unde ut supra probavimus conclusio non potest a premissis distingui nisi per hoc quod asserta sit non obiecto ex vi motivi proprii a premissis

Obiicies 2° hoc modo inconclusionem repertam esse premisse sed hoc est falsum et contra experientiam ergo conclusio non debet distingui obiecto premissarum. Nec ad minorem experientia in oppositum ostendit quod nos experimur non posse capere conclusionem dicendo solum Petrus est et sed semper ponere illi ergo quod significat motivum proprium ponemus ad affirmandum Petrus esse et Petrus est quia est homo et omnis homo est et unde in conclusione mentali semper representat premisse immediatum virtute non representari sed loquor ratione positionis particule ergo que vere hoc significat

Obiicies 3° sic hoc esse inconclusione ponere motivum medius terminus sed hoc est contra regulas syllogisticas ergo. R: maiorem ponere motivum medius terminus est substantia vel ut pretium sed per motivum indicandi conclusa maiorem et dicimus sed hoc est contra regulas syllogisticos ideo solum negatur concedo contra concedendo minorem et contra [illegible]

Obiicies adhuc si obiecto premissarum repetitur inconclusione et ex vi huius videntur concedendum quod id quod premisse representatur nulla posse haec conclusio sine premissis et eo minus esset impossibile illam intentam deberent repeti sed hoc est absurdum ergo et ad R. Nego sequelam maioris haec premissis et non esse conclusio cum conclusio eius ratio supponens per vis causas propriam ex obiecto determinato per premissas et asserentis eo obiecto possit non quod a premissis proponendo sicuti causas conclusionis presupponens cognitionem unde non premissis non habetur conclusio nisi dependens fuerit sed causa eius [illegible]

Obiicies 4° posset haberi semper dependens [illegible] ut non esset necessaria fuerit sed hoc est falsum ergo R. Nego maiorem non [illegible] semper posset haberi dependens [illegible] sed [illegible] necessarium est fuerit cum [illegible] in medio [illegible] non [illegible] tali prudentia procedit [illegible]

motu

nosci et ex una ad aliud transit cognoscendo neque est n. est prius illuminatur per premissas quae ut obiectum motivum affirmandi veritatem conclusionis et dividendo ea affirmat

[illegible] intellectus dicit premissas causas. obiectis assentitur absque eo quod illuminetur ab aliis premissis ergo eodem modo potest immediate assentiri obiecto conclusionis absque eo quod illuminetur a premissis. Dices antecedens quod obiectum premissarum sunt per se nota secundo quod obiectum premissarum non sunt per se nota neque [illegible] et consequenter obiectum conclusionis non est per se notum, unde [illegible] est quod intellectus ad illud assentiendum illuminetur a premissis, nisi ad assentiendum ipsis premissis [illegible] est quod ab aliis illuminetur [illegible] tamen [illegible] sive per se nota [illegible] omnis conclusio resolvitur in aliquod principium per se notum

Obiicies 2° voluntas sua [illegible] media propter finem non [illegible] finem per eundem actum ergo etiam intellectus assentitur conclusioni propter connexionem cum premissis non debet [illegible] attingere ipsum obiectum premissarum. Nego antecedens voluntas enim eodem actu quo vult media propter finem vult etiam finem unde nolo medicinam propter sanitatem [illegible] actus [illegible] etiam vel sanitatem [illegible] [illegible] potest negari utrumque et ostendi disparitas quia voluntas est libera et potest [illegible] per unum actum sola media et per alium solum finem at vero intellectus est potentia necessaria [illegible] potest assentiri alicui obiecto propter aliquod motivum nisi per se [illegible] etiam ipsum motivum assentiatur

Obiicies 3° si posito premissis intellectus efficiat assensum quo [illegible] attingat conclusionis obiectum non autem premissarum, actus ille erit conclusio ergo non est [illegible] conclusionis attingere obiectum premissarum. Nego antecedens, probo autem [illegible] fieret ex praeexistente cognitione ergo esset conclusio. Nego antecedens actus ille esset [illegible] quo positis premissis eliceretur absque eo quod attingeret obiectum premissarum sed solum obiectum conclusionis [illegible] esse non potest quia non posset intellectus videre veritatem identitatis [illegible] in medio in premissis et illis non assentiri propter [illegible] identitatem [illegible] et consequenter non assentiri obiecto premissarum) non fieret ex praeexistentibus cognitionibus et nullam cum ea haberet connexionem unde premissae praeexistentes in ordine ad talem actum essent omnino praeexistentes

Obiicies 4°

Obicies 4° ex veri [illegible] [illegible] [illegible] ex falso aliquando sequi in bona forma verum ut in hoc syllogismo omne caelum est animatum sed omnis homo est caelum ergo omnis homo est animatus sed ea conclusio attingit obiecta premiss[arum] [illegible] ea conclusio esset falsa cum hic terminus [illegible] diceret omnis homo est animatus quatenus caelum & omne caelum est animatum quod est falsum ergo non debet conclusio attingere obiecta premissarum. Respondebit [illegible] ex falso aliquando sequi verum in propositione vocali non in mentali nam conclusio vocalis istius dicit omnis homo est animatus quod est verum sed haec responsio non placet quia conclusio vocalis [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo si mentalis est falsa erit etiam falsa vocalis [illegible] [illegible] [illegible] maiorem ex falso aliquando [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] in conclusione [illegible] [illegible] [illegible] omnis homo est animatus est verum quo ad [illegible] [illegible] neque maiorem non propositio illa est falsa non quia [illegible] hominem esse animatum sed quia hoc affirmat ut omnis homo est caelum & omne caelum est animatum et dico minorem esse falsam quia [illegible] [illegible] [illegible] quo ad [illegible] [illegible] [illegible] minorem [illegible] [illegible]

Obicies 5° [illegible] conclusionis attingit obiecta premissarum ergo [illegible] [illegible] [illegible] hic [illegible] est [illegible] species ut attingens obiecta premissarum sed hoc est falsum ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] minorem [illegible] [illegible] species esse conclusionis ut attingens obiecta premissarum [illegible] [illegible] [illegible] species [illegible] conclusionis [illegible] [illegible] [illegible] obiectorum premissarum sed hoc est falsum est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conclusioni [illegible] [illegible] nullo modo [illegible] premissarum ergo falsum est quod conclusio [illegible] species [illegible] ut attingens obiecta premissarum. [illegible] [illegible] maiorem [illegible] [illegible] [illegible] nec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquas species [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] species sed hoc [illegible] omnibus [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] conclusio attingere obiecta premissarum [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible] [illegible] independenter ab hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] simul [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] species [illegible] [illegible] ut attingens omnia

illa

illa etiam et cum saepe recordor unius et non plurium. item saepe recordor me
vidisse aliquem et non recordor quo illud viderim. saepe recordor me fecisse aliquid
et non notitia propter quid illud feci, et cognitio quam ego cognovi quod ad rationem
cognoscentis usque in notitiam ex reliquerit quae tunc ex [illegible] utraque, ab oblivis
igitur [illegible] est posse quod plurium obiectorum excitari ad producendum cognitionem
unum ipsius et non alterius hoc provenit vel ex imperfectione specierum ut ait [illegible]
[illegible] vel ex necessaria remissione vel propter [illegible] dispositionem
[illegible] illius [illegible] [illegible] hic de recto specierum quae excitantur ad producendum
cognitionem aliquam applicationem [illegible] vel conditionem aliquam physicam di=
versitatem unde non sit species de Joanni et Pauli nomen contingit saepe ex
eo quia quis non [illegible] solum Paulum ego recordor potius Pauli nomen et non
Joanni et species excitantur ad producendum cognitionem Pauli nomen et non
Joannis quia fecisset [illegible] applicationem Pauli et non Joannis [illegible] illa esse species
utriusque [illegible] [illegible] species [illegible] cognitionem qua cognovi Petrum esse animal
et eo quia omnis homo est animal et Petrus est homo [illegible] quia saepe [illegible]
[illegible] de Petro quod sit animal et non de aliis praemissarum excitantur illius
species ad producendum cognitionem qua affirmatur Petrum esse animal et non aliarum praemis-
sarum. Ex hac vero 2a cognitione non impeditur 1a species sed [illegible] species [illegible]
[illegible] Petri identificat cum cognitione et hinc fit saepe ex [illegible] huius
actus intendi hanc speciem et illam [illegible] aliarum praemissarum
[illegible] et [illegible] amplius illius aliis recordetur non posse [illegible] unde saepe recor-
dor alicuius conclusionis oblitus omnino medii termini quo illud probavi [illegible]
[illegible] saepe [illegible] aliquid [illegible] propter notitiam
et postea est [illegible] ad illud amandum et inde [illegible] ab illo notitiam et aliquid
propter contrarium sic quis amavit feminam propter adulterium et deinde [illegible]
[illegible] ad [illegible]

[illegible]

Sectio Tertia Quae Requiruntur Ad Rectam Conclusionis Dicendas Capitulo De Bonitate Illationis

Quaestio est an intellectus cum concludit reflexe cognoscere conclusionem inferendam bene ex illis praemissis, an vero sufficiat solum assentiri praemissis sine aliqua cognitione reflexa ad hoc ut possit inferre conclusionem. Pro resolutione advertere nam esse illationem aliam formalem aliam obiectivam. Illatio formalis est ipsa met conclusio deducta ex praemissis; illatio obiectiva est connexio obiecti praemissarum cum obiecto conclusionis, unde primum ~~alio~~ alia est bonitas illationis illationis obiectivae et alia illationis formalis. Bonitas illationis formalis est connexio et recta dispositio praemissarum cum conclusione iuxta regulas logicae. Bonitas illationis obiectivae est connexio vera entitatis obiecti conclusionis cum obiecto praemissarum his positis.

Dico 1o ante actum conclusionis non requiritur cognitio (haec sit simplex apprehensione iudicium) bonitatis illationis formalis, hoc non obstat ut intellectus cognoscat conclusionem inferendam bene sequi [illegible] ex praemissis. 2o est quia nulla necessitas probat intellectum [illegible] praemissas in [illegible] quae hanc aliqua cognitio reflexa vel concludendarum. Confirmatur nos saepe experimur concludere atque [illegible] sine reflexe cognoscamus conclusionem inferendam bene sequi ex praemissis formalis quia [illegible] cognitio reflexa [illegible].

Dico 2o antequam intellectus concludit non debet cognoscere bonitatem illationis obiectivae positae obiecti conclusionis connexi cum obiecto praemissarum et bene ex hac connexione illud inferri. Ratio est quia si obiecta praemissarum bene ab intellectu cognoscuntur sufficienter obiectis illuminatus ut concludat neque experientia constat nos inspectis praemissis reflexe cognoscere bonam illationem sequi ex connexione obiecti conclusionis cum obiecto praemissarum neque ulla ratio hoc esse [illegible]. Confirmatur ad hoc ut voluntas

an et aliqd sufficit p illi representetur ut bonum et non est necesse ut illi proponatur ad amandum propter talem bonitatem et ad hoc ut intellectus in conclusionem assentiatur dicebo sufficit p ipsis premissis cognoscere illa cum uno toto identificari atque esse necesse ut cognoscat ex illa claritate non uno toto bene insuper et identificare inter se

Dices autem aliqd. ut quis cognoscat easdem premissas quas ego assentior conclusioni et non ille sed hoc non provenit nisi quia ego cognosco bonitatem illationis clarius. Nego minorem dico p hoc provenire ex eo quia ego clarius percipio obiecta premissarum bene disposita ad specialis determinatur intellectus ad inferendum et ille non ita clare percipit talia obiecta et hoc erat ipsi debent fieri adversarii nam si peto cur ego cognosco esse bonam illationem aliquis certe hanc bonitatem non cognoscit aliud non [illegible] reddere non posset nisi quia clarius ego cognosco obiecta premissarum aliter in actu [illegible] quo obiecta premissarum in aliquo syllogismo non ita bene disposita et perfecto bene non cognoscentur necessaria foret esse alia cognitio reflexa per quam adverteremus bonam esse dispositionem premissarum et earum identificationem cum uno toto quod solum invenitur in talibus syllogismis et non bene [illegible] syllogismi; syllogismus autem perfectis hoc respectu nullius indigeantur; unde solum est in aliis aliqd requiritur ad perfectionem huiusmodi cognitio

Dices 2° Aristoteles licuit ex [illegible] ergo conclusionis est cognitio rei per causam et quod illius causa sit et quod aliter habere non possit ergo requiritur ad conclusionem praeter premissas alius actus per quem cognoscat premissas esse causam conclusionis et conclusionem bene ab iis inferri. Respondeo primum ex verbis Aristotelis ad summum deduci ipsam per conclusionem habere se deberet cognoscere causam rei quam asserit et quod illius causa est quod non Aristoteles hoc asserat sic scientia quae est conclusio undecumque inferatur ad evidentiam ad conclusionem debere praecedere cognitio cognoscentem bene ex premissis eam inferri et sic posset respondendo eius circumstantiis in disponendo gratia. Dices 2° non postea omnis debet scientia per conclusionem cognoscere in actu signato quod illius causa sit et quod non possit aliter se habere neque enim sufficit cognoscere tunc et neque etiam quod cognoscere in actu signato

repugnat et opposita reflexio ut hoc affirmantur subiectum et praedicatum conclusionis identificari inter se quia identificantur cum uno 3° [illegible] ergo non fieri in [illegible] experientia [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] subiectum et praedicatum conclusionis identificari inter se propter identitatem quam habent cum uno 3° ergo optime fuit conclusio cum ipsa [illegible] [illegible] praemissarum [illegible] moventur ad assentiendum [illegible] ergo non reflexe [illegible] [illegible] bene propter [illegible] assensum [illegible] [illegible]

Sectio [illegible]

An Intellectus Posito Assensu Praemissarum Necessitetur Ad Assensum Conclusionis

Suppono hic duplicem esse necessitatem aliam quoad specificationem et aliam quoad exercitium; necessitas quoad specificationem est illa qua principium aliquod ex suppositione quod debeat operari necessitatur ad [illegible] determinatam speciem actus [illegible] ac nullo modo potest oppositum operari [illegible] possit ad [illegible] [illegible] non operari, hanc [illegible] Christus [illegible] [illegible] qui ex suppositione quod [illegible] operari non potest nisi actus honestos et bonos [illegible] non [illegible] malos [illegible]; necessitas quoad exercitium est illa ex qua causa principium non potest non operari aliquem effectum [illegible] beati non [illegible] non possunt non videre Deum [illegible] necessitantur ad illud [illegible]

Suppono 2° voluntatem quae [illegible] est potentia [illegible] libera [illegible] posse [illegible] actus [illegible] [illegible], [illegible] denominantur liberi [illegible] quia [illegible] [illegible] voluntas, 1° directe [illegible] immediate 2° indirecte, [illegible] [illegible], [illegible] directe [illegible] praeparatis omnibus in ea potentia ad operandum voluntas [illegible] [illegible] operationis ut [illegible] [illegible] [illegible] praeparata [illegible] [illegible] [illegible] voluntas [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] indirecte [illegible] non [illegible] immediate [illegible] actus [illegible] [illegible] ex quo sequatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bona quae est [illegible] [illegible]. [illegible] modo [illegible] voluntas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad alia obiecta [illegible]

Dico 1°

Dico 1º intellectus positis [illegible] premissis recte dispositis necessitatur quo ad specificationem ad conclusionem; quod hoc 1º experientia constat, nemo [illegible] quam dixit omnis homo est animal Petrus est homo potest oppositum concludere dicendo ergo Petrus non est animal [illegible] et cognitio [illegible] affirmativi in premissis ratio a priori est intellectus nequit assentiri falso ut sibi evidenter cognito sed post premissas intellectui proponitur obiectum oppositum obiecto conclusionis ut evidenter falsum ergo posito [illegible] positis premissis non potest intellectus assentiri obiecto opposito obiecto conclusionis [illegible] ut [illegible] minor quia [illegible] premissis obiectum conclusionis proponitur intellectui evidenter ut verum ergo eius oppositum proponitur evidenter ut falsum [illegible] patet quia [illegible] premissis proponuntur intellectui extrema conclusionis identificata cum uno 3º consequenter identificata inter se ergo proponitur illi obiectum conclusionis evidenter ut verum; quia 3º non potest intellectus assentire [illegible] eidem obiecto [illegible] idem est idem [illegible] ipsi assentiri et simul eius opposito sed positis premissis cum intellectus cognoscit obiectum premissarum esse idem cum obiecto conclusionis ergo non potest illi dissentiri in conclusione nec assentiri eius opposito minor est [illegible] patet minor quia in premissis cum intellectus cognoscit extrema conclusionis identificari cum uno tertio et consequenter inter se ergo cum cognoscit esse idem obiectum conclusionis ac obiectum premissarum quia identitas [illegible] inter se est eadem ac identitas cum uno 3º.

Dico 2º positis premissis necessitatur intellectus quo ad exercitium ad concludendum nec potest voluntate dirigente impediri conclusio [illegible] est, causa necessaria positis omnibus [illegible] ad operandum non potest non operari [illegible] ex inductione facta [illegible] omnes causas necessarias [illegible] [illegible] distinguitur causa necessaria a libera sed intellectus est causa necessaria ergo positis premissis ad conclusionem non potest non concludere [illegible] [illegible] [illegible] ergo positis premissis non potest intellectus non concludere [illegible] [illegible] [illegible] ad concludendum [illegible] imperium voluntatis nec [illegible], [illegible] eius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conditiones non [illegible] [illegible] [illegible] multiplicando [illegible] intellectus [illegible] evidenter proponitur non indiget imperio voluntatis nec [illegible] assensus impediri potest [illegible]

cum rapitur intellectus ut nullo modo retineri possit a voluntate ne illi assentiatur ut satis patet experientia quomodo ergo impedire potest voluntas meum intellectum ne videat medium intellectus illud pariter esse ab eo [illegible] vel positis premissis credendo apparere [illegible] sive premisse sint evidentes sive probabiles quia posito quod duo identificantur cum uno tertio evidens est identificari inter se et absolute hoc non est evidens sed tantum probabile ergo ex suppositione quod intellectus assentiat propter premissas [illegible] affirmative oportet conclusionis identificari cum uno tertio non potest non affirmare ea identificari inter se probabiliter premissarum solum patet quod intellectus potest ipsis non assentiri et a voluntate impediri talis assensus posito autem quod voluntas non impediverit assensum premissarum non potest impedire assensum conclusionis quia illis suppositis evidens est et ipso licet non sit talis. Confirmatur potentia visiva non impedita non potest non videre obiectum nec potest a visione voluntatis impediri ne illud videat porro voluntas [illegible] non potest impedire me qui oculos habeo apertos ne videam parietem presentem ergo nec potest impedire intellectum directe ne concludat positis premissis

Obiicies 3° voluntas creata non necessitatur ad amandum obiectum aliquod creatum in quo non apparet ut malum ergo neque intellectus necessitabitur ad assentiendum obiecto [illegible] apparet ut verum negant aliqui [illegible] et negato consequente [illegible] non potest non amare bonum creatum quod ei representatur sine ullo malo [illegible] dato neque contrario disparitas est quia voluntas est potentia libera et potest non amare obiectum creatum in quo licet nullum apparet malum tamen quia creatum est potest esse malum [illegible] ad intellectus est potentia necessaria et non potest non assentiri vero evidenter cognito [illegible] et verum creatum non potest esse malum simpliciter quia ex suppositione tantum ut evidenti affirmatur non potest non esse tale

Obiicies 2° positis his premissis omnis homo est albus sed omne risibile est homo, potest deducere [illegible] ergo omne risibile est albus [illegible] in baralipton ergo aliquid album est risibile sed ad hoc [illegible] determinari a voluntate [illegible] [illegible] ratio [illegible] quod [illegible] [illegible] necessario [illegible] determinandum indiget imperio voluntatis [illegible] [illegible] intellectum [illegible] [illegible] imperio voluntatis vel utramque [illegible] [illegible] utramque simul [illegible]

potest

possit ut sit potentia necessaria ut faciat quantum potest velit utramque non potest sibi unum dicendum quod conclusio scibilis est ut dictis apparet istius similiter dependet et a principiis ex parte voluntatis quare aliud in hoc speculativo intellectu ipso est indifferens hanc vel illam conclusionem ad ipsa non sit ab evidenti veritate non requirit imperium voluntatis ut ex se determinatus sit ad speculandum: unde neque voluntas in hoc casu potest impedire conclusionem

Circa 2° dubium circa conclusionem habitus distinctus ab habitu principiorum requiritur ergo intellectus positis premissis non est necessitatus ad conclusionem. Negatur antecedens et eo tamen dato negatur consequentia probatur potentia necessitata et determinata ad aliquem actum non indiget habitu ad illum eliciendum ergo si intellectus indiget habitu distincto a habitu principiorum ad conclusionem non est necessitatus positis premissis ad concludendum. Dicitur antecedens potentia necessitata ad aliquem actum et indifferens ad modum eliciendi illum non indiget habitu ergo necessitata sed quo ad actum tamen quo ad modum illum eliciendi non indiget habitu concedo antecedens et nego consequentiam quia licet positis premissis non possit intellectus non elicere conclusionem in tamen saepius eandem conclusionem elicit, maximam facilitatem acquirit ut eam eliciendo cum minori attentione et maiori promptitudine operetur et ad hanc maiorem promptitudinem et facilitatem indiget habitu

Circa 3° ad assensum fidei qui consistit in conclusione requiritur habitus piae affectionis quo voluntas inclinatur ad imperandum intellectui talem assensum ergo ad eliciendum conclusionem requiritur imperium voluntatis. Nego antecedens habitus enim piae affectionis non requiritur ad inclinandum voluntatem ad assensum fidei quia positis premissis intellectus ex evidentia obiecti inferendo [illegible] ad assensum. Circa quae conclusio est assensus fidei vel saltem habitus requisitus ut voluntas imperet assensum 2ae premissae in qua affirmatur revelatio quae non evidens est unde sine imperio voluntatis intellectus non illi assentitur et ideo requiritur habitus piae affectionis quo voluntas inclinetur ad imperandum talem assensum

Circa 3° praesupponitur aliquo sine dispositionis [illegible] non necessitari neque quo ad specificationem ad assensum conclusionis positis premissis hoc satis patet experientia plurimi et ex eo quia [illegible] non attendant nec [illegible] bene considerent

[illegible]

extremorum cum medio in premissis cognitis premissis negare consequentiam [illegible] licitum videretur

Hinc colligitur multo minus [illegible] necessitari quo ad exercitium conclusionis ipsum ut nullo interdum ut distractus ad aliud [illegible] premissas potest non elicere conclusionem cum non penetret connexionem extremorum cum medio

Hinc colligitur posse voluntatem indirecte impedire conclusionem etiam positis premissis impediendo intentionem ad aliud vel efficiendo ut intellectus incipiat dubitare de veritate alicuius premisse cum hec omnia [illegible] non sunt intellectui ut [illegible] non attendit ad connexionem extremorum cum medio unde poterit non elicere conclusionem sic etiam nos ipsos cum ad alia intenti apertis oculis non advertimus ad ea que ante oculos habemus nec de iis possumus reddere rationem

Sectio [illegible] Quomodo

Premisse Precedunt Tempore et Natura Conclusionis

Certum est ut supra probavimus posse premissas esse eodem tempore cum conclusione cum nulla sit ratio propter quam debeant ipsam tempore precedere

Certum est 2° unam ex premissis posse precedere tempore conclusionem quia cum una non inferat aliud [illegible] sola non sufficiat ad conclusionem poterit pro aliquo tempore esse sine alia premissa et conclusione

Certum est 3° ambas premissas non posse per se loquendo ~~[illegible]~~ precedere conclusionem ratio est quia ambe premisse determinant intellectum ad assensum conclusionis ita ut ambabus positis non possit non esse conclusio ut supra probavimus ergo determinant intellectum ad conclusionem pro 1° instanti pro quo existunt [illegible] non determinant nec pro 2° aut alio ut [illegible] cum omnibus eadem sit ratio ergo eodem instanti quo sunt ambe premisse necesse est dari conclusionem

Certum est 4° per accidens absque omni [illegible] aut alicuius impedimenti posse ambas premissas esse conclusione pro aliquo tempore usque quo tollatur [illegible] aut aliud impedimentum [illegible] conclusio posterior tempore premissis

ut hic

et hoc de praedestinatione temporis quo ad praedestinatos nunc vero circa [illegible]

Si ratio est an praemissae sint causae simul cum intellectu influentes efficienter in conclusionem an vero conditiones et dispositiones determinantes intellectum ad eliciendum conclusionem R° praemissas non esse causas efficientes conclusionem sed meras conditiones ad illud in quantum illuminant et determinant intellectum ad illud quia ipsis determinatus solus efficit conclusionem ratio est quia nulla necessitas requiritur ad dicendum praemissas effective concurrere ad conclusionem ergo non sunt causae conclusionis una cum intellectu effectiva multiplicanda non sunt sine necessitate Confirmatur simplex apprehensio non causat iudicium sed solum illuminat intellectum ad iudicandum cognitio bonitatis obiecti non causat amorem sed solum requiritur ut dispositio ad amorem ergo nec praemissae causant conclusionem et ratio est quia actibus intellectus et voluntatis non tribuitur virtus causativa alterius actus sed tantum [illegible] et habituum

Dices praemissae sunt loco speciei sed species effective concurrunt ad conclusionem ergo et praemissae effective concurrunt ad conclusionem Nego maiorem probatur quia [illegible] infertur alia conclusio tunc intellectus nulla alia habetur species illius conclusionis ergo praemissae sunt loco speciei Nego antecedens [illegible] tunc etiam conclusiones acquirunt suas species [illegible] in ipsis praemissis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de conclusione ad quam [illegible] [illegible] intellectus [illegible] speciebus [illegible] quae non [illegible] extrema conclusionis [illegible] concurrere ad ipsam conclusionem

Dices 2° [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conclusionem effective praemissis ergo [illegible] R° illud [illegible] non semper [illegible] proprie et proprie sed aliquando late et improprie pro omni eo quod aliquo modo concurrit ad aliquid et ita hic [illegible]

Praemissae igitur non sunt causae conclusionis sed mera [illegible] conditiones praerequisitae ad ipsam [illegible] quia intellectus non elicit conclusionem nisi illuminatus a praemissis [illegible] ab ipsis applicatus [illegible] ad [illegible] conclusionis ergo ad conclusionem praerequiruntur praemissae ut conditiones Confirmatur ad actus voluntatis praerequiritur cognitio applicans illi obiectum amandum et ostendens motivum amandi [illegible] conditio ergo eodem modo ad [illegible] conclusionis praerequiruntur praemissae tamquam conditiones illuminantes intellectum et applicantes motivum [illegible] conclusionis

Hinc

Hinc colligitur conclusionem nec primo produci nec conservari posse praemissis non existentibus quia ipsae requisitae ad causandum aliquem effectum debent esse existentes simul cum eo effectu nec ipsi sine illis produci antecedens enim potest aliter non essent conditiones ad illum unde cum praemissae sint conditiones ad conclusionem illam necessariae saltem ut applicantes motiva ad illud eliciendum non potest hoc naturaliter primo produci aut conservari ipsis non existentibus

Maior difficultas est an saltem supernaturaliter possit esse conclusio aliqua eo quod sine praemissis nunc eliciatur postquam praemissae praecesserunt sive conservetur ipsis desinentibus solutio huius difficultatis pendet ab ea quaestione an possit cognitio supernaturaliter esse cognito non existente cum eodem modo requirantur praemissae ad conclusionem quo cognitum ad cognitionem unde si supernaturaliter potest dari cognitio sine cognito poterit etiam dari conclusio sine praemissis et si nulla dari non potest sine cognito nec conclusio poterit esse sine praemissis

Sectio Secunda De Praecognitis Ante Syllogismum

Et

De Ipso Progressu Syllogismi Ante Conclusionem

Agitur hic de his quae multi quaerunt de syllogismo demonstrativo disputare, utrum quaestio communis est tam probabili quam demonstrativo ideo ipsam universaliter de syllogismo demonstrativo versio est ad intelligentiam igitur quaestionis sciendum circa ante syllogismum praecognosci posse esse vel subiectum vel praedicatum vel medius terminus. Sciendum 2º circa quodlibet ex his duo praecognosci posse scilicet an sit et quid sit praecognitio vero an sit est praecognoscere existentiam vel possibilitatem rei, praecognitio circa quid sit duplex est scilicet vel circa quid nominis vel circa quid rei, id est quid significet eius nomen et quaenam sit eius quidditas et quae eius passiones

Dico 1º circa quodlibet syllogismum debere cognosci saltem confuse quid sit utrumque terminus conclusionis nempe eius subiectum et praedicatum et quid sit medius terminus nec sufficit sola cognitio nominis ignorato eius significato ratio est quia nisi sciatur aliquo

aliquo modo cognoscam quid sit subiectum cognito solo nomine nihil possum de illo affirmare
nec negare et nisi precognoscam non possum illud nullo modo predicare idem
dico de medio quod debet esse subiectum et propter inquirendis requiritur ergo aliqua
cognitio de ipsa et quidditate horum nec sufficit sola cognitio nominis ignorata eius
significatione nisi ipsum nomen esse subiectum [illegible] conclusionis nec enim non
requiritur notitia significationis nominis sed tamen notitia unius et partis

Dico 2° quod per se loquendo ante syllogismum non requiritur cognitio
nominis ad inferendum aliquid de ipsa re quia Angelus potest producere immediate
conceptus ipsius rei sine ullo nomine sicut et metaphysice loquendo etiam ipse homo posset
facere iudicium de rebus et inferre ex alia ipsarum independenter ab ipso horum nomine

Dico 3° ad significationem humanam moraliter loquendo prerequiritur
semper cognitio nominis saltem confusa et ratio est quia nos semper concipimus
res per ipsa nomina vel per aliqua signa externa ipsa significantia possumus et
formare notitiam rei quoniam nominis ut saltem experientia quotidiana et concipimus
hominem vel lapidem concipimus hanc vocem homo vel lapis et sic de aliis ergo
si ante syllogismum debemus precognoscere terminos conditiones et multum debemus eorum
eorum nomina cognoscere

Dico 4° non semper prerequiritur cognitio existentie et quidditatis in
ordine ad quod sit nisi esset in ordine ad existentiam et possibilitatem illorum ratio
est quia aliquando syllogismus omnino prescindit ab existentia et possibilitate rei ut
cum dico omnis homo est rationalis omne rationale est risibile ergo omnis homo est risibilis
in quo syllogismo nihil affirmat de connexione hominis et risibilis [illegible]
semper verificatur sive homo sit possibilis aut existens sive non sicut etiam de
propositione impossibili verificatur quod non [illegible]
separata et possibilis [illegible] existentia vel prerequiritur quidem cognitio
possibilitatis vel existentiae sicut et de aliis terminis non tamen scientia
de ea, quod ex iis principiis [illegible]

Dico 5° non esse necessariam ante omnem syllogismum cognitionem
illorum principiorum [illegible] vel est vel non est [illegible] potest simul esse et
non esse nec sine horum notitia experientia constet nos plura inferre quoniam

syllogismus

syllogismos facimus illorum terminorum cum eorum [illegible] ut patet inductive quibus cumque in mentem venire principii, [illegible] [illegible] primi [illegible] [illegible]. neque enim ipse non ad inferendam [illegible] quamlibet conclusionem vel ad [illegible] probabilem et forte quis [illegible] [illegible] ipse [illegible] illatam [illegible] principia quaelibet conclusio [illegible] [illegible] non est [illegible] necessaria ad concludendum nostra [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] principii [illegible] [illegible] quae [illegible] eadem universitatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quaelibet particulari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non habentur nostra [illegible] principiis [illegible] [illegible] habere [illegible] [illegible] ut in [illegible] particulari ut [illegible] patet in [illegible] quae optime [illegible] [illegible] [illegible] non habent nostrum [illegible] [illegible] [illegible] principii [illegible]

Ratio ultimo ante assertam conclusionis [illegible] requiritur asserendam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] proponatur [illegible] [illegible] [illegible] conclusioni nihil aliud ad illi [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] supra probatum est

G. ussitio

Quaestio Duodecima In Libros Posteriorum Analiticos.

Post quam Arist. egit de syllogismo in com̃i descendit ad syllogismum in particulari et praecipue ad demonstrativum cuius principia praecipue [illegible] est scientia in eodem libro 1° et 2° demonstrationis et syllogismi [illegible] [illegible] et [illegible] scientia [illegible] efficientes vero [illegible] de habituali tunc [illegible] est [illegible] in scholis praemittendi hic quaestionem de scientia ut est principium et ut effectus qui est scientia habitualis [illegible] cognoscantur syllogismus demonstrativus. ut [illegible] est scientia actualis

Quaestio Prima Quid Sit Et An Sit Et Quomodo In Nobis Scientia

Multipliciter sumitur scientia 1° latissime pro quacumque cognitione intellectus praesertim certa et infallibili [illegible] ratione fidei dicitur [illegible] scientia [illegible] habens certitudinem et infallibilitatem. Secundo sumitur scientia pro cognitione assensus rei evidenti sine [illegible] et discursiva sicut non [illegible] Deus habet scientiam [illegible] cognitio immediate et sine ullo discursu [illegible] habere [illegible] de iis quae evidenter [illegible] principiis [illegible] sumitur scientia pro conclusionibus evidentibus et certis [illegible] ex praemissis [illegible] et [illegible] in hoc 3° [illegible] quaestio de scientia [illegible] syllogismi demonstrativa.

Quod autem in nobis aliquis sit scientia saltem in 2a significatione [illegible] certo certius est, quidquid [illegible] dicerent [illegible] philosophi academici [illegible] nos [illegible] de [illegible] in dubium [illegible] et [illegible] certitudinem [illegible] esse [illegible] non [illegible] esse [illegible] in quibus [illegible] deducunt [illegible] conclusionem certa

certe

[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] in nobis n[ost]ra. [illegible]

Quemadmodum, quae in nobis est [illegible] Plato nullam [illegible] denuo in nobis esse denuo acquiri sed omnem [illegible] esse rememorationem rerum antea cognitarum putavit quippe ab initio mundi omnes [illegible] fuisse simul creatas [illegible] [illegible] creatas fuisse omnes scientias et philosophias [illegible] habuisse deinde cum ipsae singulae singulis corporibus dantur quasi in profundo [illegible] et [illegible] obliviscuntur o[mn]ia [illegible] studio et [illegible] [illegible] nascuntur unde dicebat [illegible] per Platonem nihil est aliud nisi rememorari; reminiscentia autem possit proprie cum [illegible] non aliud cognoscimus denuo o[mn]ia prius cognita sed [illegible] cognitis [illegible] vel [illegible] quae [illegible] denuo cognoscimus o[mn]ia prius cognita non in corpore [illegible] unde sententia Platonis [illegible] potest intelligi [illegible] [illegible] mundi in [illegible] omnes [illegible] et in illis remanserat in memoria species non solum [illegible] vel etiam cognita [illegible] [illegible] remanserunt species [illegible] animo [illegible] vel cognoscenda o[mn]ia prius cognita non corporis [illegible]

Haec sententia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Thoma [illegible] animas non creatas fuisse ante quam [illegible] corporibus [illegible] non habuisse prius [illegible] corporibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et non acquisita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad bonum et [illegible] [illegible] [illegible] in anima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non indigeremus ad acquirendas [illegible] [illegible] ministerio [illegible] labore studio [illegible] [illegible] quia nos [illegible] [illegible] [illegible] quas cognovimus extra corpus sicut [illegible] quidam ut [illegible] Plato [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] post [illegible] mortem [illegible] ea quae extra corpus cognoverat [illegible] [illegible] [illegible] perfectionatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] antea [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] Socrates [illegible] [illegible] de aliquibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] respondisse. item [illegible] [illegible]

erat

erat libere meminisse se de multis quae eum [illegible] in illo [illegible] cui [illegible] se ipse fuisse in alio corpore R.o 2.o hoc nihil probare nec ulla [illegible] interrogationes excitando [illegible] illuminatum esse ingenium illius pueri ad respondendum interrogationibus fuisse de rebus quae facile poterant cognosci ad 3um dico fuisse mera somnia Pythagorae et desipientis transmigrationem animarum et mirum quidem esse [illegible] fuisse recordatus de rebus antea cognitis et nos de nulla re recordamur

Aliis 2.o non posse [illegible] modus quo acquirantur istae scientiae ergo non esse acquisitas sed a natura ingenitas. Nego conseq. dico [illegible] acquiri [illegible] ex primis principiis quae nobis sunt experientia etiam alio modo comprobatis in studio industria lectione et praeceptorum adiumento

Sectio Secunda Quotuplex Sit Scientia

Scientia alia est creata alia increata; secundo alia universalis alia particularis, totalis est collectio omnium cognitionum pertinentium ad aliquam scientiam Ut omnium cognitionum physicarum; partialis est aliqua cognitio talis collectionis quae est veluti pars illius

Praecipue dividitur scientia in practicam et speculativam increatam et subalternatam quae divisiones cum multas involvant difficultates necesse est eas sigillatim examinare

Sub Sectio Prima Quid Sit Scientia Practica Et in quo Differat a Speculativa

Scotus in 3.o [illegible] dixit scientiam esse cognitionem practicam quae [illegible] ex qua nata potest aliqua operatio sed contra est quia visio beata non est practica [illegible] et de ~~[illegible]~~ qua oritur amor Dei item cognitio [illegible] habitu peccato [illegible] est practica [illegible] ergo [illegible] esse practicam non ~~[illegible]~~ importat ex eo quod possit aliquam operationem [illegible]

est

est 2° quia hoc modo omnis cognitio esset practica, ex omni n. cognitione potest aliqui amor vel odium obiecti cogniti sed hoc est falsum ergo etc. Secundo Arriaga dicit cognitionem practicam esse eam quae ex natura sua est ordinata ad aliquem obiecti effectionem duo autem requirit ad hoc ut aliqua cognitio sit talis 1.um ut obiectum sit factibile a cognoscente et sub 2.um ut cognitio non supponat obiectum existens sed contra est quia haec cognitio triangulum habet tria latera aequalia et partes fieri potest deinde linea ad [illegible] et similibus sunt de obiecto factibili ab ipso cognoscente et ubi non [illegible] possunt fieri ante cognitionem etiam ille obiecto non supponitur existens et tamen tales hisque cognitiones sunt mere speculativae ergo non sufficit ad cognitionem practicam ut sit de obiecto factibili a cognoscente et sub quo obiecto non supponatur existens requiritur hoc quidem ad solum non sufficit ad rationem cognitionis practicae etc.

Tertio communiter dicunt cognitionem practicam esse de re operabili ut operabili variant tamen doctores in hoc explicando ut Thomistae communiter cum a [illegible] 1.ae 2.ae docent quod cognitio practica sive de re operabili cum intentione operandi unde a quibus medicinam addiscere non ut [illegible] aegrotos sed ut sciret modum operandi non habere cognitiones practicas sed speculativas sed contra est quia practica [illegible] ab intentione voluntatis cognitio practica distinguitur a speculativa cum et philosophi dividunt tamen et cognitionem in practicam et speculativam dividunt solis actibus istis qui antecedunt actus voluntatis ergo intentio operandi non facit cognitionem practicam. Contra est 2° quia [scientia] Dei alterius mundi et creaturarum mere possibilium est practica et tamen in Deo non est intentio faciendi alterum mundum et creaturas mere possibiles ergo etc. Contra est 3° quia cognitio ex se vel est apta dirigere operationem vel non si non est apta non fit apta per intentionem voluntatis [illegible] quia [illegible] apta ex se dirigere operationem ergo independenter ab intentione est practica vel non habet totum id quod requiritur ad operandum ex parte istius

Alii 4° dicunt cognitionem practicam esse illam quae est directiva quo modo [illegible] et regulativa [illegible] prudentiam explicant autem quid sit esse directivam quo modo [illegible] Petrus cognitionem [illegible] modo [illegible]

[illegible]

syllogismum in barbara dicimus [illegible] usus voluntatis quae imperat ut [illegible] etiam
unum reflexum considerat cognitionem quam habet de syllogismo in barbara quod actus
voluntatis appellatur assimulationem seu [illegible] ergo cognitio per hoc
[illegible] est [illegible] ex speculativa [illegible] talis imperio voluntatis [illegible]
[illegible] modum [illegible] in imperio sed contra est quia solo imperio voluntatis
[illegible] reddit practicam [illegible] cognitionem [illegible] dici potest ergo cognitio non
fit hoc modo practica non potest dici quod [illegible] cognitionem quae dicit singulas
et [illegible] talis cognitio non fit practica [illegible] imperio et [illegible] voluntatis
principiorum [illegible] considerat illud ergo non omnis cognitio [illegible] imperio voluntatis fit
practica non potest dici 2um [illegible] aliquae cognitiones speculativae possunt
evadere practicae et aliquae non [illegible] ad imperium voluntatis debet aliquid discrimen
inter utrasque [illegible] quod non sit hoc discrimen [illegible] discrimina
quod hoc potest [illegible] cognitio practica et alia speculativa independenter ab [illegible]
voluntatis contra est 3° quia non potest explicari quid faciat [illegible]
talis [illegible] cognitionem ut ex speculativa reddat illam practicam non [illegible]
ut practicus [illegible] operantem quia cognitio [illegible] quod [illegible] ergo
talis actus est omnino superfluus

Quinto alii dixerunt cognitionem practicam esse eam quae considerat
modum quo aliquid fit speculativam vero quae nec modum nec [illegible]
considerat sed contra est quia etiam modus quo aliquid opus fit considerari potest
cognitione speculativa [illegible] cognitio [illegible] per [illegible] sola [illegible]
[illegible] cognitio speculativa considerans [illegible] talis [illegible]
[illegible] contra est 2° quia modus quo fiunt [illegible]
[illegible] speculari [illegible] quae considerat omnes effectus operabiles a
causis naturalibus sed opera ab artibus non fiunt nisi applicando causas naturales et
[illegible] ut ipsa [illegible] faciant opus ergo [illegible] opera ut effectus naturales
possunt speculari [illegible] quae considerat omnes effectus operabiles a causis naturalibus
sed opera ab artibus non fiunt nisi applicando causas naturales [illegible] ut ipsae [illegible]
faciant opus ergo [illegible]

[illegible] 6° dicunt cognitionem practicam esse illam qua intellectus sufficienter instruitur ad opus aliquod faciendum, speculativam vero quae non est huiusmodi. Sed contra est quia hoc modo haec cognitio definitio [illegible] esset clarior definito [illegible] [illegible] ab aliis praeceptis definitionis non esset practica et multa praecepta artis [illegible] ab aliis non essent practica quia sufficienter non instruerent intellectum ad opus [illegible] ad intellectus [illegible] collectione plurium cognitionum ita instrueretur ergo collectio plurium cognitionum esset practica et non quaelibet [illegible] illarum cognitionum [illegible] ab aliis esset practica [illegible] quia hoc modo haec cognitio triangulus habet tria latera esset practica eodem modo ac ipsa alia, definitio vero esset clarior definito quam [illegible] ipsa instruit insufficienter ad opus faciendum in [illegible] illa instruit sufficienter quod non facit haec [illegible] solum [illegible] triangulum habere tria latera sufficienter sed instruitur [illegible] illud faciendum [illegible] cognitionem et [illegible] definitionum [illegible] cognitionibus

Pater [illegible] 7ma [illegible] dicunt cognitionem practicam esse illam quae non solum explicat modum quo res fit sed etiam dictat et convenientiam quam habet cum ratione [illegible] [illegible] in [illegible] operari sed contra est quia [illegible] de convenientia physica aut de morali [illegible] dici potest esse non requiritur ad cognitionem practicam est complexum convenientiam [illegible] in [illegible] operari minor probatur quia [illegible] de convenientia physica haec non [illegible] modo quo opus fieri debet convenientia enim physica est connexio media [illegible] operae [illegible] ut possit opera [illegible] [illegible] illud opus [illegible] aliud [illegible] supra convenientia [illegible] de convenientia morali haec non est necessaria ad cognitionem practicam quia potest dari cognitio practica de rebus moralibus [illegible] et inconvenientibus [illegible] quidam cognitio [illegible] hominem ad [illegible] vel occidendum inimicum vel ad fornicandum aliud opus contra [illegible] [illegible] non esset practica

Dicendum igitur est cognitionem practicam esse illam quae [illegible] [illegible] quibus aliquod opus [illegible] cognoscente faciendum est ex suppositione quod faciendum sit [illegible] et [illegible] opus faciendum est [illegible] modo faciendum est; [illegible] ad cognitionem practicam duo requiruntur 1um ut dirigat operantem vel

operandum

operandum ita ut beneficio talis cognitionis sit ex parte intellectus completa potentia ad operandum dico ex parte intellectus quia cognitio practica non debet reddere absolute potentiam ad opera solum cum ipsa non participat ad alias potentias sed solum ad intellectum sed cognitio tradens modum quo aliquid debet fieri ad dirigendum operantem ita ut nulla alia res indigeat ex parte intellectus ad operandum quia qui scit modum quo aliqua res debet fieri non debet aliud scire ut possit illud facere ergo cognitio practica [illegible] explicata debet habere 1o cognitum, 2o quod ad cognitionem practicam requiritur esse quod ordinetur ad opus ut patet ex ipso nomine a praxi, id est ab opere. Et practica neque independenter ab opere potest a speculativa distingui cum tantum modus quo sit aliqua res possit speculari ut supra ostendimus ergo debet supponi opus faciendum per quid ordinatur aliquam esse cum possit dari cognitio practica de opere nunquam faciendo ergo [illegible] cognitio practica est illa quae ostendit media quibus aliquid faciendum est absque cognoscente ex suppositione quod faciendum sit absque cognoscente faciendum quia ad cognitionem practicam requiritur ut sit de opere ab ipso cognoscente factibili unde cognitio de modo movendi caelos in ordine [illegible] non est in nobis simpliciter practica quia potentiam ad illud movendum efficiendum non habemus [illegible] 3o quia cognitio practica non solum debet ostendere modum quo sit aliqua res sed etiam proportionem ad opus [illegible] modus [illegible]

Ex quibus colligitur 1o cognitionem practicam differre a speculativa quia practica ordinatur ad opus ex suppositione conditionata faciendi, speculativa vero ipsum solum et modum quo sit consideret nec [illegible] ad illud faciendum sed pure ex ipsa veritatis contemplatione

Colligitur 2o quod actus practicus debet esse de re operabili seu capaci directionis unde cognitio de modo quo sit nutritio mea non est practica quia talis nutritio non est capax directionis nec sit ex directione cognitionis

Colligitur 3o cognitionem aliquam posse dici practicam non solum in ordine ad actus aliarum potentiarum sed etiam ad actus ipsius intellectus qui est capax directionis et potest errare in illis eliciendis et sic [illegible] cognitio

solum

solum esse practicam inquantum [illegible] aliquam [illegible] unde Logica recte dici potest speculativa [illegible] intellectum ad recte intelligendum dirigimus

Colligitur 4° cognitionem posse dici practicam non solum respectu actus liberi voluntatis vel aliarum potentiarum dependentium ab illa sed etiam respectu actus necessarii quia non solum actus liberi possunt dirigi sed etiam necessarii ut intellectus possit proponere modum quo non solum aliquid libere fiat sed etiam quo fiat aliquid quod necessario fieri debet ergo respectu utriusque cognitio potest esse practica

Colligitur 5° cognitionem posse esse practicam etiam circa ea quae non habent libertatem contrarietatis sed solum contradictionis quia duplex est directio una quae inclinat voluntatem ut faciat aliquid opposito et [illegible] debet ad quam directionem requiritur libertas contrarietatis alia directio est illa quae [illegible] potentiae proponitur modus [illegible] faciendi et ad hanc non requiritur libertas contrarietatis ut [illegible] practica [illegible] non potest [illegible] quia cognitio est practica inquantum dirigit ad aliquid opus faciendum [illegible] sit opposito [illegible]

Colligitur 6° cognitionem non posse esse practicam nisi respectu [illegible] sed in ipso proponat modum quo aliquid faciendum est [illegible] cognitio [illegible] faciendi modum proponit

Colligitur 7° cognitionem proprie dici practicam [illegible] effectus fiat [illegible] quia [illegible] infundendi [illegible] effectus [illegible] 2° in aliam [illegible] practicam [illegible] effectus [illegible] quia [illegible] solum influit [illegible]

Obiicies 2° [illegible] dico syllogismus [illegible] ita faciendum est non [illegible] conditionem [illegible] faciendum est et in illa est cognitio practica ergo [illegible] cognitio practica non requiritur [illegible] Dist. [illegible] non [illegible] cognitionem [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] praeceptis et cognitionibus [illegible] subintelligitur conclusio

Obiicies 3° [illegible] illa [illegible] modo [illegible] dirigi [illegible] qui diceret: [illegible] faciendum est [illegible] faciendum est ergo [illegible] cognitio est practica Dist. [illegible] eodem modo [illegible] [illegible] dirigit [illegible]

[illegible]

ad opus, ergo est non inordinans ad opus concedo totum et nego consequentiam quia
licet [illegible] non dirigat nec inordinet ad opus immo absolute nec non dirigit [illegible]
2[illegible] sed solum illuminat mentem intuendo [illegible] modum quo opus illud
fieri debet [illegible] non sufficit ad cognitionem practicam cum haec ex se debeat ordinari
ad opus faciendum non ordinatur autem nisi illud supponat saltem conditionate
faciendum

Quaeres hic an idem actus possit esse practicus et speculativus
R[espondeo] affirmative respectu diversorum obiectorum dico ut gratia intellectus et visionis produ-
cendi ignem [illegible] ignis [illegible] debet esse [illegible] tali et tali modo
haec cognitio est speculativa respectu [illegible] practica vero respectu modi
quo [illegible] est ignis

Subsectio Secunda De Scientia Actuali

Scientia proprie sumpta et actualis ita [illegible] definitur ex Aristotele
posteriorum textu 1°; est cognitio rei per causam, per quam res est et quod illius causa
est, et quod non possit aliter se habere [illegible] [illegible] [illegible] intellectus affirmans
aliquid [illegible] de [illegible], habens pro [illegible] causam rei affirmatae causam, in quam
propter quam res est [illegible] rei [illegible] [illegible] [illegible] demonstrativa [illegible]
non [illegible] [illegible] affirmat [illegible] propter aliud ut [illegible] dico homo est risibilis quia
est admirativus et omne admirativum est risibile [illegible] [illegible] [illegible] est
risibile homo est admirativus ergo homo est risibilis affirmo risibilitatem
de homine et [illegible] [illegible] affirmandum ex admirativitate quae est causa risibilitatis
[illegible] 2° in definitione [illegible] illius causa est quia [illegible] non solum requiritur
[illegible] intellectus cognoscat causam sed etiam [illegible] affirmet propter illam causam illud cognoscendo
esse causam rei affirmatae. [illegible] [illegible] non: possit aliter se habere [illegible]
requiritur [illegible] affirmet [illegible] propter causam necessariam ex qua necessario sequatur
effectus

Ex quibus colligitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1° quia [illegible] non
[illegible] [illegible] [illegible], sed error [illegible] quia ipsa est perfectio intellectus quia

veritate

veritate procedunt et ratio quia fides affirmat aliquid propter causam ex qua necessario sequitur ergo non potest non esse vera

Colligitur 2° fidem debere esse non solum veram sed etiam certam ut autem appareat quomodo debeat esse certa advertendum notis 1° esse non esse eandem veritatem et certitudinem propositionis aliqua enim propositio esse vera et non certa, si propositio affirmans sit habere verum esse et non certum, unum ex duabus contradictoriis una est necessario vera et potest neutram esse certa

Secundo 2° si veritas potest esse sine certitudine at vero certitudinem esse non posse sine veritate quidquid enim est certum est etiam verum nec dicitur certa veritas unde male [illegible] ab aliquibus certitudo esse firma adhaesio intellectus alicui obiecto excludens omnem formidinem de opposito, potest enim intellectus firmiter adhaerere falso et sine ulla formidine falsae opinionis ut [illegible] affirmantis [illegible] firmi firme adhaerent [illegible] firma adhaesio intellectus sine formidine quae tamen non potest cum falsitate ergo certitudo non est firma adhaesio intellectus quae potest stare cum falsitate

Secundum est 3° certitudinem esse necessariam veritatem [illegible] aliquid in esse certum ut negat esse falsum sane [illegible] certum, unde [illegible] certitudo est necessaria ac [illegible] ex causa seu ex qua procedit necessitas veritatis proveniat certitudo hinc triplex est certitudo alia extrinseca alia intrinseca ipsi actui alia mixta ex utraque. Certitudo extrinseca est illa quae habetur ex obiecto cum obiectum est aliquid necessarium quod non potest aliter se habere, hanc habet ille actus quo dico Petrum esse hominem [illegible] quatenus est ex obiecto est actus certus cum habeat pro obiecto [illegible] Petro quae necessaria est quatenus vero est ex se et ex principiis producentibus potest talis actus non esse verus, Certitudo intrinseca est illa quae habetur ex ipso actu qui non potest non esse verus et [illegible] ex ipso obiectum esse sicuti ab ipso repraesentatur hanc habent omnes divinae cognitiones [illegible] habentes [illegible] et [illegible] huius actus [illegible] repugnat [illegible] habeant [illegible] veritatis et certitudinem mixtam est illa quae [illegible] ex obiecto [illegible] ex ipso actu [illegible] ex obiecto hanc autem habent cognitiones

de obis

de aliis principiis quae sunt necessario vera et consequentibus. unde et ratione sui et
ratione aliorum, quae non possunt aliter se habere

Sciendum est 2° dari aliam certitudinem, nempe moralem [illegible]
physicam et metaphysicam. moralis est in actu habente solum obiectum quod non solum supernaturaliter
vel etiam naturaliter possit aliter se habere ac affirmatur, prudenti tamen virorum iudicio
hoc putatur impossibile. talem habet certitudinem actus quo affirmo dari Neapolim propter
quod hominum testimonia quibus omnes [illegible] [illegible] tamen moraliter non possunt
prudenti hominum iudicio [illegible] videtur possibile quod homines [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]; Certitudo physica tantum [illegible] [illegible] est ratione [illegible] physice
repugnat non esse [illegible] non repugnat tamen supernaturaliter et de potentia Dei absoluta. tunc
habet actus quo affirmo ignem esse praesentem vel dari [illegible] in hoc [illegible] [illegible]
[illegible] naturaliter esse praesentem et non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et tamen video
[illegible] hoc posse esse de potentia Dei absoluta [illegible] [illegible] Deo producere et conservare
[illegible] oculis species [illegible] [illegible] lumine [illegible] [illegible] [illegible]
certitudo denique metaphysica est in actibus quae de potentia Dei absoluta possunt esse falsi
sine ratione obiecti [illegible] tunc habet actus quo iudico totum esse maiorem
parte [illegible] esse formaliter [illegible]

Sciendum est 3° posse certitudinem explicari dum etiam in actibus istius
certificationem quae modo ab aliquibus confunditur cum certitudine, haec tamen non
[illegible] nisi in actibus veris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] certificatio est firma
adhaesio intellectus alicui obiecto sine formidine aut [illegible] an obiectum se habeat quam
ab ipso cognosci [illegible] autem quis firmissime adhaerere falsitati [illegible] [illegible] ut supra
diximus. distinguimus certificatio ab evidentia quia haec importat claritatem [illegible] quam
non importat certificatio [illegible] [illegible] posset esse certificatus de obiecto obscure cognito
[illegible] certificamur de [illegible] divinarum personarum firmissime [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] certificatio [illegible] esse [illegible] evidentia
ex eo [illegible] ego clare et evidenter [illegible] cognoscam [illegible] [illegible] firmissime
affirmare et sine ulla formidine aut dubio oppositi, non tamen omnis cer-
tificatio et evidentia [illegible] possit esse in actibus obscuris [illegible] [illegible] aliquando

etiam

620 quia provenit ab imperio voluntatis [illegible] [illegible] sic ut pariter [illegible] sine ulla formidine assentiamur etiam ut in articulis fidei [illegible] ad alia istius [illegible] quae cognoscimus [illegible] affirmari etiam ipse non posse hoc punctum

Probatur itaque [illegible] dubium esse certum vel etiam verificandum quia scientia debet assentire etiam propter causam cognoscendo illud ut causam necessariam [illegible] etiam ut patet ex eius definitione ergo tunc etiam esse necessario cum habere [illegible] assentiendi causam necessariam [illegible] etiam. ex qua [illegible] [illegible] non posse aliter se habere ideoque ipsa est certa et [illegible] etiam verificans [illegible] ipsa [illegible] necessario [illegible] [illegible] causa [illegible] non posse aliquid se habere et propter hoc firmissime illi adhaeret sine ulla formidine et dubitatione oppositi. Confirmatur cognoscere aliquid cum aliqua formidine et dubitatione non est perfecte [illegible] ergo scientia perfecta debet excludere omnem dubium et formidinem ergo debet esse verificans

Dubitatur hic quod ad certitudinem debeat habere scientia metaphysicam vel necessariam an sufficiat habere vel solam physicam vel solam moralem [illegible] certum est scientiam habentem certitudinem metaphysicam esse perfectiorem scientia habente solam certitudinem physicam vel moralem et scientiam habentem certitudinem physicam esse perfectiorem scientia habente certitudinem [illegible] [illegible] ad scientiam requiratur certitudo metaphysica et non sufficiat certitudo physica vel moralis est quaestio de nomine [illegible] [illegible] definiri potest

Dubitatur 2° an ad scientiam requiratur praeter certitudinem etiam evidentia antequam respondeam necesse est ut prius explicem quid sit evidentia. evidentia [illegible] [illegible] [illegible] est cognitio in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] evidentia [illegible] evidentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] clara [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nullo modo possumus dubitare [illegible] firmissime illi affirmamus [illegible] cum aliquid [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sine ulla formidine et dubitatione illi assentiamur dicimus habere evidentiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] evidentia [illegible] moralis alia

physica

physica et alia metaphisica. moralis est que excludit omnem formidinem et dubium
an probabiliter possit res aliter se habere; physica est illa que excludit omne
dubium an res possit physice aliter se habere in natura; denique est illa que
excludit omnem formidinem an res possit metaphysice aliter se habere. sic
ego habeo ~~certitudinem~~ evidentiam moralem de existentia Rome [illegible] de [illegible]
[illegible] que mihi [illegible] quam habeo evidentiam physicam de coloribus quos
video in [illegible] quia aliquando [illegible] res ibi non est similis si video solem
duplicatum in partes non habeo evidentiam physicam de duplici sole quia [illegible]
~~non~~ posse haberi visionem de sole duplicato et metaphysica est eadem [illegible] posset esse
et non esse [illegible] excludens omnem formidinem et dubitationem oritur
intelligere vel ex ipsis terminis ut [illegible] quibus [illegible] intellectus [illegible] [illegible]
vel ex principio producente ut ex lumine glorie sequitur evidentia visionis
obiecti ex perfectione [illegible]. His positis R.º ad primam [illegible] [illegible]
dicentem esse evidentiam cognitionis. [illegible] intelligimus cognitionem certam et evidentem
[illegible] per causas. at si aliqua cognitio certa quidem sed obscura [illegible]
[illegible] et [illegible] de qua hic loquimur non [illegible] negari [illegible]
sit scientia [illegible] imperfecta si [illegible] aliquid propter causam et rationem aliquam intrinsecam
et non solum propter testimonium extrinsecum et simul sit certa et certificans

Ex quibus colligitur [illegible] requiri [illegible] ad opinionem que non
est [illegible] certificans [illegible] excludens omnem formidinem et dubium
propter evidentiam quam habet sicut scientia [illegible] opinio evidens aliquo modo opponi
[illegible] scientia [illegible] est cognitio certa et evidens opinio vero quamvis [illegible]
[illegible] certa et evidens [illegible] oritur questio an in eodem intellectu et de eodem
obiecto possint esse simul actus [illegible] et opinionis et fidei que [illegible] actus [illegible]
[illegible]

Sub sectio sexta An actus ~~[illegible]~~
Scientie et opinionis vel fidei de
eodem obiecto possint esse simul in
eodem intellectu

Quaestio igitur est de eodem obiecto et in eodem intellectu; nam de diversis obiectis posse simul dari scientiam et opinionem vel de eodem obiecto in diversis intellectibus nullum est dubium pro nunc.

Secundo notandum est fidem esse actum quo quis assentitur alicui obiecto propter testimonium alicuius, et haec alia est creata, alia divina. Creata est actus quo quis assentitur alicui obiecto propter testimonium creaturae quae cum possit mentiri nec afferre certitudinem [illegible] nec [illegible] et [illegible] intellectus sic illi obiecto firmiter adhaeret. Divina est actus quo quis assentitur alicui obiecto propter testimonium Dei, [illegible] est quaedam certitudo et certificans, non tamen evidens [illegible] cum non constet [illegible] ore Dei.

Secundo notandum est 3° opinionem esse actum quo intellectus probabiliter assentitur alicui rei vel enuntiationi vel cognitioni [illegible] sine ullo [illegible] assensu obiecto vel ab aliquo [illegible] hominum; opinio est [illegible] non [illegible] cum aliqua formidine [illegible] quia intellectus affirmat vel negat aliquid propter medium vel motivum probabile, non habens necessariam connexionem cum re affirmata vel negata; ut dico: caelum est compositum ex materia et forma quia reliqua corpora sunt ita composita.

Secundo notandum est 3° in opinione et fide creaturae semper esse coniunctam aliquam formidinem; formido autem alia est negativa, alia positiva. Negativa est carentia certitudinis seu certificationis quae semper comitatur opinionem et fidem humanam; formido positiva triplex est: alia est actualis, alia virtualis, alia iudicialis; formido actualis est actus expresse iudicans vel suspicans obiectum [illegible] posse aliter se habere, ut intellectus positive fluctuat in eo affirmando; virtualis est actus ita affirmans vel negans aliquid propter motiva dubia aut obscura [illegible] ut eo non sit coniuncta formido actualis [illegible] si intellectus supra se actum reflecteret statim inciperet de eo dubitare et dicere hoc posse aliter se habere. Hae duae autem formidines non semper necessario coniunguntur opinioni. Tertia quae dicitur iudicialis est actus quo intellectus affirmat vel negat aliquid propter motivum probabile vel probabiliter et indifferenter sine ullo motivo [illegible] intellectus ex eo illius [illegible] hoc [illegible]
se habere

se habere [illegible] ex [illegible] non posse, [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] ut in communi [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] posito [illegible] est [illegible] primo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] homo [illegible] [illegible] possit [illegible] [illegible] [illegible] pro [illegible] [illegible]

Dico 1° non posse stare simul in eodem intellectu actus [illegible] et opinionis [illegible] propter idem motivum. ratio est quia [illegible] [illegible] obiectum necessario connexionem [illegible] habere cum affirmatione vel negatione [illegible] 1° non posse [illegible] opinio quia motivum est [illegible] 2° non posse [illegible] quia [illegible] non est [illegible] ergo propter idem motivum non posse in eodem intellectu [illegible] eodem [illegible] [illegible] actus [illegible] et opinionis [illegible] hoc est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non posse esse [illegible] opinio circa idem [illegible] hoc est non [illegible] eodem [illegible] sed etiam propter idem motivum [illegible] [illegible] opiniones [illegible] circa idem aliquo modo hoc est propter diversa motiva.

Dico 2° etiam propter diversa motiva [illegible] et omnino [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non possunt esse simul in eodem intellectu quia intellectus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc posse aliter se habere et [illegible] [illegible] [illegible] hoc non posse aliter se habere sed intellectus non posse [illegible] duobus [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] ergo non posse dari [illegible] et omnino [illegible] [illegible] [illegible] eodem [illegible] [illegible] [illegible] diversa motiva.

Dico 3° omnino [illegible] [illegible] [illegible] non posse esse simul [illegible] ratio est quia [illegible] [illegible] [illegible] motivum est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] affirmato vel negato et [illegible] non posse [illegible] aliter se habere ergo non posse coniungi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illud intellectus [illegible] [illegible] posse aliter se habere [illegible] duo intellectus affirmare non posse.

[illegible] intellectus non posse [illegible] [illegible] et opinio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non posse intellectus affirmare [illegible] [illegible] contradictoria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] homo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illud [illegible] [illegible] [illegible]

hoc

hoc iudicium [illegible] ego [illegible] non habeo [illegible] impedimentum ab [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] impossibilem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] concurrere ad [illegible] actum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] se habere [illegible] impedimentum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
se habere [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quo [illegible] se habet [illegible] [illegible]
[illegible] procedit quando [illegible] [illegible] non habere [illegible] impedimentum non [illegible]
[illegible] [illegible] quo dicit habeo [illegible] impedimentum [illegible] [illegible] [illegible] iudicia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et dicit ego non habeo [illegible] impedimentum quantum
est ex iis quae sunt in [illegible] [illegible] et ex iis quae possunt cognoscere [illegible] ad
istum actum [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ea quae sunt in [illegible]
[illegible] [illegible] non esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] non impedimentum non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non impedire hoc et non potest cognosci [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] impedimento [illegible] [illegible] ratio est quia
[illegible] [illegible] operationem sufficit [illegible] iudicare se non esse impeditum quantum
est ex iis quae sunt [illegible] [illegible] [illegible] sunt est [illegible] [illegible] [illegible] quod
[illegible] [illegible] ergo [illegible] [illegible] [illegible] se non esse [illegible] quantum est ex iis
quae apparent [illegible] ad [illegible] actum [illegible] iudicio autem [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] ex iis quae [illegible] apparent [illegible] ad istum actum potest esse simul [illegible] [illegible]
quod absolute iudicem [illegible] impedimentum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] iudicamus non habere [illegible] impedimentum
ergo [illegible] [illegible] esse [illegible] in quolibet actu illam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] ratio est quia cum nos iudicamus non possumus iudicare
nisi ex iis quae nobis apparent [illegible]

Dico [illegible] [illegible] [illegible] sola [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fere omnes [illegible] [illegible] Valentia
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et alii quos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

rex, cum pro pter motivum probabile, per aliud propter motivum scientificum sed in ipsis rebus [illegible] actus [illegible] et opinionis de eodem obiecto incompossibilia [illegible] quia motivum probabile facit actum opinionis, scientificum vero actum scientiae, ergo possunt hi duo actus esse simul incompossibiles [illegible] minor et consequentia patent, maior vero [illegible] ex solutione obiectionum.

Probatur 2° experientia quia plura affirmamus propter motivum probabile et propter motivum certum et evidens, ut affirmamus terram esse rotundam [illegible] quia rotunditas est perfecta figura [illegible] quia id demonstrant mathematici. Probatur 3° in [illegible] voluntatis quae potest amare idem obiectum [illegible] propter finem [illegible] v.g. propter amicitiam v.g. propter salutem animarum [illegible] ergo intellectus.

Obiicies 1° intellectus si affirmat aliquid obiectum propter motivum certum et evidens non potest illud affirmare propter motivum probabile, ergo [illegible] actus [illegible] quia [illegible] conclusionem probatam medio certo et evidenti probamus [illegible] medio probabili.

Respondeo [illegible] illud [illegible] non possum [illegible] [illegible] ipsi [illegible] quia [illegible] hoc [illegible] ergo intellectus habito [illegible] certo et evidenti non [illegible] probabile [illegible] actus [illegible] ad [illegible] [illegible] quia illud [illegible] gratia hic [illegible] ut si aliquid [illegible] testimonium propter evidentiam [illegible] quae [illegible] ex evidentia [illegible] media [illegible] sufficientes [illegible] dicere [illegible] [illegible]

Obiicies 2° non possunt duo actus esse simul incompossibiles in [illegible] ergo [illegible] actus [illegible] intellectus [illegible] praemissae et conclusio [illegible] [illegible] et [illegible]

Respondeo [illegible] [illegible] [illegible] actus [illegible] non possunt esse simul [illegible] ergo [illegible] et opinio de eodem obiecto non possunt esse simul in eodem intellectu [illegible] actus [illegible] [illegible] cognitio Petri et cognitio Pauli quae solo numero differunt [illegible] actus [illegible] et opinionis differunt specie propter diversum motivum [illegible] de eodem obiecto.

Obiicies 3°

Obijcies 3° illuminat luce perfectissima candela nihil
minus ipsa luce producitur ergo habitus opinativus non producit [illegible] maior est lux
[illegible] illuminans ita alia maior lux concessa ant. nego conseq. disparitas
est quia lux solis et candelae est eiusdem rationis unde nunquam candela iam
producta potest lucem illam quam ipsa [illegible] producere nihil lucis producit at
vero lux seu cognitio producenda ab habitu opinativo est longe diversa a
cognitione scientifica unde etiam intellectus alter ab illuminatus potest alio
habitus opinativus opinionem producere quae alio modo illuminat intellectum

Angeli actus non continet totam perfectionem opinionis ergo
fuit in intellectu solum id quod debet fieri opinio ergo haec est omnino imperfecta
positio antec. [illegible] nego cons. probatur quia est perfectior opinione ergo continet totam
perfectionem opinionis nego conseq. nam non omnis res perfectior continet totam
perfectionem imperfectioris sic Angelus est perfectior homine non tamen habet
potentias corporeas quas habet homo et ratio a priori est quia maior perfectio
non semper consistit in habendo omnes perfectiones inferioris et aliquid aliud
sed aliquando consistit in habendo aliquam perfectionem quae in maiori perfectione
quam alias perfectiones alterius

Obijcies 4° quod potest habere formam perfectam continentem perfec-
tionem formae imperfectionis non potest simul habere eandem imperfectionem
ergo quod intellectus habet scientiam non potest simul habere opinionem nego ant. nam
in Christo Domino erat [illegible] infusa de rebus ex quibus scientiam habebat etiam
experimentalem imperfectiorem et [illegible] [illegible] cognoscunt Deum visione
beata perfectissima et tamen illum etiam cognoscunt [illegible] quae cognosci non
possunt nisi cognitione propria imperfectiori

Instabis primam habens animam rationalem non potest recipere
animam solum vegetativam imperfectiorem ergo potest habens formam perfectam
non potest simul cum illa habere imperfectiorem nego conseq. [illegible] quia
cum habens animam rationalem non potest recipere animam solum vegetativam
non quia in anima rationali continetur perfectio vegetativa sed quia a natura

omnis motus formae est habitus est capax et habitus unus non habet dispositionem [illegible] ad aliam formam [illegible] praeest non naturae, ut at ideo iste est capax privationis, itaque unde habitus non potest aliam [illegible] non solum perfectionem sed etiam imperfectionem

Obiicies 2° causa physica si necessario [illegible] potest tunc effectum primarium non producere secundarium, sed causa fidei est effectus primarius istius et alterius opinionis est effectus secundarius ergo [illegible] non producit alterius opinionis. Dices maiorem [illegible] ex iis [illegible] productionem [illegible] simul producere. Nego quia [illegible] impedit magis perfectionem [illegible] extrinsecae [illegible] effectum producit habet aliquid saltem extrinsecae perfectionis, quando [illegible] motum producere nostrae effectum primarium. Dices minorem [illegible] effectus primarius et opinativus secundarius [illegible] sunt compossibiles secundo et non sunt compossibiles [illegible] et contra

[illegible] alterius opinionis est effectus secundarius incompossibilis cum primario [illegible] ergo non potest istius [illegible] producere. Dices [illegible] manifeste [illegible] probari debet [illegible] non solum dici alterius opinionis esse incompossibilem cum fide

Obiicies 3° actus fidei divinae et humanae non [illegible] simul [illegible] ergo [illegible] opiniones. Nego [illegible] fide divina de quibus habemus demonstrationem de [illegible] dici aliter homines docti [illegible] conditionis quando [illegible] [illegible] fidei de iis [illegible]

[illegible] ex divo Paulo ad Hebraeos fides est argumentum [illegible] non apparentium ergo fides non [illegible] dici [illegible] argumentum [illegible] ex fide [illegible] et [illegible] dici [illegible] fides est argumentum non [illegible] non apparentia et [illegible] apparentia [illegible] et [illegible] non [illegible]

que

quas habet sunt operanda nam Christus ipse incarnatus moritur et non est aliud operandum.

Obiicies 1° habitus intellectus est consequutio veritatis vel saltem actus hic intellectus consequitur veritatem ergo frustraneus est actus opinionis consequenter habito actu hic intellectus non dicitur opinionem cum [illegible] possideat iam habitum [illegible] in puncto [illegible] [illegible] maior habitus intellectus est consecutio omnium veritatum negamus omnis veritatis acquisibilis concedo maiorem et minor actus hic intellectus consequitur omnem veritatem nego aliquam concedo minorem et nego consequentiam habitus ve intellectus non est sola consecutio veritatis ubi multis sed etiam ubi sunt [illegible] motiva [illegible] eidem obiecto intellectus denuo assentitur propter diversum motivum acquirit novam veritatem nempe cognitionis connexionem quam habet illud obiectum cum alio motivo unde cum idem assentitur propter plura motiva plures veritates acquirit quia plures connexiones [illegible] obiecti cum pluribus cognoscit.

Obiicies 2° intellectus assentiret idem cum [illegible] duos actus [illegible] unum propter motivum certum et [illegible] alium propter probabile ergo [illegible] [illegible] sed hoc est absurdum ergo [illegible] nego 2 partem maioris quia opinio cum formidine radicali [illegible] non [illegible] quam excludit certitudinem.

[illegible] intellectus ex opinione non est [illegible] ergo est [illegible] [illegible] nego consequentiam quia sicut [illegible] [illegible] hoc [illegible] non est illuminatum contra [illegible] ergo absolute non est illuminatum hoc non est [illegible] [illegible] [illegible] ergo absolute non est [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] ex opinione intellectus non est certus ergo est absolute incertus vel debet inferri [illegible] cum eadem limitatione [illegible] ergo [illegible] est ex opinione [illegible] non est certus quia [illegible] opinio non infert certitudinem [illegible] non excludit.

Obiicies ultimo actus evidens et inevidens opponuntur vel actus [illegible] est evidens et opinio inevidens ergo non possunt hi duo actus stare simul [illegible] actus evidens et inevidens exclusive hoc est qui excludit evidentiam oppono [illegible] concedo evidens et inevidens non inclusive hoc est qui non includit nec [illegible]

ex h[illegible]

ex se eandem affirmare illam [illegible] [illegible] 2a partem minoris opinio est [illegible] ex [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] mi: et [illegible] [illegible] [illegible] nam [illegible] non [illegible] nec [illegible] ex se [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]

Sub Secto 2a quaestio An idem
Actus possit esse simul Scientia simul
Et Opinio vel Fides

Videtur hic duos actus posse esse simul introducentes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actus posse habere differentes [illegible] [illegible] [illegible] et opinio [illegible] [illegible] [illegible] actus posse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propter duo [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] probabile [illegible] propter [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] est [illegible] et quia est [illegible] [illegible] et quia [illegible] [illegible] et quia [illegible] [illegible] [illegible]

Negant multi [illegible] affirmo cum Durando Molina Valentia Hugo Giulino et alii [illegible] [illegible] et [illegible] quia nulla [illegible] et [illegible] inter [illegible] idem actus habeat et [illegible] [illegible] et probabile [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] idem affirmare propter [illegible] duo [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] actus nulla est ratio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praecipue ex solutione obiectionum

Obiicies 1o ergo idem actus poterit esse simul verus et falsus propter [illegible] [illegible] affirmo et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse et propter [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] negando [illegible] seqa [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] simul affirmare vel negare [illegible] [illegible] non propter diversa motiva quia [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] idem [illegible] esse et [illegible] non esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propter diversa motiva

Obiicies 2o ille actus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] quia [illegible] opinio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

absolute

absolute durum est verum ex motivo sufficienti tamen quando est ex proximo opinativo non sit durus et certus sicut hoc propositio absolute est illuminata absolute quando est ex parte motivi non sit illuminatus

Confirmatur ergo ex motivo opinionis habere obscuritatem et incertitudinem Nego consequentiam quia tamen solum motivum non afferat certitudinem et claritatem non tamen afferet incertitudinem et obscuritatem sicut etiam causa [illegible] non affert lucem huic generatio non tamen illi tenebras confert

Obiicies 3° species et premisse probabiles non causant si necessarie probabile et necessarie non sunt sufficientes ergo premisse probabiles non possunt causare actum sine et necessarie actum opinionis Distinguo antecedens species et premisse probabiles non causant nisi actum probabile quando soli concurrunt concedo quando concurrunt simul cum premissis et speciebus necessariis nego antecedens et eodem modo distinguo consequens sic lux non habet [illegible] nisi producendi [illegible] si sit sola ex a coniungatur cum opaco producit umbram

Confirmatur ex cognitione lucis et umbre non [illegible] potest quod simul sit lux et umbra vel medium quod de utroque participat ergo ex coniunctione premissarum sufficientium et probabilium non resultat actus sine et opinionis vel aliquis actus de utroque participans Nego consequentiam disparitas est quia ad producendam lucem requiritur sola lux et ad producendum [illegible] requiritur sola umbra unde non est mirum quod si iste duo simul concurrentes non producant lucem et umbram vel tertium quid de utroque participans quia ipsis simul coniunctis non habetur [illegible] ad producendam lucem et umbram at vero ad producendum opinionis sufficit intellectum habere pro motivo adequato motivum probabile et ad producendum actum sine sufficit tamen intellectus habere actum pro motivo adequato motivum sufficientem unde cum intellectus elicit aliquem actum propter ista duo motiva adequatum solius neque erit actus sine et opinionis et non 3° [illegible] motivum adequatum est illud quod ex se sola est sufficiens ad movendum intellectum ad assensum quod si solum motivum non [illegible] erit adequatum sed quodlibet ex se non esset sufficiens tunc dico intellectum ex illis duobus inadequatis motivis facturum actum qui neque sit

scia

tia neq. opinio ad tertium intellectus respectu speciei

Urgebis quotiescumque datur aliqua causa completa et ex se potens suum effectum producere non impedita quo semel illum producat ex necessitate conjungere ad alia causa alterius effectus ut per naturam probabilis aut causa adequata conclusionis opinatiuae ergo etiam. Contra: cum premissis scientificis non causabunt nisi actum opinionis. Negatur consequentia: quia species boni non causant nisi cognitionem boni, species equi non nisi cognitionem equi et tamen possunt causare cognitionem utriusque; et etiam duo ignes simul concurrunt ad producendum eundem calorem quem separatim posset quilibet producere. Et si hoc in aliis causis operatur non est inquam non possit intellectus et voluntate quae respiciunt propter plura media etiam adequata propter actus distinctos.

Obiicies 4: actus sunt ut opiniones habent differentes obiectis ergo non possunt idem actus [illegible] differentias. Negatur consequentia.

Obiicies [illegible] non fiant opposite saltem quibus [illegible] cum alio [illegible] unius speciei solidi ergo non possunt simul una quarum continere. [illegible] quibus esse constituta [illegible] unius speciei ab alia [illegible] [illegible] [illegible] concesso [illegible] quibus esse eandem et eodem [illegible] negatiuis et [illegible] quibus ex iis differentias separata ab alia posse constituere actus distinctos [illegible] possunt simul consistere in eodem [illegible].

Obiicies 6: [illegible] causae sunt [illegible], non possunt concurrere simul ad eandem effectum [illegible] et opiniones sunt [illegible] ergo non possunt concurrere ad eandem actum. Negatur [illegible] potentia [illegible] ad concurrendum ad eundem effectum [illegible] ex [illegible] similitudine nam [illegible] non possunt producere illum effectum qui est [illegible] [illegible] rotunda et longa [illegible] simul non possunt [illegible] et [illegible] quae [illegible] non possunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis est [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] alia ratio quia [illegible] [illegible] causae sunt non possunt concurrere [illegible] effectum

quod propter contrarii utriusque effectus non possunt inveniri [illegible] extrema [illegible] actualiter [illegible] opinione posset unico actu exprimi [illegible] sic [illegible] videtur obiectum propter plura [illegible] opinionem [illegible]

Dicitur 5° [illegible] possit dici [illegible] quod homo est [illegible] [illegible] hoc [illegible] quia homo et equus significant [illegible] aliud [illegible] [illegible] fieri [illegible] non possunt [illegible] dici aliud [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] alio nomine [illegible] [illegible] et opinionis non debet dici [illegible] opinio quia [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] nominis [illegible] [illegible] opinio ad [illegible] unicum [illegible] aequivalens [illegible] duobus [illegible] [illegible] ex duobus [illegible] [illegible] implicat

Dicitur 7° habitus non possunt fieri circa [illegible] obiectum [illegible] sed habitus [illegible] [illegible] circa [illegible] obiectum [illegible] propter [illegible] probabile [illegible] habitus opinativo [illegible] Dico [illegible] habitus non possunt fieri circa [illegible] obiectum [illegible] [illegible] alio [illegible] [illegible] [illegible] circa [illegible] obiectum [illegible] habitus opinativo [illegible] [illegible] [illegible] habitus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habitus opinativo [illegible] [illegible] opinionis [illegible] [illegible] non [illegible] circa [illegible] obiectum [illegible] non [illegible] ad [illegible] opinionis [illegible] propter [illegible]

Dicitur 8° circa illa [illegible] indivisibilia propositionum [illegible] et opinionis [illegible] indivisibilibus non possit [illegible] habitus opinionis [illegible] [illegible] indivisibilibus [illegible] [illegible] [illegible] propter [illegible] opinativa [illegible] [illegible] illud [illegible] habitus opinativus [illegible]

Dicitur 9° [illegible] differentia opinionis simul et [illegible] [illegible] differentia [illegible] [illegible] differentie opinionis [illegible] [illegible] differentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

dari

duri artis habet utrique differentia

Josephus

[illegible] consilio [illegible] quia [illegible] quia [illegible] non fuit [illegible] qualitates [illegible]

[illegible] quia [illegible] calore [illegible] qua [illegible] alia [illegible] quae [illegible]

Vrgebis [illegible] et [illegible] qualitatibus [illegible] quia [illegible] in eadem [illegible] in quibus [illegible] illae qualitates sunt [illegible] optime [illegible] illa [illegible] calorem [illegible] sine [illegible] caloris [illegible] qualitates [illegible] in quibus [illegible] et non [illegible] qualitatem [illegible] et non [illegible] frigus [illegible] calor [illegible] qualitatem [illegible] qualitates contrarias [illegible] necessariae [illegible] introductionem [illegible] qualitatem quam [illegible]

Respondeo

Respondebis tertio ex duobus motivis non posse determinari [illegible] actum ergo non posse haec iste 3us actus. Nego ans. probatur inductione sicut [illegible] alia agentia etiam ex eo quod sint simul ut ignis calor et siccitas non determinantur ad producendam 3am qualitatem [illegible] ignis et idem patet in aliis. Respondeo Nego conseq. et paritatem disparitas est quia [illegible] non habet his qualitatibus unitis virtutem producendi 3am qualitatem sed eas [illegible] [illegible] quia non [illegible] has qualitates ut dispositiones ad productionem formae [illegible] ista 3a qualitas [illegible] non aliam exigit qualitatem; item ista 3a qualitas [illegible] amica et opposita ad alia 3a qualitate [illegible] qualitates amica ad producendam contrariam [illegible] contraria [illegible] amica quae incompossibilia non sunt [illegible] intellectus ex duobus motivis optime potest 3um elicere actum participantem hoc modo [illegible] 3um opus fuerat

Alterius si actus fidei [illegible] opinionis est liber et indiget imperio voluntatis, actus [illegible] ex premissis evidentibus est necessarius sed non potest esse idem actus liber et necessarius ergo non potest idem actus esse [illegible] opinionis vel fidei [illegible] Confirma 2° [illegible] 3um actus [illegible] ex premissis [illegible] necessarius [illegible] ex his [illegible] pro motivo [illegible] ex his et simul [illegible] motivum fidei [illegible] premissarum evidentium non necessitant intellectum ad eliciendum actum [illegible] ipsius est motivum [illegible] ex nullo alio [illegible] actus necessitatem ergo absolute liber est non necessarius.

[illegible] premissae evidentes necessitant intellectum ad aliquem actum circa conclusionem [illegible] tanquam motivum sed [illegible] intellectus ex iis premissis [illegible] et simul ex motivo fidei [illegible] nisi [illegible] et liber ergo [illegible] necessarius [illegible] premissae evidentes necessitant intellectum ad aliquem actum circa conclusionem [illegible] ipsius tanquam motivum [illegible] voluntas libere non imperat actum [illegible] ipsius ut motivum et simul etiam motivum fidei [illegible]

necessitant

necessitate istud nego maiorem et consequentiam ... nego consequentiam habitus enim permissive tantum concurrit [illegible] cum coactione respicientis ipsas solum ut motivum vel ipsas simul cum alio posito autem quod voluntas imperat actum respicientem ipsas simul et motivum fidei sed ex una parte earum exigentia est expleta et ex alia [illegible] non necessitatur ratione sed tantum necessitate suppositionis [illegible] ... quo voluntas actum [illegible] simul et fidei non operaretur et sic ille actus liber procederet

Dicitur ultimo possit [illegible] qui simul esset [illegible] et fidei divinae sed hoc est absurdum ergo [illegible] Nego min. probatur [illegible] ergo non posset esse [illegible] Nego consequentiam probatur habitus [illegible] non potest concurrere ad actum [illegible] ergo [illegible] habitus [illegible] non esse concurrere ad actum [illegible] concedo habitus [illegible] simul cum habitu [illegible] fidei [illegible] et [illegible] ut patet pluribus exemplis [illegible] solus [illegible] voluntas non possunt concurrere ad actum [illegible] simul cum habitibus [illegible] possunt [illegible] naturae

Sub Sectio Quinta De
Scientia Habituali

Scientia habitualis et habitus sunt idem hic porro habitus autem ex 2° capite est qualitas qua permanenter disponimur ad male vel bene operandum; habitus alius est supernaturalis et alius naturalis; supernaturalis est qualitas disponens permanenter [illegible] ut possit aliquem actum facere sine quo simpliciter illum facere non posset; talis est habitus fidei caritatis [illegible] sine quibus non posset intellectus ullum actum fidei divinae nec voluntas ullum actum supernaturalis caritatis elicere; habitus naturalis est qualitas quae non dat simpliciter posse sed solum facile posse [illegible] ad operandum; habitus item alius est infusus qui a Deo infunditur [illegible], alius acquisitus qui [illegible] acquiritur [illegible] habitus [illegible] qui [illegible] habitus est qualitas difficile mobilis [illegible] ex frequentatis actibus genita [illegible] difficile mobilis [illegible] quia habitus [illegible] acquisitus non ita facile deperditur; [illegible] generatur ex frequentatis actibus

ut patet

ut patet experientia ut cum homines aliquos habitus habuerint [illegible] efficimur [illegible] erat
habitus inclinans ad similes actus quia facilitat potentiam ad eliciendos actus similes
hoc ipso faciunt potentiam quod non faciunt cum maiori facilitate quam sine habitu faciebat
unde si illos faciebat cum labore cum attentione et conatu magno adeunte [illegible]
abstulit illos facit cum minori conatu labore et attentione imo [illegible] dari
autem huiusmodi qualitatem facilitantem potentiam modo explicato satis patet experientia
videmus n. quod illi qui prius cum difficultate et cum magna [illegible]
[illegible] faciebat si [illegible] cum [illegible] in plurimis [illegible] facientibus illos faciunt
cum maxima facilitate et sine ulla attentione et advertentia ad regulas [illegible] difficultas
[illegible] inquantum consistit [illegible] habitus seu [illegible] facilitans ad operandum praecipue in istis

Secunda dissertatio [illegible] contra 4ᵃ Ferrariensis [illegible]
dicunt habitum esse qualitatem quandam distinctam ab actu et speciebus facilitantem
intellectum ad eliciendos actus similes praeteritis a quibus ipse productus est

Contra tamen Recentiores Vasquez Arriaga [illegible] et alii quos
citant et sequuntur [illegible] habitum nullum superaddere qualitatem [illegible]
et speciebus [illegible] ad [illegible] quod probabiliorem puto [illegible]

Suppono 1º dari [illegible] speciei obiecti [illegible] productas
[illegible] [illegible] obiecti [illegible] 2º [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] obiecti [illegible] oculus [illegible] statim in phantasia producit species eiusdem
[illegible] quae dicitur phantasma et cum hac specie [illegible] phantasia producit cognitionem eiusdem
[illegible] quae dicitur imaginatio et haec producta [illegible] producit sibi speciem eiusdem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] producuntur [illegible] species [illegible]
quae non [illegible] ipsa cognitio sed [illegible] omni cognoscenti unde si illa cognitio
fuit [illegible] producitur ab eo [illegible] quae non solum [illegible] et [illegible]
[illegible] prius sed repraesentativo ipsa [illegible] [illegible] quae speciei [illegible]
complexe et [illegible] [illegible] ad [illegible] idem [illegible] quia repraesentant
[illegible] obiectum [illegible] [illegible] [illegible] species complexe repraesentantes obiecta
[illegible] [illegible] modus [illegible] complexio dari [illegible] huiusmodi species [illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] anima ex parte experientia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

Suppono 2° hoc species quo perfectiores sunt eo perfectiores [illegible] et quo cognitiones perfectiores sunt eo perfectiores erunt producere species

Suppono 3° quo perfectiores sunt hae species intentionales [illegible] et [illegible] eo perfectiores esse [illegible] quia intellectus [illegible] [illegible] [illegible] eo [illegible] unde eo perfectiones sibi producit species eo perfectiores hae sunt intentionales [illegible]

Suppono 3° species complexas repraesentativas non solum [illegible] sed etiam identitatem inter subiectum et praedicatum maximeque [illegible] intellectum ad iudicandum [illegible] identitate movetur intellectus [illegible] [illegible] iudicium [illegible] species complexa [illegible] [illegible] [illegible] repraesentato non [illegible] identitatem [illegible] [illegible] subiecti et praedicati sed [illegible] [illegible] ex quo intellectus movetur ad affirmandam [illegible] identitatem [illegible] magis [illegible] intellectus

Suppono 4° [illegible] [illegible] species [illegible] [illegible] [illegible] ad operandum phantasia consequenter [illegible] intellectus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sibi [illegible] et exercitio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] phantasmata [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] consequenter [illegible] species [illegible] et perfectius repraesentare possunt [illegible] [illegible] contrario [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eadem phantasia [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Suppono 5° [illegible] species [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] productivae etiam [illegible] species complexa [illegible] quia [illegible] aliae species [illegible] [illegible] species [illegible] [illegible] perfectiores [illegible] ad operandum magis [illegible] [illegible] ad [illegible] plures gradus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] plures [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Dico 1° non dari in intellectu habitus [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] quia habitus ad duo [illegible] 1° ad inclinandum [illegible] 2° ad facilitandum [illegible] ad operandum sed hac via habetur [illegible] habitus [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] maior [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quo ad [illegible] [illegible] intellectus non [illegible] [illegible] illud inclinans neque ad apprehendendum neque ad

[illegible]

indicandum ergo non indiget habitu distincto qui ipsum inclinet ad operandum prius quod ad 2am partem probatur quia potentia gratiae sufficienter ad apprehensionem obiecti istius illud apprehendit absque [illegible] sicuti potentia visiva potentia gratiae necessario videt obiectum ergo non indiget habitu qui eam inclinet ad apprehendendum nec ulla alia inclinatione [illegible] propter necessitatem 2a pars tamen probatur quia gratia vel intellectus assentit obiecto evidenter ut verum vel saltem probabiliter et sic ut necessitetur ad iudicandum et sic habitu inclinante non indiget si 2um vero determinatur ab imperio voluntatis, ut non potest non parere ergo non indiget ad iudicium possibile [illegible]. Ad dissensum 2a pars minoris primi argumenti quod hae species perfectiores et intensiores maxime faciliant intellectum ad operandum ergo non indiget habitu ad [illegible] [illegible] facilitate nam sunt species quae perfectiores et intensiores sunt ea perfectiores sunt ad operandum quia ipsa [illegible] virtutem habent plures et perfectiores species quod una [illegible] [illegible] in [illegible] parte ergo magis facilitant intellectum ad operandum quia non faciliores [illegible] [illegible] potentia [illegible] et alia robustiorem vel [illegible] quae simul cum ipsa operatur vel robustior et potentior concausa operatur [illegible] [illegible] ut in [illegible] cum eo [illegible] plures et perfectiores species ergo tunc magis facilitatur ad operandum.

Obiicies 1o species se tenent ex parte obiecti ergo non possunt facilitare potentiam ad operandum. Resp.: quamvis species se tenent ex parte obiecti hoc est concurrunt ad actum loco obiecti, non tamen se tenent ex parte obiecti hoc est non concurrunt simul cum potentia ad ipsum actum nego [illegible] et contra quia [illegible] species imprimuntur ab obiecto, et agunt loco eius [illegible] [illegible] ipsum optime possunt illud [illegible] ad melius operandum.

Obiicies 2o habitus alii sunt practici alii speculativi sed species non sunt nec practicae nec speculativae ergo non possunt esse habitus. Nego [illegible] [illegible] species dicuntur practicae quae facilitant et inclinant intellectum ad cognitionem practicam illae vero quae facilitant ad cognitionem speculativam dicuntur speculativae.

Obiicies 3o habitus facilitant ad actum speculativum ergo distinguuntur a speciebus. Nego [illegible] [illegible] [illegible] speciem sunt cognitionis unde idem est dicere facilitare ad actum speculativum ac facilitare ad cognitionem unde non bene deducitur

ergo dilli [illegible] operationibus

Obiicies 2° intensus [illegible] perfectus et intensus ideo similiter ut operando qui minorem debet adhibere [illegible] in operando sed hoc est falsum ergo etc. Nego min[orem] probo [illegible] explicari quid sit ille conatus ex parte intensus vel intensus est idem quo adhibet mi[norem]: ac quo adhibet maiorem conatum et conatus non est quid distinctum ab ipso intenso ergo conatus est [illegible] Ad hanc difficultatem ab omnibus explicanda est [illegible] intensus [illegible] maiorem adhibet conatum in [illegible] operationibus ac [illegible] illo ergo [illegible] explicare [illegible] quid sit ipse conatus [illegible] dico [illegible] gratius [illegible] est [illegible] conatum esse adhibere plures spiritus [illegible] operatur quod [illegible] [illegible] in [illegible] operationes [illegible] illo conatus [illegible] ad omnes [illegible] [illegible] requiri spiritus qui sunt [illegible] valde [illegible] subtile [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui spiritus [illegible] ad omnes operationes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ad operationes quae fiunt in [illegible] [illegible] [illegible] operatio requirit [illegible] ut intensus operaretur [illegible] operatur intensus [illegible] [illegible] operaretur [illegible] ergo [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] operationes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conatum spiritum ut fiat [illegible] operatio [illegible] [illegible] [illegible] fiunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spiritum [illegible] et operando [illegible] conatum [illegible] conatum adhibeat [illegible] italice [illegible] sforzo, quasi [illegible] congregando [illegible] spiritus in quibus maxime [illegible] [illegible] est [illegible].

Hinc fit [illegible] magno conatu [illegible] [illegible] debilitatur [illegible] [illegible] spiritus [illegible] [illegible] simul [illegible] operatur [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] conatu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debilitatem [illegible] [illegible] [illegible] ob [illegible] spiritum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible] spiritum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conatu maximo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae [illegible] signa [illegible] [illegible] spiritum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo [illegible] conatus [illegible] in hoc [illegible] [illegible] [illegible] maxime [illegible] [illegible] ordinarii

Finis

Hinc deducitur cur in rebus inanimatis non detur motus conatus
quia non datur huiusmodi concursus spiritualis neque enim spiritus ipsius ibi sunt neque
voluntas aut appetitus rationalis qui eos determinet ad concurrendum praeterea
ipsius operibus sine multo motu subordinatur inferior voluntatis aut appetitus non
possit dari conatus v.g. in digestione cibi [illegible] ut si homo velit ut eo
concurrat spiritus non possit ei resistere ut concurrant similiter quando omnes ut
spiritus concurrunt ad [illegible] [illegible] non possit voluntas resistere ut non concurrant
quia in hoc non [illegible] vires inferiores [illegible] etiam explicatur quomodo ex parte
maiori conatu eadem potentia faciat perfectionem effectum quia videtur ubi est
maior copia quia tunc perfectior est organi forma, adeoque [illegible] operari
denique patet cur habitus pluribus et perfectioribus speciebus operetur sine
conatu quia minimae species sunt potentiores ad operandum adeoque fortassis non
indiget concursu spirituum ad producendas suas cognitiones quo tamen indigeret si
species non essent adeo subtiles et potentes [illegible] ut magis abundaret ad quam
maiorem perfectionem operationum requirantur plures spiritus posito autem quod fortassis
[illegible] species [illegible] conatu operatur perfectius [illegible] [illegible] intellectus tamen
[illegible] sic quod qui [illegible] operatur [illegible] diuturnius et sine multa defatigatione
operantur quia videtur non consumere magnam copiam spirituum ipsi per quos conatur
[illegible] [illegible]

Dices 1° habitus nostri non dant posse simpliciter sed species dant
posse simpliciter quia sine speciebus intellectus operari non potest ergo species non
[illegible] habitus [illegible]: nam species perfectae et intensae modo supra explicato dant
posse simpliciter ergo species imperfectae non intensae eo modo minus non ex dictis
[illegible] species imperfectae et non intensae [illegible] habitus [illegible] species perfectae
et intensae ergo [illegible] ad hoc ut intellectus sit potens intelligere et producere aliquam
cognitionem [illegible] si [illegible] species [illegible] [illegible] ad [illegible] facilius requirit
plures et perfectas quales [illegible] in quibus operatur sine tanto conatu

R. [illegible] species imperfectae et non intensae dant simpliciter posse
solum ad cognitionem imperfectionem et species perfectae et intensae dant simpliciter posse

ad cognitionem

aliquando perfectiorem ergo sunt duo simpliciter posse [illegible] quia instus in speciebus [illegible] non intentione quemque in magno conatu [illegible]
quod tamen sine conatu fuerit [illegible] speciem [illegible] intentione [illegible] ergo qui
magnas vires non habeo in labore et conatu possum magnum pondus elevare qui
tamen in minori conatu [illegible] maiores [illegible]

[illegible] idem species relicte ab actu iudicij [illegible]
[illegible] quia [illegible] quia [illegible]
[illegible] inchoationem quandam ad representationem [illegible] species
[illegible] ad [illegible] immediate producendos alios actus similes
iudicij ergo non [illegible] minor [illegible] species [illegible] ad
representationem [illegible] obiecti [illegible] in
[illegible] species in [illegible] ad [illegible] determinat
[illegible] producat visionem [illegible]
[illegible] ad [illegible] similitudinem species [illegible] producat [illegible] rationis [illegible]
[illegible] non visionem species [illegible] obiectiva agente et
[illegible] representationem non [illegible] ergo si sunt species [illegible]
[illegible] sunt species actus iudicatiui [illegible] ambo solummodo [illegible]
actus [illegible] aliud actum similem [illegible] alioquin [illegible]
species non [illegible] representare [illegible] obiectum ita [illegible]
[illegible] libro [illegible] cap. [illegible]
[illegible] lectione 2.a n.o 14.o ergo vero nullo [illegible] sensi
[illegible] quod ipsi et [illegible]
[illegible] secundo [illegible] probationem [illegible] quia [illegible]
[illegible] species [illegible] producit [illegible] representationem
[illegible] cognitio [illegible] quia [illegible]
memoria [illegible] obiectum [illegible]
[illegible] representationem [illegible] 2.a [illegible]
[illegible] ad producendos actus similes illis
a quibus fuit producta [illegible] ad producendos [illegible] obiectum [illegible]

[illegible]

habebant illis a quibus fuit producta, produci autem a qualibet cognitione huius duas species [illegible] posset quia causa est ex frequentatis actibus circa idem obiectum species [illegible] obiecti repraesentativas magis intensi et perfecti quia illud obiectum quod pluries cognoscitur eo perfectius et clarius cognoscitur ergo signum est species magis esse perfectas et intensas non in [illegible] species intensiores potest obiectum clarius et perfectius cognosci est autem producantur aliae species quibus repraesentatur cognitio praeterita patet etiam quia nos recordamur non solum obiecti cognitionis sed etiam cognitionis praeteritae ergo cognitio praeterita reliquit speciem cui in actu quae [illegible] intensae et perfectae sunt non [illegible] nec [illegible] instituunt ad producendas actus similes illi a quibus fuerunt producto, unde concedunt indistinctionem factam ab hoc auctore [illegible] omnis species [illegible] productiva cognitionis cui obiecti et non cui obiecti nequeunt vero species istas in quibus [illegible] habitus producere sunt obiecti, obiectum v.g. est luna rotunda V.g. ipse vero non producunt lunae rotundae sed cognitionem lunae rotundae quae cognitio est similis illi a qua talis species fuerant producta

Quaeres quis modo comparare qualibet cognitionem duas producere species unam qua ipsa cognoscitur et aliam qua cognoscitur eius obiectum [illegible] negare non potest qualibet cognitione produci speciem [illegible] repraesentativam illius duarum [illegible] sola haec cognitio praeterita eiusque obiectum potest cognosci [illegible] intendi et confirmari ex repetitis actibus [illegible] patet experientia nos [illegible] perfectius et clarius cognoscimus aliquod obiectum quod pluries ipsum cognovimus ergo signum est ex illis repetitis actibus intendi speciem qua repraesentatur cognitio praeterita eiusque obiectum [illegible] autem species [illegible] perfecte intensa potentior est ad repraesentandum [illegible] cognitionem praeteritam eiusque obiectum quam species quae primo fuit producta ab illo obiecto [illegible] potentior est potest ab ea adiuvari et facilitari intellectus ad melius cognoscendum illud obiectum si [illegible] potest consistere [illegible] nec [illegible] sequitur species producere [illegible] obiectum [illegible] species producet quidem cognitionem similem illi a qua fuit producta non tamen [illegible] obiectum [illegible] eius est cognitio praeterita eiusque obiectum V.g. luna rotunda ipsa autem non lunam rotundam sed cognitionem praeteritam producit ergo non producit [illegible] obiectum ergo inductio supra facta [illegible]

quaedam

speciebus quae repraesentant unum aliud non in illud producunt non producunt
quod contra nos species & imaginibus nos dicimus concretum habitum non produ-
cunt: quod aliud sed unum illud repraesentant

Praeterea species sensibiles intelligibiles non solum non producunt intelligibilem
a qua fuit producta sed nec producunt aliam similem ut dicam quaest. in aliis
[illegible] ergo species producte [illegible] [illegible] [illegible] producendi
cognitionem similem illi a qua fuit producta. [illegible] hoc argumentum [illegible] probare
posset [illegible] non [illegible] [illegible] intelligentiis quibus a [illegible] [illegible] produci
ut confirmamus non [illegible] sed [illegible] species [illegible] [illegible] quae
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] species [illegible] [illegible] non
possunt producere [illegible] [illegible] species cognitionis [illegible] possunt producere
cognitionem quae ipsa [illegible] cognitio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognitio [illegible]
[illegible] illi a qua species fuit producta unde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] species [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae [illegible]
inter species [illegible] & species productas ab [illegible] intellectus species & [illegible]
non possunt producere [illegible] similem illi a qua fuerunt productae [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] at vero species [illegible] [illegible] [illegible]
possunt producere [illegible] [illegible] illi a qua fuerunt productae ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] species a
[illegible] productae possunt producere aliam similem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] speciebus
[illegible] [illegible] [illegible] non possunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
producendam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuerunt productae [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] producendi

Dubitatur ultimo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] intellectus [illegible] [illegible] [illegible] aliquo [illegible] [illegible] habitu
[illegible] vel nullam [illegible] necessitatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] contra
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] habitus [illegible] de anima [illegible] quod [illegible] habitibus [illegible] hic [illegible] de [illegible] habitualis [illegible] est [illegible] [illegible]

Ex dictis infertur quid sit logica [illegible] et [illegible] quaelibet alia [illegible] nihil [illegible] est aliud nisi [illegible] ea [illegible] a quibus [illegible] ea [illegible] quae [illegible] non [illegible] et [illegible] non [illegible] habitualis [illegible] illa [illegible] et [illegible] habitualis [illegible] illis [illegible] ad [illegible] et ad producendos [illegible] est [illegible] habitualem [illegible] aliqua [illegible] quibus [illegible] explicabo

Sectio Quarta A quo

Specificentur Scientiae &c

Specificare ut ex ipso vocabulo patet est facere [illegible] quod hoc est diversificare aliquid unde res diversificata dicitur specificata et id a quo [illegible] diversificatum dicitur specificativum seu specificans hoc quidem duplex est aliud intrinsecum et aliud extrinsecum. Intrinsecum est pars constitutiva rei specificatae ut anima [illegible] homo [illegible] corporis [illegible] [illegible] animalium [illegible] extrinsecum vero est id quod non est pars intrinseca rei specificatae sed cum ea [illegible] habet connexionem aliquam in ratione specificationis ab [illegible] specificativum aliud est [illegible] id a quo aliud [illegible] res et non ab alio aliud [illegible] hoc est id a quo ita aliquid diversificatur ut non diversificetur ab alio

Ad explicandum autem hoc specificativum suppono triplicem [illegible] est [illegible] et aliud [illegible] [illegible] plura [illegible] quae [illegible] pars [illegible] logica [illegible] particularis est quaelibet ex illis quae [illegible] partis

Dico

Dico 1° etiam quamlibet specificari a principio a quo producitur ratio est quia cognitio [illegible] [illegible] de eodem obiecto differunt specie quia [illegible] [illegible] differunt cognitio [illegible] [illegible] de eodem [illegible] specie non solo n° differunt quia [illegible] [illegible] [illegible] solo n° differunt ergo [illegible] specificatur a principio

Dico 2° [illegible] specificari a modo tendendi [illegible] [illegible] [illegible] principio [illegible] [illegible] idem obiectum [illegible] differunt [illegible] modum [illegible] [illegible] quo [illegible] in idem [illegible] [illegible] et negatio [illegible] [illegible] [illegible] differunt cognitio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Dico 3° [illegible] [illegible] [illegible] specificari etiam ab [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] speciei sensibili [illegible] differt [illegible] [illegible] intelligibili eiusdem quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Dico 4° [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] specificari ab obiecto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est homo quia est [illegible] [illegible] est homo quia est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Dico 5° [illegible] specificari etiam ab obiecto mali proximo [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] quia est [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] quia est [illegible] [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab obiecto mali est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obiecto [illegible] ergo [illegible] [illegible] specificatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] obiecto [illegible] [illegible] [illegible] ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ordinem ad obiectum mali [illegible] [illegible] [illegible] ergo [illegible] specificatur

Sectio Prima Unde
Habeat [illegible] Unitas et Pluralitas
Scientiarum Totalium

Hic

3tia quaestio utrum habitus est una ex una parte diversos habens actus [illegible] ex diversis partialibus et non de una parte [illegible] sed est una [illegible] materialis et alia theologia quae non una est nisi ad plures ex alia parte non [illegible] in [illegible] et [illegible] non sunt una [illegible] nisi [illegible] de [illegible] et [illegible] pertinent ad unam [illegible] contra [illegible] non sunt plures quod [illegible] et [illegible] non facit unam [illegible] [illegible] entis unalt[illegible]

Pro quaestionis intelligentia et resolutione suppono primo [illegible] [illegible] partibus compositis una [illegible] partialem non esse [illegible] sed plures [illegible] est [illegible] est corruptibile [illegible] elementa sunt [illegible] suppono 2o [illegible] habitualis partialis esse inter se distinctos [illegible] habitus qui inclinat ad [illegible] est corruptibile [illegible] qui inclinat ad [illegible] aqua est [illegible] et [illegible] partes [illegible] non [illegible] ergo [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] intelligentia [illegible] quae continuamus [illegible] speciebus [illegible] [illegible] distinguuntur [illegible] difficultas quomodo plures actus [illegible] habitus faciant unam [illegible] pro qua

Suppono 3o [illegible] aliquid esse unum [illegible] inquantum non habet partes sed est unum et indivisibile [illegible] [illegible] et [illegible] acceptione [illegible] est [illegible] non [illegible] [illegible] ex pluribus habitibus [illegible] inter se distinctis. 2o potest dici [illegible] una inquantum [illegible] partes [illegible] inter se unitas [illegible] homo [illegible] compositus ex anima et corpore [illegible] una [illegible] [illegible] habet plures partes quia [illegible] sunt inter se unitae [illegible] [illegible] sit una sub hac acceptione non aliter [illegible] est ut ait [illegible] [illegible] p. Logicus

[illegible] [illegible] est [illegible] non habere [illegible] unitatem quia nulla [illegible] nos cogit ad dicendum omnes habitus partiales [illegible] componentes [illegible] esse inter se unitos quia possumus [illegible] unitatem [illegible] [illegible] unionem quia [illegible] unio solum ad [illegible] unitatem [illegible] necessaria [illegible] Confirmatur [illegible] calorem frigus et alias qualitates quibus [illegible] [illegible] unitae inter se [illegible] colores et proportionem membrorum una constituunt pulchritudinem ergo [illegible] habitus partiales [illegible] componentes [illegible] Confirmatur 2o

talis unio non esset unio per substantiam animam. habitus non est [illegible] aut entitas alterius neque esset unio continuativa quia omnes habitus partiales sunt in eadem parte subiecti neque extrinseca ob eandem rationem neque intrinseca quia hic sunt partes eiusdem qualitatis qualis non sunt species quae diversae sunt pro diversitate cognitorum ergo esse nova species unionis philosophis incognita quae tam magna et [illegible] necessitate ponenda non est, 3° modo [illegible] una magis late [illegible] partes quibus corpus non sint [illegible] ante inter se sed unionem quandam [illegible] [illegible] et convenientiam inquantum in aliqua conveniunt vel ad aliquid pertinere [illegible] ad multas quae [illegible] ad unum exercitium [illegible] hanc unitatem [illegible] possunt partiales habitus ut una [illegible] [illegible] [illegible] quae habeant et [illegible] sint tot et non plures aut pauciores [illegible]

[illegible] communiter docent unitatem scientiae desumi ab una abstractione animae et tot esse scientias quot sunt abstractiones a materia triplicem [illegible] dicunt esse materiam individuationis seu materiam sensibilem et materiam quam intelligibilem vocant una est scientia quae abstrahit tantum a prima materia, et est quae considerat res materiales et sensibiles, 2am quae [illegible] [illegible] modo considerando individuationes et haec physica [illegible] alia [illegible] quae abstrahit a materia sensibili hoc est quae considerat res quidem materiales non tamen sensibiles qualis est mathematica quae considerat figuras [illegible] quae sunt res materiales non [illegible] [illegible] de [illegible] quibus illae figurae [illegible] sensibiles sunt alia [illegible] tertia est quae abstrahit ab omni materia etiam intelligibili metaphysica quae nullo modo considerat res materiales sed solum [illegible] res [illegible] et res spirituales sed contra est quia possunt fieri plures abstractiones ergo et plures scientiae [illegible] possunt constitui [illegible] [illegible] animae sensibili [illegible] una scientia quae considerat res materiales [illegible] [illegible] et alia quae considerat res materiales quae corruptibiles [illegible] in [illegible] possunt [illegible] considerationem. [illegible] prima eorum quae abstrahunt a [illegible] [illegible] hoc est quae illam nec includunt neque excludunt ut [illegible] [illegible] 2a eorum quae [illegible] abstrahunt [illegible] [illegible] repugnat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] abstrahunt ab omni compositione [illegible]

quia

quia dicunt propositionem et motum et accidens 3am quae abstrahit ab omni corpore et omni qualitate [illegible] in libro ergo ex sola abstractione non sunt tantum sed plures subalternatae [illegible]

Quibus mirabilibus apud Conimbricenses q.ne 1a proemiali pro una parte dicit adaequatam dari unam quae complectitur omnia visibilia et phantasmata [illegible] et alias quas nos vocamus inadaequatas et totales quae solum [illegible] pars [illegible], una constituens [illegible] totalem sed haec sententia contra philosophorum placita [illegible] qui [illegible] in hac quaestione ex communi attendenda est secundo [illegible] [illegible] plures [illegible] plures [illegible] ita [illegible] dari debent plures [illegible]

Non [illegible] qui dixerint et [illegible] sunt tot scientiae quot sunt conclusiones [illegible] quia nullus [illegible] [illegible] quae conclusiones illae [illegible] scientia sua sed haec est contra omnium philosophorum placita

Nullum igitur aliud [illegible] caput ex quo [illegible] scientiarum unitatem [illegible] nisi ex prudenti arbitrio philosophorum qui [illegible], [illegible] aliquarum [illegible] [illegible] habitum [illegible] [illegible] [illegible] et collectionem aliarum ad alia [illegible] autem unam [illegible] [illegible] [illegible] aut plures quod de facto instituerunt [illegible] valde congruum omnium [illegible] [illegible] [illegible] scientias ut [illegible] comprobatur et [illegible] authoritas [illegible] philosophorum unanimiter [illegible] qui ad divisionem [illegible] [illegible] nomine [illegible]; [illegible] unius et divisio [illegible] [illegible] non [illegible] alio capite [illegible] [illegible] et [illegible] patet ex [illegible] aliarum sententiarum confirmatur [illegible] et divisio [illegible] [illegible] praeterea ex prudenti humano arbitrio facta est [illegible] potuisset [illegible] ars ex ferro et argento aut auro [illegible] excludere et non dari duo [illegible] quarum una circa ferrum alia circa argentum aut aurum [illegible] ita [illegible] grammatica potuisset [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] Rhetorice [illegible] 2am [illegible] [illegible] tam in facto est solum ex prudenti hominum arbitrio qui rationabiliter [illegible] aut [illegible] [illegible] facta [illegible] et non maiori [illegible] minori [illegible] ratio [illegible] est quia illa quae constituunt [illegible] [illegible] [illegible] physicam unionem [illegible] [illegible] aut connexionem habent inter se non possunt illud constituere nisi ex

arbitrio

arbitrio hominum ut patet in rerum militaribus et aliisque in civilibus cum
sine nulla theoria super se physica connexionem necessariam ac dependentiam eam-
que non possunt constituere quod suum nisi ex prudenti arbitrio philosophorum

I

51

[illegible]

V 18

IX

X1

X11

X

XIV

si Petrus generat albus vera e' propositio qua dico Petrus e' albus quod si dicam Petrus non e' albus propositio erit falsa non n. conformatur obiecto sed illud enunciat aliter ac e' in se ideoque falsa dicitur difformitas cognitionis cum obiecto

Quantitas propositionis e' extensio subiecti ad plura vel pauciora significata huiusmodi vero extensio quadruplex e' alia dicitur universalis et fit per signa universalia qualia sunt hec omnis et nullus et faciunt propositiones universales ut sunt iste omnis homo e' animal nullus homo e' insensibilis alia dicitur particularis ut fit per signa particularia qualia sunt hec quidam aliquis et que reddunt propositionem particularem ut cum dico aliquis homo e' albus, alia dicitur indefinita cum subiectum propositionis e' terminus singularis vel communis affectus signo determinatiuo per quod propositio redditur singularem talis sunt iste Petrus e' albus hic homo e' doctus

Hi autem aduertite signa universalia fieri particularia cum particularia fieri universalia negatiua non illis preponitur unde non omnis idem e' ac aliquis et non aliquis idem e' quod omnis similiter non nullus idem sonat